Cźišło 1

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosc da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno

Budyschin 5. januara 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Nošacźizach. - Cźischcź a naklad Smolerjez knihicźiischczerńje a kniharńje, sap. dr. s wobm. [illegible] Budyšin.
Wukhadża tožđu šoboru a płaczi schtwórczlětnje 108 słotnych pjenjezłow

MINOVA LUŽICKOSRBSKÁ KNIHOVNA
HORNJKOWA SERBSKA KNIHOWNJA
BUDYŠIN

Njedźela po nowym lěcźe.

Luk. 2, 33—40.

Prěnje stopy šmy šašo do noweho lěta cźinili. Tež prěnje dźěławe dny sady naš leża. Tón abo tamny je hižo šašo s prěnimi nusami šo bědźicź měł. Haj, wschitke te praschenja, kotrež pschi šapocźatku noweho lěta na naschich wutrobach ležachu, cźehnjeja hischcźe dale psches wutrobu. My stejimy wschitzy pod tym šacźucźom, so jene srudne a khutne lěto na naš cźaka.

Wot temu pschińdźe hischcźe to wulke wojowanje pschecźiwo žiwemu Bohu, kotrež je wošebje w naschim ludu tak jara šo sběhnyło a kotrež nasch lud rostorhnje. A tuto wojowanje pschecźiwo Bohu je tež to najcźežšche, schtož wutroby kschesćźijanow zwiluje. Ale tola njechamy my jako kschesćźenjo sadwělowacź. My tola wěmy, so tón stary Bóh hischcźe žiwy je, hdyž tež druhdy hinasche pucźe s nami dźe, hacź my šebi myšlimy. Ale schtóž Jesuša ma, ma najlěpsche kubło na šwěcźe. Pschetož to tola ženje njechamy sabycź, so naš jenož Jesuš Khrystuš prawy pucź wumoženja wodźi. A my chcemy šo nětko tež w nowym lěcźe nadźijecź, so šo nasch lud w nowym lěcźe šašo na prawy pucź namaka, kiž rěka „Jesuš Khrystuš.“ Jesuš je nam tež w tutym lěcźe wěstoscź sa to, so Boże myšle měra s nami dźeja.

To nam tež evangelijon pokaže. My widźimy to dźěcźo, pola njeho stejitaj jeho starschej, kotsiž staj to dźěcźo do Jerusalema pschinješłoj. Pódla pak tež stejitaj Simeon a Hana, kotrajž to dźěcźatko na šwojej ruzy wosmjetaj a teho žiweho Boha khwalitaj, so staj teho Sbóžnika widźałoj. Tak steji psched nami jedyn zyły dom, stari a mkodźi, starschej a dźěcźo. A nad tutym domom chze Bóh snowa šwoje myšle měra dopokasacź.

O kraßna wěstoscź: Bóh ma myšle měra nad naschimi khěžemi tež w nowym lěcźe.

1. Wón chze dźěcźatkam dacź roscźenje dźěcźatka Jesuša.
2. Wón chze mužam a žonam dacź šwěrnoscź a móz Marje a Josefa.
3. Wón chze starym dacź sbóžne nashonjenje Simeona a Hany.

1. „A to dźěcźatko roscźeše a bě mózne w Duchu.“ Dha drje šo tak někotry prascha, cźehodla je dha tež tuto dźěcźatko roscź dyrbjało? Bě tola Boži šyn! Zyle wěste. Ale tutón Boži šyn bu cźlowjek. A tehodla dyrbješche tež narosćź, kaž kóždy cźlowjek, na duschi a na cźěle.

Tež nasche dźěcźi šu rostli a hischcźe roscźeja. Tak kaž tež my. Tebi a twojim dźěcźom šłuscha pschichod. Hdźež ty stejiš, budźa twoje dźěcźi tež stacź. Hdźež ty dźěłasch, budźa woni tež dźěłacź. Ty masch potajkim tež w twojimaj rukomaj, hacź woni twojeho doma wješele abo srudoba šu.

A my šo dale praschamy: Dyrbimy my a nasche dźěcźi nascheho wótzneho kraja khwalbje abo hanibje žiwi bycź? Njedyrbimy my na to dźěłacź, so šo naschim dźěcźom jónu lěpje dźe, hacź nam? A njeje to kraßny troscht sa naš, hdyž w naschim tekscźe cźitamy, so ma Bóh tón Knjes myšle měra s nami a so chze Bóh naschim dźěcźom to roscźenje dźěcźatka Jesuša dacź?

Ssměmy my sžyła nasche dźěcźi s Jesušom pschirunacź? Zyle wěscźe. Tón, kiž dźěcźatka tak lubowasche, wón je cźaš žiwjenja dźěcźo wostał, dźěcźo pokneho dowěrjenja na Boha

Sswjedźeń Khrystußoweho sjewjenja.

Pójćże cześćźicź Jesom Khrysta,
dokelž s Bethlehemskoh' města
skhadźa sa naß sbóžnosć wěsta.
Kschesćźijanstwo, wjeßel ßo!

Cžert a hela njech ßo rudźa
a kiž ßwětnu žadosć wudźa;
Khrysta wumoženi budźa
móz ßo wěčnje radowacź.

Sswojoh' Ssyna najlubscheho
da nam Bóh sa sbubjeneho
cžlowjeka, so by wón jeho
wumohł se wscho skaženja.

Jesuß miły na naß hlada,
jeho wutroba ßej žada,
wupomhacź nam s hrěschnoh'pada,
se srudoby k wjeßelu.

Serniczka je seskhadźała
Jakubowa, kotraž dawa,
schtož bě duscha pozadała,
widźecź Boże kralestwo.

Jastwo nětk je wotewrjene,
stadło, w srudźbje podnurjene,
i njeho cžehnje wumožene,
dokež Jesuß dobywa.

Hnadypolny ßwjaty cžaßo:
Jesuß k nam je pschischoł saßo,
wjacź tu stysk a nusu na ßo
wschitkich khudych hrěschnikow.

Tebje, dźecžo lubowane,
w hródźi khude namakane,
a wschak tola psche wscho rjane,
tebje wječnje khwalicź chzu.

a cžisteje luboscże k druhim. Wschako je wón nam pschiwołał: „Dajcże dźěcźatkam ke mni pschińcź!“

To pak też jenož njerěka, so dyrbimy nasche dźěcźi do kschesćźijanskeje schule póßłacź, ale to rěka, so dyrbimy też nasch dom sa Božu schulu scžinicź. Dźěcźi ßame njeßmědźa to domach hinak widźecź, hacž so starschej teho s zykłej wutrobu lubujetaj, kiž je naß lubował hacž do ßmjercże.

2. Bóh tón Knjes pak nochze jenož w Jesußu dźěcźatka žohnowacź, ně, wón chze we nim też mužam a žónskim dacź ßwěrnosć a móz Marje a Josefa.

Josef! My wjele wot njeho njewěmy. Mějesche powołanje. Bě cžěßła. A Jesuß drje je jemu pschi tym pomhał. Ale to wěmy, so bě Josefowy dom Boži dom. Boża ßłużba mějesche prěnje město we nim. Tak też pschinjeßeschtaj wonaj Jesußa do Jerusalema, so byschtaj jeho temu Knjesej pschedstajiłoj.

Też my mamy nasche powołanje. Tón jedyn na role, tón tamny w fabriky. A to nowe lěto staji też naß wschitkich snowa nuts do nascheho powołanja. Nejßmě nichtó ßebi myßlicź, so móže dźenßa ruzy do klina położicź. „We pocze ßwojeho woblicza dyrbisch ßwój khlěb jěsć“, tuto ßłowo płacźi woßebje dźenßa.

Ale my też njeßměmy jenož psches žiwjenje hicź, nasche dźěło njeßmě nam brěmjo bycź. Cžłowjek trjeba też ßwoje hodźiny wotpocžinka. Ale my szyła njeßměmy sabycź, so też cžaßa trjebamy sa naschu duschu. „Rano ßo modlicź je hižo połojza dźěła.“ Hdyž my na ßwoje dźěło dźemy, dha chzemy tola też wschitke nasche staroscze k temu wulkemu dźěłodawarjej donjesć, so by wón nam pomhał. A potom nuts do ßwojeho dźěła. A tak dyrbi to psches zyły tydźeń wostacź. A hdyž njedźela pschińdźe, potom chzemy do Božeho doma stupicź. A nowe mozy budźa do nascheje khěže pschińcź. Nasche sbožo je położene na Jesußa Khrystußa. Pola njeho chzemy stacź cžaß nascheho žiwjenja. Dźe tola psches nasch zyły cžaß to rossudźenje: pak wěrisch, pak ßy sbubjeny.

Ale hischcże něschto chze Bóh tón Knjes cži wobradźicź: tu móz cžerpjenja Marije. Simeon praji k Marji: „Budźe ßo mjecź psches twoju duschu drěcź.“ To rěka, so budźe twój ßyn na kschižu wißacź.. Drje dźiwa ßo Marja tajkich ßłowow, ale žana stóržba s jeje erta njepschińdźe.

Też psched nami leži nowe lěto. Schto budźe nam pschinjesć, Njech ßmjercź pschińdźe, njech dołhe khorołožo pschinjeße, we wschitkich cžaßach chzemy rjez: „Twoja wola ßo stań!“

3. Ale Bóh tón Knjes njech też dawa starschim sbóžne nashonjenje Simeona a Hany.

Cžesćzenaj cžłowjekaj! Włoßy ßu běłe, ale wutroba je hischcże młoda. Jeju wocži ßu skoro ßlepe, ale hladaju tola móznje do pschichoda. „To sbožo je pschischło“, tak wonaj wysłataj. Njepschińdźeschtaj ženje wot templa. Boži templ běsche jimaj žórło też we starobje.

We wschitkich woßadach ßu też stari ludźo. Woni drje cžuja, so njecha wjazy tak hicź, kaž hewak. Dyrbja woni tohodal morkotacź? Ně, Bóh tón Knjes chze też starym saßo nowe lěto sboża wobradźicź. Stari ludźo wědźa, so s nimi ke kónzej dźe. Jim chze Bóh tón Knjes sbóžne nashonjenje Simeona a Hany dacź, woni dyrbja wědźecź, so bórzy wróczo do wěcžneje domisny dźe. Dha chze potom Jesuß jim k bokej stupicź. Dha chze wón jim pokasacź pucź k měrnemu wumrěcžu. Haj, hdy njebychu skały ßwjateje modlitwy byke, kak cžežko by potom ßmjercź była.

Duchowny pschińdźe k starej žonje, kotraž běsche ßebi Boże ßwjate wotkasanje žadała. Wona bě wjeßeleje wutroby. A jako duchowny ßo jeje praschesche, cžehodla wona tak wjeßeła je, hdyž tola wě, so do ßmjercże dźe, dha wona wotmołwi: „Pschi mojej konfirmaziji je ßo nasch stary du-

chowny ſa naß modlik: „Knježe, daj, ſo bychu wſchitzy tſi=zyczi ſbóžni byli — abo hewak dwazyczi — abo hewak dżeßacz. A hdyž je to pſchewjele, dha daj, ſo by tola ſzyka „jena“ ſbóžna była.““ A nětko ßo ja wjeßelu., ſo ſomnu ke kónzej dże. Tehdy ßym ßebi prjódkwſaka, ſo chzu ja ta jena bycz. Nětko mózu ja mojemu ſtaremu duchownemu we wěczność prajicz: „Jena je tola ſbóžna.“

Haj, Bóh tón Knjes ma myßle měra ſ nami a ſ naſchimi domami tež w nowym lěcze. Chzemy k njemu ſtupicz, hacz ßmy mkodzi abo ſtari. Chzemy ßo hromadże modlicz: „Zohnuj naſch wonkhód a nutskhód.“ Hamjeń.

1930.

Schto wſcho njewědza tola ludzo wo nowym lěcze 1930! Schto wſcho ßu tola tež wědzeli wo lěcze 1929! A ſchto je było?

My hordzi ludzo tudy
Ssmy narod hrěſchny, khudy
A wjele njewěrny.
My dzíwne myßle mamy,
Sso ſ holym ſaháramy;
Kónz prawy je nam potajny.

Tak wusnawaja naſche nowe ßerbſke ſpěwarſke ſe ßwojim 555. kěrluſchom, kotryž hacz ßem hiſchcze njemějachmy; wón ßo ſapoczinje: „Na njebju měßaczk khodzi, kaž paſtyr hwězdy wodzi, tak ſtote, blyſchczate.“

„My dzíwne myßle mamy“, tež wo nowym lěcze 1930! A tola wjele njewěrny, niczo dale njewěrny, hacz ſchtoz ßu tute prěnje dny nam pſchinjeßle. A tola jene wěrny, a to je ſawěſcze tak: Bóh, naſch Bóh je tež nad nowym lětom ſ Knjeſom a we nowym lěcze ſ knjeſom nade wſchěm.

Bóh knjezi na njebju!
Wón wichor, wětry wodzi,
Tež wſchitke mróczele,
Pucz, po kotrymž ßo khodzi,
Wón ßwojim ſjewicz wě.

Tohodla tež ſa nowe lěto 1930 niczo dale njepłaczi hacz to ſtare dawne:

A poruczh Bohu ßwěru
Sswój pucz a ſrudobu
A wopomń ſ prawej wěru:
Bóh knjezi na njebju!

S tutej wěru, kiž ßo tak na Boha ſpuſchcza a tak ßo Bohu dowěrja, dzimy dale a czińmy wſcho, ſchtoz mamy czinicz ſa ßwoju duſchu a ßwoje zíwjenje, ſa ßwojich a druhich, ſa Jeſuża Khryſtuża a jeho kraleſtwo. Hdyž tak budzemy duzy, budźmy prawje duzy. A lěto 1930 budże nam zohnowane lěto!

W ßłónczńej krajinje.

(Pokraczowanje a kónz.)

Schto pak rosmyßlowaſche ßebi Pawlik tak? — Ach, wón mějeſche doſcz rosmyßlowacz! Runje kaž pſcheczitanu knihu ſaßo wot ſpoczatka pſchehladujeſch, wobroczejo łopjeńka, ta da jeho myßl rospominajo wſcho ſaßo nimo hicz wot ſaźneho naléczha hacz do dzenża.

Schtó by jemu to naléto prajił, ſo ſměje nanka — a to tajkeho nanka, kajkehoz mohł jemu kózdy hólz ſawidzecz; a ſo ſměje tajkeho dobreho dzěda, kotryž ani njeßwarjeſche ani njeſeleſche, pſchi kotrymž móżeſche tež Knjes Jeſuß bydlicz kaž we hěcze tak w domje! Ach, a ſchtó by to ſkotowłoßatemu Pawlikej powjedał, ſo ſměje maczerku! Ach a kajku maczerku! Ani druheje tajkeje njebě na ßwěcze! To njebě wjazy ta tyſchna Leßinez czeta, kotraž tak husto ſ doma czékaſche! Ach, Knjes Jeſuß bě wſchitko ßłyſchał, jako bě jeho ſ nankom proßył, tak jara proßył: Wón bě maczerku zyle a pak tež zyle wuſtrowił!

A wot minjeneho tydzenja ßem mějeſche Pawlik hiſchcze někoho jara lubeho, kotryž mějeſche tež jeho jara lubo: to bě Leßinez wowka. Ow, tuta dobra wowka! Saßo bě tu něchtón, kotrehoż ßmědżeſche Pawlik wjeſcz do teho kraja, w kotrymž njebudże żaneje naſymy wjazy, w kotrymž ßo tež ßłónzo wjazy njekhowa.

Nank bě tſi njedżele precżka był. Tam domach bě wſchitko pſchenajał, bě wowku a něſchto nadoby wſak a bě pſchiſchoł bydlicz pola dżěda Jurigi jako najeńk. Pawlik njetrjebaſche ßo wot dżěda dżělicz; woni wſchitzy chzychu jeho hladacz, doniż ßo jene ſ jeho dżěczi njewróczi, a hdyž ßo njewróczi, hacz do ßmjercze.

Dżěd bě měł na delnim boku wobydlenja najeńka; tutón bě ßebi něſchto kupił a bě pſchecżahnył do ßwojeho; bě tehodla ruma doſcz! S komory pſchiprawiſchtaj ßebi dżěd a nan dżěłarńju; wó jſtwach bydlachu a běchu wſchitzy hromadże.

Ach, kak běſchtej maczerka a wowka zyły dom czjiſczikej! A wuj a dżěd běſchtaj czinikoj wſcho, ſchtoż bě trěbne, tak ſo zyłe twarjenje ani ſwonka ani ſnutska ſkoro wjazy ſaßo njeſpósna. Mnoho móżeſche tež Pawlik pomhacz, pak mużſkim, pak żónſkimaj; pſchetoż wſchitzy mějachu jeho rad a wón bě wſchitkim rad k pomozy.

Wowka bě ßebi tež pſchaſne koleſko ßobu pſchinjeßła; hdyž pſchińdże ſyma, chzyſche pſchaſcz. Maczerka ſaßo chzyſche wſchitko ſchicz, ſchtoż bě trěbne, a jemu tež wuſchiwacz koſchlu. Wón pak budże jim czitacz, hdyž pſchińdże ſe ſchule a wjeczor. Tež chzyſche wón hižo něſchto w rjemjeßkwje nawuknycz.

Ach, kak bě to derje, ſo ßo njetrjebaſche wjazy ſtaracz, ſo pſchińdże dżědej drohi! Wſchak mějeſche nanka, a to bě něſchto czjiſcze, czjiſcze druhe!

A kak je był Knjes Jeſuß tak dobry!

„To ßy ty wſchitko czinił, knježe Jeſu! Njebychmy=li my tebje namakali a ſpóſnali, njeby to nihdy tak ſ nami było!“ A Pawlik ßebi rosmyßlowaſche, kak je to mohł prjedy bycz żiwy a njewjedżecz wo Knjeſu Jeſußu.

„Schto bychmy my to wjedżeli ßebi powjedacz a wo czim, njebychmy=li tuteje ßwjateje knihi njeměli?“

Jako tak w ßwojich myßlach na knihu pſchińdże, ſrychli ßwoje krocżele. Wón njenjeßeſche jenoż dżědowy ſabyty njeboß, ně, wón bě tež duzy do ßwojeje ſkały. Wón bě mjenujzy wotkhadżejo ßwoju knihu tam woſtajił. Dżěd pak bě prajił:

„To njejßy derje czinił, ßynko! W ſymje nichtón do ſkały njepóńdże. Da=li nam Bóh ſtrowotu a żiwjenje, doneßeſch ju tam naléto. Ale ty maſch prawje. My mamy nětk druhu, a wono móże ßnadz ßo ſtacz, ſo ju nadeńdże tajki njewědomny czlowjek, kaž ßmy my to tajzy byli. Njech wona jemu pak poßłuży, kaž je nam poßłużiła!“

Tuż dżěſche nětk Pawlik lubje rad po nju; bě jemu tola tak czeżko padło, ju tam woſtajicz. Njebyło=li to druhich dla, njeby to ſa niczo czinił, ßo wot njeje dżělicz.

Pawlik doběża do ſkały. Wſa knihu a roszohnowa ßo, ßo roshladujo, ſ tutym lubym měſtaczkom. Jemu ßo njechaſche, jo wopuſchczicz; hacz runje njebě w dolinzy żanych kwětkow, khiba tu a tam na łuzy někotrych póſdnych holczkow, bě tu tola jara rjenje. Jaßne ßłónczko ßwěczeſche pſchecżelniwje, czopłe po tutych ſymnych dnjach, kaž w naléczu niz. A Pawlik mějeſche tutón kuſczicżk Bożeje ſemje tak jara lubo. Njeběchu dha tu, hacz runje dżenża njewidomne, wrota njebjeſke, kotrež běchu ßo ſacziniłe ſa jeho knjeſom fararjom?

Pawlik mějeſche ßo derje na ßwěcze, ale tak husto hacz ßebi na knjeſa fararja pomyßli, bu jemu ſtajnje tak czężno

wokoło wutroby. Saßo a saßo, dyrbjeſche, też dźenßa, ßebi na to myßlicź, ſo je Knjes Jeſuß wußłyſchał tutu jeho próſtwu: Wón bě ßo, hacź runje njebě wotkhorił, w ßłużbje Khryſtußowej pſchetrjebał każ ßwěza na Bożim woltarju. Knjeni hajnikowa bě prajiła, ſo je zyle tak wuhaßnył, każ hdyż ßwězu nahle wuhaßnjeſch.

Jako bě ßo tamnu póndźelu Pawlik k njemu wrócził a jemu wſcho wupowjedał, bě ßo jara wjeßelił, ſo ma wón nětk ſaßo nanka. A ſ knjenju hajnikowej, kotraż bě też pſchiſchła pohladacź, da wón prajicź, ſo bychu jeho wopytali. Tak je nan pſchiſchoł ſ maczerku a ſ dźědom, a dołho ßu ßo ſ knjeſom fararjom rosmołwjeli. Knjes farař ßo też ſ nimi modleſche. Dźěd njeje hacź do dźenßa tutu modlitwu ſabył.

„Wy ſcże evangelſzy, ja ßym katolſki," rjekny knjes farař pſchi roszohnowanju. „Ale jenoż tym, kotſiž do Khryſta wěrjachu a jeho pſchijachu, da wón móz, bycź Boże dźěczi; woni ßu ßebi runi. A w njebjeßach, do kotrychž ja du, njebudże rosdźělow. Woſtańcże jenoż ßwěrni, ſo bychmy ßo tam móhli wěcźnje widźecź!" Wutoru a ßrjedu ſdaſche ßo ſ nim lěpje bycź; khodźeſche ßamo pomałku po jſtwje. Njemałko ßo Pawlik nad tym radowaſche a kóżdy druhi też. Da ßo wot młodeho kapłana do zyrkwje dowjeſcź a tam ßo pſchi woltarju modleſche. Potom praji něſchto we łacźańſkej rěczi knjeſej kapłanej, jako by jeho proßył. Pawlik jenoż ſroſumi, jako ſaßy po ßłowakſku rjekny:

„Sſlub mi, mój bratſje, ſo jim njewoſmjeſch tajke dopomnjenje na mnje. Ja ßym jim to dał, ſchtoż je mje nawucźiło ſbóżnje wumrěcź!"

Pawlik widźeſche, kak knjes kapłan knjeſej fararjej ruku da, a potom ßo knjes farař hiſchcże ras klakny a ßo hiſchcże ras modleſche.

Schtwórtk rano żadaſche ßebi ſaßo wuńcź won. Běſche tak jara rjenje; tuż jeho knjes lěkař ßam do ſahrody dowjedźe. Czopły ſawoblekany ßedźeſche we wulkim ſtole. Na małym blidku mějeſche ßnědanje. Jako běchu trożku pojědli a jeho ßotra ſ blida noſcheſche, rjekny wón jim:

„Najprjedy budźe mi Pawlik něſchto powjedacź, potom ßebi tu w tutym kraßnym dobrym powětſje trochu wußnu; wón cźini mje ſaſparneho."

„Dobre, mój drohi bratſje!" Knjeni H. wokoſcha knjeſa fararja. „Mjes tym chzu ßo hódnje poſtaracź, ſo dobreho powětra do twojeje jſtwy puſchcźu a cźi łożo póſcźelu."

„Njech to Knjes Jeſuß tebi a twojim dźěcźatkam wotpłacźi twoju luboſcź!" ſawoła hiſchcże knjes farař ſa ßwojej ßotru.

.....Jako běſchtaj knjes farař a Pawlik w ſahrodźe ßamej, wocźini knjes farař nowy ſakoń a dźeſche:

„Budźemoj ßebi, Pawliko, cźitacź wo waſchej ßłóncźnej krajinje!"

Tuż Pawlik jemu cźitaſche, każ bě jemu kaſane w dźiwnej ßwjatej kaiſy Sjewj. Sswj. Jana wo tamnym kraßnym měſcze, hdźeż njeje trjeba ani ßłóncźka ani měßaza, ſo byſchtej ßwěcźiłej, a wo rězy żiweje wody. Knjes farař jemu to wułoži. Skóncźnje wón rjekny:

„Mój Pawliko! Kelkoż kraßneho tam też nadeńdźemy, pſchiſchedſchi do tuteje ßłóncźneje krajiny, najkraßniſchi budźe tola tón, kotryż budźe ßedźecź na tróńje, Jehnjo Boże, Jeſuß Khryſtuß!"

Potom ſtykny ruzy, ſacźini wóczzy — każ by to cźinił, hdyż ßo modleſche. Pawlik klakny ßo k njemu, ſaprě hłowu na jeho koleni a ßo też modleſche. Ale jako tuta modlitwa dźenßa tak dołho trajeſche, poſběhny ßo a hladaſche na njeho. Mějeſche hłowu trochu na bok ſkhilenu a ſpaſche, ale tak jara cźiſche; jenoż ras ſ hłuboka ſdychny a hłowa ßo jemu hiſchcże trochu niże ſwjeſy.

Pawlikej bě tu pſchi nim tak dźiwno, tak derje, tak ßwjatocźnje, ale też tak ſrudnje. Njeſwěri ßebi ani dychacź, ſo njeby jeho molił; — běſche tola tak jara cźichi. Prjedy bě měł każ mróczel ſrudobu na ßwojim wobliczu, a nětk drje ßo jemu něſchto rjane dźijeſche, tak pěknje ßo poßmejkowaſche.

Pawlik wußinſcha kroczele. Wobroczi ßo. Da knjeſej kapłanej ſnamjo, ſo by ſ njelczom pſchiſtupił. Tutón poßłuchaſche. Ale lědma bě pſchiſtupił a ßo ke knjeſej fararjej ſkhilił, ſakſchikny, tak ſo to po zyłej ſahrodźe klinczeſche.

Ach, Pawlik njemóżeſche tomu wěricź, a tola bě to wěrno! Knjes farař njeſpaſche — wón bě wumrěł. Ow, to bě wſchitko tak jara ſrudne!

A nětk wuronichu ßo też ßylſy ſ hólzowych wóczkow. Wſchitke podeńdźenja a ßłowa běchu ßo jemu tak hłuboko do wutroby ſaryłe, ſo nihdy na nje njeſaby.

„Pſche cźo płakam?" praji ßebi nadobo. „Wſchak je jemu tak jara derje tam!" Krej bě ßo jemu měſto won do ſnutſka pſchelała, a to je jeho moriło, běſche knjes lěkař prajił. Ale Pawlik tomu njewěrjeſche. „Knjes Jeſuß je pſchiſchoł a je jeho k ßebi wſał. Hižo je wón wſchitko widźał, też jeho, teho najkraßniſcheho na tróńje jehnjecźa. Hižo je ßo tam ſetkał ſ tym njeſnatym, kotryż je nam tu knihu darił a ßo jemu podźakował też ſa mnje. A też ja tam ſa nim póńdu!"

Pawlik ſhladowaſche k horam, tam, hdźeż běchu njewidźomne wrota njebjeſke, a, ſepjerajo ſkotowłóßnu hłowu do małeju dłońjow, myßleſche a ßonjeſche, kak to budźe, hdyż pſchińdźe Knjes Jeſuß też po njeho, a wón ßměje hicź domoj do teje praweje ßłóncźněje krajiny.

(Kónz.)

Do noweho lěta 1930.

pſcheje naſch njedźelnik wſchitkim ßwojim ßwěrnym cźitarjam a cźitarkam, kotſiž ßmědźachu ſ nim ſe ſtareho do noweho lěta ſaſtupicź, a tohorunja wſchitkim Serbam a Serbowkam, kotſiž ſ tutym lětom ſapoczńu naſche łopjeńko cźitacź, Boże bohate żohnowanje. Bjes tuteho njewobſtejimy, ſ tutym pak wobſtejimy! A tuż ßo też noweho lěta a wſcheho, ſchtoż ſa naß khowa a pſchihotuje, njebojimy. S Bohom khodźmy! To budźe dobre dróhowanje pſches nowe lěto! A tak: „Pomhaj Bóh!" do noweho lěta a w nowym lěcźe!

Zyrkej a ſtat.

Lěto 1930 je ſa naß evangelſkich mjes jubilejnymi lětami, kotreż nětkole pſchezo ſaßo a ſaßo ßwjecźimy, ſpominajo na wulki reformaziſki cźaß pſched 400 lětami, zyle woßebite lěto. Wono je tola jubilejne lěto Augsburgſkeho wěrywuſnacźa, kotreż bu wot ſjednoczenych evangelſkich 1930 w Augsburgu kěżorej a kěżorſkemu ßejmej pſchepodate. S łacźańſkim mjenom mjenujemy jo też „confeſſio Auguſtana". Wono je ſałożkne pißmo evangelſkeje zyrkwje. Tuż bjes dźiwa, ſo ßo wſchelake wjetſche a mjeńſche wuhotowanja pſchihotuja, tutón 400-lětny jubilej hódnje poßwjecźicź. Wo wſchelakich budźemy też my tu rosprawjecź. Ssami pak chcemy wſchitzy tutón jubilej ßobußwjecźicź. Najlěpje budźemy to cźinicź, ßo wopokaſujo we nowym lěcźe jako wěrni, ßwěrni evangelſzy.

— **Liſtowanje.** R. w B. ſa 1. po Epiph. — H. w B. ſa 2. po Epiph.

Cźišło 2

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će. F.

Serbske njedźelske łopjeno

Budyschin **12. januara 1930** **Bautzen**

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Roßaczizach. — Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczerńje a knihaŕnje, fap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.
Wukhadźa kóždu sobotu a placźi schtwórczlětnje 108 skotnych pjenjezkow

1. njedźela po tśjoch kralach.

List na Romſkich 12, 1: Ja napominam waß, lubi bratśja, pſches ßmilnoſcź Bożu, ſo byſchcze ßwoje cźěła podali ſa żiwy, ßwjaty a Bohu ſpodobny wopor, kotryż je waſcha roſumna Boża ßłużba.

Sswjaty japoſchtoł Pawoł je w prěnim powucźazym dźěle ßwojeho lista na Romſkich na to pokaſał, ſchtož je Bóh nad nami cźinił, hdyž je naß bjes ſaßłużby prawych cźinił ſe ßwojeje hnady pſches wumoženje, kotreż je ßo pſches Jeſom Khryſta ſtało. W druhim dźěle, kiž ßo ſ naſchim tekſtom ſapocźnje, nam na wutrobu kładźe, kak my nětko ßo Bohu ſa to dźakowacź mamy. Na wulki dar Bożi ßwjaty japoſchtoł hiſchcze raz wróczo pohladujo piſche: Ja napominam waß pſches ßmilnoſcź Bożu. Schtóż je ßmilnoſcź doſtał, ßo ſa to dźakowacź dyrbi; a tutón dźak ſa ßmilnoſcź Bożu ßo pſchede wſchěm pokaſowacź dyrbi w roſumnej Bożej ßłużbje. Naſcha roſumna Boża ßłużba ma woßebje ta bycź, ſo ßwoje cźěło podamy ſa wopor.

Boża ßłużba je pſchezo była, też prjedy hacź je Bóh cźłowjekam ßwoju ßmilnoſcź ſjewił we ßwojim ßynu Jeſußu Khryſtußu. Żadyn lud hacź dotal hiſchcze njeje na ſemi namakany był, kiž njeby někajke waſchnje Bożeje ßłużby poměł. Ale Boża ßłużba tych, kotrymž ßo Boża ßmilnoſcź njeběſche ſjewiła, je ſ wjetſcha jenoż ſwonkowny ſkutk. Boża ßłużba kſchesćźijanow pak, kotſiž ßu ßmilnoſcź Bożu na ßebi ſhonili, roſumna Boża ßłużba bycź ma, duchowna Boża ßłużba, ſo ßo, kaž Jeſuß praji, wěrni modlerjo k Wótcej modła w duchu a w prawdźe. Niz něhdźe tak, jako by tuta duchowna Boża ßłużba jenoż w potajnych myßlach a ſacźucźach wutroby wobſtejała, ně, ſmutſkowne ſmyßlenje ma ßo ſwonkownje pokaſowacź w żiwjenju. A to pſchede wſchěm ſ tym, ſo ßwoje cźěło podamy ſa wopor.

Wopor běſche hižo do Khryſtußoweho cźaßa najważniſchi dźěl Bożeje ßłużby. Kaž pola pohanow, tak też w Iſraelſkim ludu ßo ſkocźazy wopor pſchinjeßeſche. S tym ßo pſched Bożim hněwom ſchkitowacź a Boha ßebi ſa pſchecźela cźinicź chzychu. Wſchitke tute woporu ßu ßo dokonjake w tym jenym woporje, pſched kotrymž ßu woporu ſtareho ßluba jenoż ſnamjenja, we woporje Jeſom Khryſta. Ssyn Boži je ßo, jako měſchnik a woporne jehnjo w jenej woßobje Bohu woprował na wołtarju kſchiża. S tutym woporom je Bóh ßwět ßam ſe ßobu wujednał a je naß ſpodobnych ſcźinił w lubowanym. (Eſeſ. 1, 6.) Po tutym woporje na Golgacze żane dalſche woporu wjazy trěbne njejßu, kaž pißane ſteji: S jenym woporom je do wěcźnoſcze dokonjał tych, kotſiž budźa wußwjećźeni. (Hebr. 10, 14.) My kſchesćźijenjo ſnajemy jenoż hiſchcze duchowne woporu naſchich modlitwow a khwalbnych spěwow a woporu luboſcze naſchich dobrotow, kaž w tym ßamßnym liſcze ſteji: Woprujmy pſches njeho Bohu pſchezo khwalbny wopor, to je płód hubow, kotrejž jeho mjeno póſnajetej; dobrotu pak cźinicź a wudźělecź njeſapomńcze; pſchetož takſke woporu ſpodobaju ßo Bohu derje. (Hebr. 13, 15. 16.)

A tola ßwjaty japoſchtoł wo cźělnym woporje rěcźi, kotryż ßmy Bohu winojcźi. Niz cźěło ſkocźecza ßebi żada, ale ßwoje ßamßne cźěło jemu podacź mamy. Naſche cźěło pak wumrěcź njedyrbi, ale żiwe ma ßo Bohu k woporej pſchinjeſcź. Żiwy wopor bycź dyrbi. W tym pak naſch wopor ſtaroteſtamentſkim woporam runy bycź ma, ſo, kaž woporne

ſkoczo w templu bjes poroka bycź dyrbjeſche, ßwjate cźełko Bohu k woporej pſchinjeßemy. Sswjaty wopor bycź dyrbi. Potom naſch wopor Bohu ßo lubi. Naſche cźełko Bohu ſpodobny wopor budźe.

Żiwy wopor naſche cźełko bycź dyrbi. Hdyž pak ßo něſchto wopruje, potom to, ſchtož ßo wopruje, wumrěcź dyrbi. Niz tak, ſo bychmy, kaž ßo to w póhanſtwje ſtawa abo kaž je ßo to w ſtarej kſcheſcźijanſkej zyrkwi ſtało, ßwoje cźełko cźwilowali a krjudowali, abo ſo bychmy, kaž je to hiſchcźe pola kſcheſcźijanow, židow a muhamedanſkich waſchnje, ßwoje cźełko pojimali a ßo poſcźili. Naſch Wótz w njebjeßach na tym žane ſpodobanje měcź njemóže! Abo budźe naſche duchowne żiwjenje woprawdźe ſ tym poſběhnjene, ſo ßwoje cźełne żiwjenje ſ mozu potłóczimy? Praji ßo drje: S poſcźenjom ßo duſcha wotwjaſa, ſo mohła ßo lózſcho k njebjeſkim wyßokoſcźam poſběhnycź. Ale njemohło też nawopak, dokelž cźełło a duſcha hromadźe ßłuſchatej pſches pſchikrótſenje cźełneho żiwjenja naſche duſchine żiwjenje ſchkodu cźerpicź? Tón Bóh, kiž je nam naſchu duſchu dał, je nam tola też naſche cźełło dał. A tón tutón dar dźakowny njeſpóſnaje, kiž jón ßebi wyßoko njewaži.

Schtož duchownemu żiwjenju we naß hroſy a jo do ſtracha pſchinjeße, to njejßu naturſke, cźełne potrěbnoſcźe, ale wjele bóle njewużitne wużiwanje naſcheho cźełneho żiwjenja. Hdyž lěnjoſcź cźełła cźłowjekej ſadźěwa, ßwoju pſchißłuſchnoſcź dopjelnicź, abo hdyž cźełny lóſcht jeho k njerodnemu a njepózcźiwemu żiwjenju ſawjedźe, potom jeho duchowne żiwjenje ſchkodu cźerpi. Tuž ßo w kſcheſcźijanſkim żiwjenju wo to jedna, niz, ſo naturſke, pſchirodne žadanja a hnucźa ßwojeho cźełła ſ mozu potłóczimy, ale ſo je w mozy mamy a je wucźiſcźimy. Naſcha roſumna Boża ßłużba njewobſteji w morjenju cźełła, ale w poßwjecźenju cźełneho żiwjenja. Tohodla ßwjaty japoſchtoł żiwy wopor naſcheho cźełła ßwjaty wopor mjenuje. A tajki wopor ßo też Bohu derje ſpodoba. A hdyž tak ßwoje cźełło podamy ſa żiwy, ßwjaty a Bohu ſpodobny wopor, potom je to naſcha roſumna Boża ßłużba. Hamjeń.

Sbóžni ßu cźi, kiž cźiſteje wutroby ßu, pſchetož woni budźa Boha widźecź.

Naſch luby Sbóžnik ßwědcźi tu,
So budźa Boha widźicź,
Kiž maju cźiſtu wutrobu
A budźeja ſke hidźicź.
Schtóž hłubje hladacź chze,
Pak tola póſnaje,
So je wſchak kóžda wutroba
Pſches hrěch tak jara njecźiſta.

Schtó nětko wot naß wotmyje
Wſchě hroſne hrěſchne brudy?
Dha wſchak Ssyn Boži pſchiſchoł je,
Bu naß dla cźłowjek khudy.
Wón ſe ßwoj' drohej krwju
Je wſchak tam na kſchiżu
Tych hrěchow winu wot naß wſak,
Hdyž je ßo ſa naß woprował.

W nim mamy dobroh' lěkarja,
Hdyž pala hrěchow rany,
Wón cźiſcźi je a ſwobala,
Haj, tón je wukhowany,
Kiž w hrěſchnej cźěßnoſcźi
Sso Khryſtej dowěri!
Kak ſdaleny je wot Boha,
Schtóž wſchědnje hnadu njepyta!

Hdyž wěrju, a ſe radoſcźu
Jow ſa tym Knjeſom ßlědźu,
We wſchěm, ſchtož żiwjenje ma tu,
Skutk ſtworicźela widźu.
Haj, wo nim ßwědzy ßu
Wſchě hwězdy na njebju,
Najnadobniſche ſtworjenje,
Pak, hlajcźe, runje cźłowjek je!

We wſchelkich dźiwnych wjedźenjach
Jow Boha wohladamy.
A runje w cźichich hodźinach
Joh' bliſkoſcź ſacźuwamy.
Hdyž podam jemu tu
Ja ßwoju wutrobu,
O dha też ſ hnady jónu tam
Toh' Knjeſa kraßnoſcź wohladam.

H. B.

Diakonißy.

W tutych dnjach doſta tón abo tamny na wßach liſt a w nim próſtwu. Ale niz próſtwu wo pjenjeſy, kaž drje ßebi myßliſch. Ně, próſtwu wo něſchto zyle druhe. Wo cźłowjekow, wo cźłowjekow, kotſiž ßu ſwólniwi a khmani do dźěła ſtupicź, kotreż je ßobu to najrjeńſche, najnadobniſche. Próſtwu wo kſcheſcźijanki, kotreż ßu ſwólniwe, do dźěła diakonißow ſaſtupicź.

Dźiwno to. Wſchudźom po zyłym kraju ta wulka ſkórźba, ſo dźěła njeje, ſo dźěło nimaja, ſo ßu bjes dźěła. Ale tu je dźěła telko a telko — a dźěłacźerjow, dźěłacźerki tu nimaja. A ßaßo: njeje to dźiwno? My pſchińdźemy wot póhanow hodow. Tute ſaſběhnychu tu ßamßnu ſkórźbu. A to njeje nowa ſkórźba. Jeſuß Khryſtuß ßam je prajił, ſo žně ßu wulke, ale dźěłacźerjow je mało. A dozyła, to njeje po prawom žana ſkórźba. To je wyſkanje, radoſcź nad žohnowanjom Bożeje luboſcźe, kotraž ßo rosliwa a ßo wſchitkim cźłowjekam pſchidźěluje. Ale tuta radoſcź ſkorži, ſo cźłowjekojo to pſchemało ſpóſnawaja, pſchemało ßebi tutu luboſcź pſchißwojeja, pſchemało w tutej luboſcźi dźěłaja a ſkutkuja, pſchemało ſe ſkutkom wobßwědcźeja, ſo tutu luboſcź Bożu ſaßo lubuja.

A woßebita a woßebna ßłużba w tutej luboſcźi je była hižo pſchi ſpocźatku kſcheſcźijanſkeje zyrkwje ßłużba diakonije. Ssydom mužſkich je nam w Japoſchtoliſkich ſkutkach mjenowanych — Jap. ſk. 6 —, kotſiž do tuteje ßłużby ſtupichu. Saſtojnizy almožinow ßo woni mjenuja, diakonojo. A pódla diakonow diakonißy. Cźitaj Romſk. 16. Phoebe bě jena ſ nich.

A tajkich diakonißow, ßmilnych ßotrow trjebamy my nětko ſa pſchichod wjele. Wjele jich hiſchcźe pobrachuje.

A cźehodla pobrachuja ßmilne ßotry? Zyle wěſcźe je na tym wina duch naſcheho cźaßa. Wjele młodych holzow nochze wjazy w khodźenju ſa Jeſußom ßłużicź, wjele ſ nich nochze ßo ſwjaſacź. A nimo toho je nětko też telko powołanjow ſa žónſku wotewrjenych. A to a tamne mohło ßo pſchidacź. Ale pſchi wſchěm njeßmě ßo na jene ſabycź: Jara wjele njewě niczo prawe ani wo ßłużbje diakonißow ani woßebje wo macźerńnym domje diakonißow, niczo wo wuwucźowanju diakonißow a wo polach, na kotrychž dźěłaja. A tute ßu jara wſchelakore a wobſchěrne. So by ßo tutón pobrach wotſtronił, chzemy też my tu něſchto rospißacź wo żiwjenju, wuwucźowanju

a skutkowanju diakoniſzy a wo macžerńym domje, a to njetrjebamy jenož do spiſzow a knihow pschi tym hladacž, ale snajemy to hižo psches lětdźeſatki zyle woſzobinſzy, a wěmy zyle woſzebje to, ſo je dźěło diakoniſzy jara rjane, jara spomožne, ale pak tež jara cžežke, ſo pak je tuto dźěło tak wobſchěrne a wſchelakore, ſo drje skoro kóžda žónska w nim to namaka, schtož je jeje woſzebite polo. A tež to wěmy, ſo runje mjes diakoniſzami rjana pěkna towarſchnoſcž knježi a ſo tam mjes nimi tež radoſcž bydli, kotraž ſzo wě rjenje wjeſzelicž.

Dalſcheho wo tutym zyłym dźěle móže kóždy woſzadny farař prajicž a potom drobniſcheho wo macžerńym domje diakoniſzow. Tón nam najbliſzſchi a najbóle snaty je Drježdźanſki macžerny dom na Budyſkej dróſy w Nowym Měſcže, kotryž je mohł njedawno poſzwjeczicž ſzwój nowy Boži dom. A tutón Boži dom je skutk shromadneje woporniwoſcže a luboſcže ſzotrow, kotrež ſzu ſzwoje žiwjenje do ſzłužby luboſcže ſtajiłe a tak w naſchim cžaſzu runje pomnik kſchesćžijanſkeje wěry, ſzwěry, luboſcže, dźakownoſcže, woporniwoſcže.

*

Něſchto wo wukublanju a wo dźěle luboſcže diakoniſzow.

Schtóž chze žónsku diakoniju ſrosumicž, t. r. ſchtóž chze dźěło a žiwjenje a wſcho, ſchtož hewak diakoniſzy je, ſrosumicž, tón dyrbi wot Jeſuſza Khryſtuſza ſzem pschińcž. Jeho zyłe žiwjenje a skutkowanje, jeho cžerpjenje a wumrěcže bě ſzłužba luboſcže, bě to do skutka ſtajene ſzłowo Mat. 20, 28: „Cžłowjeka ſzyn njeje pschiſchoł, ſo by ſzebi dał ſzłužicž, ale ſo by wón ſzłużił a dał ſzwoje žiwjenje k wumoženju ſa jich wjele.“ Jeho pschecže, jeho wola bě a je, ſo ſzo tež cži, kiž jeho ſzu, daja wjeſcž wot tajkeho ducha. Jana 13, 15: „Ja ſzym heksempel dał, ſo byſchcže tež wy cžinili, kaž ja wam cžinił ſzym.“ Tak je ta ſzłužba, w kotrejž ſ luboſcžu cžłowjekam ſzłużiſch, ſdobom ſzłužba, w kotrejž Khryſtuſzej ſzłużiſch. Wobej ſzłužbje chze žónska diakonija do wěrneho zyłka ſjednocžicž. To wupraji tež ſtare heſzło diakonijow: „Schto chzu ja? Sſłużicž chzu ja!“ — Tak je to Löhe, „nan diakoniſzow“ we Neudettelsau w Bayerſkej wuprajił.

Komu chzu ja ſzłużicž? — Tomu Knjeſej na jeho thudych a hubjenych.

A ſchto je moja miſda? — Ja njeſzłużu ani ſa dźakami ſa miſdu, ale ſ dźaka a ſ luboſcže. Moja miſda je to, ſo ſzměm.

A hdyž pſchi tym kónz woſmu? — „Woſmu-li ja kónz, dha woſmu kónz“, rjekny kralowa Eſther, kotraž tola toho hiſchcže njeſnaju, kotrehož lubujo bych ja kónz wſaka a kotryž njepſchida, ſo ja kónz woſmu.

A hdyž ſzo pſchi tym ſeſtarju? — Moja duſcha budže ſzo ſelenicž kaž palma, a tón Knjes budže mje ſzyczicž ſ hnadu a ſe ſzmilnoſcžu. Ja khodžu w měrje a ſzo njeſtaram.

To je diakonija!

Tu ſjewi ſzo jaſzńje tež rosdźěl, kotryž je mjes diakoniju a mjes wjele ſ tych druhich ſjednocženſtwow ſzotrow. Diakoniju njemóžeſch ſzebi myſlicž bjes tutoho ſwjaſka ſ Khryſtuſzom, bjes ſałoženja na Khryſtuſza. Haj, diakonija njeby wjazy diakonija była, by-li wona chzyła Khryſtuſza a wěru do Khryſtuſza na bok ſtajicž, dokelž je to pobocžna wěz, abo ſzo tomu dozyła wotrjez.

So je tuta diakonija ſnowa wozucžiła w rjanoſcži a mozy, ſa to ſzłuſcha dźak duchownemu Theodorej Fliednerej w Kaiſerswerth n. Rh. Jeho mjenujemy wobnowjerja ſaſzobudźerja žónſkeje diakonije. Jeho woſzada bě woſzrjedž katolſkeje wokoliny jara khuda a cžerpjeſche nuſu. Tohodla pucžowaſche Fliedner, ſo by ſa nju kollekty ſběrał. Na tajkim pucžowanju pſchińdže tež do Jendźelſkeje. Tam ſzłyſcheſche wo Hilži Fry, kotruž dźenſza hiſchcže „jandźela jatych“ mjenuja. Wona bě hłuboko nuts pohladacž mohła do ſnutskowneje a ſwonkowneje nuſy jatych a bě ſzo tohodla pokna horliwoſcže do dźěła dała ſa tutych wbohich w jaſtwach; chzyſche jim pomhacž, jich ſrudny dóńt polóžicž a hubjene wobſtejnoſcže w jaſtwach reformowacž. A wona je w tym woporniwje a ſe wſchej ſzwěru a luboſcžu ſkutkowała. Wona je tohodla jena ſ tych prjedyběžerkow naſcheje nětcžiſcheje žónſkeje diakonije runje kaž Amalija Sieveking. Tuta je ſzo w cžaſzu kholery w Hamburgu ſe wſchej luboſcžu a woporniwoſcžu ſa wbohich khorych ſtarała a jich hladała, njedźiwajo na ſtrachi a ſzwoje žiwjenje a ſamoženje.

Fliedner njewrócži ſzo jenož ſ pjenjeſami, ale tež ſe wſchelakimi ſpomožnymi naſhonjenjemi do domiſny a ſapocža tu ſzwój poſdźiſcho tak wobſchěrny a wulki ſpomožny ſkutk kſchesćžijanſkeje luboſcže. (Pokracžowanje.)

Kak by było?

W Japanſkej je něhdže wjeſz Kawadani mura. To je woſzebita wjeſz. Je hódna, ſo ſzo jeje mjeno wſchudžom mjenuje. A wjele hódniſche je, ſo wſchudžom ſpytaja po pſchikładže tuteje japanſkeje wſzy cžinicž.

Kawadani mura wobſamknu w lěcže 1927, na pjecž lět wſchón alkohol ſakaſacž, ſo by ſ nalutowanymi pjenjeſami mohła nowu ſchulu natwaricž. Scžěhwki tutoho poſtajenja ſzo nětko jewja. Wobydleŕſtwo je wjele ſtrowiſche hacž prjedy. Sswójbne žiwjenje je ſbožowniſche; dźěcži ſzu lěpje ſ jědžu wobſtarane a lěpje ſwoblekane.

A to njeje wſcho. Dźeſacž dalſchich japanſkich wſzow je podobneho wobſamknyło; chzedža nalutowane pjenjeſy ſa twarjenje pucžow nałožicž, wodowody ſa powodźenje polow twaricž a ſzo wo to poſtaracž, ſo bychu ſzebi pſchi wohnjowej a wodowej nuſy a pſchi ſemjerženjach lěpje pomhacž móhli.

Njeby dobre a wužitne było ſa tak něktoreho, ſo by ſzam ſa ſzo hižo tajke wobſamknył? A ſzwójby a domy, tež wſzy a měſta mohłe ſcžěhowacž.

Pſalm 146, 5.

Derje tomu, kotrehož pomoz tón Bóh Jakubowy je, kotrehož nadźija ſteji na tym Knjeſu jeho Boſy.

Hłós: O Božo luboſny.

Ty, Božo, ſzy mój Bóh,
Mój Wótcžez dobrocžiwy;
Sſy ſtworił, ſdźerżał mje,
Sſym ſ twojej hnady žiwy.
Mje ženje njewopuſchcž,
Na tebje ſpuſchcžam ſzo,
Mój hród a ſkała ſzy
A moje bohatſtwo!

Mój Božo, pomhaj mi
Wſchón ſły lóſcht, hrěchi hidźicž,
So ſbóžny we njebju
Mohł tebje wěcžnje widźecž!
Stwoŕ cžiſtu wutrobu,
Mi twojoh' Ducha daj,
Daj roſom ſ mudroſcžu,
Mi k njebju dopomhaj!

Mój Božo pomhaj mi,
So cžinju wolu twoju!
Twój Duch ſzwjecž wutrobu,
Sdźerž, ſchkituj duſchu moju
Tu w cžaſznym žiwjenju!

Budź wodźeŕ ßwěrny mi!
Na tebje twarju wſcho,
Mój Wótze, pomhaj mi!

Mój Bożo, pomhaj mi,
So wſcho ßo derje radźi,
So ſemnu derje ſtej
We twojej wulkej hnadźe!
Sdal wſcho ſte wote mnje,
Hdyž ſtrachi hroża mi,
Ja k tebi ſdychuju:
Mój Wótze pomhaj mi.

W wſchej nuſy pomhaj mi,
Najwyſchſcha pomoz bójſka!
Bjes twojej pomozy
Tu ſpada wſcha móz cłowíſka. —
Hdyž ty mi wupomhaſch
S tej nuſy na ßwěcźe
We ßwojej ßmilnoſcźi,
Dha je mi ſpomhane.

Mój Bożo, daj wſchak mi
Tu ſnutsknoh' ſwonknoh' měra!
So k hańbje njepſchińdu;
Njech roſcźe moja wěra,
Mój dźeń ßo nakhila.
Kak bórſy tu ßo cźmi!
We ßmjertnej hodźinje,
Mój Wótze, pomhaj mi!

Mój Wótze, wodaj mi
Wſcho, ſchtož mam njedobreho,
Dla Jeſom Khryſtuża,
Kiž ſa nnje cźerpił ſteho
Na kſchižu żałoſtnje
W najwjetſchej luboſcźi,
Mi njebjo wotewrił,
Mi dobył żiwjenje!

Mój Jeſu pomhaj mi!
Wo pomoz chzu cźe proßycź,
Ty, Knjeże ßwěrny, mje
Chzył na wutrobje noßycź.
Sso ßobu wjeßelicź
Chzu, k tomu pomhaj mi! J. W.

Zyrkej a ſtat.

W Schleſyſkej ßu ſwjaſki ſa cźěłoſwucźowanje ſ kſcheſcźijanſkimaj zyrkwjomaj wěſte ſaßady wucźiniłe, kotreż ßu ſ dobrym pſchikładom. S nimi dyrbi ßo ßwjecźenje njedźele ſchkitacź a hajicź. Tohodla tež prěni dypk wucźinjenjow hnydom na tole woßebje dźiwa, prajizy, ſo je ſwada tutych poſtajenjow, dozpicź, ſo bychu ßo njedźela a pſchipóſnate ßwjedźenje lěpje ßwjecźiłe. — Druhi dypk: Boże ßłużby a wſcho, ſchtož k nim ßłuſcha, maja ßo pſched mylenjom ſchkitacź; tohodla njeſapocźnu ßo wuhotowanja na dróhach a ſjawnych měſtnach do ½12 hodźin. Měſtna ſa ſport a druhe rumnoſcźe ſa ſport njepłacźa jako ſjawne měſtna w tutym ſmyßle, t. r. tu ßmědźa ßo hry a ſportſke ßwjedźenje tež w cźaßu Bożich ßłużbow wotměwacź ſ wuwſacźom tych pſchi 4. dypku mjenowanych dnjow. — 3. Měſtna ſa ſtart a ſa wuměnjenje ſtafetow njeßmědźa, hdyž něłak móżno, bliže hacź 300—500 metrow Bożim ßłużbam bycź. — 4. Prěnej dny tych tſjoch wulkich ßwjedźenjow, dale wěſte woßebje wuſběhnjene ßwjate dny — Cźichi pjatk, pokutny dźeń, Boże cźěło atd. — woſtanu dopołdnja bjeſe wſchěch ſportſkich wuhotowanjow; popołdnju je móżno, tajke wotměwacź. Ssmjertnu njedźelu njeje ſa zyły dźeń żanych tajkich. — 5. Pſchi wulkich wuhotowanjach, kotreż zyły dźeń abo wjazy dnjow traja, maja ſaſtupjeŕſtwa zyrkwjow a ſporta do toho wo tym jednacź; njemóża-li pſchesjene pſchińcź, ma ßo ßud ſa rosßudźenje powołacź.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Sa **Noßacźizy** bě njedźela 4. adventa woßebita njedźela. Naſcha ſchula wuhotowa prěni krócź hodowny ßwjedźeń ſa dźěcźi a ſtarſchich. Dźěcźi běchu ſchuliſku jſtwu rjenje wupyſchiłe a wſcho pěknje pſchiprawiłe. Hodowny ſchtom, połny běłych hwěſdow a ßwěcźkow bě wěſo ßobu to najrjeńſche. Starſchi a pſchecźeljo dźěcźi běchu tež w bohatej licźbje pſchikhwatali. Prěni dźěl poſkicźi wobraſy a hry ſe ſcźěnom. Wone ßo wotměnjowachu ſe ſpěwami a pſchednoſchkami a ſbudźichu radoſcź. Chzychu nam pokaſacź ſawjeßelenja ſymſkeho cźaßa. W pſchestawzy pſchińdźe wulki rumpodich, kiž mějeſche wulki prut, ale pak tež wjele dobrych kuſkow ſa wulke a małe dźěcźi — wěſo jenoż poßkuſchne. W druhim dźěle wocźinichu ßo nam na wulkej běłej ſcźěnje wulke knihi ſ piſanymi wobraſami, kotreż bě rumpodich pſchinjeßł. Hodowna ſtawiſna a hodowna radoſcź bě tu wuhladacź w rjanych wobraſach a hodowne ßłowa a ſpěwy wſcho wukładowachu a porjeńſchichu. Po ſhromadnym hodownym kěrluſchu podźakowa ßo měſtopſchedßyda ſchulſkeho wubjerka, knjes Kreuſch, wucźerjomaj kk. Bernhardtej a Edelmannej ſa tutu rjanu poſkicźeńku.

S **Porſchiz.** W minjenym lěcźe 1929 je ßo narodźiło 39 dźěcźi, a to 23 hólzow a 16 holzow; pſchipowědanych bu 22 porow, w Porſchizach wěrowanych bu 14 porow. Konfirměrowanych bu 37 dźěcźi, a to 21 hólzow a 16 holzow; ßerbſzy konfirměrowanych bu 27 dźěcźi. Semrěło je 33 woßobow, ſ nich 5 pſches njeſbožo, 8 ſ nich běſche pſches 80 lět. K ſpowědźi běſche jich 1885 woßobow. Na ſběrkach je ßo nawdała 1264,73 hr., ſběrka ſa ſnutskowne miſſijonſtwo je wunjeßła 172,25 hr., ſa Gustav-Adolfſke towarſtwo 271,70 hr., woporu ſa póhanſke miſſijonſtwo 767,46 hr. (ſ jeneho doma 500 hr.), ſa woßadnu diakoniju 271 hriwnow.

S **Wjeleczina.** Naſcha woßada licźi 4000 duſchow. W Bożim domje wotměchu ßo loni 44 ſpowědźow, kotrymž 2317 ſpowědnych pſchikhadźachu, tamne lěto bě jich 2396. S łońſchich ſpowědnych běchu 923 muźſkich a 1394 żónſkich. Dale dóſtachu 58 (45) ßwjate wotkaſanje doma. Mjes ſpowědnymi běchu 59 (76) konfirmandow, a to 34 hólzow a 25 holzow. Narodźichu ßo 75 (88) dźěcźi, mjes nimi 35 hólzow a 40 holzow. Morwonarodźenych dźěcźatkow bě ſ nich 5 (2) a trójzy dwójniki. Pſchipowědali ßu ßo w naſchim Bożim domje 42 porow (51), ſ nich buchu tu 32 (40) porow wěrowanych. Dale ſemrěchu 51 (43) woßobow. Tu pohrjebachu ßo 67 (47) woßobow, ſ nich na Hornjohórcźańſke pohrjebniſchcźo 3, ſbytkne 64 na Wjeleczańſku Bożu rolu. Najſtarſcha woßoba dozpi 89 l. 5 m. a 8 dnjow. Wuſběhnycź ßo ma, ſo buchu loni jenoż 8 dźěcźi wjazy porodźenych hacź na woßadnymaj pohrjebniſchcźomaj ſemrětych pokhowanych. Pſchikaſane 14 zyrkwinſkich ſběrkow wunjeßechu 754 hr. (683 hr.). Pſchede wſchěm ma ßo naſpomnicź ſběrka na ßwjedźenju tſjoch kralow ſa ßwjate miſſijonſtwo ſ 190 hr. (130 hr.) Tola loni padny tutón ßwjedźeń na njedźelu. Sa ſkutki luboſcźe woßadni 1616 hr. (1560,82 hr.) woprowachu. Loni 5 woßobow ſ zyrkwje wuſtupi a runje telko ßo ſaßo do njeje wrócźi.

Liſtowanje: H. w B. ſa 1. po Epiſph. — M. w Bu. ſa 2. po Epiph.

Čisło 3

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno

Budyšchin **19. januara 1930** **Bautzen**

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Nošacźizach. — Čišchcź a nakład Ssmolerjez knihicźišchcjernje a knihaŕnje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinje
Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi schtwórčlětnje 108 słotnych pjenjezkow

2. njedźela po tśioch kralach.

List na Romſkich 12, 12.

„Budźcże wjeſeli w nadźiji, ſcźerpliwi w cźěſnoſcźi, wobſtajni w modlitwje.“

Kraſne ſłowo to a prawje pſchihodne, ſo by ſ nami ſchło jako heſło na pucźu žiwjenja. Hdyž móže cźłowſke žiwjenje jara derje ſo pucźowazemu pſchirunacź, je pucź, po kotrymž ſmy wjedźeni, zyle tajki, ſo móže tuto ſłowo pucźowarjej ſ radźerjom bycź a jemu w ſtyſknych a w cźemnych hodźinach troſcht a radoſcź do wutroby dawacź.

„Budźcże wjeſeli w nadźiji.“ Tutomu napominanju ſo cźłowſka wutroba tak rad a ſwólniwje wotewrja. Nadźija je cźłowſkej pſchirodźe potrjeba a wopokaſuje ſo na pucźu žiwjenja pucźowarjej ſa prut a kij w jeho rukomaj a ſa ſwězu jeho nohomaj. Ale ſo by nadźija jenož pſchezo prawa była! Najwjazy ludźi ſałožuje nadźiju ſwojeho žiwjenja na ſwoju móz, na ſwoje dobre ſawjedźenje, na ſwoju wědomoſcź a na ſwoje ſamoženje; a ſchto je potom nadźija hinaſcha, dyžli kij, kotryž ſo wotlemi pod pucźowarjom, na njón ſo ſepjerazym, a dyžli ſwěza, kotraž haſnje w nozy! Móz naſcha dobycź njemóže, my ſmy ſ njej jara ſłabi, tak je pſched 400 lětami ryczeŕſki rjek, naſch Luther, ſpěwał, kotryž derje wědźeſche, ſo mějeſche ſwoje najkraſniſche dobycźe ſo dźakowacź mozy Bożej, kotraž bě we nim mózna. Kſcheſcźijana nadźija je ſałożena na wěcźny ſałožk, kotryž je Boža hnada nam w Khryſtuſu Jeſuſu kładła. Hdyž cźłowjek wſchitke wězy a wobſtejnoſcźe w žiwjenju wobhladuje ſ wutrobu, kotraž je hnadu a ſmilnoſcź Božu we wodacźu ſwojich hrěchow ſhoniła, widźi wſchitko kaž roſſwětlene wot ſwětła tuteje hnady a dowěri ſo weſeła hnadźe, kiž je wulka nad wěriwym a wě, ſo tym, kiž Boha lubuja, dyrbja wſchitke wězy k lěpſchemu ſłužicź.

Schtó ſ powěſcźu naſ wita, kiž w ſrudźbje ſwjeſela,
ſo jónu ranje ſwita? O ſbóžna nadźija!
Schtó w horju pokoj dawa a ſbóžne wumrěcźe?
Sſłyſch: Žiwjenje a ſkała nam Jeſuſ Khryſtuſ je.

„Budźcże wjeſeli w nadźiji, ſcźerpliwi w cźěſnoſcźi.“ Cźěſnoſcź njewuwoſtanje. My ludźo trjebamy jeje tak nuſnje kaž wſchědneho khlěba. Wona je naſchim ſnutskownym potrěbnoſcźam, kaž tež naſchim mozam pſchiměrjena a pſchiprawjena; pſchiſłuſche pſchezo, hdyž jeje potrjebamy; njeje ženje mózniſcha hacź ju ſnjeſcź móžemy. Runje naſch cźaſ je wulzy jara cźežki. My ſpominamy na wulke ſłuhy tych, kiž ſu bjes dźěła, mjes kotrymiž je wěſcźe wjele, kiž bychu rad ſe ſwojimaj rukomaj ſwój khlěb ſaſłužili. Na tych ſpominajmy, kotſiž ſu pſchi wſchitkim prózowanju w hoſpodarſtwje ſłamani a ſkónzowani abo hotowi na dolemjenje. A ſchtó njeby myſlik na tych, kiž ſu wo wſcho pſchiſchli a dyrbja nětko ſkromnje žiwi bycź. Kak wjele woſobinſkeje tyſchnoſcźe a ſrudoby pſchiſłuſche k tomu hiſchcźe w něktorym domje. Schtó chcył prajicź, ſ kak wjele ſtyſkom a ſtaroſcźu ſo něktory cźłowjek bědźi. Japoſchtoł Pawoł da nam tu radu: „Budźcże ſcźerpliwi w cźěſnoſcźi.“ A my tole ſłowo ſebi rad lubimy ſ erta muža, kotrehož žiwjenje běſche doſcź wobcźežene ſ cźěſnoſcźu. Schto by tež wam pomhało, ſo ſebi hłowu łamamy? A hiſchcźe wopacźniſcho by było, hdyž bychmy pſchecźiwo woſudej a njeſbožu ſo ſpjecźicź a ſepjeracź chcyli.

Cžim njeſczerpliwiſcho ſa rjeczaſy torhaſch, cžim bóle cže cžiſchcža. Wěſcže, ſczerpliwoſcź ßo czežko wukaje. Někotry cžaß žiwjenja na tym wuknje. Kóžda hodžina pod ſchižom a w czěßnoſczi nam pſchedołho traje. A tola w bibliji podarmo njeſteji napominanje: „W mjelczenju a w nadžiji budže naſcha ßylnoſcź.“ Kak nawuknjemy mjelczenje? Pawoł poda nam k nawuknjenju ſczerpliwoſcže dobre ßłowo: „My wěmy pak, ſo tym, kiž Boha lubuja, wſchitke wězy ke lěpſchemu ßłuža.“ Hdyž ſady wſcheho, ſchtož je nam napołożene, też ſady teho, ſchtož njedorosumimy, też ſady teho, ſchtož ßo nam ſda hórke bycź, póſnajemy wolu wěczneje luboſcže naſcheho Boha, potom, jenoż potom nawuknjemy ſczerpliwoſcź. A kak troſchtnje ßłowo to ſ erta naſcheho Sbóžnika: „Je=li ſo tehodla wy, kiž wy ſli ſcže, wſchak móżecže waſchim dźěczom dobre dary dawacź; wjele ſkerje waſch Wótczež, kiž w njebjeßach je, budže dobre wězy dawacź tym, kiž jeho proſcha.“ A też jeho ßłowa: „Waſch njebjeſki Wótczež, kiž do potajneho hlada, wě, ſo wy teho wſcheho potrjebacže.“ Runje w tym ßłowje maſch bohaty troſcht. Hdyž mamy Boha we wutrobje, mjelczi naſcha wutroba na dnjach, kiž ßo nam njeſpodobaju a budže doſcź ßylna, też czěßnoſcź a kſchiž njeſcź. Sczerpliwoſcź je cžiche poddacže do Bożeje wole, kotreż dawa czěßnoſczi dokonjecź, k czemuž je póßłana. Pſches tyſchnoſcź wjedže Bóh bjesbóżneho ſaßo k bohabojoſczi, wucži njewěrjazeho ßo modlicź, napjelni ßwětneho człowjeka ſ požadanjom po wěczinoſczi, wobtwjerdźi pobożneho we jeho pobożnoſczi.

Ja kſchiža dla cže nochzu proßycź, ſo pſchepuſchczicź ſ nim dyrbjał mje; Jón rad chzu ſa Jeſußom noßycź, kiž ſa mnje ſtyſknje czerpił je. Ach, ale hdyž ßo wocżeži, daj, Knježe, ſczerpliwoſcź ty mi.

Budźcže ſczerpliwi w czěßnoſczi, wobſtajni we modlitwje. Runjež nutskach we naß czujemy, ſo ßmy ſe ßwojimi potrěbnoſczemi na Boha pokaſani, ſtanje ßo tola huſto, ſo wot żiweho Boha ßo cžaß dołho wotwobroczamy a ßo prózujemy, wſchitko ſchtoż trjebamy, bracź a czerpacź ſ njecziſtych żórłow tuteho ßwěta, doniž hłód a lacžnoſcź naß njenuſujetej, ſ Davitom wuſnacź: „Jako jeleń jachli po ſymnej wodže, tak ſdychuje moja duſcha, Bożo, k tebi. Mojej duſchi chze ßo picź po Boſy, po tym żiwym Boſy.“ A hdyž tuta woßebita nuſa a hubjeńſtwo naſtanje, ma twoja wutroba żadanje, na Boha ſ modlitwu ßo wobroczicź. Hdyž hrěch je ſwißowanje naſcheho żiwjenja ſ Bohom pſchetorhnył abo je na tym jo pſchetorhnycź, dyrbiſch ßo k modlenju měcź, ſo by ſatorhnjene towarſtwo a ſwiſk ſ nim ſaßo ſwjaſał. S modlitwu woſtanjeſch pſchi Knjeſu. Czehodla je to tak rjane waſchnje, kóžde ranje ſ modlitwu ſapoczecź? So bychmy pſches nju ſamóhli pſches zyły dźeń wobſtajni bycź w modlitwje, zyły dźeń khodźicź w ßwjatej wſchehowſchudźomnoſczi Boha Knjeſa a wot tuteje bójſkeje wſchehowſchudźomnoſcže wſchitko naſche cžinjenje a myßlenje ßebi wocżiſczicź a ßwjeczicź dacź. Tak budže muż pſches dźeń wobſtajny w modlitwje, hdyž bjerje ßwoje powołanje ſ Bożeju rukow, hdyž je ſ Knjeſom na ßwojej czeſczelakomnoſczi a na ßwojej ßebicźiwoſczi a myßli na to, kak by pſches dokonjenje ßwojich pſchißłuſchnoſczow ſhromadne lěpſche ſpěchowane a Knjeſowe mjeno pſchekraßnjene było. A żona, kotraż jako mandźelſka a macź ſteji wſchědnje we ßwojim dźěle, kiž je huſto tak wobcżeżena, budže wobſtajna w modlitwje, hdyž wě wſchitkón njepokoj a ſtaroſcź ſtruchweje wutroby ſměrowacź ſhladujo w nadžiji horje: „Knjes pomha“; jeje żiwjenje budže wobſtajne we modlitwje, hdyž nawuknje kſchiž, kotryž Knjes jej napołoži, ſhladujo k njemu jako żohnowany domjazy kſchižik wobjimacź, ßo pokorjecź a poniżecź; duch modlenja nad njej wotpocżuje, hdyž je ſe ßwojim cžichim waſchnjom bjes morkotanja, ſe ßwojej njeſpróznej luboſczu a ſczerpliwoſczu ßama cžicha a tola mózne prědowanje, kotreż też ſłym dźěczom dże pſches wutrobu a ßamo hruby ſmyßł muża ſadżerži a ſamjeſuje. A chzeſch=li na wſchě boki dopóſnacź, ſchto ma wobſtajne modlenje na ßebi, dha wukń jo na wobſtajne dźěło ßam na ßebi nałożecź kóżdy dźeń ſnowa. Hdyž je wobſtajne modlenje duſcha a wobßah wſcheho dźěła, wſcheho cžinjenja a myßlenja, pytnjeſch a ſhoniſch, ſo je do tuteho napominanja: „Budźcže wobſtajni w modlitwje“ wulzy wjele pſchißłuſchnoſczow a nadawkow wobſamknjenych, kotreż żadaja napinanje a prózowanje, ſ kotrymż je zyłe cžłowjeſke żiwjenje doſcź napjelnjene. Ty pak, o Knježe, pomhaj nam w tutym ſkutku, napjelń naß ßłabych ſe ßwojej mozu, wutwaŕ ßebi naſchu wutrobu ſa templ, w kotrymż ty móżeſch bydlicź, ſo bychmy, hdyž w cžichoſczi do ßo dźemy, w ßebi tebje namakali a tebje naſhonili jako teho, kiž ſpokoja wſchitko požadanje wutroby, kaž ßy nam ßlubił: „Schtóż wěri do mnje, ſ teho żiwota rěki żiweje wody poběhnja.“

O ty njepóſnata móz, w modlitwje nam data!
S njej naß żohnuje naſch Wótz, bjes njej' wſcho ßo Modlenje pomhacź chze, njepſchecźelow pobicź, ſchmjata, Hdyž ßo chzedża ſłobicź. Hamjeń.

Diakonißy.

(Pokracžowanje.)

Fararja Fliednerowy ſapoczatk na polu tuteho dźěła njebě wulki. Wón ßam ßo pſcheßwědczi wo wobſtejnoſczach jaſtwa w ßußodnym Düſſeldorfje a prózowaſche ßo, dónt jatych a ſ jaſtwa puſchczenych holzow polěpſchecź. Jena ſ tajkich ſ jaſtwa puſchczenych kłapaſche ßo też ras wo jeho durje. Wón pſchija ju do ßwojeho doma. Wona bu poſdźiſcho derje ſnata pod mjenom „Minna.“

Fliedner ſpóſna, ſo trjeba runje pſchi tym, tutej a druhim tajkim pomhacź, pomoznizy a ſo dyrbja tute pomoznizy też wěſte nawjedźenja měcź, ſo dyrbja ßo ſa to wuwuczowacź a pſchihotowacź. Sa woßebitu pſchileżnoſcź ſa tuto wuwuczenje pomoznizow mějeſche wothladanje khorych. A tuž ßo Fliedner ſkrobli, ſałożicź evangelſku khorownju.

S tym chzyſche dwojakeho dozpicź: polěpſchicź a poſběhnycź to hacž ßem khětro mało wobkedźbowane a ſpěchowane wothladowanje khorych, a derje a dokładnje wuwuczowacź wothladanjow a wothladarki khorych. Tak naſta po něczim Kaiſerswerthſki macźerny dom diakonißow. —

Tutón je dźenża jara wulki. Jeho ßotry njedźěłaja jenoż w Němſkej ale też w Italſkej, w Małej Aſiſkej, w Połnóznej Afriży, a druhdże. Tutón dom bě tak rjez to ßymjeſchko, kotreż farař Fliedner tehdy wuży. S njeho wuroſcže we běhu ſcźěhowazych lětdźeßatkow wulki a ßylny ſchtom ſ wjele hałosami a hałžkami. Saßo a ſaßo bu nětk tu a tam nowy macźerny dom twarjeny a wſchě woſtachu ſjednocźene we zyłku, kotryž ßo mjenuje „Kaiſerswerther Generalkonferenz.“ 1. januara 1929 ßłuſchachu do tuteje „generalneje konferenzy“ 66 němſkich macźerných domow ſ 24 839 ßotrami, ſ 9 105 wſchelakimi polami ßwojeho dźěła, a 41 macźerných domow ſ wonka Němſkeje ſ 7 169 ßotrami a ſ 2 140 wſchelakimi polami ßwojeho dźěła. Kajki hobrſki to ſchtom. A jeho żiwjenje a móz kſcheſcźijanſka luboſcź!

Macjerne domy diakonißow w Němskej ßu ßo wschě sjednocźile do „Kaiserswerther Verband deutscher Diakonissen-Mutterhäuser.“ Prěnje městno mjes nimi ma „Sarepta,“ macjerny dom diakonißow w Bodelschwinghowym Bethelu pola Bielefelda. Wón ma wjaz hacź 1800 ßotrow. Drjeźdźanski macjerny dom diakonißow steji na 6. městnje se skoro 1000 ßotrami. W Sakskej ßluschatej do tuteho Kaiserswerthskeho swjatka hischcje tón bóle młódschi Lipsczanski macjerny dom s wjaz hacź 200 ßotrami a macjerny dom w Borsdorfje, kotryź se ßwojimi 80 ßotrami woßebje w dźěle wukubłanja skutkuje.

Naß w Sakskej sajimuje wěso najbóle stawisna nascheho wulkeho a daloko a schěroko znateho Drjeźdźanskeho macjerneho doma diakonißow. S tuteje chzemy tu kaź tež s dźěła tutych diakonißow wschelake podacź. S tym směja tež sdobom naschi Sserbja w Pruskej dobry a doßahazy pschikład s tuteha tak wobschěrneho a tak spomóżneho dźěła evangelskich diakonißow, w kotrymź jich tež wjetscha liczba Sserbowkow dźěła, w kotrymź mohła tak někotra hischcje dźěło namakacź, drje czeźke dźěło, woporniwe dźěło, tola pak rjane, wobsbożaze. Ale wschak, sa tajke dźěło ßkuscha tež wschelake, schtoż je woßebite a ßo druhdźe tak njeźada.

Tež sałoženje Drjeźdźanskeho macjerneho doma je farar Fliedner spěchował a podpjerał. W lěcze 1844 bu kheźa wotnajata a do khorownje pschetworjena a Fliedner póßła dwě ßotse, kotrejź dyrbjeschtej pomhacź, tutón nowy skutk kschesczijanskeje lubosczje sakorjenicź a spěchowacź. 1847 kupi ßo leżomnosćź pschi Budyschskej drósy w Nowym měsczе. Tam steji dom dźenża hischcje. Pomałku rosczeschе a dorosczе k tej wulkosczi, kotruź dźenża ma. A tuta je nahladna. Pschede wschěm bě to prěni rektor doma, zyrkwiny rada Fröhlich, kotryź je jón ßobu twarił a tworił. Bě w ßwojich wotpohladach psches jene s tydźenja mjenowanym Dettelsauskim nanom diakonißow, s Löhu. Po jeho ßmjerczi, w lěcze 1881, pschewsa wjednistwo zyrkwiny rada D. Mollwitz a dźełasche dale sa roswicze a wutworjenje doma a jeho skutkowanja. Dźenża wjedźetaj dom rektor farar Ranft a wjerschniza — Oberin — diakoniża Amalie Faber.

Hižo 1863 bu w Kötzschenbroda pobocźny wustaw sałoženy — dom sa bědnych, kotremuź ßo po czaßu pschidźěli dom sa młode holzy, dom sa brascheych a Marijina schula, to je schula sa domjaze pschistajenje. 1865 bu wyschscha schula sa holzy sałożena, kotraź ßo 1870 tohorunja w Kötzschenbrodze saměstni a ßo „Luisenstift“ mjenuje. W nim je tež hižo tak někotra Łużiczanka pobyła. (Pokracźowanje sczěhuje.)

S woßadnych diakonijow.

Woßebite polo diakonißow je tež zyrkwina woßada. We njej njedźěłaja wone jenoż sa khorych a praschiwych a bědnych a khudych, ně, tež hewak sa woßadu. Tak maja husto towarstwo młodych holzow, abo towarstwo żonow abo towarstwo wowkow abo towarstwo dźědow. Wone pomhaja pschi Bożich ßłużbach sa dźěczi, ßu ßobustawy woßadneho sastupjerstwa. Pschi ßwojich khodach psches woßadu njedźiwaja ani na parteiju ani na samoženje jenotliwych stawow a ßwójbow; pschikhadźeja ke khudym a k bohatym, k wyßokim a ke niskim. Wone hladaja jenoż na nusu a potrěbnosćź, njehladaja mjdy; wone chzeja cźełej a duschi ßłużicź.

Macź je cźeźko khora. 7 dźěczi je ßebi ßamym pschewostajenych. 5 s nich dyrbja do schule. Nan nima dźěło sańcź a ßo husto domach njepokasuje. Woßadna diakoniża hlada khoru, pósczele schulske do schule, postara ßo, so maja ßo wschitke najěsćź. W zyłym hospodarstwje je czucź, so macź a żona hižo dłeźe khora. Najstarsche dźěczo, 11-lětny hólz, nima sa pschihódne, „holczaze dźěło“ czinicź. Po ßmilnu ßotru njeběchu ßměli hicź; muż to njechasche. Ssußodźo běchu pak tola skónczńje po nju póßłali. Tež wona njemóże pschezo wscho wjedźecź, schtoż ßo we woßadźe stawa a hdźe by nusna była — runje kaź tež duchowny niz. Nětk pak hižo njedźele dołho dźeń wote dnja pschikhadźesche. By-li muż ju setkał, by w skobach woteschoł abo ßo w durjach saßo wrócźił. Měßazy běchu ßo tak minyłe. Dźěczi ßo nětkle wjeßelachu, ßotse pomhacź. Pomałko ßo też s macźerju polěpschowasche. Skónczńje ßměrdźesche po khwilkach stanycź. A wulka bě radosćź, jako bě ji móżno, ßo saßo wo hospodarstwo staracź. Tež s mużom bu to hinak. Druhdy ßamo strowjesche. Saßo pschińdźe ßotra. Muż bě domach a wosta domach, njewoteńdźe. Dołho wobkedźbowasche ßotru pschi jeje dźěle, niczo njepraji. Potom pschistupi k njej a rjekny: „Ssotra! To dyrbi też pola naß nětk hinak bycź! Ja ßo wam dźakuju!“ Tole prajiwschi, woteńdźe. — A wón je ßkowo dźerżał a bu s Bożej pomozu pilny dźełacźeŕ a ßwěrny nan a mandźelski.

(Pokracźowanje sczěhuje.)

Najdróżscha kniha.

Kotra to je? Biblija, budźemy prajicź a smějemy prawje, — prawje w dwojakim smyßle. So je wona nam najdróżscha tehodla, dokelż w njej nasche najdróżsche kubło nam wukhowane a date, sbożo a sbóżnosćź w Jesußu Khrystußu, to wschitzy wěmy.

Ale biblija je też najdróżscha kniha po pjenjesach, a to pschedewschěm ta, kotruż je wunamakał knihicźischcża, Gutenberg cźischczał.

1884 płaczesche jena tajka w Londonje 78 000 hr., 1911 110 000 hr. a nětk ßu pschischkle na 200 000 hr., haj jena ßamo na 300 000 hr. A w tutych dnjach je ßo jena sa 470 000 hr. do Ameriki pschedała. So Amerika wschitke tajke żadnosczе pokupuje, to je pschi tym sa naß to srudźaze.

Zyrkej a stat.

Nowe lěto je pschinjeßło sa němski stat a tak sa naß rossudne jednanje w Hagu. Schto tam wusbytkujemy, je rossudne sa statne a hospodarske żiwjenje — a s tym też sa zyrkwine a woßadne żiwjenje w naschim ludu, snajmjeńscha we tym, schtoż to swonkowne a widomne sarjadowanje zyrkwje a woßady nastupa. A to njeje tak njewaźne, kaź to tón a tamny myßli, po wschěm sdacźu też tón, kiż ßo dliji abo sapraji, trěbny dawk płacźicź. A saßo: njech wusbytkujemy we Hagu schtoźkuli je, to rossudne sa naß, sa nasch lud budźe pschezo, hacź směje wěru a kschesczijansku zyrkej abo niz.

Žitawski zyrkwiny wokrjeß ma nětk też skónczńje ßwojeho prěnjeho superintendentu. Hacź dotal mějesche jenoż naměstnika. Tutón, farar Schulze w Olbersdorfje, bu 8. januara wot krajneho biskopa D. Ihmelsa jako superintendenta Žitawskeje eforije sapokasany. Tak je nětk skónczńje nowe eforalne sarjadowanje Łużizy pschewjedźene.

Wschelake s bliska a daloka.

Bibliski pucźnik sa lěto 1930 czaka hischcje s mnoho czißkami na ßwojich Sserbow, a to pola knjeźich duchownych a w Ssmolerjez knihaŕni. Tuż njedajmy jemu njetrjebawschi czakacź!

Sa Bělu Wodu je dźenźnischa njedźela wożebity źwjedźeń. K. generalsuperintendent D. Schian poźwjeczi nasch wożadny dom. S tym dopjelni źo pschecźe a žadanje dołhich lět. Bě to tola też wěsty njedostatk, so njemějesche nascha tak wulka wożada žadyn tajki dom. Tohodla źo wjeźelimy na tutón dźeń a na tón dobytk sa pschichod.

50lětny jubilej źwjecźesche póndźelu, 13. januara, Budyschska prědarska konferenza, do kotrejež źłuscheja němszy a nimale wschitzy serbszy duchowni Budyschina a jeho bližscheje a dalscheje wokoliny. W tukhwilu je jich to 30. Wona bě źwoje źobustawy, jich mandźelske a pschecźelow do žurle towarstwownje „Sozietät" na jubilejnu źwjatoczność pscheproźyła, kotraž źo s nutrnosczu sapocza, kotruž po shromadnym khěrluschu k. sup. Fröhlich dźerźesche. Pschedźyda konferenzy, k. farar Groźe-Budyschski poda źwjedźeńsku rozprawu wo 50lětnym dźěle a žiwjenju konferenzy. Jeje sałožer a prěni pschedźyda bě posdźischi primarius a zyrkwiny rada Wetzka-Budyschski. S nim źobu sałožichu ju psched 50 lětami hischcźe 6 druzy duchowni, mjes nimi běchu Serbjo: farar Mrósak-Budesteczanski, Kubiza-Bukeczanski, dr. Kalich-Budyschski, Mrósak-Hrodźischczanski. S tutych je jenicžki hischcźe žiwy a bě też pschitomny: k. Lic. Mrósak, nětkle we Budyschinku pschebywazy. Konferenza jeho sa cźesteneho źobustawa pomjenowa. Na row źwojeho prěnjeho pschedźyndy a źwojeho tsecźeho, k. prim. Haeblera bě wona dopołdnja wěnz położiła. Pschitomny bě tohorunja k. farar Wetzka-Wujesdźanski, kotryž bě hnydom w prěnim cźażu pschistupił. Wulki źwjedźeństi pschednoschk dźerźesche nam k. superintendent Jentsch-Kamjeniczanski. Wón je źobu mjes hłownymi wjednikami nascheje sakskeje zyrkwje a jeje synody a pschednoschowasche nam wo tym, schtož nětkle w tutym rosźudnym cźażu, zyrkwi a lud jenak nastupa, wo zyrkwi a wo kschesczijanskej wěrje, wo kschesczijanskim źwětonahladźe nětkle, hdyž źo cźaży a doby wotměnjeja. Schtož wuźiłyschachmy, bě khutne a wulzy sajimaze. S pěknej towarschnosczu a bjeźadu źo tuto zyle wożebite sejdźenje konferenzy skónczi, pschi kotrejž bjes druhim też hischcźe někotre solo-spěwy k. fararja Schneidera-Budyschskeho wuźiłyschachmy. — Njech Bóh tón Knjes konferenzy spožczi, so móže też w nowym połlětstotku se žohnowanjom dźěłacź kaž sa kóždeho źobustawa tak sa źwoje wożady, tak sa zyłu zyrkej.

S **Bukez.** W naschej wożadźe je źo 1929 narodźiło 51 dźěczi, 13 mjenje hacž 1928. Jene bě źo morwe narodźiło, 4 běchu njemandźelske. Wěrowanjow běsche 28, 3 wjazy hacž lěto prjedy. Pacźerskich dźěczi bě 66 pornjo 63 w lěcźe 1928. Wożadnych semrě 44 wożobow, swonka wożady semrěchu a buchu tu pokhowani 3, potajkim bě tu 47 khowanjow. 22 wożobow bě mužskeho, 25 žónskeho rodu. Spowjednych bě 4038, mjes nimi 80 domach woprawjenych, to je 83 mjenje hacž lěto prjedy. Sběrki 1214,23 hr. wunjeżechu. Domjaza sběrka sa snutskowne mišijonstwo 500 hr. wunjeże. Bóh žohnuj też dale naschu lubu wożadu!

S **Hucźiny.** Wożada licźi 987 duschow, cźitarjow „Miš. póstła" 21, narodow (kschcźenjow) 27, (29), pacźerskich dźěczi bě 15, wěrowanjow 11 a spowědnych 663, pokhowanych bu 18 wożobow.

S **Klětnoho.** Tu je źo w saschkem lěcźe 45 dźěczi narodźiło, 24 hólzow a 21 holzow (1928 bě jich 55). Wěrowanjow bě 16 (1928 wschak 22). Semrě 16 wożobow, 2 mužskaj, 10 žónskich; 3 dźěczi wumrěchu w starobje 1 hacž 2 měsazow. Se semrětych bě jena žona 22 lět stara. W lěcźe 1928 bě 18 wożobow semrěło.

S **Hrodźischcźa.** W sańdźenym lěcźe je źo narodźiło 36 dźěczi, a to 22 hólzow a 14 holzow, mjenujzy w Rakojdach 8, w Hrodźischczu 7, we Worzynje 6, w Droždźiju 5, we Wichowach 3 dźěczi, w Njechornju a Běłej Horje 2 dźěsczi a we Kortnizach, Skanezach a Wujeschku 1 dźěczo. Kschcźenych bu tohorunja 36 dźěczi. Pschipowjedanych bě 20 a swěrowanych 16 porow. Semrjeło je 20 wożobow. Najstarscha běsche 80 lět, 9 měsazow a 7 dnjow. Spowjednych bě 1815 a to 763 mužskich a 1052 žónskich, 1364 Serbow a 451 Němzow. Domach woprawjenych bě 85 a to 83 Serbow a 2 Němzaj. Pacźerskich dźěczi bě 30 a to 11 serbskich a 19 němskich. Sběrki su 1167 hr. wunjeźke. Wysche toho je źo sa swonkowne mišionstwo 650 hr. nadawało, a sa wożadnu zyrkej je źo 461 hriwnow woprowało.

S **Rakez.** W naschej wożadźe narodźi źo w l. 1929 49 (57) dźěczi, a to 30 (30) hólzow a 19 (27) holzow, njemandźelskich dźěczi bě 6 (13). Kanfirmandow bě 60 (62) a to 39 (29) hólzow a 23 (21) holzow. Serbskich pacźerskich dźěczi bě 42 (39) a němskich 20 (21), nimo toho 2 dźěsczi se wustawa źlepych. Wěrowanjow bě 30 (25), pohrjebow 44 (47). Spowědnych bě 2580 (3088). Mała licźba spowědnych móže źo wotwodźowacź s kruteje symy, kiž na 10 njedźelach Božemu woprawjenju khětro jeschkodźi. Spowědnych bě 1109 (1378) mužskich a 1471 (1701) žónskich, serbskich bě 2126 (2328) a němskich 454 (594). K tomu we wustawje źlepych 159 (167). Spowědnych bě 91,6 proz. (103,3 proz.) wożadnych. Na pschedpisanych a doporucźenych sběrkach źo nasběra 505,87 hr., na dobrowólnych sběrkach sa źamźny Boži dom pak 421,99 hr., wscho dohromady potajkim 927,86 hriwnow.

S **Hornjeho Wujěsda.** W lěcźe 1929 narodźi źo w naschej wożadźe 23 dźěczi, 20 mandźelskich a 3 njemandźelskich (1928 18 mandź. a 12 njemandź.), konfirměrowanych bu 21 (39), pschipowědasche źo 14 (19), wěrowasche źo 12 (16) porow. Semrěło je 16 (20) wożobow; doma wobstaranych bu 37 (51), woprawjenjow w zyrkwi bě 1238 (1175), sběrki wunjeżechu 1266 hr. (1142) hriwnow.

S **Wojerez.** W poźlednim połlěcźe narodźi źo tu 54 dźěczi a to 22 hólzow a 32 holzow, wumrě 63 wożobow. Se tych wschak 28 w měsczе njebydlesche, tak so źo tu sa město jenoż wo 35 źmjertnych padow jedna. Wěrowanjow bě 36.

Listowanje:

M. w Bu. sa 3. po Epiph. — R. w R. sa 4. po Epiph.

K. R. M. w M.: Dźak sa pschecźelniwe pschipósłanje. By jara dobre było, bych-li husczischo abo porjadnje tajkeho dostawak. Redaktor.

Do wożadow. Wo sańdźenym lěcźe 1929 źo nětkle rosprawy pišaja a wosjewjeja wo zyrkwinskim a wożadnym žiwjenju. Hdźe pak je prěnje městno sa tajke rosprawy se naschich serbsko-němskich a němsko-serbskich wożadow? W naschim njedźelniku „Pomhaj Bóh." Wón chze tola sdobom też nasch serbski wożadnik bycź sa nasche wożady. Tuž njech źo tute nowolětne rosprawy kaž też wschě druhe a dalsche sczelu pak do Nożaczia pak hnydom na Ssmolerjez knihарnju. Wschě nastawki, kotrež njejźu jenoż rosprawy abo kotrež dozyła njejźu rosprawy, maja źo do wosjewjenja redaktorej pschedpołożicź abo pschipósłacź. Tuž postarajmy źo wschitzy wo to, so wscho porjadnje a w prawym cźażu by źo wosjewjało. Redaktor.

Čisło 4

Pomhaj Bóh!

Létnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosc da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će. F.

Serbske njedźelske łopjeno

Budyschin **26. januara 1930** **Bautzen**

Samołwity redaktor farat Wyrgacz w Roßacźizach. — Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczerńje a knihaŕnje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.
Wukhadźa kóždu ßobotu a płaczi schtwórczlětnje 108 słotnych pjenjezkow

3. njedźela po tſjoch kralach.

Liſt ßwj. Pawoła na Romſkich 12, 17—21.

Hižo tſeczu njedźelu pospochi naß ßwj. Pawoł ſ 12. ſtawa tuteho ßwojeho liſta na Romſkich wucźi. Waźne doſcź dyrbi bycź, ſchtoż ma wón nam prajicź, dokelž hižo tſeczi krócź k nam rěcźi. A temu tež tak je. Kſcheſcźijanſke žiwjenje wón nam tu wopißuje, kajke ma bycź, je-li woprawdźe kſcheſcźijanſke. Dźenża jemu wo woßebje waźnu wěz dźe, wo měr w cźłowječkim towaŕſtwje. Kak nuſny nam tón je, wo tym ßo njetrjeba wjele rěcźecź; pſchetoż to wſchitzy wěmy: Měr žiwi, njeměr žerje, abo: Słoty měr wſcho dobre płodźi, ſchkódna wójna (a to tež w najmjeńſchim ſjednocźeńſtwje) wſchemu ſchkodźi. Běda cźłowječkemu towaŕſtwu, njech je wulke, njech małe, hdźež ßo njeměr nuts dobywa, ale žohnowany dom a lud a kraj, w kotrymž měr bydli! Sa to, ſo by tam bydlił, móżeſch jenoż ruzy ſtykowacź, haj wjazy hacź to, dyrbiſch ſ zyłej ßwojej woßobu wuſtupowacź. Abo ßmy hižo ſaßo ſabyli, ſo bě to jandźelſki ſynk: Měr na ſemi? Schto mózemy a dyrbimy my kſcheſcźijenjo cźinicź, ſobuł měr na ſemi? Sswj. japoſchtoł praji: Měr niz kaſycź, njeměr niz powjetſchowacź, njeměr do měra pſchewobroczeźecź. Wjeleż je na waß, dźerżcźe měr ſe wſchěmi ludźimi, to je jaßnje doſcź rěcźane. A luby Sbóżnik tehorunja praji: Sbóżni ßu měrni, pſchetoż budźa Boże dźěcźi mjenowani. To rěka: Kſcheſcźijenjo nimaja jenoż ſ cźicha žiwi bycź, niz jenoż ſ měrom ßwoje dźěło cźinicź tam, hdźež je Bóh Knjes jich poſtajił, niz jenoż nikomu žaneho pohórſchenja dawacź, ale woni maja bycź cźinjerjo měra, ludźo, ſ kotrychž ßłowow a ſkutkow ßamy měr wukhadźa, w kotrychž towaŕſtwje njeje móżno, na njeměr myßlicź. Njeje to kraßne ſaſtojnſtwo? A njedyrbjeli ßebi pſchecź, ſo bychmy prawje wjele tajkich ludźi měli, woßebje w naſchim cźaßu? Hladam na jenotliwe domy a pſchi ßebi ſpěwam: O ſbóżny dom, hdźež wobaj, muž a žona, ſtaj w jenej, haj, we twojej luboſcźi! A takle ßebi rospominajo chzył hicź a kóždemu mużej a kóždej žonje jenotliwje prajicź: Kak mataj ßo wój tak derje, chzył jeju pak tež proßycź: Hladajtaj, ſo tak woſtanje! Widźu naſche wjeſki tak měrnje leżo koło wokoło w ſłotnych pruhach ßo khowazeho Bożeho ßłónczka, a mi chze ßo ſanjeſcź: Kak rjenje je na ſemi, hdyž bratſja mjes ßobu we ßwěrje ſtowaŕſcheni, we měrje žiwi ßu! A ſaßo chzył hicź a prajicź niz jenoż tym, kiž ßu ſa ſboże wjeſki ſamołwiczi, ale wſchitkim: Bjerćze ßo na kedźbu ſe wſchej ßwěru, ſo njebyſchcze tutón měr kaſyli, runje kaž ſ wohnjom a ßwězu, ſo ßo njeby nikomu žaneje ſchkody ſtało. Pſchetoż, hlej, měr je jara nježna a zunja wěz, ſ kotrejž ma ßo łahodnje wobkhadźecź. Tu ma ßo kóžde ßłowczko dwójzy pſchemyßlicź, prjedy hacž ßo wupraji. Mały woheń, ale wulki lěß móże ſapalicź, ras ßwj. japoſchtoł praji. Kapka jěda, ale njemóże ta hižo ßmjercź ſtraſchna bycź? Tuž je to tak waźne: Měr niz kaſycź!

Ale kak dha tam, hdźež je měr hižo kaženy? A kak huſto ßo to ſtawa! Jeli móżno, dźerżcźe měr ſe wſchěmi ludźimi, ßwj. japoſchtoł praji. To tola rěka: So je njeměr, to ſtajnje jenoż na waß njeleži, njeměr tež ſ druheje ſtrony wukhadźa. A to je wěſcźe wěrno. Najlěpſchi cźłowjek njemóże ſ měrom žiwy bycź, hdyž ßo to ſkemu ßużodej njelubi. Abo: Njech je wjeſka tak mała kaž chze, cźert ma tam cźinjenje ſchibałe. Wěz je tež ßamßna, hdyž město wjeſki ſtajiſch dom. Kaž měr-

ne ßo cźi ſwonka ſdawaju, ſnutska pſchezo njejßu, ani wßy ani wjeſki ani domy. Huſto hižo naſdala pytnjeſch, ſo tam njeje wſchitko w prawym rjedźe. Maliczkoſcźe ßu druhdy roskoru ſawinowałe, tón abo ta je pjecźa to a tamne prajił abo prajiła, ſrěczała, a njeměr tu bu. Abo kak huſto naſtawa njeměr ſ teho, ſo ßu mjeſy mjes ſtatokami a ſahonami; woßebje, ſo my cźlowjekojo njejßmy jandźelkojo, ale cźlowjekojo, jeni nahli, cźuciwi, druſy też trochu wobužni, hněwni, pſchedewſchěm hrěſchni we wjazy hacź jenym naſtupanju. je doſcź pſchicźiny, ſo je telko njeměra na ßwěcźe. A hdy bychmy bjes poroka byli, ßwět by ſtajnje na naß namakał, kak měł ßo nam pſchecźiwjecź. Wucźobnik też tu njeje pſches ßwojeho miſchtra: Ssu=li mje pſcheſcźěhali, budźa waß też pſcheſcźěhacź. Haj, njedyrbi druhdy naſcha winowatoſcź bycź, ßo ßwětej napſchecźiwo ſtajicź. A tola: Njeměr niz powjetſchowacź, je japoſchtołowa rada. Hdźež je njeměr, tam cźińcźe ſaßo měr. Tuž: Njepłacźcźe nikomu ſłóſcź ſe ſłóſcźu! Hdyž ßo wolija do wohenja lije, płomjenja cźim bóle ßapaja, to je ſnata wěz, a runje tak ſnata, ſo jene ßłowo druhe dawa, a druhe njeje łahodniſche dyžli prěnje, a tſecźe njeje huſto jeno ßłowo, ale je ras! Haj, ale wjecźenje dyrbi tola bycź, njemóżemy ßebi tola wſchitko lubicź dacź? Wjecźenje je ßamo ßłódke, to njeje jenož pſchißłowo. Budź pěknje w dobrym měrje, pſchecźelo, wſchitka ſłóſcź a njeprawda doſtanje ßwoju mſdu. Wſchak tu też ſteji: Wjecźenje je moje, ja chzu ſapłacźicź, praji Knjes. Wón je, wěř to jenož, twój najlěpſchi ſarěcźnik. Wón widźeſche a tehodla wě, kak je ßo wſcho měko, wón ßam móże prawje ßudźicź. Wón je a woſtanje tón Bóh, pſched kotrymž żana ſłóſcź a żadyn ſłóſtnik njewobſteji. Tuž njeſakrocź ty ſ njelěpej ruku! Njeměr niz powjetſchowacź, to je woprawdźe dobra rada.

Tuž njetrjebam abo njeßměm niczo cźinicź, ale dyrbju wſchemu dacź hicź kaž dźe? O ně! Njeměr do měra pſchewobrocźecź, to je twoje dźěło. Wo to ßo tehodla njejedna, ſo bychmy njepſchecźelej abo ſłóſtnikej podleželi. To Bóh Knjes nochze. My dyrbimy jeho pſchewinycź, a to ſnutsknje, wón dyrbi ſa tym pſchińcź, ſo ßmy my woprawdźe dale hacź wón. Sswj. japoſchtoł praji: Njedaj ßo ſłemu pſchewinycź, ale pſchewiń ſle ſ dobrym. Se ſhonjenja wěſcźe wſchitzy wěmy, ſo wjecźenje a wjecźiwoſcź żanych dobrych poczinkow njepłodźi. Pſchi wjecźiwym cźlowjeku dobre ſputane na ſemi leži; wjecźiwy cźlowjek ßam, niz jeho napſchecźiwnik, je pſchewinjeny. Tak ßo njeměr jenož rosmnoża a bywa niz mjeńſchi, ale pſchezo wjetſchi. To njeje kſcheſcźijanſke. Tuž nawopak: Njeměr do měra pſchewobrocźecź, budź naſche heßło. Składnoſcźow, ßo po tym měcź, budźe jich doſcź: Je=li twój njepſchecźel hłódny, naßycź jeho, chze=li ßo jemu picź, napowaj jeho! A to wěſo njejßu hiſchcźe wſchě móżnoty, ſ kotrymiž móżeſch jemu pokaſacź: Hlej, njejßym jenož wodał, ßym też ſabył, ſchtož ßy pſchecźiwo mi rěcźał abo cźinił, pój, bratſje. chzemoj ſaßo pſchecźelej bycź, kaž něhdy běchmoj! Měniſch, ſo wón budźe móz napſchecźiwny woſtacź? Niz jenož żehliwe wuhło na jeho hłowje budźe jeho palicź, ale wutroba ßama budźe jemu cźopła, horjaza twojeho kſcheſcźijanſkeho waſchnja dla, a wón budźe druhi cźlowjek, měrny měſto njeměrneho. — Wěſcźe, ſo to wſcho, ſchtož je ßwj. japoſchtoł nam dźenßa prajił, njebudźe tak lohko pſchewjeſcź, kaž ßo ſda. Runje tu też rěka: To lohko njeje, ſo kſcheſcźan ßym. A Sbóżnikowe ßłowo tu dwójzy płacźi: Bjeſe mnje njemóżecźe niczo cźinicź. Cźim krucźiſcho a nutrniſcho tehodla ſpěwajmy wſchitzy: Mój Jeſuß ßy, budź pomozny, ſo bych tak měrny był kaž ty! Hamjeń.

M. w B.

Diakonißy.

(Pokracźowanje.)

A nětko macźerny dom tam, kotryž tam pſchi Lobju kaž tajka cźicha kupa leži; po tym, kaž to bě 1. julija 1929.

Ssotrow bě na 1000! A to 774 diakonißow, 85 pobocźnych ßotrow — Beiſchweſtern —, 124 ßotrow na pruhu — Probeſchweſtern —, 9 ßotrow na pſchedpruhu — Vorprobeſchweſtern —, 8 ſchuleŕkow. Nimo toho pomha Drježdźanſkemu macźerńemu domej 45 ßotrow ſ woßebiteho macźerńeho doma „Zion“ w měſcźe Aue a 60 pomoznych ßotrow — Hilfsſchweſtern. — To je małe wójſło w ßłużbje kſcheſcźijanſkeje luboſcźe pſchecźiwo wſchěm a wſchelakim każazym njepſchecźelam cźlowjekow.

A tute ßotry dźěkaja na 333 wſchelakich polach a maja 305 ſtazijow ſwonka ßwojeho doma, a to: 39 khorownjow, tak n. pſch. też khorownju w Budyſchinje, a to ſ 268 ßotrami, — 17 domow ſa běbnych ſe 67 ßotrami — 209 woßadnych diakonijow ſ 276, kaž n. pſch. w Budyſchinje, Njeßwacźidle, Budeſtezach, Wósporku — 11 ſchulow ſa dźěcźi a ſ dohladowarnju ſa dźěcźi — Kinderhort — ſ 18 ßotrami. W dźěle ſa wukubłanje, dohladowanje młodźiny ſteji 26 ßotrow, we 7 domach ſa wocźerſtwjenje doroſcźenych a dźěcźi 14, w 9 wſchelakich druhich ſpomożerſkich dźělach 10, w 4 domach ſa praſchiwych — Krüppelheime — 19, we wuſtawje ſa epileptiſkich a na ducha ßłabych 14, w 12 wuſtawach ſa wukubłanje, wothladanje, wobarnowanje 35 ßotrow. Dale dźěła jich 8 ßotrow w haptykach a 3 na paramentach — to ßu wodźecźa ſa woltař, klětku atd. n. pſch. Lupoj a Noßacźizy doſtachu wot tam loni nowe wodźecźa. — Jena je w ßłużbje ſwonkowneho miſionſtwa w Aſiſkej a 7 na druhich wſchelakich privatnych ſtazijach. A hdyž k temu hiſchcźe mjenowacź chzemy něſchto ſ tych druhich woßebitych a wobſchěrnych dźěłow, w kotrychž Drježdźanſke diakoniße ſkutkuja, mjenujemy: ſarjadniſtwo, kuchina, kuchina ſa ſchaty, ſchicźe, ſahroda, ratarſtwo. — A ſkóncźnje w domje ſa „ßwjatok“ — „Feierabendhaus“ — pſchebywa jich 61 ßotrow, kotreż njeſamóża wjazy na ſwonkownych a druhich ſtazijach dźěłacź, dokelž ßu mozy ſ dźěłom a pſchi wyßokich lětach pſchetrjebane.

Wſchě hiſchcźe ſbytkne ßotry dźěwaja we wuſtawach a domach, kotreż macźerńemu domej ßłuſcheja, abo maja ſaſtupowacź abo ßu hiſchcźe we wucźbje.

To ßu wulke liczby, to je wobſchěrne dźěło! A tola! Pomyßl ßebi na wſchu nuſu, na pſchepjelnjene khorownje, na tu wulku liczbu tych domow a ſahrodow ſa dźěcźi, na te woßady, kotreż bychu rad woßudnu diakonißu wſake a trjebake! To wſchitke tute mozy nihdźe njedoßahaju. Je jich pſchezo hiſchcźe pſchemało tych, kotreż w ßłużbje tajkeje evangelſkeje luboſcźe ſteja! Macźerny dom bywa pſchezo a pſchezo proſcheny wo ßotry. Wón njeſamóże wſchě próſtwy dopjelnicź, dokelž nima doſcź ßotrow, dokelž ßo jich doſcź ſe evangelſkeho luda do tuteje ßłużby njeſtaji. Tehodla proßy wón pſchezo ſaßo: póſcźelcźe nam ßotry! Saſtupcźe do tuteje ßłużby! Pſchińdźcźe k nam!

Schto je trěbne, ſo mohła ty do Drježdźanſkeho macźerńeho doma diakonißow ſaſtupicź?

Nuſne je:

1. So maſch wjeßołu wolu, Knjeſej Jeſußej na jeho thudych a hubjennych ßłużicź. — Pſchirunaj, ſchtož běchmy

w prěnim dźělu pißali wo Löhowych ſaßadach wo diakoniji. To płaćí.

2. So maſch dobru, ßylnu ſtrowotu; wot ßotry žada ßo wjele, niz pak pſchewjele, ſo njemohła to dokonjecź.

Pſchi tym njeſabudźmy, ſchto wſcho ßo w naſchim cźaßu wot žonow a holzow njeżada. Dopomńmy ßo na dźěło žónſkich w fabrikach, kontorach, na póſcźe a na wſchěch móżnych druhich měſtnach. Wjele, ſkoro pſchewjele ßo dźenßniſchi dźeń wot žónſkeje žada też na tutych měſtnach. A tola je tu wulki rosdźěl. Tu jedna ßo to ſwjetſcha wo dźěło, kotreż mużej ßłuſcha a tohodła też žónſku tak prawje njeſpokoja; dźěło diakoniißy je pak zyle ſłożene po tym, ſchtož žónſkeje je, po jeje ſmyßlenju, po jeje macźerńej wutrobje; wono móże tehodła žónſku też ſpokojicź a ſbožownu ſcźinicź. W dźěle diakoniißow ma žónſka ſtkadnoſcź, ßo roswiwacź a wuwiwacź ſe wſchěmi mozami, kotreż w njej.

Je ſa tu, kotraż chze diakoniißa bycź, nuſne, ſo ma woßebje wobdarjena bycź, woßebite nawjedźenje měcź, ſo ma woßebite pruhowanje cźinicź? — Ně. —

Młode holzy wſchěch worſchtow a ſtawow móżeja do Drježdźanſkeho doma diakoniißow ſaſtupicź; holzy ſ kajkejźkuli ſchule, ſ ludoweje ſchule abo ſ wyſchſcheje ſchule; wěſo je dobre a nuſne, ſo też holzy ſ wyſchſchich ſchulow ſaſtupja; dom trjeba też diakoniißy, kotreż maja wjedniſtwo ſchulow a wutłubłańnjow na ßo wſacź. Wſchě ßu ſ jenajkej luboſcźu do macźerńeho doma witane a pſchijate. Kóżda, kiž chze ſaſtupicź, dyrbi 18 lět ſtara bycź, a po móżnoſcźi niz ſtarſcha hacź 36 lět. (Pokracźowanje ſcźěhuje.)

S woßadnych diakonijow.

(Skóncźenje.)

Ssotru ßu proßyli, ſo by k žonje pſchiſchła, kotraż bě cźeźko na gripu ſkhoriła. Jeje mandźelſki je wo wjele ſtarſchi hacź wona, je jara njewěrny a ſpłóſchiwy. S zyrkwje je wuſtupił, kaž žona ßotſe wupowjeda. Wó jſtwje wißy wulki ſpruch na ſcźěnje pod ſchkleńzu. Diakoniißa ßo muża ras woprašcha, kak to móżno, ſo tutón ſpruch tu wó jſtwje cźerpi, hdyž tola do Boha njewěri.

„To je konfirmaziſki ſpruch mojeje žony. Prjedy ßym też ja kemſchi khodźił a ßym ßo modlił, — ale moji ßobudźěkacźerjo! — Ja to njewutraju!“

Ras proſcheſche ßotru wo nowy ſakoń. Wona jón jemu pſchinjeßy. A wón je jón dyrbjak cźitacź a je dyrbjak ſa wěrnoſcźu pytacź; pſchetož po lětach ſhoni diakoniißa wot jeho žony, kotruž bě tehdy hladała, ſo bě ßo wón ſaßo do zyrkwje wrócźił.

*

Ssmilna ßotra wopytowaſche khoru žonu. Khoroſcź drje njebě tak jara cźeźka, tola žona bě ſpłóſchiwa a kaž poražena. Bě nadźecź, ſo ßo ſ něka jkej ſnutskownej cźeźu noſcheſche. Ras ßo jeje wutroba a jeje ert wotewri ßmilnej ßotſe. Schto powjeda? Jako młoda holza je ras w ſpytowanju padnyła a ßo na pokładnizy, jej dowěrjenej, pſchepſchimnyła. So by to wotpokucźiła, ßu ju do polěpſcheńnje póßłali. Wona je ßo tutoho pſcheſtupjenja dla jara rudźiła. Ale też ßwojemu mużej njeje mohła niczo wo tym prajicź. To bě jeje ból a boloſcź. Wona ßo bojeſche, ſo ju mandźelſki potom ſazpije. Mějeſche jeho tola lubo. — Tu mějeſche diakoniißa nětk pſchi jeje dotalnym nadawku dalſchi, rjany. S Božeho ßkowa ßmědźeſche a móżeſche khorej dopokaſacź, kak Bóh Jeſom Khryſta tym wodawa, kiž ßo wutrobnje kaja, a jim ßwoju hnadu pſchidźěluje. Skóncźnje bě žonje móżno, też ßo mandźelſkemu ßwojeje winy wuſnacź. A kak rjenje ßmědźeſche naſhonicź, ſo Bóh tón Knjes ßo też dźenßa hiſchcźe ßwojich ßlubjenjow dźerži. Niz jeno, ſo muż woda, ně, runje tuto naſhonjenje bu woběmaj, mandźelſkemu kaž mandźelſkej, ſe naſtorkom, ſo ßo wot nětka zyle pod ßwětło Božeho ßkowa ſtajiſchtaj a w nim khodźeſchtaj.

Zyrkej a ſtat.

Sa **Athen,** t. r. ſa evangelſku zyrkej w Athenje, we hłownym měſcźe Grichiſkeje, ſběra ßo dźenßa — a ſdźěła też ſa tydźeń — we wſchěch evangelſkich zyrkwjach kollekta. W tym měſcźe, w kotrymž Pawoł ßwoje evangelijon wo „njeſnatym Bohu“ pſchipowjedaſche, je ßo reformazija hakle 1834 ſaßydlicź mohła. Hrodowſka kapała bě ßrjedźiſchcźo makeje evangelſkeje woßady. Njeměry cźaßa ßu jej huſto ſe ſahubu hroſyłe. Je ßo do jeneje ſchule pſcheßydlicź dyrbjała. Nětk pak je na cźaßu, ſo evangelſka wěra runje w tutym ßławnym měſcźe widomne a doſtojne ßrjedźiſchcźo doſtanje: Boži dom. Wjele ſadźěwkow hiſchcźe je, tola prěnje ſakładne kamjenje ßu położene ſ nahladnymi darami Guſtav-Adolfoweho towarſtwa a wubjerka evangelſkich zyrkwjow Němſkeje. Tuta kollekta chze a dyrbi dalſchich pſchipołożicź.

Liczba bohoßłowzow na univerſitach je ſaßo ßwoju normalnu wyßokoſcź dozpiła. Je ſnate, ſo po wójnje liczba theologiju ſtudowazych jara wotebjeraſche. W lěcźu lěta 1925 bě to najhubjeńſcho. Bě jich jenoż hiſchcźe 2046 ſtudentow theologije. Do wójny bě jich 4345. To njeje hiſchcźe połoja za. Po tym pak bu to ſaßo lěto a lěpje. Lětni ſemeſter 1927 mějeſche ſaßo 2955 ſtudentow bohoßłowſtwa, lětni ſemeſter 1929 hižo 4911. Tucźi ſtudowachu na 17 němſkich univerſitach a na 2 theologiſkich wyſchſchich ſchulach, mjenujzy we Bethelu a w Elberfeldźe. Tak je normalna liczba ſaßo dozpita, ale to rěka jenoż, ſo budźe ſa něhdźe 6 lět móżno, próſdne měſtna ſaßo wobßadźecź. Wſchě zyrkwje cźerpja na njedoßahazej liczbje bohoßłowzow, jenicźzy evangelſka zyrkej Württembergſkeje niz.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S **Maleſchez.** W naſchej woßadźe ßu ßo lońſche lěto 40 dźěcźi (mjes nimi jene morwe) narodźiłe. Swěrowało je ßo 17 porow, 14 nimo toh pſchipowědało. Semrělo je 22 woßobow, mjes nimi 5 dźěcźi. Też ßo 2 woßobje wot wonkach woßady na naſchimaj pohrjebniſchcźomaj pokhowaſchtej. K ſpowědźi pſchińdźe 1335 hoſcźi Božeho blida (128 mjenje hacź lěto prjedy). Wot tutych bě 551 mużſkich, 784 žónſkich; 48 woßebje Boże wotkaſanje wuźiwachu. Na darach ßo 663 hr. we zyrkwi a do ruki duchowneho ſkładowachu, a to 368 hr. pſchi zyrkwinſkich ſběrkach (ſa naſchu woßadu 92 hr.), to je 35 hr wjazy hacź 1928.

S **Klukſcha.** W lěcźe 1929 je ßo w naſchej woßadźe narodźiło 49 dźěcźi (17 mjenje hacź 1928), a to 25 hólzow a 24 holzow. Mjes nimi běſche 8 njemandźelſkich, jene morwe narodźene dźěcźo a jene bórſy ſaßo ſemrě. Junkrócź běſchtej dwójnikaj. Wěrowało je ßo 24 ßlubjenych porow. Konfirměrowało je ßo 57 pacźeřſkich dźěcźi. Semrětych woßadnych běſche 32, a to 8 mandźelſkich mużow, 5 mandźelſkich žonow, 8 wudowzow, 5 wudowow, 2 młodźenzaj, 2 njeżenjenej žónſkej, 1 dźěcźo, 1 morwe narodźene dźěcźo. — Najſtarſchi ſemrě wumjeńkał Handrij Bjenada w Kobjelnju, 82 lět, 7 měßazow a 15 dnjow ſtary. — Towarſtwo młodych holzow, wob-

ſtejaze ſe 24 ſobuſtawow, wuhotowa 4. adventa ſjawny hodowny ſwójbny wjeczor ſe ſpěwanjom a ſe wſchelakimi dźiwadźelſkimi pſchedſtajenjemi.

S **Ketliz.** W naſchej woſadze narodźi ſo 89 dźěcźi (1928: 81), mjes nimi 21 njemandźelſkich. Kſchcźenych bu 83 dźěcźi (82). Mandźelſtwow naliczi ſo 31 (30), zyrkwinſkich wěrowanjow bě 2′ ‚30). Semrělo je 53, mjes nimi 2 ſamomordarſtwje, nimo toho 2 morwonarodźenaj napſchecźo 44 ſmjertnym padam lěta 1928). Zyrkwinſzy pokhowanych 61 (47). Konfirměrowanych bu 99 dźěcźi (88). Spowědnych 2270, mjenujzy 908 muži a 1362 žonow (2311); domawobſtaranych bu 74 (68). (Wunoſchk krajn. ſběrki 415 (471) hriwnow.) Pſcheſtupjenjow do ev.-luth. zyrkwje 1 (2), wuſtupjenjow 4 (2). Druhe ſběrki wunjeſzechu 382 hr. Wunoſchk domjazeje ſběrki ſa ſnutskowne mißijonſtwo 170 (310) hriwnow.

S **Wósporka.** Tu ſo w lěcźe 1929 narodźi 27 dźěcźi, wěrowanjow bě 12 a ſemrětych 23. Wobydleŕſtwo liczeſche 31. 12. 1929 1297 woſobow.

S **Krebjanſkeje woſady.** Sswjate dny nětk ſaſo ſady naß, kaž tež ſtare lěto, kaž nadźijomnje tež naſche ſtare žiwjenje. Pſchetoż runje Hody a Nowe lěto, žłobik Khryſtußowy a wrota noweho lěta dyrbja tola bycź naſche nowe ſapoczatki ſ Bohom. W ſańdźenym lěcźe bu jich 33 dźěcźi wukſchcźenych. Wěrowanjow bě 17, khowanjow 19. W pſcherěſku wopyta Boże ſłužby na němſkim 88, na ſerbſkim 65 woſobow, wſcho hromadźe 153 woſobow, potajkim 10 proz. tych 1500 duſchow naſcheje woſady. Pſchi 17 ſpowjedźach pſchińdźe 936 k Bożemu wotkaſanju, a to 404 muſkich a 532 žónſkich. 12 bu domach woprawjanych; wſcho hromadźe bě ſpowjednych potajkim 948. Božich ſłužbow ſa dźěcźi bě jich 12; w pſcherěſku bě na nich 61 dźěcźi. W Krebi mějachmy 9 bibliſkich hodźin; 25 je w pſcherěſku wopyta; w Mikowje 10 bibliſkich hodźin ſ 55 wopytowarjemi w pſcherěſku. Němſka Boża ſłužba mějeſche najwjazy kemſcherjow na njedźeli ſemrětych: 366, ſerbſka Cźichi pjatk: 166, najmjenje němſka kaž ſerbſka njedźelu Septuageſima, němſka 27, ſerbſka 18. Do móſchniczki bu date na němſkim 299 hr., na ſerbſkim 61 hr., wſcho hromadźe 360 hr. Wunoſchk kolektow je 394 hr., a to w němſkich Božich ſłužbach 245 hr. a w ſerbſkich 149 hr. We wſchitkich tutych liczbach tczi pak hiſchcźe hódnota, kotruż njeſamóżech ſ liczbami wuprajicź, mjenujzy to, ſchtoż je nam Bóh tón Knjes hódny w ſwojim ſłowje. Njech nam wono ſawoſtanje tež w nowym lěcźe a njech bywa droho a wyſoko ważene a njech naß tež cźini wjele hódnych.

S **Khrjebje.** Prjedawſchi Khrjebjanſki farař Selle je we awſtriſkim woſadniku „Der Bergbote“ pſchi wuſtupje ſe ſwojeho 45lětneho ſaſtojnſtwa wſchě ſchěſcź woſadow, w kotrychž je ſkutkował, ſtrowik. Farař D. dr. Fr. Selle bě najprjedy 11 lět w Krjebi a potom w Meranu w Južnej Tirolſkej. Dalſche městna ſu kupjele Iſchl, Steyr, Graz a kupjele Auſſee we Awſtriſkej. Nimo ſwojeho farſkeho ſaſtojnſtwa, kotrež je tež pola naß hiſchcźe w dobrym dopomnjeczu, je dr. Selle tež wjele dźěłał w rěczach, pſchirodoſpytcźe a w ſtawiſnach. Wón bě ſobuſałožeŕ naſcheho njedźelnika „Pomhaj Bóh“ a napiſa němotre ſerbſke knihi a pſchirodoſpytne dźěła. Woſobje rad ſo ſaběraſche ſ roſtlinami naſchich hatow a holow; pſchepytowaſche n. pſch. żadny wódźny worjech naſchich hatow. W lěcźe 1928 wuda knihu: „Das Schickſalsbuch der evangeliſchen Kirche in Öſterreich.“ Na 346 ſtronach je hromadźił to najważniſche wo tym huſto tak wohroženym evangelſkim žiwjenju w Awſtriſkej a je to cźinił ſ wulkej pilnoſcźu a luboſcźu. Je na tym, ſo ſo jemu w mjenje Krjebjanſkeje woſady liſt napiſche, w kotrymż dyrbi ſo jich prawje tych podpiſacź, kotſiž jeho ſnaja. Tohorunja bu nam pſchipóſłane cźiſłko kopjena „Der Säemann“, w kotrymż farař D. Selle wopiſuje naſtup ſwojeho farſkeho ſaſtojnſtwa tu w Krjebi; ſchtóż by jo chcył cźitacź, tomu ſo tuto cźiſło wot woſadneho fararja ſa to pſchewoſtaji.

— **Zyrkwine tepjenje.** Hacźrunjež tuta ſyma tak njecźeſka kaž ſańdźena, khwali ſebi tola kóżda woſada ſwoje zyrkwine tepjenje. Njedźelu 4. adventa je tež Krjebjanſki Boži dom ſwoje nowe tepjenje k prěnjemu raſej wužił. Sroſumimy, hdyž ſo wſchěm, kiž ſu ſa njo darowali we woſadnym kopjeńcu, dźak wupraja, kaž tež tym, kiž ſu ſo wo pſchewjedźenje tuteje wězy woſobje ſtarali.

S **Łupoje.** S lěta 1929 budź tu ſe zyrkwineſkho žiwjenja naſcheje woſady naſpomnjene: Narodźiło je ſo nam 17 dźěcźi (11), a to 10 hólczkow a 7 holczkow; pacźeŕſkich dźěcźi bě 4 (17); pſchipowědanjow 5 (4); wěrowanjow 2 (4). Semrěli ſu tſi woſoby. Boże wotkaſanje wuži 406 (410) a to 172 (176) muſkich a 234 (234) žónſkich, mjes tutymi Serbow 211 (204) a Němzow 195 (206). Wunoſchk ſběrkow bě 399,85 hr. a wyſche toho ſa ſwonkowne, ſnutskowne mißijonſtwo atd. 230 hr. — Bóh ſwarnuj naſchu woſadu.

S **Wóſłinka.** W naſchej woſadze, kotraż ma nimale 2800 duſchow, je ſo w lěcźe 1929 narodźiło 56 dźěcźi, a to 32 hólzow a 24 holzow. Mjes nimi běſchtej 2 njemandźelſkej, 3 ſu ſo morwe narodźiłe a jedyn ras běſchtaj dwójnikaj. Pacźeŕſkich dźěcźi mějachmy 66. Wěrowało je ſo tu 28 porow. Semrětych běſche 25. To je po wulkoſcźi woſady jara mało, kaž hižo też lěto prjedy, hdźež běſche 29 ſemrětych. K Bożemu blidu pſchińdźechu 1951, to je 23 mjenje hacź loni. S nich ſu 61 doma ſwjate wotkaſanje doſtali. Sběrki wunjeſzechu nimale 300 hriwnow. — Bóh luby Knjes budź tež dale ſ naſchej woſadu.

Se Sslepoho. W naſchej woſadze je ſo w lěcźe 1929 narodźiło 96 dźěcźi, 57 hólzow a 39 holzow; mjes nimi 4 morwonarodźene. Kſchcźenych je 92. — Kſchcźeńſki ſłub je wobnowiło 72 pacźeŕſkich dźěcźi a to 35 hólzow a 37 holzow. Wěrowanych je 39 porow. Wumrjeło a na 8 woſadnych pohrjebniſchcźach zyrkwinſzy pokhowanych bu 49 woſobow. — K Bożemu blidu je pobyło 4743 woſobow a to: 1871 muſkich a 2872 žónſkich; na ſerbſkich ſpowědźach je dźělbrało 3546 a na němſkich 1197. — Doma bu 99 woſobow woprawjenych.

— **Film.** Pſchezo ſaſo tu a tam pokaſuja ſo w Sakſkej a Pruſkej filmy, ſwětkowe wobraſy ſe ſnutskowneho a ſwonkowneho mißijonſtwa, n pſch. „Rěczazej ruzy““ ſe ſnutskowneho mißijonſtwa abo „Andrea, ſyn kuſkarja“ ſe ſwonkowneho mißijonſtwa abo druhe. A pſchezo ſaſo ſo runje tute wobraſy jara ſpodobaja ſtarym a młodym a wone ſu tež rjane a powucźaze a ſwjeſelaze a hnujaze. Tohodla ſu tež tu wſchěm porucźene.

Liſtowanje: R. w R. ſa 4. po Epiph. — K. w K. ſa 5. 5. po Epiph. — H. B. a J. W.: Poſłyſkka ſ pſchihódnym by nam witana była. Redaktor.

Próſtwu, hižo tu wuprajenu, woſpjetujemy: Bychmy rad wnaſchim kopjeńcu woſjewili dobre pſchihódne powědańczko a tohorunja kěrluſche — hdyž ſu woboje originale, je to cźim rjeńſcho — a tež naſtawki pſchihódneho wopſchijecźa. Schtóż by chcył ſobu dźěłacź, wobroczź ſo a póſcźel, ſchtoż ma na

redaktora.

Cźišło 5

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno

W Budyschinje 2. februara 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Nošacźizach. — Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischcźernje a knihařnje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.
Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi schtwórcźlětnje 108 słotych pjenjezkow

4. njedźela po tśjoch kralach.

Sswjedźeń Marje wucźišcźenja abo Jesušoweho pschedstajenja w templu.

Malach. 3, 1—4.

Dokelž nasch dźenšnischi šwjedźeń runje na njedźelu lětša padnje, dyrbimy wošebje na njón spominacź a jón se japomnjenja wutorhnycź; je teho hódny, pschetož je šwjedźeń nascheho Knjesa a Sbóžnika, je šwjedźeń, kiž nam dźiwne dopjelnjenje starych wěschcźenjow tak rjenje pokasa, je šwjedźeń, kiž hodowny cźaš wobsamknje. Tón Knjes bě šo narodźił w Bethlehemje, nětk w templu šo prěni ras sjewi jako Sbóžnik, szyła prěni ras do Božeje, do šwojeje šwjatnizy pschińdźe. Wobhladajmy šej, kak to wscho bě!

Wěmy, so Mójsašowy sakoń pschedpischе, so dyrbi macź 40 dnjow po porodźe hólza w templu w Jerusalemje wopor wucźišcźenja pschinjesćź; hdyž je prěni narodźeny hólz dyrbi šo dźěcźo k tomu hischcźe Bohu prjódkstajecź a wukupicź. Macź dyrbjesche jehnjo a holbika pschinjesćź jako wopor; bě wona pak khuda, to bě dosćź, hdyž dweju holbikow pschinjeješche. Nan pak dyrbjesche dźěcźo wukupicź. Myšlenje pschi tym bě tole: Bóh bě ſ Knjesom, ſ kralom šwojeho luda Israelskeho; Bóh też wscho požohnowanje na cźlowjeka a na skót scźele, tohodla dyrbjachu Israelske dźěcźi we templu to, schtož šo prěnje narodźi wot skota, Bohu szyła woprowacź; prěni narodźeny hólz pak dyrbjesche bycź Boži měschnik a šlužomnik. Wot teho cźaša šem pak, so měješche šplah Levitow zyłu šlužbu w templu, dyrbjachu prěnich narodźenych hólzow, kiž tak rjej Boże wobšedźeństwo běchu, wukupicź. To měješche nan cźinicź. Nětk wěmy, cźehodla Marja a Josef do templa cźehnjeschtaj. W duchu widźimy jeju tam po pucźu: Josef šnano měješche korbik ſ holbikomaj, dokelž dźě běschtaj khudaj; Marja měješche dźěcźo Jesuša; mózno so jeju też hischcźe Zacharias pschewodźesche; tak cźehnjechu na templowu horu, schtó je kedźbował na tutych khudych a khudomnych ludźi? A tola šo nětk tu stare wěschcźenje dopjelni: A hnydom pschińdźe k šwojemu templu tón Knjes, kotrehož wy pytacźe! Ale, tak šo praschamy, bě to szyła nusne, so Marja tam šwój wopor pschinješe? Haj hlejcźe, moji lubi, to je prěnje, schtož nam šwjedźeń dźenša pokasa. Hdyž też bě wona cźišta wot hrěchow, bě tola dźěcźatko wot šwjateho Ducha porodźiła; hdyž też bě Jesuš šwjaty Syn Boži; njecźinitaj žadne wuwjacźe a wucźitaj naš, so mamy też my shromadny pucź kschescźijanow hicź. Schkódne a straschne je pschezo, hdyž šej myšlisch: to a tamne w zyrkwi je jenož ša jednory lud a niz ša mnje. Kak husto je cźlowjek psches to hižom napošledk do njewěry sapadnył! Kaž je nasch Knjes šam wschemu dosćź cźinik, tak też ty. To šo tebi dźenša najprjedy pokasa.

Ale Jesušowe pschedstajenje w templu ma hischcźe hłubschi wusnam. Wón šo wukupi wot Boha? O ně, dźenša Bóh na njeho, na šwojeho Ssyna, šwoju ruku położi. Wón, prěni narodźeny, wostanje měschnik a Boże wobšedźeństwo; Bóh chze jeho měcź, so by wumohł šwojich bratrow. Ach kak rjenje, kak troschtnje ša naš, hdyž šměmy šej tak žiwjenje nascheho Sbóžnika wobhladacź a šo do wscheho sanuricź! Tu ma wscho, też najmjeńsche, šwoju wošebitu ważnosćź.

Tak dyrbimy tež wokomik na ßwj. ſcźenje dźenßa hladacź, kiž nam pobožneho ſtarza Simeona pokaſa, toho muža, kiž tam w templu ßwojeho Knjeſa ſpóſna a we wulkej wjeſełoſcźi tak Božu hnadu khwali. Kak dołho je Simeon na Sbóžnika cźakał, cźakał na ſjewjenje jeho kraßnoſcźe. To ſcźele Bóh jemu nowe widźenje; Duch jeho wabi do templa a hnydom ſpóſna Simeon w Jeſußdźěcźatku ßwojeho Knjeſa, dopjelnjenje ſtareje nadźije ßwojeho luda. Tuto wěſchcźenje bě jemu było: ſo dyrbjeſche do ßmjercźe hiſchcźe Sbóžnika widźecź, nětk wón ſ měrom ſe ßwěta cźehnje, nicžo ßej wot ßwěta wjazy njeżada. Njemóżemy tu lětża Simeonowy kěrluſch bliże ßej wobhladacź, cźitajcźe ßej ras we ßwj. ſcźenju pola Lukaſcha na druhim ſtawje. To jene chcemy jenoż hiſchcźe pſchiſpomnicź, jako wunoſchk dźenßniſcheho ßwjedźenja ſa naſche żiwjenje: hdyż dyrbimy ßej pſchikładу ſa naſche żiwjenje něhdźe pytacź, to chcemy wuknycź wot ßwěrnoſcźe Marje a Joſefa a wot wjeſełeho a ſbóżneho doſcźměcźa Simeona. Hdyż cźłowjekojo naſcheho cźaßa tak jara ſkorża wo tym a tamnym, hacž njeleži na tym, ſo prawje ſpóſnali njejßu, hdźež prawe ſbożo żiwjenja je? Mjenujcy w ſpóſnacźu Khryſtußa jako naſcheho Sbóżnika. Hdyż to wěmy a mamy, ſchto je nam potom ßwět? Haj ſchto chcemy wjazy? O hladajmy my, kſcheſcźijenjo, na pſchikład, kiž je nam Bóh ſtajił w Simeonje; njerosbrojmy naſche mozy w ßwěcźe; dajcźe nam cźahnycź ſ Jeſußom, ſ Marju, ſ Joſefom a Simeonom do Božeje wěcźneje ßwjatnizy! Tam je naſcha domiſna, tam mamy wſcheho doſcź, tam ſteji żadanje naſcheje duſche. To chże naß wucźicź dźenßniſchi ßwjedźeń. Bóh požohnuj naß ſe tajkim ſpóſnacźom! Hamjeń.

Simeonowy kěrluſch po Lutherowym baßnjenju.

Nětk ſměrom cźahnu ſe ßwěta
po Božej woli,
tak troſchtnje moja wutroba
k tomu ſwoli;
kaž Bóh mi hnadnje ßlubił je,
mi ßmjercź je cźiche ſpanje.

To cźini tón Knjes Khryſtuß ßam,
naſch Sbóżnik ßwěrny,
na kotrehož ja pohladam
kſcheſcźan wěrny;
wón ſbožo je a żiwjenje,
w wſchej nuſy a też w ßmjercźi.

Ty, Knjeże, ßy joh' poſtajił wſchěm
ſ wulkej hnadu,
k joh' kraleſtwu jich ſhromadźił
ſ dobrej radu
pſches ßwoje ßłowo doſtojne,
w wſchěm ßwěcźe prědowane.

Wón ßwětło je tym póhanam,
jim k troſchtu daty,
ſo ßwěcźi cźěmnym wutrobam
tón Knjes ßwjaty;
tom' ludu Iſraelſkemu
je khwalba, cźeſcź a ſbóżnoſcź.

400lětny jubilej Augsburgſkeho wěruwuſnacźa.

Lěto 1930 je ſa naß evangelſkich ſaßo woßebite lěto. Prajimy: ſaßo, dokelž ßmy nětkle w lětdźeßatkach żiwi, kotreż nam pſchezo ſaßo pſchinjeßu 400lětne wopominanja reformazije. Lětża je to nětk 400 lět, ſo evangelſzy na ßejmje we Augsburgu pſchepodachu ßwoje wuſnacźe, kotreż je tehodla mjenowane Augsburgſke wěruwuſnacźe abo ſ łacźanſkim mjenom „confeſſio Auguſtana“. A dźeń 25. junija 1530 je tón njeſapomnjeny dźeń.

Hdyż też budźe po wſchěch evangelſkich krajach a woßadach tuto wulzy ważne podeńdźenje ßobußwjecźene, ſhladujetej tola wocźi evangelſkich do teho měſta, hdźež ßo pſched 400 lětami tutón podawk ſta, do Augsburga. A runje w tutych dnjach woſſjewjeja zyrkwine nowiny pſcheproſchenje do Augsburga na tutón jubilejny ßwjedźeń.

Tutón ßwjecźi ßo tam 22. hacž 25. ſeptembra. Se wſchelakich pſchicźinow je do naſymy pſchepołożeny. S programa budź tu dźenßa hižo naſpomnjene: Njedźelu 21. ſeptembra je dźeń młodźiny. Póndźela je dźeń ſawodnych wuhotowanjow a witanjow, tak woßebje wjecźor we 8 hodź. Hłowne ßwjatocźnoſcźe a ſhromadźiſny ßu 23., 24. a 25. ſeptembra. Hłowne wjedniſtwo ſměje naſch ſakſki krajny biſkop D. Ihmels. Drobniſcheho wo wſchěm woſſjewimy poſdźiſcho.

Schtó budźe móz w ßławnym Augsburgu ßobu ßwjecźicź? Tola, njech ßwjecźimy tam, njech tu domach, to wěrne woßwjecźenje tamneho wulkeho dnja lěta 1530 budźe to, ſo ſe ßłowom a ſkutkom, ſ zyłym żiwjenjom a ſadźerżenjom pokażemy, ſo ßmy evangelſzy a ſo chcemy evangelſzy bycź a woſtacź, njech pſchecźiwo nam ſteji ſtary Augsburgſki pſchecźiwnik, romſko-katolſka zyrkej, abo moderna njewěra abo nowocźaßne njepſchecźelſtwo pſchecźiwo zyrkwi abo nuſa tuteho cźaßa abo hewak něſchto.

Diakonißy.

(Pokracźowanje.)

Kotry pucź ma nětko ſa tutu ßłużbu ſwólniwa kſcheſcźijanka hicź, ſo by była prawa diakonißa?

Prjedy hacž ſaſtupi, ma wſchě te papjery a wopißma pſchedpołożicź, kotreż ßu we wuměnjenjach macźerneho doma żadane. Tajke wuměnjenja — Aufnahmebedingungen — móże kóżda doſtacź, najlěpje pola ßwojeho woßadneho fararja. S tutych wopißmow chże macźerny dom nadrobniſcheho ſhonicź wo „nowej dźowzy“, kotraż chże pſchijata bycź do wulkeje ßwójby doma. Kotraż ßo po doſtatych wuměnjenjach a dalſchich powěſcźach, kotreż macźerny dom rad podawa, hiſchcźe njemóże rosßudźicź, móże też do Drježdźan dojěcź a macźerny dom wopytacź. Tam ßo jej wſcho roskładże a pokaże.

Hdyż je potom rosßudźena a dźeń jeje ſaſtupa poſtajeny, móże wona do macźerneho doma ſacźahnycź. W nim ßnadź budże ſwoprědka khětro zuſa, dokelž je dom jara wulki a dokelž je ſ nim ſjednocźena khorownja a ſchula Marthy a druhe wuſtawy ſa dźěcźi. Ale to budże jenoż ſwoprědka.

Mjeno „macźerny dom“ wupraja, ſchto a kajki to dom je, do kotrehož je ſacźahnyła. Tutón dom chże ſa nju bycź woprawdże „macźerny dom“. Wón njeje żadyn klóſchtr, kaž ßebi to mnoſy myßla, wón njewotdźěla ßotry wot ßwěta. Ně, „macźerny dom“ pſcheje ßebi, ſo ſwiſk ſe ßwětom woſtawa a ſo te, kotreż ſaſtupichu, w domje to prawe wukubłanje a pſchihotowanje doſtanu ſa te wſchelake a wobſchěrne nadawki, ko-

trjeż maja we ßwěcźe wonkach dopjelnjecź. Mjeno „macźerny dom“ nochże prajicź, so ma ta, kotraž saſtupi, wſchě swjaſki je ßwojim macźernym a ſtarſchiſtkim domom roswjasacź; ně, wona wostanje dźěcźo ßwojeje domiſny, ßwojeho ſtarſchiſtkeho doma a poßłuſchnoſcź pſchecźiwo 4. kaſni to dozyła druheho njepſchida. So pak ma ßo młody cźłowjek wot ſtarſchiſtkeho doma dźělicź a do zuſby cźahnycź, kak huſto, kak jara huſto ſtawa ßo to tola nětkole. W kóždym powołanju, ſaſtojnſtwje, dźěle je to tak. Diakoniſa móże ſa cźaß ßwojeje dowolenzy w ſtarſchiſkim domje pſchebywacź; wona doſtanje też dowoleńzu, je=li ſchtó w ſtarſchiſtkim domje ſkhorik, ſo by mohła pomhacź.

Prěnje 6 abo 8 njedźel pſchebywanja w „macźernym domje“ ßu pruha doprědka — Vorprobezeit —. Ssu tute nimo, ływa wona jako „ßotra na pruhu“ — Probeſchweſter — ſadraſcźena a jeje theoretiſke a praktiſke wuwucźowanje dźe dale. — Wuwucźowarńja ſa wothladanje khorych je a woſtanje khorownja „macźerneho doma“. Wona ma 200 łožow. Ssotry bywaja na wſchelake ſtazije rosdźělene, na chirurgiſku, mediziniſku, gynokologiſku, na ſtaziju ſa porody, ſa wóczka, ſa dźěcźi. Na nich je wſchudźom wjele wuknycź. To ßo ſtawa pod dohladowanjom ſtarſchich ßotrow. Ssotra móże tu pohladacź do tak někotreje ſnutskowneje nuſy khoreho a do tak někotreje cźělneje nuſy; wona móże tak někotre ſwjeßelenje a połoženje pſchihotowacź a móże też tak wſchelakeho ſwjeßelaßeho a rjaneho ßama naſhonicź we ßwojej ßłużbje, hdyż telko khorych wuſtrowjenych a wuhojenych widźi khorownju wopuſchcźecź. Ale wſchak wutroba też huſto boli a żaruje. Pſchezo pak je pſchi wſchej próży a pſchi wſchěm dźěle to něſchto poſběhowaze, ſo móże druhim w jich huſto tak wulkej hubjenoſcźi ſ luboſcźu ßłużicź. A khori ßu ſwjetſcha wſchitzy ſa to dźakowni.

Po něhdźe tſjoch pruhowanſkich lětach wobdźěli ßo ßotra pſchi „kurſußu ſa wuknjenje“ — Lernkurſus. Tutón traje pok lěta. Tute pok lěta wuwoſtaji ßo praktiſke dźěło zyle. Kurſuß dźiwa n. pſch. na roswucźenje wo wěrje a dobrych poczinkach, wo ſtarym a nowym ſakonju, wo ſtawiſnach ſnutskowneho miſijonſtwa, wo ſtawiſnach zyrkwje, wo kěrluſchach, wo powołanju a praſchenjach powołanja, wo wukubłanju młodźiny, wo ſpomożeńſtim dźěle, wo ſtacźanſtwje, wo lěkarſtwje, wo wothladanju cźěſchnych dźěcźi, wo wukubłanju, wo knihiwjedźenju, wo ſemjepiſu, dale wo němcźinje, w licźenju, w ſpěwanju, w ruczným dźěle, w cźěłoſwucźowanju. Ssotry dyrbja ßo khmane ſcźinicź, wobſtacź w tym, ſchtož ſa żiwjenje wonkach trěbne a nuſne je. Tutón cźaß maja ßotry ſa ßobu najrjeńſchi cźaß ßwojeho dźěłapołneho żiwjenja, hacźrunje ßebi kurſuß wot nich wulkeje pilnoſcźe a wulkeho napinanja żada a hacźrunje dyrbja ßo tu huſto w pocźe ßwojeho woblicźa jara prózowacź. Woßebje je něſchto pěkne a rjane, ſo te do tajkeho kurſuſa ſjednocźene ßotry woßebity zyłk ſ woßebitej towarſchnoſcźu tworja, w kotrejż ßo bliże ſeſnaja a ſtowarſcha a w tajkim ſjednocźeńſtwje hromadźe ßwoje wjeßele a ſrudźbu njeßu każ wjeßele a ſrudźbu zyłeho macźerneho doma.

Po ſkónczenju kurſuſa bywa „ßotra na pruhu“ jako „pobocźna ßotra“ — Beiſchweſter — ſadraſcźena a do toho dźěła póßłana, do kotrehoż ßebi ju macźerny dom pſcheje a ſa kotrež je wona po ßwojich darach a mozach a po ßwojej pſchikhilnoſcźi najbóle khmana. We woßebitych padach dźe wuwucźowanje ßotry dale, mjenujzy tehdy, hdyż ma ßo wona wěſtym dźěłam woßebję wěnowacź, każ n. pſch. dźěłu ſa młodźinu. Tajka ßotra wobdźěli ßo na dalſchich pſchihódnych kurſach też ſwonka macźerneho doma. Macźerny dom dźiwa na to, ſo by tu ßotra, kotraż je ſa wěſte dźěło woßebje wobdarjena khmana, też woßebje ßo w nim wudokonjała. Tak ſcźeleſche wón hacź dotal ßotry n. pſch. na ſeminar ſa dohladowarki dźěcźi — Kindergärtnerinnen= und Hortnerinnen=Seminar — a na ſeminar ſa wjednizy młodźiny — Jugendleiterinnen=Seminar — w Kötzſchenbroda, na bibliſku ſchulu a na żónſki ſeminar w Barlinje, na wuſtaw ſa baby w Lipſku a na univerſitu. Druhe ßotry buchu w hudźbje wuwucźene, druhe we dźěle ſ Röntgenowymi pruhami, w haptykarſkim a operaziſkim dźěle. Saßo druhe wobſtachu pruhowanje ſa ſpomożeńſke ßotry — Wohlfahrtsſchweſtern —. Tohorunja buchu ßotry ſa kuchinu, woßebje ſa kuchinu dietу — Diät=Küche — wuwucźowane. (Pokracźowanje ſcźěhuje.)

Drjeźdźanſke diakoniße a dźěcźi.

Na 100 dźěcźi pſchikhadźa wſchědnje do wuſtawow, kotrež ma Drjeźdźanſki macźerny dom ſa dźěcźi, a to tſilětne a ſtarſche, tajke, kotrež do ſchule njekhodźa, a tajke, kotrež do ſchule khodźa. Lube ßotry ßo ſa nje ſtaraja. Starſchej njemóżetej ßo wo dnjo wo nje ſtaracź: pak ſtaj nan a macź na dźěle, pak je nan wumrěł a ma wo wſchědny khlěb dźěłacź, pak njejſtaj nan a macź khromadźe żiwaj a ßwójbne a mandźelſke żiwjenje je rostorhnjene. Wſchě tute dźěcźi bychu byłe ßame ßebi pſchewoſtajene a naſtajna ſtaroſcź ſa nana a macź, hdyż njebychu w ſchuli ſa dźěcźi w dohladowarni ſa dźěcźi — Kinderhort — derje wukhowane byłe. Kajki kraßny nadawk je tu ßotram dowěrjeny, ßo tu wo lube małe ſtaracź, jim něſchto powědacź a ſ bibliſkich ſtawiſnow, jim baßniczki bacź, ſ nimi ſpěwacź a hracź, ſ nimi ßo wukhodźowacź, ſ nimi pſchebywacź na rjanym khłódnym měſtnje ſa hry, kotrež ma dom we ßwojej ſahrodźe. Kajke żiwjenje je to tam w raju dźěcźi!

Ras bě ſchtyrilětna holcźka cźeżko khora. Mějeſche diphtheritis. Bě na ßmjercź khora. Macź, kotraż ßwoje dźěcźo jara lubowaſche, ſtejeſche pſchi łožu a płakaſche horze ßylſy. Tu ſapocźa dźěcźo ßame troſchtowacź.: „Macźerka! Cźeta ſa dźěcźi — Kindertante, tak rěkaju ßotram w ſchuli ſa dźěcźi — je mi powědała, ſo budu ja, jeliſo wumru, mały jandźel. Tuż ty tola njetrjebaſch płakacź. Ja wjeßelu ßo tola tak jara na to!“

Tak ſłoży dźěcźo macźerne wóczko na njebjeſke kraleſtwo a bu macźeri troſcht. A kak je to móżno? — Diakoniſa bě we luboſcźi duſchi dźěſcźa ßłużika.

Zyrkej a ſtat.

Nowowólby do ſakſkeje krajneje ſynody ßu nimo. Krajnozyrkwinſki wubjerk je hromadźe ſ krajnym konſiſtorijom wobſamknył, ſo prawo, wěſtu liczbu ſaſtupjerjow do ſynody powołacź ßměcź, tak wużicź, ſo do 14. ſynody tych powoła, kotrež běchu też do 13. ſynody powołani. Mjes tutymi je też knjes wyſchſchi ßerbſki farar Sarjeńk. Do tutych ßłuſcha dale też n. pſch. k. ſup. wyſchſchi zyrkw. rada Jentſch, kotryż bě njedawno pſchi jubileju Budyſchſkeje konferenzy jako rěcźnik we Budyſchinje, a też prjedawſchi wokrjeßny hejtman v. Noſtitz=Walwitz.

Miżionſtwo a ſtat njejſtaj drje ženje do tajkeho ſwiſka pſchiſchłej, każ we wulkej wójnje a po njej. To rěka, tón ſwiſk bě tón, ſo ſtat, ſo njepſcheczelſke ſtaty ſakaſachu miżionſke dźěło, je ſnjemóżnichu ſ tym, ſo miżionarow wupokaſachu.

A tež nětkle, 12 lět po skónczenej wójnje njeje tu hischcże wscho w prawym porjedże. Ale wschě tajke sadźěwki stata njejšu samohle mišionske dźěło sniczicz. Ssmy s radoscżu a s džakom pschezo saso czitali a słyscheli, kak bu mišionstwo psches wójnske lěta wukhowane, kak žo po wójnje wuwiwasche a žylnjesche a s nim tež luboscż a žwěra domjazeje mišionskeje wožady. Sa tuto poslednje žu tež dopokasy sliczbowanja wo mišionskich darach sandźeneho lěta a tohorunja lětusche kolekty na žwjedźenju sjewjenja, kotrež žu tež runje we naschich žerbskich wožadach wulzy swježelaze byle. Schtóž by nětk chcył žo dokładnischo wo wschěm wobhonicz, tón czitaj žwěru nasch žerbski „Nowy Mišionski Posoł" abo daj žebi tež wot žwojeho fararja dacz knihu „Lutherisches Missionsjahrbuch", kotraž wobschěrnje wo zykym mišionskim dźěle a jeho praschenjach rosprawja.

Wschelake s bliska a daloka.

Sserbske spěwarske. Wschelake nowiny wosjewjeja nětkle nastawk wo nowych žerbskich spěwarskich, kotryž je k. wyschischi farař Sarjeńk sa jenu s nich pisał. W nim steji, so budźeja spěwarske k jutram pschichodneho lěta hotowe. So žo njeby nichtón s mjenowanym czažom samolicz dał, chcemy tu pschispomnicz, so je nastawk hižo w sandźenym lěcże sapodaty. Komišija sa žerbske spěwarske chce nowe spěwarske, sa kotrež žo poslednje listna czischcża, tak spěchowacz, so žu lětža do jutrow hotowe. Kmótsja pschedewschěm a s nimi wschitzy Sserbjo žmědża s tym licžicz, so je do jutrow dostanu.

S **Minakała.** W l. 1929 je žo w Minakalskej wožadże narodźiło 43 dźěczi, wukschcziło je žo w Minakale 36 dźěczi, we druhich zyrkwjach 6 dźěczi. Mjes tymi 43 dźěczimi běsche 1 morwonarodźene njemandźelske a 6 njemandźelskich dźěczi. Swój kschczeński žlub je w žwj. konfirmaziji wobnowiło 33 dźěczi (14 mjenje hacž lěto prjedy), a to 16 hólzow a 17 holzow. Pschipowědanjow běsche 27, wěrowanjow 21, 2 wjazy hacž lěto prjedy. Semrěło je 15 parschonow, 11 mjenje hacž lěto prjedy, a to: 2 mandźelskaj, 4 mandźelske, 2 wudowje, 1 młodźenz, 5 dźěczi niže lěta a 1 morwonarodźene dźěczatko. Najstarscha semrěta parschona běsche 77 lět, 2 m. a 2 dnaj stara. Spowjednych běsche 1215, 55 mjenje hacž lěto prjedy, a to: 510 mužow a 705 žonow. Doma woprawjenych bu 19 mužow a 74 žonow, hromadu 93 parschonow. Mała licžba spowjednych žo wotwodźuje s dołheje vakanzy, w kotrejž nje-je žo mohło porjadnje spowjedź wotměcz. Kolekty žu w sandźenym lěcże wunješe 352,55 hr., to je 82,22 hr. wjazy, hacž lěto prjedy. K temu pschińdże 117 hr. s mišionskeho kaschczika a dobrowólnych darow wot pschecželow mišionstwa. Bóh Knjes žohnuj naschu lubu Minakalsku wožadu a daj jej roscż a pschiběracz na tym, kiž nascha hłowa je, na Jesušu Khrystušu!

S **Nožaczicz.** Pjatk, 24. januara, bu tu pokhowany Ernst Ssymank, žiwnoscżer a hoscżenzar w Spikałach. S nim shubi nascha wožada žwěrneho wožadneho sastupjerja a žwěrneho Sserba. 17 lět bě wón s zyrkwinym prjódkstejerjom sa Schpikały a po lětach žobustawstwa najstarschi we wožadnym sastupjerstwje, njech bě tež hakle 52 lět stary. Nascha wožada se žwojim prjódstejerstwom žaruje wo njeho, wostawaja jemu džakowni.

S **Njeżwaczidła.** W naschej wožadże žu žo lońsche lěto 66 (1928: 68) dźěczi narodźiłe, 36 hólzow a 30 holzow. Wukschczilo je žo 64 (67) dźěczi. Pschipowjedało je žo 43 porow, wot kotrychž je žo 28 (26) tu swěrowało. Konfirměrowało je žo 62 (69) pacżerskich dźěczi, 32 hólzow a 30 holzow. Semrjeło je 35 wožobow, tu žo pokhowało 38. K spowjedźi pschińdże 2941 hoscżi (2939), 1178 mužskich, 1762 žónskich; woprawiło je žo 121. Na darach je žo woprowało 1091,57 hr., a to 403,05 hr. pschi krajnych sběrkach (460,55 hr.) a 688,52 hr. sa swonkowne a snutskowne mišionstwo, wožadnu diakoniju, Gustav-Adolfske towarstwo a dr.

S **Nožaczicz.** Sa naschu wožadu bě sandźene lěto 1929 wožebite lěto; jej bě spožczene, žwjecżicz 250lětny jubilej žwojeho Božeho doma, kotryž bu w lěcże 1679 dotwarjeny a požwjecżeny. Njedźelu 15. septembra žmy tutón jubilej žwjecżili a njedźelu posdźischo se žnjowym žwjedźenjom dožwjecżili. W tutym wusnamnym lěcże bu wukschczenych 8 dźěczi, mjes nimi njemandźelske dźěczo romsko-katolskeje macżerje. Wěrowani běschtej jenož dwě. Semrěło je 10 wožadnych a njekschczene njemandźelske dźěczo romsko-kat. macżerje; mjes tutymi 11 bě młodźenz, kotryž njejabzy na sajědojczenje psches ranu w Lubijskej khorowni wumrě. Pokhowali žmy tu 10 wožobow, tež naspomnjene dźěczo; dwělětna holczka leżesche psches nowe lěto na marach. Kschescżijanski žlub žu wobnowiłe schtyri dźěczi; tukhwilu khodźi 7 na pacżerje. Boże wotkasanje wuži jich 544, s nich 28 domach. Nascha wožada licži po poslednim ludliczenju 476 evangelskich, po wožebitym liczenju sapocżatk 1929 pak jenož 439 evangelskich. — Sserbow bě 301 a Němzow 243. Wunoschk wschěch sběrkow wucżini 514,12 hr. Sa swonkowne mišijonstwo nawda žo 180 hr., sa snustkowne mišijonstwo 50 hr., sa Gustav-Adolfske towarstwo 20 hr. Nimo toho nahromadźi žo pjenježnych darow sa jubilej Božeho doma 460,15 hr. nimo wschelakich druhich darow a dobrowólneho dźěła, kotrež žo wukonja sa Boži dom a nimo běłeho wuschiwaneho wodżecża sa woltař a klětku, kotrež nasche tsi towarstwa, towarstwo žonow, młodych holzow, młodźenzow, darichu a kotrež nětdźe 260 hr. wucżini. Wo druhich rjanych darach sa jubilej swonka wožady darjenych žmy tu hižo rosprawjeli. Sa wutepjenje Božeho doma je žo saso nješto drjewa dariło a s pschiwožowanjom wuhla a druheho wjele dobrowólneho darmotneho dźěła stało. Tež je žo Knjesowy woltař s kwětkami, wot wjazy domow wěnowanymi porjadnje pyschicz mohł. Hodowny schtom a selenina sa pletwy bu nam darjene wot Luscżansko-Nožaczicżanskeho hrabinstwa kotrež je žo pschi jubileju kaž tež hewak darniwe wopokasało. Wožebite hodowne žwjatocżnoscże žmy měli sa pacżerske dźěczi a w naschich 3 towarstwach, w towarstwje młodych hólzow a młodych holzow a w towarstwje žonow; s tutym bě sjednoczene wobradźenje sa starych a khudych. — Jubilejne lěto je s Božej pomozu skónczene. Bóh Knjes žohnuj nam sapocżany nowy piecżdźesatk! So chce nascha wožada tež dale mišijonska wožada wostacz, je wopokasała se žwojim woltarnym woporom na žwjedźenju sjewjenja, kotryž bě wunješk 223 hr.

W **Habrachczizach** směje sjednoczeństwo „Der Evang.-lutherische Landesschulverein" žwoju tulětnu hłownu shromadźisnu a to 3. a 4. meje. Jeho dźěło sajimuje jich wjele nětkle w naschim czažu. Tu mamy składnoscż, žo bliže s nim sesnacz a žo sdobom wobhonicz wo važnych rossudnych praschenjach, wo kotrež to nětkle dźe.

— **Danska** je žmjertne khłostanje wotstroniła. 90 hłožow bě pschi wothłožowanju w žejmje — Folkething — pschecżiwo tomu, so žmělo žo se žmjercżu khłostacz, 43 sa to.

Listowanje: K. w K. sa 5. po tsjoch kralach. — R. we L. sa Sept.

Čzišło 6

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosc da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno

W Budyschinje **9. februara 1930** **Bautzen**

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Roßaczizach. — Czischcz a nakład Ssmolerjez knihiczischczerńje a knihaŕnje, fap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinje
Wukhadza kóždu ſobotu a płaczi schtwórczlětnje 108 ſkotych pjenjezkow

5. njedźela po tſjoch kralach.

2. Pětra 1, 16—18: Pschetoż my njejßmy ſa leßnymi baßniczkami ſchli, jako my wam wupowědźili ßmy tu móz a pschichod naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta, ale my ßmy ſ naſchimaj wocžomaj jeho kraßnoſcz widźeli. Pschetoż wón je wot Boha Wótza cžeſcz a khwalbu dostał pſches hłóß, kotryž ßo k njemu ſta wot wulkeje kraßnoſcze ſ tajkim waſchnjom: To je mój luby Ssyn, na kotrymž ja dobre ſpodobanje mam. A tón hłóß ßmy my ßłyſcheli, ſo ßo ſ njebjeß ſta, jako my ſ nim běchmy na tej ßwjatej horje.

Jeho kraßnoſcz.

„My ßmy ſ naſchimaj wocžomaj jeho kraßnoſcz widźeli", tak Knjeſowy japoſchtoł Pětr ſdobom w mjenje ßwojich ßobuwucžobnikow rjekńje a do zyłeho ßwěta piſa. Hižo tſjo mudri ſ rańſcheho kraja ſrosumjachu, ſchtó dźěcžatko w žłobje we Bethlehemje je a ßo k njemu ſpomodlichu. Snamjenja w žiwjenju ludow a też ſnamjenja na njebju běchu jim pokaſali, ſchto je Bóh cžłowjekam w Jeſußu wobradźił. Też ſtary Simeon ſpóſna hižo doprědka kraßnoſcz dźěcžatka Jeſuſa, a wſawſchi jo na ßwojej ruzy Boha khwaleſche a mjenowaſche dźěcžatko „ßwětło k rosßwětlenju póhanow a k khwalbje iſraelſkeho luda". A poſdźiſcho ßyły wěrjazych, kiž ſa nim khodźachu,, ßłowa žiwjenja ſ jeho erta ßłyſchachu a jeho pomoz a ßmilnoſcz doſtachu, ſhonichu a khwalachu jeho kraßnoſcz.

Najważniſche ßwědcženje wo nim pak je nam tola pſcheßwědcženje a wuprajenje tych, kotſiž běchu dźeń wote dnja ſ Jeſußom hromadźe a jeho wo dnjo a w nozy wobkedźbowachu a cžiſcze ſ bliſka a woßebje ſe wſchědneho žiwjenja a ſadźerženja ſnajachu jeho wucžobnikow. Schto woni praja? „My ßmy ſ naſchimaj wocžomaj jeho kraßnoſcz widźeli." Kajku ważnoſcz maja tele ßłowa Pětrowe na ßebi! My ßo tohodla praſchamy:

Kajka je jeho kraßnoſcz?

Niz wſchitzy cžłowjekojo, kotſiž Jeſuſa widźachu, ßu jeho kraßnoſcz ſpóſnali. Fariſejſzy a pißmawucženi we ßwojej ſaßatkoſczi a duchownej lěnjoſczi ju njewidźachu a ßo ſ tym wopokaſachu jako ßlepi wodźerjo luda. Haj židowſki lud, njeſpóſnajo Jeſußowe bójſtwo a jeho njebjeſku kraßnoſcz, je jeho khižował. Ale jeho wěrjazy, khcheſcžijijenjo, kotſiž ßo po nim pomjenowachu, ßu jeho kraßnoſcz ſpóſnali; jeho kraßnoſcz khadźeſche bórſy nad zyłym khcheſcžijanſtwom a ſcželeſche kaž hnadne ßłónzo woživjaze pruhi do wutrobow wěrjazych. Njeby-li wón woprawdże tak kraßny był, ßebi też njeby tak wutroby cžłowjekow dobył, njebychu też prěni khcheſcžijenjo martraŕſku ßmjercz tak ſwólniwje ſa njeho pschecžerpili. Jeho kraßnoſcz Schzžepana pſchemó, ſo wón połny nadźije, ſo ſměje pſches Khryſtuſa dalſche žiwjenje, ßwoju duſchu wudycha pod kamjenjemi, kotreż Židźa do njeho mjetachu. Khryſtußowa kraßnoſcz je też w ßwětnych błudach a žadoſczach ſabłudźeneho, wot ßwěta dla ßwojeje wucženoſcze a ſrěcžniwoſcze wyßoko ßławjeneho Auguſtina dobyła, rosßwěcžiła, wußwjecžiła a w prawej wěrje hacž do kónza ſdźerżała. Khryſtußowa kraßnoſcz też Lutherowu wo ßwoju ſbóžnoſcz ßo bědźazu duſchu ſměrowa a jeho pohnu, zyłe ßwoje žiwjenje jeniczzy na Khryſtuſa ſtajicz a ßwoju zyrkej na jeho ßłowo twaricz. We wſchitkich tajkich wěrjazych běſche Jeſuß žiwy a woni ſpóſnachu jeho kraßnoſcz. Dźenża wſchak też wſchelazy khcheſcžijenjo

ju wjazy njewidźa, woni ju pschewidźa. Pak ßu ßo tak na nju ſwucžili, ſo ju wjazy njewobkedźbuja, kaž ſhubjeny ßyn w pschirunanju zyłu rjanoſcź nanoweho doma wjazy njewidźeſche, prjedy hacž do zuſby wucźahny; pak nowocžaßne ſajimy abo ßwětne wabjenja jich wot najwjetſcheje kraßnoſcże wotwlakuja. Naſchi wótzojo pak ßu hiſchcże žiwe ſroſumjenje měli ſa Jeſußowu kraßnoſcź a ßu w tym ßo też ſbožowni cžuli.

W cžim wobſteji Jeſußowa kraßnoſcź? Wona njeje ſwonkowna pycha abo kraßnoſcź abo bohatſtwo. „Wón je pſches Boha Wótza cžeſcź a khwalbu doſtał, pſches hłóß, kotryž ßo k njemu ſta wot wulkeje kraßnoſcże ſ tajkim waſchnjom: To je mój luby ßyn, na kotrymž ja dobre ſpodobanje mam.“ Tak Pětr piſche. Jeſuß je Boži luby ßyn, a Boże ſpodobanje na nim wotpocžuje. Wótz ßam jeho cžeſcźi a khwali: kajke to pſchipósnacże a kajka kraßnoſcź. A pſchicžina tuteje cžeſcże je Jeſußowa poßłuſchnoſcź, jeho nimo měry kraßna poßłuſchnoſcź wot ſapocžatka ßwojeho žiwjenja hacž do ſkóncženja ßwojeho žiwjenja w krwawnej a hórkej njeſawinowanej ßmjercźi na kſchižu. W njebjeſkim, njeßebicźiwym ſmyßlenju njemějeſche wón to ſa něſchto, ſchtož by na kóžby pad dyrbjał ßebi ſdźerżecź, Bohu runy a w njebjeſkim bohatſtwje žiwy bycź, ale wßlecże ßo ßwoju njebjeſku kraßnoſcź, ſo by po Božej hnadnej woli jako khude dźěcžo na ßwět pſchiſchoł a cžłowjekam błużił a jich ſcžinił dźěcźi a herbow Božich. Tale poßłuſchnoſcź pſchecźiwo Božej woli ßo cžehnje pſches zyłe jeho žiwjenje. Hdyž běſchtaj jeho ſtarſchej jako 12lětneho po jutrownym ßwjedźenju w Jeruſalemje po tſi dny dołhim pytanju w templu mjes wucžerjemi, o ſo wón jich poßłuchaſche a jich woprašowaſche, namakali, wón jimaj na jeju poroki wotmołwi: „Njewěſtaj wój, ſo ja bycź mam w tym, ſchtož mojeho njebjeſkeho Wótza je,“ Też jeho ſadźerżenje pſchecźiwo ſeńſkimaj ſtarſchimaj běſche poßłuſchnoſcź. „Wón dźěſche ſ nimaj dale a pſchińdźe do Nazaretha a běſche jimaj poddany.“ Tale poßłuſchnoſcź pſchecźiwo ſtarſchimaj zyłu cžaß jeho młodoſcże wupjelni; pſchetož też to wón Boha dla cžinjeſche. Hdże ßu dźenża dźěcźi, kiž tak Boha poßłuchaja a ſtarſchimaj po Božej woli ßłuża? Wone njekhodźa ſ tajkim žadanjom ke mſchi, ani do Božich ßłužbow ſa dźěcźi; wone też njepoßłuchaju ßwojimaj ſtarſchimaj tak, kaž Jeſuß, huſto ſzyła niz, ale ßwoju ßamßnu wolu pſchetłócźuja pſchecźiwo woli ſtarſcheju, tak ſo je dźěcźi wola potom huſto ſtarſcheju wola, ſo by jeno měr knježił. Na Jeſußu wobdźiwamy, ſo je wón cžiſcże pſches jene ſ Bohom, ßwojim njebjeſkim Wótzom, woprawdże jeho ßyn. Wón běſche žiwy w ſtajnym duſchinym ſwjaſku a wobkhadźe ſ Bohom, woßebje w modlitwje wón ſ nim rěcžeſche. Hdże ßu dźenża ludźo, kiž ßu tak ſe ßwojim Bohom ſwjaſani? Skerje je tón abo tamny cžłowjek w ſtajnym ſwjaſku ſe ſłym duchom, ſe ſłymi pſchecźelemi, ſ cžertom žiwy.

Tale bjes runjecża ſnutskowna pſchesjenoſcź ſ Bohom a tale poßłuſchnoſcź k Bohu běſche žórło jeho mozy. Wón ßam praji: „Ja a tón Wótz ßmój jenaj.“ Tohodla ßo też Bóh k njemu póſna na horje pſchekraßnjenja ſe ßłowami: „To je mój luby ßyn, na kotrymž ja dobre ſpodobanje mam.“ Jenož ſ Bohom móżemy wulke wězy cžinicź. Jeſußowe ſkutki a dźiwy wukhadźachu wſchitke ſ jeho pſchesjednoſcże ſ Bohom. Boża móz běſche w nim žiwa. Jeho njepſchecźeljo a wulki dźěł luda to wſchak njeſroſumjachu, woni njeſnajachu žórło, ſ kotrehož wón cžerpaſche. Kóžby krócź, hdyž běſche wón dźiw dokonjał, wo nich cžitamy: Woni buchu ſahorjeni, abo woni ßo dźiwachu a ßo praſchachu: Schto dyrbi ſ toho naſtacź? — Też hewak ßo hodźi prajicź: Hdźež je žadyn cžłowjek na ßwěcże něſchto woprawdże hódne a wulke dokonjał, je móz k tomu ſ Boha cžerpał. Luther měješche w Boſy ßylny hród, na kotryž móżeſche ſo ſpuſchcźecź a w kotrymž měješche ßwoju pomoz a ßwój ſchkit. Sserbſki duchowny Jan Kilian, kiž běſche ſ zyłej cžrjódu wěrjazych Sserbow do Ameriki wucźahnył a tam ßerbſku woßadu Serbiju ſałożił, ſtajeſche zyłe ßwoje dowěrjenje pſchi tutym pſcheßydlenju na Boha a pytaſche jemu poddany bycź. Też dźenża ßu ßwěrni kſcheſcźijenjo na ßwěcże, kotſiž njewſchědne, haj dźiwne ſkutki dokonjeja a wot kotrychž duchowna móz wukhadźa. Jich móz je Bóh. Dokelž ßu woni we wſchěm njepoßłuſchnym a njewěrjazym ßwěcże Bohu poßłuſchni, ßo wón też k nim wuſnawa. Bóh je ſa naß žórło mozy a pſchichoda, też ſa naſch zyły wbohi lud.

Dokelž běſche Bóh žórło Khryſtußoweje mozy, ßo też jeho kraßnoſcź w zyłym jeho žiwjenju pokaſowaſche: Haj jeho duſchina kraßnoſcź běſche njewuprajna. Hacžrunje je hewak wſcho na ßwěcże do hrěcha ſapleczene, wón woſta bjes hrěcha a winy. Sswj. japoſchtoł Pawoł praji, ſo wón žaneho hrěcha cžinił njeje a też žane jebanje w jeho ercże njebu namakane. Ssamo jeho njepſchecźeljo njemóżachu jemu žadyn hrěch dopokaſacź. A njepſchecźelſkej woczi ſtej wótrej k póſnacźu brachow bliżſcheho. Hdyž Jeſuß woßrjedź wulkeje ſhromadźiſny ßwojich njepſchecźelow, kiž běchu dołhi cžaß na njeho łakali, ßo praſcheſche: „Schtó móże mi hrěch dopokaſacź?“ dyrbjachu wſchitzy wotmjelknycź. Jeho woprawdźitoſcź a cžiſtoſcź bu pſchezo bóle ſjawna. Wón je woprawdże wſchitku prawdoſcź dopjelnił. Wón je naſcha prawdoſcź. Tohodla mějachu też jeho njepſchecźeljo, runjeż wón žaneje ſwonkowneje mozy njeměješche, bojoſcź pſched nim. Kajku móz ma tola prawy! — Jemu móże ßo też kóžby cžłowjek dowěricź. Pſchetož wón běſche ſprawny a wěrny. Sa wěrnoſcź je wón ßamo do ßmjercże ſchoł. Komu dźenża ßwět ſ wulkeho dźěła wěri? Tomu, kiž ma najwjetſchu hubu abo najwjazy lubi a tola potom njemóże niczo dacź a ja ßwoju wěz njeſteji. Njechaſch radſcho ßwojemu Sbóżnikej wěricź, kiž nikoho ſjebak njeje.

Najkraßniſcho pak ßo Jeſußowa kraßnoſcź jewi w jeho luboſcźi. Wón ßam praji: „Cžłowſki ßyn njeje pſchiſchoł, ſo by ßebi ßłużicź dał, ale ſo by wón ßłużił a ßwoje žiwjenje ke wumoženju dał ſa jich wjele.“ Se żelniwoſcźu wón hladaſche na wbohich cžłowjekow, kiž běchu wot cžělnych lóſchtow cžerjeni, we ßwětnych błudnoſcźach ſo kaſychu a we wſchelakich ſtaroſcźach, khoroſcźach a w ſeńſkich tyſchnoſcźach ßo běđžachu. Woni ßo jemu ſdachu kaž wowzy bjes paſtyrja. Tohodla wón jich troſchtowaſche, napominaſche, wucżeſche, hojeſche a ſbudźowaſche, a ſe ßyłami woni ſa nim cžahachu. Njebjeſka pomoz a wumoženje wot njeho wukhadźeſche. Sa wſchěch měješche wón khwile a pomoz, też ſa ßwojich njepſchecźelów. Haj ſo by jich dobył a wumohł wot wſchitkich hrěchow, wot ßmjercże a wot cžertowſkeje mozy, ßo ſa nich woprowaſche a na kſchižu ſa nich wukrwawi.

Sso, luboſcź bójſka, modlu k tebi,
Kiž w Ssynu ßy ſo ſjewiła,
Ty wutroba mi cžehneſch k ßebi,
Ssy lubowała cžerwika.
Ja nochzu myßlicź wjaz' na ßebje,
Sso nuricź radſcho chzu do tebje.

Kajku kraßnoſcź dozpě jeho luboſcź, ßo w tym wopokaſuje, ſo wſchitka ſłóſcź ßwěta jeho njenawabi k ſapłacźenju ſe ſłóſczu, ale ſo wón ßo na kſchižu ſa ßwojich cžwilowarjow a njepſchecźelow modleſche. S njej je wón ßwět a wſchón hrěch ßwěta pſchewinył. Tale luboſcź dyrbi wſchak też najßurowiſchu ſłóſcź ſlemicź. Tak je wón też ßwojim njepſchecźelam we ßwojej krwi wumoženje pſchihotował. To je jeho kraßnoſcź!

Wjetſcha wſchak hacz wſchitka kraßnoſcz ßwěta a wſchitke ſkutki, kotrez je wědomoſcz a wuſtojnoſcz cžlowjekow na ßwěcže dokonjaka.

Sswět drje by dženßa najradſcho tajku kraßnoſcz Jeſußowu prěk, dokelž ju wjazy wußlědzicz njemóže, ale wona je ſa wſchě cžaßy nam wobßwědczenje w ßwjatym pißmje; a tam rěcža k nam mužojo, kiž ßu ßami widzeli a ßłyſcheli hłóß Božeho ſpodobanja. S raſnoſczu Pětr wobkrucži: „My njeßmy ſa leßnymi baßniczkami ſchli, jako ßmy wam pſchipowjedzili móz a pſchichod naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta, ale my ßmy ſ naſchimaj wocžomaj jeho kraßnoſcz widzeli.“ A Bóh ßam je ßo też na najſſjawniſche a najdokkadniſche waſchnje k ßwojemu ßynej, kotrehož běſche ßwět ſaßudził a k ßmjercži dowjedł, wuſnak ſ tym, ſo je jeho ſe ßmjercže•ſbudził a radu a njewěru wſchitkich jeho ßudnikow ſacžißnył a k hańbje ſcžinił. Japoſchtoł Jan pak praji: „My widzachmy jeho kraßnoſcz, jako jeniczkeho narodzeneho ßyna wot Wótza połneje hnady a prawdoſcže.“

Njech jeho kraßnoſcz ßwoje pruhi ſcžele też do naſchich ſymnych a cžěmnych wutrobow a je ſhrěje k ßamßnej prawdže a luboſczi, cžiſtoſczi a wěrnoſczi!

Cžehń ſa ßobu naß ſtajnje tu,
Daj nam ſa tobu cžahnycz;
Daj kraßnoſcz nam, kaž jandželam,
Daj ſbožnje horje ſtanycz!

Kak w Afrizy Boże wotkaſanje ßwjecža.

Něſchto ſ Knjeſoweho mißijonſtwa chzemy tu dženßa powědacz, njech też naſch „Nowy mißijonſki poßoł“ Sserbam kóždy měßaz nowe powěſcže pſchinoſchuje. Ssnadź tutón naſtawk toho abo tamneho nawabi, ßebi „Nowy mißijonſki poßoł“ ſkaſacz, ſo mohł porjadnje doſtawacz rosprawy ſ mißijonſkeho dźěła, jeliſo jón hižo nima. A njech tuta powěſcz, kotruž je mißijonar Fritze w Mamba napißał, ſtarych pſchecželow Knjeſoweho mißijonſtwa ſwjeßeli a nowych dobudże.

Na naſchim afrikanſkim mißijonſkim polu ßmy to wot wſcheho ſpocžatka tak měli, ſo ßo pſchi ßwjecženju Božeho wotkaſanja po móżnoſczi zyła woßada wobdźěli. Pſchi pſchibywanju a roſcženju naſchich woßadow njebudże pak to pſchichodnje wjazy móżno. My budźemy bórſy nuſowani, tu pola naß ſa kſcheſcžijanow ſ Mamba-krajiny woßebitu ſpowědź dźerżecz a tohorunja ſa kſcheſcžijanow ſ Marangu-krajiny. Tola dołhoż móżno, chzu to pſchi ſtarym woſtajicz. Runje w tym jewi ßo tola jaßniſcho hacz hdże druhdże, ſo je woßada jene cžěło Khryſtußowe.

Tón krócz bě ßo na 558 ſpowědnych ſhromadźiło. To je ſa toho, kiž Boże wotkaſanje wudźěluje, też hižo kětro cžežke cžělne napinanje. Ale wſchak, wſchitzy to njejßu, kiž móhli pſchińcz. To je ſe wſchelakich pſchicžinow tak.

Tak nima doroſcženy hižo ſe ßwjatej kſchcženizu to prawo, ßwjae wotkaſanje wužiwacz. Ma ßo ſa něſchto cžaßa, — ſ wjetſcha po 1 lěcže, na woßebitym roswucžowanju wo ſpowědźi a Božim wotkaſanju wobdźělicz. Druſy njepſchińdu — a to je ſaßo něſchto ſwjeßelaze — k Božemu blidu, hdyž maja něſkaju roſkoru a haru abo hewak niz cžiſte ßwědomje; t. r. niz ſo woni njepſchińdu, je to ſwjeßelaze, ale to, ſo maja najprjedy wſcho, ſchtož ſadźěwa a hacži, ſ pucža wotſtronicz. Do toho, ſchtož ma ßo do wobdźělenja pſchi Božim wotkaſanju ſrjadowacz, ßkuſcha też ſapkacženje zyrkwineho dawka. To ſroſumja naſchi woßadni a to je derje tak.

Sswjatocžnoſcz bě rjana a doſtojna a bě pſchiměrnje ſahe nimo — po něhdże 3½ hacz 4 hodźinach. So njebychu ſprózni byli, dach pſchezo ſaßo ßobu nuts kěrluſche ſpěwacz, ſchtož hacz ßem njebě waſchnje było. My nimamy tu też telko rjanych kěrluſchow ſa Boże wotkaſanje kaž je we ßwojich ſpěwarſkich domach mamy; ale pak też tajka ßwjatocžnoſcz, pſchi kotrejž jenož hłóß wudźělowazeho duchowneho ßłyſchiſch, ma ßwoje woßebnoſcže a rjanoſcže. Saßo pak je to po japoſchtołſkim ßłowje, ſo pſchi tutej ßwjatocžnoſczi pſchipowědamy ßmjercz toho Knjeſa w kěrluſchach. Zyła woßada bě też ſ tym zyle pſchesjene.

Hnujaza a wudźělowazeho duchowneho poßylnjowaza je nutrnoſcz, ſ korejž nanajwjazy ſ nich Božu wjecžeŕ ßwjecži. To je něſchto poſběhowaze. Hdyž ſpowědni, kaž ßo to ſwjetſcha ſtawa, boßy a jednory běły „kanſu“ woblecženi pſchiſtupja ke Božemu blidu njeje trjeba tepichow, kotrez bychu dyrbjałe njeměrej ſadźěwacz. Wſchudźom knježi ßwjatocžna cžiſchina. Dokelž wocži njejſtej do ſpěwarſkich pokaſanej, ſhladujetej naſtajnje, też pſchi ſpěwanju, na ßwjaty ſkutk. A też to je poßylnjenje ſa duchowneho.

Sswěcžki, kotrez ßo ßwěcžachu, bě ßotra Hilža łaka, dokelž ßo ſtare njehodźachu wjazy trjebacz. To je wobcžežne dźěło, kotrez ßo ßamo pſchi poradźenju jara njepłacži; wěſo ßu ßwěcžki też jara krótke.

A nětko pójcže ſo mnu ßobu po mojich rjanych, huſto pak jara wobcžežnych pucžach k jenotliwym khorym, k jich hětam a dworam. Mějach ſcžěhowaze dny domach woprawjecz.

Najprjedy naſtajich ßo Cžichi pjatk popołdnju na pucz k naſchej ſwonkownej ſchuli Kimbogo, kotraž je něhdże 1 hodźinu niže naſcheje ſtazije Mamba. To bě w ßmjertnej hodźinje toho Knjeſa. My dżerżachmy liturgiſku nutrnoſcz, ßwěrny wucžeŕ Stefano měješe krótku rěcz a ja wudźělich 13 woßobam, khorym a ſtarym, kotſiž njemóżachu dołhi pucz horu horje do Mamba pſchińcz, Boże wotkaſanje. Schula w Kimbogo je ſ kamjenja twarjena; ßamo woktař je ſ kamjenja. Schtóż njeby wědżał, ſo wón to je, mohł jón też ſa hubjene niſke kachle měcz; blido bě też tak njerune, ſo móżach lědma ßwjate ßudobja prawje ſeſtajecz.

Po tutej ßwjatocžnoſczi naſtajich ßo ſaßo domoj na pucz; pſchezo dźěſche to na horu po pucžach, kotrez bě deſchcz roſmacžał. Domach cžakaſche hižo jedyn ſe ſtarſchich na mnje, ſo by mje cžiſcže ſtaremu woßadnemu dowjedł; tutón bydleſche pak bliſko pſchi ſtaziji. Tam dżerżimy ßwjatocžnoſcz wonkach na dworje, dokelž ßo pocžinaſche cžmicz. Maka niſka hecžka je nam woktař, lědy matej na nim kſchiž a keluch ruma. Někotſi kſcheſcžijenjo, kotſiž běchu duzy nimo, ßu ſ nami woßada.

Naſajtra, cžichu ßobotu, hotowach ßo hižo ſahe rano ſa woprawjenja. Wyßoke ſchkórnje ßo wobuch. Pucz mje wjedżeſche pſches rěki a rěcžki a pſches pſchěrowy, kotrez běchu ſ dźěła wuſtupiłe, a nihdże żanych moſtow. A nimo toho je deſchcžikowy cžaß. Ale tutu ßobotu ßo njedeſchcžowaſche. Se ßwojim pſchewodnikom pucžowach do krajiny. Wón njeßeſche moje wězy: ßwjate ßudobja, kſchiž, ßwěcžnik, taleŕ, knihe a běły rub, ſo bych blido ſa Knjeſowu wjecžeŕ pſchikrycz mohł. Dóńdżechmoj do Lekura, kotrez je na ranizy Mwiki. Tam ßwjeczachmy prěnje Boże wotkaſanje w nowotwarje ſchule. Wot tam krocžachmoj 20 abo 25 mjeńſchinow dale do runiny ke khorej żonje, kotraž njemóżeſche ßwoju hětu wopuſchcžicz. Żona żedži na koži. Na tutej hraje też nahe domoródne dźěcžo. Mału ławku ſhotujemy ßebi jako woktař; ßwěcžki ßwěcża ßo błuke. Hdyž chzych cžitacz, dyrbjach ßo dele k niſkim durjam ſkhilicz, ſo bych něſchto widżał. Sapocžach ſpěwacz, tola bórſy ſaſtach, dokelž tu jenož dwě woßobje běſchej, kotrejž njemóżeſchtej prawje ſpěwacz. A tola bě to ßwjatocžna hodźina.

(Pokracžowanje.)

Diakoniſzy.

(Pokracžowanje.)

Tak widźimy, ſo ſo tu telko pucžow pſchihotuje, po kotrymž móžeja žónſke hicź, hicź niz ſamotne, ale w pěknym a lubym ſwiſku a ſwjaſku ſ macžeŕnym domom a ſe wſchěm ſpomožnym a lubym, ſchtož wón poſkicža. Sa žónſke wſchěch worſchtow ſ wyſchej abo jednorej ſchulu je tu pucžow doſcź a dźěła doſcź — telko, ſo dźěłacžerki pobrachuja. Tež ſchulu ſa wothladanje khorych ma macžeŕny dom; w njej móžeja ſotry po wobſtatym pruhowanju ſtatne pſchipóſnacže ſa wothladanje khorych dostacź.

Po ſchěſcź lětach pſchińdže potom ſobu najrjeńſchi dźeń w žiwjenju ſmilneje ſotry: wußwjecženje diakoniſzy. Snadź ſo praſcheſch, hacž to pſchedołho njetraje, prjedy hacž ſotra k tutomu wottyknjenemu kónzej dóńdže. Ale njeſabudź, wona dyrbi cžaſa a pſchileżnoſcžow doſcź měcź, ſo wupruhowacź, hacž ma powołanje diakoniſzy bycź jeje powołanje abo niz. A tež macžeŕnemu domej dyrbi cžaſa a ſkładnoſcže woſtajene bycź, ſotru ſeſnacź a ſpóſnacź.

Dźeń wußwjecženja je khutny dźeń — a tola ſdobom njeſapomnity, rjany dźeń w žiwjenju diakoniſzy a ſwjedźeń ſa zyły macžeŕny dom. Tutón dźeń je tola tón, na kotrymž ſo ſotra ſe ſlubjenjom a ſ rukuſawdacžom tutomu kraſnemu powołanju w khodźenju ſa Jeſuſom a w ſkuženju bliſchemu ſlubi, na kotrymž bywa ſ požohnowanjom Božim ſa zyłe ſkuženje wuhotowana. Tutón dźeń je tola tón, wot kotrehož ſem ſmilna ſotra zyła ſkuſcha do ſjednocžeńſtwa diakoniſzow, kotreż je ſjednocžeńſtwo wěry, ſjednocžeńſtwo dźěła, ſjednocžeńſtwa žiwjenja.

(Pokracžowanje.)

Zyrkej a ſtat.

J u t r y ſu lětſa poſdże. To pſchinjeſe wſchelake wobcžežnoſcže, dokelž ſo ſchulſke lěto ſkóncža ſ měrzom a dokelž ſo lěto roswucžowanja wucžomzow atd. kaž tež ſchulſke lěto ſ 1. haprleju ſapocžnje. Wono by na cžaſu było, by-li ſo ſkóncžnje wotpohlad wuwjedł, termin jutrow na wěſty dźeń pokožicź, tak ſo bychmy jutrowny ſwjedźeń pſchezo ſapocžatk haprleje ſwjecźili.

W **Pruſkej** bu ſe ſapokaſanjom noweho kultuſoweho miniſtra ſkóncžene wojowanje wo wobſadźenje tutoho miniſterſkeho měſtna. Dr. Becker bě ſwoje ſaſtojnſtwo ſkožił, dokelž, kaž praji, njebě wjazy móžno tuto ſaſtojnſtwo w tym duchu wjeſcź, w kotrymž bě wón ſo prózował dźěłacź ſa ſwój lud. Sozialdemokratoja namjetowachu ſa tuto měſtno ſ katolſkeje zyrkwje wuſtupjeneho diſſidentu. To je tež ſnamjo noweho cžaſa. Schto pak chze diſſidenta na tutym měſtnje w tak roſſudnym, ſa Pruſku woſebje roſſudnym cžaſu? Diſſidenta bu wotpokaſany a ſozialdemokrat Grimm je nětko ſ miniſtrom kulta.

Evangelſki ſwjaſk je ſo 20. januara ſa ſcźěhowaze wuprajił: St. Benno-gymnaſij w Drježdźanach, kotryž romſki biſkop, kiž je jón ſakožił, wjedźe, ma mjes ſwojimi wucžomzami mału liczbu evangelſkich ſchulerjow — ſchula je privatny wuſtaw. — Krajne towaŕſtwo evangelſkeho ſwjaſka ma ſa ſwoju khutnu pſchiſſkuſchnoſcź na to pokaſacź, ſo evangelſzy ſtarſchi ſwoju ſwěru pſchecźiwo ſwojej zyrkwi ranja, a pſchecźiwo proteſtantiſkej nahladnoſcźi a cžeſcźi hrěſcha, hdyž ſwojich ſynow dowěrjeja wuſtawej, kotryž bywa wjedźeny we romſkim duchu. Wono proſy tohodla tych, kiž ſu ſ evangelſkeje wěry, ſo njebychu ſwoje dźěcźi na Benno-gymnaſij ſkali, ale ſo bychu je dowěrili ſchuli, kotraž rukuje ſa wukubłanje we evangelſkim duchu. — Je dobre w naſchim cžaſu, ſo ſo evangelſti ſwjaſk hiba a ſo naſ evangelſkich dopomni, ſo tu je a ſo wocžakuje, ſo ſo tež kóždy evangelſki dopomni, ſo je evangelſki, ſo ma bycź evangelſki a ſo je pſchiſſkuſchnoſcź wſchěch evangelſkich, ſebi ważicź evangelſkich wótzow wěru a jeje prawa a ſo ſobu ſeſtupacź do zykka. A lěto 1930 nam tole wſcho jako woſebitu, khutnu pſchiſſkuſchnoſcź napokoži. Evangelſzy proteſtantojo lěta 1530 pytaja w naſ ſwěrnych wuſnawarjow evangelſkeje wěry.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Rosprawa ſ Michalſkeje woſady na lěto 1929. Žiwych dźěcźi ſo 165 narodźi (1928: 192!), morwych 3, ſ mandźelſtwow 138, njecžeſnych 26, ſ měſchanych mandźelſtwow 5. Wuſchcźiło je ſo 168 dźěcźi (177), 145 mandźelſkich a 23 njemandźelſkich dźěcźi (4 ſ měſchanych mandźelſtwow). Pacźeŕſkich dźěcźi bě ſ lěta 1928/29 jenož 136 (jutry 1928: 147). Wěrowanjow bě 69 pornjo 77 w lěcźe 1928, 2 wěrowani měſchaneje wěry. Semrělo je 125 1928: 113), a to 51 we wothladaŕni na Židowje; k nim maja ſo 3 morwonarodźene dźěcźi pſchiliczicź. Pohrjebow běſche 138, mjes nimi 13 tajkich, kiž ſu w měſchcźańſkej hojeŕni ſemrěli a 4 morwonarodźene dźěcźi. Spowědnych bě 4951 (5040), mjes nimi 268 doma woprawjenych a 328 we wothladaŕni na Židowje. — Zyrkwinſke ſběŕki pſchinjeſechu 3501,15 hr. a to 477 hr. pſchi lětnych krajnozyrkwinſkich ſběŕkach, 61 hr. pſchi woſebje wukaſanych, 212 hr. pſchi dobrowólnych, woſebitych darow bě 1092,30 hr. (496,30 hr. hiſchcźe ſa ſwony, 470 hr. ſa poſawny, 126 hr. ſa *wupyſchenje dupy a woltarja*), ſa woſadu ſamu a ſa naſch Boži dom ſo 1347,70 hr. do ſchkliczkow nawda. ſa druhe zyrkwinſke ſaměry 991,15 hr., mjenujzy 420 hr. ſa ſnutskowne miſijonſtwo (ſběŕka po domach), 443,15 hr. ſa miſijonſtwo mjes póhanami. Lěto prjedy bě wſchitkich darow 7666 hr., mjes nimi 4200 hr. ſa nowe ſwony. Wſchitkim dawarjam wulki dźak a ſapkacź Bóh!

W **Budeſtezach** ſu ſo w lěcźe 1929 narodźiłe 105 dźěcźi, 45 hólzow a 60 holzow. 14 dźěcźi běchu njemandźelſke a 2 dźeſcźi běſchtej morwej. W lěcźe 1928 buchu 160 dźěcźi narodźene. Wěrowanjow bě 55, 1928 jenož 46. Khowanjow bě 65, 9 dźěcźi, 26 muſſkich a 30 žónſkich. 1928 bě 78. K Božemu blidu 4746 pſchikhadźachu (4855), 2026 muſſkich a 2720 žónſkich. Domach ſu ſwj. Boże wotkaſanje doſtali 159 parſchonow. Wſchě ſběŕki hromadźe pſchinjeſechu 7619,27 hr. Sa miſijonſtwo mjes póhanami 1422,50 hr., ſa woſadnu diakoniju 385,48 hr., ſa khudych 287,56 hr., ſa naſchu zyrkej 774,39 hr. 1928 bě wſcho hromadźe 4552,66 hr. Konfirměrowani buchu 142 (149) dźěcźi, 78 hólzow a 64 holzow.

W **Lubiju** budźe ſa Lubiſſki zyrkwiny wokrjeſ ſchtwórtk 27. februara wokrjeſny zyrkwiny dźeń a wokrjeſna zyrkwina ſhromadźiſna. Drobniſcheho ſu zyrkwine ſaſtupjeŕſtwa hižo doſtałe. Mjes druhim budźe tež rěcź wo zyrkwinſkej hudźbje a poſawnach, tohorunja wo diakoniſzach a jich žiwjenju.

Próſtwa.

Knjeża duchowni ſu naležnje proſcheni, prědowanja a nabožne naſtawki tak wotpóſłacź, ſo móžeja wutoru w cźiſchcźeŕni bycź. Schtóž je do Noſſacźiz ſcźele, dyrbi wopomnicź, ſo redaktor póndźelu w komiſſiji ſobu dźěła. Samſnu naležnu próſtwu mamy tež ſa wſchě druhe naſtawki a pſchinoſchki, wo kotreż ſdobom ſ nowa proſymy.

Redaktor. **Ssmolerjez knihicźiſchcźerńja.**

Liſtowanje: R. we Ł. ſa Sept. — W. we W. ſa Sex.

Cziſło 7

Pomhaj Bóh!

Létnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će. F.

Serbſke njedźelſke lopjeno

W Budyſchinje **16. februara 1930** **Bautzen**

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Noßaczizach. — Cziſchcz a nakład Ssmolerjez Inihiczíſchczeŕnje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje
Wukhadza kóždu ßobotu a płaczi ſchtwórczlétnje 108 ſkotnych pjenjezkow

Njedźela Septuageſima.

1. Kor. 9, 24—27.

„Wjele je powołanych, ale mało je wuſwolenych", ſ tutym ßłowom ßo ſkónczi ßwjate ſczenje dźenßniſcheje njedźele; je ßłowo ſ erta naſcheho Sbóżnika. Wjele je jich powołanych wjele je jich wukſchczenych, ale mało je wuſwolenych — mało tych wukſchczenych budźe ſbóżnych. Kajke krute wobſtorżenje a napominanje! Njeje też twoje żadanje, ſo by ty był jedyn tych wuſwolenych? Tohodla do dźěła! Jenoż pſches wojowanje doſtanjemy dobycze.

Pawoł pokaſa nam tón pucz: „Běżcze tak, ſo dobycze doßanjecze! Cźińcze, ſo byſchcze ſbóżni byli!" Wón, tón japoſchtoł Boži, derje wě, ſo je cźłowiſke żiwjenje cźežke wojowanje. Jako cźaß jeho woteńdźenja bliſko je, piſa wón Timothejej, ßwojemu ſprawnemu ßynej we wěrje a ßwěrnemu pſchewodźerjej na miſijonſkim puczowanju: „Ja ßym ßo dobre bědźenje bědźił, ja ßym doběhał, ja ßym wěru dźerżał." Na proſy wěczneoſcze wón ſpomina na cżeſtne wojowanje, kotreż je jako dobry wojak Khryſtußowy dokonjał a ßwoje ſańdźene żiwjenje ſ napinazym běhom, kotryż je jako Boži poßoł běhał a je ßwjate evangelijon, tu wjeßelu powěſcz wo Khryſtußu pſches kraje noßył wot Damaſka hacz do Roma. Hižo widźi wrota njebjeſkeho Jeruſalema wotewrjene, wón ſawyſka: Ja ßym doběhał! Wón je ßwěru dźerżał we ßwojim żiwjenju, tuż ma tute wěſte dowěrjenje, ſo je jemu pſchihotowana króna wěcżneho żiwjenja.

Kak kraßne tajke wuſnacze! Ale kak kraßniſcho hiſchcze, hdyż móhli też my tak wuſnacz! Pawoł chze naß tajkeho ſboża dźělomnych widźecz, tohodla nam pſchiwoła: Běżcze tak, ſo dobycze doßahnjecze! Cźińcze, ſo byſchcze ſbóżni byli! Wojowanje drje je cźežke, ale mytto potom też kraßne!

Ja chzu ſpěwacz,
ßwěru dźěłacz,
hacz ja ſbóżnoſcz mam;
ſa njej ßlědźicz
a ßo bědźicz,
ſo ju dobywam,
ſadźěwkam wſchěm wucżeknu;
Boże ßłowa wołaju:
ßwěrny woſtań,
krónu doſtań,
wěcżnu krónu tam!

S napſchemo běżenjom na wobmejſowanym měſcze, ſchtož Korinthiſkim derje ſnate bě, pſchiruna Pawoł żiwjenje kſcheſcżana. We wěſtych cżaßach ſhromadźiſche ßo wjele luda ſ zyłeje Grekſkeje k ßwjedźenjej wojowańſkich hrow pola Korintha. Na njeliczomnych ßydłach ßedźachu wokoło wulkeho wojowaniſcheża ßyły wcżipnych pſchihladowarjow. A nutſkach w ßrjedźiſnje běchu cźi, kiž chzychu napſchemo běżecz. Na date ſnamjo wjednika tutych hrow ſapocża běżenje a tón, kiž jako prěni wottyknjeny kónz doßahny, doſta wěnz ſ wolijowych kopjenow. A wſchudźom, hdżeżj dobycżeŕ pſchińdże, bu wón ſ najwyſchſchim poczeſczowanjom powitany.

Naſche kſcheſcżańſke żiwjenje je też tajke na pſchemo běżenje ſa mytom, kotreż nam kiwa. Njejßy też ty ſtajeny na ßwět do wojowanja, hdżeż tebi jako kſcheſcżanej pſchedpißany je tón pucz, po kotrymż hicz maſch? Boże kaſnje a ßłowo po-

kasaja nam, hdże mamy běžecź, ani k prawizy ani k lěwizy, ale jenoż po prawym puczu. A na kónzu dostanje tón, kiž wostanje s dobyczerjom w tutym wojowanju, krónu žiwjenja.

Ale jenoż tón, kiž derje pschihotowany do bědźenja dże, ma wěstoscź, so dobycże dostanje. Hdy žmy my derje pschihotowani? Hdyž steji wschitko pod naschej wolu, hdyž žwoje czěło wobknježimy. Pawoł derje snaje tutoho njepschecźela kschesczana a wě, kak jara ma kschesczan s nim žo bědźicź. „Ja pojimam žwoje czěło a wosskludźu jo na žkužbu.“ Czehodla? So by jemu grat było, kotrež swólniwje duschi žkuži. Wschitko ma žwoje wěste postajenje, tak tež nasche czěło. Jenoż so czěło pod knjejstwom dusche steji! Potom móżemy směrom a we wěrje do pschichoda hladacź. Nascha wěra je twjerde sałoženje toho, na kotrež nadźiju stajimy. Kschesczenjo žu pschichoda a nadźije wěsczi, dokelž wjedźa, schto na nich czaka. „Nasche měschczanske prawo je w njebjeżach.“ Hdże wjedże nasch pucź? W twjerdej wěrje k tomu Knjesej. Kaž tamny, kiž napschemo běži, derje snaje kónz žwojeho pucza, tak widźi kschesczan tež jaßnje psched žobu kónz žwojeho žiwjenskeho pucza, kiž je wěczna domisna, horny Jerusalem. „Ja tohodla tak běžu, niz jako na njewěste.“ Dobycże je nam wěste, mamy-li pschezo a wschudźom psched woczomaj žwój wottyknjeny kónz. —

Drje budźemy sbóżni s hnady, kaž Pawoł pisa w liscze na Romskich: „Njeje tak na tym, kotryž chze, ani na tym, kotryž běži, ale na Bosy, kotryž žo žmili, ležane“, ale tón žamžny Pawoł tu pisa: „Běžcże, so dobycże dożahnjecże.“ Bóh pschińdże nam se žwojej žamžnej hnadu napschecźo, wón naž powoła k sbožu, wón chze naž sczinicź sbóżnych a prawych, ale my dyrbimy se wschej krutoscźu po tutym pucźu hicź, so njebychmy dostali hnadu Božu podarmo. Wschitko je tebi date, ty žy stajeny do twojeje zyrkwje, kotraž tebi pokasaja mjesy, kak daloko hicź masch, ty masch Boże žkowo, kotrež tebje poženi a tebi pomha, ale pschi wschěm rěka, hladaj na wottyknjeny kónz a potom dale, do prědka!

Kak krażne je tola tute myto, kotrež dobyczerjej kiwa! Ta króna, kotruž tamni młodźenzy w Korincze dostachu, njebě droha, jednory wěnz, a tola k wojowanju hódna, dokelž psches dobycże bě dobyczerja mjeno wschudźom snate a po zyłym kraju wón žo poczesczi. Ale kak dołho traje a mjeno, czesczź a króna, niczo wjaz njeje, wschitko je sachodne.

Kak wjele krażnischa je ta króna, kotruž tón dostanje, kiž wostanje s dobyczerjom we wojowanju kschesczańskeho žiwjenja! Wona je njesachodna, dokelž pschińdże wot teho, kiž je wot wěczność hacź do wěczność. —

Tak chzemy žo běděicź; nasch nadawk je drje czežki, ale my wěmy, so njeje nasche prózowanje podarmo. Bohu budź dźak, so móżemy na teho hladacź, kiž je žam wojował se spytowanjemi teho žwěta a jako dobyczeŕ žo wrócźił s wojowanja tuteho žwěta. Hdyž tebi, luby czitarjo, tak czežko je we twojej wutrobje, hdyž dwělowanja pschińdu a chzedża tebi wsacź móz wot twojeje dusche, potom hladaj na njeho, kiž je prjedy naschoł, so bychmy žlědźili sa jeho stopami, a wukń wot njeho. Nasch Sbóżnik je sa naž žo běděik, je sa naž czeŕpił a wumrjeł, so bychmy móhli pschewinycź psches jeho móz.

Czińcże, so byschcże sbóżni byli, haj, na nami leži, hacź budźemy dobyczerjo tuteho žiwjenja abo niz, hacź dostanjemy krónu abo niz. Jenoż hdyž mamy psched woczomaj wottyknjeny kónz, hdyž běžimy na wobmjesowanym pucźu, potom kiwa nam s daloka ta króna teho žiwjenja.

Jesu, powjedź mje a dowjedź ke kónzej sbóżnemu!
Pokaž drohu, poženi nohu,
hdyž ja woźkabnu!
Skemu žwětej wobaraj, měr a móz pod kschižom daj!
S twojej radu, s twojej hnadu
wokschewiw wutrobu! Hamjeń.

1530—1930.

(S wobrasomaj.)

400 lět Augsburgske wěruwusnacże! To je jubilej, kotryž dyrbi evangelski kschesczijan dźakownje žobužwieczicź. Dźakowacź mamy žo Bohu tomu Knjesej, kotryž spožczi, so žo psched 400 lětami czisty evangelijon pschedoby psches czmu, kotraž jo chzyschce pschikrycź, a so žo smużiczi kschesczijenjo khrobli stupichu do jeho žwětka a sa njo wojowachu; a we Augsburgu namaka tuto wojowanje žwoje prěnje wěste wobsamknjenje a sdobom žwój prěni wěsty powschitkowny podkožk. Dźakowacź mamy žo tym kschesczijanam, kotsiž žo njebojo žo ani žwětnych ani zyrkwinskich móznarjow a njepschecźelow, do boja dachu s tutym evangelijom a sa tuto evangelijon a tež tam w Augsburgu psched khěžorom a žwětnej a zyrkwinej mozu žwoju evangelsku wěru wusnachu.

Tutón ważny a rosžudny podawk se stawisnow reformazije podamy tu dźenża we wobrasu, kotryž je kaž dalschi Ssmolerjez knihiczischczeŕnja pschecźelniwje wobstaraka. Khěžora Korlu V. wohladasch tam na žwojim trónje wosžrjedź sastupjerjow zyrkwje a khěžorstwa a psched nim sakskeju kanzlerow, kotrajž měješchtaj němski a łaczański rukopiž sestajaneho a podpižaneho wěruwusnacża pschepodacź a tež pschecźitacź. Luther žam njebě móhł žobu do Augsburga pschijěcź, dokelž bě hischcże w klatbje. Pižmje bě pak žobu Melanchthonom wudźěłak. So by žwojim pschecźelam w Augsburgu bóle blisko był, bě žo na twjerdźisnu Koburg podał.

Najprjedy bě khěžor postajił, so bychu evangelszy 24. junija žwoje wusnacże pschepodali, potom pak wotstorczi to na dźeń 25. junija. Wón chzyschce mjenujzy tomu sadźěwacź, so

by ßo to w ſchĕrſchej ſjawnoſczi ſtako. 25. junija bĕ ſhromadźiſna ſaſtupjerjow a wotpóßlanzow tehodla do mjeńſcheje rumnoſcże pſchepokłożena. Tola ſakſkej kanzlerjej ßo wo to poſtaraſchtaj, ſo też wonkach ſtejazy wußkyſchachu to, ſchtoż jedn ſ njeju w němſkej rĕczi jako ſakładne wuſnacże evangelſkich wucżita. Też tomu, ſo by ßo němſki rukopiß wucżitał, bĕ khĕżor chzył ſadźĕwacź, tola bjes wuſpĕcha. Po wucżitanju pſchija Korla V. rukopißaj; łacżanſki ſihowa ßam, němſki pſchepoda němſkemu arzybiſkopej.

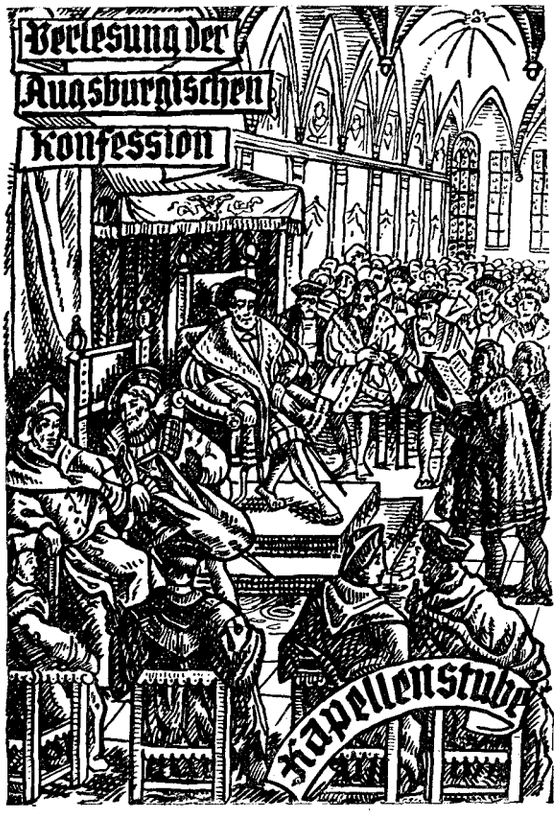

Druhi tu poſkiczeny wobras pokaże nam naſpomnjene rumnoſcże wot wonkach. Wobaj wobraſaj ſtaj po ſtarych wobraſach ſhotowjenjej a pokażetej runje tehodla cźim lĕpje to, ſchtoż na nimaj pytamy ſ tamnych roßßudnych dnjow lĕta 1530.

Smużitoſcź a ßwĕru ßu ßebi tehdomniſche lĕta wot evangelſkich żadałe wĕry dla. Naſche cżaßy żadaja ßebi to po ßwojim tehorunja. Tuż wopokażmy ßo jako ßwĕrni a ſmużiczi evangelſzy. S tym najlĕpje woßwjecźimy 400lĕtny jubilej Augsburgſkeho wĕruwuſnacża.

Kak w Afrizy Boże wotkaſanje ßwjecża.

(Pokracżowanje.)

Koſy a krumy tykachu wcźipnje hłowu pſches lĕßyzu, kotraż hĕtu do dweju połojzow dźĕleſche. Jena połoja bĕ cźłowjekam ſa pſchebytk a bydlenje pſchidźĕlena, ta druha ſkotej. A ſkót chwaleſche tu ßobu po ßwojim waſchnju Boha. Ja pak bĕch tola też ſaßo wjeßeły, jako mózach wonkach cźerſtwy powĕtr ßrĕbacź.

Dalſchi pucź wjedźeſche mje nĕtko do poł abo tſi ſchtwórcź hodźin ſdaleneho Suaheli-doma naſcheho ſtareho pomozneho wucżerja Abrahama, kotryż je hižo poł lĕta khory. Mĕjach dokaj pſchekrocźicź a wyſchinu, ſ kotrejež mĕjach kraßny wuhlad na ſelene majßowe pola Wamamba-ludźi. Tucźi plahuja majß tu, hdźež ßo runiny ſapocżnu, na dalokich hromadźe ſwißowazych polach. Pſches ſchumjaze khĕtro napjate rĕczki wjedźeſche mje mój pucź a nimo loni natwarjeneje ſwonkoweje ſchule w Mrieri. Pola Abrahama, kotryż ma woprawdźite blido, kotreż je ßam ſhotowił, ßwjecźachmy doſtojnu ßwjatocżnoſcź. Po ſkónczenju da mi naſtawk ßobu ſa naſche kſcheſcźijanſke mĕßacżne łopjeno „Uſalme we Mungu“. Tutón bĕ, hacżrunje khory, napißał. Abraham je jedyn ſ tych wucżerjow, kotſiž ßu pſches zyły cźeżki cżaß ßwoje ſchulſke dźĕło wukonjeli, hacżrunje żaneje abo tola jenoż jara ßnadneje mſdy doſtawachu.

Skónczńje mĕjach hiſchcże dóńcź hacż do Kimangaro. To bĕ make poł hodźinki dale. Tam cżakaſchtaj dwĕ khorej żonje na Boże wotkaſanje. Tu ßwjecźachmy Knjeſowu wjecżeŕ też ſaßo na dworje ,tola pak pod tſĕchu ſ bananoweje ſkory, kotruż ſchtyri ſtopy dżeržachu. Pod njej khowaja wobydlerjo hewak ßwoje piwo, kotreż ßebi ſe żita pſchihotuja, we wulkich ſpleczenych ßudobjach. Ja ſtajich ßwoju toſchu ſ talarom na młynſkej kamjeni a pſchihotowach blido ſa Knjeſowu hoſczinu. Też tu bĕ jenoż niſka ławka. Zyła cźrjódka kſcheſcźijanow bĕ tu ſhromadźena a ſpĕwaſche ßobu. Sa khorej, kotrejž ſtej ßo ſ wulkej próżu hacż ßem pſchiwacżiłej, bĕchu woni nĕſchto drazenow wotrubali a pódla njeju ſtajili, ſo byſchtej lĕpje pſched ßłóncżnymi pruhami ſchkitanej bykej. Ja ßo ſwjeżelich nad tym, ſo ßo kſcheſcźijenjo tak ſa khorej ſtarachu.

Bórſy po 4 hodź. naſtajich ßo hiſchcże ras na pucź. Tón krócź runu mĕru horu horje do krajiny Ariſu, kotraż ßo hacż k praléßej wupſcheſtrĕwa. Potom dale a dale w dole rĕki Unna. Tuta rĕka mjeta wjele wody ſ wulkim ſchumjenjom po ſkałach dole do doliny. Pſchi tym twori wjele ſdźĕła jara wyßokich wodopadow. Po wulkich w rĕczniſchcźach leżazych kamjenjach poradźi ßo mi, rĕku pſchekrocżicź njenacżerpawſchi ßebi wody do ſchkórnjow. Saßo rĕkaſche po nahłym pucżu horje ſtupacź, doniż njepſchińdźech na rjanu hórſku łuku. Pſchi njej bĕ hĕta a lĕſk, w kotrymż nĕtko blido ſa Knjeſowu wjecżeŕ pſchihotowach. To bĕ wokſchewjaze wobſamknjenje tutoho dnja. Hłuboki, cźichi mĕr wotpocżowaſche na zyłej krajinje a ſacżuwanje wjeßełych jutrow. Stadła cźehnjechu pomałku domoj. Na bananowy lĕſk ſ jaßnoſelenymi wulkimi łopjenami lĕhaſche ßo ſłote wjecżorne ßłóncżko; pucże bĕchu pĕknje wumjecżene. Sswjate wotkaſanje pſchihotuju na małym kaſchcżu. Jako rub na njón ſtajich, bĕ to ßwjedźeńſki napohlad. Dźĕcźi pſchinjeßechu kwĕtki a blido bu wupyſchene. Na to pſchiſtupichu ſpowĕdni. Bĕchu tſjo: ſtary muż a dwĕ cźiſcże ſtarej, ſtulenej żónzy, kotrejž dobrocźiwi bliżſchi wjedźechu. S nimaj pſchińdźe wulka cźrjóda kſcheſcźijanow, na 50 abo hiſchcże wjazy. Bożu wjecżeŕ, kotraż by rjeńſcha a mĕra połniſcha była hacż tuta, ßym ſ porĕdka ßwjecźił. Rjenje też je, kak po ſkónczenej ßwjatocżnoſczi ſpowĕdnych ſ pĕknymi Dſchaggapſchecźemi ſtrowja a jim ſbożo pſcheja; ßamo dźĕcźi pſchiſtupja a wupraja ßwoje ſbożopſchecża: ruwa nakutarami, t. r. Pomhaj cźi Bóh! a druhe. — Jako ßo domoj wrócźich, bĕ ſkoro cźma. (Kónz.)

Ruſke pſcheſcźĕhanje.

20. lĕtſtotetk chze dopokaſacź, ſo też wón hiſchcże w tym, ſchtoż je to najbóle ſakładne, dale njeje hacż ſańdźene a dawne lĕtſtotki, a to hiſchcże w ßławnej Europje. Też w nim bywaja cźłowjekoju pſcheſcźĕhani wĕry a naboźiny dla, haj morjeni. We wójnſkich lĕtach ßo to hižo ſjewi. A ſchtoż ßo nĕtkole ſtawa w Ssowjetruſkej, naß jara dopomina na cżaßy, w kotrychż kſcheſcźijenjo cźerpjachu a mrĕjachu ßwojeje wĕry dla.

Tuto hibanjne pschecźiwo wěrje a Khrystußej w Rußowskej je sbudźiło a budźe bóle a bóle powschitkowne hibanje kschescźijanow pschecźiwo tajkemu pschescźěhanju a sa pschescźěhanych. Psched něschto cžaßom hižo zkyschachmy, so je wjedniſtwo evangelſkich zyrkwjow Němskeje, zyrkwinſki wubjerk mjenowane, ßo w tutej naležnoscźi na jenotliwe krajne zyrkwje wobrocźiło. Tajkeho sakrocženja je też w druhich krajach tak w Franzowskej, Jendźelskej, Amerizy, Schwizy, Schwedskej a druhdźe. W poßlednich dnjach bu list bamža wosjewjeny, kotryž tohorunja pschecźiwo tajkemu pschescźěhanju a sa pschescźěhanych wustupuje, ßo wobrocźejo na katolikow a dozyła kschescźijanow.

Schto pak móže ßo cžinicź? Do snutskownych naležnoscźow Sowjetruskeje pschimacź, ßo njehodźi. A to je we tukhwilu hischcże tajka naležnoscź. Tuž rěka dwojakeho wliwa dobycź na Rußowskej, wottraschazeho na wyschnoscże a poßylnjowazeho na pschescźěhanych. Woboje ßo dozpije, hdyž ßo kschescźijanstwo wschěch krajow hiba a ßo do zykka sjednocźi, so by shromadnje wojowało a wobstało w tutym boju pschecźiwo antikhrystej.

Jenu pomoz pak samóžemy pschescźěhanym ßamym pschinjescź, tu, so dobroproschenje cžinimy sa nich. A tuto ßo stań, ßo stawaj w tej evangelskej wěstoscźi, kotraž wě a wusnawa:

„Tón fěrschta na ßwěcże
Nětk hlada ßurowje,
Wón njeschkodźi pak nam,
Bóh ßudźi jeho ßam,
Joh' ßłowcźko pobicź móže."

Sliczbowanje ßerbskeho pobocżneho mißionskeho tow. w Budyschinje a wokolnoscźi na léto 1929.

W lécże 1929 je ßo podpißanemu pokładnikej pschepodało:
(□ = mißionski kaschcźik, † = cžitarjo „Miß. pósła".)

ſ Bartskeje woßady		150 hr.	— pj.
ſ Budescźanskeje woßady		816 „	46 „
Budyskeje Michalskeje woßady:			
□	143,55		
†	60,—		
pschi woprawjenjach	158,—		
kłóſtiſběrarka w Dobruschi	82,—	443 „	55 „
ſ Budyschinskeje woßady		50 „	— „
ſ Bukecžanskeje woßady		300 „	— „
ſ Hrodźischcźanskeje woßady		650 „	— „
ſ Hodźijskeje woßady; mjes nimi 500 hr. wot njeboh far. M. w Ž.		800 „	— „
ſ Hucžinjanskeje woßady		180 „	— „
ſ Klukschanskeje woßady		165 „	67 „
ſ Khwacźanskeje woßady: † 13,70 hr., □ 1,05 hr., pschi woprawj. 6,— hr.		20 „	75 „
ſ Lupjanskeje woßady † 10,— hr, □ 10,— hr., W. w R. 10,— hr.		30 „	— „
ſ Maleschanskeje woßady: † 21,90 hr., □ 40,40 hr., pschi adv. nutrnoscźi 7,70 hr.		70 „	— „
ſ Minakalskeje woßady		117 „	— „
ſ Njeßwaczidlskeje woßady		83 „	87 „
ſ Noßaczižanskeje woßady: □ 125,— hr., druhe dary: 55,— hr.		180 „	— „
ſ Porschiskeje woßady: jenotliwe dary 500,— hr. 20,— hr., 10,— hr., † 25,85 hr., □ 211,61 hr.		767 „	46 „
ſ Wjeleczanskeje woßady: † 37,50 hr., □ 226,80 hr., ſ miß. a bibl. hodź. 19,20 hr., ſ dźěcźikemschenjow 24,50 hr.		308 „	— „
	hromadźe	5132 hr.	76 pj.

S teho dosta Salske hkowne mißionske towarſtwo w Drježdźanach . . . . . 5050,76 hr.
a khłóſtiſběrař farař em. Lic. Körner w Oetzich pola Lipska . . . . 82,— „

Wyschschе teho je knježna Georgiez, mißionska sekretarka ſ Lipska pschi pschednoschkach w žonjazych towarſtwach Budyſleho pobožneho miß. tow. dostała a ßobu do Lipska wjała

w Huſzy	11,—hr.
w Rakezach	10,50 „
w Kubschizach	19,35 „
we Wjeleczinje	7,75 „
a sa pschedate pißma w tychle wßach	91,40 „

a knjeni farařka Grohowa ſ Budyschina je dostała a do Lipska wotpósłała po pschednoschkach se ßwětkowobrasami

we Hornym Wujesdźe	12,49 hr.
w Bukezach	10,— „
a sa rospschedate pißma we woběmaj wßomaj	18 95 „
to je wschitko hromadźe	181,44 hr.

Bóh žohnuj wschitke dary a wschitkich daricželow ſ hnady a sdźerž luboscź k ßwjatemu mißionſtwu też w naschich ßerbskich woßadach!

W Budyschinje, w januarje 1930. **Räda**, farař em., pokładnik.

Zyrkej a ſtat.

Hłowna konferenza Budyskeho zyrkwineho wokrjeża ßo jutře, póndźelu, 17. februara w Budyschinje seńdźe a sjednocźi wschěch duchownych tuteje eforije k ważnym pschednoschkam a wuradźowanjam.

Saſke krajne konſiſtorium wuhotuje też lětßa saßo w jutrownym tydźenju tak mjenowany akademiſki tydźeń sa ßwojich duchownych a dozyła sa bohoßłowzow. Na nim móża ßo też laikoju, kotſiž ßo na praschenjach bohoßłowſtwa a zyrkwje sajimuja, wobdźělicź.

Generalna ſynoda Staropruskeje shromadźi ßo 22. februara w Barlinje. Mnoho ważnych wuradźowanjow cžaka na nju; mjes druhim směje jednacź wo wschelakich sakonjach, sa kotrež ßo jej nacźiſki pschedpołoża, tak na pschikład sakoń wo zyrkwinſkim porjedźe a waschnju a sakoń wo sozialnych nadawkach zyrkwje.

Wschelake ſ bliſka a daloka.

W **Lubiju** rěcži k. farař Harleß, duchowny Drježdźanskeho macźerneho doma diakonißow, 27. februara wo dźěle a skutku diakonißow stareho a noweho cžaßa. Popołdnju ma wón pschednoschk we wokrjeßnej zyrkwinej shromadźišnje, kotraž ßo w 3 hodź. sapocžnje, a ½6 hodź. dalschi w sjawnej shromadźišnje, na kotruž ßu woßebje žony a młode holzy pscheproschene.

„Bibliſki pucźnik sa 1930" cžaka hischcże na farach a we Budyschinje na tajkich, kotſiž bychu chzyli, so by ſ nimi psches tuto léto 1930 ßobu pucźowak. Njedajcże jemu podarmo cžakacź. Hdyž ßebi po njón pschińdźecże, podpjerajcże sdobom nasche stare ßerbske knihowne towarſtwo a tak dozyła naschu ßerbsku wěz.

Liſtowanje: W. we W. sa Sex. — B. w B. sa Estom.

Woßadne rosprawy wo sańdźenym lécże drje ßu nětk nimale wschě podate, snajmjeńscha ſ tych woßadow, kotrež ßu to chzyke a sdobom chzeja, so by nasch njedźelnik „Pomhaj Bóh" był też sdobom woßadnik. Sso dźakujo sa wschě póßłanki, proßymy naležnje, so bychu ßo nětk też dale rosprawy podawake wo wschěch sa woßadu a zyrkej ważnych podeńdźenjach, kaž dozyła wo wschěm, schtož nabožne a woßadne žiwjenje nastupa.

Redaktor.

Cziſło 8

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbſke njedźelſke lopjeno

W Budyſchinje **23. februara 1930** **Bautzen**

Samołwity redaktor farař Wyrgacz w Noßaczizach. — Cziſchcź a nakład Ssmolerjez knihiczſiſchczerńje a knihańje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa tóždu ßobotu a płaczi ſchtwórczlětnje 108 ſłotych pjenjezkow

Njedźela Sexageſima.

2. Kor. 11, 21—30.

Evangelijon na njedźelu Sexageſima pſchipowěda nam tamne rjane pſchirunanje Khryſtußowe, w kotrymž nam rěczi wo ßyjerju, kotrehoż ßymjo padźe na ſchtworaku rolu. Sa kóždeho, kiž je někak ſnaty ſ rataŕſkim dźěłom, je tuto pſchirunanje lohzy ſrozumicź: jenoż tam, hdźež je dobra a hłuboko wobdźěłana ſemja, jenoż tam móże wußyte ßymjo pſchinjeſcź we ßwojm cžaßu bohate, žohnowane žně. To je něſchto, ſchtoż njepotrjeba žaneho wukładowanja. Ale Jeſuß chze ſ tutym ßwojim ßłowom dacź nam kóždemu napominanje, ſo bychmy tuto jeho ßłowo nałożili na naſche žiwjenje, tak ſo to njebychu byłe jenoż rjane ßłowa, kotrež horjewoſmjemy ſ naſchim wuchom, ale ſo bychu tute ßłowa w naß dale ſkutkowałe a płody pſchinjeßłe. Duchowny běſche ras ßwojej woßadźe prědował wo jenym ßłowje ſe ßwjateho pißma, a hdyž běſche na kónzu, prajeſche k ßwojim poßłucharjam: Měnicze nětko, ſo je tuto prědowanje ſkónczene. Ale ně, wono njedyrbi ke kónzej bycź, ale wono dyrbi nětko dale hicź tak, ſo ßo nětko prózujecze, kak byſchcze kóždy cžinili po tym, ſchtoż ſcze ßłyſcheli. — Tak dyrbi bycź ſ kóždym ßłowom Božim. Wone by było podarmo rěczane, hdy by wone we naß njewubudźiło něſchto noweho, hdy bychmy jemu njedali ſkutkowacź w naſchich wutrobach, ſo by pſchinjeßło rjany wjeßeły płód. A runje to je to, na cžimž tak jara pobrachuje. Husto je tak, ſo ßmy jenoż poßłucharjo Bożeho ßłowa a niz cžinjerjo; je pſchemało rosßudźenja we naß, a to dobre budźe tak husto poduſchene.

W naſchim dźenßniſchim tekſcze rěcźi nam ras Pauluß wo wſchěm tym, ſchtoż je ßo jemu w jeho ſkutkowanju ſa Boże kraleſtwo ſadźěwajo napſchecźo ſtajiło a njeje tola ſamohło, jeho njeßwěrneho a liwkeho cžinicź. Prajimy po tutym ßłowje: Hdźe leži móz ſchcheſcźijana?

1. So wě: Ja ſamóžu wſchitko pſches toho, kiž mje poßylni, to je pſches Khryſta.
2. So woſtanje w ponižnoſcźi.

1. Najprjedy jene ßłowo, kak pſchińdźe Pauluß, wo kotrymž wěmy, ſo ßo hewak ženje njeſwali ßwojich ſkutkow, kak pſchińdźe tutón Pauluß k tomu, ſo tu nadrobnje wopißuje, ſchto wſcho je we ßwojim ſkutkowanju ſa Knjeſowe kraleſtwo měł cźerpicź? Jeho ſkutk, kotryž je w Korincze ſapoczał, je w ſtraſche. Jeho pſchecźeljo ßu ßo nutsdobyli do młodeje woßady a ſtrach hroſy, ſo budźe deletorhane, ſchtoż je natwarił. To dawa jemu ſkładnoſcź, ras wo ßwojej woßobje rěczecź. Wěmy, ſo běſche Pauluß ßłabeje ſtrowoty. Schtoż tu ßłyſchimy, to napjelni naß ſe ſpodźiwanjom. Dha njeje nicžo, ſchtoż njeby wón dyrbjał na ßo wſacź a cźerpicź. Pſcheſcźěhany, hidźeny, ſchpotowany, ſbity, we wulkim ſtraſche na ßwojich miſijonſkich puczowanjach, a pſchi tym w ſtajnym, ſprózniwym dźěle, niz to ßwoje pytajo, ale ßo prózujo wo ßwoju a ßwojich ßobuczłowjekow ſbóžnoſcź. A hdyž hladamy na tuto žiwjenje japoſchtoła, kak też najcźežſchi kſchiž njemóžeſche jeho wotdźeržecź, ſo njeby w ſtajnje nowej khrobłoſczi a wjeßełoſczi dale ſkutkował, dha ſaczuwamy něſchto wo wulkoſczi tutoho muża a wo mozy, kotraž w nim bydleſche.

Ale ſ wotkal pſchińdźe jemu tuta móz, jemu, kiž praji, hdyž dyrbi ßo khwalicź, dha chze ßo ßwojeje ßłaboſcze khwa-

licź? Tuta móz rěka: Jesuß Khrystuß ,a jenoż wón! Tam psched Damaskußom je tutón Knjes k njemu prajił: Cżeżko cźi budże, pschecźiwo wótremu kopacź. A schtoż je Pauluß tam shonił, to je s nim schło psches zyłe jeho żiwjenje, a w mozy tutoho Jesuża je wón był tón, kotryż je wscho pschewinył, schtoż żo jemu napschecźiwo stajesche.

Kak mali żmy tola pornjo tutomu Paulußej my żami se żwojim kschescźijanstwom! Hdyż bliże hladamy, dha namakamy też pschiczinu k tomu: to leži w tym, so doscź krucże njestejimy w mozy Khrystußowej. Nam cźłowjekam nascheho cżaża je tak wjele druhehoważnische. Dha je najprjedy twoje dżełko a powołanje, a potom ty żam a twoja żwójba a potom twoje wjeżele. Kak wjele cżaża budże na wscho to nałożene, a hdyż potom hischcże nješchto cżaża wyschsche wostanje, to żłuži potom żnano, jeli so masch szyła k temu spodobanje, twojemu kschescźijanstwu, twojemu Knjesej Jesußej Khrystußej. Chcemy dha żo potom dźiwacź, hdyż nam pobrachuje na tej mozy, kotraż naß dobrycźerjow cźini też w cżaßu nusy a domachpytanja, lschiża a wobcżeżnoscźow? Je to potom dźiw, so je tak wjele cźłowjekow tak żłabych a liwkich w tym, schtoż nastupa duschu? Ně, hdżeżkuliż dżesch a stejisch, w twojim dżěle tak derje, każ w cżaßu wotpocżowanja, dyrbisch wjedźecź, so żu Khrystowy. Schtóż njecha bycź stajnje a wschudżom jeho wucżomnik, tón steji pschecźiwo Bohu. Kak zyle hinak dyrbjało wonhladacź nasche ludowe a hospodarske żiwjenje, hdy bychmy my kschescźijenjo też woprawdże pschezo kschescźijenjo byli.

Tuż njemóżemy doscź khutnje żadanje postajicź, a to sa kóżdeho, so dyrbimy do żrjedźischcża żwojeho żiwjenja stajecź tuteho Jesuża Khrystuża, so by jeho myßl naß napjelnika a jeho móz w naß skutkowała. Paulußowy pschikład nam pokasa, so też tón, kiž żo k Jesußej dżerži, ma hicź psches cżeżke domachpytanja, a Jesuß żam je nam to zyle jaßnje prajił. Ale w jeho mozy stejimy potom wschemu cżeżkemu, schtoż żiwjenje nam pschinjeże, zyle hinak napschecźiwo. Dha żo teho wjazy njebojimy; dha wěmy, so też kschiž njemóże naß moricź, ale we wjeżełym, scżerpliwym snjeżenju shonimy, kak też kschiż, sa Jesußom njeżemy, powyschuje, haj, so s njeho wukhadża żohnowanje, tak so wěmy też s Paulußom prajicź: My żo też khwalimy tych tyschnoscźow. Wono je nješchto rjaneho, kraßneho, hdyż widźimy kschescźijana, kiž steji w tajkej mozy Khrystuża; tajki je wjeżoły wojowaŕ a dobrycźeŕ. Dha pój też ty, so by Jesuß też tebje hotoweho cźinił k prawemu wojowanju sa twoju duschu najprjedy a potom sa jeho kraleństwo.

2. Wono njeje jenoż hobrski skutk, kotryż je japoschtoł Pauluß dokonjał, kiž je po zyłej Małej Asiskej prědował evangelijon, każ potom dale w Europiskej, ale wón je też żměł widźecź, tak s tuteho wußnywa żu wuschke bohate rjane żně. Zyły wěnz żiwych, kcżějazych wożadow běsche nastał a Pauluß żmědżesche żebi prajicź, so běsche wón to dokonjał. Ale niczo njeżłyschimy, so by żo toho khwalił, wjele bóle cźitamy, so praji: Dyrbju-li ja żo khwalicź, dha chzu żo żwoje-je żłabosczе khwalicź. Wón wjedźische, so je jedyn móznischi, kiž běsche na jeho skutkowanje położił żwoje żohnowanje, a żenje njeje na to sabył, so je wón ras spytał, tuteho Jesuża pschewinycź, doniż njeje tón jeho pschewinył. Jako teho grat je żo cźuł. A tamne nashonjenje psched Damaskußom je jeho wobarnowało psched hordoscźu, je jeho sdźerżało pschi prawej ponižnoscźi, kotraż wjedźische: niczo żame se żebje, ale wscho w Khrystußu a psches njeho.

Ponižnje wostacź, to płacźi też sa naß. Wono to njeje tak zyle lohko. Duchowna hordoscź leži też kschescźijanej bliśko. Hdyż je żo nam radźiło, we wojowanju pschecźiwo nadběhanju żwěta a sleho njepschecźela wobstacź, hdyż stejimy żobu nutskach w skutkowazym kschescźijanstwje, haj, hižom, hdyż swonknje żo mamy po kschescźijanskim waschnju, njeje dha też nam hižom pschischła ta żamżna myßl, kotruż nadeńdżemy pola farisejskeho w templu, so prajimy: Ja żo cźi dżakuju, Bożo, so ja njejżym, jako drusy ludźo? — Dha njech Pauluß naß wucźi, so wuknjemy, też, hdyż żmy wscho cźinili, schtoż cźinicź winojcźi běchmy, kak tola niczo njejżmy, hdyż nimamy tu hnadu nascheho Knjesa a Sbóżnika Jesom Khrysta, tu hnadu, kotraż cźini, so njebudże s nami konz, ale so smějemy sbóżnoscź hižo tu na semi a jónu wěczne żiwjenje w njebjeskim wjeżelu. Hakle w tajkej ponižnoscźi pschińdżemy k prawemu rosumjenju cźerpjenja a wumrjecża Jesom Khrysta sa naß. Cźim hłubscho, so żo ponurimy do tuteho kschižowaneho Sbóżnika, cźim wěscźischo, so sapschimnjemy, so je wón naschich hrěchow dla wumrjeł, cźim wjeżelischo też wocżakamy to najlěpsche wot horjekach, jako cźi, kiž wěmy: Bóh je w naß żłabych mózny a ponižnym dawa wón hnadu.

Hamjeń.

Duchowne wojowanje.

Kschescźijenjo, na bědźenje
Hotujmy żo żwěru tu!
Bóh nam mytowacź chze rjenje
Hdyż żmy khrobli we boju.
Tu wo wěczne kubła, hlajcże,
Jedna żo, tuż pokhwatajcże!
Kiž żu lěni w bědźenju,
Krónowani njebudu!

Sły duch, kiž naß nadběhuje,
Ssurowy a leżny je.
Schtóż żo psched nim wěsty cżuje,
Teho lohzy pschewinje.
Wobstajni we strażowanju
Budźmy, so ta hnadna mśda
Sso nam njeby shubiła!

W tajkim bědźenju tuż nětko
Hladajmy na Jesuża!
Schto je wón żam pschětrał wschitko,
Hdyż żo sa naß moricź da,
So naß njebychu nětk tudy
Potrjechiłe Boże żudy!
Ssnadny je nasch kschiżik tu
Pornjo jeho cżerpjenju!

Budźa-li, kiž żu wot sleho,
Khrysta dla naß pschescżěhacź,
My we modlitwje wot njeho
Ssměmy nowe mozy bracź.
Schtoż bjes winy pschecżerpimy,
We tym żej sa pschikład wsimimy
Khrysta! Jeho sazpichu,
Kotrymż pschińdże s pomozu.

We wschěch bědźenjach na żwěcźi
Móżemy żo troschtowacź,
So Bóh Wótz naß jako dżěcźi
Njepschestanje lubowacź.
Njech tu cżeżke pruhowanje,
Jónu saßwita pak ranje:
Sswěrnym żo tam wudźěła
Słote króny dobrycża!

H. B.

Sa młodźinu.

Kscheſczijanſke ſwjaſki młodźiny prózuja ßo w tutym ſa młodźinu woßebje cźežkim a rosßudnym cźaßu, na wſcho móžne waſchnje jej pomhacź, ju wjeſcź, ju ſpěchowacź. Mjes druhim pſchihotuja tak mjenowane „ßwobodne cźaßy“ — Freizeiten, — a to woßebje nětkle w tutych ſymſkich měßazach, hdźež je jich telko młodych bjes dźěła, a hdźež je też woßebje ſa wjeßnu rataŕſku młodźinu wjaz khwile. Tute wuhotowanja chzeja ßkužicź ſ roswucźowanjom, ſ natwarjenjom, ſe wokſchewjenjom; pſchedewſchěm pak chzeja wone bycź cźaßy, w kotrychž ßy ras wſaty ſe wſchědneho dźěła a wobkhada a cźiſcźe něhdźe druhdźe ſtajeny a chzeja ſdobom ſkładnoſcź dacź, ßo w tym ſjednocźeńſtwje, kotreż ßo tam na 5 abo 6 dnjow ſeńdźe, ſ druhimi ſeſnacź a tak ſdobom też ſ wobſtejnoſcźemi a ſe žiwjenjom druhich kónczin kraja.

Tu je ſkładnoſcź data woßebje dźěłonjemějazym, ßwój cźaß derje wužicź. Podpjera ßo ſa tón cźaß dale płacźi. „Evangelſko-lutherſki ſwjaſk młodych holzow“ wuhotowa tajki ßwobodny cźaß wot 6.—21. februara a „Krajny ſwjaſk towaŕſtwow evangelſkich dźěłacźeŕkow“ je tajki poſłajił ſa 3. hacź 17. měrza. Wobaj wotmějetaj ßo w domje młodych holzow w rjanym Moritzburgu. Dalſcheho wo tym wukaſujetej mjenowanej ſjednocźeńſtwje, tohorunja móžeſch dalſcheho ſhonicź pſches towaŕſtwa, kotreż ßu jimaj pſchiſamknjene, kaž też pſches ßwojeho duchowneho.

Runje tak wuhotuja ßo ſa mužſku młodźinu tajke „ßwobodne cźaßy“ a ßu ßo hižo wuhotowałe. Wot 16. hacź do 23. februara běſche tajki ſaßo tu w naſchej Łužizy, w evangelſkim domje ſa młodźinu w Ssmjeczkezach. Heßko tuteho je: „Se wotewrjenymaj wocźomaj pſches ßwět!“ Dalſcheho praji cźi Bundesgeſchäftsſtelle, Dresden-A. 1, Kaulbachſtr. 7.

Tutón kaž tamnaj ßwobodnaj cźaßaj ſtej ſa dźěłonjemějazu młodźinu.

Tehorunja wuhotuje „Evangelſko-lutherſki ſwjaſk młodych holzow“ bórſy 6 dnjow trajazy ßwobodny cźaß ſa rataŕſku žónſku młodźinu a dalſchi ſa njewěſty. Też tutaj budźetaj w Moritzburgu.

Płacźicź ma ßo wěſo ſa kóždy něſchto; ſa ßwobodny cźaß dźěłonjemějazych je to jenoż ßnadny pjenjes, pſchiměrjeny wobſtejnoſcźam, ſa te druhe je wón něſchto wyſchſchi. Sa tute ſapłacźenje maſch pak tam hoſpodu, jěſcź, roswucźowanje.

Mamy tute wuhotowanja ſa něſchto dobre a nuſne a tuž rad na nje pokaſujemy.

Běły kſchiž.

W Lubiju bě ßo njedźelu, 19. januara, wulka licźba žonow a młodych holzow w evangelſkej towaŕſtwowni ſhromadźi. S Drježdźan bě pſchikhwataka knježna Vogelez, hłowna ſekretaŕka ſwjaſka evangelſkich młodych holzow, ſo by pſchednoſchowała wo dźěle a ſkutkowanju, kotreż ßo ſtawa pod ſnamjenjom běłeho kſchiža.

Pod běłym kſchižom hromadźa ßo cźi młodźi a ſtari kſcheſczijenjo, kotſiž ßu ſwólniwi, też ſjawnje wuſtupicź a ſkutkowacź ſa to, ſchtož tuto ſnamjo woſnamjenja: ſa cźiſtoſcź a pózcźiwoſcź cźěła a duſche.

Hdyž je ſchto nětkle wohrožene, je to cźiſtoſcź a pózcźiwoſcź cźěła a duſche. Tu hroſy wulki ſtrach a ſtraſchna ſahuba naſchemu ludej. Ale kaž ßo to też hewak ſtawa, lud a jenotliwi dźeja nimo tuteho ſtracha kaž ſe ſawjaſanymaj wocźomaj. Njewidźa, nochzeja widźecź, boja ßo widźecź a wohladacź, kak ſkaženy w tutym ßwojim wulkim kuble, w tutej ßwojej ßylnej mozy naſch cźaß je. Naſch cźaß — to ßu cźłowjekojo naſcheho cźaßa.

A tu njemóže a njeßmě wjeßnjan a małoměſchcźan prajicź: „Haj, we wulkich měſtach je to tak, pola naß niž!“ Ně, ſchtož ßo na njecźiſtoſcźi a njepózcźiwoſcźi jewi w měſtach a na wßach, to je ſtyſkne a njeßměrnje ſrudźaze.

A tu njeßměmy a njemóžemy też dale prajicź: „To je jenoż pola ſtarych a doroſcźenych tak!“ Ně, ſchtož ßo mjes młodymi jewi a ſchtož ßo pokaſuje mjes — dźěcźimi — ſtyſkne je, tole prajicź dyrbjecź! — njeje wuprajenju a je najwjetſchi ſtrach ſa jenotliwych, ſa ßwójbu, ſa lud.

Běły kſchiž a cźi, kiž ßo pod nim hromadźa, wuſtupuja a wojuja nětk ſa cźiſtoſcź a ſa pózcźiwoſcź pſchecźiwo njecźiſtoſcźi a njepózcźiwoſcźi. Schtóž ma wocźi widźecź, a ſchtóž ma wutrobu a ſrozumjenje ſa naſch lud a jeho ſtawy, młody a ſtary, tón budźe chcyć podpjeracź tuto dźěło, tón budźe dyrbjecź ßobu w tutym boju ſtacź tam runje, hdźež je ßobu do tuteho ßwěta w tutym cźaßu ſtajeny. Wón budźe to dyrbjecź — abo wón je ßobu wina na mjenje abo bóle khwatniwym kaženju a ſkaženju ſtrowoty cźěła a duſche a ducha a tak ßylnoſcźe, mozy, kubła, žiwjenja, ſboža jenotliwych a zyłeho luda.

Schtóž chzył drobniſcho wo „běłym kſchižu“ wjedźecź, wobhoń ßo pola jeho ſaſtupjerjow abo pola ßwojeho ſararja.

Schto je ſałožk ſjednocźeńſtwa diakonišow?

Wěra! Wěra do Jeſuża Khryſtuża je tón ſwjaſk, kotryž wſchě hromadu wježe. Wona jewi ßo we wſchitkich Božich ßkužbach a nabožnych wuhotowanjach macźerneho doma diakonišow, w rańſchich a wjecźornych nutrnoſcźach, w ßwjatocźnoſcźach na narodnych, jubilejnych a druhich wopomnjeńſkich dnjach. To dyrbiſch ßam pódla bycź, ſo by to wſchitko ſrozumił. Woßebity khór ßotrow, wjedźeny wot ßotry, ſtara ßo wo to, ſo ßu ßwjatocźnoſcźe derje ſ hudźbu a ſe ſpěwom ſaſtarane; poſkicźuje najkraßniſche ſpěwy ſe ſtareho a noweho cźaßa. Na ſpěwanje ßo w macźeŕnym domje dozyła jara dźiwa. Woßebje lubowane ßu liturgiſke ßwjatocźnoſcźe, kotreż ßu woßebitoſcź macźerneho doma, pódla Božich ßkužbow, w kotrychž ßo też pſalmy ſpěwaju. Wulke wrócźne cźaßy ßo wot dawna ßem ſ woßebje wuhotowanymi Božimi ßkužbami ßwjecźa. Stajnje ſhromadźi ßo pſchi tajkich ſkładnoſcźach wulka woßada ßotrow, ſo by ſhromadnje ßkużiła Bohu w rjanej Božej ßkužbje.

Kſcheſczijanſtwo dobywa.

„Kſcheſczijanſtwo pſchěhrawa!“ chzyli rad wyſkacź jeho njepſchecźeljo a wyſkaja hižo tak. A nětkotraźkuli bojaſna duſcha ſchepze to tſchepotajo ßobu, hladajo do Ruſkeje a do krajow hewak. Ale woni ßo myla wſchitzy do hromady. Khryſtuſowa zyrkej dobywa a dobudźe!

Kaž Ruſka nětkole pod pſchewrótom cźerpi, tak też druhe kraje, tak Chineſka; też w Indiſkej wuwiwa ßo bóle a bóle hibanje, kotreż pſchihotuje ſa Indiſku nowy cźaß. A runje w Indiſkej dobywa kſcheſczijanſtwo. S Indiſkeje chzyli moderni póhanjo Europy rady ſtare a moderne póhanſtwo w Europje ſawjeſcź a prózuja ßo wo to ſ knihemi, ſ cźaßopißami, ſ nowinkami, ſ pſchednoſchkami. W Indiſkej doma zoſa pak

tuto póhanſtwo pſched wěrnoſczu a ßwětłom evangelija Khryſtußoweho.

Jendźelſke zyrkwinſke mißijonſtwo ſteji tam w Indiſtej na tſjoch městnach pſched ſjewjenjom, kotreż je njewſchědne. S cźrjódami cźiſchcźa ßo póhanjo ke kſcheſcźijanſtwu. W Telugu-krajinje ma tuto mißijonſtwo 68 000 kſchcźenych kſcheſcźijanow, nimo toho pak 43 000 tajkich, kotſiž ßu ſa kſchcźenizu ſamołwjeni; wob lěto jich nětkole na 7000 wukſchcźichu. Sa Travancore-krajinu ßu tute liczby tele: 38 000 woßadnych, 2900 ſamołwjennych ſa kſchcźenizu, 700 wob lěto wukſchcźenych; a ſa Punjab-krajinu płacźa tute liczby: 37 000 a 4000 a 1900.

A to je jenoż to polo, na kotrymż jendźelſke zyrkwinſke mißijonſtwo ſkutkuje. S tutym dźěłaja pak tam w tamnym ſtarym ßławnym a dźiwnym kraju hiſchcźe druhe mißijonſtwa, tak na pſch. też Lipſczańſke. So bu ſ Lipſczańſkeho mißijonſkeho pola mjes Tamulami w poßlednich cźeżkich wójnſkich a powójnſkich lětach ßamoſtatna zyrkej Tamulow, to je tola też poſtup a dobycźe Khryſtußoweje zyrkwje.

Tuta wěrnoſcź dyrbi nam hakle ſ rańſchich krajow pſchińcź.

A to tón ras ſ dalokeje Koreje. Tam bě na poßlednjej hłownej ſhromadźiſnje evangelſkich mißijonſtwow też vizegeneralgouverneur hrabja H. Kodema ſ druhimi wyßokimi ſaſtojnikami pſchitomny. Wón ßo też ßłowa jimaſche a rěcźeſche wo tym, ſchto ma kſcheſcźijanſtwo ſa kraj a jeho wuwicźe na ßebi. Mjes druhim praji wón tole: „Pſcheměnjenja, kotreż ßu ßo w kulturje a hoſpodarſtwoje tutoho kraja — wot lěta 1910 ßem — ſtałe, ßu wobdźiwanja hódne. Nichtón pak njeje khutniſcho pſchi tym ßobudźěłał hacź wy, kiž ſcźe ßo wěnowali dźěłu nabožneho pſchiwabjenja a wukubłanja a tomu, w nuſy pomhacź a ſkutki luboſcźe cźinicź. Ja wužiju tutu ſkładnoſcź ſa to, ſo bych waſchemu prózowanju naſche wopraw-dźite pſchipóſnacźe wuprajił . . . Nad tym njeje žaneho dwěla, ſo njemóżeja poſtajenja wyſchnoſcźe ßame ſbožo wobydleŕſtwa a wuwicźe kultury ſwěſcźicź; wjele, jara wjele wotwißuje wot wliwa nabožiny a dobrych počźinkow, kotreż ßo we kraju rosmnoża. Dokelž to tak je, proſchu ja waß ſprawnje, ſo byſchcźe wutrobnje ßobudźěłali pſchi ſtutkach, kotreż k dobremu luda ßłuża.“

A ſchto je ta mudroſcź, w kotrejž chzedźa pola naß we Europje a w Němſkej mudri bycź a wſchěch ſbožownych ſcźinicź?

Zyrkej a ſtat.

Pſcheſcźěhanje kſcheſcźijanow w Ssowjetruſkej bywa bóle a bóle wſchědna roſprawa nowinow, woßebje zyrkwinſkich; tola też druhe nowiny a cźaßopißy njeſamóża wjazy ſamjelcźecź abo jenoż pſchipódla wo tym roſprawjecź. Pſchinoſchuja ßamo hižo wobraſy wo tutych ſrudnych podawkach. A bóle a bóle hiba ßo to mjes kſcheſcźijanami zyłeje ſemje. Woßebje ßu też wuſtupili ſwonka Ruſkeje bydlaze ſtawy ruſkeje cyrkwje. Kak wulke a wótre tute pſcheſcźěhanja ßu, ſpóſnajemy ſ toho, ſchtož bu ſ wězywuſtojneje ſtrony prajene: Tute pſcheſcźěhanja ßu hórſche hacź žane w prěnich lětſtotkach kſcheſcźjanſkeje zyrkwje. — Nowiny w poßlednim cźaßu też pißachu, ſo bu evangelſki biſkop Malmgreen ſ Pětrohroda ſ druhimi evangelſkimi duchownymi do Ssibirſkeje wuhnaty. Hacź tomu tak je, nimaja ſa zyle wěſcźe. — Pſchiwißowarjo a wotrocźźy antikhryſta měnja, ſo je cźaß jich dobycźa bliſko. Ale woni ßo myla. Hdyž też je w Ruſkej wobſtacźe ruſkeje zyrkwje jako tajkeje wohrożene, zyrkej Khryſtußowa woſtanje, woſtanje też tam a dobudźe. Ju njejßu mohłe w jeje ſpoczatku, hdyž hiſchcźe ßłaba a njenahladna běſche, pſchewinycź antikhryſta mozy ſe žadławym pſcheſcźěhanjom, ju też nětkole njepſchewinu ani w Ruſkej ani druhdźe. Je wěſte, ſo tute cźaßy pſcheſcźěhanja budźeja ſa nju cźaßy noweho žohnowanja. Myßlimy ßebi, ſo runje tuta ßurowoſcź a ſaßakłoſcź, kotraž tam pſchecźiwo njej ſakhadźa. hižo nětkole někotremuźkuli wocźi woczinja. Dobroſchenje we wěrje wjaſaj pak dale a bóle wſchěch kſcheſcźijanow ſ tymi ćerybratrami, kotſiž bywaja w Ruſkej a druhdźe pſcheſcźěhani.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Dźeń 17. februara ſkónczi „komißija ſa ßerbſke ſpěwarſke“ ßwoje dźěło ſa nowy wudawk ßerbſkich ſpěwarſkich, ſnajmjeńſcha ſa tón wudawk, kotryž je ſ němſkimi pißmikami cźiſchcźany. Tak bu we wěſtym ſmyßle dozpołc, ſchtož bu hižo pſched wjele lětami wotmyßlene a ſapoczate, ſa cźož je ßo poßledne lěta njepſchestawajzy dźěłało. Bě tola po zyłych Sserbach ſnate, ſo ſnajmjeńſcha kóždu póndźelu w Sserbſkim Domje komißija ſa ßerbſke ſpěwarſke dźěłaſche. Do tuteje, wot hłownje ßerbſkeje prědarſkeje konferenzy wuſwoleneje komißije bě też pruſka krajna evangelſka zyrkej jeneho fararja wotpóßłała. Maja tola nowe ſpěwarſke ſdobom też Sserbam pruſkeje zyrkwje ßłužicź. Cźiſchcźała je ſpěwarſke w tutym a ſańdźenym lěcźe Ssmolerjez knihicźiſchcźerńja, ſ kotrejž je komißija, pſched kotrejž ju knjes knihikupc Janat ſaſtupowaſche, w dobrej pſchesjednoſcźi dźěłała. Spěwarſke maja ßo hiſchcźe ſwjaſacź a potom budźeja ßo hnydom pſches Ssmolerjez knihaŕnju pſchedawacź; też na farach budźe ſkładnoſcź, ſpěwarſke kupicź. Tutu powěſcź budźeja ſ wjeßelom pſchede wſchěm pſchijimacź nětkole do ſeleneho ſchtwórtka kmótſja a kmótry paczeŕſkich dźěcźi. Cźaßa doſcź do Palmarum haj też hiſchcźe do 1. haprleje budźeja ßebi ſa ßwojich mótkow a ſa ßwoje mótki tutón hižo dołho wocźakowany „ſeleny ſchtwórtk“ kupicź móz a wſchitzy druſy ſ nimi. Płacźiſny budźa pſchimĕrjene niſke, woßebje ſa pěkny zyłopłatowy wudawk. — Ssobuſtawy komißije ßo raduja a ßo Bohu dźakuja, ſo je jim dał hacź do kónza pſchewjeſcź tuto dźěło, ſ kotrymż chzychu ßłužicź Bohu k cźeſcźi a Sserbam k žohnowanju. — Dalſcheho a drobniſcheho wo nowych ſpěwarſkich woſjewimy bórſy. Hłowna ßerbſka prědarſka konferenza ßo w bliżſchim cźaßu ſeńdźe a hiſchcźe wo někotrych praſchenjach roßßudźi.

W **Lubiju** ma 27. februara Lubijſki zyrkwiny wokrjeß ßwój hłowny dźeń. Dopołdnja a popołdnju ßo tam wotpóßłanzy a ſaſtupjerjo woßadow ſhromadźuja, ſo bychu wuradźowali wo naležnoſcźach woßadow, wokrjeża, zyrkwje a ſo bychu ßebi pſchednoſchowacź dali wo woßebitych praſchenjach. Po tym je hiſchcźe ½6 hodź. woßebita ſjawna ſhromadźiſna, w kotrejž farař Harleß rěcźi, kiž je duchowy pſchi macźerńym domje diakonißow w Drježdźanach. Na tutón pſchednoſchk budźe tu dźenża ſnowa pokaſane. Wón rěcźi wo tym tak nuſnym a tak ważnym dźěle ßmilnych ßotrow. Wſchě ſhromadźiſny budźeja w „Stadt Leipzig“.

Liſtowanje.

B. w B. ſa Eſtomihi. — R. we W. ſa Invokavit.

Čišło 9

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosc da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 2. měrza 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farař Wyrgacz w Roßaczizach. — Czischcź a nakład Ssmolerjez knihiczischczerńje a knihařnje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinje
Wukhadźa kóždu łobotu a płaczi schtwórczlětnje 108 slotych pjenjezkow

Njedźela Estomihi.

1. Cor. 13, 13. Tſi hwěſdy na njebju kſcheſczańſtwa nam tu napſcheczíwo łżiwčźa: wěra, luboſcź, nadźija. W tutych łżowach leži tak rjez zyły wobłżah kſcheſczańſtwa, haj njemóżeſch ważnoſcź kſcheſczańſtwa lěpje wuprajicź, hdyż dyźli pſches tute łżowa.

Tſi hwěſdy na njebju naſchego kſcheſczańſtwa!

Wobhladajmy łżeběi najprjedy ſmutskowny ſwiſk tutych hwěſdow a potom kóždu hwěſdu wołżebje.

1. Hdyż pſches kſcheſczańſke domy dźeſch, móżeſch jara huſto na ſczěnach wobras widźecź ſ rjanym żohnowanjom: hdźež wěra, tam luboſcź. Temu też tak je, luboſcź k wěrje łżuſcha, wěra je nan, luboſcź dźowka; wěra je żórło, luboſcź je rěka, kiž ſe żórła wukhadźa; wěra je ſchtom a luboſcź je płód ſchtoma. Woboje je podacźe; wěra podacźe na Jeſuża, ale w tym wokomiku, hdźež to łżo wopraſnduje pola praweho kſcheſczana ſtanje, dha dyrbi łżo też łżobuczłowjekam podacź, pſchetož ſchtož ſcźe ſczinili jenemu mojich najmjeńſchich bratrow, — rjekny Jeſuż, — to ſcźe mi czinili. A k tomu ſtupi nadźija. Wona dokonja wěru a luboſcź, pſchetož hdyż je wěra żórło a luboſcź rěka, dha je nadźija ſcheroke morjo, do kotrehož łżo rěki luboſcźe wuliwaju. Hdyż je wěra ſchtom a luboſcź płód na ſchtomje, dha je nadźija króna, kiž ſchtomej zyłu rjanoſcź da. Pſches nadźiju łżo wěra a luboſcź dokonjatej. My wěrimy do Jeſom Khryſta a mamy k temu nadźiju, ſo łżo nam jónu wot wobliczа k wobliczu ſjewi; my wěrimy, ſo łżmy pſches Jeſom Khryſta Boże dźěcźi a my łżo k temu nadźijamy, ſo budźemy jónu ſ herbami jeho kraleſtwa, hdźež je wěczny měr a wěczne wjeſele. Haj, hdźež wěra, tam też nadźija. Ale też hdźež luboſcź, tam je nadźija! Kak huſto ſetkamy we żiwjenju ludźi, kiž luboſcź, kiž łżo jim wopokaſuje, poteptaju. Dha łżo nadźija prawa luboſcź na poſdźiſche pſchipóſnacźe a njebudźe ſpróżna. Luboſcź dźěła a łżo próżuje, wona łżo hani, ale wona łżo nadźija na żně w njebjeſach, kiž budźe łżo jej też tam doſtacź. Haj, hdyż by luboſcź dyrbjała jenoż ſa tute żiwjenje ſkutkowacź, hdyż njeby wjetſchi, wyſchſchi wottyknjeny kónz měła, dha by bórſy wumrjeła. Runje tuta myſl nam cźeżko na wutrobu padnje, hdyż hladamy nětko na ruſki lud a wſchitke pſcheſcźěhanja kſcheſczańſtwa. Wbohi łżwět, hdyż dyrbi łżo wěra wukorjenicź a człowjek uima ſkónczńje żanu nadźiju wjazy, tam też luboſcź, njebjeſka kralowna wumrje! Tak daloko ſmutskowny ſwiſk tych tſjoch njebjeſkich hwěſdow.

2. A nětko hladajmy na kóždu hwěſdu wołżebje. Schto je wěra? Sswjaty japoſchtoł Pawoł nam praji, ſo je ſkutk kóżdeho człowjeka, ſo je rosłżudźenje, Khryſtułżej pſchiłżluſchecź. Wěra praji, ja njecham wjazy ſa mnje żiwy bycź, ale ſe wſchěm, ſchtož łżym, ſchtož mam, ſchtož ſamóżu wobłżedźeńſtwo Jeſom Khryſta bycź. Wěra je podacźe na teho, kiž je łżo nam podał, kiž je łżo łżam na kſchiżu woprował ſa hrěſchne człowjeſtwo. Wěra łżo Jeſułżej dźeń wotednja pſchezo bóle bliži, njeczżini jenoż ras we hodźinje ſahorjenja ſapoczатk a potom je łżnadź ſa dokhi czaż doſcź, ně, wěra njewotpocźuje, dyrbi ſkónczńje bycź wobſtajny ſwjaſk mjes naſchej duſchu a jejnym Sbóżnikom.

A nětko nadźija. Nadźiju ma kóżdy człowjek, też tón, kiž kſcheſczan njeje, ale pola kelko jich jedna łżo jenoż wo ſeńſku nadźiju. Nan łżo nadźija, ſo budźe na łżwojich dźěcźoch wjeſele doczakacź, ratař łżo nadźija na dobre żně, khory łżo nadźija, ſo bórſy łżo wuſtrowi, ale tu na niczo trajaze, na niczo, ſchtož woſtanje, nadźiju ſtaja. Zyle hinak nadźija, wo kotrejż łżwjatý

japoschtoł Pawoł rěczi. Tuta nadźija hlada wot žiwěta horje do wěčnosće! Kschesćan žo nadźija na wěčne dokonjenje a wscho, schtož jemu napschećiwo stupi, je jenož žrědk, so by wěčnosći bliže pschischoł. Nadźija kschesćana pokasuje wožebje tam, hdźež semska nadźija sahdźe, žwoju najwjetschu a najrjenschu móz. Khory leži na khorym łožu, mozy jeho pschezo bóle wopuschćza, a wón žo nadźija, drje niczo sa tutón žiwót, ale wscho sa wěčnosć. Tam steji něchtó pschi rowje. Najlubsche, schtož ma, žo khowa a wón žo nadźija! Na pomnik pische se slotymi piźmikami, na sahrowidźenje! Nadźija pschewodźa naš hacž do njebješ.

To tšecze je luboscz. Ach, schto rěcza ludźo tola wo luboscži a kak mało namaka žo tola na semi prawa, czista luboscz. My žiyschimy wo wulkich darach, kiž žu žo sa lud, wótzny kraj, khudych abo khorych woprowake, a wscho bě žnadź jenož k temu, so by žebi daricžel wulke mjeno na žwěcze czinił, so by žo dobroczel wschudźom khwalił. Tajka luboscz njeje niczo hódna, wona sahdźe w tym wokomiku, hdźež człowjek ras žadyn džak, abo žnadź žamo njedźak dostanje! Luboscz, wo kotrejž žwjaty japoschtoł Pawoł rěczi, je hinascha, wón měni luboscz prawego kschesćana. Wo njej powěda nam zyły 13. staw prěnjeho lista na Korinthiskich a ny njemóženy, hdyž chzemy sa naschim Sbóžnikom Jesom Khrystom khodźicz, tutón wyžoki kěrlusch nowcho testamenta husto dosez czitacz! Tam czitamy, kaž je kschesćanska luboscz sćerpna a dobroczinwa, kaž njeje sawistna a žamopaschna. Wona žo njenaduwa, hrosnje njeczini, njepyta to žwoje, njeda žo roshněwacz. Wona na ske njemyšli, žo njesraduje na njeprawdosći, wscho snješe, wscho wěri, wscheho žo nadźija, wscho pschetrpi. Tuta luboscz njeje wot žiwěta, wona je schkriczka wulkeho wohenja Božeje luboscze. Ssnjercz je žylna, ale tuta luboscz je wjele žylnischa. Też wulki saniczeŕ semskeho sboża njemóże luboscz saniczicz, ně, wona wunźe czista a dospołnje se žnjercze. Luboscz je hižo na semi najwjetscha móz, kiž horjekach we wěčnej sbóžnosći knježi jako wěčna, njebjeska kralowa.

Tak chzemy žebi žwěczicz dacz wot tutych tsjoch njebjeskich hwězdow pisches to khude semske žiwjenje, njech nam žwěza we žnjertnej hodźinje a naš pschewodźa domoj k Jesušej!

Hamjeŕ.

Wola teho Knjesa žo stań.

Ow, móżemy rjez kóždy czaž:
Stań žo toh' Knjesa wola?
Hdyž połoži Bóh kschiž na naš
A nam tu wosmje tola,
Wo czož žo cżežzy dźělimy,
Hacž potom hischcże prajimy:
Haj, stań žo Boża wola!?

Dha wschak, so wěmy, so nasch Wótz
Naš njewopuschczi ženje,
Nam w bědźenju da nowu móz
A wokschewi naš rjenje.
Ow, kak je Bóh naš lubował!
Je žwojoh' Ssyna sa naš dał!
Tuž stań žo jeho wola!

Schtóž žo we prawej czichosći
Pod Božej ruku kloni,
Wo sbóžnym měrje sawěsći,
Tón potom něschto shoni.
Schtož tón Knjes na naš połoži,
Je spomožne nam k sbóžnosći.
Tak stań žo Boża wola!

H. B.

Ruske pschesćěhanje.

Ruski metropolit Sergius je se žwojim biskopstwom wosjewjenje wosjewił, w kotrymž ruskej wyschnosći wobžwědcża, so ma zyrkej žwoju žwobodu a so njeje pschesćěhana. Sjawnosć ma sa to jenož jene srosumjenje, mjenujzy te, so je tuto wosjewjenje tak abo hinak wunusowane. To pak by wěso czim bolostnische wobžwědcżenje było sa to, kak jara tam zyrkej a wěrjazych pschesćěhaja.

W Jendźelskej, w kotrejž žu žo wot wscheho spočzatka pschecżiwo namóznarstwu Ssowjetruskeje hibali, žu zyrkwinsy sastupjerjo snowa dorasnje sa pschesćěhanych wustupili: Yorkski zyrkwiny wokrješ je žo s wobsamknjenjom na jendźelsku wyschnosć wobrocził, so by wschitko, schtož móżno, czinila a sa žowjetrusku wyschnosć skutkowała, so by žo tuta wschěch njepschecżelskich skutkow pschecżiwo kschesćijanam a dożyła pschecżiwo wěrjazym wsdała.

Finiska, najbliżschi žužod Ruskeje, je tohorunja protest žwojeho zyrkwinskeho sastupjerstwa wosjewiła. Tutón bu na zyrkwinskej shromadźisnje wobsamknjeny, na kotruž běchu sastupjerjo je wschěch kónczin kraja pschischli. W nim žo mjes druhim wupraji: „Zyłe kschesćijanstwo je jene cżěło Khrystušowe; wschě jeho stawy cżerpja, hdyž jedyn staw cżerpi . . . W cżěžnosći je wotewrjeny pucz do wyšokosće. Pschistupmy tohodla — wy tamnu stronu, my tutu stronu hranizow — s khrobłosću k tomu stołu teje hnady, so bychmy žmilnosć dostali a hnadu namakali a pomoz w prawym czažu."

Też starokatolska zyrkej, kotrejž hłowny biskop w Bernu w Schwizy žydli, žo hiba sa pschesćěhanych. Wschě wožady bywaja napominane, dobroproschenja cżinicz na Božich žłużbach. Mjes druhim cżitasch w tutym namołwjenju: „Też sa móznarjow Ruskeje chzemy prošyc, so by Bóh sažlepjenych rosžwětlił a tych, kiž žu w hrěchach a žadosćach wuputani, wužwobodźił."

Arzybiskop Kapstadta w Afriky je žwojich wěrjazych swołał k dobroproschenju sa wschěch, kiž žu w Ruskej pschesćěhani.

W Ameriky wobsamknu hłowne sastupjerstwo lutherskich zyrkwjow w Newyorku wuprajenje pschecżiwo sranjenju nabožneje žwobody.

Bamž je, kaž hižo snate, 19. měrz postajił sa žwjatocżne dobroproschenje sa ruskich pschesćěhanych.

Sa Němsku je žo 23. februara w Barlinje wulka protestowaza shromadźisna w „Symskej sahrodźe" wotměła, kotruž bě dwórski předak dr. Döring powołał. Tuta wot jara wjele ludźi wopytana shromadźisna dosta s tym wožebity wusnam, so bě też Tichon, biskop ruskeje prawowěrneje zyrkwje w Barlinje, pschitomny a s nim něhdźe 40 popow, a tohorunja s tym, so dr. Iwan Iljin, prjedy w Moskwje, rěcżesche. Wón pokasa na to, so stej kommunismuš a marxismuš sažaklaj njepschecżelej nabožiny a wěry. W ruskim wojowanju tuteju móżesch tsi periody rosesnawacz. Prěnja perioda je psches jene s prěnjej wobydleńskej wójnu. Wona je wjele krwě pschelała wěry dla, je moriła wjele měschnikow a mnichow a 52 biskopow. Cżwilowanja a martrowanja je wjele a žałostneho było. Tola njepschcżeljo spósnachu, so s tym njedobudu, so žamo něschto sa žebje zyle njelube dozpichu, so ruski lud sažo bóle do zyrkwjow khodźesche, bywajo tak s liwkosće bludźeny. Tuž w druhej periodze wěz hinak sapočzachu: Dźiwachu na to, žebi bjesbóžnu młodźinu wocżahnycz. A to žo jim poradźi s pschihódnymi organisazijemi a wustawami bjesbóžnych. W nalěcżu 1929 sapocża žo po tajkich pschihotach nowe žurowe pschesćěhanje. Se sa to pschihotowanymi sakonjemi sebrachu zyrkwjam samoženje, sniczichu sałożk kschesćijanskeje žwój-

by, kſcheſczijanſke mandżelſtwo. Tſecża perioda pſcheſczěhanja je ßo woßebje na Boże domy ſaměrila; tute woni ſamkaju, wědżo, ſo wěrjazym ſ tym ßrjedżiſchcża jich Božich ßkužbow a dożyła zyłeho nabożneho żiwjenja bjeru. W nowinach a cżaßopißach ßmy też hižo wobraſy tutoho ſakhadżenja widżeli: wurubjene a ſniczene Boże domy a klóſchtry.

A na něſchto ſajimałe pokaſa rěcżnik pſchi tym, na něſchto ſ Barlina, na dżełacżerſku kulturnu wuſtajeńzu w Barlinje, kotruż ßu kommuniſtojo wuhotowali. Tam móżeſch ßo nadrobnje wobhonicź wo tym, kelko zyrkwjow a klóſchtrow je ßo we Ruſkej ſamkło abo ſniczilo. A hiſchcże něſchto tam wohladaſch: Plan měſta Barlina, na kotrymż ßu wſchě Boże domy Barlina cżerwjene naſchmórnjene. — W Ruſkej ßu hacż dotal něhdże 900 zyrkwjow a 200 moſchejow ſamknyli. S toho ſdobom ſpóſnajeſch, ſo ßo pſcheſczěhanje měri pſchecżiwo nabożinje jako tajkej, niz jenoż pſchecżiwo kſcheſczijanſtwu. A to wſchitko njecżini ruſti lud jako tajki, ale jenoż kommuniſtiſka ſtrona, kotraż ma jenoż 1 200 000 pſchiwißowarjow. 150 000 000 wobylerjow pak nochże niczo wo tutym kommunißmje wědżecź. Haj kommuniſtojo ßami wuſnawaja, ſo liczba wěrjazych hiſchcże 95 proz. wobydleŕſtwa wucżinja. Tole poßlednje wědżecź, je jara nuſne, chżeſch=li prawje ſroſumicź a poßudżowacź tuto zyłe ruſke pſcheſczěhanje nabożiny.

Dżěło diakonißow.

Każ wěra diakonißy do zyłka a ſwjaſka wjeże, tak też dżěło. Je to „Shromadżeńſtwo dżěła“ — Arbeitsgemeinſchaft. — Wo jenotliwych polach jich dżěła ßmy tu lětża hižo nadrobniſcho rosprawjeli. Ssu jara wſchelakore. Pak ſteji ßotra zyle ßama we ßwojim dżěle, każ na pſch. we woßadnych diakonijach, pak je jich wjazy ßotrow hromadże w nětajkim dżěle, na pſch. we wuſtawach. Njech pak ßu hdżeż ßu, wſchudżom pak dyrbja ßotry dżěłacź pod tym jenym Knjeſom cżěrjene wot toho jeneho Ducha, mjes ßobu ſwjaſane ſe ſwjaſkom luboſcże. Macżerny dom pak je to ßrjedżiſchcżo ſa kóżdu dżěłacżerku każ ſa kóżde dżěło. Tam ßmě diakonißa ßebi pſchezo ſaßo pſchińcź po radu a pomoz a po poßylnjenje ſa wſchě cżěžke nadawki a też, ſo by ßo tam wuwotpocżowała a ßo ßobu radowała.

So bychu ßotry měke wotmołwjenja na wſchě praſchenja, kotreż cżaß ſa nje ma a ſo bychu doſtałe to wuhotowanje, kotreż ßebi jich dżěło żada, dżerża ßo powołanſke roswucżowanja — Berufskurſe. — Pſchi tutych pſchednoſchuja duchowni macżerneho doma.

W běhu lěta podamy hiſchcże tón abo tamny wobras ſe ſkutkowanja diakonißow, każ ßmy to też hižo cżinili. My ſpóſnachmy pak ſ tych mjeńſchich a wjetſchich naſtawkow, we běhu tutoho lěta tu woſjewjenych, ſo je ſaměr macżerneho doma diakonißow tón, wuhotowacź a wupóßłacź dżěłacżerki na wſchě móżne pola mjes lud, kotreż ßu prawe evangelſke a kotreż ßu dołładnje pſchihotowane ſa nadawki a dżěła naſcheho cżaßa.

Pſcheſczěhanja kſcheſczijanow.

Pſcheſczěhanje, kotreż Sowjetruſka wſchitkim, kotſiż ßu ſa nabożinu a ßo Bohu wuſnawaja, pſchihotuje, naß namołwja, ßo dopomnicź pſcheſczěhanjow, kotreż ßu w ſańdżenych cżaßach na kſcheſczijanow pſchiſchłe. Je ßo tola ſjawnje prajiło, ſo ßu te pſcheſczěhanja, pod kotrymiż nětkle wěrjazy w Rußowſkej cżerpja, hórſche hacż prjedawſche. Skе a ſtyſkne ßu ſańdżene też byłe. Hacż tute abo tamne cżeżſche, budże drje ßo hakle prajicź móz, hdyż budżeja ſtawiſnarjo prawje pſchewidżecź, ſchto to do njedobreho ßo nětkle ſtawa w Rußowſkej. Sapomnicź ßo pſchi tym njeßmě, ſo pſcheſczěhanja prěnich lětſtotkow pſchińdżechu na halle naſtawazu a ßo twarjazu zyrkej, kotraż jenoż poměrnje mało duſchow jednocżeſche. A jeje wuſnawarjo běchu ſwjetſcha ſ niżſchich worſchtow luda.

Saßadne pſcheſczěhanja kſcheſczijanow njeběchu tu hnydom pſchi ſpocżatku, ale ßu hakle po cżaßu w romſkim khěżorſtwje naſtałe. Rußowſke pſcheſczěhanja ßu pak ſaßadne a wot ſtata ſarjadowane. Schtoż ßo n. pſch. w prěnich lětdżeßatkach w Paleſtinje ſta, to bě ſcżěhwk ſaßakłeje hidy farijejow abo nětajkich politiſkich wotpohladow. Tute ſawinowachu drje pſchedewſchěm ßmjercź Jakuba, kotrehoż da Herodaſch moricź — Jap. ſk. 12. — Pětr a Jan cżerpitaj pod hidu Židow, kotraż też Schcżěpana mori — Jap. ſk. 7. — Ssamßneho pokhoda bě też pſcheſczěhanje, ſ kotrymż Sauluß pſchecżiwo kſcheſczijanam ſakhadżeſche. Wón bě po wſchěm ſdacżu na tym, ſaßadne a ſarjadowane židowſke pſcheſczěhanje kſcheſczijanow pſchihotowacź a pſchewjeſcź, ale tu pſchewiny jeho duzy do Damaskußa tón, kotrehoż poprawom, pſcheſczěhajo kſcheſczijanow, pſcheſczěhaſche, Khryſtuß, — Jap. ſk. 9. — Straſchne pak běchu tute pſcheſczěhanja pſchedewſchěm tehodła, dokelż kſcheſczijanſku zyrkej potrjechichu tehdy, jako měješe wona hakle ßnadnu liczbu wěrjazych.

Też cżeżke pſcheſczěhanje khěżora Nerona w lěcże 64 njepołhadżeſche ſ wěſtych ſaßadow ſtata a knjeżerſtwa, ale bě wuſłodżene ſ tyraniſkeje, hroſneje wutroby khěżora, kotraż kſcheſczijanow winowaſche, ſo ßu Rom ſapalili. Ale wono bě krwawne a hroſne. Kſcheſczijenjo buchu pak kſchižowani — tak drje też japoſchtołaj Pětr a Pawoł — pak do ßłomy a ßmoły ſawaleni paleni pak do kożow ſaſchiczi pßam cżiſkani, pak k dżiwim ſwěrjatam ſacżěrjeni pak tak a hinak cżwilowani. Wjele wjele wěrjazych tehdy hiſchcże małeje zyrkwje je w tutym pſcheſczěhanju martraŕſtu ßmjercź poczerpiło. — Cżitaj też „Kſchiż a mjecż“ a „Porſt Božj“ a druhe.

A każ w Romje ßamym, tak pſchińdżechu też w jenotliwych provinzach wulkeho romſkeho khěżorſtwa pſcheſczěhanja na kſcheſczijanow, — ale też tu niz po wěſtych ſaßadach a ſakonjach, ale zyle po tym tak ßo póhanſki lud pſchecżiwo kſcheſczijanam ſadżerżeſche abo kak bohot tutu zyle njeſnatu a nowu wěz kſcheſczijanſkeje wěry poważowaſche.

Tak je to woſtało hiſchcże hacż do lěta 96, hacż do khěżora Domitianoweje ßmjercże. Pſcheſczěhanja běchu. Pod Domitianom wobſkorżichu ßo dyß a dyß a tu a tam kſcheſczijenjo tak rjez dla wulkeje pſcherady; to pak drje ßo ſwjetſcha ſta, ſo bychu ßo jenotliwe ſaßudżenja ſtałe, ßo ſamożenje ſebrało, jenotliwi ßo morili. Hacż runje też tutón Domitianowy cżaß wjele martrarjow ſnaje, ßamo dwejoch ſ khěżorſkeje ßwójby Flavius Clemens a Flavia Domitilla, njebě to tola hiſchcże żane powſchitkowne pſcheſczěhanje kſcheſczijanow.

Hakle pod khěżorom Trajanom, 98—117, ſapocżnje romſki ſtat ſapadnje kſcheſczijanow wobſkorżowacź a ßudżicź wěry dla, potajkim tak pſchecżiwo kſcheſczijanam ſakhadżecź każ nětkle Sowjetruſka. Ale tuto romſke pſcheſczěhanje bě ſroſumicź ſe ſtatnych ſakonjow a poſtajenjow, rußowſke njeje ſ tajkich winow ſroſumicź, wono je widomne, ſaßakłe njepſchecżelſtwo ſowjetrußowſkich móznarjow pſchecżiwo wſchemu, ſchtoż Bóh a Khryſtuß, nabożina a wěra rěka.

Syſtematiſke, ſaßadne, powſchitkowne pſcheſczěhanje kſcheſczijanow w romſkim khěżorſtwje pſchińdże ſ tym ſpóſnacżom, ſo kſcheſczijenjo njejßu dżěl żidowſkeje wěry, żana żidowſka

sekta, ale něschto ßamostatne a wožebite, a so kscheseźijanska wěra sawinuje, so ßo pohańske temple a woltarje próstnja — dopomń ßo na Demetrija Ephesiskeho! — A k temu pschińdże jako kśeźe tón njedostatk, so ßo jenotliwe provinzy a jenotliwi sastojnizy khěžorstwa jara wschelako sadźeržachu pscheźiwo kscheseźijanam; statny porjad žadasche ßebi tu pscheměnjenje. A tuto bu kscheseźijanam njepscheźelske. Na tym bě pohański lud ßobu wina, kotryž kscheseźijanow a jich dźiwnu wěru, wo kotrejž ßo wjele njewěrneho a wjele njedorosumjeneho rosnoschowasche, sazpiwajo rad winu na njesbožach a srudnych podawkach — dopomni ßo na palazy Rom Nerona — na kscheseźijanow storkasche a sakroczenje pschecźiwo nim žadasche, haj tež ßam sakroczi, wudawajo, so ßu woni se ßwojej njewěru a bjesbóžnosczu hněw pschibohow sbudźili.

(Pokracžowanje.)

1000000 kscheseźijanow.

Hakle we 8. cźißle nascheho njedźelnika rosprawjachmy wo tym, kak tam w dalokim ranju, na Koreji, sastupjeŕ wyschnosćże pschipósnawasche spomožne dźěło kscheseźijanskeho misijonstwa a s tym kscheseźijanskeje wěry. Pola naß to cźi, kiž maja ßłowo, swjetscha hinak rěcža.

A hižo saßo wot tam wožebita powjesć pschikhadźa. Tón krócź s Japanskeje ßameje. Tam je ßo pod wjednistwom sozialneho wjednika a fararja Kagawa mózne hibanje sapocžało. Tuto ma wožebity saměr: Sa tsi lěta dobycź 1 000 000 duschow sa Khrystuža. „Hibanje sa Boże kralestwo“ mjenuja tuto prózowanje. Wschě japanske zyrkwje ßu wobdźělene. A to njejßu na prěnim městnje misionarojo, kotsiž tuto hibanje ßylnja a spěchuja, ale kscheseźijanszy Japanszy. S evangelisazijemi, s nowinarstwom, s leczazymi łopjenami a wožobinszy ßo prózuja, tutón wottyknjeny kónz dozpicź.

Tež radio ßu do ßwojeje ßłužby wsali. Japanska ma — pschi tym stej koloniji Korea a Formoßa ßobuliczenej — 10 wulkich radiostazijow; dwě s njej — Tokio a Taihoku — ßłuschetej wyschnosczi, tamne privatnemu sjednoczeństwu. 22. měrza 1925 sapocža prěnja stazija ßłacź. Hižo 1. septembra 1926 bu prěnja kscheseźijanska ßwjatoczność s radiom wuhotowana. Tuta bě tehdy sjednocźena s podomnej buddhistiskej a schintoistiskej. Bě to wopominanska ßwjatoczność sa wulke semjerženje 1. septembra 1923. Wot lěta 1926 wuhotuje radio kóždu njedźelu nabožnu ßwjatoczność. Tute drje ßu swjetscha pschihotowane wo domorodnych wěruwusnaczow, tola je jich mjes nimi telko kscheseźijanskich, so ßo w radiu kscheseźijanam po liczbje duschow połna prawda stawa. Tež ßu kscheseźijenjo czaßczisco pscheh mikrofon žadani, so bychu wo kulturnych praschenjach pscheh najschěrschej sjawnosczu rěczeli.

Njebojimy ßo, so ßo tutemu hibanju japanskich kscheseźijanow njeporadźi, sa tsi lěta dobycź sa Khrystuža 1 000 000 duschow.

Pschirunaj k tomu nětk Europu a jeje běłe ludy. Rußowska ma propagandu, t. r. schczuwazu sa wustup s Khrystußoweje zyrkwje. A w Němskej tajka propaganda tež njepobrachuje. A Bohužel jej kscheseźijenjo husto doscź ani czeźke njeczinja, wotpadnikow dobycź.

Hacź dyrbi Europje snowa ßwětło a wěrnosć abo tola spósnacże ßwětła a wěrnosćże wot ranja pschińcź?

Zyrkej a stat.

Staropruska synoda je ßo shromadźiła. Sa nju je mnoho dźěła pschihotowane. Tak ma ßo saběracź s praschenjemi dźěłaczerstwa, Snutskowneho a Swonkowneho mißionstwa, evangelskeho nowinarstwa a dr. Provinzialne synody ßu jej mjes druhimi tež pschedpołożiłe praschenja patronatow, privatnych schulow, zyrkwinskich wólbow a druhe. Wěso njepobrachuje tež to najbóle wobcźeżne praschenje finanzow.

W pruskim ßejmje je ministerpresident dr. Braun wobkrucźił, so wo tym žana rěcź njeje, so bychu jednanja stata s evangelskej zyrkwju nětko tohodla pschestałe, dokelž bu sozialdemokrat s kultußowym ministrom. Wón pschistaji, so ßo dorasnje a khutnje dale jedna. — Chzemy ßo nadźijecź, so ßo prjedy hacź sa 4 lěta dojedna a so je to, schtoż ßo wudojedna, prawo a prawda pornjo temu, schtoż ma evangelska zyrkej sa ßebje a ßwoje stawy žadacź, a pornjo temu, schtoż je katolska zyrkej žadała a dostała. So je jednanje s Romom 4 lěta trało, ßo nětkole husto praji pschi jednanjach stata a evangelskeje zyrkwje. Dyrbi drje to bycź něschto sa samołwjenje a směrowanje.

Wschelake s bliska a daloka.

Na ßerbsku prědarsku konferenzu, kotraž budże pschichodnu póndźelu, 3. měrza, dopołdnja ½10 hodźin w Sserbskim Domje w Budyschinje, ßo wschitzy sastojnszy bratsja naležnje pscheproschuja.

Póstnizy tu ßu a po nimi póstny cźaß, paßionski cźaß. Jako dobri Sserbja — a to my tola ßmy — a jako dobri kscheseźijenjo — a to my tola tež ßmy — ßo my dopomnimy, schto bě naschich pobožnych prjedownikow waschnje a schto dozyła kscheseźijanow pschißłuschnosczź: ßwjeczicź póstny cźaß jako cźichi cźaß! A tutón ßo njesapocznje hakle s Palmarum, ale hnydom, hdyž ßu póstnizow poßlednje synki doklinczake, sasłonja póstne swony a Invocavit posběhuje ruku, prajizy: Kedźbujcże, tu je cźichi cźaß, cźichi kraj! A po tym cźinicź, dyrbjało ßo pschezo hischcże sa kscheseźijanow, njech tež je „moderny“ cźaß, ßamo wot ßo rosumicź. A po tym cźinicź, njedyrbjało nam tak jara cźeźko bycź, dokelž nasch cźaß nětkle je khutny cźaß. „Wutrjebajcże cźaß!“ buchmy njedawno napominani. Tuž wutrjebajmy jón!

Jutry a konfirmazija je bórsy tu. To je wschelakora a wožebita staroscź sa starscheju a sa kmótrow. Njech ßo žane rosßudźenje sa pschichod dźeśźa njestanje bjes khutneho pruhowanja a wuradźowanja a — bjes dowěrjazeho modlenja. Njech starschej tež wužijetaj, schtoż do radudawarnjow a podobnych pomoznych wuhotowanjow hewak nětkole mamy sa młodźinu, kotraž po konfirmaziji do žiwjenja a jeho wojowanja sastupi. A njesabudźmy jim ßobu na pucź dacź tež dobre knihi. Biblija njepobrachuj nihdże. A spěwarske tohorunja niz. A tu śmeja kmótśja abo tež starschi składnosćź, kupicź nasche nowe ßerbske spěwarske, kotrež ßu docźischczane a ßo wjasaja. Mózeja tola s nimi ßwojim mótkam a dźěczom ßobu dacź něschto zyle nowe a něschto, schtoż budże ßo spodobacź. A nimo teho tež druhe pěkne, pschihódne knihi, mjenische a wjetsche. Mjenische a pschihódne a pschi tym tunje knihi ma tež Ssmolerjez kniharnja, na psch. „Wotroczk“ abo „Bjes Boha na ßwěcże“ a druhe, kotrež ßu kaž tutej dwě wocźischczi tu w naschim njedźelniku wosjewjenych powědańczkow, kotrež maju ßwoju wažnosćź sa žiwjenje.

Listowanje: R. we W. sa Invocavit. — T. w B. sa pokutny dźeń (Reminiscere).

Cziſło 10

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će. F.

Sserbſke njedźelſke lopjeno

W Budyſchinje 9. měrza 1930 Bautzen

Samokwity redaktor farař Wyrgacz w Noßaczizach. — Cziſchcz a nakład Ssmolerjez knihicźiſchczerńje a knihařnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje
Wukhadża kóždu ßobotu a płaczi ſchtwórczlětnje 108 ſkotnych pjenjezkow

Njedźela Invokavit.

2. liſt na Korinth. 6, 1—10.

Pſchi ſapočatku ßwjateho póſtneho cźaßa wita kſcheſcźijanſka zyrkej dźenßa ßwojich kemſcherjow ſ tutym móznym japoſchtolſkim ßłowom; a to ſ dobrym prawom; dokelž je póſtny cźaß ſa zyrkej najwjetſchi hnadny cźaß Boži w zykym zyrkwinym lěcźe, tehodla dyrbimy ßo napominacź dacź, ſo njebychmy tutu hnadu Božu podarmo brali, a cźichi pjatk je ſa naſch prawy dźeń ſboża, tehodla chzemy ßo na njón w tutych tydźenjach prawje doſtojnje pſchihotowacź.

Kſcheſcźijenjo, waſch hnadny cźaß tu je!

Japoſchtoł Pawoł mjenuje ßwój cźaß ſpodobny cźaß, runjež tehdy na romſkim khěžorſkim ſtole ßurowy tyran Nero ßedźeſche. A tola běſche Boża hodźina ſa cźłowjeſtwo pſchiſchła; Bóh ßam běſche nowy rózkny kamjeń pſches ßwojeho Ssyna ſałožił a Bóh ßam ßwoje kraleſtwo twarjeſche pſches ßwojich póßłow.

Tež dźenßa je drje ſwonkomnje ſa naſch wótzny kraj cźežki cźaß, a tola je ſpodobny cźaß, w kotrymž Bóh luby Knjes woßebje nad cźłowſkimi duſchemi dźěła a ßo jim woßebje bliži. Ženje prjedy njeje ßo tak wjele dźěłało a ſkutkowało pſches naſchu zyrkej w prědowanjach, bibliſkich hodźinach, w dźěcźikemſchenjach, w kſcheſcźijanſkich towarſtwach ſa młodźinu, ſtarych a khorych, pſches ertne a pißomne ßłowa kaž nětk. A k temu Bóh hiſchcze ſ kóždym jenotliwym cźłowjekom pſches woßebite naſhonjenja khutnje rěcźi: wójnſki a powójnſki cźaß, cźaßy khoroſcze a ßłaboſcze, ſrudoby a żarowanja ßo nam wěſcze njelubja, a tola ßu wone wot Boha nam póßłane w luboſcźi, ſ tym wotpohladom, ſo njeby ßo naſcha duſcha w ſachodnych wězach ſhubiła, ale ßo dlěje a bóle na njebjeſke ſwucźiła.

Tajku hnadu Božu njeßměmy podarmo bracź. Kajke khutne ßłowo je to tola: podarmo! Hdyž na pſchikład wſchitka lěkařſka mudroſcź a cźłowjſka pomoz pſchi lubym khorym podarmo je, — abo wſchitka ſtarſchiſka luboſcź ßo podarmo prózuje ſa ßwoje dźěcźo, jo ſaßo na prawy pucź wrócźo dowjeſcź, — haj to je woprawdźe pſches měru cźežko; ale wjele ſtraſchniſcho je tola, hdyž dyrbi Bóh luby Knjes wo cźłowjſkej duſchi ſkorźicź: Wſchitka moja próza na njej běſche podarmo! Tehodla hlaj: Nětk je prawy ſpodobny cźaß, nětk je dźeń teho ſboża. Kak nahle móže ßo tebi ßmjertna nuſa pſchibliżowacź, ſo ani khwile nimaſch, hiſchcze ßwoju duſchu pſchihotowacź; tehodla khwataj, njekomdź ßo: dźenßa, nětk je ſa tebje prawy ſpodobny cźaß!

Hižom w naležnoſcźach tuteho ßwěta budźi to pſchezo wulku wobcźežnoſcź, hdyž cźłowjek to, ſchtož ßo dźenßa wot njeho żada, na jutſiſchi dźeń abo hiſchcze na dlěje wotſtorkuje; ale wjele hórje a ſrudniſcho je to tam, hdźež ßo wo duſche ſbóżnoſcź jedna. Njebudźe to junu najwjetſche hubjeńſtwo, hdyž dyrbi ßebi na poßledku ſchtó prajicź: Boża hnada je ßo mi huſto poſkicźiła, bych mohł ſbóżnoſcź doſtacź, ale njeßym ju pſchijał

Nětk pak dyrbimy to tež dopokaſacź, ſo njeßmy Božu hnadu podarmo brali. Pawoł je to dopokaſał w ßwojim žiwjenju, najprjedy w ßwojich cźerpjenjach. Tež my dyrbimy ßo jako kſcheſcźijenjo wopokaſacź w tajkich pruhowanjach, jeli nam pſchińdu. A Pawoł dale pokaże na ßwoje ſkutkowa-

nje. Jowle je ſa naß pſchihotowane wobſchěrne polo praweho kſcheſcźijanſkeho ſmyßlenja, kotreż ßo žórli ſ hłubokeje wěry a kotreż je płód Sswjateho Ducha. Tajke žiwjenje budźe potom kaž luboſne naležźo, w kotrymž ßo jena kwětka po druhej roswije a rjanu nadźiju na bohate žně lubi.

Tak ßměmy ßo potom teho też troſchtowacź, ſo kaž Pawoł k temu dóńdźemy, ſchtoż nam tak kraßnje jowle wopißuje we 9. a 10. ſchtuczźy. Sswět naß drje mjenuje ſawjednikow; haj to chzemy: niz k hrěcham, ale k pokuczźe a k wěrje a ke ſbóžnoſczi druhich ſawjeſcź. — Njeſnajomni drje ßmy na tutym ßwěcźe, ale wſchak ſnajomni ßwojemu knjeſej a pola Božich dźěczi. Ssmy potom jako czi, kiž mru, mjenujzy cźělnym žadoſczam, jako kiž drje wjedźa, ſo ßo k rowej dźeń wote dnja bóle pſchibližuja, ale ſ tym też k wěcźnemu žiwjenju, jako czi, kotrymž žiwy Knjes pſchezo nowe žiwe mozy wudźěluje: luboſcź a měr a nadźiju. Schwikani drje ßmy w tyſchnoſczach a cźerpjenjach teho ßwěta, ale w tym póſnawamy njeſabiczi Wótzowſku miku ruku, kotraž nam nochze ſchkodźicź, ale k dalſchemu wuwiczu wudopomhacź. — Ssmy jako ſrudni, dokelž ſaczuwamy pſchezo ſnowa ßwoju hrěſchnu ßłaboſcź a njedoſpołnoſcź w ponižnoſczi, ale ßměmy po tym tola też pſchezo ſaßo woptacź Božu wodawazu luboſcź a ßmy tak w nim pſchezo wjeßeli, ſo mamy Wótza w njebjeßach, Sbóžnika na kſchižu a Sswjateho Ducha w ßwjatym pißmje, w modlitwach a Božich ßłužbach. — Tak njejßmy khudźi, ale bohaczi, dokelž Boža hnada je naſche bohatſtwo, ſ kotrymž móżemy też hiſchcźe druhim wudźělecź.

Njech nam wſchěm Bóh luby Knjes takle tutón ßwjaty póſtny cźaß požohnuje, ſo njebychmy jeho hnadu podarmo brali, kotraž ßo nam nětk ſaßo ſnowa poſkicźuje! Haj, lubi ßobukſcheſcźijenjo, naſch hnadny cźaß je tu ſaßo! Hamjeń.

Pſcheſcźěhanje kſcheſcźijanow.

(Pokracźowanje.)

Romjanam bě nabožina wěz ſtata. Statna mudroſcź to bě, niz cźeſcźowanje zuſeje wěry, ſo romſky dobycźerjo podcźißnjenym ludam dowolichu, ßwoju wěru a ßwojich bohow wobkhowacź. Tehodla běchu też Židam dowolili, pſchi wótzow wěrje woſtacź. To běchu wſcho „dowolene“ nabožiny po romſkim prawje. A tak dołho hacź kſcheſcźijanſka wěra we ſwiſku ſe Židowſtwom woſta a jako židowſka płaczeſche, bě wona też „dowolena“; cźim bóle pak ßo wona wot „dowoleneje“ židowſkeje wěry dźěleſche, cźim bóle bu wona „njedowolena“ wěra. „Njedowolenu“ wěru roſchěrjecź bě pak pſcheſtupjenje ſtatnych ſakonjow; dozyła běchu wſchě nowotarſke ſjednoczeńſtwa a towarſtwa woßebje njedowěrliwym khěžoram podhladne. Sa tajke pſcheſtupjenje ſtatnych ſakonjow buchu wyſchſche ſtejazy ſ deportaziju khłoſtani, t. r. woni buchu do někajkeje ſdaleneje krajiny wuhnacźi; niżſchi lud bu ſe ßmjercźu khłoſtany.

Sa tajkich ſakońpſcheſtupjerjow mějachu nětk Romſky kſcheſcźijanow a jich dyrbjachu po ßwojich ſakonjach měcź. A kſcheſcźijanſka wěra bě cźim bóle podhladna, dokelž bě nješchto zyle hinaſche hacź wſchě dotalne póhanſke wěruwuſnacźa. Wona njeměješche pſchedewſchěm žanych podobiſnow bohow abo boha, też niz templow, woltarjow a woporow; nawopak měješche wona w ßwojich Božich ßłužbach dźiwne woßebitoſcźe a njeſrozumliwe potajnoſcźe, woßebje w Božim wotkaſanju. A jene hiſchcźe, ſchtoż bě huſto doſcź rozßudne: Kſcheſcźijenjo ßo ſaprajichu, pſched podobiſnu khěžora woprowacź. To bě romſkim poddanam ſa wopokaſmo poczeſcźowanja ſakońſzy pſchikaſane. Kſcheſcźijenjo mějachu to ſa pſchibójſtwo, runje kaž też to, ßo na khěžorowych narodninach a druhich ßwjedźenjach pſchi póhańſkich woporach a ßwjatoczńoſcźach a ſawjeßelenjach wobdźělicź. Tole pak, ſapowjedźenje naſpomnjeneho cźeſcźowanja a khodźenje do woßebitych a potajnych ſhromadźiſnow, bě jako pſcheſtupjenje woßebitych ſtatnych ſakonjow cźežko khłoſtane. Pſcheſtupjerjo ſ niżſchich worſchtow buchu pak ſpaleni pak dźiwim ſwěrjatam cźißnjeni, pſcheſtupjerjo ſ wyſchſchich worſchtow pak k ßmjercźi ſaßudźeni. A nimo teho: Kſcheſcźijenjo njeczeſcźowachu žaneho widomneho boha, njech też wudawachu, ſo njewidomneho cźeſcźuja. To pak płacźeſche jako atheismuß, to je: wěricź, ſo žaneho boha njeje, bjesbóžnoſcź. A to bě ſacrilegium, t. r. hrěch pſchecźiwo ßwjatemu. A tutón ßo ſaßo jara cźežko khłoſtaſche; pak dyrbjachu ſ dźiwimi ſwěrjatami wojowacź, pak buchu kſchižowani. — Woßebje tu pſchirunaj ſ tutymi pſchicźinami romſkeho pſcheſcźěhanja pſchicźiny ruſkeho; w Rußowſkej to runje nawopak! — Nětk pak też hiſchcźe kſcheſcźijenjo khorych hojachu a duchow wuhonjachu. To pak bě po romſkich nahladach kuſlarſtwo. A tuto ßo ſe ſpalenjom khłoſtaſche na tym, kiž jo wukonjeſche, cźi, kiž běchu pódla byli, buchu kſchižowani. Pod khěžorom Trajanom, 98—117, ſapoczachu nětk ſaßadnje kſcheſcźijanow po tutych ſakonjach ßudźicź. Schtoż wo tutych ſakonjach ßkyſchachmy, nam praji, ſo mějachu po tutych ſakonjach też wěſte prawo. Wěſo też pſchi pſcheſcźěhanjach prjedawſchich lět běchu ßo wußudy na tute ſakonje ſkožowake. Ale też khěžor Trajan njepſchikaſa, ſo bychu ßo kſcheſcźijenjo ſe ſamyßłom pytali, wobſkorżowali a ßudźili; ně, wón wotmolwi na napraſchowanje bohota Bithyniſkeje, ſa kſcheſcźijanami niz ſtata dla pytacź, tych pak, kiž buchu wobſkorżeni, namolwjecź, ſo bychu ßo wotrjekli, a hydž ßo njewotrjeknychu, moricź. Tutón Trojanowy edikt, kotryž „prozeß pſchecźiwo kſcheſcźijanam“ takle ſrjadowa, woſta ſtatny ſakoń też dale a khěžorojo jón pak krucźiſcho pak miliſcho nakožowachu.

(Pokracźowanje.)

Ruſke pſcheſcźěhanje.

Sjednoczeńſtwo „Chemnitzer Konferenz“, ßobu najſtarſche zyrkwinſke ſjednoczeńſtwo Sakſkeje, je 24. mak. rózka hromadźe ſ generalnej ſhromadźiſnu evangelſko-lutherſkeho Božeho kaſchcźa reſoluziju pſchecźiwo ruſkemu pſcheſcźěhanju wobſamknyło. W njej proſcha ßo wſchě zyrkwinſke inſtanzy, ſo bychu dale a bóle ſkutkowake ſa pſcheſcźěhanych.

Wulzy ważny a ſajimawy naſtawk woſjewi 2. nalětnika „Das Evangeliſche Deutſchland“; tutón tydźenik pſchinoſchuje wſchě najważniſche powěſcźe ſ nabožneho žiwjenja wſchěch krajow a zyrkwjow. Bywſchi wyſchſchi preſident rańſchopruſkeje provinzy Winnig je w „Berliner Börſenzeitung“ naſtawk woſjewił „ . . . Hört die Signale!“ a tutón podawa naſpomnjeny tydźenik. A tutón naſtawk je woßebje tehodla wobkedźbowanja hódny, dokelž w nim Winnig rěcźi wo pſcheſcźěhanju zyrkwje w Ruſkej a ßo — wón je ſtaroſozialiſta — wuſnaje ſa to, ſo maja podłožki luda a ſtata bycź nabožne. Mjes druhim praji wón nětkdźe tole: „ . . . Ofizielna Ruſka prěje mordarſtwa a dozyła zyłe na ſniczenje wotměrjene wojowanje. Njewěſch: je to pſchinarodźena ſehłarnoſcź abo je to nětkajka hroſa? Hroſa pſched Europu? — Ma Ruſka pſchicźinu, ßo bojecź? Dyrbi ßo wona woprawdźe ſtrachowacź, ſo Europa ſakrocźi pſchecźiwo tutym hroſnoſcźam? Europa — ſchto je po prawom Europa? Pſchi tutym praſchenju myßliſch ßebi na ludy a jich wyſchnoſcźe a w tutym woßebitym padźe na kſcheſcźijanſtwo a jeho zyrkwinſke ſjednoczeńſtwa. Dyrbjak ßebi pſchede wſchěm myßlicź na kſcheſcźijanſtwo Europy. Je

bjes praschenja: Kschesczijanske zwědomje žada sakroczenje. Tam sakhadzeja žadławje pschecziwo Bohu a pschecziwo wěrje. Tam konzuja czlowjekow wěry dla! Tam putaja zwědomje! To njeje wojowanje wusnaczow mjes zobu, ale to je wojowanje pschecziwo wěrje a bójskemu. Móža zebi kschesczijenjo tuto nashonjenje tuteho czaza lubicz dacz? Haj, to mózeja! Ale hdyž to czinja, stupja woni na zyle hinasche stejnischczo k Bohu. Kschesczijan, kotryž zebi to lubicz da, kotryž zo njeprózuje, tez to poslednje pschecziwo temu czinicz, schtoz móže czinicz, tutón kschesczijan njeszměł zenje wjazy Bohu psched woczi stupicz. — Wěrjazy zo hibaju. Ale jich hłoza a wołanje njeszmě wonemicz! Dzeń a wótsischo dyrbi wone bycz! S njeho dyrbi wichor nastacz, kotryž se schkriczki, kotraž zo w najmjeńschim mjes nami zehli, sczini zapaze płomjo! . . . Schto Europa po prawom je, to pokaže zo w jeje sadzerzenju pschecziwo Ruskej. Da-li Europa tutym zadławym wězam hicz kaž chzedza, wěmy, so tu Europa w tutym smyśle dozyła njeje. Pschetoz w Ruskej rosbiwaja nětkle sałozki, na kotrychž Europa steji. Hdyž Europa to njespósnaje a temu njesadzěwa, pokaže z tym, so wona njeje žane sjednoczeństwo. Potom je zama na konzu a z njej wscho, schtoz k njej złuscha."

Schtóz chzył tutón sajimawy nastawk z pjera staroso-zialisty zyły czitacz, daj zebi wot wozadeho farara dacz naspomnjeny czazopiś, kotryž w zamźnym czišle hischcze mnoho sajimaweho wo tutym ruskim praschenju wosjewja, tez listy z Ruskeje. W jenym z nich rěka z krótka: „Pola naš stawaja zo žadławe wězy. Pjero njesamóže jo wopisacz." To je pisane w dezembru 1929 pschi rězy Wolsy. Druhi pische 1. januara 1930: „Kóždy wjeczor praschesch zo duzy lehnycz, hacz cze njebudza w nozy budzicz. W měsczе bywaja w nozy twarjenja wot wyschnosczе wurubjowane; pschinđu a nakładu na awta, schtoz chzedza a precz zu z nim. To na naš wschitkich czaka."

Nowe zerbske spěwarske zu hotowe!

Tuta wjeselka powěscz, na kotruž je wjele hizo dołho czakało, khwata w tutych dnjach a tak tez dzenza z naschim njedzelnikom do Serbow. S njej zobu na pucz sczelemy tu prósstwu, so bychu nětko Serbja je tez kupowali, so bychmy je móhli borzy w Božich złużbach shromadnje wužiwacz. Prěnja pokaska noweje knihi bě hizo póndzelu tu; druhe dóńdu w tutych dnjach a konz tydzenja směje Ssmolerjez knihaŕnja je za wschitkich na pschedań. Jednory dobry wudawk, zyłopłatowy, dostanjecze hizo za 2 hriwni!! Nimo teho mózecze zebi kupicz lěpschi zrěni abo tez dobry kožany se słotym rěskom a se słotym kschižom. Kmótsja a starschi wužija zyle wěscze swjeseleni tule jim w prawym czazu hischcze skiczenu składnosczą, paczerskim dźěczom daricz dobry a pěkny dar za zywjenje. A wschitzy druzy Serbja tez. A to, wo to prozymy, borzy, dokelž zo znadź hizo njedzelu Laetare powschitkownje nowa kniha w Božich złużbach zawjedze. So by zo jenotliwym wozadnym kupowanje połózilo, směje borzy tez kózda fara mjeńschi skład spěwarskich na pschedań.

Nowe spěwarske maja 802 czišłow — kěrluschow a duchownych ludowych spěwow. — Jako nowe, schtoz dotalne ninaju, bu pschijate: Lutherowy Mały katechismuš, Augsburgske wěruwusnacze, t. r. jeho prěnje 21 artiklow a Perikopy. Nimo teho maja wone dospołny porjad Božich złużbow za prusku krajnu zyrkej.

Tola to njech je doscz. Pój a wohladaj, t. r. kup a wohladaj a wužiwaj je Bohu k czesczi, zebi k žohnowanju! Za to buchu z wulkej prózu a zwěru pschihotowane, za to bywaja nětko z dzaknej wutrobu wupósłane.

Ssmolerjez knihaŕnja.

Hłowna zerbska predarska konferenza.

Zyrkej a stat.

— **14. Sakska krajna synoda** shromadzi zo w blizschim czazu w Drjezdzanach, so by zwoje wobschěrne dźěło wukonjała. Poszedzenja wotměja zo we wozadnej sali Kschižneje zyrkwje. Tez do tuteje synody złuschataj Serbaj: kk. wyschschi farař Sarjeńk a kantor Krawz.

— **Mischnjanski biskop dr. Schreiber** je zo nětko na pschezo do zwojeje noweje diözesy, do Barlina, pscheszydlił. Sakska dostanje tuž borzy noweho katolskeho biskopa.

— **Sakske krajne konsistorium** je zo pschisamknyło wustupej za rentnarjow, kotryž je „Wubjerk evangelskich zyrkwjow Němskeje" czinił. Zada zo wozebje, so by zo zapodał zakoń wo zastaranju rentnarjow. Wono je zo zdobom na sakske ministerstwo wobrocziło, so by tuto tute prózowanja podpjerało, wozebje tez w statnej radze.

— **S Khiny,** kotraž hizo dołhe lěta pod znutskownymi njeměrami a wójnami czerpi, je powěscz pschischła, so zu tam 5 katolskich mišijonarow skónzowali. Rubježnizy běchu jich z mišijonskeje stazije w Jüńczangskim wokrjezu wotwjedli. Morjeni zu biskop Borsiglia, jedyn pater a tši mnischki. Rubježnizy běchu najprjedy spytali, wukupjeński pjenjes za tutych jatych wudrěcz. To pak zo jim njeje poradziło. Za to zu zo krwawnje wjeczili.

— **W Augsburgu** wuhotuje „Swjask evangelskich zyrkwjow Němskeje" wot 18. hacz 24. junija zwjatoczne poswjeczenje 400létneho jubileja Augsburgskeho wěrywusnacza. Ale to njebudze jeniczka zwjatoczność w tutym zławnym měsczе k poswjeczenju tamneho tak ważneho podawka z léta 1530. Dostachmy wozebitu protyczku zwjedzenjow, kotrez zo we Augsburgu wotměja, so by zo hódnje spominało na tamny wulki skutk evangelskich wótzow. Jako prěnje je w njej mjenowane poswjeczenje zyrkwje Sswj. Jana abo zyrkwje konfezije, to je zyrkwje wusnacza 9. junija. Poslednja tam mjenowana zwjatoczność je za 24. sept. postajeny zjězd sjednoczeństwa „Gotteskastenvereine". Wo wschelakim zmy tu hizo rosprawjeli, wo dalschim to budzemy.

— **Pólska** bě „nationalny konzil orthodoxneje zyrkwje w Pólskej", kotryž bě za 12. febr. powołany, zakasała, kaž zo pische, tehodla, dokelž zwětne wyschnosczе njejzu doscz zylnje w nim zastupjene. Ale to drje njejzu poslednje winy. Nowy konzil zo za jutrowny czaz pschihotuje; tola po poruczności stata změ zo jenoz se znutskownymi zyrkwinskimi praschenjemi zaběracz, niz pak z tymi, kotrez nastupaja ważne a rozsudne poczahi stata a zyrkwje a niz z wuzwojenjom zyrkwineho wobzedzeństwa; tole bě po prawom najprjedy hłowny dypk zyłeho wuradzowanja. — Czehodla sadzěwa stat temu, so zo zyrkwinszy zastupjerjo wupraja wo tutym jich tak jara jimazym praschenju? Wotmołwu mózesch wschelaku dacz.

Wschelake ſ bliſka a daloka.

— **Hłowna ſerbſka prědarſka konferenza** bě ſo póndźelu 3. nalětn. k woſebitemu poſedźenju ſeſchła. Móžemy jo „konferenzu ſa nowe ſpěwarſke“ mjenowacź, ſa hotowe nowe ſpěwarſke. Na to ſpominaſche ſ dźaknej wutrobu pſchedſtyda, k. wyſchſchi farař Sarjeńk, w ſwojej ſawodnej modlitwje kaž we ſwojej ſawodnej rěczi. A wo nich też pſchedewſchěm jednachmy. Pſchitomni běchu nimale wſchitzy duchowni. Dołhich lětow ſwěrne dźěło je dokonjane. Prěnje hotowe ſpěwarſke, lěpſchi wudawk, do koże ſwjaſany, ſe ſłotym rěſkom a kſchižom, leżachu pſched nami. Dalſche ſo wjaſaja a dóńdu w bliſchich dnjach. Tak móżeja naſchi Serbjo, kotſiž ſu tak dołho na nowy wudawk cźakali, hižo kónz tuteho tydźenja, ſerbſke ſpěwarſke kupowacź. To budźe woſebje kmótram a mótkam jara lubo. Też tam, hdźež do Palmarum konfirměruja, kaž we Michałſkej zyrkwi, je móžno, ſa konfirmaziſki dar dacź nowe ſerbſke ſpěwarſke. Wo tutych nam pſchedſtyda to najwažniſche ſdźěli. Naſche ſerbſke łopjena a cźaſopiſy pſchinjeſu bórſy nadróbniſcheho wo nich ſerbſkemu ludej. Wo wſchelakich ważnych dypkach mějachmy pak też hiſchcźe jednacź, woſebje wo dnju, na kotrymž bychu ſo ſerbſke ſpěwarſke we wſchěch woſadach ſawjedźe. Po dołhim rosmyſłowanju ſo tak wuprajichmy, ſo ſo to ſtanje njedźelu Laetare, jeli ſo je prjedy w prawym cźaſu ſ krajnym konſiſtorijom dojednane, hewak potom hakle njedźelu Cantate, kotraž je ſe ſwojim mjenom hižo kaž powołana ſa něſchto tajke. Tutón poſdźiſchi termin wěſo njemóže temu ſadźěwacź, ſo ſo nowe knihi hnydom kupuja, ſo ſo pſchedewſchěm paczerſkim dźěcźom darja. A tutym budźe też móžno — dyrbjał=li ſo offizielny termin ſawjedźenja na Cantate poſtajicź — pſchi konfirmaziji wužiwacź tutón rjany konfirmaziſki dar. Wěſteho wo tutym zyłym praſchenju ſo hiſchcźe w prawym cźaſu w ſerbſkich łopjenach woſjewi, kaž ſ klětki. S klětki budźeja duchowni na tutych njedźelach ſwojej woſadźe też drobniſcheho wo ſerbſkich ſpěwarſkich ſdźělicź. Woſebite wuradźowanje żadaſche ſebi dalſchi wudawk tutych nowych ſpěwarſkich, kotryž ma ſo ſ łacźańſkimi piſmikami cźiſchcźecź. Tutón dźiwa bóle na naſch ſerbſki dorost, tón ſ němſkimi piſmikami, nětkole wudaty, bóle na naſchich ſtarych a na wſchěch, kotſiž ſo njemóża a nochzedźa ſpſchecźelicź ſ łacźańſkimi piſmikami. Wěſo ma ſo tutón dalſchi wocźiſchcź po wobſahu runacź nětkle ſhotowjenemu, woſebje ſo njemóże a njeſmě niczo na kěrluſchach pſcheměnicź.

Hdy komiſija ſe ſwojim dźěłom ſaſo ſapocźnje, njeje hiſchcźe wucźinjene. Wěſte pſchepruhowanje noweho wudawka ma ſo prjedy ſtacź, ſo mohło ſo pſchi nowym wudawku wot wſcheho ſpocźatka na to a tamne dźiwacź. Konferenza wupraji „komiſiji ſa nowe ſpěwarſke“ po namjecźe k. fararja Tiſcherja wutrobny dźak ſa wobſchěrne a pilne dźěło, kotreż je ſa ſerbſki lud dokonjała. Pſchi tym nochzemy ſapomnicź, ſwój dźak też wuprajicź wjednikej ſerbſkeje knihaŕnje, k. knihikupzej Janakej ſa wſchu komiſiji pſchi tutym wulkim dźěle poſkicźenu pomoz. Knjes farař Urban poręcźa wo ſwojej kniſy, kotruž chze ſ duchownymi ludowymi ſpěwami wudacź. — We ſwojim dalſchim wuradźowanju měješche ſo konferenza ſaběracź hiſchcźe ſ mnohimi praſchenjemi, tak ſe „Serbſkim towarſtwom ſa ſnutskowne miſijonſtwo“ a ſe „Serbſkim towarſtwom ſa ſwonkowne miſijonſtwo“. Snadź budźe ſa zyłu wěz pſchihódne, to prěnje ſjednocźicź ſ wokrjeſnym towarſtwom ſa ſnutskowne miſijonſtwo. Wěz ma ſo hiſchcźe pruhowacź. „Towarſtwo ſa ſwonkowne miſijonſtwo“ ma wěſo dale wobſtacź a dźěłacź a hromadźicź pſchecźelow a ſobuwojowarjow Knjeſoweho miſijonſtwa. — Wo ſaſtupowanju a wo ſaſtaranju tych woſadow, kotreż wjazy ſerbſkeho fararja nimaja, tehorunja poręcźachmy a też wo „Swjaſku ſerbſkich woſadow“, wo kotrymž ſmy ras wjele jednali. — Něſchto woſebite nam też należi: ſo bychu duchowni ſakſkich woſadow a duchowni pruſkich woſadow do wěſteho ſwiſka pſchiſchli a k ſhromadnemu dźěłu ſa naſch ſerbſki lud. W běhu lěta pſcheproſzy tehodla naſcha konferenza ſerbſkich duchownych Pruſſeje na woſebitu ſhromadźiſnu, kotraž by ſapocźatk tajkeho ſhromadneho prózowanja była a tuto ſdobom nadrobniſcho pſchihotowała. Dobry a ſakładny ſapocźatk k temu mamy po prawom hižo. Pruſka krajna zyrkej je do „komiſije ſa naſche ſerbſke ſpěwarſke“ wotpóſłała k. fararja Ungera-Wojerowſkeho, kotryž je hacź ſem ſwěru ſobu dźěłał. Naſche nowe ſpěwarſke chzedźa tola ſakſkim a pruſkim Serbam jenak ſłużicź a bycź nowy kruty ſwjaſk, kotryž jich do zyłka wjaſa, kotremuž njedyrbjała żana ſnutskokrajna mjeſa niczo ſchodźicź. — Knjes farař Kapleŕ pokaſa naź na ſo bliżazy jubilej Guſtav-Adolfoweho towarſtwa a na kaſchcźiki, do kotrychž ſo hižo nětkole jubilejny dar ſkładuje. Njeſapomńmy pſchi wſchěch nuſach a wudawkach na to, też to ſwoje cźinicź ſa ſwoju evangelſku wěru a zyrkej. — S wucźitanjom protokola, kotryž bě naſch ſwěrny a ſaſłużbny ſapiſowaŕ, knjes farař Mjerwa, piſał, ſkónczi ſo ſhromadźiſna, kotraž bě měła nimo naſpomnjenych dypkow też hiſchcźe wo wſchelakim druhim jednacź a wuradźowacź.

— **Sa Lubijſti zyrkwiny wokrjeſ** bě dźeń 27. mak. rózka woſebity dźeń. Dopołdnja ſhromadźi ſo „wokrjeſny zyrkwiny dźeń“ pod wjedniſtwom k. ſuperintendenty Franki. Na nim wobdźěli ſo też ſaſtupjeŕ krajneho konſiſtorija, k. tajny rada Dinter a k. wyſchſchi rada zyrkw. hamta dr. Thomas. Mjes druhim pſchednoſchowaſche k. farař Arras-Roßanſki wo „Die Vereinigung der Dorfkirchfreunde“ a k. farař Teichgräber-Lubijſki wo „nowych pucźach, kotreż dźěło mjes muſkej młodźinu“ dźe. Popołdnju ſo pſchiſamkny ſhromadźiſna zyrkwineho wokrjeſa, na kotrejž ſo tohorunja naſpomnjeni knjeża wobdźělichu. Po ſawodnej rěczi k. ſuperintend. pſchednoſchowaſche nam wobſchěrnje k. farař Harles ſ Drježdźańſkeho macźerneho doma diakonißow wo dźěle diakonißow, kajkež bě a kajkež je. Pokaſa nam rjane a żohnowanja polne njech też cźeżke powołanje ſa evangelſke żónſke. K. farař Vogt-Kamjeŕcźańſki — Kemnitz — rěcźeſche po tym wo hudźbje poſawnow a zyrkwinſkej hudźbje. Pokaſa nam naſtacźe a wuwicźe poſawnow a roswi nam pſchecźa ſa dalſche ſarjadowanje. — S tym njebě program tuteho dnja hiſchcźe dowucźerpany. ½6 hodźin pſchednoſchowaſche k. farař Harels pſched ſhromadźenymi żónſkimi a młodymi holzami ſnowa wo diakonißach a jich wulkim nadawku. K tutemu pſchednoſchkej pſchiſamkny ſo napraſchowanje a rosmołwa. Kóżda měješche ſkładnoſcź, ſebi dacź wujaßnicź jej njejaßne praſchenja tuteho dźěła. — Njech je dźěło tuteho dnja ſe żohnowanjom ſa zyły zyrkwiny wokrjeſ, kotryž 36 woſadow wopſchija. A njech je wón też prawje wjele wudobył ſa wěz diakonißow. Płacźi tola runje tuto woſebje w naſchim cźaſu dźěłonjemějerjow dźiwne ſłowo: „Žně ſu wulke, dźěła je wjele a dźěłacźerkow mało!“

Liſtowanje. T. w B. ſa pokutny dźeń (Rem.). — M. we B. ſa Oculi.

Cźišło 11

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosc da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbſke njedźelſke łopjeno

W Budyſchinje 16. měrza 1930 Bautzen

Samołwity redaktor farař Wyrgacz w Nošacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa kóždu ſobotu a płaćźi ſchtwórcźlětnje 108 ſlotych pjenjezkow

Pokutny dźeń.

List na Hebrejſkich 13, 7—9.

W naſchich ſrudnych cźaſach huſto ſkórźbu łyſchimy, ſo na wodźerjach pobrachuje. Wodźerjow wſchak je po prawom doſcź a nadoſcź, hacź pak lud k ſbožu wodźa, to ſo praſcha. Wulke europiſke njeſbožo, pod kotrymž najbóle naſch lud cźerpi, ſu tajzy ſawinowali, kiž dyrbjeli ſawjedźerjo rěkacź. Sserbſke heßło praji, ſo wucźeni ſwět ſawjedu, a wjele je bjesbóžnych, błudnych wucźbow, kotreż ſu ſo do luda roſpſcheſcźěrałe. Tak je też wulki wotpad wot wěry naſtał, a Knjeſowa zyrkej ſteji w cźeźkim wojowanju.

Pobrachuje też zyrkwi na wodźerjach? Ssu ludźo, kiž ſa zyrkej nowych wodźerjojw žadaju, kiž bychu po duchu naſcheho njewěrjazeho cźaſa zyrkej ſarjadowali a też njewěrjazych ſa zyrkej dobyli. Kajke dyrbjało to roſſchcźěpjenje naſtacź, to by kónz Knjeſoweje zyrkwje był!

Wulki wodźeŕ zyrkwje je Luther był, a to je wón hiſchcźe. Na to chze w tutym lětcźe, w kotrymž ſu ſo 400 lět po Augsburgſkim wěrywuſnaczu minyłe, ſakſki krajny biſkop na pokutnym dnju w póſtnym cźaſu pokaſacź. Luther bě a je hiſchcźe ſ wodźerjom k japoſchtołſkim wucźerjam, kiž ſu Boże ſłowo wucźili a kónz wěry , duſchow ſbóžnoſcź, namakali. Tu njeje roſdźěła mjes wcźera a dźenża, mjes ſtarym a nowym cźaſom. Tu je wěcźna, jónkrócź ſjewjena wěrnoſcź: Jeſuß Khryſtuß wcźera a dźenża a tón ſamy, kiž wón je, budźe też do wěcźnoſcźe. Luther njebě žadyn nowotaŕ, jeho wěra bě wjaſana na bibliſke ſłowo, kotreż měješche jako doktor ſwjateho pißma hižo w lětach do ſwojich ſławnych theſow we Wittenberku wukładowacź.

Tuž też chzychu Luther a jeho ſobudźěłacźerjo pſched Augsburgſkim ſejmom niczo druhe jako ſwoju wěru wuſnacź, hacź cźiſtu wucźbu ſwjateho pißma. Kaž je Knjeſowy japoſchtoł Hebrejſkich napominał, ſo ſo njebychu ſe wſchelakimi a ſ cuzymi wucźbami dali wokoło honicź, tak je Luther wſchě cźłowſke, niz w bibliji namakane wucźby wotſtronił. Tak dobu tutón ſmužity wucźeŕ Božeho ſłowa tamneje wěſtoſcźe a njepſchewinjomneje mozy, w kotrejž móješche wón wſcho wuſkutkowacź, ſchtož k ſałoženju evangelſkeje zyrkwje dowjedźe. Tak na ſwojim Lutheru widźimy tamnu kraßnu wěz, ſo wutroba budźe wobtwjerdźena pſches hnadu.

Schtóž tole „lutherſtwo“ ma a haji, tón móže na ſwjatym polu nabožiny, potajkim w zyrkwi, ſ wodźerjom a wucźerjom bycź.

Na pokutnym dnju, to ſebi po ſwojim khutnym mjenje tutón dźeń žada, mamy na hrěſchnu winu ſwojeho luda a też ſwojeje zyrkwje hladacź. Hrěchow je jara wjele. Ale kotry hrěch je prěni, to rěka tón, ſ kotrehož dalſche hrěchi naſtanu abo ſ kotrymž ſo durje wotewrja k druhim a ſnadź k wſchitkim hrěcham? To je wotpad wot Boha, wot Khryſtuſa, wot zyrkwje, wot tych, kiž Boże ſłowo wucźa a we wěrje ſteja hacź do ſwojeho kónza. Kaž ſo pſchehrěſchenje dźěſcźa pſchecźiwo ſtarſchimaj ſ tym ſapocźnje, ſo dźěcźo pócźnje njedźakowne bycź, tak też ſapomnjenje Božeje hnady, kotruž je cźłowjek doſtał, k tomu dowjedźe, ſo cźłowjek zyle wot ſwojeho wótza wotpadnje. Wotpad wot hnady. Kajke je to

wulke njeſbožo! Kak ſlě ſteji ſ wutrobu! Nima žaneho troſchta, žaneje ſepjery wjazy.

Kraßna wěz je, hdyž wutroba budźe wobtwjerdźena pſches hnadu. To kóždy ſacžuwa, kiž Boże ßłowo lubuje a na wucžbje wěrjazych muži, wucžerjow a duchownych, ßłyſchi, ſchto Khryſtuß w nich dokonja, kak je jich wutroby napjelnił ſ nowym žiwjenjom a je na wěſtu, ſbóžnu wěru ſałożił.

W naſchim cžaßu wſchelake mudroſcże, też hacž ſ Indiſkeje ßem, mjes ludom wukhwaluja a kſcheſcžijanſtwu dotalnu cžeſcž woſmu, ſo je jeniczka a najwyſchſcha wěrnoſcž. Wſchě mudroſcże měſchecž, wſchitke wěry do jeneje ſjednocžecž, kajka dyrbi to wunicž dźiwna wucžba! Tomu napſchecžiwo ſteji Khryſtuß we ßwojim bójſtkim ßwětle. Schtóž jeho hnadu ma, tomu wſchitke druhe wucžby wjele na ßebi nimaja. Jeſuß Khryſtuß nam woſtanje jeniczki ſbóžnik a miſchtr, Jeſuß Khryſtuß wcžera a dźenßa a tón ßamy też do wěcžnoſcże.

Hamjeń.

Pſchecſcžěhanje kſcheſcžijanow.

(Pokracžowanje.)

Schtož hacž ßem nadróbniſcho wo pſcheſcžěhanju prěnich kſcheſcžijanſkich lětſtotkow piſachmy, nochzyſche woßwabicž ſrudobu a žałoſcž tamnych cžaßow. Ně, wone běchu krwawne a roſne doſcž! Wono chzyſche jenož rosjaßnicž, cžehodla, ſ kajkich pſchicžinow Romſcy kſcheſcžijanow pſcheſcžěhachu. A my ſpóſnachmy, ſo ßu pſchicžiny romſkich ſ wulkeho dźěła runje nawopacžne byłe, dźiwajo na rußowſke. W Rußowſkej wukhadźa tuto ſakhadźenje ſ njewěſty, ſ bjesbóžnoſcże, ſ bycža bjes nabožiny. W Romje nawopak. Wſchak kſcheſcžijanow ßamo atheißma dla, t. r. dokelž bohow prějachu, ßudźachu.

Trajanowy edikt nałożowaſche miliſcho khěžor Hadrian, 117—138. Ale rubiſcho hacž wón ſakhadźachu w jeho cžaßu ſběžkowſcy Židźa w Paleſtinje pſchecžiwo kſcheſcžijanam.

Jich wjednik běſche Schiman abo Bar-Kochla. Hadrian bě wobrěſanje ſakaſał a twarjeſche tam, hdźež běchu rospadanki ſpaleneho Jeruſalema, nowe romſke město Aelia Capitolina. Wot lěta 132 hacž 135 wojowachu Židźa ſaßakli pſchecžiwo Romſkim a ſakhadźachu žadławje pſcherżiwo kſcheſcžijanam. 135 bu Bad Kochla morjeny.

W Hadrijanowym cžaßu poſběže ßo tu a tam, kaž prjedy hižo też a poſdźiſcho ſaßo, też póhanſki lud pſchecžiwo „bjesbóžnym“ — tak jich mjenowaſche, dokelž žaneho widomneho boha njemějachu — kſcheſcžijanam, jich winujo, ſo ßu njeſboža, kotrež na lud a kraj pſchińdźechu, ſawinowali.

Hadrijanowy cžaß bě tak, haj runje niz najcžeżſchi cžaß, tola cžeżki cžaß ſa kſcheſcžijanow. Po nim knjeżeſche khěžor Antonius Pius, 138—161. W tutych lětach bu to hórje ſa kſcheſcžijanow. Pod jeho knjeżerſtwom pſchińdźe drje też na město Ssmyrna to wulke pſcheſcžěhanje, w kotrymž biſkop Polykarp martraŕſku ßmjercž pocžerpi, drje w lěcže 155 abo 156. Drobniſcheho wo tym cžitaj w hižo naſpomnjenymaj knihomaj: „Kſchiž a mjerž“ a „Porſt Boži“. Nimo toho budź tu też na knihu „Timotheuß“ pokaſane; wſchě tſi je wudało Sserbſke lutherſke knihowne towaŕſtwo.

Polykarp je to huſcžiſcho nałożowane ßłowo prajił: „86 lět hižo ßłužu Khryſtußej ßwojemu Knjeſej, a wón mi njeje nihdy niczo ſrudźazeho cžinił. Kak mohł ja tomu njeßwěrny bycž, kiž je mje wumohł!“ Jeho pſchiwjaſachu k ſtołpej a ſapalichu ſchcžěpowz.

161 hacž 180 knjeżeſche khěžor Markus Anrelius. W tutych lětach bu woßebje južna Galiſka, to je nětcžiſcha Franzowſka ſ pſcheſcžěhanjom domach pytana, woßebje Lyon a Wijena. Tam wumrě 169 biſkop Bothinus žałoſtnu ßmjercž; bě, kaž Polykarp, ſchědźiwz ſ 90 lětami. Tam wobßwědcžichu woßebje też žónſke ßwoju ßwěru k Jeſußej Khryſtußej, tak Blandina. Hacž runje ßłabuſchka žónſka, wobſta w cžwilach, ſ kotrymiž ju wot ranja hacž do wjecžora martrowachu, tak, ſo ßamo jeje cžwilowarjo wuſtachu. Wona wuſna a woſta pſchi ßwojim wuſnacžu: „Ja ßym kſcheſcžijanka, a ſchtož na naß kſcheſcžijanow rěcžicże, je cžiſta łža a pſchiſißłodźenje!“ Dźiwi cžěłz ju ſkóncžnje ſ rohomaj mori.

„Ja ßym kſcheſcžijan!“ to wuſna tehdy też diakon Sanktuß, hacžrunje bu najßurowiſcho dracžowany. Žehliwe żeleſo, ſchwikanje, dźiwje ſwěrjata a druhe martry jeho njeſtraſchichu. Jako dźiwje ſwěrjata jeho kraweho, ſajětſeneho, ßmudźeneho njerodźachu a runje tak podobnje martrowaneho Maturußa niz, buſchtaj ſ mjecžom morjenaj.

Kaž pſchi južnych brjohach Franzowſkeje tak ſakhadźeſche pſcheſcžěhanje kſcheſcžijanow też pſchi połnóžnych brjohach Afriki. Woßebje cžerpjachu kſcheſcžijenjo města Karthago. S tamnych martrarjow ßo nam pſchede wſchěm dwě žónſkej mjenujetej. Wonej běſchtej po rodże tak wſchelakorej, we wěrje pak tak jenajkej; woßebna Vivia Perpetna a njewólniza Felizitaß. A też w ßmjercži runaſchtej ßo jena druhej.

Něhdže 20 lět bě po tym bóle měrny cžaß ſa kſcheſcžijanow, njech też niz zyle bjes pſcheſcžěhanjow. S lětom 202 pak pſchińdże ſaßo cžeżki cžaß, a to woßebje na kſcheſcžijanow Egiptowſkeje a dozyła Afriki. Khěžor Septimius Severus bě wukas wudał, kotryž ſakaſowaſche pſcheſtupjenje póhanow k židowſkej a ke kſcheſcžijanſkej wěrje. Sroſumimy, ſo tutón ſakoń pſcheſcžěhanja ſawinowa; pſchetož ſańdźene ſrudne cžaßy njeběchu ſadźěwale rosſchěrjenju kſcheſcžijanſkeje wěry. Krawna rola bě płódna rola. Pſchezo wjaz a wjaz ßo pſchiwobroczi k wěrje do Jeſußa a „ſhřeſchi“ tak pſchecžiwo khěžorowemu ſakonjej.

Alexander Severus, kotryž 222—235 knjeżeſche, bě ſaßo cžiſcże hinaſcheho měnjenja wo kſcheſcžijanſtwje. Pod wliwom ßwojeje macżerje, kotraž Julia Mamaea rěkaſche, wſa wón Khryſtußowy wobras ßobu do pſchibohow ßwojeho doma. W lěcże 235 ſběže ßo pſchecžiwo njemu Maximinus Thrax, mori jeho a ſcžini ßo ſa khěžora a bě tak ßam wot ßo pſchecžiwo wſchemu, ſchtož bě jeho pſchecžiwnik ſa dobre měł a tak też pſchecžiwo kſcheſcžijanam. Woni buchu ſnowa pſcheſcžěhani. Tola jenož hacž do lěta 238 bě wón ſ khěžorom. Romſke khěžorſtwo cžerpjeſche tehdom hižo jara pod hřěchami ßwojich khěžorow a zykeho luda.

Lěpſchi a měrniſchi cžaß ſa kſcheſcžijanow, njech też jenož krótki, pſchinjeße khěžor Philipuß Arabs, 244—249; tutón je, kaž legenda powjeda, w potajnym kſcheſcžijan był. Ale to je legenda! Wěſo też pſcheſcžěhanja pod nim zyle njewuwoſtachu; tomu hižo póhanſki lud ſadźěwa, kotryž kſcheſcžijanow wſchelakeho winowaſche a też ſa jich wobßedźeńſtwom ſtejeſche. Tak buchu tehdy n. pſch. w Egiptowſkej kſcheſcžijenjo jimani, wurubjeni, ſkónzowani.

(Pokracžowanje.)

Ruſke pſcheſcžěhanje.

Powjeſcžow wo tym je dźeń a wjazy. Ssu jara wſchelakore.

Metropolitanej, kotryž bě też tu naſpomnjeny „ſměrowazy“ wukas wo pſcheſcžěhanju podpiſał, ßu ßo wěrjazy ſe wulkim ropotom a hołkom w Božim domje „podźakowali“.

To je dopokas wjazy, so ßu ſrudne powjeſćże wo pſcheſćžéhanju wěrne a niz powjeſćże, kotreż chzeja ſměrowacź.

Synoda grichiſko-orthodoxneje zyrkwje Grichiſkeje je ßwjatočnje proteſtowała pſchećźiwo ruſkemu pſcheſćžéhanju a ſwjaſt ludow proßyła, pſchećźiwo tomu ſakročźicź.

Amerikanſki katolſki biſkop Longby je wótre napominanje na wſchě wyſchnoſćże ſemje woſjewił, ſ kotrymž je k diplomatiſkemu ſakročenju pſchećźiwo Rußowſkej napomina. Wobmyßlenja ſćžéhwkow, kotreż mohłe ſćžéhowacź, njeßmědźa pſched tym wottraſchowacź. W Jendźelſkej njeſměje wón po wſchěm ſdaćźu wjele wuſpěcha ſ tutym žadanjom. Jendźelſka wyſchnoſćź je ſakaſała, w Božich ßkužbach ſa wojakow ſpominacź na ſrudne położenje kſcheſćźijanow w Rußowſkej; też njeßmědźa jendźelſzy duchowni na kódźach w ßwojich modlitwach na rußowſkich kſcheſćźijanow ſpominacź.

Katolſzy biſkopja Schpaniſkeje ßu tohorunja ſ proteſtom pſchećźiwo pſcheſćžéhanju rußowſkich kſcheſćźijanow wuſtupili a runje tak to po zyłej ſemi wupſchěſtrjene ſjednoćeńſtwo. Swětowy ſwjaſt ſa dźěło w pſchećelnoſćźi.

A ſchto móžeſch ty ćinicź? Dobroproſchenje we wſchej ßwěrje a dowěrje ſa rußowſkich pſcheſćžéhanych! A wutrobne dźakowanje ſa wſcho, ſchtož twoje je! A khutne prózowanje, bycź hiſchćże dźakowniſchi, ßwěrniſchi, wěrniſchi kſcheſćźijan!

A hiſchćże něſchto! Doſtojniſcho ßwjećźicź njedźelu! Cźehodla runje to? Dokelž rußowſki lud njemóže žanu njedźelu wjazy ßwjećźicź, dokelž Rußowſka nima žaneje njedźele wjazy. A to je njeßměrne ſchkodowanje. Lud bjes njedźele! Schto wſcho njepraji to! Schtyri dny tam dźěłaja, pjaty je ßwobodny, ale niz ſa wſchěch. Dźenßa ma mandźelſki „ßwobodny dźeń", jutſe mandźelſka, ſa jutſiſchim ßyn a dźeń po tym dźowka. Potajkim: ani ßwójba nima ſhromadny „ßwobodny dźeń" abo „njedźelu", — njedźelu pak njeſrošymń w naſchim ſmyßle! — A to je ſyſtem, ſyſtem antikhryſta kaž wſchě tajke ſapočźinanja Sowjetruſkeje. To je kónz ßwójbneho žiwjenja, kónz ßwójby! Tehodla ßwjećź njedźelu! Sswjećź ju jako dźeń, na kotrymž njedźěłaſch! A ßwjećź ju jako dźeń, na kotrymž pſchedewſchěm ßkužiſch Bohu a duſchi!

Dźěćźo a macź.

Do ſchule ſa dźěćźi, kotruž ma Drježdźanſki macźerny dom diakonißow, pſchiwjedźechu dźěćźo, kotreż pokhadźeſche ſ doma, w kotrymž běchu njeſtrowe, kažaze wobſtejnoſćże. Macź kotraž ſwjetſcha ſ dźěſćźom pſchikhadźeſche, bě ſwjetſcha jara njepſchećźelniwa. Małej holćźy ßo pola ßmilnych ßotrow jara ſpodobaſche a wona rad pola nich pſchebywaſche.

Po lětach wupowěda holćźyna macź diakoniſſam tole: Wona pokhadźeſche ſ lěpſchich kruhow. Bě katolſka. Žiwjenje pak bě jej wſchu wěru wſało. Jeje holćźka powědaſche ji domach te ſtawiſny ſaßo, kotreż bě w ſchuli pola diakonißow ßłyſchała, a ſpěwaſche też małe modlitwy. Wona njewoſtaji macźeri měra, doniž macź tute modlitwy ßobu njeſpěwaſche. Tak bě wona ſe ßwojim dźěſćźom nawuknyła, ſaßo ßo modlicź a wěricź. Wona bě ßo nućźena cźuła, do evangelſkeho Božeho domu hicź a tam wjazy wo Sbóžniku ßwojeho dźěſćźa ßłyſchecź. A wona bě jeho namakała a bě ßo rosßudźiła, bycź ſtaw evangelſkeje zyrkwje.

Tak bě dźěćźo ſe ſchule diakonißow macźeri pucź pokaſało.

Nowe ßerbſke ſpěwarſke.

Kaž ßmědźachmy hižo woſjewicź, ßu nowe ßerbſke ſpěwarſke nětk po dołhim ßwěrnym dźěle hotowe. A ſakſke krajne konſiſtorium je też do toho ſwoliło, ſo ßo ſ njedźelu „Laetare" ſawjedu. Na tutej njedźeli budźe ßo we wſchěch ßerbſkich Božich ßkužbach na tutón ważny podawk ſpominacź a nowa ſpěwarſka kniha ßo ßwjatočnje do ßkužby woßady ſtajicź, — khiba ſo by něhdźe woßada była, kiž by dyrbjała zyle woßebitych pſchiċinow dla na druhu njedźelu dźiwacź.

Tuž pak njech ßebi nětk też naſchi woßadni nowu knihu wobſtaraju pak w Ssmolerjez kniharni pak pola ßwojeho farara. Njedźelu Laetare chzemy tola potom wſchudźom ſe nich ſaſpěwacź nowy khěrluſch.

Ssebi nowe ßerbſke ſpěwarſke knihi kupicź, njebudźe tak cźežko. Rjana nowa kniha, zyła do płatu ſwjaſana, ſe ſłotym kſchižom płacźi jenož 2 hr. Schtóž chze lěpſche, do kože wjaſane měcź, ma wěſo něſchto wjazy na to ważicź.

Schtóž pak ßo nochzył ſa nowu knihu rosßudźicź, dyrbi ßebi nowy pſchidawk kupicź, ſo by ßwoje dotalne ſtare ſpěwar-

„Wo ruſkim pſcheſćžéhanju ßwědcźi też tu pokaſany wobraz, njech też niz wo krawnym. Ruſzy dźěłacźerjo w Ssmolenſku ßu ßamo karneval wužili, wohanicź kſcheſćźijanſku wěru a tak pſchihotowacź kſcheſćźijanam ból a želenje. Wußměſchuja tu kſchiž a druhe zyrkwinſke naprawy. Na kſchižu ſteji: „Gospoda Boha na ßmjećże!"

ſke pódla nowych trjebacź mohł. Tutón płaczi 50 pj. a woſchija wſchě te kherluſche, kotreż w dotalnych ſpěwarſkich njejßu a ſapiſk kherluſchowych liczbow nowych a ſtarych ſpěwarſkich, ſo by kóżdy ßebi mohł prawy kherluſch namakacź. Pſchi tym ma pak ßo wopomnicź, ſo je też w dotalnych kherluſchach, kotreż też w nowych ſpěwarſkich namakaſch, to a tamne pſcheměnjene.

Nadróbniſcheho woſjewi ßo na njedźelach też ſ klětki.

Tuż nětk, lubi Sserbjo, ſpěwajmy Laetare ſ nowymi ſpěwarſkimi nowy kherluſch Bohu tomu Knjeſej ſ dźaknej wutrobu!

Zyrkej a ſtat.

Konfirmazija je bórſy. Swjetſcha pſchiſtupi jich mało paczeŕſkich dźěczi k Boźemu woltarjej, też w naſchich woßadach. Haj, tu a tam ßu mjeńſche woßady, kotreż lětßa doznyła żanych paczeŕſkich dźěczi nimaja. To je jewjenja, kotreż naß dopominaja na wulku wójnu. Wone też hiſchcźe k lětu a ſa dwě lěcźe tu budźeja. Potom budźe ßo liczba konfirmandow ſaßo powjetſchicź. — Wo woßebitej konfirmaziji pißachu we tutych dnjach nowiny. Ssedmjo doroſcźeni buchu konfirmirowani. Schcźuwanje a hida pſchecźiwo zyrkwi a nabożinje bě pſched lětami ſadźěwało, ſo ßwój kſchcźeńſki ßlub wobnowichu. Nětk pak ßo ſaßo k wěrje a zyrkwi wrócźichu a ßo ſjawnje a ſprawnje w konfirmaziji k ßwojej evangelſkej wěrje wuſnachu. Swjeßelena móżeſche tamna woßada pſchiſtajicź, ſo je ßo nowe pſchihotowanje tajkich doroſcźenych „paczeŕſkich dźěczi“ ſapocźało. Podobnje je to w mnoho druhich woßadach; też we naſchich łużiſkich ſtawaja ßo tajke konfirmazije. A naſch cźaß je ſe wſchěm, ſchtoż je nam pſchinjeßł, tak prawje pſchihódne, ſpóſnacź a dopóſnacź, ſchto maſch a ſchto nimaſch, hdyż maſch abo nimaſch nabożinu a wěru ſa ſakładk żiwjenja.

Film „Die ſchwerſte Stunde der Frau“ je jim jich wjele ſ pohórſchenjom był. Saſſke krajne konſiſtorium bě namołwjenja dostało, ſo by pola wyſchnoſcźe pſchecźiwo pokaſowanju tuteho filma ſakrocźiło. Wono to je. Je ßo na ſnutskowne miniſterium w Drjeźdźanach ſ próſtwu wobrocźiło, ſo by tuto filmaj „Die ſchwerſte Stunde der Frau“ a „Was iſt Liebe?“ ſa Saſſku ſakaſało abo na wyſchſchim měſtnje ſa pruhowanje filmow namjetowało, ſo byſchtej ßo ſa zyku Němſku ſakaſałoj. Miniſterium je dźěliło, ſo je po druhim namjecźe cźiniło. Po dalſchim ſdźělenju miniſteriuma je ßo też ſjawne pokaſowanje tuteju filmow ſakaſało; jenoż w ſawrjenych pſchedſtajenjach ßmědźa jej ſtudowazym lěkarſtwa, babam a podobnym pokaſowacź.

Radio. Je ſnate, ſo njeje ſarjadniſtwo ſakſkeho radija nabożnym wuhotowanjam, nutrnoſcźam pſchikhilene. Tehodła je hibanje naſtało, kotreż chze ßebi też pſchi radioſtazijach w Lipſku a Drjeźdźanach wudobycź wuhotowanjow nabożnych ßwjatocźnoſcźow tajkeho abo podobneho raſa, każ je n. pſch. wulka němſka ſtazija w Königswuſterhauſen kóżdu njedźelu a ßwjaty dźeń wuhotuje. S tym chze tuto hibanje, kotreż ma zyle wěſcźe ßwoje połne prawo, něſchto dobre a ſpomożne wudobycź ſa khorych a bědnych każ ſa tych, kotſiż njemóżeja njedźelu do Boźeho doma k ſhromadnej Boźej ßkużbje pſchińcź. Tute nabożne wuhotowanja radija njemóża pak ani na měſtno ſhromadnych njedźelſkich Boźich ßkużbow, każ je woßada w Boźim domje ßwjecźi, ſtupicź ani też jim runeje ważnoſcźe měcź. Schtóż to měni, tón njeje ani dopóſnał, ſchto tajka ſjawna Boża ßkużba w Boźim domje bycź chze a też je, tón njeje hiſchcźe k tomu dóſchoł, woprawdźe ßobu ßwjecźicź ſhromadnu woßadnu Boźu ßkużbu, njech njedźelſki dźeń njech ßwjaty dźeń. Tuta woſtanje, ſchtoż bě a ſchtoż je; tamne domjaze Boże ßkużby pſchi radiju ßu pak nuſna a dobra wupomoz ſa tych, kotſiż njemóżeja dla khoroſcźe abo bědnoſcźe abo ſtaroby do Boźeho domu pſchińcź abo kotſiż dyrbja ßo wotměnjejo ſ druhimi domjazymi kóżdu druhu njedźelu domach woſtacź; wone pak njeję żana pomoz ſa měnjenje tych kotſiż ßo ſdaluja ßwojeho prawa każ ßwojeje pſchißkuſchnoſcźe, ſhromadnje ßwjecźicź Boże ßkużby w Boźej ßwjatnizy a ßo tak ſdaluja też woßebje teho a woßobinſkeho żohnowanja. Schtoż je woboje lěta dołho ſamohł, ßwjecźicź ſhromadne Boże ßkużby w Boźim domje a ßobußwjecźicź tajke woßebite nabożne wuhotowanja radija, tón to wě a wobßwědczi, — a to też ſa pſchenjeßenje woprawdźitych Boźich ßkużbow ſ Boźich domow. Tute mamy lědy hdy ſ němſkich Boźich domow, huſto a porjadne ſcźelu wukrajne ſtazije tajke. Nowotnik pſchi radiju je drje huſcźiſcho toho měnjenja, ſo ma w radiju nětk wſchitko, ſchtoż trjeba, a tak też w radionutrnoſcźi tu jenu, prawu, doſpołnu Boźu ßkużbu. Ale cźim bóle radijej pſchiwuknjeſch, cźim bóle pruhujeſch a wuſwoleſch. — S tym wſchěm pak nochzychmy pſchecźiwo radijej prajicź, też niz jeho ważnoſcź a wulkotnoſcź pomjeńſchecź. Tuta tu je a budźe hiſchcźe wjetſcha. Schkodu ſměje jenoż tón, kotryż to njedopóſnawa a ßo ßobu ſa to njeſtara, ſo radio ßkuži też tomu, ſchtoż ma wón ſa powſchitkownje dobre a ſpomożne. Nabożina to je, je to pſchedewſchěm.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

W **Drjeźdźanach** wotměje ßo njedźelu Laetare ſaßo we kſchižnej zyrkwi ßerbſka Boża ßkużba.

„Dźeń żarowanja“ njeje pſchezo hiſchcźe powſchitkownje ſawjedźeny, woßebje njeje ßo ſakſka wyſchnoſcź ſa tajki rosßudźika, a to tohodła niz, dokelż ſa zyku Němſku hiſchcźe ſakońſkeho ſarjadowanja ſa tutón dźeń nimamy. „Dźeń żarowanja“ żada pak ßebi, ſo ßo jako khutny, cźichi dźeń powſchitkownje w kraju a ludźe ßwjecźi. Dołhoż ſa to wěſtoſcźe nimamy, je lěpje, jón niz hakle jako tajki woſnamjenicź. Pſchetoż, hdyż ßo lud na tajkim dnju njemóże hary, ſawjeßelenja, rejow woſtajicź, je lěpje, ſo jón njeßwjecźi. Saſſke woßady wopominaja tehodła nětkle ßwojich padnjenych woßebje na njedźeli ſemrětnych. Schtoż pak tón wot wſchelakich ſjednocźenjow ſarjadowany dźeń ßobu ßwjecźi, tón ßwjecź jón ſnajmjeńſchà ſe ßwojim domom jako woprawdźe khutny dźeń, jako wěrny „dźeń żarowanja.“

Do woßadow budź też ſ tutym rosnjeßena ta ſwjeßelaza a dołho wocźakowana powjeſcź, ſo ßu nowe ßerbſke ſpěwarſke hotowe, a ſdobom też, ſo je ſakſke evangelſke konſiſtorium njedźelu Laetare ſa to poſtajiło, ſo bychu na njej woßady nowu knihu do njedźelſkeho a wſchědneho trjebanja pſchewſake, na tutón woßebity podawk w Boźej ßkużbje ſpominajo. Dokelż je cźaß hacź do njedźele Laetare krótki, je nuſne, ßo nětk hnydom wo nowu knihu poſtaracź, kotruż ma Ssmolerjez knihaŕnja na pſchedań a kotruż też woßadni duchowni rad wobſtaraju. Sdobom je też nowy pſchidawk wuſchoł, kotryż je ſa tych, kotſiż chzyli w Boźich ßkużbach, ſa kotreż budźa potom nowe ſpěwarſke płaczicź, ßwoje dotalne ſtare ſpěwarſke trjebacź. Pſchidawk ma ßo ſtarym ſpěwarſkim pſchipołożicź abo pſchidacź. Wono budź pak hnydom na to pokaſane, ſo je najjednoriſcho tak, ſo ßebi nowe ſpěwarſke kupiſch a niz hakle pſchidawk k ſtarym. Ale ſchtóż hinak měni, cźiń hinak.

Liſtowanje: M. w Bu. ſa Oculi. — W. we W. ſa Laetare.

Čisło 12 **Pomhaj Bóh!** Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje **23. měrza 1930** **Bautzen**

Samolwity redaktor farař Wyrgacz w Nošacźizach. — Cźišchcź a nakład Ssmolerjez Inihicźiischczerńje a knihańje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa kožđu ſobotu a płaczi ſchiworczłetnje 108 ſtotych pfenjezłow

Njedźela Okuli.

List ſwj. Pawoła na Epheſ. 5, 1—9.

Njej to pſchewjele žadane: Cźińcźe po Boſy. My khudźi, mali, knicžomni, hrěſchni ludźo po wulkim, wſchehomóznym, ſwjatym Boſy? Schtó chzył wulkosćź a ſdobnosćź tutoho žadanja a ſdobom też to, ſo ſo tajke žadanje na naš ſtaja, doſćź wuprajicź? Ale to je wěſte: Nimamy prawa, ſo toho ſminycź. Bóh ženje nježada k cźemuž njeby ſwoje radźenje, ſwoju móz najprjedy podał. Tuž njech ſa naš płaczi: **Cźińcźe po Boſy jako lube dźěcźi!** To pak po japoſchtoła ſłowach dźenža rěka: Khodźcźe we luboſcźi a khodźcźe w ſwětle.

Hdyž nam luba biblija Boże bycźe wopišuje a my ſ njeje wuknjemy, něſchto wo Boſy wědźecź a cźłowjekow wo tym roswucźowacź, nam wona mjes druhim tole wulke a pſche wſchu měru rjane praji: Bóh je luboſcź. Tole ſwjate wuprajenje je tak wulke, ſo jo cźłowjekojo, ſamo najwucźeniſchi mjes nimi, ſe ſwojim roſumom a ſe ſwojej mozu dopósnacź njemóža, ſo ſo woni huſto ſtyſknje praſcheja: O Božo, cźehodla to a to, hdyž ſy tola luboſcź? A jich wjele hiſchcźe zyle hinak praji a woła. Dźenža ſ nimi nochzemy prawowacź, chzemy jich wjele bóle wobžarowacź, ſo ſtej jich wocźi dźerżanej, chzemy jich ſpytacź ſa ruku wſacź a jim rjez: Je to woprawdźe wěrno, ſo wo Božej luboſcźi niczo njewidźicźe? A hdyž ſu trochu do ſo ſchli, wocźi a wutrobu wotewrili, chzemy ſpytacź, krocźel dale ſ nimi hicź a jim a ſ nimi ſaſpěwacź: O luboſcź, kiž ſy njebjo rostorhnyła, ſo dele puſchcźiła do hubjeńſtwa, abo w tutym póſtnym cźaſu: O jehnjo, ty wot wěcźnoſcźe ſy mje tak lubowało, a hdyž cźaſ dopjelnjeny bě, ſo ſa mnje moricź dało. Njemóžemy ſebi myſlicź, ſo mohło to zyle bjes žohnowanja ſa nich bycź. A my ſami bychmy ſ tym hiſchcźe wěſcźiſchi byli w tym: Bóh je luboſcź, bychmy ſacźuwali wěrnoſcź toho, ſchtož je pokutny dźeń nam předował: Kraſna wěz je, ſo budźe wutroba wobtwjerdźena. Kak zyle hinak bychmy ſo wukhowali w Božej lubej ruzy, kak wjele radoſtniſcho jemu ſpěwali: Wón huſto ſrudnym pomhał je a dale troſchtowacź jich chze, cźeſćź Bohu Knjeſej dajcźe! Bychmy byli lube dźěcźi lubeho Wótza.

Ssmy-li pak to a ſebi toho wědomi, też hinak njeńdźe hacź tak: Cźińcźe po Boſy jako lube dźěcźi. Pſchetož dźěcźi, wſchitke dźěcźi, po druhich cźinja. To je woſebite waſchnje dźěcźi tak wone roſtu, tak wone wuknu, ſo po druhich cźinja. Ssamo my wulke dźěcźi tak cźinimy, huſto doſćź bóle, hacź je nam wědomne. Pola wěſtych ludźi je ſamo kaž ſměſchne, kak jara ſo woni po druhich ſłožuja. Cźehodla pak po Boſy njecźinimy? Cźehodla jeho ſa pſchikład njebjerjemy? A ſwj. japoſchtoł praji: Cźińcźe po Boſy w luboſcźi, wón njepraji jenož: Rěcźcźe, předujcźe, ſpěwajcźe, piſajcźe knihi a naſtawki wo njej, jako budźiſche wón wědźak, ſo móže ſo ſ cźłowſkimi a jandźelſkimi jaſykami wo njej rěcźecź, a budźe tola wſchitko podarmo, jeli ſo ſo njebudźe w njej khodźicź. Abo ſo njebudźa ludźo ſkónczńje wjazy do luboſcźe wěricź, ſo je ta něſchto zyle wulke a bójſke, ſo ſkónczńje k tomu dóńdźe, ſchtož je wěſty hanjeŕ tak wuprajił: Ssmy ſo nětko doſćź lubowali, chzemy ſapocźecź ſo hidźicź! To je wěſcźe žałoſtne ſłowo, je hróſbny wuſyw, kiž je woprawdźe ſataniſke płody njeſł. Lětdźeſatki, kiž ſa nami leža, a woſebje to, ſchtož ſo dźenža ſtawa, dyrbjałe nam wocźi wotewricź wo tym, ſo ſmy

ſ tajkim heßkom zyle wěſćze na wopačnym puczu. Abo myßlitśebi woprawdźe ſchtó, ſo budźa na tuto waſchnje cźaßy lěpſche? Pſched krótkim ßo hiſchćze wokaſche: Njechamy dobroty, żadamy ßwoje prawo! A dźenßa? Njeje hižo tak daloko, ſo budźa ludźo dźakowni, hdyž jim ſchtó ſchto dari, potajkim jim luboſćź wopokaſuje? Srudnje doſćź, ſo ßu hakle tele ſrudne wobſtejnoſćze naß wucźicź dyrbjałe, hdyž je nam tola dawno pißane: Luboſćź Khryſtußowa naß k tomu nucźi! Tohodla pak njech ßu kſcheſćźijenjo woßebje na to pokaſani: Khodźćze w luboſćźi jako Boże dźěćźi!

Runje tak ważne pak je też to: Khodźćze w ßwětle! Też tu po prawym jenoż po Boſy cźinimy. Pſchetoż Bóh njebydli jenoż w ßwětle, ßwětłoſćź njeje jenoż draſta, kotruż je wón wobleczeny, niz jenoż jeho dych je jako ßwětłe płomjo, ale jeho zyłe bycźe je ßwětło. Njech ßo nam druhdy tak ſda, jako by Bóh chzył w cźěmnym bydlicź, jako mróczele a cźěmnoſćź wokoło njeho, wón tola ſkónczńje wotkryje cźěmne hłubiny a pſchinjeße na ßwětło wſchu cźěmnoſćź (Hiob. 12, 22.) My dyrbjeli też wědźećź, hdy je ßo jeho ßwětło najkraßniſcho ſjewiło: Tehdy, jako ßo njebjeßa wotewrichu a kraßnoſćź paſtyrjow wobda abo tehdy, jako Jeſuß prědowaſche: Schtóž mje widźi, tón widźi Wótza. A ſ tutoho cźaßa ßem ßwětło do cźěmnoſćze ßwěcźi, njech też jo cźěmnoſćź njeje ſapſchijała, haj, njech też cźłowjekojo a ludy cźěmnoſćź bóle lubuja hacź ßwětło. Sswětło tu potajkim je, kraßnoſćź Knjeſowa ſkhadźa też nad nami a ſa naß. Dokelž je pak Bóh ßwětło, wón też ßwětło roſchěrja. Tak běſche pſchi ſtworjenju ßwěta; jako Bóh pſchikaſa: Budź ßwětło, tuż też bu. Tak budźe też dale. Hdźež ßo tole ßwětło pſchedobu, tam nowe žiwjenje naſtawa kaž wonka pod hrějazymi pruhami Božeho ßkónczka w naléczu. Duchownje ßo to ſtawa, ſchtož ßwj. japoſchtoł tu praji: Wy běſchćze prjedy cźěmnoſćź, nětk pak ſcźe ßwětłoſćź w Knjeſu.

To pak ma ßo nětko też wopokaſowacź. Tohodla: Khodźćze w ßwětle! Sswětło, jaßnoſćź njemóže pſchede wſchěm próch a njecźiſtoſćź ſnjeſćź. Nózne ſkutki hodźa ßo jenoż w cźěmnym dźěłacź. A tajkich nóznych wězow a ſkutkow je dyrbjało we Epheſu wjele bycź, hdyž ßwj. japoſchtoł tu tak krucźe wo nich rěcźi. Sa kſcheſćźijanow jako dźěćźi ßwětła dyrbja wone pak doſpołnje njemóżne bycź, tych dyrbi jenoż cźiſtoſćź debicź, cźiſtoſćź w ßłowach a ſkutkach. Cźělnym żadoſćźam ßo podwolecź, njehórne ßłowa, nabłaſne rěcźe a żorty na hubomaj měcź, ßo Božim dźěćźom njepſchiſteji. Kak dyrbjało ßo to woßebje naſchemu cźaßej pſchiwołacź, kiž huſto njewě, kak njedoſtojnje a njepěknje ßo wón ſ tajkim cźinjenjom ma, wón, kiž tola hewak na ſwonkownu cźeſtnoſćź telko ważnoſćze kładźe. Kaž hdyž rjane płody pod Božim ßkónczkom ſrawja, ma wěrny kſcheſćźijan, kiž w ßwětle khodźi, ßo wopokaſowacź we wſchej dobroćze, prawdoſćźi a wěrnoſćźi. Pſchećźelnoſćź ma ßo jewicź ſ jeho ßłowow a ſkutkow, niz cźłowjekow hidźicź, ale jich cźeſćźicź, to je ſdobne waſchnje. Kſcheſćźijan ma ßwoje dźěło dokonjecź, ſo móże pſched Bohom a cźłowjekami derje wobſtacź, ale ſtajnje tak, ſo je ſ Božeje hnady to, ſchtož je. Kſcheſćźijan ma bycź wěrny, ſprawny, jeho ſwonkowne a ſnutſkowne žiwjenje ma bycź bjes ludanja a leſćze, wón njeßmě wudawacź, jako by ſchtó wě ſchto był, hdyž tola woprawdźe njeje. Wón praji ně k hrěchej a haj k wſchemu dobremu, a tuż ßo jeho ſkutki njetrjebaja ßwětła bojecź.

Cźińćze po Boſy jako lube dźěćźi. Wěmy, kak ſrudnje to je, hdyž ßo dźěćźi njeporadźa, hdyž njejßu tajke, kažkeż měłe bycź, niz kaž wolijowe hałoſy wokoło blida, kaž Boże lube ßłowo praji, ale kaž cźeŕnje, kiž drapaja a kałaja, druhdy ßmjertnje hłuboko. Ale měnimy, ſo chze Bóh Knjes hinaſche dźěćźi měcź hacź pěkne? Schto je wón tola na naß ważił! A tuż ma wón też prawo, ßebi žiwjenje żadacź, kajkeż ßo jeho dźěćźom ſaleži. Abo cźehodla by hewak pißane ſtało, ſo budźa dźěćźi kraleſtwa wuſtorcźene,

Dźěćźi hnady, jow ßo dajcźe,
ßlub ßwój ſaßo wobnowćźe,
ßwojom' Knjeſej pſchißahajcźe,
wón je Bóh, wy jeho ſcźe!

Hamjeń. M. w B.

Pſcheſcźěhanje kſcheſcźijanow.

(Pokracźowanje.)

Tola to woprawdźite po wěſtych ſaßadach ſarjadowane wótre a krwawne pſcheſcźěhanje mějeſche hakle pſchińcź a pſchińdźe pod Philipowym naßlědnikom. Khěžor Dezius pſchiwjedźe jo. Hacźrunje jenoż dwě lěcźe knježeſche, ßu po zyłym wulkim khěžorſtwje kſcheſcźijenjo wulkich martrow cźerpili. Tute trajachu dale też pod khěžorom Gabußom, 251—253. Po nim pſchińdźe na trón Valerius, 253—260. Wón bě ſwoprědka bóle pſchećźelniwy, pſchińdźe pak bórſy pod wliw ßwojeho dwórſkeho lubuſchka Makrianußa. Tutón bě ſaßakły njepſchećźel kſcheſcźijanſkeje wěry. Khěžor ſwoli, wot njeho naſchcźuwany, do powſchitkowneho pſcheſcźěhanja kſcheſcźijanow, kotreż ßo 257 ſapocźa. Wón chzyſche kſcheſcźijanſku zyrkej ſ tym ſniczicź, ſo jej jeje wjednikow ſaja a mori. Tak bu tehdy też biſkop romſkeje woßady morjeny. Pſcheſcźěhanje bě krwawne, ßamo dźěćźi njepſchepuſchcźichu. Tak Zyriluß ſe Caeſarije, ßyn póhanſkeho nana do wohenjoweje ßmjercźe dźěſche, hacźrunje běchu ſpytali jeho ſ dobrym a ſe ſkym ſa póhanſtwo wrócźo dobycź.

S lětom 260 bu to lěpje ſa kſcheſcźijanow; Galienus bu ſ khěžorom. Wón ſaſtaji pſcheſcźěhanje, njepſchipóſna pak hiſchćze kſcheſcźijanſku wěru jako dowolenu. Po jeho ßmjercźi w lěcźe 268 woſta to podobny měrny cźaß, doniž khěžor Diokletian, kotryž 281—305 knježeſche, ſaßo njeſapocźa kſcheſcźijanow pſcheſcźěhacź. To ßo njeſta hnydom. Prěnje lěta jeho khěžorſtwa běchu też hiſchćze měrne. Diokletian mějeſche tón ſaměr, ſańdźenu wulkoſćź a kraßnoſćź khěžorſtwa ſaßo poſtajicź. K tomu ßkuſcheſche jemu też to cźeſcźowanje ſtarych romſkich bohow. Tu ſapowjedźichu jemu pak kſcheſcźijenjo poßkuſchnoſćź; chzychu ßwojemu Bohu bóle poßkuſchni bycź hacź khěžorej a jeho ſtarym pſchiboham. S toho ſcźěhowachu ſkórźby pſchećźiwo kſcheſcźijanam a jich ßudźenje a ſaßudźenje. Pſchichodny ßyn khěžora, Caeſar Galeriuß, poßylnjowaſche Diokletiana w tutym ſakrocźenju pſchećźiwo kſcheſcźijanam. Tute powſchitkowne wótre wojowanje romſkeho ßwětneho móznaŕſtwa pſchećźiwo duchownemu móznaŕſtwu kſcheſcźijanſkeje wěry ſapocźa ßo ſe ſniczenjom Nikomedijſkeho Božeho doma w lěcźe 303, potajkim ſkoro na kónzu tuteho knježeŕſtwa. Sdobom wuńdźe pſchikaſnja khěžora Diokletiana, ſo bychu wſchě ßwjatnizy kſcheſcźijanow — my widźimy, ſo ßu kſcheſcźijenjo měrne cźaßy ſa to wužili, ßebi twaricź Boże domy ſa ßwoje Boże ßkužby! — ßo ſniczike a jich ßwjate knihe ßo ſpalike; ſtatni ſaſtojnizy, kiž bychu kſcheſcźijenjo byli, dyrbjachu ßo ſe ßkužby puſchcźicź, romſzy měſchcźenjo ßo njewólnizy ſcźinicź, a njewólnizy na pſchezo nadźiju na ßwobodu ſhubicź. Pſched ßudniſtwom bu martrowanje kſcheſcźijanow dowolene. Dalſchi ſakoń poruczi, kſcheſcźijanow na wſchu móżne waſchnje nuſowacź, ſo bychu woprowali. Tuto ſtyſkne pſcheſcźěhanje dźěſche ſkoro pſches wſchě daloke krajiny wulkeho khěžorſtwa, doniž to nadobo ſ lětom 305 hinak njebu. Khěžor Diokletian ſkoži knježeŕſtwo. Caeſar Galerius, kiž bě

pschecźiwo kschescźijanam schczuwak, a Konstantius Chlerus, kiž bě pschecźel kschescźijanow, buschtaj knjeżerjej; kóždy mějesche titul „Augustuß“. Galerius spósna njewużitknosć pschescźěhanja a wuda 311 edikt, kotryż kschescźijanam jich wěru dowoli s tym wuměnjenjom, so woni niczo pschecźiwo statnemu porjadej njecźinjachu. S tutym dosta romske knjeżerstwo żwój prěni wěsty załožk żwobody za kschescźijansku wěru. We wjecźornym dźělu khěžorstwa bě to hischcźe lěpje. Tu knjeżesche wot lěta 306 Konstantinus, żyn Konstantiuża Chloruża. (Pokracźowanje scźěhuje.)

Něschto se stawisnow żerb. spěwarskich.

S Bożej pomozu je dokholětne dźěło, pschihotowacź a shotowicź nowy wudawk żerbskich spěwarskich, dokonjane. Evangelišzy Serbja sakskeje a pruskeje Hornjeje Łužizy maja nowe żerbske spěwarske knihe. To je pschileżnosć, pohladacź do stawisnow żerbskich spěwarskich. „Sserbske Nowiny“ podachu 15. měrza tajki krótki pohlad do tutych stawisnow. My tu naschim cźitarjam něschto podobne podawamy. Chzemy też hewak hischcźe to a tamne wo spěwarskich prajicź.

Je sajimawe shonicź, so też katolšzy Serbja runje lětża nowy wudawk żwojich spěwarskich dostanu. „Pobožny wożadnik“ je woni mjenuja. Pschi tym naspomni „Katolski Pożoł“ we żwojich pschinoschkach se stawisnow katolskich spěwarskich, so buchu prěnje katolske spěwarske, a to němske, wudate 1537. To bě wupkod Lutheroweje reformazije, kotraż bě evangelskim kschescźijanam pschinjeżka też spěwarske. My żmy w jubilejnym lěcźe nadrobnischo wo tutych prěnich spěwarskich rosprawjeli. Wone buchu s radoscźu pschijate a wużiwane. A hdyż też Luther w prěnjej kěrluschowej knižzy jenoż 8 kěrluschow wuda, bě żo tola hacź do Lutheroweje żmjercźe tuta knižka hižo na nahladnu knihu rosmnożiła. Tak rad spěwachu kschescźijenjo kěrlusche, żnadź tohodla wożebje rad, dokelž njeběchu hacź dotal w Božim domje wjele składnoscźe měli, kěrlusche spěwacź. Spósnawschi ważnosć a wliw Lutherowych spěwarskich, wudachu też katolikojo kěrluschowe knihe, prěnje potajkim 1537. Probšt Michał Vehe w Halli je wobstara. Kniha wopschija 52 kěrluschow. Druhe wobschěrnische katolske spěwarske, też němske, wuda 1567 tachant Jan Leisentritt w Budyschinje; tute mějachu hižo 250 kěrluschow. A żerbske żu scźěhowake a żo po cźażach wudospołnjake. Snaty żerbski wótcźinz Hórnik ma tu wożebitu sażłužbu. A lětża wuńdże nětk nowy wudawk kaž pola naż evangelskich.

Wo evangelskich żerbskich spěwarskich a jich stawisnje móże żo kóždy też derje wobhonicź, hdyż cźita pschedżłowa spěwarskich. Też nowe spěwarske maja tajke pschedżłowo, kotreż pschede wschěm dźiwa na najnowschi wudawk.

Lěto 1710 je za żerbske evangelske spěwarske załožne lěto. Tehdy poruczi „knježstwo markhrabinstwa Hornich Łužizow na kraju a w městach“ schtyrjom evangelskim duchownym, sběracź żerbske kěrlusche. Sserbske kěrlusche tu potajkim hižo běchu w lěcźe 1710 a běchu tu zyle wěscźe hižo wjele lět. Ale żerbskich kěrluschowych knihi tu njebě.

Cźi schtyrjo, kotsiž naspomnjenu pschikasnju dostachu, běchu: M. Pawoł Prätorius, duchowny pschi hornjej (wulkej) zyrkwi w Budyschinje, Jurij Matthej abo Matthaei, farar w Khołmje — wón żo we Wajizach narodźi a pokhadźesche drje s Matekez żwójby, s kotrejež też pokhadźesche njebocźiczki farar Matek-Bartski, kotryż je na naschim nowym wudawku żobu dźěłał —, Hanż Ast, farar pschi żerbskej wożadźe we Budyschinje a Jan Wawer, farar w Bukezach.

Kelko kěrluschow żu tucźi schtyrjo nětko w naschim ludźe nasběrali, njehodźi żo wjazy prajicź, snajmjeńscha nimamy tukhwilu żaneho podkožka za to. W prěnich 199 kěrluschach naschich dotalnych spěwarskich pak mamy wscho pak něschto s toho, schtož woni za 10 lět nahromdażichu a do prěnich żerbskich spěwarskich sjednocźichu. Tute mějachu wożebiteho rasa. Němski kěrlusch bě mjenujzy pschicźischcźany. Kěrlusche běchu potajkim pschekožki. Kóżda żerbska wożada dosta tsi tajke spěwarske wot Łužiskich stawow darjene. (Kónz scźěhuje.)

Schto stawa żo w Ruskej?

Też my żo tak praschamy. Ale my żo jako kschescźijenjo tak praschamy, skožujo żwojej wocźi na myżle a wotpohlady, kotreż Bóh tón Knjes se żwojej zyrkwju ma. A my widźimy, so żo w Ruskej wulkeho, pschemóżazeho stawa, a spósnawamy, so je nam pschischka hodźina, kotraż je wulka mjes Božimi hodźinami. Hischcźe měnja bolschewikojo, so też evangelijon wukorjenja, każ żu swonkownu zyrkej rosbili. Ale my wěmy, so żo jim tole njeporadźi. A njech też żo satanowi żłużobnizy słobja a s hłodom a s jastwom, se sapóżłanjom a morjenjom sakhadźeja, żlubjenje, małemu stadłu date, płacźi tola też dźenża hischcźe!

A s tutym dobywanjom małeho stadła tam pschikhadźeja nowe mozy do nascheho żwěta, kotryż je se snijazym nakażeny. To, so kschescźijenjo Ruskeje we żapazych płomjenjach stysknoscźe wobsteja, so snutskowne dobycźe dobudu, cźerpjo pod njewumyżlnymi cźerpjenjemi a sawjedźazymi mozami, to je dobycźe, kotreż tucźi kschescźijenjo Ruskeje dobudu za naż wschěch, za zyłe lěnje a liwke kschescźijanstwo!

Woni żu naschi sastupnizy w cźerpjenju. Woni żu cźi, kiž prjedy dźeja w horzym wojowanju se satanskimi, antikhrystowymi mozami. Woni żu nam wschěm tón dopokas za to, so Bóh tón Knjes chze żwojim dobycźe dacź a so móże jo jim dacź „na swěrjecźu a jeho snamjenju“. To je to, schtož chze nam tamne wulke bědźenje w Ruskej na wschěm pożledku prajicź.

Woni żu naschi sastupnizy. Ale żměmy a móżemy my jich na jich wożebitym wojowanischcźu żamych wostajicź? Też nam płacźi, so mamy żwjate sastupowanje wukonjecź. „Ja napominam pak waż, lubi bratsja, so mi pomhacźe wojowacź, żo modlo k Bohu za mnje“ . . . S tutym je nam pokasany nasch nadawk w tutym horzym bědźenju, kotrehož żwědk je nasch cźaż.

„Pomhacź wojowacź s modlenjom!“ p. E. D.

*

Tole běchmy runje napisali — żobotu 15. 3. — a wschachmy najnowische nowiny do rukow. A schto wuhladachmy! Najnowische wosjewjenje Ssowjetruskeje, tsi nowe sażady! Prěnjej dwě stej ważnej hospodarskej. Tsecźa rěka: „Politiski büro kommunistiskeje strony je wobsamknył: Sawjeranje zyrkwjow ma żo hnydom sastajicź ,dokelž żmě żo zyrkej jenož dobrowólnje s dowolnoscźu a s pschiswolenjom fararja sawrěcź!“

Sswita tam k ranju abo schto?

Wostajimy żo dźenża wscheho dalscheho wo tym. Schtož horjekach prjedy napisachmy, żo zyle wěscźe dopjelni! Kschescźijanska zyrkej, nabožina a wěra do Jesom Khrysta dobudźetej tola!

Zyrkej a stat.

Sakske konsistorium je runje w 4. cźiśle żwojeho sakońskeho kopjena wosjewiło, so **poświjecźenje 400lětneho jubileja** Augsburgskeho wěruwusnacźa na 1. njedźelu po Sswj. Tro-

jizy postaji. To je 22. junija. Dźeń 25. junija 1530 bu tuto wusnacźe, kotrež ſ kacźanſkim mjenom „confeßio Auguſtana“ mjenujemy, pſched khěžorom a ßejmom pſcheczitane a khěžorej pſchepodate. Khowne Boże ßkužby maja ßo jako wopominanſke ßwjatoczńoſcźe wuhotowacź. Nimo toho ma ßo pſchi druhich ſkładnoſcźach na jenotliwe artikle tuteho wěruwusnacźa dźiwacź. — W ßamßnym cźißle ßo tež wosjewja, ſo ßo 22. hacź do 25. haprleje w Drježdźanach ſaßo akademiſki tydźeń ſa bohoßkowzow a ſa wſchěch, kotſiž ßo ſ zyrkwinſkimi a nabožnymi praſchenjemi ſaběraju, wuhotuje. Mjes wuhotowanjemi budźetej tež dwě ſjawnej wjeczornej ſhromadźiſnje; w jenej pſchednoſchuje prof. D. Rendtorff-Lipſczanſki, w druhej nasch ſakſki krajny biſkop Ihmels.

Staropruſka generalna ſynoda je ßwoje poßedźenja ſkónczika. Tute mějachu mnoho dźěła dokonjecź. Najważniſche mjes nim bě pſchedkoha wo ſarjadowanju zyrkwinſkeho žiwjenja. Po dokładnym wuradźowanju we wubjerku bu ſe ßwojimi ſakładnymi ſaßadami pſchijata. Zyrkwiny ßlub doſta pſchi tym nadawk, ludſajimazy wudawk tuteho noweho ſarjadowanja pſchihotowacź a wudacź. Tuto dźiwa na te cźaßne wobſtejnoſcźe, kotrež ßu wo wjele hinaſche hacź bywſche, kotrež dyrbja pak tež ſ kſcheſcźijanſkim duchom a ſ zyrkwinſkim porjadom ſapſchimnjene a pſchekißane bycź. So ßo tež wjele a nadrobnje wo wucźinjenjach jednaſche, kotrež maja ßo mjes ſtatom a zyrkwju wucźinicź, ßo ßamo wot ßo roſumi; ßu tute tola ſa pſchichod zyrkwje wulzy ważne.

Guſtav Adolfowe towarſtwo ßwjeczi 1932 300létne wopominanje Guſtav Adolfa. Wone je ßebi nadało, ſo hacź ke tam naſběra jubilejnu ſběrku 1 000 000 dźeßacźnowarjow wulku. Sa tutu ſběrku je wudało małe nalutowarſke kaſchcźiki, do kotrychž ßo hižo ßwěru dźeßacźnowarjej ſa tutón jubilejny dar hromadźa. A hromadźa ßo ßwěru a ſ wulkej woporniwoſcźu. Runje ſ krajinow, kotrež ßame woßebitu nuſu cźerpja, doſtawamy powjeſcźe wo wulkej woporniwoſcźi, tak ſ rospróſchenja w Pólnjanſkej a Wjeczornej Pruſkej. Tam cźinja po heßle: „Do kóždeho doma kajki nalutowarſki kaſchcźik!“ A hižo 25 000 ßwójbow je ſapoczało hromadźicź. Naſche jubilejne lěto evangelſkeho wěruwusnacźa ſwołaj też naß wſchěch do woprowanja ſa tón wulki evangelſki nadawk, kotryž po wulkim evangelſkim kralu Guſtav Adolfowy mjenujemy!

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Schto płacźa nowe ßerbſke ſpěwarſke? Hdyž też ßerbſki lud nowe ſpěwarſke doſtanje w cźežkim hoſpodarſkim cźaßu, doſtanje je tola tunjo. Komißiji ſa ßerbſke ſpěwarſke je mózno było, hacź na dalſche ſcźěhowaze płacźiſny poſtajicź. Najjednoriſchi wudawk, pěknje ſhotowjeny a w zyłopłatowym ſwjaſku, płacźi 2 hr. Ssrěni wudawk, tohorunja w zyłopłatowym ſwjaſku, rjenje wuhotowany a ſe ſłotym rěſtkom, doſtanjeſch ſa 4,50 hr. A ſa tſeczi do koże ſwjaſany ſe ſłotym rěſtkom derje wuhotowany, płacźiſch 8 hr. Chzeſch-li tutón abo ßrěni měcź ſe ſłotym ſanczkom, maſch 50 pj. pſchidacź. Wſchě tſi druźiny maja ſwonkach ſłoty kſchiž abo druhe ſnamjo, kaž n. pſch. Lutherowy wopon a ſnutskach prědku pěkny bibliſki wobras, n. pſch. kwaß w Kana. Prajicź drje njetrjebamy, ſo tute tſi wſchelake płacźiſny jenoż roſeſnawaja to ſwonkowne, niz pak to ſnutskowne noweje knihi. Wſchě ſpěwarſke ßu na jenajku dobru papjeru ſ jenajkim pißmom cźiſchcźane a maja jenajke wopſchijecźe. Sa tute pſchiměrnje niſke płacźiſny pſchedawa nowe ſpěwarſke Ssmolerjez knihicźiſchcźerńja w Budyſchinje a te měſtna, kotrymž wona ſpěwarſke ſa roſchěrjenje podawa; to ßu fary a knihikupzy a pſchekupzy. Tuto ſarjadowanje kaž też tute niſke płacźiſny płacźa jenoż hacź na dalſche. Sa tych, kotſiž pak chzyli ßwoje dotalne ſpěwarſke dale w Božich ßkužbach trjebacź — domach wěſo móże je kóždy hiſchcźe trjebacź kaž hacź dotal —, je nowy pſchidawk ſhotowjeny, kotryž ßo na ßamßnych měſtnach pſchedawa ſa 50 pj. Wón wopſchija wſchě te kěrluſche a duchowne ſpěwy, kotrež hacź dotal w ſtarych ſpěwarſkich njeběchu a liczi je wot cźißła 859 dale. Sady ma nimo ſapiſka ßwojich kěrluſchow dalſchi ſapiſk cźißłow 1—802, t. r. ſapiſk kěrluſchowych cźißłow nowych ſpěwarſkich a porno kóždemu cźißku ſteji to cźißło, pod kotrymž w dotalnych ſpěwarſkich a w nowym wulkim pſchidawku namakaſch tón kěrluſch, kotrež to a to cźißło nowych ſpěwarſkich wosnamjenja. S tutej pſchiprawu je komißija chzyła pſchecźa tych dopjelnicź, kotſiž nochzedźa ßwoje dotalne ſpěwarſke w Božich ßkužbach parowacź. Kak ßo nětko w Božim domje cźißła kěrluſchow wutykuja, to je wěz jenotliwych wožadow. Wostanjeli wožada pſchi dotalnych taflach a wutykuje jenoż jene cźißło ſa kóždy kěrluſch, ma wutykowacź cźißła nowych ſpěwarſkich, kotrež po Laetare płacźa. Schtóž ma nětk ſtare ſpěwarſke a nowy wulki pſchidawk, dyrbi ßebi w prjedy naſpomnjenym ſapiſku wutyknjene cźißło nowych ſpěwarſkich namakacź; pódla njeho ſteji to cźißło, kotrež ma nětko w dotalnych ſpěwarſkich, kotrež ßo ſ pſchidawkom pſchi cźißle 858 ſkóncźa, abo w nowym pſchidawku, kotrež ßo ſ cźißłom 859 ſapocźnje, pytacź. Kěrluſch, kotryž je ſ wutyknjenym cźißłom ſa ſpěwanje poſtajeny. Pſchiprawi ßebi pak wožada takle tak, ſo na jenych wutykuje jenoż cźißła nowych ſpěwarſkich, je wěz ſa toho, kiž chze ſe ßwojich dotalnych ſpěwacź, jednoriſcha: wón pohladnje na taflu ſa ſtare ſpěwarſke a pyta wutyknjene cźißło w ſtarych ſpěwarſkich abo je-li wyſchſche hacź 858, w pſchidawku. — Tole rosjaßnjenje pſchidachmy, ſo by kóždy ßo cźim lóſcho pſchi kupowanju mohł rosßudźicź. A tuž nětko ßo poſtarajmy wo to nowe, wo nowe ſpěwarſke, abo hdźež to njemóże abo też njedyrbi bycź, wo pſchidawk, ſo by kóždy ſ wožadu mohł ſpěwacź Laetare a poſdźiſcho Bohu tomu Knjeſej nowy kěrluſch! — Nadrobniſcheho wo nowych ßerbſkich ſpěwarſkich pſchinjeßemy w ſcźěhowazych cźißkach naſcheho kopjeńka. Dokelž móże ßo to ſa tydźeń jenoż junkrócź ſtacź, pokażemy tu naſchich cźeſcźenych cźitarjow a naſche cźeſcźene cźitatki na „Sserbſke Nowiny“, kotrež, kaž hižo 15. měrza, nětkle wosjewjeja wobſchěrniſche rospißy wo naſchej nowej kniſy.

S **Lubija.** Na prěnjej ſtronje Lubijſkeje nowiny „Sächſiſcher Poſtillon“ wuhlada 17. měrza tam, hdźež hamtſke wosjewjenja ſteja, wosjewjeny: „Proteſt“. Tutón ſtej podpißałej evangelſko-lutherſke zyrkwinſke prjódkſtejeŕſtwo Lubija ſe ßwojim pſchedßydu, k. ſuperint. Franku, a katolſke zyrkwinſke prjódkſtejeŕſtwo Lubija ſe ßwojim pſchedßydu, k. arzyměſchnik. Schoktu. Proteſt měri ßo pſchecźiwo ſjednocźeńſtwu: „Reichsarbeitsgemeinſchaft freigeiſtiger Verbände: Volksbund für Geiſtesfreiheit, deutſcher Moniſtenbund, Verband f. Freidenkertum u. Feuerbeſtattung, Bund ſozialiſtſcher Freidenker“ a jich plakatam, kotrež běchu na ſtołpy ſa plakaty pſchicźinicź dali. Proteſt rěka něhdźe takle: „My proteſtujemy pſchecźiwo tomu, ſo woni ſtawy naſcheje zyrkwje hanja hechlerjow. Tajke hanjenje a wußměſchowanje njeje žane ſnamjo ßwobody a bratrowſtwa, wěrnoſcźe a měrlubowanja.“

Liſtowanje: Naſchich kěrluſcherjow a naſche kěrluſcherki proßymy, ſo bychu nam, jeli ſo maja, pſchipóßłali kěrluſch ſa konfirmaziju, ſa Cźichi pjatk abo Seleny ſchtwórtk, ſa Jutry.

Redaktor.

W. we W. ſa Laetare (ßerbſke ſpěwarſke). — K. w B. ſa Judika.

Cżišło 13

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbſke njedźelſke łopjeno

W Budyſchinje 30. měrza 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farař Wyrgacz w Roßacźizach. — Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchczerńnje a knihańnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa tóždu ßobotu a płaczi ſchtworcźlětnje 108 ſkotnych pjenjeźtow

Laetare.

Psalm 98, 1.

Spěwajcźe Knjeſej nowy thěrluſch!

Laetare, haj to chzemy, prawe, wołzebite Laetare chzemy dźenża ßwjecźicź. Laetare wſchak rěka: Wjeßelcźe ßo! Njedźela ſ tutym rjanym mjenom padnje do cźaßa, w kotrymž naležźo naſtupi ßwoje knjeźſtwo, a teho wěſcźe ßo wjeßelimy, dokelž wěmy, kóždy dźeń wjedźe naß nětk bliſſcho k dobycźu ßwětka, a wonkach w lubej Bożej ſtwórbje ßo ſapocźnje roſcźenje na polach a honach, a ſchtomy a kerki ſapocźnu kcźěcź, nam wjeßeła nadźija na rjane bohate žně.

A roſumimy tajke Laetare: wjeßelcźe ßo! w tutym khutnym póſtnym cźaßu, w kotrymž nětko ſtejimy, w tutym cźaßu, wo kotrymž chzyli tak rady, ſo by nam wſchitkim był cźichi cźaß, kiž naß wjedźe pſches cźerpjenje naſcheho Sbóžnika Jeſom Khryſta hacź do jeho ßmjercźe na khižu. Praju, tež tutón cźaß, a runje tón, je nam kſchesćijanam cźaß, w kotrymž ßměmy a chzemy ßo wjeßelicź, dokelž wěmy, Jeſußowe cźerpjenje a wumrjecźe je ßo ſtało, niz ſo by na nim knjeźika ßmjercź, ale ſo by wón pſchewinył ßmjercź a roſłamał jeje móz, niz ßwoje dla, ale ſo bychmy my móhli wěſcźi bycź toho, ſchtož je wón ßlubił ßwojim wěrjazym, hdyž praji: „Ja ßym žiwy a wy dyrbicźe tež žiwi bycź.“

Ale wyſchſche teho ma naſch ßerbſki ludźik, tak daloko, kaž je evangelſkeho wěrywuſnacźa, dźenża wołzebite Laetare, dokelž na tutej njedźeli w naſchich ßerbſkich wołzadach kěrluſche k cźeſcźi naſcheho njebjeſkeho Wótza prěni ras ßo ſpěwaju ſe nowych ſpěwańſkich. Cźitarjo naſcheho lubeho njedźelnika „Pomhaj Bóh“ ßu wſchak hižom bliſſche ſhonicź móhli wo tutych nowych ſpěwańſkich, ale měnju, runje tu w naſchej njedźelſkej nutrnoſcźi mamy wołzebje tež rěcźecź a ßłyſchecź wo ważnoſcźi tuteho noweho ſkutka. Pſchetož to je něſchto ważne, ſo ßu nětk do naſchich rukow położene nowe ſpěwańſke, kotrež chzedźa nam bycź luby pſchecźel w naſchich Božich ßłužbach a w naſchich domach, ſo bychu ßłužiłe nam a hiſchcźe pſchichodnym ſchlachtam, kaž ßu ſtare ſpěwańſke ſ wulkim žohnowanjom ßłužiłe tſjom generazijam. Tuž prajimy dźenża:

Nowe ſpěwańſke wabja: Spěwajcźe Knjeſej nowy kěrluſch! —

Praſchenje leži bliſko, hacź dha běſche nuſne, ſo mějachu nowe kěrluſchowe knihi ßo wudacź? Njejßu dha naſche wołzady a naſchi kſchesćijenjo ſtare lubowali a je trjebali ſ wulkim bohatym žohnowanjom? Wěmy, kajki wulki njeměr naſtanje wſchudźom tam, hdźež ras někajka krajna zyrkej ſacźißnje ſtare ſpěwańſke, w kotrychž běchu wołzadni ſnajomni, a ſawjedźe nowe. A nětk naſchi lubi ßerbſzy ſnajerjo naſchich ſtarych ſpěwańſkich, wołzebje naſchi ſtari! Runje my duchowni wěmy, kak ßu ſpěwańſke ta knihа, w kotrejž ßu mnoſy kaž domach, huſto bóle domach, hacź w bibliji ßamej. Ssym ßo pſchi khorokožach huſto dźiwak, kajku bohatu ßnku kěrluſchow ſnajachu khori a mózachu je ſ hłowy. A niz porědko je ßo mi ſtało, ſo mje tajki ſnajeŕ ßwojich ſpěwańſkich kedźbliweho cźiniſche na kěrluſch abo na ſchtucźku ſ kěrluſcha, kotraž ßo hodźeſche ſa wołzebity podawk. — Dha pak ßměmy prajicź, komuž ßu ſtare ſpěwańſke lube, tón wſchak móże je dale trjebacź w ßwojej domjazej nutrnoſcźi, haj ßamo, hdyž tež ſ nětkajkej wobcźežnoſcźu, w ſjawnej Bożej ßłužbje. A ſo je temu tak,

to ßo woßebje dźakujemy tym mužam, kiž ßu pschi wudawanju nowych spěwarskich na to dźěłali.

Ale wěmy też, kajka běsche to nusa, so nasche stare spěwarske běchu tak hjewscheho praweho porjada, a woßebje běsche wulki njedostatk, so nam pobrachowasche na wjele khěrluschach, kotrež bychmy rady spěwali w naschich Božich ßłužbach. Kak jednorje je to nětk, so namakasch khěrlusche a tak mjenowane duchomne ludowe spěwy sa kóždy czaß zyrkwineho lěta a sa kóždu składnosć wschitke hromadże na jenym měsce. A ßměmy ßo wjeßelicź, so ßu s wulkeje liczby rjanych khěrluschow, kotrež snajemy se Zionskich hłoßow a kotrež běchu hewak na druhich městnach ßo wosjewike, najrjeńsche horjewsate do naschich nowych spěwarskich. Njech też wjazy njenamakasch zyły rynk khěrluschow, dobytka na nowych je tak wulki, so je tutón wotbytk bohacze wurunany. Kajke je to wobohaczenje, so nětk mamy w naschich spěwarskich też Lutherowy mały katechismus, kiž ma ßwoju połnu ważnosć też hischcze sa khschesczijanow nascheho czaßa. A hdyž ßo runje w lěcze wudacza naschich spěwarskich ßwjeczi 400lětne dopomnjecze na pschepodacze Augsburgskeho wěrywusnacza, dha wěmy dźak sa to, so prěni ras w ßerbskich spěwarskich ßo namaka wotczińschcź tuteho wusnacza. Ssměmy s jenym ßłowom prajicź: wopschijecze tuteje noweje knihi je bohate a rjane.

K temu hischcze jene: Sskyschimy husto, so ßo praji, ßamo wot Sserbow, so ßerbski lud wotemrěwa. Njejßu runje nowe spěwarske snamjo, so je hischcze rjane žiwjenje w nim? Też toho ßo wjeßelimy.

A nětko budże wam, lubi Sserbja, tuta kniha poruczena s prósstwu: Wsmicze ju horje a wužiwajcze ju bohacze a se žohnowanjom. Spěwajcze s njeje Knjesej nowy khěrlusch. Wěscze, to ßej žada mały pjenjeżny wopor; to ßej też žada, so dyrbicze ßo dźělicź wot něczoho stareho, lubeho, swuczeneho a dyrbicze pschiwsacź něschto noweho. Ale jene, kaž druhe njeje pschecżeżke, hdyž ßej wěz prawje pschemyßlisch. Ke mni pschińdżesche luby woßadny, jednory khudy dźěłaczeŕ, kiž njeskomdźi žanu Božu ßłužbu. Sskyschawschi, so maju nowe spěwarske ßo sawjescź, prajesche mi, pokasujo na ßwoje stare spěwarske, so wón je dozyła snaje; a wěm, so je temu tak. Ale wón běsche ßobu prěni, kiž ßej nowe spěwarske skasasche. Tak cźiń też ty. A potom pytaj w nich, pruhuj, pschirunaj, a wěscze rjeknjesch napoßledk s wjeßelom a s dźakom: Moje lube, lube nowe spěwarske.

Potom pak też ßwěru: Spěwajcze Knjesej nowy khěrlusch! Nascha evangelska zyrkej je spěwaza zyrkej. Kajki bohaty schaz mamy tola w naschich khěrluschach. Sa czaßy a ßwjedżenje zyrkwineho lěta, sa srudobu a sa wjeßele, sa wschitke podeńdżenja nascheho žiwjenja wot naroda hacź do ßmjercze mamy tajke khěrlusche. Ale tuto bohatstwo chze bycź wužiwane. Schto pomhaju nam najlěpsche spěwarske, hdyž s nich njespěwamy. Mamy bohužel też w naschich ßerbskich woßadach, kiž mějachu w ßwojim czaßu khwalbu najbohatscheho wopyta Božich ßłužbow, doscź tajkich, kiž sabudża na Knjesowym dnju na Božu ßłužbu. Dha chzedża nowe spěwarske napominacź, wubudźicź a chzedża prajicź: Pójcze tola, wy lubi khschesczijenjo, pójcze a spěwajcze Knjesej nowy khěrlusch. Rjeńschi dźak njemóżecze dacź tym mužam, kiž ßu w dołholětnym njeßebicznym dźěłu ßo prózowali wo wudacze tutych nowych spěwarskich, kiž ßu ßo dali cźěricź jenoż wot teje myßle, so bychu dźěłali Bohu k czesczi a ßwojemu ludu k lěpschemu, praju, rjeńschi dźak njemóżecze jim dacź, hacź s tym, so nětk też spěwacze s tuteje knihi w naschich shromadźisnach w Božim domje a we waschich domach, wasche wutroby posběhujo ke Wótzej w synkach lubosnych khěrluschow. A wasche budże to žohnowanje.

Nowe spěwarske njechadża niczo druhe bycź, hacź jenoż ßrědk a pomoz k twarjenju Božeho kraleństwa mjes evangelskimi Serbami. Sswěrne modlitwy je pschewodża na jich puczu do nascheho luda. So bychu dobre městno namakałe a wotewrjene durje w kóždym ßerbskim domje. A žohnowanje s wyßoka wěscze njewuwostanje.

A nětk hischcze ras: Laetare — wjeßelcze ßo! Wjeßelcze ßo rjaneho dara nowych spěwarskich a spěwajcze Knjesej nowy khěrlusch!

Nětk kóždy truny napinaj
A nanajrjeńscho sadźěłaj
Tych herzow zyła ßyła,
So bych se ßwojim Jesußom,
Sso stowarschika s wjeßelom,
A jeho luba była.
Skaczcze, radźcze,
Saspěwajcze,
Sawyßkajcze,
Boha czesczcze,
Jemu dźak a khwalbu njescze. Hamjeń.

Do schule!

Do schule! je nětkle heßło naschich małych. K 1. haprleji hižo sastupja lětßa do schule. To je wulke pscheměnjenje we žiwjenju dźěsća a w žiwjenju starscheju a zyłeho doma. To žiwjenje, kotrež bě hacź ßem bjes staroscźow a prózy sa dźěczo, ßo sa njo pscheměni. Porjadne dźěło a kóždy dźeń nowa próza, to je to nowe, schtoż žiwjenje se sastupom do schule sa dźěczo ßobupschinjeße. To je dobre tak. A dobre je też, so ßo dźěczo bóle wudospołnja we wědomoscźach nascheho czaßa. Ale běda, hdyž jenoż to! W starschiskim domje dyrbjesche hižo, prjedy hacź do schule sastupi, sałożene bycź do khschesczijanskeje wěry. Nětk dyrbi, kaž w druhim, też tu pschibywacź a ßo wudospołnjecź. Dźěło a pilnosć njesałoża a njedobydu nikomu wěrne sbožo. Dźěło a pilnosć dyrbitej ßylnjenej a wobknjeżenej bycź wot wěry a pobožnoscze. Njedyrbjała-li schula tuto wukubłanje dokonjecź chzycź abo móz, ma starschiski dom dwójzy wulki nadawk, tón, kotryž hewak hižo ma, a tón, kotryž by dyrbjała schula, ta wucżerńja sa žiwjenje, wukonjecź. A so tole runje nětkle a sa pschichod wulzy nusne, to praji a wucźi naß nasch zyły czaß a wscho, czehoż je wón połny.

Tuž, lubaj starschej, dajtaj ßo też do tuteho dźěła, kotrež sastup do schule pschinjeße, w Božim mjenje! Hinak to tola sa khschesczijana dozyła mózno njeje! A wukonjejtaj jo staj-nje ßwěrnje a wěrnje, bywajo cźinjerjej stareho heßła: Spěwaj a dźěłaj! Wój staj tola w dźěle, kotrež ßłuži dźěsću, wamaj, Bohu, cźłowjekam, a ßo stawa na sachodnym a njesachodnym!

Nasche nowe spěwarske spěwaja w ßwojim khěrluschu 632 takle — a to budź dźenża, na dnju naschich nowych spěwarskich, s nich naschim małym schulerjam a jich starschim spěwane:

Jesu, wěrnych pschecźelo,
Ty też dźěczi k ßebi wołasch;
Jich je twoje kraleństwo,
Sa ßwójstwo je ßebi khowasch,
Wschak ßu drohO kupjene,
W khschenizy cźi ßwjecźene.

S hnadu dźenża pohladaj
Na naż a na tute dźěćźi;
So ßej dobudu twój raj,
Sdźerž je pobožne na ßwěćźe.
Daj jim móz ſa wuknjenje,
Wucž je pucź do ſbóžnoſćźe.

Naſchu ſchulu wobarnuj,
Zohnuj naſchich dźěćźi dźěło;
Schtoż ßo wucźi, požohnuj,
So by wěčźny dobytk mělo.
Wobdaŕ ty też wucźerja
S Duchom ßwojim ſ wyßoka.

Pſcheſćźěhanje kſcheſćźijanow.

(Pokračźowanje.)

Konſtantinuß bě ßo 274 narodźił. Wón doſta po ßmjerćźi ßwojeho nana knježeŕſtwo w Galiſkej, — nětčźiſchej Franzowſkej, — Schpaniſkej a Britaniſkej. W lěćźe 312 pſchewiny wón Maxentiuża, kotryž w Italſkej knježeſche, a bu ſ tym ſ knjeſom zyłeho wjećźorneho kněžorſtwa. Wón bě kaž nan ſa kſcheſćźijanſku wěru, a do dobyćźeŕſkeje bitwy pſchećźiwo Maxentiußej je to było, ſchtoż ßo nam wo tamnym ßonje powjeda, ſo je Konſtantinuß widźał kſchiž a te ßłowa: „W tutym ſnamjenju dobudźeſch!“ Wón je tehdy kſchiž na khoroje ßwojeho wójſka ſtajił a Khryſtußowy monogram na brónje. W lěćźe 312 poſtaji wón w Romje też poſtawu, kotraž jeho ſ tutym dobyćźeŕſkim ſnamjenjom, ſe kſchižom pokaſowaſche. W lěćźe 312 abo 313 wuda wón hromadźe ſ Liciniußom, kotryž w rańſchim europiſkim dźělu knježeſche, tolerantne ediktu. Tón druhi tutych ediktow wupraji doſpołnu ßwobodu nabožiny a poruczi, ſo bychu ßo kſcheſćźijanam wſchě rubjene zyrkwje a leżomnoſćźe ſaßo dale. W lětach 313—323 ſćźěhowachu dalſche ſakonje, kotreż wobſtejnoſćźe kſcheſćźijanſkeje zyrkwje a žiwjenje kſcheſćźijanow rjadowachu. N. pſch. bu zyrkej wot ſtatnych dawkow wußwobodźena; njedźela bu ſa powſchitkowny ßwjaty dźeń pſchipóſnata — Rußowſka je pſchi tym, runje tutón Konſtantinowy ſakoń ſběhnyć a njedźelu niz jenož ſe ſtatneho žiwjenja ale też ſe žiwjenja kóždeho jenotliweho wuſchmórnyć! —

324 bu Konſtantinuß kněžor zyłeho romſkeho móznarſtwa, pſchewinywſchi też hiſchće Liciniuża. Ssam pak njebu wón kſcheſćźijan; ně, wón woſta hiſchće najwyſchſchi měſchnik póhanſtwa a dowoli też nowotwar póhanſkich templow. Saßo pak ßo wón też prózowaſche, ſchkodowanja, kotreż běchu kſcheſćźijanam ſe pſcheſćźěhanjemi naſtałe, wurunacź. Hakle 337 da ßo wón, ßmjercź bliſko cźujo, wukſchćźicź. Tutón ſkutk wukonja Euſebijus Nikomediſki, niz, kaž chże legenda wědźecź, romſki biſkop Sylweſter.

Kněžorowi ßynoju wudoſpołnjachu ſa kſcheſćźijanſtwo to, ſchtoż bě Konſtantin ſapočźał. Pſchi tym pak ßo njeßmě ſabyćź, ſo bě tutón prěni kſcheſćźijanſki kněžor, kotrehoż ſtawiſny Konſtantina Wulkeho mjenuja, ſdobom tak rjez tón ſałožk ſa to ſałožił, ſo w kſcheſćźijanſkej zyrkwi ßamej roskora a wojowanje naſta. Wón ſćźini Konſtantinopel ſa nowe hłowne měſto kněžorſtwa a ſ tym ſdobom zyłeho tehdy ſnateho ßwěta; wón drje chzyſche ſ tym kſcheſćźijanſke hłowne měſto ſałožićź a natwaricź pſchećźiwo dotalnemu jeniczkemu hłownemu měſtej Romej, kotreż ſe ßwojimi ſtaroromſkimi a ſtaropóhanſkimi ßwójbami hiſchće krucze na póhanſtwje wißaſche, a natwari też dwě rivalzy a porunizy, w kotrymajž pak też biſkopaj ßydleſchtaj, ſ kotrejuž kóždy měnjeſche, ſo je prěni a hłowny biſkop kſcheſćźijanſkeje zyrkwje. Kónz tutoho noweho wojowanja bě, ſo ßo kſcheſćźijanſka zyrkej ſkónczńje do dweju zyrkwjow roſſchćźěpi, do grichiſko-katolſkeje a romſko-katolſkeje. To bě 1054; romſki biſkop pokla konſtantinopelſkeho a tutón hromadźe ſ patriarchami rańſcheho kraja romſkeho.

(Skónczenje ſćźěhuje.)

Ruſke pſcheſćźěhanje.

Schtoż ſtaj metropolitan Sergius prawoßławneje zyrkwje a někotſi židowſzy wjedniży nuſowani cźinili, to je runje tak nuſowana „akademija wědomoſćźow“ cźiniła. Wona woſjewja, ſo ßowjtewyſchnoſćź zyrkwje njepſcheſćźěha, ſo chże wona ruſki lud jenož na wyſchſchi ſkhodźeńk kultury poſběhnyć.

Też tole hiſchće! Wjedniży prawowěrneje zyrkwje dyrbja — piſamy to 15. měrza — jutſje njedźelu 16. měrza we wſchitkich ruſkich zyrkwjach dacź dobroproſchenje cźinić a proßyć wo „Boži ſchkit ſa ßowjetruſku wyſchnoſćź pſchećźiwo nadpadam a leſtnym poſpytam wukraja.“ Dźeń 16. měrza je poſtajeny tohodla, dokelž je bamž ſa tutu njedźelu dobroproſchenje ſa pſcheſćźěhanych kſcheſćźijanow porucził. — Schto prajimy? — Pſchirunaj to, ſchtoż 15. měrza nowiny jako najnowiſche ſaßady Ssowjetruſkeje woſjewichu!

Něſchto ſe ſtawiſnow ßerb. ſpěwarſkich.

(Skónczenje.)

Tute prěnje ſpěwarſke běchu ſałožk, na kotrymž ßo dale twarjeſche a dźěłaſche. Farař Jan Pomhajbóh Běmař w Hornim Wujeſdźe ſeſběra tute nowe wudźěłki a wuda je 1733. Hačźrunje buchu hiſchće ſchtyri króćź ſnowa wudate, tola njedoßahachu. W lěćźe 1740 cźiſchćźachu ßo ſnowa a hižo ſaßo ßo liczba nowych kěrluſchow pſchidruži. To, ſchtoż ßo 1733 a 1740 k prěnim 199 pſchida, bě na 167 cźißłow, tak ſo nowe kěrluſchowe knihi lěta 1740 hižo 366 cźißłow wopſchijachu. Drje 15 ßerbſkich duchownych bě ßo prózowało, tuto nowe dźěło ſhotowicź; běchu ſ zyłeje Hornjeje Łužizy, kotraž bě tehdy hiſchće zyłk, niz ſ pruſko-ſakſkej mjeſu rostorhana. Też mjes dźěłaćźerjemi, kotſiž wobſchěrne dźěło ſa naſch najnowſchi wudawk dokonjachu, bě ſe ſakſkej Hornjej Łužizu też pruſka Hornja Łužiza ſaſtupjena. Pſchewulki njeje nakład lěta 1740 bycź mohł. W lěćźe 1741 mjenujzy ſběraja hižo ßaßo tſjo duchowni nowe kěrluſche. 164 jich naſběrachu a ſ tym liczbu kěrluſchow w ſpěwarſkich na 530 powyſchichu.

14 lět ſańdźe, prjedy hačź ßo jich liczba dale rosmnoži. Dźěłało je ßo pak mjes tym dale a wudźěłało je ßo na 100. Tute ſjednoćźi do woßebiteje knižki Adam Bohußław Schěrach, farař w Budyſchinku. Krajna wyſchnoſćź podpjeraſche tuto dźěło ſ tym, ſo ſmóžni, tutu knižku k ſtarym ſpěwarſkim pſchiwjaſacź.

My widźimy, kak ßu ßerbſke ſpěwarſke hladajzy roſtke. W dalſchich lětach njebě to hinak. 1758 mějachu ſpěwarſke hižo 632 kěrluſchow. To je wulka liczba ſa tak krótki cźaß a ſa tehdomniſche wobſtejnoſćźe. Naſch dźak ßłuſcha tamnym ßwěrnym wótzam naſcheho luda. W lěćźe 1838 powyſchi ßo potom liczba kěrluſchow na 816. Wo tutym pſchiſporjenym wudawku wobhoń ßo we ßwojich dotalnych ſpěwarſkich — w pſchedßłowje — ßam nadrobniſcho. A poßledni dodawk a pſchidawk bu hakle w naſchim cźaßu ſhotowjeny a dotalnym 816 kěrluſcham pſchidźěleny. S nim dozpě ßo liczba 858.

Lěto 1930 je nětko ſaßo nowy wudawk pſchinjeßło. Tutón ßo woßebje ſ tym jenym wot wſchěch dotalnych roſeſnawa, ſo njeje pſchidawkam nowy pſchidawk pſchidał. Ně, w naſchich nowych ſpěwarſkich ßu kěrluſche doſpołnje ſnowa farjadowane po wěſtych ſaßadach. Pſchidawka žaneho wjazy nimamy. Hačź

runje bu rjana liczba nowych kěrluschow a duchownych spěwow pschijata, je kěrluschow tola jenoż 802. Tuta praji, so bu wjetscha liczba dotalnych wuwostajena. Pschidate bu k dotalnemu wobžahej pschede wschěm Lutherowy Mały Katechismuš, Augsburgske wěruwuznacze — to ma žo w jubilejnym lěcze tutoho wuznacza wožebje wuzběhnycź! — Perikopy, porjad sakskich a pruskich Božich žłužbow.

Tola wo tym a druhim druhi ras. Njech jandźeljo do Božich stawisnow sapižaja, so Serbja se žwojimi spěwarskimi haja žwojich wótzow wěru a žwěru a rěcź!

Nowe žerbske spěwarske a jich pschidawk.

Nowe žerbske spěwarske stupja dźenža, Laetare, do žłužby naschich wožadow. Nadźijamy žo, so bě wschudźom mózno, žebi nowe žerbske spěwarske wobstaracź abo tola nowy pschidawk, so by žo wschudźom teź mohł nowy kěrlusch spěwacź se nowych knihow. Mamy tola nětk na pschikład mjes póstnymi kěrluschemi teź tón rjany a rad spěwany kěrlusch: „Chzecźe wjedźecź, schto ja wěm?“ Hladaj cźo. 71 w nowych spěwarskich a cźo. 98 w němskich spěwarskich: „Wollt ihr wissen, was mein Preis?“ Abo teź tón rjany krótki kěrlusch cźo. 86: „Jesuš Khrystuš je mi wscho“. Dozyła, schtóž chze spósnacź, kelko rjanych, nowych kěrluschow w nowych spěwarskich je, pschehladaj nowy pschidawk, kotryž je sa tych wudatny, kotsiž žo wot žwojich dotalnych spěwarskich w Božich žłužbach dźělicź nochzedźa. Wo tutym tu teź dźenža hischcze žłowcźko.

Pschidawk je tak shotowjeny, so ma wón wschě te kěrlusche, kotrež žu do nowych spěwarskich pschijate, w dotalnych pak hischcze njeběchu. Tutych je jich 171. Pschidawk liczi je tam dale, hdźež dotalne spěwarske s pschidawkom sastachu liczicź; to bě cźišło 858; tak ma pschidawk cźišła 859 hacź 1029 a nimo toho sapisk tutych kěrluschow a cźiscźe na kónzu wožebity sapisk cźišłow, kotryž je pschedewschěm sa tych, kotsiž tutón nowy wulki pschidawk s dotalnymi spěwarskimi w tych Božich domach trjebaja, w kotrychž žo jenoż cźišło nowych kěrluschow na tafle wutyknje. Hdźež je wěz tak naprawjena, so žu tam tafle sa cźišła nowych spěwarskich a tafle sa cźišła starych spěwarskich, je wěz jednora. Kemscheŕ pohladnje na tu sa jeho spěwarske płaczazu taflu a namka žebi wutyknjeny kěrlusch.

Wobcźežnischa je tu wězka pak tam, hdźež žu w Božim domje jenoż tafle sa cźišła nowych spěwarskich. Schtóž tam stare spěwarske s nowym pschidawkom wužiwa, ma w tym prjedy naspomnjenym sapisku cźišłow pytacź a to w rynku spody „Nowy“ to wutyknjene cźišło noweho kěrluscha, na pschikład 71. Potom pohladnje na cźišło, kotrež porno tutemu hnydom pódla steji w rynku spody „Stare“. Tam namaka to cźišło, kotrež mějesche wutyknjeny kěrlusch w dotalnych spěwarskich abo, jeli so w tutych hischcze njebě, kotrež ma w nowym pschidawku. Pódla prjedy naspomnjeneho cźišła 71 namaka n. pšch. tak cźišło 882. To rěka: ty masch tón wutyknjeny kěrlusch nowych spěwarskich cźišło 71 w nowym pschidawkom pytacź pod cźišłom 882, jeli so masch dotalne spěwarske a niz nowe. Abo druhi pschikład. Wutyknjene je cźišło 106 nowych spěwarskich: „O hłowa krawje sbita“. To rěka sa tebje, kiž s dotalnych spěwarskich spěwasch: Sady we pschidawku namkaj žebi pod „Nowe“ cźišło 106. Pódla tuteho w rynku pod „Stare“ steji cźišło 89. To rěka: wocźiń žebi stare spěwarske, jich kěrlusch pod cźišłom 89 je tón, kotryž masch žobuspěwacź. Tule wěz wolóżicź móże duchowny s tym, so po pschecźitanju sčenja a potom sažo s klětki wosjewi cźišło, kotrež ma wutyknjeny kěrlusch nowych spěwarskich w dotalnych spěwarskich abo w jich nowym pschidawku.

Nimo tuteje wobcźežnoscźe, kotraž pak je jenoż tam, hdźež žo w Božim domje njehodźa dwoje tafle pschiprawicź, budźe žo hischcze něschto druhe jewicź, schtož tu hnydom naspomnimy, so žo njeby nichtón na tym postorcził. Kaž je teź tu hižo, wožebje pak w poślednim cźasu w „Sserbskich Nowinach“ wosjewjene a rospišane, žu wschě dotalne kěrlusche pschehladane a pschepruhowane, a schtož bě nusne, bu porjedźene. Tak buchu n. pšch. němske žłowa s dobrym žerbskim wuměnjene, wopacźne rymy porjedźene, wopacźne twórby žłowježa, wožebje sa „pschichod“, do prawych pschetworjene, kaž to n. pšch. njeżmě rěkacź: „budźesch pschińcź“ ale: „pschińdźesch“. Tola wo tutym druhi ras wjaz.

Tu chzemy jenoż na to pokasacź, so budźe tu pschi shromadnym spěwanju druhdy dwojakeho porno žebi žłyschecź tam, hdźež je starych a dotalnych spěwarskich spěwaja. To pak njebudźe we wulkej wožadźe abo lěpje w derje wopytanej Božej žłužbje dale nadpadne, w hubjenje wopytanej žnadź druhdy bóle. Ale tuta cźeża ma žo sniescź, njemóžachmy žo jeje sminycź a jeje žo njesminjemy, dołhož žo stare a nowe spěwarske shromadnje trjebaju. Pschi wschěch kěrluschach pak, kotrež w nowym pschidawku steja, njebudźe tuteho małeho njedostatka, dokelž žu kěrlusche pschidawka a pschirunajomne kěrlusche nowych spěwarskich cźiscźe jenajke, kaž n. pšch. kěrlusch 71: 882. Pscheměnjenja a s tym rosdźěle mjes nowymi a starymi spěwarskimi pokasuje n. pšch. kěrlusch 106: 89. W 5. schtuczźy mějesche žo pscheměnicź to cźiscźe njerjane žłowo: spajsa. Wono tuž tam nětko rěka: „Ssy sa mnje pschihotował měd s mlokom k jědźi tu, twój duch je žam mje wołał na Božu hoscźinu“.

Naschi stari žnadź pschi tym a tamnym praja: „Czehodla žu to pscheměnili,“ abo „Tole bě cźiscźe njetrjebawsche!“ Ale: nowe spěwarske njejžu sa sandźene cźažy, ale sa pschichodne! Wone maja tehodla teź bycź tajke, kajkež žebi je žerbska wědomnoscź nětkle žada a njemóžeja smylki a njeżerbscźinu hajicź a khowacź sa pschichod.

W pschichodźe pak a w naschich dnjach njech žu nowe spěwarske, na kotrymiž je žo dołhe lěta s wulkej pilnoscźu a žwěru dźěłało, Sserbam se žohnowanjom a Bohu k cześcźi!

„Mjes tym srosnym sdychowanje,
Luby Jesu, wužkysch mje,
Dopjelń moje požadanje,
Pschi tebi stacź wobstajnje!
Tuž cźe, Knjeże, khwalicź chzu
Rano, wjecźor s wutrobu,
Psched tobu žo ponižowacź,
Dźakny Psalm cźi sanoschowacź,“ 252, 4.

Wschelake s bliska a daloka.

Wulka woda. Ssobuželo cźitamy powěscźe wo wulkich powodźenjach, kotrež žu Franzowsku domach pytałe a kotrež Schpanisku hrožachu. Kelko cźłowjeskeho žiwjenja žu sniczźike a kelko wobžedźeństwa a samóženja! Dźaka polni shladujemy na nasche hona a statoki, kotrež je Bóh tón Knjes nam sakhował a sdźerżał hacź žem. A w dźaknej wutrobje je nam žiwa wěsta nadźija, so Bóh tón Knjes nam teź wobroczi tu nawopacźnu „wodowu nusu“, so nam teź sažo da doscź wody na semju a do semje, so bychu wschě statoki sažo wody doscź měłe a zyła nascha semja tohorunja.

Listowanje: K. w B. sa Judika. — D. w B. sa Palmarum.

Cziſło 14

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će. F.

Serbſke njedźelſke łopjeno

W Budyſchinje **6. haprleje 1930** **Bautzen**

Samołwity redaktor farař Wyrgacz w Rožaczizach. — Cziſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchczerńje a knihorńje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w „Budyſchinje
Wukhadża kóždu ſobotu a płaczi ſchiwórczłětnje 108 łotych pienjezkow

Njedźela Judika.

Krej Khrystušowa, kiž je žo žameho bjes wſchitkeho poroka pſches wěčźneho Ducha Bohu woprował, budźe nasche žwědomnje wot morwych ſkutkow wucźiſcźicź, k žłużenju žiwemu Bohu (List na Hebr. 9, 14).

Nad ſchpruchami cźišło 93—106 po małym katechismušu dr. M. Luthera ſrjadowanymi namakasch napiſma „profetiſke, wyſchſchoměſchniſke a kralowſke ſaſtojnſtwo“. Kotre mjes tymle tſjomi je najważniſche ſaſtojnſtwo nascheho Sbóžnika ſa naš? My wotmołwimy: To žrjedźne, dokelž je w nim ſe wucźiſcźazej mozu žwoje žiwjenje dał k wumóženju ſa jich wjele.

Runje na to pokasuje žłowo dźenžniſcheje njedźele, kotruž tež póſtnu njedźelu mjenuja jako najbliže leżazu martrowemu tydźenju ſ Jeſušowym woporom. Woporу w Israelu wot wyſchſcheho měſchnika w templu pſchinjeżene mějachu tež žwoju ważnoſcź. Kóždy bu tam pſchezo ſaž̌o na cźłowiſke hrěchi dopomnjeny. Snano žu tež po tajkich woporach kwilku něka̍je położenje w žwojim žwědomju ſacźuwali. Ale prawy wuſpěch žo njenamaka, doniž njeje Khrystuš žo žam woprował.

Bě žnadź Khrystušowa krej hinak ſestajana hacž krej druhich cźłowjekow? By-li wězywuſtojny kapku jeho krwě pſchepytował, by ſpóſnał, ſo wobſteji ſe žamžnych dźělow kaž nascha krej. A tola bě to wožebita krej. Na dwoje pokasuje tamne žłowo: Wón je žo žameho bje wſchitkeho poroka pſches wěčźneho Ducha Bohu woprował. Najprjedy, ſo je to wopor był „bje wſchitkeho poroka“. To wjedźachu hižom w templu: Bohu dyrbiſch to najlěpſche a najdoſpołniſche pſchinjeſcź. Wo Jeſušu žměmy prajicź, ſo bě na duſchi bjes poroka. Hlaj, jeho najžurowiſchi njepſcheceljo, kiž jeho wſchudźom wobkedźbowachu, kaž tež jeho najlěpſchi pſcheceljo, kiž jeho dźeń wote dnja pſchewodźachu, njemóžachu ničžo njeprawe na nim namakacź.

Runje w dnjach hórkeho cźerpjenja, hdyž žu jeho jako žmjercź winowateho ſłóſtnika dźerželi, pſchińdźechu tež ſ kóždeho kónza a wobžwědcźichu jeho njewinowatoſcź. Judaſch pſched wyſchſchimi měſchnikami a ſtarſchimi praji: „Ja žym ſlě na tym cźinił, ſo žym njewinowatu krej pſcheradźił.“ Pilatus dźeſche k ludej: „Schto je tón ſleho cźinił? Ja žaneje winy žmjercźe na nim njenamakam. Tehodla chžu jeho khłoſtacź a puſchcźicź.“ Pilatušowa mandźelſka póžła k žwojemu mandźelſkemu a da jemu powjedźicź: „Njeměj ty ničžo cźinicź ſ tutym prawym.“ Jedyn teju ſłóſtnikow, kiž ſ Jeſušom wišaſchtaj, dźeſche k druhemu: „Tónle pak ničžo njeſdobneho njeje cźinił.“ Skónczńje hejtman pod kſchižom Jeſušowym ſtejo khwaleſche Boha a dźeſche: „Sawěſcźe, tón cźłowjek je prawy był.“

To druhe, na kotrež tamne žłowo pokasuje, je žadka „pſches wěčźneho Ducha“. S tym je prajene, ſo je Jeſuš žwój wopor ſ dobrej wolu pſchinježł. Ani cźenjeny, ani ſtorcźeny wot cźłowjekow, cźerjeny ſnutſka wot žwojeho ducha je na kſchiž ſchoł. Wón by hiſchcźe w dworje Gethſemane žwojim kojerjam cźeknycź mohł, by mohł Božich jandźelow na pomoz wołacź, tež ſ rěcźniwymi žłowami wutroby žudnikow hnucź, ale wón to njeje cźinił. Kaž Pawoł Gerhardt w póſtnym kěrluſchu ſpěwa, tak žo ſta. Wótcźez rjekne: „Dźi, mój žyno dźi,

ty měj jich lubje ſa dźěćźi, kiž prutow wſchěch ßu hódni.“ A ßyn wotmolwi: „Haj, Wótcže, ſ zykej wutrobu też rad a lubje wſchitko.“

Schto pak je nam Khryſtuß ßo ßameho woprujo dobył? „Jeho krej je naſche ßwědomnje wot morwych ſkutkow wuczíſćźika.“ Hdźeż njejßy ßwoju luboſćź k Bohu a k cźlowjekam ßobu ſapodał do twojeho dźěła, do twojich rěcźow, tam běchu twoje ſkutki morwe. Hdźeż je ßebicźiwoſćź, cźeſćźelakomnoſćź a hordoſćź twoju prózu ſkaſyła, njejßu ſkutki pſched Bohom niczo hódne. Tele morwe ſkutki leża na naſchim ßwědomnju. Se ſdychowanjom, ſ płakanjom, ſ modlenjom ani ſe ßmjecźom njemóżemy je wotbycź, ale jeno ſ krwju Khryſtußowej. Krej Khryſtußowa naß wuczíſćźi.

„K ßłużenju żiwemu Bohu.“ Żadym wot kſcheſćźanow njeßmě ßebi myßlicź, ſo ßebi Bóh wot njeho wjele njewocźakuje. Kóżdy dyrbi w ßwojim powołanju ßwoje żiwjenje jako Bożu ßłużbu wobhladowacź. W dnjach ſboża a njeſboża, ſ cźělnymi a ſ duchomnymi mozami, ſe ßwěrnym dźěłom a ſe dobrowólnej podpjeru ſtutkow luboſćźe ßměſch jemu ßłużicź a Boże dla też tym cźlowjekam, kotrychž je wón tebi bliſko ſtajił. To je ßebi twój Knjes na tebi ſaßłużił. Hamjeń.

S kſchižom ſa Jeſußom.

Kak twój kſchižik tudy,
Był też wobcźeżny,
Kajkiž ſcźele Bóh nam druhdy,
Cźiſche, ſcźerpnje njeßemy
Tehdy też, hdyž rucźe
Njejßu dopósnacź tu Boże pucźe?

Je-li Boża rada,
So mam cźerpicź tu,
Njech mi wóczko horje hlada,
Schtó tam mrějo na kſchižu
Krwawy tſchecpotaſche,
Bědźo ßo wo wěcźne ſbožo naſche!

S Jeſußowej' ruki
Chzemy ßwój kſchiž bracź,
Kaž bě ſwólny, ſa naß puki,
Ssměch a cźwilu na ßo wſacź.
Naſch Knjes měni derje,
W horju wſchak k njom' bližimy ßo ſkerje.

Njech ßo pſchezo ſtanje,
Kaž tón Knjes jo chze,
Potom jeho żohnowanje
Sa naß njewuwoſtanje,
A po krótkim cźaßu
Mamy dźěl na jehnjecźowym kwaßu.

H. B.

Pſcheſcźěhanje kſcheſcźijanow.

(Skóncźenje.)

Tola, my mamy ßo hiſchcźe ras wrócźicź do 4. lětſtotka. To poßlednje pſcheſcźěhanje kſcheſcźijanſtwa pod romſkim kněžorſtwom mějeſche hakle po Konſtantinu Wulkim pſchińcź, a wono pſchińdźe ſ kněžorom Julianom, 361—363, kotremuż ßu ſtawiſny tohodla też to pſchimjeno Apoſtata, to rěka: Wotpadnik dale. Wón bě ſ pſchecźelſtwa kněžora Konſtantina Wulkeho a bě pſchi żiwjenju woſtał, mjes tym ſo buchu druſy pſchiwuſni morjeni. Prěni kněžorojo na romſkim trónje běchu w politiſkich wězach bóle hroſnopóhanſkeho waſchnja hacź praweho kſcheſcźijanſkeho. Ale, hdyž ßo tole praji, dyrbi ßo ſdobom pſchiſtajicź, ſo ßu mjes wjerchami poſdźiſchich kſcheſcźijanſkich dobow tajzy, kiž ßu w tutym ſmyßle też wjele hroſnopóhanſkeho na ßebi měli. Julian bě też ſwoprědka kſcheſcźijan a bu kſcheſcźijanſzy wocźehnjeny. Tola ſtudium póhanſkeho pißmowſtwa dowjedźe jeho k tomu, ſo ßo najprjedy ſkradźu poſdźiſcho ſjawnje, k póhanſkej wěrje pſchiſamkny. Po dobycźerſkich bitwach, kotrež ſa ßwojeho kněžora w Galiſkej bijeſche, bu wot ßwojeho wójſka ſa Auguſtußa pomjenowany a cźehnjeſche pſchecźiwo kněžorej na Konſtantinopel. Tutón wumrě pak 361 a Julian bu ſ knjeżerjom kněžorſtwa. Hižo prjedy bě ſapocźał, ſtare póhanſtwo budźicź. Twarjeſche póhanſke temple, wużiwajo ſa to też ſamóżenje kſcheſcźijanſkeje zyrkwje. Ale wón nochzyſche to ſtare cźěmne póhanſtwo, ale nowe po kſcheſcźijanſku reformirowane. Wón nochzyſche kſcheſcźijanſtwo ſ krawnymi brónjemi pobicź, ale ſ tajkimi duchownymi; ſo by to dozpił, wotßadźi wón kſcheſcźijanſkich ſaſtojnikow a powoła na jich měſtno póhanſkich, wobmjeſowa wſchelake prawa zyrkwje a ſpěchowaſche roſkory, kotrež běchu mjes wjednikami kſcheſcźijanſkeje zyrkwje naſtałe. Spósnawamy, ſo je Julianowe wojowanje, hdyž też niz krawne, tola jara ſtraſchne. Też to ßłuſcha ßobu do jeho ſaměrow, ſo wón ſapocża jeruſalemſki templ ſaßo twaricź. Wón chzyſche ſ tym to ßłowo Matth. 24, 2 njewěrne ſcźinicź, kaž bě dozyła jeho wotpohlad, kſcheſcźijanſke waſchnje a wucźbu wohanicź. Ale Bóh ßo njeda ſa ßměch měcź. Semjerżenje ſnicźi jeho twar. A ſaßo Bóh ßo njeda ſa ßměch měcź! Prjedy hacź bě kněžor zyrkwi bóle ſchkodźił a ßo ſa krawne pſcheſcźěhanje roſßudźił, bu wón we wójnje pſchecźiwo Perſiſkim 363 ßmjertnje ſranjeny. Powěda ßo, ſo je wón mrějo ſawołał: „Tandem vicisti, Galilaee!“ to je: Dha wſchak ßy tola dobył, ty Galilejſki (Jeſußo)!

S tym běchu tute pſcheſcźěhanja kſcheſcźijanow w romſkim kněžorſtwje ſkóncźene. Ale my wěmy, ſo njebě ſ tym do zyła pſcheſcźěhanje kſcheſcźijanow nimo. Pſchezo ſaßo a ſaßo ßu cźaßy pſchiſchłe, hdźeż ßu kſcheſcźijanow pak tu pak tam pſcheſcźěhali, woßebje tam, hdźeż kſcheſcźijanſtwo we wojowanju ſ póhanſtwom ſtejeſche, a woßebje też, jako ßo Mohametowa nowa wucźba w 7. lětſtotku ſapocża ſ krawnym mjecźom po ſemi roſchěrjecź. Julijanowe waſchnje wotpadnjenja a wojowanja je ßo pak pſchedewſchěm hakle w poßlednich lětſtotkach woſpjetowało, ſo mjenujzy wotpadnjeni kſcheſcźijenjo ßo pſchecźiwo kſcheſcźijanſtwu wobroczichu niz jeno ſ duchownymi mozami, ale też ſ mjecźom. Wulka franzowſka revoluzija je ſa to pſchikład a nětk pſchedewſchěm Sowjetrußowſka.

So pak ßu kſcheſcźijenjo ßami hroſne pſcheſcźěhanja na kſcheſcźijanow pſchinjeßli, to je woßebje ſrudny ſtaw w ſtawiſnach kſcheſcźijanſtwa. Dopomnimy ßo na żadławu inkwiſizíju. Tuta — a tehorunja druhe — wuſtaja kſcheſcźijanam to ſrudne wopißmo, ſo njejßu doroſumili ßwojeho Knjeſa a krala Jeſußa a ſo njejßu ſapſchimnyli jeho ducha myßl. We njej leži ſdobom ſjawny dopokas ſa to, kak khabława wucźba romſko-katholſkeje zyrkwje wo njemylnoſćźi bamża je.

Pod tuto ßamßne ßudźenje ßłuſcha też to, ſo ßu kſcheſcźijenjo ſ mjecźom a ſ krejpſcheleczom ſpytali Khryſtußowy evangelion pſchipowjedacź, kaž n. pſch. kněžor Karl Wulki. Woni dźě ßu nawopak to cźinili, ſchtož romſzy pohanſzy kněžorojo kſcheſcźijanam cźinjachu.

Wo tutych wſchelakich praſchenjach ßnadź pſchi ſkładnoſćźi dale pißamy. (Kónz.)

Nowe ßerbſke ſpěwarſke.

Sanjeßł je ßo nětk hižo Laetare ſ nowych ßerbſkich ſpěwarſkich nowy kěrluſch Bohu Knjeſej, kiž je miłoſćiwje dał dokonjecź tuto dźěło. A rospſchedaty je, kaž ßo mi ſdźěli, pola Ssmolerjez prěni ſwjaſany ſkład. To chze prajicź: Sserbja ßu ſroſumili, ſo ßo jim ſkicźa něſchto dobre, pſchihódne, nuſne, ſpomožne. Ale nichtón ßo njeboj, ſo niczo wjazy njedoſtanje. Sserbſka prědarſka konferenza ma hiſchcźe pola Ssmolerjez knihiczíſchczeźnje wulki ſkład a we wulkimaj knhiwjaſarnjomaj wjaſaja ßo nětkole naſtajnje dalſche ſpěwarſke, kotrež móżeſch ſaßo hižo pola Ssmolerjez kupowacź. Njech je a woſtanje tak pſchi tym, ſchtoż ſteji w pſchedßłowje tutych nowych ſpěwarſkich na kónzu: Tuż njech nětko tute knihi ßwój pucź naſtupja do ßerbſkich zyrkwjow, ſchulow a domow! Wjerſchny ſpožcź, ſo bychu ßo jim durje wſchudźe ſwotewrjake, a ſo by ßo ſ nimi Bože kraleſtwo mjes Sserbami dale twariło a roſßyłnjało. Na pucź pak njech woſmu hrono ſ japoſchtolſkeho pjera: Dajcźe ßłowu Khryſtußowemu mjes wami bohacźe bydlicź we wſchej mudroſćži; roswucźcźe a napominajcźe ßo ßami ſ pſalmami a ſ khwalobnymi a ſ duchownymi kěrluſchemi, lubośnje ſpěwajo Knjeſej we ßwojej wutrobje.

S tym ßmy też ſdobom wuprajili, ſo pſchede wſchěm nowym ſpěwarſkim, potajkim zyłej knišy, pſchejemy ſpěſchne a ſwjeßelaze roſſchěrjenje. Smóżnjene jej tajke je. Sa 2 hr. ßo pſchedawa. Sa nowy pſchidawk maſch dacź 50 pj. Nowa kniha płacźi po prawom jenoż 1,50 hr. To je jara ßnadna płacźišna. Nichtón pak ßo njeboj, ſo tehodła, dokelž płacźišna tak niſka je, hubjenu knihu doſtanje. Ně. Je to dobry zyłopłatowy ſwjaſk, jednorje drje, tola derje wuhotowany. Ma też kaž te tamne prědku rjany wobras a ſwjerčha ſłoty kſchiżik abo Lutherowu różu. Sa niſku płacźišnu ßmy ßo roſßudźili, ſo bychmy kóždemu ſmóżnili, ßebi kupicź zyłu nowu knihu. A ſa niſku płacźišnu ßmy ßo ßměli roſßudźicź, dokelž ßmy doſtali pomoz ſa wudacźe nowych ſpěwarſkich. Dyrbjeli ju pſchedawacź po tym, ſchtoż woprawdźe płacźi, dyrbjała wo wjele dróżſcha bycź. Nowe ßerbſke ſpěwarſke chzedźa bycź knihe zyłeho luda, a wone to też móżeja bycź.

Wo nowych ſpěwarſkich tu nětko hiſchcźe to a tamne: Ty trjebaſch jenoż wocźinicź a hnydom widźiſch, ſchto je woßebity rosdźěl mjes nowymi a ſtarymi. W ſtarych bě ßo pſchidawk k pſchidawkej pſchidružił, nowe ßu je ßwojimi kěrluſchemi — je jich 802 — pſches zyłe do wěſteho porjada ſarjadowane. Tutón ſłożuje ßo po ſakſkich němſkich ſpěwarſkich, je pak doſpołniſchi hiſchcźe, hacź tón němſkich ſpěwarſkich. Tute maja hiſchcźe pſchidawk. Nowe ßerbſke ſpěwarſke nimaja ani ſa tute duchowne ludowe kěrluſche pſchidawka. Duchowne ludowe kěrluſche ßu wſchě do jenotliwych wotdźělenjow rosdźělene a to tak, ſo pod kěrluſchemi, alfabetiſzy ſarjadowanymi, pod * ſteja, też ſaßo ßamo mjes ßobu alfabetiſzy ſrjadowane. Hladaj do prěnich kěrluſchow. Ssu to adventſke ſa ſapočzatk zyrkwineho lěta. Tute ßmy, a to je tón druhi hłowny rosdźěł, ſarjadowanja w naſchich a w němſkich ſpěwarſkich, na ſpočzatk ſtajili a njedźelſke, ſ kotrymiž němſke ſapočznu, ßmy ßobu do kěrluſchow wo Božim ßłowje wſali. Cźišło 1—17 ßu adventſke kěrluſche. Po kěrluſchu 17. maſch *. Scźěhuje cźišło 18—20, tak mjenowane duchowne ludowe kěrluſche. Hacź runje ßu, kiž ßo pſchecźiwo temu wobaraja, tute duchowne kěrluſche hnydom do kěrluſchow ßobu ſarjadowacź chzyli, — chzedźa je do pſchidawka na kónz kěrluſchow ſtajicź —, ßmy ßo tola ſa tuto ſarjadowanje roſßudźili, dokelž je to tak najbóle pſchijomniſche a praktiſke a dokelž njeje pſchezo lohko wucźinicź, ſchto je kěrluſch a ſchto ludowy duchowny kěrluſch. Abo nětkle je ßwjaty póſt. S cźišłom 70 ßo jeho kěrluſche ſapočznu: „Ach, Jeſu, hdźe by moja duſcha ſtała, hdyž twoja krej by ſa naß njerěčzała.“ Poßledni je kěrluſch 118: „S Jeſußom nam dajcźe cźahnycź, hladacź jeho ſtopjenjow!“ Cźišło 119 je hižo prěni jutrowny; t. r. ſa cźaß ßwjateho póſta nimamy woßebitych duchownych kěrluſchow; ſa Jutry ſcźěhuja po poßlednim jutrowynm kěrluſchu cźišło 141 pak ſaßo tajke, mjenujzy cźišle 142, 143. Cźišło 143 je ſtary ſnaty ſ pſchidawka: „O najwjeßelſche, o najſłóżniſche, hnady połniczke jutry wy“, cźišło 142 pak nowy: „Jutry, jutry! Wodych miły!“

Hdyž tole hižo pſchi ſwjerſchnym pohladnjenju pytnjeſch, namakaſch pſchi cźitanju jenotliwych kěrluſchow dalſcheho.

Sa woßebity nadawk mjenujz ßmy měli, rěcź ſpěwarſkich po naſchim nětcźiſchim rěcźeſpytnym póſnaczu wuporjedźicź. To pak bě porědko ſ tym dozpěte, ſo na měſto po naſchim měnjenju wopačzneho ßłowa abo wuraſa abo konſtrukzije to prawe ſtajicź; ſ wjetſcha dyrbjeſche ßo zyła rjadka, haj huſto doſcź ßamo někotre rjadki pſcheměnicź. — W ſtarych ßerbſkich ſpěwarſkich je wjele pożčzenych zuſnych ßłowow, ſa kotrež mamy ßerbſke ßłowa. Tajke ßłowa ßu na pſch.: hodleŕ = worjoł, ſchtuka = kruch, grunt = ſakład, laſowacź = cźitacź, tawſynt = tyßaz, ſchpajſſa, koſcht = jědź, grychta = ßudźenje, zwyfel = dwěl, thel = dźěl, ſchifa = kódź, wandrowanje = dróhowanje, zejch = ſnamjo, rejża = pucźowanje, gwałt = móz. Hiſchcźe mnoho druhich móhli tu pſchidacź. Tajke njetrjebawſche a tuż też wopačzne ßłowa ßmy pſchi ßwojim dźěle wotſtronili a ſa nje druhe, po ßwojim měnjenju lěpſche a prawe ßłowa ſtajeli. Ssmy tu hižo ras naſpomnili kěrluſch 106 we nowych ſpěwarſkich. Pſchirunaj dale nowy kěrluſch 407 ſe ſtarym 4. Hacź runje to ſnateho kěrluſcha ſapocažtk, ßmy ßo tola roſßudźili, po naſpomnjenej ſaßadźe, jón tak do nowych ſpěwarſkich ſtajicź:

„Ja ßym pſches Khryſta krwawne rany
Nětk prawy ſakład namakał.
Troſcht druhi njeje namakany,
So bych ßo we nim ſradował.
Mój ſakład wěcźnje woſtanje,
Hdyž wſchitko druhe ſahinje.“

Abo wſmi nowy kěrluſch 379,6 a ſtary 204,7:

Pſches njeho chzu ſ rowa ſtanycź
K wěcźnemu tam žiwjenju,
K njebjeſkemu wjeßelu;
K ßwojemu chzu Knjeſej cźahnycź,
Wobſtacź też we ßudźenju.
Jeſußa ja njepuſchczu.

Mjes zuſnymi ßłowami je jich wjazy, kotrež njeißu doſcź nadobne ſa kěrluſch, kaž na pſchikład: buda, moſchty, ſchlamowacź, a dyrbjachu ßo hižo tehodła ſe ſpěwarſkich ſhubicź.

Kaž zuſe ßłowa tak też zuſe wuraſy. Na pſchikład tak mjenowane germaniżmy: k pomozy pſchińcź = na pomoz pſchińcź; to je k widźenju = to je widźecź; horje noßycź = nanoßycź (na blido) a druhich wjele.

Sserbſka rěcź je jara bohata na formje, ma, ſchtoż je we němſkej zyle njeſnate, Dual, t. r. woßebite twórby wſchudźom tam, hdźež je na dwejoch abo dwě pokaſane. Tak njeſhibujeſch ty kolena, ale kolenje, tak nimaſch ty nohi, ale noſy.

Woßebitu prózu je nam naczinilo pſchi ßłowjeßu futur abo pſchichod; je w ſtarych ſpěwarſkich wjele wopačzneho. Nje-

ßmĕſch prajicź a piſacź: budu bycź, budu pſchińcź, budu mĕcź, budu wſacź, budu woſtacź, budu doſtacź. Dyrbiſch prajicź a piſacź: budu, pſchińdu, ſmĕju, woſmu, doſtanu.

Tola njech je wo tym doſcź, ſchtož rĕcź naſtupa, nĕtkle doſcź. Móhli hiſchcże na wſchelakore pokaſacź, na cžož ßmy dźiwali. Tola, wſmi ßebi nowe ſpĕwarſke a cžitaj a ſpĕwaj. Tak ßam wſchelakeho nadeńdźeſch. Njeſpodoba-li ßo cźi to abo tamne pſcheměnjenje, poßudźuj jo je ſtejniſchcża, kotreź tu runje ſ krótka wopiſachmy jako to, na kotrymž je komiſija ſa nowe ßerbſke ſpĕwarſke ſtała a hiſchcże ſteji. Jej je husto doſcź jara cžeźko było, ſjednocźicź woboje: porjedźecź a ſtare dobre khowacź.

Farař Bjedrich ſ Bodelſchwingh wumrě 2. haprleje pſched 20 lĕtami. Wón bě ſ wuſpĕſchnym organiſatorom na polu ſnutskowneho miſſionſtwa a na polu ſkutkowazeje kſcheſcźijanſkeje ßmilnoſcże a luboſcże.

Zyrkej a ſtat.

„Pſchecźiwo zyrkwi" je heßło, pod kotrymž kommuniſtojo pſchihotuja „antizyrkwinſki dźeń". Wón dyrbi ßo po zyłej Europje wotmĕcź. Jeho parola ma bycź: „Wojowanje pſchecźiwo zyrkwi a ſchkitanje Sowjetuniony". A poſtajeny je wón na 20. haprleje. To je runje jutrowniczka. Jutrowniczka je pak tón dźeń najkraßniſcheho dobycźa naſcheho Knjeſa Jeſuſa. Wona to tež woſtanje!

Staropruſka generalna ſynoda mĕjeſche ßo tež ſ **rosprawu** wo ßwjecźenju abo tež wo wotßwjecźenju njedźele ſaběracź. S njeje bě ſpósnacź, ſo ſwjaſki ſa ſport bóle a bóle ſpósnawaja, ſo tu njedźela njeje woßebje a jenož ſa ſport, woßebje niz njedźelſke dopołdnjo, ſo ßo tu polĕpſchuje. Tole ſ tuteje rosprawy wucźitacź móz, je cźim bóle ſwjeßelaze tehodla, dokelž ſo ßo hacž dotal niczo dojednało njeje mjes Evangelſkim zyrkwinſkim wubjerkom a hłownym ſaſtupjeŕſtwom ſportſkich ſjednocźeńſtwow. Runje w poßlednich lĕtach bě to ſtajnje pſchibĕraze wotßwjecźowanje njedźele ſnamjo pſchibywazeho ſkaźenja dobrych poczinkow a waſchnjow. A wjeßny lud je tu tež to ßwoje pſchinoſchował. Ratař, prĕni muž tu na ßwĕcźi, dyrbi prĕni muž tež bycź w ßłużbje Bożej, ßwjecźicź Bohu Knjeſej njedźelu. A wón je to był. Ale pſched modernym kaźazym duchom ßo tež wón njeje mohł dowobaracź kaž tež wjeßny lud hewak niz. So na pſch. hiźo wobſtejaze abo naſtawaze jĕchanſke ſjednocźeńſtwa tu a tam runje njedźelu dopołdnja ſwucźuja, to móżeſch ſa namjo wſacź, kak daloko tež tu hiźo to njedoroſumjenje a njedopósnacże je teho, ſchtož njedźela je, ſchtož njedźela pſchede wſchĕm tež ſa ratarja a wjeßnjana je. Njedźela woſtanje ſchtož je. Hacž ratař a wjeßnjan woſtanje abo je, ſchtož po Božej woli bycź dyrbi, to je jeho wĕc!

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Nowe ßerbſke ſpĕwarſke a runje tak nowy pſchidawk k dotalnym ſpĕwarſkim pſchedawa Ssmolerjez knihaŕnja w Sserbſkim Domje w Budyſchinje a tohorunja cźi, kotrymž je wona pſchedawanje pſchepodawa, tak knihikupzam a pſchekupzam a tak tež duchownym; duchowni ßu jo pſchedewſchĕm ßobu pſchewſali, ſo by ßo ſawjedźenje nowych ſpĕwarſkich ſpĕchowało a naſchim Sserbam ßo kupowanje wołóżiło. Płacźiſny ßu, kaž woſſjewjene, hacž na dalſche tele: ſpĕwarſke, jednore ſ zyłopłatowym ſeſchiwkom, ſe ſłotym kſchižom 2 hr., ßrĕnje ſ zyłopłatowym ſeſchiwkom, ſłotym rĕſkom a kſchižom, we wobalzy a tyſy 4,50 hr., woßebniſche, do koże ſwjaſane, ſe ſłotym rĕſkom a kſchižom we wobalzy a tyſy 8 hr., ſchtóž chze tute abo ßrĕnje ſe ſańczkom mĕcź, płaczi 50 pj. wjaz. Sa nowy pſchidawk, kotryž kóżdy trjeba, kiž chze w Božich ßłużbach ßwoje dotalne ſpĕwarſke wužiwacź, maſch 50 pjenjezkow ſapłacźicź.

S **Janſchoj** w Delnjej Łużizy. Naſch Boži dom nima žaneje wĕże. To je ſchkoda. Tak tež naſchu zyrkej hiże ſ dala njewidźiſch. A naſche rjane ſwony, kotreź maja dobry ſynk, njemóżeja ßwój hłóß tak do dala rosnoſchowacź kaž bychu to ſ wyßokeje wĕże mohłe. Wone wißaja w drjewjanej rumnoſcźi, kotraž pſchi zyrkwi ſteji. Pſchezo njeje to tak było. Naſch ſtary Boži dom je mĕł wĕżu, doniž njebu 1803 wottorhany. Tež nowy Boži dom je dyrbjał doſtacź wĕżu. Kamjenje a druhe bĕchu hiżo nawoſyli. Tuž pſchińdźeſchtej njemĕrnej wójnſkej lĕcże 1806 a 1807. Khuda woßada je dyrbjała kamjenje ſaßo pſchedacź a njeje mohła wĕżu twaricź. Do lĕta 1914 je ßo ſaßo ſbĕrało, tola wĕża njebu hiſchcże natwarjena. Inflazija je ſamóżenje ſniczíła. Nĕtk pak ßo ſnowa ſa wĕżu pjenjeſy ſbĕraja. Knjes farař Thiemann hromadźi hiżo 4 lĕta a je na 2000 hr. nahromadźił. Bóh daj, ſo ßo wĕż njedliji, ſo by mĕła naſcha zyrkej tež bórſy wyßoku wĕżu, kaž ju druhe zyrkwje maja!

S **Ketliz.** Njedźela Laetare bě ſa naſchu woßadu njedźela dźĕlenja. Naſch knjes wyſchſchi wucźeŕ a kantor Schenk dźĕleſche ßo wot naß. 29 lĕt je tu pſchebywał mjes nami. 1901 pſchińdźe hromadźe ſ hiżo njebocźicźkim wucźerjom a organiſtom Schudakom k nam a bu ſ kantorom a wucźerjom. S wulkim wuſpĕchom a žohnowanjom je tu ſkutkował na ſchulſkim kaž na zyrkwinſkim polu, tež nam Sserbam ßłużo w naſchej macźeŕnej rĕcźi. S nim ſhubimy tež my Sserbja ßwojeho ßerbſkeho kantora, kotryž nam tež hiſchcże na poßlednjej ßerbſkej Bożej ßłużbje ßłużeſche. Knjes farař Kanig ſpominaſche tehodla tež we woßebje wuhotowanej Bożej ßłużbje ſ dźakapołnymi ßłowami na ſaßłużby ßo dźĕlazeho. Bě tutón tola tež ßwĕrny ßobudźĕłacźeŕ był w zyrkwinym ſaſtupjeŕſtwje a ßwoju kantorſku ßłużbu tež lĕta dołho hiſchcże wukonjał, hacž runje bě, ßwoje lĕta dozpiwſchi, ſchulſke ſaſtojnſtwo ſłożił. Tuto dźĕlenje bě tež ſdobom dźĕlenje wot Ketliz. Knjes kantor Schenk pſcheßydli ßo do Hellerawy pola Drježdźan. Tam chze tež dale pcžołaricź, bě wón tola tež daloko a ſchĕroko ſnaty łużiſki pcžołaŕ, ßo woßebje na plahowanje matkow wuſtejeſche. Pſchejemy jemu po prózy połnym žiwjenju žohnowany wjecźor žiwjenja.

Liſtowanje. D. w B. ſa Palmarum. — R. w R. ſa Jutry.

Cziſło 15

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosc da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosc je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbſke njedźelſke lopjeno

W Budyſchinje 13. haprleje 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farař Wyrgacz w Noßaczizach. — Cziſchcz a nakład Ssmolerjez Inihiczíſchczerńje a knihárnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje
Wukhadża tóždu ßobotu a płaczi ſchtwórczlětnje 108 ilotnych pjenjezkow

Palmarum.

Czi, Knježe, wěczńu ßwěrnoſcz ßlubicz,
Ssmy tudy ſhromadźeni pſched tobu.
Daj ßebi naſchu thwalbu lubicz,
Kiž ſpěwamy czi ſ hnutej wutrobu.
Ssam pomhaj nam we naſchej ßłaboſczi,
Naß wjedź po prawym puczu k ſbóżnoſczi.

Też ty, luby czitarjo, ßy ras kaž dźenża naſche pacźeŕſke dźěczi k ßwjatemu woltarjej pſchiſtupił, ſo by ſ **wjeżelnym** ertom ßwoju wěru wuſnał, a ſtarſchi, kmótſja, pſchiwuſni a pſchecźeljo běchu ßo w pobożnym dobroproſchenju pſched Bożim trónom ſjednoczili, ſo by njebjeſki Wótz ßwoje żohnowanje na twoje hamjeń położił. Hacz dźenża ßo hiſchcże ßwojeje konfirmazije dopomniſch? Nětk je ßnano hižom někotre lěto minyło a też wot tych, kiž ßu ſ tobu konfirmaziſki dźeń ßwjeczili, tu wſchitzy wjazy njejßu. Ale ty mózeſch hiſchcże dźenża wróczo hladacz na tamny dźeń, hdźež je Bóh tebje we tſchcźeńſkej hnadźe wobtwjerdźił, a ßy mjes tym hižom huſto ſhonił, hdyż Bóh ſ nami w ßwjatej ſchcźenizy ßlub ſczini, potom wón jón wěſcże dźerži. „Ja chzu ſpomnicz na ßwój ßlub, kotryż ja ſ tobu ßym ſczinił.“ W małym katechißmußu, kotryż je wudaty wot njeboh duchowneho Jakuba, na praſchenje: ſchto ßlubi Bóh człowjekej? wotmołwjenje rěka: Sswoju hnadu w Khryſtußu; a na praſchenje: ſchto ßlubi człowjek Bohu? wotmolwjenje rěka: ßwěrnoſcz w jeho ßłużbje. Budź ßwěrny!

To chzedża też dźenża ſaßo czi młódſchi tſcheſcźenjo, kiž do żiwjenja ſtupja. Woni ßwjatoczńje wuſnawaja, ſo chzedża tſcheſcźijanſku wěru jako móz ſa żiwjenje ßobu wjacz, hdyż ßo duchowny jich praſcha: **„chzecże ßo k tutej wěrje do Boha naſcheho Wótza, do Jeſom Khryſta, jeho Ssyna, naſcheho Knjeſa, a do ßwjateho Ducha pſched Bohom a człowjekami wuſnacz.“**

Móz tſcheſcźijanſkeje wěry ßo w żiwjenju wopokaże. Pſchetoż kaž ſchtom na płodach póſnajemy, tak póſnajemy tſcheſcźijana na jeho ſadźerżenju, na jeho żiwjenju. Sswoju wěru njewopokaſujemy ſ pobożnymi ßłowami, ale ſe ſkutkami a tehodla pſchezo ſaßo na naſchej woli leži, hacz chzemy ßo jako tſcheſcźijenjo pſched ßwětom wuſnacz. Tajke je też Jeſußowe měnjenje wo wěrje: Matth. 7, 16 a 21. Jan 7, 17. Luther ßam nam praji, kak móżemy wſchědnje ßwoju wěru wopokaſacz: „Sa to wſchitko ja ßo jemu dźakowacz, jeho khwalicz, jemu ßłużicz a jeho poßłuchacz winojty ßym.“ Żadyn dźeń bjes modlitwy, bjes dźěła, bjes Božeho ßłowa! Naſcha tſcheſcźijanſka wěra dyrbi ßo w tym pokaſacz, ſo ßmy w jeho kraleſtwje pod nim żiwi, ſo pomhamy, ſo Jeſußowe kraleſtwo w ßwěcże roſcże, ſo ßmy jeho ßwěrni ßłużobnizy. Njejßmy k tomu też haj prajili, jako na konfirmaziſkim dnju duchowny naß ßo praſcha: **„Chzecże ßo ſprawnje prózowacz, po tutej wěrje ßo ſadźerżecz, hrěchej ßo wotrjez a ſa waſchim Sbóżnikom khodźicz?“**

Wěſo kóždy potom ſhoni, ſo tak lohko njeje, ſa Sbóżnikom khodźicz. Potom rěka po wuſkim puczu khodźicz, njekhodźicz po radże bjesbóżnych a njeſtejecz na dróży hrěſchnikow a njeżydacz na ſtole wußměwzow. Hrěchej ßo wotrjez, to rěka, hdyż hrěch naß wabi, jemu prajicz: ja njepſchińdu, ja njecham, dokelż cźěło a duſchu ſkaſy. A ſchtóż chze ſa Sbóżnikom khodźicz,

njedyrbi ßo bojecź, kſchiž ſa nim noßycź, kotryž wón jemu napokoži. „Chze-li ſchtó ſa mnu pſchińcź, tón ßam ßo ſapréj a wſmi ßwój kſchiž na ßo a pój ſa mnu!“ A hdyž kſchiž ſ jeho ruki bjerjemy, budźemy teź toho wěſcźi, ſo ßwětku napſchecźiwo dźemy: „Ja ßym to ßwětko toho ßwěta; ſchtóž ſa mnu dźe, tón njebudźe khodźicź w cźěmnoſcźi ale ſměje ßwětłoſcź teho žiwjenja.“

Wěſo budźa teź ſ tych, kiž dźenßa pſched woltarjom, něktoſi ſaßo ſapomnicź, ſchtož ßu w ßwjatocžnej hodźinje ßlubili, ſapomnicź, ſchtož ßu w pacźeŕſkej wucžbje nawuknyli. Ale to teź wěmy, ſo Bóh da ßo derje radźicź tym prawym, kiž ßwěru ßo prózuja, jako kſcheſcźijenjo žiwi bycź. Tohodla budź ßwěrny, ßwěrny teź twojej zyrkwi. Tajka je myßl tſecźeho praſchenja na konfirmaziſkim dnju: **„Chzecźe ßo k naſchej evangelſko-lutherſkej zyrkwi, kotraž waß pſches Boże ßłowo a ſakrament k tutomu Sbóžnikej wodźi, ßwěru dźerżecź?“**

Zyrkej mje pſches zyłe žiwjenje pſchewodźa, wot kolebki hacź k maram, hacź k poßlednjej modlitwje pſchi rowje. Zyrkej mi pſchezo ſaßo to wěcžne pokaže, ſchtož wonkach w žiwjenju huſto ſapomnju, mje Boże ßłowo wucźi, ſo jo ſroſymju, mje k tajkim pſcheczelam wodźi, ſ kotrymiž mózu ßo modlicź, mi wěru ßylni ſ Božim ßłowom a ſakramentom. Budź ßwěrny ßwojej zyrkwi! Jich wjele nimo njeje dźe; woni wěru ſhubja, a ſ wěru teź nadźiju. Jim žohnowanje ſhromadźiſny pobrachuje, w kotrejž ßamej wſchitke nabožinſke žiwjenje ßo ſdźerži. Najlěpſchi pſchecźel, ſ kotrymž je derje khodźicź, je naſch Knjes Jeſuß Khryſtuß a cźłowjekojo, kiž jeho lubuja a Jeſußoweho ducha maja, ßu pſchezo droholubi. Tajkich je trjeba, tajzy ßu pytani a žohnowani. A kraßniſchi wottyknjeny kónz njemóžemy dozpicź, hacź ſo bychmy cźłowjekojo byli, kotrychž Bóh žohnuje. Hamjeń.

Jeſus khłapa ßo wo naſche wutroby.

Schtó dha khłapa pſchezo ſaßo,
Sso wo kóždu wutrobu.
A ßem, njehladajo na ßo,
Pſchikhadźa k nam ſ pomozu,
Boži ßyn, kiž na ßo wſa
To, ſchtož je tych hrěchow mſda,
Schtož te poklecźe je naſche,
Ssam ßo ſa naß woprowaſche,

Khryſt ßo khłapa, kiž pót krawy
Jow ßo ſa naß pocźeſche,
Hdyž ßo wón, tón ßwjaty, prawy
Se ſłym duchom bědźeſche.
Pobywſchi wón we ßmjercźi,
Cžerta móz wſchu roſlemi.
Schtóž teź tu naß wobſkoržuje,
Wón tych ßwojich ſaſtupuje.

Boži Ssyn tón Wótza radu
Wuwjedł k naſchom' ſbožu je,
Nětk chze wón nam pſchinjeſcź hnadu,
Měr a wěcžne žiwjenje.
A tuž jemu ſ radoſcźu
Woteẃrimy wutrobu.
Tam Knjes Jeſuß rad nuts cźehnje,
Hdźež je luboſcź, dowěrjenje.

Potom, potom wina žana,
Wjazy na naß njeleži!
Duſcha, ſ Bohom wujednana,
Sbožomna je na ßwěcźe.

Jeſuß da troſcht w ſrudobje
S wjeßelom naß napjelni.
Dobry paſtyŕ, tajka hnada,
Sswěru ſa ſtadłom tu hlada.

O — tuž ßo nětk rospukajcźe,
Kamjeńtwjerde wutroby,
So ſe ßwojej hnadu, hlajcźe,
Jeſuß teź k wam pſchiſchoł by!
Kaž wón ſa naß tudy je
Woſtajił ßwoj' žiwjenje,
Tak teź chzyli ßo jom' podacź,
Duſchu ſ cźełom jemu dodacź. H. B.

O hłowa krwawnje ſbita.

Młoda holza khori hižo něhdźe lěto dołho. Płuza. Wona njetrjeba we łožu leżecź, ſwjetſcha pak tola leżo wotpocžuje we ßwojim lěhanſkim ſtole; je pſcheßłaba do dźěła. Pſchi pſchihódnym wjedrje pſchebywa w ſahrodźe. Wona ßebi njemyßli na wumrěcźe, nochze teź wumrěcź, jako pytnje, ſo khoroſcź bywa ſtraſchniſcha. Je dźě tola hiſchcźe tak młoda, 19 lět.

Diakoniſa ju ßwěru wopytuje. Njemóže pak jej wjele pomhacź. Khora ßo kóždy ras ſwjeßeli na wopycźe ßmilneje ßotry. Wjele drje hromadźe njepowědatej, telko pak tola, ſo móže ßotra do ſnutſkowneho žiwjenja młodeje holzy pohladacź. A tam widźi nuſu. Bohu dźak, wona ſnaje teź pomozníka.

Nadobo ßo ſ khorej pſchecźißnje. Ssmjercź je ßo pſchibliżiła. Khora móže lědma hiſchcźe ſcheptacź. Ssmjertny ſtyſk jewi ßo we wócžkomaj, w zyłym ſadźerżenju. Stanycź chze, precź chze. Scźicha kłaknje ßo diakoniſa pſchi łožu a ſpěwa jej:

„Hdyž dyrbju wotßal cźahnycź,
Sso njedźěl wote mnje,
Chzył na pomoz mi ſtanycź,
Hdyž ßmjercź mje cźwiluje;
Hdyž budźe najſtyſkniſcho
Mi tehdy w wutrobje,
Mi ſjeẃ ßo naſtroſchtniſcho
Dla ßwojej' ſtyſknoſcźe.

Daj, ſo bych troſchtnje widźał
We ßmjertnej žałoſcźi,
Kak ßy ßo ſa mnje bědźił
A wumrěł w ßwojej krwi!
Ja na tebje chzu hladacź,
Cźe dźerżecź ſ wutrobu
A twoju pomoz žadacź.
Tak wſchitzy ſbóžnje mru!“

Sſłaba ruka tłoczi ſwaha ruku ßotry. Wócžka błyſchcźa ßo dźakapołnje a ßo ſamknu na pſchezo. Po wobliczu ßo roſliwa měr, ſbóžny měr. Wona bě ßo dobědźiła a bě — dobyła.

Ruſke pſcheſcźěhanje.

S Ruſkeje pſchikhadźeja dalſche powěcźe, kotreż bychu, bychu-li wěrne byłe, ßwědcźiłe wo nowych pucźach Sowjetruſkeje, a to wo pſchihódniſchich, měrniſchich. Ale pódla tutych powjeſcźow doſtawamy ſaßo druhe, kotreż niczo wo polěpſchenju njewjedźa. Se ßwojim poßudźowanjom tuž hiſchcźe najlěpje khwilku wocźakaſch, ſo ßo njeby ſjebał.

So pſcheſcźěhanje hiſchcźe ſakhadźa, wo tym ßwědcźi powjeſcź, ſo tam 13 lutherſkich duchownych w jaſtwach ßedźi.

To je pschi małej cźrjódzy lutherskich duchownych, kotruż Ruska hischcźe ma, nastróżaza licźba. A każ duchownych jimaja tam też wożadnych, każ n. pschech. w Leninhrodźe. —

Jerusalemski prawowěrny patriarch je żo telegrafiszy na swjask ludow wobrocźił a wo sakroczenje pschecźiwo pschesczěharjam prożył.

S Ruskeje dostanjemy powěscje, kotrež nam nadźiju sa pscheměnjenje a polěpschenje cźinja, a powěscje, kotrež tajku nadźiju cźinja. Abo kak mohło to dopokas sa polěpschenje bycź, hdyż żłyschimy, so żu „bjesbóżne swjaski“ Ruskeje pola wyschnoscje namjetowake, so bychu żo wschě klóschtry sawrěte?

W Ruskej żrydli też mnoho Baptistow. Tucźi buchu pod khěžorskej wyschnoscźu w Ruskej pschesczěhani a prajachu rad haj, jako żo po revoluziji duchowna żwobodnoscź pschipowědasche. A khwilu běchu woni też żwobodni. Ale wot léta 1929 cźerpja też woni pod potkóczowanjom żowjetruskeje wyschnoscje a żadaja żebi, so by żo zyły kulturny żwět k mózнemu protestej swołak pschecźiwo tajkemu duchownemu wumozowanju, kajkež jo w Ruskej cźerpja.

Protest pschecźiwo Ruskej je w nowinarstwje Němskeje nimale powschitkowny. Se wschěch móżnych stejnischczow żo pchecźiwo tajkim cźinkam protestuje. Naspomnicź chzemy tu sczěhowaze, schtož żwobodnosmyżleny cżażopiż „Literarische Welt“ pische: „Tuto wojowanje, kotrež żo tam k ranju sběhny, njeměri żo pschecźiwo jenotliwemu knježazemu wusnacźu, ale pschecźiwo nabożinje do zyła. . . . Ale patorżizu stejachu w namjesnych wżach burjo hodźiny dołho mjelczżo na dróhach a shladowachu k żwěcźazym schtomam, kotrež běchu żo sażwěcźiłe tam w pólskich, estniskich, rumunskich burskich statokach.“ . . . „Hdyż żu wobrasy spalili a měschnikow k murje stajili, njebě niczo tak bliske hacź żebi prajicź, so dyrbi ta wěz, sa kotruż cźerpjachu, dobra bycź.“ Spiżowacźel dopomni potom, do sańdźenych cżażow hladajo, na Franzowsku a na lěto 1793: „Tón dźeń, na kotrymż nabożinu „wotżadźichu“, na kotrymż w zyrkwi St. Gervais tamny harjeńczi wobjed jědźichu, bě żmjertny dźeń revoluzije.“

Kak sażakle w Ruskej s kschesczijanami sakhadźachu, wo tym pische pucźowar, kotryż je, Rusku pschepucźowawschi, żo wrócźił: Permski arzybiskop bu żiwy spaleny. Do teho běchu jeho żałostnje martrowali. Permski biskop pak bu do kalkoweje jamy cźiżnjeny a namaka w njej żmjercź. Jurjewskeho biskopa sawrěchu najprjedy s najhórschimi słóżnikami hromadże; potom pschepodachu jeho katej. Tutón wotrěsny jemu nóż a wuschi a mori jeho s teżakom. Woroneschowskeho arzybiskopa wobwěżnychu psched jeho klětku; w jeho dioezesy bu wjazy hacź 100 duchownych morjenych; jenemu s nich sdrěchu pschi najwjetschej symje wschu drastu s cźěła a lijachu wodu na njeho, doniż njebu s njeho lodowa postawa. — Tole a podobneho cźitajo żebi myżlisch, so żu tucźi dracżojo dyrbjeli derje studowacź rosprawy a wobrasy starych, dawnych cżażow — abo so je skoczo „cźlowjek“ w 20. lětstotku hischcźe runje tak dźiwje każ psched 15 lětstotkami.

Każ żo pische, je Stalin ruskemu nowinarstwu sakasał, wjele wo sawěranju Božich domow pisacź. Boji żo, so mohł wótry protest, kotryż pśches nowiny druhich krajow dże, nahladnoscźi sowjetskeje wyschnoscże schkodźecź.

Statna cźischczerńja Sowjetruskeje cźischczi też biblije. To dźiwnje klinczi mjes wschěmi druhimi powjesczemi, kotrež s Ruskeje dostawamy. A Ruska żama żo wo to stara, so by żo wo tym pisało a tak byłe dopokasane, kak snjeżliwa Ruska je. Ale, ale! Ruska statna cźischczerńja cźischczi biblije jenoż sa sekty. Tute dyrbja statej pomhacź, wulke kschesczijanske zyrkwje sniczicź. Stat prózuje żo wo to w swonknym, sekty we snutsknym. Hdyż budże tole dokonjane, potom — tak żo nadźijeja — budże też lohzy móżno, też tute sekty hischcźe pschewinycź a sniczicź.

Wo nowych żerbskich spěwarskich.

Nowe żerbske spěwarske żu tak wożebita a ważna wěz, so dyrbimy runje tu w naschim njedźelniku sażo a sażo wo nich pisacź. To cźinimy tych dla, kotsiž żu je rad a lubje witali, so bychu żo cźim lěpje s nimi sesnali a je hischcźe bóle lubo měli, a to cźinimy tych dla, kotrymż prawje njeje, so dyrbja żebi nowe spěwarske kupicź, so bychu woni dopósnali, so to dozyła hinak njemóżesche a njeżmědźische bycź, hacź so wudachmy „nowe spěwarske“, hdyż tola běchu stare wschě rospschedate. Wy bjes samołwjenja byko, pschi tutym wulkim wudawku jenoż runje na naż a nasch lětdżeżatk dźiwacź a sapomnicź zyle lětdżeżatki pschichoda a Serbow pschichodnych lětdżeżatkow, haj a też naż żamych dla bě nusny tajki nowy wudawk; pschetoż schtoż po naschim spósnacźu smylk je, wostanje smylk, byrnjeż w nowych knihach snowa cźischczany był a moli runje tam, hdżež my to najrjeńsche chzemy wuprajicź. A sdobom: kak żměli my żo na tajki wulki pjenježny wudawk swažicź a niz sdobom żobu wudacź rjane nowische kěrlusche? To njebychmy móhli samołwicź. Samołwicź pak móżemy, so żmy nowe spěwarske wudali, dokelż żmy je wudacź móhli sa tak żnadny pjenjes: sa 2 hriwnje! A schtoż tola, dźiwajo na wscho, nochze też sa tutón pjenjes nowe, tón móże wużiwacź dotalne, pschidawschi jim nowy pschidawk se 171 kěrluschemi sa 50 pjenježkow.

S nowych spěwarskich a s jich kěrluschow nětko tu dźenża hischcźe tole:

Wo prawej rěczi a wo pscheměnjenjach, kotrež żo dyrbjachu jeje dla w kěrluschach stacź, żmy něschto sa njedźelu Judika rospiżali. Mohło żo hischcźe wjazy wo tym prajicź. Tola njech je to było sa nětkole doscź. Dźenża tu něschto wo prawej měrje a prawym nasynkowanju. Serbska rěcź nasynkuje żwoje żłowa swjetscha na prěnjej słóżzy. Na to njebě żo w dotalnych spěwarskich pschezo dźiwało. S toho nasta komiżiji wjele dźěła. S toho pokhadża też wulka licźba pscheměnjenjow we nowych spěwarskich. Na pschikład wsmi prěni jutrowny kěrlusch 119 — stary 102 —. Tam rěkasche hnydom pschi spoczatku: „Ach duscha, posběhń wocźi — a teho wohladaj, — kotryż żo s rowa wrócźi — a jemu khwalbu praj!“ To je wopak; „kotryż“ njemóże a njeżmě synk na druhej słóżzy měcź. Tohodla spěwamy w nowych spěwarskich:

„Ach duscha, posběhń wocźi
A teho wohladaj,
Kiż dźenż żo s rowa wrócźi,
A jemu khwalbu praj!“

Sażo pak żmy żebi też tu wěste mjesy stajili. Kěrlusch 509 — stary 312 — je wostał se żwojim spoczatkom, kajkiż běsche, runjeż je to wopak. My chzychmy też tu wobkhowacź tu nam żwjatu twórbu: „Wótcże nasch, kiż ży w njebjeżach.“

Tu hnydom chzemy pschispomnicź, so żmy w nowych spěwarskich skoro pschezo pisali „njebjeża“, hdyż bě měnjeny raj sbóżnych, „njebjo“ pak, hdyż bě myżlene na swonkowne, widomne njebjo.

Zyrkej a stat.

Nowi němszy ministerojo żu wschitzy pschi żwojim sastojnskim sapokasanju nabożnu pschiżahu pschiżahali a niz żwětnu, w kotrejż żo na Boha njespomina.

Hłód w Khinje. To je hischcże pschemało znate w Europje. Wo nim pak ßu runje zyrkwje ßobu prěnje powěscże dostawake wot ßwojich mißionskich stazijow. A zyrkwje ßu też prěnje pschihoty cźinike, hłodu tradazym pomhacź, tak amerikanske, kotreż chzeja 2 000 000 dolarow nasběracź, tak schwyzarski swjask zyrkwjow, tak też wubjerk ßwětoweje konferenzy zyrkwjow w Eisenachu. W Khinje rosdźěluje tute dary, kotreż ßo w Amerizy, Europje a druhdże hromadźa, „kschescźijanska nazionalna rada". A tuta pomoz je jara nusna, njech też je cźežko, w tutym wulkim kraju tutym milijonam hłodutradazych pomhacź.

Wschelake z bliska a daloka.

Palmarum. Drje skoro wschudże je w naschich ßerbskich wosadach dźenża konfirmazija. Nasche ßerbske pacźerske dźěcźi maja lětża to wosebite wjeßele, so mózeja na tutym ßwojim ßwjedźenju spěwacź ßwoje kěrluschе z nowych ßerbskich spěwarskich, wo kotrychž dwójzy płacźi: „nowe". Nowe wot kmótry abo kmótra darjene spěwarske ßu nasche nowe ßerbske spěwarske. Nadźijomnje njejßmy jabyli, naschim pacźerskim dźěcźom też hewak hischcże tu abo tamnu ßerbsku knihu abo knižku na blido położicź. Nětkle ßo tola pacźerskim dźěcźom wschelakeho daruje, cźehodla niz dobra ßerbska kniha? Ssmolerjez kniharnja budże tu kóždemu pożłużicź móz, na pschikład też z małymi knižkami, kotreż wobschijeja rjane powjedancźka Khristiny Royoweje, za nasche łopjeńko pschełożene. A wopuschcźi-li dźěcźo nětk starschiski dom, njezapomncże jemu ßobu dacź też ßerbsku bibliju.

Sswjaty póst. Runje tu pißachmy něschto wo njedźeli. Wo cźaßu ßwjateho pósta móhli podobnje dale pißacź a wo njedźelach ßwjateho póstneho cźaża woßebje. Sswjaty póst wostanje, schtož je a bě: dołhoż budźeja cźłowjekoju po tutej semi khodźicź, budże tutym cźłowjekam pschepowědacź to, so ßu shrěschili a khłostanje zaßłużili, a to, so je ßo w Jesußu Khrystußu bójska luboscź za nich na kschiżu woprowała, so njebychu shubjeni byli, ale wumoženi. Hacź budże ßwjaty póst z tutym pschipowědanjom to dalsche zjednocźicź dyrbjecź, mjenujzy to, so ßu turcźi cźłowjekoju, za kotrychž ßo tutón ßwjaty wopor sta, nětko też hischcże njedźakowni, to budże wěz cźłowjekow. Nasch cźaß, t. r. cźłowjekoju nascheho cźaża, nusuja pak hižo ßwjaty pósť, jim dźeržecź ßudźaze prědowanje dla njedźakownoscże; a też tu njeje wuwjaty wjeßny lud, ratarski lud. My tu pola naß z naßtróżenjom a je ßobuželenjom spominamy na ruskich kschescźijanow. A tola też tu pola naß ta ßamßna móz hižo ßwoje knježstwo wukonja, kotraż tam we Ruskej nětkle takle sakhadźa. Mjenuj tutu móz z mjenom, z kajkimž chzeisch, jeje pożledńje prawe mjeno je: Antikhryst. A wschitzy cźi na wschěm pożledku tutej mozy, potajkim Antikhrystej, ßłuża, kotsiž tu pschecźiwo temu, schtož Boże tu mjes nami, steja a dźeja, pschecźiwo Božemu kraleństwu tu na semi, pschecźiwo Khrystußowej zyrkwi, pschecźiwo Božemu ßłowu a sakonju, pschecźiwo Božej woli a Božim wustajenjam. Ale njemolmy ßo: Niz hakle tón je pschecźiwo Bohu a jeho Khrystußej, kotryž z zyrkwje wustupi a pschecźiwo zyrkwi a nabožinje wojuje; ně, tón runje tak, kotryž ßo we liwkoscźi abo w lěnjoscźi abo bjes pschemyßlenja wotwlakuje, dopjelnjecź pschißłuschnoscże, kotreż ma, dołhoż to mjeno kschescźijan ma, kotryž we ßwójbach a wosadach rěcźi schcźuwajo pschecźiwo postajenju Božeho kraleństwa tu na semi, kotryž se ßłowom a skutkom pschestupuje Boże kasnje a wucźby zyrkwje, njech to dźe wo njedźelu a ßwjaty dźeń, njech wo Boże ßłużby a Boże domy, njech wo ßwjaty sakrament woltarja abo wo druhe. S małym ßo sapocźina a schtóż tutemu małemu njemóże zadźěwacź abo jo pschewinycź, tón bóle a bóle podleži prózowanjam a napominanjam złych mozow, to je Antikhryста, haj wón se wschěm tajkim komdźenjom a pschestupowanjom za njeho dźěła a stutkuje. A potom — ßo dźiwa, kak móżesche to tola takle daloko pschińcź! Sswjaty pósť — prědaŕ Boži! Wón prěduje wo hrěchach a satamanstwje a wo hnadże, wo wulkej zaßkłużenej luboscźi Božej! Prěduje wón też wo twojej dźakownoscźi?

S **Templina** ßo pische, so ßo tam w póstnym cźaßu wotměwaja kóżde lěto za pacźerske dźěcźi woßebite Boże ßłużby, a to na 4 ßrjedach popołdnju. Tute Boże ßłużby mjenuja ßo „Salve — Boże ßłużby". Wone chzeja potajkim Boże ßłużby bycź, w kotrychž pacźerske dźěcźi strowja cźerpjazeho, mrějazeho Sbóżnika. Tute Boże ßłużby ßu wschelako wuhotowane; tak bu w jenej z nich loni póstne prědowanje se ßwětłowymi wobrazami dźeržane. To je zyle wěscże rjane pobożne waschnje. Njech ßebi Templin za ßwoju młodźinu tute zakhowa. Brach a schkoda za młodźinu a doroscźenych je, so ßo stare pobożne waschnja shubjuja. A tuta schkoda cźim wjetscha, hdyž stari a młodźi to ßobu zawinuja z lohkej myßlu.

Wobtwjerdź a poßylń ßwoju wěru znowa w póstnym cźaßu.

Schto rěka ßylna wěra
Sswět cźi dźeń dźenßnischi?
Hdźež wjele ßo nětk cźerja
Tej ßwětnej cźěmnoscźi.

Hacźrunjez ßo nětk hiba
Tu cźaßna khudoba
A hórka cźežka khwila
Naß husto nadběha.

Njej hischcże měra polna
Tola wschelko sacźucźa,
So wutroba ßo sběha
A pomoz požada?

So cźłowjeska móz tu ßłaba,
To wschitzy widźimy,
So husto wjele spada
Nasch dobytk mały je.

Njech duscha ßebi żada
Tu pomoz najwjetschu
A wóczko k njebju hlada
Bóh póscźel z hnadu ju.

My nochzemy ßo spjecźicź,
A też niz morkotacź
Nad bližšcheho ßo wjecźicź,
Hdyž chze naß pschescźěhacź.

Njech nasche myßle padnu
Na Knjesa Jesußa,
Kiž hórku ßmjercź a ranu
Sa naß nětk woprowa.

Njej' wón też njewinowaty?
Sso podał za nasch hrěch,
Se wulkej cźwilu jaty,
Schtoż wjelem bě za ßměch.

Tuž chzemy Boha proßycź
Se stysknej wutrobu,
Chzył z nami ßwěru noßycź
Tu stajnu srudobu.

Po tym budże wulka bojoscź
Nam wschitkim njesnata
A stajna sprawna luboscź
Nam znowa sjesthadźa.

Njech z nalěcźom nam ßwita
Ta ßwětłoscź njebjeska
Kiž z kraßnoscźu naß wita
Do Božoh' kraleństwa.

Njech troschť a měr naß schki-
Do naschoh' pschichoda [ta
S njej ßwětna żałoscź sbita
A wschelka njeprawda.

Hacźrunje pucź nasch cźežki,
A běda bjes měra,
My wostanjemy wjerdźi
A ßylni we wěrje.

Wschak Bóh Knjes wschitko
Tym ßwojim radu da, [widźi
A sleho, kotreż hidźi,
Nam ßwěru wobara.

S nim budźemy my wobHacź ßwět też sahinje, [stacź,
Tu wěcźnu krónu dostacź,
Kiž wschitko pschewinje.

Tuž budźmy shotowani,
Temu Knjesej kóżdy cźaß
Hdy na naß ßmjercź ßo wali
Cźaß njem'że nichtó znacź?

M. Zsch.

Listowanje: R. w R. za Jutrownicźku. — T. w B. za Młode Jutry.

Cźišło 16

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje 20. haprleje 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Nošacźizach. — Cźišchcź a nakład Ssmolerjez knihicźišchcźerńje a knihaŕnje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje
Wukhadźa kóždu ſobotu a płaczi schtworcźlětnje 108 skotych pjenjezkow

Jutrowniczka.

1. Pětra 1, 3—9.

Khwaleny budź Bóh a tón Wótz naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta! Tak dźenża we naß a wokoło náß wyſka a juſka. Haj, njeje tak, kaž by zyła kreatura ßobu ſawyſkała? To je jutrowna móz, kotraž do wſchěch ſacźehnje, wſchěch wocźerſtwi a wuſtrowi. Kóžde lěto pſchińdźe ſnowa na ſemju a pſchinjeße nam poſtrow wot Bożeje njeſkónczneje luboſcźe a ßmilnoſcźe, kotraž da wſchemu ſaßo ßo wobnowicź a wozucźicź też ſaſparnej duſchi, ſo by ſpóſnała Bożu kraßnoſcź wſchudźom, najprjedy ßama we ßebi, a ßobu ſpěwała: Khwaleny budź Bóh a tón Wótz naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta,

kiž je naß po ßwojej wulkej ßmilnoſcźi ſnowa porodźił na žiwu nadźiju. Haj, to je jeho ßmilnoſcź ſkutkowała, ſo ßmy žiwi a wo tym wěmy, ſo mamy nadźiju a to žiwu. Tak je wón naß, zyłe cźłowjeſtwo, po duſchi a po duchu ſnowa porodźił, je cźěmnoſcź ßmjercźe ſacźěrił a nam ſaſchcźěpił ßwětło žiwjenja. Tuta jeho ßmilnoſcź je nam wſchitkim ßo ſjewiła, je naſcha nadźija a jeniczzy pſches nju ßmy k nowemu a woprawdźitemu žiwjenju powołani. Naſche ſkutki nam niczo njepomhaja, naß njemóża wumóz k žiwjenju, nam njemóża dacź nadźiju. To je naſhonjenje naſcheho žiwjenja: Cźim bóle ßo ſpuſchcźamy na naſche ſkutki, cźim bóle ßmy wupuſchcźeni. Naſcha nadźija je ſałożena

pſches horjeſtacźe Jeſom Khryſta wot morwych! So wón njeje w ßmjercźi woſtał ale ſtanył, to je naſcha wjeßełoſcź, naſcha nadźija, naſche wumoženje, naſche žiwjenje. Wón, kiž bě Bóh a cźłowjek w jenym, Boži Ssyn, je jako cźłowjek wumrěł, bu wot Boha ſbudźeny a ſ nim my wſchitzy, ſa kotrychž je wón hrěchi a ſtóſcźe njeßł. Naſche hrěchi ßu woſtałe w rowje a ſ nimi ßmjercź; prawdoſcź pſched Bohom a ſ njej žiwjenje ſa naß wſchěch je ſ nim ſ rowa wuſchła. Ach cźłowjecźe, cźehodla cźwilujeſch ßo we ßwojich myßlach a njechaſch wěricź? Cźehodla padnjeſch pſchezo ſaßo do ſtareho ſmyłka, ſo chceſch ßam doſcź cźinicź ſa twoje hrěchi? Hdźe chceſch tu ſapočzecź a hdy budźeſch hotowy? Wěř do Khryſtuża, dowěř ßo jemu, wěř, ſo ßy wumoženy a žiwy, a tak ſapočz nowe žiwjenje! Jako wumoženy kſcheſcźijan dźi pſches ßwoje žiwjenje; a wſcho, ſchtoż cźiniſch, cźiń tohodla, dokelž je wón tebje wumohł! To budź tebi měra twojich ſkutkow. Potom ßu te dobre a Bohu ſpodobne, niz ßame wot ßo. Pſchesjednoſcź budźe w twojim žiwjenju, mjes twojimi myßlemi, mjes twojej duſchu a mjes twojim cźinjenjom, twojim žiwjenjom. W tym ßy ſnowa porodźeny a tutón nowy narod traje pſches ducha, pſches Bożeho Ducha k wěcźnej ſbóžnoſcźi. Tak budźe ßo roswjaſacź wſcha njerunoſcź žiwjenja; po ſpytowanjach pokaża ßo kraßnoſcź, po cźaßu wěcźnoſcź, po ßwěcźe Khryſtuż.

kotrehoż njeſcźe widźeli a wſchak jeho lubujecźe, a nětk do njeho wěricźe, hacźrunjeż jeho njewidźicźe, to budźecźe ßo wjeßelicź ſ njewurjeknjenym a kraßnym wjeßelom a kónz waſcheje wěry doſtacź, duſchow ſbóžnoſcź! Tuta wěra jutrowna wěra, to je to wulke, haj najwjetſche na ſemi. So by tola też we naß ßo ſjewiła! O kajka ſbóžnoſcź ſo my wěmy, ſo we naß je: pſches ßwjatu kſchcźenizu ßmy-ſ Khryſtußom ſjednocźeni, ſtanjeny je naſch a my jeho, ſ nim ßmy wumrěli a ſ nim pſchezo ſnowa ſtawamy k nowemu žiwjenju we wěrje dźeń wote dnja chce wona roſcź we naß. Roſcź też ty we njej, ſo

jako wumoženy we wjeßełoſczi ſbóżneho wobßedźerja wyſkaſch a juſkaſch: Khwaleny budź Bóh a tón Wótz naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta, kiž je naß po ßwojej wulkej ßmilnoſczi ſnowa porodźił na žiwu nadźiju pſches horjeſtacże Jeſom Khryſta wot morwych!

Khryſt je ſ rowa ſtanył
a ſe wſchej' martry cźahnył;
ßo ſ teho mamy ſradowacź,
a Khryſtuß chże naß troſchtowacź,
Kyrie eleis.

Hdy wón njeby ſtanył,
by do hele ßwět padnył;
hdyž nětk pak ſ rowa ſtanył je,
my Jeſom Khryſta kwalimy,
Kyrie eleis.

Halleluja halleluja,
halleluja, ßo ſ teho mamy ſradowacź,
a Khryſtuß chże naß troſchtowacź,
Kyrie eleis.

Jutrowny kěrluſch.

Hłóß: Božo, Knjeże, teho ßwěta.

Jeſuß Khryſtuß, kral naſch, ſtawa
Pſchekraßnjeny! Se ßmjercże
Hłowa jeho, prjedy krwawa,
Žiwa ſběhnyła ßo je!
Nětk ßej Knjeże Jeſußo,
Twariſch ßwoje kraleſtwo!

Wotucź! kſcheſcźijanſtwo, ſtawaj,
Dźij ſa Knjeſom Jeſußom!
Bohu cześcź, dźak, khwalbu dawaj
S nanajwyſchim wjeßelom!
Jeſuß, Sbóżnik ſ rowa dźe,
Njeße ſbóżne wjeßele.

Stawaj nětko ſe ſrudoby,
Bóh cże we njej nochze měcź.
Jeho troſcht puſchcź do wutroby,
Wón chze ßylſy ſ wocžow ſtrěcź.
K njemu poſběhń wobliczo,
Płacża, ßylſow woſtaj ßo!

Stawaj ſ drěmanja a ſ mrěcża
K nowom', wjeßłom' žiwjenju.
Stopy Knjeſowe cźi ßwěcża
Tak, kaž hwěſdy na njebju.
Hrěchi wſchě ßo wußlěkaj,
Bohu dźak, cześcź ſaſpěwaj!

Stawaj ſ njewěry a ſ błuda
Wěra dźenża ßwjedźeń ma! —
Duſcha kak ßy jara khuda,
Hdyž ßy ſ wěry padnyła! —
Wěra dźenß ßo ſawjeßel,
So je ſbity — njepſcheczel!

S Jeſußom też ſtanjeſch ſ rowa!
To je powěſcź jutrowna!
Row cże wěcžnje njewobkhowa,
Knjes cże ſ njeho ſawoła!
Kaž ßo ſbóżnje nadźijeſch,
Žiwy ſ rowa poczehnjeſch!

Spěwaj haleluja ßwoje
K cześcźi Knjeſa Jeſußa.
Njebjeßa, kiž nětko twoje,
S tobu też ßo wjeßela,
So ma Khryſtuß dobycze
Nětk do wſcheje wěcžnoſcze!

J. W.

Ruſke jutry.

W Ruſkej běchu ſwucźeni, ſo ßo w poßlednim cźaßu do rócžnych cźaßow agitazija pſchecźiwo kſcheſcźijanſkim zyrkwjam pſchezo ſhórſchi. Wožebje bě to ſtajnje do hód tak. Lětßa to njeje lěpje. Tukhwilu dźe to pſchecźiwo jutram. Ssu tam ſapočeli woprawdźitu wójnu pſchecźiwo jutram. Tuta pak njedyrbi bycź ſ jutrownym ßwjedźenjom ſkónczena, ale ma ßo hacž k 15. meji dale wjeſcź. Jutry pak ma ßo rosßudne wojowanje ſtacź.

Dźeń 19. haprleje maja bycź ſjawne demonſtrazije pſchecźiwo naboźinje na torhoſchczach a druhich měſtnach. Tohorunja budźeja pſchedſtajenja, kotreż ßu ßama agitazija pſchecźiwo naboźinje a wěrje. Sa jutrowniczku pſchihotuja wokołocźahanje hobrſkich cźrjódow. So pſchecźiwo naboźinje też ſ plakatami wojuja, njetrjeba ßo hakle wożebje naſpomnicź, ſtawa ßo to tola też pola naß hižo. A radio ſměje nadawk, ſchcźuwanje pſchecźiwo zyrkwi rosſchěrjecź.

Dźěłaŕniſtwa maja tutu wójnu nawjedowacź. Rada dźěłaŕniſtwow — Gewerkſchaften — w Moſkwje je woſjewiła, ſo pſchiińdże kóždy ſwjaſk dźěłaŕniſtwow, kotryž ßo na tutej wójnje pſchecźiwo jutram njewobdźěli a ßobu njewojuje, jako „deſerteur naboźinje napſchecźiwneje fronty“ na cźornu liſtcźinu. —

Tuta wójna pſchecźiwo jutram hromadźe ſ druhim wojowanjom pſchecźiwo naboźinje hacźi wſchu nadźiju, kotruž mózachu powěſcze poßlednich njedźel ſbudźicź. Ssnadź njeběchu też dozyła tak myßlene kaž klinczachu, ale bóle tohodła rosſchěrjene, wukraj ſměrowacź.

Myßlimy ßebi, ſo budźa runje tute jutry tyßazy a tyßazy w Ruſkej najnutrniſcho ßobu ßwjecźicź — tak, kaž to njedawno cźitachmy, ſo ßu tam ſe žadoſcźiwej a tradazej wutrobu hody ßobu ßwjecźili. A pola naß?

Cźichi pjatk.

Turnarjo běchu ſa Cźichi pjatk wulku wěz — Kunſtturnen — Dreiſtädtekampf — poſtajili. Pruſka wyſchnoſcź je to ſakaſała. Barliniſzy turnarjo mějachu ſa nuſne, pſchecźiwo tutej ſakaſni proteſtowacź w ſhromadźiſnach a reſoluzijach. S tym wuſběhnychu, ſo też nětk hiſchcże dopóſnali njeběchu, ſo je Cźichi pjatk najwjetſchi a najwažniſchi dźeń kſcheſcźijanſtwa. My evangeliſzy ßwjecźimy jón jako tajki, njech też katolſka zyrkej tu naſad woſtała, hacž runjeż telko druhich ßwjedźenjow ßwjecźi. My evangeliſzy wuſnawamy pak ſ tym, ſo Cźichi pjatk jako wulki ßwjaty dźeń ßwjecźimy, ſo mamy w Jeſom cźerpjenju a wumrěcźu ſa naß jeniczki, ſdobom pak doßahazy ſkutk wumoženja.

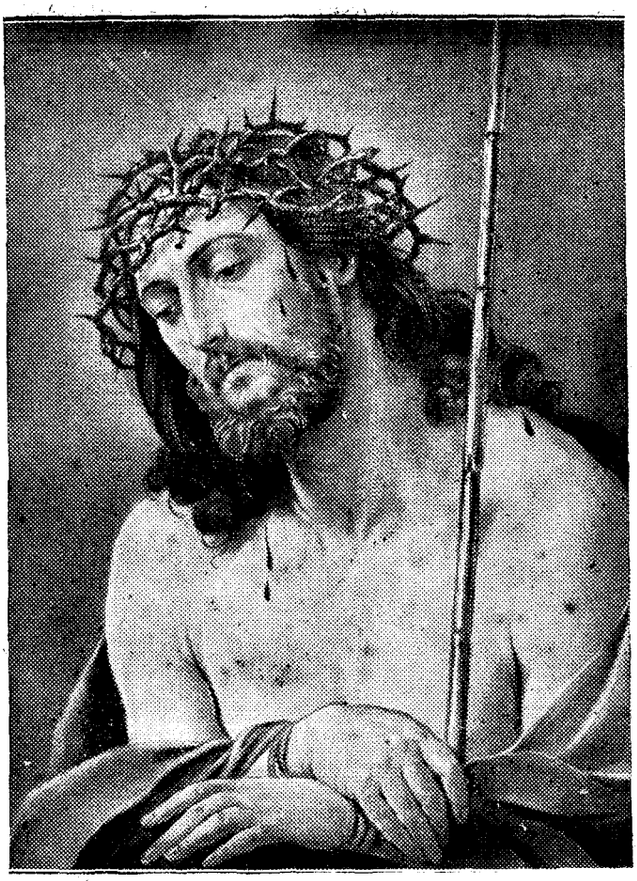

Cžerpjazy Sbóžnik.

Eswětažławny wobras italskeho molerja Guida Renija.

Ruske pschescžěhanje.

Wo nim pschikhadžeja tak wschelakore powěscže, so njewěsch, schto s tuteje měscheńzy je wěrno a schto niz. Ale njech žu tam tež sažakli „bjesbóžni" žo sarocžili, sa pjecź lět sniczicź wschu nabožinu, jutrowny Knjes Khrystuß tola kraluje, a tež Ruska budže jemu, hdyž je cžaß sa nju tu, spěwacź žwoje jutrowne haleluja.

Snate je, so wot nasymy 1928 ruski swjask „bjesbóžnych" po žwojim tehdy pòstajenym pjecźlětnym porjedže wojuje sa pschewjedženje wěstnych hospodarskich sažadow. S tutym žu nětk sjednocźili podobny pjecźlětny porjad sa pschewjedženje bjesbóžnych sažadow pschecźiwo nabožinje. Chzedźa dozpicź, so směje swjask bjesbóžnych 1. oktobra 1933 17 000 000 dorosczenych žobustawow a 18 000 000 młodostnych; tole poßlednje praji, so maja tehdy bycź wschě dźecźi, kotrež žu 8 hacž 14 lět stare, w swjasku bjesbóžnych. Dale ma sa pjecź lět, t. r. hacž k 1. oktobrej 1933 bycź slemjeny a sniczeny wschón nabožny wliw žwójby; tež žanych wěrjazych wucžerjow tam wjazy njeßmě bycź. Wyschsche schule a universitty a seminary maja tohorunja bjesbóžnosczi žo pschiwobrocźicź a nowe tajke wustawy bjesbóžnosczе žo sałožicź. Cžaßopiß „Bjesbóžny" dyrbi žo tak rosmnožicź, so skónczнje na 1 500 000 cžißkow nakłada pschińdže.

Ssmy hižo tak daloko.

Mjenujzy tak daloko, so dyrbimy jako něschto wurjadne a njewschědne sapißowacź, hdyž žo něhdže něchtón sprawny wopokaže?

Cžitachmy pod napißmom: „Auch dies ist da!" něhdže tole: Wobras s Aleksandroweho naměsta w Barlinje. Kripawy žedźi w jěsdźatym stole sa khorych a pschedawa schwabliczki. Knjes, waczok aktow pod pažu, pschistupi a chze jemu něschto wotkupicź. Wón pak ma jenož pjecźhriwnaŕ. Pschedawaŕ njemóže wuměnicź. Tuž wola hólza k žebi, kotryž runje nimo běži: „Ty, doběž ras tam do korczmy a wuměń tole!" Hólz wosmje pjenjes a běži. „Snajecze dha wy toho?" žo knjes woprascha. „Ně, njesnaju!" wotmołwi kripawy. „Hdyž pak wón nětko saßo njepschińdže!" praji staroscźiwje knjes se waczokom pißmow. Kripawy snaje žwět lěpje. „Tón pschińdže saßo!" bě wotmołwa. A hlej, tu je hólz hižo a njeße pjenjesy. Je wotedawschi dže dale, nicžo njeprajiwschi, nicžo žebi njeżadawschi.

Aleksandrowe naměsto je žrjedźischczo proletariskeho Barlina a wěsteho wulkoměschczanskeho žiwjenja, kotrež cźi hewak hinajsche mjeswoczo pokasuje.

Wo nowych žerbskich spěwarskich.

Schtóž je žwěru snowych spěwarskich spěwak, je tež namakał, so maja porjedźeńki ryma dla. Tu pak žmy hinak hacž pschi rěcznych smylkach wschelakeho stejo wostajili, schtož njebychmy cźerpili, by-li kěrlusch nětkle wutworjeny abo pschekoženy byk. Tak je to huscźischo było s rymom na „i". Hacžrunjež lud wurjekuje a tež spěwa: „w hnadźi", žmy tola pißali: „we hnadże", kaž žebi rěcž to žada a niz: „w hnadźi", hacžrunjež bě rym na „i" trěbny. Runje tak ma žo na pschi s tutymi twórbami a rymami: „w mjenje, na žwěcze", hacžrunjež žo spěwa „w mjeni, na žwěczi". Tež njejßmy rymej k woli pißali kaž dotalne spěwarske: „pschicź", dokelž dyrbjesche to rym na „icź" bycź, ale: „pschińcź" kaž žebi to žłowo žada. Hdźežkuli pak bě nětak móžno, žmy wopacžne abo schpatne rymy polěpschecź spytali. So žmy pschi tym žnadź zyły ryncžk tam a žem pscheměnili, toho žo njemóžachmy sminycź. Dotalne žłowa s wopacžnym abo schpatnym rymom a dotalne žłowa s prawym rymom, to je swjetscha něschto njemóžne.

W jutrownym kěrluschu 126 : 117 masch na pschikład tajki pschikład sa to, schtož runje rospißachmy a sdobom tež sa to hižo prjedy rosestajane, so žmy wožebje wopacžnych twórbow žłowjeża wjele pscheměnjecź měli, tak pschede wschěm wopacžnych twórbow sa pschichod dla:

Ja žym semja, tehodla
Do semje žo dyrbju wrócźicź;
Tola jeho dobrota
Sslubi k žiwjenju mje sbudźicź,
So bych we wschej kraßnosczi
Ja byk w jeho towaŕstwje.

Podobnje žo w kěrluschu 107: 96 pschezo saßo wospjetuje:

Ach njewostaj mje na žwěcze,
Njech wumru, so žym pschi tebi.

Pschirunaj też hischcze 585,2 : 756,2:

Hacž dotal žwój žlub dźerżak žy
Po žwojej wótznej hnadże.
Spožcź, so wscho, schtož my žyjemy,
Sso dale derje radźi.

Stary kěrlusch 512 pische ryma dla „žu" sa prawe „žym" a sdobom też „pschidże" sa „pschińdże" a ma też žłowo „kitel", kotrež žo njespodobasche. Cžitaj nowe cžißko 788,5. S njeho sdobom spósnajesch, so s lózkim njeje, něschto tajke wopacžne wotstronicź:

Wucz wopomnicz mje, Rožo,
Kak ja zym sachodny,
Na zmjertne myßlicz łožo,
So bych był hotowy.
Mi sabycz njedaj, proschu,
Na mary, laschcz a row,
So w myßlach stajnje noschu
Ssmjercz, helu, zudny stok."

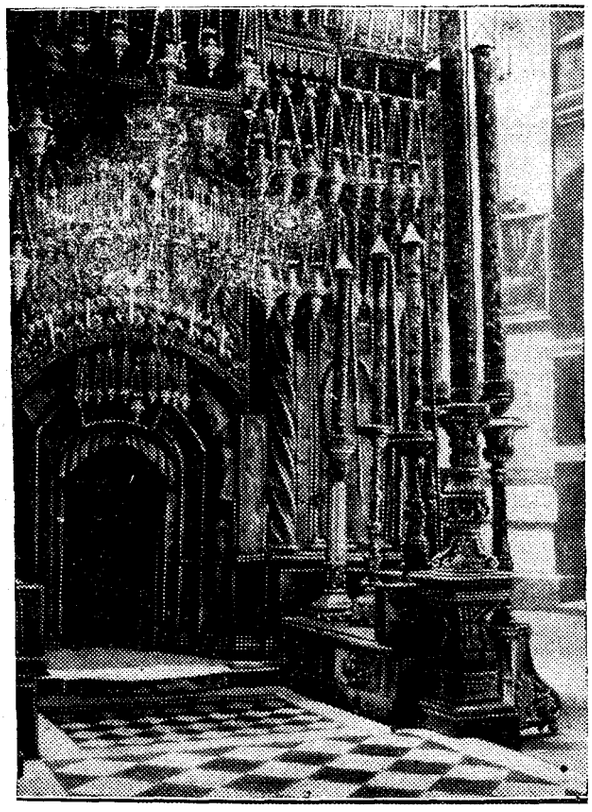

Wrota do kapale nad rowom naschego Sbóžnika w Jerusalemje. Kapała steji w zwjatej rowowej zyrkwi. Jutry pschikhadżeja wěrjazy po tyßazach s zyłeho zwěta, so bychu zo pschi zwjatym rowje naschego Sbóžnika modlili. Je tola jutry, kamjeń wot rowa wotwaliwschi, s njeho stanył.

Protest.

Wosjewichmy tu hižo, so zu też we Łužizy zwobodnosmyßleni na plakatach schczuwali pschecziwo zyrkwi a sa wustupjenje s zyrkwje a so běchu w Lubiju evangelszy a katolszy shromadnje pschecziwo tomu sjawnje protestowali. W Auerbachu w V. běchu zwobodnosmyßleni też plakaty pschiczinjeli, je kotrymiž sa wustupjenje s zyrkwje namołwjachu a evangelske sacžucze ranjachu. Tola hižo na zamßnym dnju buchu tute plakaty pobarbjene, a to zyle po sakońsku. Niz jenož farar-jo, ale też laikojo žadachu zebi wotstronjenje. A po tym zo sta. Po zamßnych sabadach sakrocžichu po zyłym Auerbachskim zyrkwinym wokrjeßu, hdżežkuli zwobodnosmyßleni wustupichu.

W Sosa w Rudnych horach běchu zwobodnosmyßleni shromadżisnu powołali, kaž zu to tak swucženi. Chzychu zyły luda shromadżicz, w kotrejž mějesche, kaž létaki a plakaty wossjewjachu, jedyn s Kamjeniczanskich wucžerjow rěczecz. Ale ta „zyła", kotraž zo wjeczor seńdże, bě „6" wozobow wulka. Tuž njemózachu žanu shromadżisnu dzerzecz. Dżeń posdżischo pokasowasche zo rjany „Bethel-film" snutskneho mißionstwa. Wulka zyrkej bě pschemaka sa te zyły, kotrež běchu pschischłe wobhladać tute wobrazy so skutkowanja schczitjanskeje lubosczе. Pschi tym njemóže zo tam w Sosa wo wozebitym zyrkwinskim smyßlenju rěczecz; zu tam zamo czaßy byke, so s czrjódami s zyrkwje wustupichu.

Pokazmy my doroscheni, so zmy hódni naschego stareho czestneho mjena „protestantojo" a wucžmy zwoju młodżinu se złowom kaž s zyłym sadżerżenjom, so by wona bywa wschudżom tam wěrna protestantiska, hdżež chzeja jej wěru hanicz abo wsacz.

Zyrkej a stat.

Saska synoda shromadži zo w Drježdżanach w tydżenju po Jubilate, znadź 13. meje.

Norwegiska zwjeczi létża wozebity jubilej: Je 900 lět dołho schescżijanska. 29. julija 1030 bijachu tam pola Stiklestad wulku bitwu. Norwegski kral Olav wojowasche pschecziwo norwegskim hłownikam, kotsiž nochzychu do toho swolicz, zo pod jeho knjezstwom do wulkeho zylneho norwegskeho kralestwa sjednoczicz a sdobom schescżijanstu wěru pschijecz. Kral Olav namaka zmjercz w tutej bitwje. Niz dołho po tym pak czeszowachu jeho Norwigszy jako martrarja schescżijanskeje wěry a nationalneho rjeka. S zyrkwiczki, kotruž běchu nad jeho rowom w Drontheimje natwarili, bu kathedrala, bu nationalna zwjatniza. Jubilejne zwjatoczłnoscze smeja tohodla też w Drontheimje zwoje zrjedżischczo. Drontheimski dom zo wobnowja a zo na jubilejnym dnju znowa pozwjeczi. Norwegiska wyschnosczi, kotraž je sdobom sastupjerka norwegiskeje statneje zyrkwje, je na tute zwjatoczłnoscze pscheproßyła sastupjerstwa skandinaviskeho lutherstwa a tych protestantiskich zyrkwjow dozyła, kotrež maja s norwegiskej zyrkwju poczahi. Nimo zyrkwinskich zwjatoczłnosczow pschihotuja tam też zyły rynk bóle zwětnych wuhotowanjow. — Tole je zyle wěscze jutrowna powěsczi w tutym czaßu, w kotrymž zo telko njejutrowneho, njezyrkwinskeho njekschescżijanskeho jewi.

Wschelake s bliska a daloka.

S wozadow. Wot tu a tam pschikhadżeja powěsczе wo jutrownym spěwanju tak na psch. s Janschojskeje wozady. To je pěkny, stary nałożk. Sa modernymi nałożkami a waschnjemi nětkle nastajnje hladaja, stare dobre sabywaja, sazpiwaja. Kak by było, bychmy-li zo sazo bóle a bóle tajkim starym, dobrym nałożkam pschiwobrocżili, je hajili a pěstowali, zebi a druhim k radosczi a zohnowanju. — „Sserbski Zaßnik" pische w zwojim 14. czißle też podrobnischeho wo jutrownym spěwanju w nastawku: „Jatschowne spiwańe" a khwali dżakowne „lube zowcza". Jutrowne spěwanje by było pschede wschěm nadawk młodych holzow. Dozyła by dobre a spomożne było, by-li zo nascha młodżina saběraka s tajkim hajenjom starych, pěknych poczinkow. By s tym měła nadawk khwalby hódny a zohnowanja połny a njeby pschischła na wschelake, schtož njeje jeno njetrjebawsche ale też schkódne.

Po jutrach. Sazo je telko młodżiny se schule a sdobom też telko se starschiskich domow. Schto nětk? Hdże nětk? je praschenje, wozebje njedżelski dżeń. Njech zo młodżina hromadži do kschescżijanskich towarstwow młodżiny tam, hdżež tajke zu. A hdżež tajke njejzu, postarajmy zo, so by młodżina tajke zrjedżischcza měła. Czaß zebi je žada, dokelž wón też telko poskicżuje, schtož młodżinu rosbróji, rospróschi, jej njehojo, ju njepěstujo.

Cžišło 17

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno

W Budyschinje 27. haprleje 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farat Wyrgacz w Roßacžizach. — Cžischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczeńnje a knihańnje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinje
Wukhadża kožđu ßobotu a płaczi schtworczłětnje 108 skotych pjenjezkow

Njedźela Quasimodogeniti.

1. Jana 5, 1—6.

Hdyž woprawdźe ßu ludźo, kiž na wudacźe nowych ßerbskich spěwarskich ßwarja, móže ßo jim ßnadno najlěpje wotmolwicź, so w nowych spěwarskich Michał Domaſchka, tutón wobdarjeny ßerbski kěrluſcheŕ, tak rjez wot morwych ſtanje. Pod zyłymi rynkami kěrluſchow namakamy tole drohe mjeno. Wot njeho je też Hillerowy wjeßoły kěrluſch pſchełożeny. Prěnja ſchtuczka ma ßo tak:

Jeſuß Khryſtuß, kral naſch, knježi,
W jeho mozy wſchitko leži,
Bóh da wſcho jom' k nohomaj.
Kóždy jaſyk wuſnaj rady,
Jeſuß Knjes je połny hnady,
Kóždy khwalbu jemu daj!

Kak móznje Jeſuß knježi, to na dobyczeŕſkej wěrje jeho wucžobnikow ſpóſnawamy: hdyž Pětr ßwój ert wotewri abo hdyž Pawoł ſa evangelij wojuje, ma Jeſuß knjejſtwo nad poßłucharjemi. Sswjaty Jan běſche wěſcże bóle cžicheje myßle, ale też Jan ma myßl dobycža. Niz wot Pawoła abo Pětra, ale wot Jana je tamne wulke ßłowo:

Wſchitko, ſchtož ßo wot Boha je narodźiło, pſchewinje ßwět, a naſcha wěra je dobycże, kotraž ßwět je pſchewinyła. Nowy narod leži w luboſcźi a wěrje. Jeſuß w cžłowjeku, to cžini nowy narod. Stary cžłowjek, bjes Jeſuſa, je wot ßwěta pſchemóženy. Seńſke ſtaroſcże jeho njepuſchcża, je jaty w cžaßnych wobſtejnoſcźach, ßłuži jeno ßwojim naležnoſcźam, chże bohaty, mózny a nahladny bycź a ma na tajke waſchnje wjele hněwanja. Jeſuß nad žanymi tajkimi ſeńſkimi wězami nocze knjeżicź, ſo by ßo do ſeńſkich ſakonjow, do prawow a do hoſpodarſtwa tykał, ſo by tam ßo jeho wola dokonjała. Jeſuß dźěła na wutrobach, pſchinjeße jim nowy narod a móz, kotraž ßwět pſchewinje. Schtó ſamóže tak na wutrobach knjeżicź, łaž Jeſuß, kiž je knjes a miſchtr a ſbóžnik?

Jeſuß pſchewinje ßwět pſches luboſcź a wěrnoſcź, a ſchtóž do njeho wěri, pſchewinje też ßwět.

Schto to je, ßwět? To ßu ludźo w ßwojich ßwětnych wobſtejnoſcźach bóle abo mjenje ßwětni, a to ßu tele ßwětne wobſtejnoſcże ßame ſe ßwojimi ſtrachami a ſpytowanjemi ſa wboheho cžłowjeka, kiž ma ßo ſkónczńje ſe ſłymi mozami bědźicź, haj ſ cžertom wojowacź. Schtó pomha takle wſcho ſło pſchewinyć łaž Jeſuß, kiž k nowemu narodej dopomha? Jan to po naſhonjenju ßwojeho noweho žiwjenja piſa, ſo kóždy, kiž wěri, ſo Jeſuß je Khryſtuß, ßo je wot Boha narodźik. Je jako dźěczo Boże wjeßeły a doweri ßo, ßwětło a radoſcź je we nim, a luboſcź zyłe žiwjenje napjelnjuje. Schtóž pak je pſches Božu luboſcź nowy cžłowjek, tak wucži Jan, tón też teho lubuje, kiž je ßo tohorunja takle ſ Boha nowy narodźik. Pſchi tym drje kóždy na najwoßebniſchu łaſń myßli, w kotrejž Jeſuß luboſcź k Bohu a k ludźom ſjednocźuje. My Boha lubujemy a jeho łaſnje dźerżimy. Te nětk wjazy cžeżke njejßu: luboſcź je ſakonja dopjelnjenje, wucži Pawoł, to je luboſcź k Bohu, ſo jeho łaſnje dźerżimy, wucži Jan.

Kotre knjejſtwo mohło rjeńſche, nuſniſche a ſpodobniſche rěkacź hacź tajke Jeſußowe knjejſtwo luboſcże we wutrobach. To njeje, łaž bychmy knjeſa měli, kiž żada a łaſa, ale mamy

knjesa, kiž dawa sbóžnosćž do wutroby. Jesuß je bóle knjes we naß hacž nad nami. Jeho móz je bóle dar hacž zuša wola, kotrejž měła žo nascha wola podwolicž.

Tak tež w sakramentomaj wěscże darniwy Jesuß knježi. Boži žyn dari njebježa, hdyž pschińdże s wodu a s krwju. Druhi spěwar, kotryž w nowych spěwarskich žiwy mjes nami wostanje, je njeboh Bartski farar Matek, kiž je žrjedž žobudżełanja na spěwarskich wumrěł a wot kotrehož mamy kěrluscha 282, hdżež spěwamy pola Božeho blida w 2. schtuczžy (pschid. cžišło 940, 2):

Ja njewuměrju ženje
Wscho twoje wokschewjenje
A twoje dary žwjate
Sa nasche dusche date. Hamjeń.

Po Jutrach.

Po jutrach žmy. Ssmy měli kraßne jutry. To wusnawa pschedewschěm ratarstwo! Kak płódny, miły, bohaty bě deschczik, kotryž nam Bóh tón Knjes da w Cžichim tydżenju. Ssmy žłyscheli wusnacž: „To bě tak prawje tajki Cžichi Pjatk, kajkiž ma bycž, a jutry tohorunja!“ Po jutrach mamy tohodla snowa jutrnu wěstoscž sa žiwjenje. Bóh luby Knjes dawa psche wscho nasche srosumjenje! Schtož wón cžini, wscho dobre je! A kaž wón cžini, tak to prawje je! A tuta wěstoscž budże nam cžim wěscžischa a my w njej a s njej cžim bóle nadžije połni a radoscžiwi, cžim nutrnischo a wěrnischo žo nětk Bohu dżakujemy kaž we wutrobje tak s ertom a se skutkom.

Po jutrach žmy. Ssmy takle jutrni? Sawěscże, Bóh tón Knjes chzysche, so to bychmy byli, byli tež w tutym tajkim cžażu. Tohodla wupłodži we widomnym žwěcże tajkele žohnowane, kraßne widomne jutry. Wocži mamy. Widžimy my je? Abo je tak daloko, so mamy wocži widžecž, ale njewidžimy?

Tutych widomnych a widomnje žohnowanych jutrow dla spěwasch rad s nowym kěrluschom nowych serbskich spěwarskich, kotrež němske hischcże nimaju:

Jutry! jutry! Wodych miły!
Kwětki nětk njech rjenje kcžeja,
Dusche njech žo s dżakom hrěja!

Ale pschi wschěm tym by tola był jenož poł jutrny a tebi tež tute kraßne jutry połojcžnate. Chzesch ty to hnydom po jutrach tajki bycž? Kajki to budżesch, cžim dale wot jutrow budżesch? Chzesch ty pschi połojzy rjaneho noweho jutrneho, kěrluscha wostacž? Nochzesch jón zyły spěwacž a bycž zyle, wěrnje jutrny? Kajke sbožo, kajka sbóžnosćž klinczi a synczi s njeho a kak sbožowny, sbóžny tón, kotryž jón spěwa se snutskownym nashonjenjom:

Jutry! jutry! Wodych miły!
Jutry! jutry s rowa žiwy
Khrystuß Knjes nasch stanył je!
Kwětki nětk njech rjenje kcžeja,
Dusche njech žo s dżakom hrěja!
Jesuß dżerži dobycże.

Tajkich jutrow radoscž je wěrnischa a žylnischa hacž tych tamnych we widomnej pschirodże. Tajkich jutrow dżełomny kschescžijan je sbožownischi hacž tón, kotryž žwoje sbožo skłoże jenož na stawanje a woživjenje pschirody. Jeho sbožo ani njesbija krupy ani njewuhori žuchota ani njesniczi syma. Wono dże je sałożene, wón žam je sałożeny se wschěm, schtož je a ma, na stanjenje a žiwjenje Jesuża Khrystuża, kotryž sczini dojutrowny pjatk tajki, kajkiž jeniczży nusny, pschihódny, prawy bě sa cžłowjekow, a to se žwojim cžerpjenjom a wumrěczom, se žwojim kschižom a rowom, kotryž sczini se starych jutrow nowe jutry, wěrne jutry, s jutrow semskeje pschirody jutry njesniczomneho žohnowanja, sbóžneho, njebjeskeho radowanja.

Po jutrach žy! A to w tajkimle cžażu! Chzesch bycž duzy wot jutrow jako cžłowjek s wocžomaj, kotrejž njewidżitej, s wuschomaj, kotrejž njeżłyschitej, s duschu, kotraž žo njeje kaž Marja Madlena setkała se stanjenym, žiwym Sbóžnikom? Chzesch ty to? Swěrisch ty žebi to? Wono jeniczży płaczi:

Sbóžni žu, kiž nětk we wěrje
S wutrobu spěwaju, dokelž duch jich cžěri!
Wěste žu nětk Boże dżěczi:
Bóh je Wótz; tónz ma nóz!
Jutrow žłónzo žwěczi.

Njeńdž dale po jutrach, khiba so žłuschesch do tutych sbóžnych! A ty tola hinajschi hižo duzy wot jutrow; wužij Młode jutry sa to, žwjeczicž Cžichi pjatk a jutry a dżi žwój pucž jutrowny! Potom budżesch spěwacž, s wěrnej jutrnej wutrobu žo radujo na zyłych jutrach, na zyłych a niz na połojzy:

„Nalěczo po semi khodżi,
Žiwjenje njech nowe płodżi
Wěczne žwětko dobywa!“

A ty s nim a w nim, a byrnjež cžaž hischcże cžěmnischi był a žmjercž luta nóz!

Kschescžijanska modlitwa a kěrlusch w schuli.

Modlitwa kaž kěrlusch bě něhdy sakski minister Fleißner sakasał. Woboje je saßo dowolene. Hacž žo w schuli stawatej abo niz, wotwißuje wot wucżerja a jeho stejnischcża we nabožnym. Wusběhnycž ma žo tu nahlad sakskeho ministerija sa roswucżenje, kotrež žo sjewi, jako něhdże žwětni starschi wustupichu pschecžiwo wucżerjam, kotsiž žo njeběchu žwojeje wěry a nabožiny hanibowali. Po měnjenju ministerija je tam, hdżež žu kschescžijanske a žwětne dżěczi w jenej rjadowni, tón najpschihódnischi pucž, pschesjene pschińcž, tón, so te dżěczi, kotrež žo njeżmědża žobu modlicž, tak dołho hacž žo modli, s klaßy njewuńdu, ale s měrom žedżo wostanu. Tole žebi wot tutych dżěczi žadacž, njeje žane njepschihódne žadanje. Sacżucże sa to, schtož žo žłuscha a schtož niz, žebi żada, — a to je powschitkownje pschipósnate, — so nutrnosćże druhich cžesćżujesch; to n. pšch. kóżdy, kiž do Božeho domu hinak wěrjazych sastupi, zyle žam wot žo cžini. Ministerij měni, so žo pschi tym žamo wot žo rosumi, so je modlitwa potom tajka, so hinak smyślenych njerani. Wono je tuto rosrißanje zyłeho praschenja a zyłeje roskory sa to najpschihodnischespósnało, pschepytujo a pruhujo to, schtož je žo tu a tam podało, a to tež tohodla, dokelž žu na někotrych městach měnili, so bywaja dżěczi, kotrež žo žobu njemodla, s tym nasad stajene, so dyrbja tak dołho hacž žo te druhe modla, wonkach psched durjemi stacž. Hdżež pak bychu žo starschi tola postorcżili na tym, so žu jich dżěczi pschi modlenju druhich pódla, tam je jim pschewostajene, žo na wucżerja rjadownje wobroczicž a s nim wěz tak srjadowacž, so dżěczi něhdże swonka rjadownje cżakaja, doniž njeje modlitwa skónczena. So žo se modlitwu cżaž sa roswucżowanje wo mału khwilku pschikrótschi, maja žobu sa lubo wsacž, so by žo wurunanje napschecżiwnych żadanjow dozpiło. —

Tele rosestajenja žu sajimaze a ważne. Nadeńdżesch pschezo hischcże měnjenje, so žo tohodla w schuli wjazy mo-

dlitwa njeſpěwa, dokelž ſakoń to ſakaſuje. Tak njeje. Je dowolene, ſo žo dźěćźi ſažo w ſchuli modla, njech ſ modlitwu njech ſ kěrluſchom. Hdźež žo to njeſtawa, tam njech žebi to ſtarſchi žadaja. To je jich prawo — a jich pſchiſłuſchnoſcź, dokelž woni tola ſchcheſcźijanſzy ſtarſchi žu. Wuczeŕ žmě žo tomu jenož ſapowjedźicź, žo powołajo na žwoje ſtejniſchcźo k nabožnym praſchenjam.

Se žiwjenja diakoniſſy.

Ssmy tu wobſchěrniſcho piſſali wo dźěle a nadawkach diakoniſſow. Dokelž wěmy, ſo nětkle wjetſchi ſajim ſa tuto woſſebite a woſſebne powołanje je, chzemy tu hiſchcźe něſchto ſe žiwjenja diakoniſſow podacź:

Ssotra je ſaſtupiła do macźerneho doma diakoniſſow a bu ſ tym ſtaw tutoho doma a ſtaw tuteje wulkeje žwójby. Kaž žo domach ſtarſchej ſtarataj ſa dźěćźi, tak ſtara žo macźerny dom ſa žwoje žotry, kotreż ſwonkownje ſe žwojej jednorej, doſtojnej draſtu — ſ tej cźeſtnej draſtu žmilneje žotry — wo tym žwědcža, ſo žłuſcheja do wulkeje žwójby macźerneho doma. Wone njedoſtawaja žaneje miſdy, jenož žnadny pjenjes do kapſy: to je tak po ſaſadach žónſkeje diakonije. Woſſebiteje ſ lětami žo powyſchowazeje miſdy njeje też trjeba, dokelž tola macźerny dom ſaſtaranje žotrow pſchewoſmje. Wón je ſaſtaruje ſ draſtu a ſ wobucźom; wón žo ſtara ſa dalſche wuwucźenje, wón ſawěſcźa jich zyłe žiwjenje hacž do poſledneho ſdychnjeńcźka.

Kóžda žotra ma prawo na 4 njedźele dowoleńzu wob lěto. Sa tutón cźaž wocźini jim macźerny dom žwoje derje a pěknje wuhotowane domy ſa wocźerſtwjenje: Graal pſchi Rańſchim morju, Bärenfels w R. H., kupjele Oppelsdorf we Lužizy, dom Böhme pſchi Lobju a Bethania w Loſchwitzy. Wone žmědźa žebi žame wolicź, hdźe bychu na dowoleńzy pſchebywale. Wěſo žmědźa wone na tutón cźaž też něhdźe druhdźe hicź.

Skhori=li žotra, namaka na ſtaziji ſa khore žotry w khorowni macźerneho doma wothladanje a wſcho, ſchtož trěbne, doniž njewotkhori. Kotraž njemóže wjazy dźěłacź, pſchińdźe do macźerneho doma abo do „doma na žwjatok“, kajkež ma macźerny dom ſa tajke žotry. W nim ma kóžda žotra žwoju jſtwiczku žama ſa žo.

Tak njetrjeba žo žotra ženje ſtaracź wo žwoje cźělne derjeměcźe ani wo žwój pſchichod a móže žwoje ſamołwjenja połne dźěło bjes ſtaroſcźe ſaſtawacź. Macźerny dom ju wot tuteje ſtaroſcźe wuſwobodźa, žo ſa nju ſtarajo, ſo by jej domiſnu pſchihotował a jej w jeje žiwjenju, w kotrymž dyrbi žo huſto wſchelakeho wſdacź, wſchelakeho ſwjeſelazeho poſkicźował

Wěſo dyrbi też žotra cźinicź, ſchtož ſamóže, bycź dźěcźo tutoho macźerneho doma. Poſłuſchna ma žo do wulkeho zyłka žobu ſarjadowacź, poſłuſchna ma žwoju dróhu cźahnycź a bycź ſwólniwa, woprowacź. Kaž žo na kóždym polu diakonije woſſobiniſke wopory žadaja, tak žmě też macźerny dom žebi wopory žadacź w ſhromadnym žiwjenju žotrow a w poſłuſchnoſcźi pſchecźiwo poſtajenjam doma.

Pſchi tym pak budź tu wuſběhnjene: Hdźež je wjeſoła wola ſa diakoniju, tam budźe kóžda pytacź, bycź ſtaw zyłka a na žebi dźěłacź ſa lěpſche zyłka. Njehladajmy tola jenož na njedoſtatki a wobcźežnoſcźe, kotrychž je wſchudźom, hdźežkuli cźłowjek ſe žwojim pſchikhadźa; hladajmy na wulki žwjaty ſaměr a khodźmy ſa tym, kiž je prajił to žłubjenja połne žłowo Jana 12, 26: „Schtóž mi chze žłužicź, tón khodź ſa mnu; a hdźež ja žym, tam dyrbi też mój žłužobnik bycź. A jeli ſo ſchtó mi žłuži, toho budźe mój Wótz cźeſcźicź.“

My pak, tak piſche direktor Drježdźańſkeho macźerneho doma diakoniſſow, móžemy, dźiwajo na žwoju nuſu, dźiwajo na to, ſo gmejny a wuſtawy pola naš pomoz pytaja, jenož proſſycź w mjenje naſcheho Knjeſa: Saſtup też ty do rjadu žotrow a žmil žo nad nuſu, kotraž je w twojim ludu. Haj, też ty móżeſch žobupomhacź, też tebje trjeba tón Knjes a Sbóžnik! Maſch ty jeho lubo, njedaj žo podarmo proſſycź, ale pój a cźiń po tym wołanju.

Ty žy, luboſcź, poruczíła,
So žo mamy lubowacź.
Daj, ſo morwa duſcha žiwa
We luboſcźi mohła ſtacź,
So my luboſcź wuſſywamy
A ſo kóždy wě, ſchtó žmy,
So my jedyn narod mamy
A ſa jenoh' ſtejimy.

Też jubilej.

Naſche Lipſcźańſke miſſijonſtwo ma w Lipſku na Karolininej haſſy žwój dom. W tuttym domje „bydli“ wono nětk 75 lět. W meji lěta 1855 bu ſa tutón dom ſałożeny kamjeń położeny.

Tſi ſchtwórcźlětſtotki, to je dołhi cźaž. By=li žměł ſchtó ſ twojich ſnatych tajki jubilej žwjecźicź, by žo ty žobu wjeſelił a jeho ſwjeſelił ſ někajkim wopokaſmom džaka. A Lipſcźańſke miſſionſtwo, njeſłuſcha wono do nich? Kaž by žo twój ſnaty ſwjeſelił, tak budźe žo na tajkim wurjadnym wopokaſmje luboſcźe a pſchiwiſſnoſcźe też „miſſionſki dom“ naſcheho Swonkowneho miſſionſtwa w Lipſku ſwjeſelicź. Woſſadny faraŕ budźe zyle wěſcźe rad ſwólniwy, twój jubilejny dar ſa miſſionſki dom dale wobſtaracź.

Wo nowych žerbſkich ſpěwarſkich.

Jutry bě woſſebita ſkładnoſcź, žo ſ nowymi ſpěwarſkimi hiſchcźe bliže ſeſnacź. Spěwaſche žo tola liturgija ſa rócźne cźaſſy. W nowych ſpěwarſkich žy ju namakał na ſtronje 585 a dalſchich.

To je ſkładnoſcź pokaſacź na to, ſchtož maja nowe ſpěwarſke nimo kěrluſchow, woſſebje na porjadaj Bożeje žłužby. Se ſtronu 585 ſapocźnje žo Porjad Bożeje žłužby ſa evangelſko-lutherſku krajnu zyrkej w Sakſkej, ſe ſtronu 607 „Porjad Bożeje žłužby ſa evangelſku krajnu zyrkej w Pruſkej“.

My w Sakſkej mamy pſchi tym kedźbowacź na poddźěle, kotreż žo ſaž a ſaž ſ a), b), c) woſpjetuja. S a) žu woſnamjenjene ſchpruchi a wotſpěwanja ſa njedźelu, ſ b) ſa woſſebite žwjate dny. Jutry žmy tak na to, ſchtož pod b) ſteji, kedźbowacź měli w Bożej žłužbje a žmy zyle wěſcźe rad witali, ſo maja nowe ſpěwarſke wſcho tak w jenym pſchiprawjene.

Tohorunja namakaſch tam na ſtronje 587 a dalſchimaj Boże wotkaſanje. Też tam je tutón rosdźěl cźinjeny. Ssu pak woſſady, kotreż pſchi Božim wotkaſanju wužiwaja jenož pod a) woſjewjenu liturgiju.

Porjad ſa pruſke woſſady je jednoriſchi a nima telko wotměnjenja ani pſchi Bożej žłužbje ani pſchi Božim wotkaſanju.

Wobaj porjadaj ſtej zyle ſłożenaj po agendomaj, po poſtajenjach zyrkwjow a dyrbitej tajkej bycź kaž ſtej.

Pſchi intonazijach mamy na ważnu pſcheměnjeńku kedźbowacź, kotraž pak je ſdobom porjedźeńka.

W dotalnych ſerbſkich ſpěwarſkich je nadobo po ſchpruchu 156 ſaßunjene Boże wotkaſanje a jeho jenotliwe dźěle ßu ſ cžißkami ſchpruchow dale cžißkowane. S tym je rynk ſchpruchow rostorhnjeny. To njepſchinjeße jenoż njepſchesjednoſcź ſ němſkim ſpěwarſkimi, ale też ſ agendu. Na to dyrbjeſche ßo hacž dotal pſchezo pſchi wutylowanju ſchpruchow dźiwacź, kotreż mějachu liczbu 157 a wjetſchu, n. pſch. pſchi konfirmaziji; dotalne ſerbſke ſchpruchi ßu cžo. 173 a dalſche, nowe a prawe pak 166 a dalſche. Tutón njedoſtatk je nětko wotſtronjeny. Cžißka ſchpruchow ßu pſchesjene ſ agendu a ſ němſkimi ſpěwarſkimi. Ale na něſchto druhe dyrbi ßo nětko kedźbowacź, hdźeż ßo ſtare a nowe ſpěwarſke pornjo ßebi trjebaju. Wukŋje=li ßo ſchpruch 157 abo dalſchi, ma ßo někak woſnamjenicź abo woſjewicź jeho cžißło w dotalnych ſpěwarſkich; tuto by ſa ſchpruch 157 na pſch. było cžo. 162, ſa ſchpruch 166 ſaßo 173. Rosdźěl w prěnim padźe je 5 cžißkow wulki, w druhim 7. Tuta wſchelakoroſcź pokhadźa ſ toho, ſo je po ſtarym cžißle 167 ſaßunjeny krótſchi porjad ſa Boże wotkaſanje ſ dwěmaj cžißkomaj. Tohodla maſch wot noweho ſchprucha 163 7 cžißkow wulki rosdźěl; w ſtarych je to ſchpruch 170. Wot noweho ſchprucha 157 hacž k nowemu ſchpruchej 162 maſch pſchezo 5 cžißkow dale liczicź, ſo by na cžißło ſtareho ſchprucha, t. r. na to cžißło pſchiſchoł, kotreż ma tutón ſchpruch w dotalnych ſpěwarſkich; wot noweho ſchprucha 163 maſch pak 7 cžißkow dale liczicź, ſo by na ßamßny ſchpruch ſtarych ſpěwarſkich pſchiſchoł.

Dokelž ßu ſchpruchi hacž do cžißła 156 w nowych a ſtarych ſpěwarſkich jenake cžißkowane a dokelž ßo dalſche ſchpruchi ſwjetſcha jenoż pſchi wěſtych ſkładnoſcźach trjebaja, njebudźe tu huſto woßebiteho naſpomnjenja abo naprawjenja trjeba.

Njech ßebi kóżdy ras njedźelu popołdnju ßwoje ſtare a ßwoje nowe ſpěwarſke woſmje a ßo trochu do nich ſanuri, ſo by ßo ſ jich ſarjadowanjom ſeſnał, ſeſnał też na pſch. ſ tym dźenża wopißanym porjadom Božich ßłużbow, kaž jón nowe ſpěwarſke maja ſeſtajany. Wón pſchida, ſo maja nowe ſpěwarſke też w tutym wobohacźenje ſa njeho.

Zyrkej a ſtat.

Zyrkej abo zyrkwine woßady běchu pſchedewſchěm we wulkich měſtach ſa cžaß inflazije ſakłożiłe kuchiny, kotreż potrěbnym a nuſutradaznym jědź podawachu. Tute kuchiny njebuchu wſchudźom „wottwarjene“, ale woſtachu hacž do dźenża a wukonjeja dźenża hiſchcźe nadawk, kotryž wukonjecź je pſchedewſchěm ſtat winowaty. W měſcźe Barlinje je hiſchcźe dźenża 36 tajkich evangelſkich kuchinow a nimo tutych 9 měſtnow, hdźeż ßo jědź wudźěluje a 23 měſtnow, hdźeż ßo hewak zyroba wudźěluje. Evangelſke zyrkwine woßady poſkicźeja tak ſa dźeń w pſcherěſku 4 751 porzijow jědźe, 1704 ſ tutych zyle darmo a 935 po ſniżenej płacźiſnje. Mjes tymi, kotſiž tam k jědźi khodźa, je 3 931 doroſcźenych a 860 dźěcźi.

Wo Cžichi Pjatk běſche lětża ſaßo w Elſaßu wojowanje, kaž hižo ras 1923. Tehdy bě ßebi wulkoinduſtrija Hornjeho Elſaßa żadała wotſtronicź tutón wulki ßwjaty dźeń kſcheſcźijanſtwa, tón krócź wulkoinduſtrija Němſko=Lothringſkeje. Proteſtantiſki wubjerk ſa Elſaß=Lothringſku je ſe ßwojimi ſjednocźenſtwami pſchecźiwo tajkim żadanjam doraſnje proteſtował a wyſchnoſcźi ßwoje żadanja, Cžichi Pjatk wobkhowacź jako ßwjaty dźeń, ſapodał. Katolſka zyrkej, kotraż Cžichi Pjatk jako wulki ßwjaty dźeń njeßwjecźi, je ßo pſchi tym doraſnje na ſtronu proteſtantow ſtupiła. To je ſwjeßelaze. Wono dźě też wo to dźe, ſtražowacź a ſakhowacź ſhromadne kubła a prawa kſcheſcźijanſkeje zyrkwje.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

— **Hłowna ßerbſka prědarſka konferenza** ſhromadźi ßo k wurjadnej a tohodla k ważnej ſhromadźiſnje pſchichodnu póndźelu 28. haprleje dopołdnja ½10 hodźin w Sserbſkim Domje w Budyſchinje. Tuż ßu wſchitzy duchowni naležnje proſcheni pſchińcź.

„Sa miżionſtwo“ ſběracź a proßycź wo dary pſchińdu pſchezo ſaßo a ſaßo ludźo do domow a nimaja ani nadawk ani prawo ſa to. Tak buchu tajzy ſběrarjo w Rudnych Horach ſaßo wobkedźbowani, kak ſa „Snutskowne miżionſtwo“ abo ſa jene poboczne towarſtwo abo ſa wuſtawy „Snutskowneho miżionſtwa“ ſběrachu — bjes prawa a nadawka, — tak wudawaja, ſo hromadźa ſa dom diakoniżow abo ſa miżijonſtwo mjes łódźnikami abo ſa hewak druhe dźěło „Snutskowneho miżionſtwa“. Tuż njech kóżdy kedźbuje a ßo pſcheßwědcźi, hdyž ſchtó hromadźicź pſchińdźe. Cžı, kiž ßu wot „Snutskowneho miżionſtwa“ póßłani, maja wupołas, kotryž ma ſnate ſnamjo „Snutskowneho miżionſtwa“, mjenujzy kſchiż, kotryž w ßwojim hornim dźěle do króny jednocźa pißmikaj I a M. Nimo toho dyrbja wſchitzy tajzy wotpóßłanzy „Snutskowneho miżionſtwa“ pola naß też wopißmo woßadneho ſararja měcź. Też pſchedawarjo wſchelakich wězow pſchikhadźeja, wudawajo, ſo ßu wot „Miżionſtwa“ póßłani. So też wokołonoſcherjo ſektow rěcźo wo „miżionſtwje“ ßwoje ſpiży a łopjena pſchedawachu, je drje ſnate. „Miżionſtwo“ a ſkutki luboſcźe naſcheje zyrkwje trjebaja tak nuſnje pomoz a podpjeru, ſo mamy hladacź na kóżdy dar a wudawk, ſo njeby do wopacźnych rukow pſchiſchoł a ſa hewak něſchto pſchetrjebany był.

W **Annabergu** bě ßo pſched něſchto lětami evangelſka żónſka młodźina ſhromadźiła, ßwjecźicź ßwój hłowny ſjěźd. Lużicźanki tam też běchu a wone wobßwědcźeja, ſo bě tam rjenje a ſo je jim pſchiſamknjeny wulět na najwyſchſchu ſakſku horu, na Fichtelberg, njeſapomnjeny. Lětża pojědźe evangelſka mużſka młodźina do Annaberga. 24. hacž 28. meje ſměja tam ßwój hłowny ſjěźd. S tutym je ſjednocźene poßedźenje wjednikow mużſkeje evangelſkeje mużſkeje młodźiny a jeje towarſtwow.

W **radiju** ßłyſchachmy jutrowniczku něſchto ſ Lużizy a ßamo něſchto ſerbſke. Budyſke jejkakulenje bě tam jako pſchedſtajenje ſ Lipſka ßłyſchecź. Tutomu pſchiſamknu ßo jutrowne jěchanje w klóſchtrje Marijneje Hwězdy. Woboje bě ſarjadował Kurt Arnold Findeiſen. Wuſnajemy, ſo je ßo nam tole wjele lěpje ſpodobało hacž pſched něſchto cžaßom „ſerbſki kwaß“, kotryž njebě ſerbſki, kotryž njeje też po naſchim ſacźuczu ßwój kulturny nadawk, kotryž měješche dopjelnicź, dopjelnik. Bě ſajimaze, ßłyſchecź haru a wjeßele jejkakulenja a bě ßwjatocźnje ßłyſchecź ſpěw jutrnych jěcharjow, cžim bóle, hdyž ßy jón tak huſto ßam ßłyſchał, hdyž cžehnjechu ſ Radworja do Bacźonja a na wopak. So ßo kulturne wobraſy bóle po pſchikładźe Jutrowniczki podawaja, je dobre a ſpomożne a też zyle wěſcźe trěbne a nuſne. Pſchikład „ſerbſkeho kwaßa“ njechamy woſpjetowany měcź, — khiba ſo wußłyſchimy „ſerbſki kwaß“ w hinaſchim wuwjedźenju. — Wěſo bě też „jutrowne jěchanje“ póßłanka ſ Lipſka, ale tſjo ſerbſzy ſpěwarjo ſ Lużizy běchu tam a ſkutkowachu ßobu. —

Liſtowanje. K. w Hr. ſa Miſ. Dom. — R. we L. ſa Jubilate.

Čisło 18 · **Pomhaj Bóh!** · Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno

W Budyschinje 4. meje 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Roßaczizach. — Czischcz a nakład Ssmolerjez knihiczischczerńje a knihańje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinj
Wukhadza kóždu ßobotu a płaczi schtwórczlětnje 108 słotych pjenjezkow

Njedźela Miserikordias Domini.

Psalm 89, 2: Ja chzu spěwacz wot Knjesoweje hnady wěcznje a twoju prawdu wupowědacz ße ßwojim ertom ſtajnje a pschezo.

To je roswuczenje Ethana Esrahitſkeho. To dyrbjał tež twój a mój spěw bycź. W tutym jutrownym cźaßu wutroba tſcheſczijana wyſka a spěwa. Niz jenoz tehodla, dokelž je wonkach tak kraßnje, dokelž je ßo ſtwórba pyſchiła, ßo wſcho ſeleni a kćéje a ſ tyßaz a ſaßo tyßaz ptaczich ſchijow hymne k cźeſczi ſtworiczela klincza a jeho ſkutki majeſtoſcź a kraßnoſcź Boha khwala, ale woßebje tehodla, dokelž je tón Knjes Khryſtuß wot morwych ſtanył. To je wjeßele a radoſcź. To je ſbóżny cźaß. Wjeßele haleluja chzemy ſanoſchowacź kaž w zyrkwi tak we ßwojej wutrobje. Ja chzu ſpěwacź wot Knjeſoweje hnady wěcznje. O ſo by kóždy dobru wolu k temu měł. Jeho hnada je kóžde ranje na ſemi nowa. Stań, wutroba, a ſpěwaj, ßo Bożej hnadźe dźiwaj. Kóždy wjecźor Boži jandźel k nam pſchińdźe a ſtupi ßo k naſchim hłowam, ſo by naß pſchecźiwo wſchemu ſchkitował. Tak je naß Bóh hacž do dźenßniſcheho dnja ſdźerżał. Jemu ßo ſa to dźakujemy. Je nam zyrobu a draſtu, wobydlenje a wſchě potrěbnoſcźe a ziwnoſcźe teho cźełła dał. To je ßo ſtało bjeſe wſcheje naſcheje ſaßłużby a doſtojnoſcźe. To je cźinił, pſchetoż chzyſche tola ſtworjenje, kotremuż je ziwjenje ſpożcźił, tež ſdźerżecź. Tajka hnada Boża naſch roſum pſcheßaha. Hdyż wopomnimy, kak huſto ßmy ſhrěſchili a ſpytowanjam a domachpytanjam podleżeli, dha ßo dodźiwacź njemóżemy, ſo je naß Bóh pſchezo ſaßo pſched wſchěm ſtym a pſched wſchej ſtrachotu wobarnował. Ja chzu ſpěwacź wot Knjeſoweje hnady wěcznje. Je nam ſtrowoſcź dał, ſo móżemy ßo na pſchirodźe wjeßelicź a ßwoje dźěło cźinicź. Haj je nam tež powołanje dał. To ma wjele rěkacź w naſchim cźaßu bjesdźěłoſcźe. Njetrjebamy dźeń podarmo pſchecźinicź. Kóždy dźeń ma ßwój ſaměr, móżemy jón na nadobne waſchnje wupjelnicź. A wjecźor lehnjemy ßo ſprózni k měru. O kak ßłódki je wotpočźink. Ale Bóh je ßwojemu ludej hiſchcźe jedyn druhi ßabatny wotpočźink woſtajił, hdźež budźe ßo wjeßelicź ſ njewuprajomnym a kraßnym wjeßelom a kónz wěry doſtacź, duſchow ſbóżnoſcź, hdźež budźe w rukomaj ßwojeho Boha wotpočźowacź a wěcźne ſbożo a wěcźny měr wużiwacź. Něſchto wot teho móżemy ſacźucź hižo tu na ſemi w Božim domje, hdźež ßo Boże ßłowo přěduje a kěrluſche ſpěwaju a wutroba w modlitwje ſe ßwojim Bohom rěcźi. To je prawy ßabat, hdyż cźłowjek wot ßwojeho dźěła wotpočźuje, a duſcha ßo ke ßwojemu Bohu poſběhnje. Tež tutu hnadu je nam Bóh hacž do dźenßniſcheho dnja woſtajił. To drje hakle potom pytnjemy, hdyż na naſcheho rańſcheho ßußoda hladamy a wopomnimy, ſo mohło pola naß tež tak daloko pſchińcź. Ja chzu ſpěwacź wot Knjeſoweje hnady wěcznje. A to naß ſkóncźnje hiſchcźe k jenemu wjedźe. Dźenßniſcha njedźela Miſerikordias Domini je wukubłańſka njedźela a je ßo pſchezo hižo jako tajka měła. Dźenßa drje żadyn ſwiſk njeje mjes zyrkwju a ſchulu. A tola nabożina tam we ſchuli hiſchcźe je. A my ßo dopomnimy na naſche ſchuliſke lěta. To běchu najrjeńſche lěta naſcheho ziwjenja, njech ßebi je tež, dokelž to lěpje njeroſumjachmy, jako tajke wažili njeßmy. Něſchto mějachmy, ſchtoż ſhubjene njebě, nabożinſku wucźbu. Bibliſke ſtawiſny, katechismuß a zyrkwinſke ſtawiſny, to je ßo pomjatka pſchimnyło. Kraßne

schpruchi a kĕrlusche ßmy ſ hłowy nawuknyli. Te ßu nasch drohi pokład. Tón nam nichtón wſacź njemóże. Je nasche wobßedźeństwo. To naß pschewodźa w dobrych a hubjenych dnjach, w ſbożu a wjeßelu, kaž w njeſbożu a ſrudobje. To ſ nami póńdże, tak dołho hacź po ſemi khodźimy. W khoroſczi budże nasche dźeržadło a nasch troſcht. A hdyž ke kónzej ſ nami póńdże, budże nasch prut a kij, na njón móżemy ßo ſepjeracź, a powjedże naß kaž jedyn dobry wjednik pſches wſchu cźĕmnoſcź do ßwĕtłeho kraja, hdźeż je połnoſcź wjeßela a lubosne waſchnje k jeho prawizy wĕcźnje. Ty dźerżiſch mje ſa moju prawizu, ty wodźiſch mje po ßwojej radże a pſchiwoſmjeſch mje napoßledku ſ cźeſcźu. Ja chzu ſpĕwacź wot Knjeſoweje hnady wĕcźnje. Hamjeń. Krawz, farař.

W Juhoßłowjanſkej.

Njedźelu Septuageſimae ſbĕra ßo we wjele woßadach kollekta ſa ſjednoczeństwo „Lutheriſcher Gotteskaſten“ a jeho dźĕło. Tuto je podobne Guſtav-Adolfſkemu towařſtwu a jeho dźĕłej. Teź wono ſtara ßo ſa wĕrybratrow tam, hdźeż ßu rospróſcheni mjes druhimi wĕrywuſnacźemi.

W jeho łopjeńku: „Wir und unſere Glaubensgenoſſen“ cźitamy wo pucźowanju w Juhoßłowjanſkej, na kotrymž chzyſche dopißowař wopytacź tam rospróſchene evangelſke woßady a jich duchownych. S tuteje rosprawy podamy tu ſcźĕhowaze dźenßa, ßebi myßlo, ſo to jich doſcź ſajimuje ,woßebje teź półnoſchĕrych, kotſiž ßu we wulkej wójnje do juźnych krajow pſchiſchli, njech je to teź ſe ſtejniſchcźa Němza pißane:

„Spósnawſchi ßo ſ tym, ſo diaſporu — t. r. wĕrybratrow w rospróſchenju — wopytaſch, domiſnje a diaſporje ßłużiſch, je mjenowane ſjednoczeństwo dopißowarja namołwiło, dźeł ßwojeje dowoleńzy na pucźowanje w juhoßłowjanſkej diaſporje nałożicź. To pak njebĕ żane woczerſtwjenje; nĕ, tuto pucźowanje bĕ jara napinaze; dyrbjach tola krótki mi pſchewoſtajeny cźaß prawje dokładnje wużicź. Tola, ſchtoż tam wohladach a naſhonich, bĕ tak ważne a ſpomożne ſa ſroſumjenje diaſpory, ſo njewobßaruju, ſo ßym ßwoje wotmyßlene pucźowanje do hobrſkich hór Alpow wo tydźeń pſchikrótſchik.

Dźiwny kraj je tuta Juhoßłowjanſka, ſnajmjeńcha to, ſchtoż ja ſeſnach. Kajka to tam mĕſcheńza ludow: Sserbja, Khorwatojo, Sſłowakojo, Boßnajkojo, Montenegrinzy, Zyganjo a kaž hewak rĕkaja a mjes nimi pſchezo ſaßo Němzy. Schto wſcho do rĕcźow tam tola ßłyſchiſch! Tola ſ němſkej rĕcźu ßo tam wſchudże doreczźiſch. Kajke draſty tam! Na wikach w Sagrjebju pſchedawaja khorwatſzy burja w pißanej wuſchitej płatowej draſcźe ßwoje twory; na wikach w Banja-Luka wuſtupuja pódla Boßnajkow we wowczich kożuchach woßebje Turkojo ſe ßwojimi żonami. A kaž ßo tam we wſchĕm pißani, tak teź w nabożinach a wĕrywuſnacźach tutoho kraja a jeho 13 milijonow wobydleri: Prawowĕrni, katolikojo, evangelſzy, Lutheranojo, reformirtſzy, Mohamedanſzy, Źidźa, wſcho móżne je tu ſaſtupjene.

Wĕſte je, ſo ßo hranizy pſchekrocźiwſchi w zuſbje cźujeſch a to cźim bóle, cźim dale do kraja pſchińdźeſch. Tuto ſacźucźe ßo poßylni, hdyž njemóżeſch pißmo napißmow na dwórniſchcźach wjazy ani cźitacź, dołelž w Sserbiſkej tak mjenowany Cyrillſki alfabet nałożuja. Ja ſpytach drje, pißmiki nawuknycź, ale prjedy hacź bych mjeno dwórniſchcźa wucźitał, by cźah hižo ſaßo ſ dwórniſchcźa wujĕł.

W Juhoßłowjanſkej maſch teź ſe wſchelakim liczicź, ſ cźimž tu pola naß njetrjebaſch liczicź. Na pſchikład dyrbiſch ßebi lubicź dacź, ſo nichtón po tebje na dwórniſchcźo njepſchińdże, hacźrunjeź ßy dwaj dnjej prjedy ſ dopißnizu wo to proßył; dopißniza njeje hiſchcźe dóſchła. Pola naß móżeſch do najbóle wotleżaneje wjeſki telegrafowacź, tam ßym namakał, ſo njemĕjeſche wjeß, nĕhdże 10 km. wot póſtoweho hamta ſdalena, dozyła żaneho póſtoweho ſaſtaranja; by-li telegram pſchiſchoł, by tutón runje kaž liſty na póſcźe leżo woſtał, doniż njeby nĕchtón po njón pſchiſchoł.

Wĕż ßama ſa ßo ßu tam dróhi. Po tutych ſe ſapſchahom jĕcź abo, kaž ßo mi ras ſeńdże, ſ cźeżitym autom, je khłoſtanje, khiba ſo maſch to ſa nĕſchto dobre, ſo ßy po dwĕhodźinſkej jĕſbje hłódny kaž lĕdy hdy prjedy. Ja ßym wo to proßył, ſo bychu mi ras tajku dróhu fotografowali. Tajki wobras by najpſchihódniſchi dopokas był ſa prózy a wobcźeżnoſcźe, kotrež ma farař diaſpory pſchĕtracź, hdyž ma daloko a ſchĕroko rostykanu woßadu ſaſtaracź.

S kajkimi dalokoſcźemi tam cźinicź maſch, to ßebi tu pola naß dozyła njemóżemy tak prawje myßlicź. Dołhi cźaß to hiſchcźe njeje ßem, ſo dyrbjeſche farař w Banja-Luka hacź na 90 km. pucźa po dróſy cźinicź, ſo by ßwojim najbóle ſdalenym woßadnym Bożu ßłużbu dźerżał. A hdyž chze dźenßa Sagrjebſki farař ßwoju najdalſchu filialu wopytacź, ma wón 5 hodźin ſe ſpĕſchnikom jĕcź. Tole cźim lĕpje doroſumimy, hdyž ßebi na to pomyßlimy, ſo w tutym kraju , kotryž je 16 krócź tak wulki kaž Sakſka, hiſchcźe połdra milijona evangelſkich njebydli. Na 1 qkm. ßydli tam dozyła jenoż 53 cźłowjekow. Schtó mohł ßo to dźiwacź, ſo je tam, hladajo na naſche wobſtejnoſcźe, kultura jara wrócźo woſtała — ſ wuwſacźom wulkich mĕſtow, kotrychž njeje wjele? Móżno njeje, ſo mohłe dróhi a żeleſnizy tak wutwarjene bycź, kaž pola naß; dyrbiſch we wſchelakim hinak mĕricź a poważowacź hacź pola naß, hdyž chzeſch ſprawny bycź.

Nimo toho je Juhoßłowjanſka agrarſki ſtat, t. r. ratařſtwo ma pſchewahu. 85 proz. wobydleŕſtwa żiwi ßo ſ ratařſtwom. Telko prozentow burſkeho wobydleŕſtwa nima żadyn druhi europiſki kraj. Induſtrija ßo tam hakle ſapocźnje roswiwacź; induſtrija je pak woßebje ta móz, kotraž wutworja a wutwarja wobkhadne wobſtejnoſcźe, kaž póſt, żeleſnizu. Cźim bóle budże ßo tam induſtrija wuwiwacź, cźim bóle budże ßo tutón kraj ke kulturnym wobſtejnoſcźam bliżicź, kajkež my ſnajemy. W Juhoßłowjanſkej tczi hiſchcźe mnoho móżnotow, ßo roswiwacź a wuwiwacź; je ſajimawe wobkedźbowacź, kak ßo tutón hakle wot lĕta 1918 wobſtejazy ſtat dale wuwiwa.

Tola ſ tym nĕtko doſcź wo tajkich powſchitkownych wobſtejnoſcźach. Wono pak je dobre, tute ſnacź, dokelž jenoż potom prawje ſroſumimy naſchich wĕrybratrow w tutej diaſporje; to, ſchtoż je wokoło nich, ma wĕſo ßylneho wliwa na jich zyłe żiwjenje a ſtutkowanje.“

Dźeń macźerje.

Njedźela Jubilate, 11. meje, je nam ſa tuto lĕto „dźeń macźerje“. „Dźeń macźerje“ ßo pſchezo bóle ſadobywa do luda. A to je derje tak.

So „dźeń macźerje“ nuſnje trjebamy a mĕcź dyrbimy, to njeje żana khwalba ſa naß a ſa naſch lud. To je ſpósnacźe a wuſnacźe, ſo ßym pſchi tym, nĕſchto ſhubicź, nĕſchto wulke, rjane, nadobne a wokhudźicź, haj hiſchcźe wjazy, bywacź bóle a bóle njeſbożowni. A to wſcho ſe ßwojeje winy!

A ſaßo: So „dźeń macźerje“ mamy, to je khwalba ſa naß a ſa naſch lud. To je ſpósnacźe a wuſnacźe, ſo mamy ßo prózowacź wo to, ſo ßo nam njeby dale ſhubjowało tuto wulke a rjane a nadobne, ſo bychmy jo ſaßo wrócźo doſtali, ßebi jo ſaßo wrócźo dobyli.

A tuto wulke a rjane a nadobne, to je „macź“, to je

wſcho, ſchtož je do tuteho małeho ɣłowczka wobſamknjene, ſchtož ſ njeho pokhadźa, ſchtož wot njeho wotwißuje.

Macź. Schto macź je, to drje najlěpje ɣobu tón ſaczuwa, kotryž macźeŕ wjazy nima, tón, kotrehož macźeŕnej wócźzy wjazy njewobkedźbujetej duzy po pucźu, tón, kotrehož macźeŕna luboſcź wjazy njewobdawa w tutym cźaɣu, kotremuž ɣebicźnoſcź wumjetuja, tón, kotremuž macźeŕnej ruzy wjazy njemajkatej lizy a njerunatej ſe ſtaroſcźemi ſmorſchcźene cźoło, tón, ſ kotrymž wjazy kaž jandźel pěſton njeńdźeja modlitwy, ſpěwane ſ macźeŕnej wěrjazej wutrobu.

Macź. Maſch ju ty hiſchcźe?

So bychmy dali „dnjej macźerje“ bycź mjes nami, ſchtož chze bycź a ſchtož dyrbi bycź w tajkim naſchim cźaɣu.

A w tajkim naſchim cźaɣu njewoſtań ſa tutón dźeń njewuprajene też to: So by kóžda macź była też „macź“! Mi ɣo ſda, ſo ɣebi mjes druhimi praſchenjemi też to praſchenje ſwaži wuſtupicź: Njeje to też tak někotreje macźerje wina, ſo macź njeje wjazy „macź“? Ssu jenož dźěcźi a potomnizy wina? Niz też macź? So by kóžda macź tola rospominała nutrnje, ſchto „dźeń macźerje“ chze a cźehodła jón mamy a ſaɣo ɣwjecźimy!

A my, kiž ɣmy wſchitzy dźěcźi macźerje, ſpominajmy we luboſcźi a dźakownoſcźi w tutych dnjach na ɣwoju macź, njech wona tu ſ nami hiſchcźe duzy po ſeńſkim pucźu, njech wona hižo wot naɣ ſchła po poɣlednim pucźu tam, hdźež jeje duſcha cźaka na naɣ, ſo by naɣ wjedła, hdyž tam też dóńdźemy, wěcźne pucźe w macźeŕnej luboſcźi kaž je tu naɣ wjedła ſeńſke pucźe! A je-li twoja macź hižo wot tebje ſchła, ſaczuwaj twoja duſcha runje w tutych dnjach woɣebje— ale pak też hewak pſchezo ſaɣo ſnowa to wabjenje a lubowanje, ſ kotrymž twoja macźeŕ tebje wobdawa nětko hiſchcźe bóle hacź prjedy, hdyž bě tu ſ tobu ɣmjertna duzy po ſemi! A maſch-li hiſchcźe macźeŕku ɣwoju tu, pokaž jej, ſo je „macźerje dźeń“ też twoje macźerje dźeń. Macźeŕ wjeɣeli ɣo tola na najɣnadniſchim wopokaſmje dźěcźazeje luboſcźe a dźakownoſcźe. Tuž daj jej tajke wopokaſma ſ wutrobu, ſe ɣłowom, ſe ſkutkom!

Hdźež tak dźěcźi ſ macźerju ɣo ſetkaja, tam ɣu też dźenɣniſchi dźeń we wſchěm tajkim njeſbožownym cźaɣu tola ɣrjedźiſchcźa a ɣydleſchcźa ſboža. A tuto budźe wěrne a wobſtejaze, budźe wobſbožaze a poɣlnjowaze tam, hdźež tute ſwjaſki luboſcźe ɣwjecźi luboſcź Khryſtuɣowa. Tehodła njech klinczi na tutym woɣebitym dnju, na „dnju macźerje“, kotryž tu ſa wſchitkich je, ſnowa nam wſchitkim do wutroby a do ɣwědomnja to ɣłowo, kotreż nam runje póſtny cźaɣ je ſaɣo a ſaɣo pſchiwołał: Pohladajmy na Jeſuɣa, kiž je ſpocźatk a kónz naſcheje wěry! S póſtneho cźaɣa ɣłuſcha na tutón „dźeń macźerje“ tamny wobras ſ Golgatha, kotryž nam pokaſuje kaž luboſcź ɣyna, kotraž macźeŕ też w najwjetſchej żałoſcźi dźakna wobdawa, tak luboſcź macźerje, kotraž ſe ɣynom ɣobu cźerpi. S póſtneho cźaɣa ſteji nad „dnjom macźerje“ nam napißane: Hlaj, to je twój ɣyn! Hlaj, to je twoja macź! A naſcha wěz je, ſo bywa tole ɣłowo žiwjenje!

Zyrkej a ſtat.

— **Sakſka krajna ſynoda** ſhromadźi ɣo wutoru 13. meje w Drježdźanach. Mjes ważnymi praſchenjemi, ſ kotrymiž ſměje ɣo ſaběracź, budźeja też ſcźěhowaze: Sakoń wo wolenju ſararjow a wo prawach patronatow. To ɣu praſchenja, ſ kotrymiž ɣo kaž druhe krajne zyrkwje też naſcha hižo lěta dołho ſaběra. Wone ɣu ſa zyrkej kaž ſa woɣadу a woɣadnych wulzy ważne a roſɣudne. Tuž je bjes dźiwa, ſo ɣo też ſchěrſche worſchty ſ nimi ſaběraju a ſo ɣo pſchecźa a żadanja a namjety wuprajeja a woſjewjeja.

— **Zyrkej a ſtat.** Pod tuto napißmo ɣłuſcha zyle też tole: Je ſnate, ſo wuſtawy gmejnow a ſtata dróżſcho dźěkaja dyžli privatne wuſtawy. Tak je to też pſchi ſpomożeŕſkim wukubłanju — Fürſorgeerziehung —. Tu móżeſch wobliczicź, ſo wukowanz privatneho wuſtawa wob dźeń 2,50 hr. wudawkow naczini, wukhowanz ſjawneho wuſtawa pak 4,50 hr.!!! Pſchiczіny teho ɣu wſchelakore: ſaſtojniſke praſchenja, porjady ſa dochody ſaſtojnikow, porjad ſa ɣłużbny cźaɣ atd. Wobliczicź móżeſch pſchi tym ſ wěſtoſcźu, ſo privatne wuſtawy 2 hr. na hłowu wulutuja abo ſo ſjawne wuſtawy, wuſtawy ſtata a gmejnow 2 hr. na hłowu a na dźeń wjazy wudawkow naczinja. A nětko hladaj a licź dale: „Evangelſke ſnutskowne miżijonſtwo“ a katolſka „Caritas“ wukonjetej wobej tajke ſpomożeŕſke dźěło a matej něhdźe 35 000 wukhowanzow we Němſkej ſe wßow a městow we ɣwojich domach. Schto to rěka: kraje a gmejny wulutuja ſ tutym ſpomożnym dźěłom kſcheſcźijanſkich zyrkwjow wob dźeń 70 000 hriwnow, wob měżaz 2 100 000 hr. a wob lěto 25 200 000 hr.! To je hobrſka ſuma! Ale ju pſchipóſnacź abo na to dźiwacź, kak porědko ɣo to ſtanje w naſchich krajach. A to tehodła, ſo je to kſcheſcźijanſka zyrkej! Ale runje tehodła mamy wo tym rěcźecź a pißacź we naſchim cźaɣu, niz khwalby dla, tu zyrkej njerodźi, ně, ſprawnoſcźe dla, a ta ma ɣo kaž kóždemu druhemu też zyrkwi pſchizpěcź.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

— **Do Khwacźiz** je naſche ſakſke krajne konſiſtorſtwo pózłało k. land. theol. Gerharda Böttgera, ſo by tam pola k. wyſchſcheho fararja Sarjeńka lěto jako kandidat na roswuczowanju — Lehrkandidat — pſchebywał. Sdobom je ſ nim k nam do Sserbow pſchiſchoł bohoßłowz, kotryž, hacźrunjeż je Němz, chze ɣerbſku rěcź nawuknycź a ɣerbſkim woɣadam ɣłużicź. Wón pokhadźa ſ Oberfrankenhaina pola Geithaina. Wón je pſched něſchto cźaɣom ɣwoje prěnje pruhowanje we Lipſku ſłożił a je tukhwilu jeniczki bohoßłowz, kotryž móże w bliżſchich lětach do ɣłużby naſchich ɣerbſkich woɣadow ſaſtupicź, thiba ſo ɣo też dalſchemu ſtudentej, k. stud. theol. Laſerej ſe Žitawy ſmóżni, ſtudium theologije dokonjecź. Wón je lětża ɣwoje maturne pruhowanje w Žitawje wobſtał a ſtudium theologije ſapocźał. Tu maja Sserbja a woɣebje też Towaŕſtwo Pomozy woɣebity nadawk, ſwěſcźicź ɣebi ſa pſchichod ſnajmjeńſcha ſaɣo jeneho, kiž chze po dokonjanych ſtudijach ɣerbſkim woɣadam ɣłużicź. K. Laſer je ſe Žitawy a ma ɣerbſkeho nana a je ɣo jako gymnaſiaſt hižo prózował, ɣerbſku rěcź nawuknycź. Kaž naɣ woboje jara ſwjeɣeli, woɣebje, ſo ɣo młody ryſy Němz na to ſmuži, ɣerbſku rěcź nawuknycź a naſchim ɣerbſkim woɣadam wupomhacź ſ jich hrożazeho woɣyrocźenja a rospadnjenja, tak naɣ to też kóżdy ras ſnowa boli, ſo ſe ɣerbſkich woɣadow a ſe ɣerbſkich domow nimamy tukhwilu żaneho ſtudentu na univerſicźe, kiž by ɣo kaž ſa ɣłużbu bohoßłowſtwa tak ſa ɣerbſke woɣady rosɣudźił. Mały troſcht je, ſo mamy na wyſchſchich ſchulach, na gymnaſiju a druhdźe tajkich, kotſiž ſchulu ſ tym wotpohladom wopytuja, ſo bychu po ſkónczenych ſchulſkich lětach na univerſicźe bohoßłowſtwo ſtudowali a jako duchowni w ɣerbſkich woɣadach ɣwoje ſaſtojnſtwo ſaſtawali. To pak ɣu nadźije ſa dalſche lěta, tola pak ſwjeɣelaze. Sserbſki lud je pſchewodźej kaž ſ nutrnymi pſchecźemi tak ſ luboſcźu.

— **Macźiza Sserbśka** bě ſa ſrjedu po jutrach — ſa ſerbſku ſrjedu — ſwołała Sserbow do hłowneje ſhromadźiſny. A nahladna liczba Sserbow a Sserbowkow bě ſo też ſeſchła. Woſebje bě ſwjeſelaze, też Delnju Łužizu tak bohacźe ſaſtupjenu měcź. Wona naſ też poſtrowi. Knjes farař Nowy, Hornjołužiſkim hiſchcźe njeſapomnjeny, nam jeje poſtrowy wupraji a ſdobom wutrobne pſcheproſchenje, pſchińcź lětźa ſapoczatk auguſta do Delnjeje Łužizy, do Khocźebuſa a ſobuſtawjecźicź 50lětny jubilej Delnjołužiſkeje Macźizy Sserbſkeje. To tych, kiž běchmy pſched 25 lětami ſ njebocźiczkim knjeſom fararjom Kſchižanom-Hodźijſkim a druhimi 25lětny jubilej w Khocźebuſu ſobu ſwjecźili, na rjane hiſchcźe njeſapomnjene dny w Delnjej Łužizy dopomni. Myſlimy ſebi, ſo budźe Hornja Łužiza lětźa hiſchcźe ſylniſcho ſaſtupjena pſchi 50-lětnym jubileju. — Shromadźiſna mějeſche, kaž to na hłownej ſhromadźiſnje dozyła hinak móžno njeje, pod wjedniſtwom pſchedſydy, k. juſt. rady dra. Herrmanna najprjedy ſwoje ſnutſkowne naležnoſcźe a nadawki ſrjadowacź. Pſchi tym ſhonichmy wſchelakeho ſajimaweho wo Sserbſkim Domje, wo Sserbſkim muſeju a druhim. Sapiſacź nochzemy ſabycź, ſo Macźiza Sserbſka wſchěm derje ſnateho wjednika Sserbow k. Krónu-Bukecźanſkeho pomjenowa ſa cźeſtneho ſobuſtawa. My jemu gratulujemy wutrobnje. Sdobom tu nadźiju wuprajamy, ſo ſo też hiſchcźe wjazy naſchich ratarjow ſamołwi do Macźizy Sserbſkeje, naſcheho ſławneho ſtareho wědomoſtneho ſerbſkeho towaŕſtwa. Jako bě k. wyſchſchi farař Domaſchka też hiſchcźe ſ krótkim nekrologom ſpominał na wjeleſaſłużbneho ſerbſkeho fararja Mateka-Bartſkeho, kotryž je też, hacź runje thorowatoſcźe dla na wotpoczinku, njeſpróznjowje a pilnje a wulzy wuſtojnje hacź do ſwojeje ſmjercźe ſa ſerbſke ſpěwaŕſke ſobudźěłał, buchmy ſ dwěmaj wulzy ſajimazymaj pſchednoſchkomaj ſwjeſeleni. K. wyſchſchi farař Sarjeńk pſchednoſchowaſche nam wo „nowych ſerbſkich ſpěwaŕſkich“ a k. wyſchſchi wucźeŕ kantor Ssymank wo nowym „pobožnym woſadniku“, wo kemſchazych knihach katolſkich Sserbow. Je ſajimaze a ſwjeſelaze, ſo w ſamſnym lěcźe doſtawaju evangelſcy kaž katolſcy Sserbja nowu kemſchazu knihu. K. wyſchſchi farař Sarjeńk wuſběhny to najwažniſche ſ bohateje macźiſny, ſ kotrejež móžeſche cźerpacź. Nochzemy tu drobniſcho wo tym piſacź, dokelž ſmy tu hižo wo nowych ſpěwaŕſkich piſali a też hiſchcźe piſamy. K. wyſchſchi wucźeŕ Ssymank roſłoži nam tehorunja to najwažniſche wo nowej kemſchazej kniſy, kotraž bu nětk k ſchtwórtemu raſej wudata. Też tam je woſebita komiſija tuto dźěło dokonjała pod wjedniſtwom k. fararja Hejduſchki, kotryž je prěni dźěl knihow, modleŕſki dźěl, woſebje pſchedźěłał. Też woni ſu porjedźowali a pſcheměnjowali, njech ſu ſebi też woſebite mjeſy wotykowali, kaž woſebje w jutrownych kěrluſchach. Kniha je cźiſchcźana wěſo ſ łacźanſkimi piſmikami a je rjana a doſtojna. Ssnadź pſchi ſkładnoſcźi też tu drobniſcheho wo njej wojjewimy. K. pſchedſyda ſo woběmaj rěcźnikomaj dźakowaſche a wupraji ſwoje a Macźizy radowanje na tym, ſo ſtej tak ważnej dźěle nětko dokonjanej a ſo Serbja doſtawaju ſ nimaj nješchto rjane a dobre. K. farař Urban porěcźa tehorunja wo ſwojej kěrluſchowej knižzy, kotruž je wudał; mjenuje ju „Duchowny ludowy ſpěw“. Sa Boże ſłużby je roſſudźazy wěſo tekſt, kajkiž jón duchowne ludowe ſpěwy, kotrež mamy w bohatej liczbje też w naſchich ſpěwaŕſkich, maja; wone ſu, kaž je drje nětk powſchikownje ſnate, jenotliwym wotdźělenjam kěrluſchow pod 3 hwězdkami pſchidate. — Wo tym a tamnym ſo hiſchcźe jednaſche, doniž ſo ſhromadźiſna po ſajimawych hodźinach njeroſeńdźe, ſo by ſo potom ſaſo ſ mnoho druhimi ſhromadźiła w „Krónje“, hdźež ſo wjecźor Sejlerjowy a Kozorowy oratorij „Nalěcźo“ wumělſzy a rjenje pſchedwjedźe pod wuſtojnym wjedniſtwom k. wyſchſcheho wucźerja Sſłodeńka, kotryž dirigowaſche, a k. hudźbneho direktora Krawza, kotryž na klawěrje pſchewodźeſche. Wulka ſyła ludźi, Sserbow a Němzow a druhich hoſcźi bě pſchitomna, woſebje też rjana cźrjódka Delnjołužiczankow w pěknej narodnej draſcźe. Rad a radoſcźiwje mytowachu ſpěwarjam a ſpěwaŕkam, ſoliſtam a ſoliſtkam a wjednikomaj rjane poſkicźenja ſ bohatym pſchikleſkom. Kozorowe „Nalěcźo“ je ſo tak nětko 4 tſecźemu raſej pſched Sserbami ſjewiło; prěni krócź bě to 1861, lěto po wutworjenju a druhi krócź 1879. Njech je nam tuto pſchedſtajenje „Nalěcźa“ ſymbol: njech nowy, nalětni wodych duwa pſches ſerbſki kraj a ſerbſke domy a ſahorja wutroby ſa nowu luboſcź, kotraž ſebi waži a cźeſcźuje ſwojich wótzow rěcź a wěru a ſ woběmaj a ſa wobej njebojaſliwje a horliwje wuſtupuje a wojuje pſched ſwětom a cźłowjekami.

— **Sserbſka prědarſka konferenza** bě póndźelu po młodych jutrach ſhromadźena. Wona je woſebje wo nowych ſpěwaŕſkich jednała. Wo tym rosprawjamy w pſchichodnym cźiſle dale. Dźenža jenož to, ſo ſo nětko ſapoczńje cźiſchcźecź dalſchi wudawk nowych ſpěwaŕſkich ſ łacźanſkimi piſmikami. Nowe ſpěwaŕſke, to njech je wuſběhnjene, ſo tak pilnje a khwatniwje pſchedawaju, kaž je jich to jenož mało wocźakowało. Dotalne płacźiſny — 2 hr. — 4,50 hr. — 5 hr. — 8 hr. — 8,50 hr. płacźa ſo hiſchcźe tukhwilu. Bě woſjewjene, ſo ſu jenož hacź na dalſche poſtajene. Kak dołho hiſchcźe budźe móžno, ſo tute płacźiſny woſtanu, njehodźeſche ſo hiſchcźe ſ wěſtoſcźu prajicź.

— **S Krjebjanſkeje woſady.** Wot jutrow wrócźo hladajo mózemy ſ woſadneho žiwjenja wſchelakeho rosprawjecź. Ssmy měli hacź do póſtneho cźaſa w Krjebi a w Mikowje hromadźe 10 miſijonſkich hodźin. W pſcherěſtu bě w Krjebi 23, w Mikowje 55 pſchitomnych. Sběrka wucźinjeſche w Krjebi 13,10 hr., w Mikowje 27,85 hr. Sſłyſcheli ſmy tam wo reformatoru M. Lutheru a jeho žiwjenju, wo jeho wucźbje, wo Sswjatym Piſmje, modlitwje, Bożej ſłużbje, wukubłanju dźěcźi a wo Lutheru jako kěrluſcherju. — Na ſjěſdźe „Evangelſkeje pomozy žonow“ wobdźěli ſo 12 žonow ſ naſcheje woſady. Ssu tam bohateho dobytka měke. Sſłyſchachu pſchednoſchkaj wo „Zyrkej jako naſcha macź“ a „Zyrkej a žona“. — Poſłednje njedźele ſhormadźichu kóždy ras bohatu woſadu w Božim domje. Invokavit ſpominachmy ſ dobroproſchenjom na pſcheſcźěhanych wěrybratrow w Ruſkej; 168 nutrnych bě ſo ſhromadźiło. Na dnju ludoweho žarowanja běchu jich 269 pſchiſchli, wopominacź naſchich padnjenych a roſpominacź, ſchto wſcho je nam nuſne a ſpomožne ſa cźaſ a pſchichod. Na dnju konfirmazije pſchewodźeſche 186 woſadnych pacźeŕſke dźěcźi k woltarjej; bě jich 19. K Božemu wotkaſanju pſchińdźe jich ſ nimi 70. My chzemy ſo wſchitzy ſobu wo to ſtaracź, ſo naſcha młodźina — a my wſchitzy — njeſhubi ſe ſwojeje wutroby to napominanje konfirmaziſkeho dnja: Laetare, wjeſelcźe ſo! w naſhonjenju Boha, w roſſudźenju ſa Boha, we wobſtacźu pſched Bohom. — Do Božeje ſłużby ſa dźěcźi bě Reminiſcere najwjazy pſchiſchło, mjenujzy 117 dźěcźi; roſwucźowanje dźěcźi ſtawa ſo w tſjoch wotdźělenjach; jene ma woſadny farař, jene faraŕka, jene ſotra Berta. Starſchi ſu proſcheni, ſwoje dźěcźi ſwěru do tutych Božich ſłużbow łkacź.

Liſtowanje. R. M. w M.: Dźakujemy ſo ſa pſchipóſłanku a proſymy, ſo pſchezo ſaſo na naſche „Pomhaj Bóh“ dopomnicź a na to, ſo chze wono bycź pſchede wſchěm też ſerbſki woſadnik. — R. we L. ſa Jubilate.

Czišło 19

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje **11. meje 1930** **Bautzen**

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Nošacžizach. — Cžischcz a nakład Ssmolerjez knihicžischczerńje a knihaŕnje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinje
Wukhadža kóždu ſobotu a płaczi schtworczlětnje 108 skotych pjenjezkow

Njedźela Jubilate.

1. Pětra 2, 11 17.

Jubilate! dźenžniſcha njedźela woła, to chze nam prajicź: Wyſkajcźe tomu Knjeſej zyły žwět! Sswjata pſchižłuſchnoſcź je nam kſcheſcźanam, ſo Boha khwalimy ſa jeho dobroty. Wjeſeły dźak dyrbi ſ wutroby kaž płomjo k njebju žapacź. Wjele pſchicžiny mamy my wſchitzy k tomu.

Jutry žu nimo, kiž žu nam ſ nowa pſchipowědałe, ſo žana žmjercź njeje, ale jenož lute žiwjenje, ſo po najcźěmniſchej nozy tola pſchińdźe kraſne ranje, ſo to dźe pſches cźěmnoſcź k žwětłu! Kak dźakowni móžemy my tola ſa tajku powěſcź bycź, najprjedy Bohu, ſo je nam tehdom dał prěnje jutry, ſo žmědźadmy nětko ſaſo jutry žwjecźicź, ale potom tola też ſ tym, kiž žu tebi k prěnjemu raſej jutrowny podawk pſchipowědali.

„Dźeń macźerje“ dźenž je, wón da nam wróczo hladacź na cźaž dźěcźatſtwa a napomina naž, žo dopomnicź wſchitkich dobrotow a wulkeje luboſcźe, kotruž móže jenož macź dacź. Kak horzy dyrbi tola bycź dźak tej macźeri, kotraž je žwoje dźěcźo wucźiła žo modlicź, a kotraž je jemu powědała lube powědanczka ſe žiwjenja Jeſušoweho.

Tak dyrbi bycź wſchudźom wjeſeły dźak. W něktorych woſadach naſcheje Łužizy budźa žo dźenža mjes hłoſny pobožnych kemſcherjow měſchecź ſynki zyrkwinſkich poſawniſtow, a to wſchitko k cźeſcźi Božej a k napominanju: Wyſkajcźe tomu Knjeſej! A też ty dyrbiſch wyſkacź!

Ale niz jenož dźenža, ně, pſchezo a wſchudźom ſpěwacź a wyſkacź. Božich darow je tyžaz. Tak budźe potom zyłe žiwjenje wulke dźakowanje a wyſkanje, a to ſ tym, ſo jo Bohu žwjecźimy a wſchitko cźinimy jenož k jeho khwalbje.

Pětr da nam dobry kſcheſcźijanſki porjad, duchowny porjad, kiž nam pokaſuje naſchu winowatoſcź: Wopokažcźe cźeſcź kóždemu, lubujcźe bratrow, bojcźe žo Boha, cźeſcźcźe krala!

Wěſtu cźeſcź dacź kóždemu, to je kſcheſcźijanſka pſchiſłuſchnoſcź. Naſch Sbóžnik wucźi: Schtož ſcźe wy cźinili najniżſchemu mjes mojimi bratrami, to ſcźe mi cźinili. Wón je ſchoł k tym, kiž běchu na žwěcźe potłóczeni a wot cźłowjekow ſazpicźi; žadyn rosdźěl pola njeho njebě. Wón jenož hlada na ſnutskowne žiwjenje, na duſchu. Kak ważne ſa naſch lud tak napominanje: wopokažcźe cźeſcź kóždemu. Kak wjele hanjenja mjes worſchtami, ſo žo rosdźěle powjetſchuja. Kraſne žiwjenje, hdźež jedyn druheho cźeſcźi! Tam je woprawdźe měr a luboſcź.

Tak widźi Pětr w bratrowſtwje, w luboſcźi mjes bratrami woſebite ſnamjo praweho kſcheſcźijana a wón derje wě, ſo cźi, kiž ſwonkach ſteja, na njo najbóle hladaja. Hdyž jedyn druheho cźeſcźi, je też luboſcź mózna. Schtóž duſchu wyſoko waži kaž Jeſuš, tón ma też luboſcź k njej. Ty dyrbiſch žwojeho bliżſcheho lubowacź jako žam žo! Na žwěcźe je wjele luboſcźe, ale mało praweje luboſcźe. Naſcha wutroba ma lohzy pſchewjele luboſcźe k pjenjeſam, kubłam, ſachodnym wězam; tola luboſcź k žobucźlowjekam ma naſcha prěnja a najwjetſcha luboſcź bycź. Jej mamy wſcho woprowacź!

Ale naſcha luboſcź je prawa, hdyž też jejny korjeń je ſtrowy, jeje ſakkad twjerdy; wona je ſ Bohom ſwjaſana, hdyž žmy bohabojaſni. Duſcha pyta Boha, jej chze žo picź po

Bosy, a Bóh ßam jejne ßbožo. Kak wjele mozow wojuje pßcheczíwo duschi: czélne lóschty, njepékne sadźerźenje, ßpjeczowanje pßcheczíwo wyschnoßczi a sakonjam. Bohabojoßcź je sakkad kóźdeho porjada, teź ßwétneho; tomu dyrbi nasch lud a woßebje nascha mkodźina a nasche dźéczi saßo ßwuknyczź; hewak saczahnu k nam teź tajke ßrudne wobstejnoßcźe kaź ßu w Rußowskej. Podarmo pytasch potom luboßcź a czeßcź, tam knjeźi jene ßkowo „ja“, kóźdy hlada jenoź na ßebje. „Bjesbóźny lud“, lud, kiž ßo wot Boha ßdaluje, dyrbi sahinyczź. Teź ty ßy ßobu samolwity, so ßo to njestanje, a tak je kóźdy k temu powołany — wscho jene, schtó abo schto wón je — na tym dźélacź, so nasch lud namaka pucź k Bohu a wostanje Boži lud.

A skónczńje pschiwdła Pětr: czeßczácze krala. Hdyž my nětko krala nimamy, tola tole napominanje dale płacźi. Mjeno „kral“ njeczini, ale my hladamy na najwyschscheho sastojnika nascheho luda. Něschto ßkowow prjedy czitamy: budźcze poddani wschemu cźlowjeßkemu wustajenju, teho Knjeßa dla; njech je kralej abo sastojnikam. Kak husto ßkyschimy w naschim czaßu praschenje: Je prawe, bjesbóźnej wyschnoßczi poddany bycź? Njedyrbjak prawy kschesczijan wotstronicź tajku póhanßku wyschnoßcź, Jeßuß je na podobne praschenje wotmolwił: dajcze khéžorej, schtoż je khéžorowe, a Bohu, schtoż je Boże. Njech je najwyschschi wjednik luda kral abo preßident, njech knjeża jenotliwi abo zyły lud, jenoź so by lud kschesczijanßki był, na ßwojeho wěczneho krala Jeßuża hladał, a we měrje k Bohu ßo modlicź mohł.

Kak kraßny tajki kschesczijanßki lud, w kotrymž je czeßcź, luboßcź, bohabojoßcź a porjad! Pomhaj Bóh nam saßo k temu!

Twoji ßmy; naß, Knjeże Bożo,
S kschidłom ßwojim pschikrywaj;
Bohate a miłe ßbožo
Naschim prózowanjam daj,
Czinicź wscho po twojej woli,
Wßdacź ßo teho, schtoż cźe boli;
Pschemeń staroh' cźlowjeka
Do noweho ßtworjenja! Hamjeń.

Dźeń maczerje.

Kak móhli a ßměli my njenaßpomnjeny wostajicź, tutón „dźeń maczerje“, tutón dźeń teje maczerje, kotraž naß je wucźiła rěczecź ßwoju rěcź a w njej rěczecź ß njej, ß maczerku, a rěczecź ß tym njebjeßkim Wótzom, kotraž bě ju nam ßa maczer dał! Wo njej kaž wo nanje ßpěwaja nasche nowe ßpěwarßke w kěrluschu 651 a napominaja k tomu, schtoż to prěnje dyrbi dźenßa bycź:

Dźak budź tebi, luby Bożo,
Ty ßy žiwjenje mi dał!
Dźak cźi, ßy mi kraßne ßbožo
Pßches starscheju ßhotował,
Kiž mje ßwěru hladatej,
Wobßbožicź mje ßmyßlenaj.

Schtóż ßwoju maczer hischcze ma, tón ßo dźakuj Bohu temu Knjeßej dźenßa a dźakuj ßo maczeri ßnajmjeńscha ße ßkowczkom, kotreż ßwědczi wo wutrobnej luboßcźi, dźakuj ßo maczeri, jej wěnujo wopokaßmo luboßcźe a dźaka. Macź ßo tola wjeßeli na wschěm, schtoż ji pokaßuje luboßcź a dźakownoßcź dźéßcźa, kotreż je porodźiła, kotreż je wocźahnyła.

Schtóż ßwoju maczer wjazy nima, tón dźakuj ßo Bohu temu Knjeßej, so je tola ßměł woptacź tu luboßcź, kotraž najwjetscha a najßwěrnischa w cźlowjekach a ßpominaj na maczer njebocźiczku, jej ßo dźakujo pßches row. A tutón row jeho wab, ßo modlicź kaž macź je wucźiła ßo modlicź.

Macź. Ja widźu maczer njeßpróznjwu. Wot ßwitanja hacź do wjeczora nimatej jeje ruzy žaneho wotpocźinka, a teź wjeczor hischcze niz. Pschi ßwězy tam ßedźi a schije, hacź runje wócźzy jej ßo chzetej sańdźelicź. A tola, prjedy hacź potom lehnycź dźe, ßtyknje ßwojej maczernej ruzy, a ßdychuje k Bohu, ßo modlo ßa dźéczi ßwoje a ßa mandźelßkeho, ßa ßebje a ßa dom a statok. A potom wußnje w Božim mjenje.

So by kóźde dźéczo hłuboko w ßwojej wutrobje saczuwało, schto maczer je a maczerna luboßcź a maczerna modlitwa. Dorosumicź wschak to hischcze njemóże, ale saczuwacź a ßo dźakowacź, to móże. A to dyrbi. „Hlaj, to je twoja macź!“ praji tuta njedźela a pokaßuje na twoju macź, wosmje tebje ßa ruku a wjedźe tebje k maczeri, k maczernej wutrobje. Wón każe cźi, wschitko ß pucźa ßrumowacź, schtoż ßnadź bjesluboßczíweho, njedźěcźazeho tam ßo nahromadźiło a bycź dźéczo, zyłe dźéczo twojeje maczerje a ß njej sjednocźeny a ßwjaßany we luboßczi.

Hdyž wucźéła pytasch ß hary ßwéta, ße ßpytowanjow ßkeho, ße ßrudoby žiwjenja, pschi maczernej wutrobje jón ßtajnje namakasch — a w maczernej modlitwje. Tuž khodź k maczeri teź ße wschěm ßwojim radowanjom a wjeßelenjom a daj jej ßo ßobuwjeßelicź a ßo ßoburadowacź! Twoja macź chze, a to je jeje najnutrnische žedźenje, so ßo junu teź hromadźe wjeßelitej a radujetej w tamnym raju wěcźnoßcźe.

Twoja macź ßo modli, ß wutrobnym žedźenjom wo dopjelnjenje:

Popschej mi, o luby Bożo,
Na nich wulke wjeßele,
Hdyž ja dyrbju ßmjertne łožo
Wopuschczicź tu na ßwěcźe,
Po tak wjele hubjeństwje

So mohł rjeknyć wjeżele:
To ʒu, Wótcże, moje dźěćźi,
Kotreʒ dał ʒy w tamnym ʒwěćźe.

Towaŕstwo pomozy ʒwjećźi ʒwój 50lětny jubilej.

Schtoʒ tu sćěhuje, měješche po prawom bycź wukónčenje tydźeńscheje rosprawy wo hłownej shromadźišnje Macźizy Sserbskeje. Tśećźi hłowny a kónčazy dypk jeje porjada bě, ʒobu ʒwjećźicź jubilej nascheho Towaŕstwa Pomozy ʒa studowazych Sserbow tak podobnje kaʒ ʒmy loni ʒobuʒwjećźili jubilej towaŕstwa ʒerb. gymnasiijastow Societas Sslavica Budiššinensis. Dokelʒ pak je tuto nasche towaŕstwo něschto tak jara waʒne a tak jara nusne nam Sserbam runje w naschim cźaʒu, wěnujemy jemu dźenʒa wobschěrnische ʒłowo, kotreʒ chze swołacź Sserbow wschěch worschtow a kónčzin k dalschemu ʒwěrnemu dźěłu ʒa Sserbow a ʒerbski lud.

Knjes wyschschi wucźeŕ Kral=Sarěcźanski dopomni se sawodnym ʒłowom shromadźišnu na 50lětne spomoʒne skutkowanje towaŕstwa; wono je ʒo dźěłało a skutkowało, ale tuto dźěło je tak wulzy waʒne a wulzy nusne, so ma ʒo hischcźe wjele bóle spěchowacź.

Sswjedźeńśki pschednoschk wo sańdźenych 50 lětach tuteho ʒerbskeho skutkowanja poda nam k. faraŕ na wušw. Rjeda, kotryʒ je na 30 lět był ſ pschedsydu tuteho towaŕstwa. Do teho wucźita k. kapłan Nowak ʒwjedźeńśki prolog ʒa tutu jubilejnu shromadźišnu. S wobschěrneho sajimazeho pschednoschka podamy tu w scźěhowazym wucźah. Chcemy dozpicź, so by ʒo ʒerbski lud bóle sesnał ſ dźěłom towaŕstwa a spósnał, so ma wón hischcźe wjele bóle spěchowacź tuto dźěło a to ʒwojeho ludstwa dla a ʒwojeje wěry dla. Runje sańdźene lěta ʒu tola hižo dyrbjałe naschemu ludej wotewricź wocźi, so widźi nusu a strachi, a wotewricź wutrobu, so ʒo w ʒwjatym nastróženju sahori a hori w luboscźi, a wotewricź ruku, so daruje, haj so wopruje ʒa ʒerbskich wótzow rěcź a wěru. Kelko ʒerbskich farow je tola shubiło ʒerbskeho fararja! Kelko schulskich dźěćźi je bjes ʒerbskeho roswucźowanja. W tukhwilu je jenoʒ jeniczki evangelski ʒerbski bohoslowz na universicźe, tute jutry sapocźinawschi ʒwój studium! A schto wscho wjazy mohło ʒo mjenowacź! Cźehodła je to tak daloko pschischło? Tu je ʒo skomdźiło wot dawna ʒem wjele! Tu ʒu winy! A winu ma pschedewschěm ʒerbski lud ʒam, ale pak tež zyrkej a stat. Njejʒu na to dźiwali, so ma pornjo němskemu ʒerbski student, ʒerbski duchowny, ʒerbski wucźeŕ dwoje dźěło, dwoju prózu, dwoje nadawki. Tute ʒu ʒo dopjelnjałe a dokonjałe, kaʒ stawisny wobʒwědcźeja, ale dźaka a někajkeho pschipósnacźa a někajkeho sarunanja tu njebě. By=li tu tajkeje dźakownoscźe, tajkeho pschipósnawanja było, by to wot wscheho spocźatka wola a luboscź sbudźowało, hajiło, ʒylniło w ʒerbskej młodźinje kaʒ w ʒerbskim ludu, ʒłużicź jako ʒerbski wucźeŕ a ʒerbski duchowny w ʒerbskim ludu. Wola a luboscź stej tu byłoj też bjes teho, ale byschtej=li ʒo wola a luboscź stkowałej ſ tajkej dźakownoscźu někajkeho widomneho raja, by ſ teho pokhadźało zyle ʒamo wot ʒo bohacźisćhe ʒohnowanje, ʒylnische ʒiwjenje. To je tak w cźłowjeskim. Runje tohodła pak ma nasch lud — a ſ nim też zyrkej a stat — dźaknje spominacź na wschěch tych, kotsiž ʒu ʒo tola w sańdźenych cźaʒach wěnowali w schuli kaʒ w zyrkwi dwójnemu dźěłu, ʒłużo Sserbam kaʒ Němzam a Němzam kaʒ Sserbam. To je tola tón niz pschezo pschipósnaty wusnam dwojorěcźnych a wjazyrěcźnych wucźerjow a duchownych — a tak też ʒerbskich, — ſo woni samóʒeja dwojim jenak ʒłużicź a wobojich jenak saſtaracź, — niz pak jenorěcźni, a tak też niz Němz, kotryʒ ʒerbskeje rěcźe mózny njeje.

Dokelʒ to tak było, kaʒ prjedy rospišachmy, njedźiwajmy ʒo scźěhwkam, kiž ʒo nětk jewja a pokhadźeja je skomdźenjow. „Skomdźene sſładnoscźe“, to je tola dozyła kapitl ʒam ʒa ʒo. Dohladajmy ʒo pak tutych scźěhwkow kaʒ też tutych pschicźinow a smimy ʒo dalschich skomdźenjom wschitzy: a to Sserbja, kaʒ też zyrkej a stat! Też stat, kaʒrunje je wot zyrkwje dźěleny! Jeli so chze stat kulturny stat bycź, ma ʒo wón też staracź ʒa sdźerʒenje a spěchowanje tych kulturnych mozow a kubłow, kotreʒ ʒo w zyrkwi jednocźeja, a to cźim bóle, cźim mjenje to lud ʒam samóʒe; a nasch lud to ʒam njesamóʒe. A wot schule tola stat dźěleny njeje. Je ſ njej swjasany bóle hacʒ prjedy. Potajkim też stat! A zyrkej! Kaʒ mišionstwo ʒo prózuje domoródnym zusnych krajow ʒłużicź w jich macźeŕnej rěcźi a njehlada wudawkow a woporow, tak ma zyrkej nadawk, tu domach ʒłużicź wschěm ʒwojim stawam w macźeŕnej rěcźi a ʒo ʒobu wo to staracź, so tu je doscź duchownych, — też doscź ʒerbskich duchownych. Ale pschedewschěm dyrbi to lud ʒam, a tuž też ʒerbski lud! Chze=li wón tón bycź, kotryʒ woprawdźe ʒebi haji ʒwojich wótzow rěcź a wěru, dyrbi o też wopokasacź w cźaʒach, tajkeʒ nětkle ʒu, też w cźaʒach wotpada, — wotpada wot narodnoscźe a wot nabožnoscźe, haj runje tehdy! A ʒa to je nusne, so wón wudospołni, wutwori tón pucź, kotryʒ psched 50 lětami ʒerbsźy wótzojo nastupichu. W poslednich lětach ʒej też stat a zyrkej pucź pomozy Sserbam nastupiłej. My to dźakni pschipósnawamy a ʒo radujemy!! Ale tón cźaʒ; kajkiž je, a te strachi, kajkeʒ nětkle hroʒa ʒerbskemu ludej, wone kóʒdemu, kiž ma wocźi widźecź, khutnje doscź praja, so je nusne, so wobej, stat a zyrkej tehorunja tutón pucź pomozy Sserbam wutworitej, wudospołnitej, dopjelnjejo tak te nadawki, kotreʒ ʒu ʒerbskemu ludej drje pschedewschěm ale pak też jimaj dowěrjene.

W ʒwojim ʒwjedźeńskim pschednoschku roskłoži nam k. faraŕ Rjeda, cźerpajo wołsebje też ſ Hórnikowych sapiskow, něhdźe scźěhowaʒe:

Na hłownej shromadźišnje Macźizy Sserbskeje lěta 1880 wobsamknychu pschitomni, sałožicź Towaŕstwo Pomozy, a wuswolichu hnydom pschihotowazu komišiju, do kotreʒej ʒłuschachu Parczewski, Ssmoleŕ, Hórnik, Teschnaŕ, Mrósak=Budesćańśki, Mrósak=Hrodźischćańśki, Kubiza, Kozor, Fiedler, Lischka, Wjela. S tutych staj hischcźe ʒiwaj: kk. rěcźnik Alfons Parczewski a Lic. ſ. Mrósak. Dʒeń 7. julija 1880 pschiwsa generalna shromadźišna, do Budyschina powołana, wustawki; 16. julija dosta towaŕstwo prawa juristiskeje wołoby a da ʒo do spomoʒneho dźěła. Wo tutym je towaŕstwowy městopschedsydaʒ lěta 1900, njebo Jakub Nowak, direktor tachantskeje schule, prěni ras nadróbnischo rosprawjak w nastawku: Prěnje 20 lět Towaŕstwa Pomozy.

Schto běchu pschicźiny sałoženja? (Pschich. dale.)

Woheń.

Schto do srudoby woheń naczini, wo tym wě runje też Luʒiza srudny kěrlusch spěwacź. Kak wohenjej sadźěwacź, snajmjensćha temu, kotryʒ ſ njekedźbliwoscźe, njerodnoscźe, ſ njewjedźenja a ſ njenaſhonjenja tak husto nastawa, wo tym chzyschce naʒ „tydźeń sa wobaranje wohnjam“ roswucźicź. Tajke něschto chcemy dźakni witacź. Nadźijomnje ʒmy też ʒwěru cźitali, schtoʒ bu nam pišane, a kedźbliwje studowali

wobraźy, kotreż buchu nam w bohatej liczbje pokasowane, a też poßłuchali pschednoschkam, kotreż buchu tu a tam podawane, a też wobkedźbowali swuczowanja a powuczowanja, kotreż tu a tam wohnjowe wobory a druhy poskiczowachu. Nichtón njepraj, so to njetrjebawsche, so to niczo njepomha! Hdyž ßy wschitko ßwěru wobkedźbował a studował, schtož bu nětkle pißane, rěczane, pokasane, ßy drje zyle wěsče też to a tamne namakał, schtož je cźe dopomniło na twoje shrěschenje na tutym polu, na to, schto też ty njebě wobkedźbował abo njebě wědźał. Wono njebudź nětk tak, kaž druhdy pola dźěczi, so prajimy: Nětk je schule, nětk je roswuczowanja kónz, nětk móżemy saßo cźinicź, schtož my chzemy! Ně, kóżdy, kiž ma někak wocźi a wuschi sa cźaß a jeho podeńdźenja, wě, kak wažne a nuśne tajke spomożerske prózowanje je, kotreż ßo kaž sa jenotliweho tak sa powschitkownoscź stawa. Dźakny wón bjerje, schtož ßo poskiczuje, a dźe a cźini tohorunjecźa a wabi a wucźi druhich, cźinicź runje tak.

Wobaracź wohnjej! Kak pak wobaracź wohnjej, kotryž słóstniska ruka sawinuje, njech sapala ßwójstwo, njech sapala to, schtož druhemu ßkuscha? Tak a s tym, so wobarasch dozyła słemu, kotreż chze bóle a bóle dobywacź na naschim cźaßu, t. r. na cźlowjekach nascheho cźaßa! Schtóż dźe a sapala statok a dom abo druhe, tón je do teho měr tak abo hinak setkanje s tym, kotryž helski woheń pali, se Słym, s tym Słym, kotryž sły wostanje, wscho jene, hacž jeho mjenujesch: Satan abo Cźert abo Sły Duch abo hewak někak. A pschi tutym setkanju je ßebi s wohenja Skeho ßobu wsak palazu schcźěpku abo tschěsku abo ßnadź jenoż makużku schkricźku ale pak tola něschto, schtož bě s tamnym wohenjom sapalene, a je schoł, doniż potom s tuteho njenasta woheń niczazy domy, statoki samóżenja. Wohenjam słóstniskeje ruki wobaracź, rěka dozyła: słemu wobaracź, abo pißasch słemu wulke: Słemu wobaracź, Satanej wobaracź, wo kotrymż runje nětkle w naschim cźaßu w tak jara wschelakorym nastupanju płacźi Lutherowe: Sły stary njepschecźel nětk hlada ßurowje! A schto cźinicź?

Wohnjej s wohnjom wobaracź! Woheń pali ßo, druhi woheń pali ßo wot dawna na semi, Boži woheń, woheń bójskeje luboscźe. Wón pali ßo, njech też tu a tam duscheny a poteptany, njech też tu a tam jenoż jako woheńczk abo schkricźka. Tutón woheń roscheričz, tutomu wohenjej we płomjenjach ßapacź dacź, tutón woheń sahnacź k wschěm wutrobam, so ßo w nich sapali płomjo ßwjateje luboscźe k Bohu, to je tón najlěpschi a najbóle spomożny ßrědk, ßo dowobaracź słóstniskeje ruki sapalerja. To rěka: wobarnowacź niz jeno dom a statok, ně, wobarnowacź też dusche njeßmjertne!

Tuž wobaraj wohenjej s wohenjom!

Żyrkej a stat.

— **W Drježdźanach** bě w jutrownym tydźenju nasche krajne konsistorstwo tak mjenowany akademiski tydźeń wuhotowało. Na nim je ßo saßo mnoho bohoßłowzow wobdźěliło a też laikojo. Mjes druhim jara sajimawymi pschednoschkami bě też tajki wo Augsburgskim wěruwusnaczu. S njeho shonichu pschitomni wjele poßebiteho a najnowischeho s nowych pschepytowanjow reformaziskeho cźaßa a woßebje Augsburgskeje konfeßiony. Krajnemu konsistorijej ßkuscha dźak, so ßo wono akle sa to stara, so móżeja ßo bohoßłowzy kaž laikojo s najnowischim wuspytkom wědmostneho dźěła sesnacź.

Jutry w Ruskej ßu wot stata spěchowani „bjesbóżni“ kasyli kaž jeno móżno. Wschě żurle, dźiwadła a druhe wulke rumy běchu wot „bjesbóżnych“ skasane, so bychu ßo w nich pschecźiwo jutram a dozyła pschecźiwo nabożinje schcźuwaze wuhotowanja wuhotowake. Tohorunja cźahachu po haßach s khorhojemi a s plakatami, kotreż tehorunja schcźuwachu pschecźiwo zyrkwi a wěrje. — Ssobu najnowische s Rußowskeje je, so ßu w Leningradźe sałożili „universitu sa dźěcźi“. A schto je to do studija tam? Dźěcźi namakaja tam někotre měßazy dołho roswucźowanje w bjesbóżnej agitaziji. Wone dyrbja tam nawuknycź, kak maja mjes ßwojimi towarschemi w schuli a na haßach a na wßy agitowacź a schcźuwacź pschecźiwo wěrje a pobożnoscźi. W tukhwilu je jich tam 240 dźěcźi.

Wschelake s bliska a daloka.

W **Budyschinje** bě ßo póndźelu sejchła „komißija sa ßerbske spěwarske“. Wona mějesche hischcze wo tym a tamnym nadrobnischo wuradźowacź, prjedy hacž ßo hižo dawno wobsamknjeny cźischcź spěwarskich s kacźanskimi pißmikami sapocźnje. Tute wuradźowanja buchu wobsamknjene a s dźěłom ßo nětk sapocźnje. Dotalny cźischcź s němskimi pißmikami ßo dale pschedawa a wulka liczba je hižo rospschedata. W tukhwilu wostanjeja hischcze snate płacźisny sa nowu knihu: 2 hr., 4,50 hr., 5 hr., 8 hr., 8,50 hr., kotreż běchu hacž na dalsche postajene; kak dołho pak hischcze wostanu, njeje hischcze s wěstoscźu prajicź. Na nasche spěwarske s kacźanskimi pißmikami cźakaja pak woßebje nasche ßerbske towarstwa a naschi młodźi. Ssnadź budże móżno, wobschěrne dźěło noweho cźischcźa hacź do hód dokonjecź.

S **Minakała.** Knjes kandidat Rößler, kiž běsche nětkle lěto s wucźobnym kandidatom w Klukschu, ßo k nam jako farski vikar pscheßydli a budże tu na farje bydlicź. S hłownym sastupjerjom farstwa tukhwilu hischcze wostanje knjes farar Kschižan-Klukschanski.

S **Minakała.** Njedźelu tydźenja ßwjecźischtaj w Drobach Jan Arnoscht Hanusch a jeho mandźelska Lejna rodź. Schramiz ßwjedźeń skoteho kwaßa. Mataj ßo Bohu hischcze dźakowacź sa poměrnu strowoscź a cźikoscź. Knjes farar Ssykora s Wjednarjej, ßyn nascheho něhduscheho fararja, kiž běsche tule njedźelu runje w Minakalskim Božim domje předował, jimaj zyrkwinske požohnowanje w jeju domje wudźěli.

W Ruskej pschebywaja pschezo hischcze němßy evangelißy duchowni, hacźrunje tam tak srudne wobstejnoscźe. 90 jich tam hischcze je, so by sastarało daloko a schěroko rospróschene woßady. Ale wjaz hacź tsecźina s nich ßedźi w jastwach, mjenujzy 37! So pschi tym sastaranje rosnjeßenych woßadow a jenotliwych cźerpi, je wěste. Ale to chze njepschecźel tola runje dozpěcź.

Khina cźerpi stysknje s hłodom. Woßebje srudne ßu wobstejnoscźe w někotrych provinzach woßebje. Tak je w jenej s nich se 6 000 000 wobydleri 2 000 000 hłodu wumrěło. To je s 100 cźłowjekow 33. To ßu hobrske liczby a żałostna nusa. A wina na tym je wschelakore, woßebje pak snutskowna wójna.

Listowanje: J. W. Wutrobny dźak sa poßykku a sa dobre ßłowo. Redaktor.

W. w H. sa Cantate. — W. we W. sa Rogate (Boże stpicze). —

Čisło 20

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno

W Budyschinje **18. meje 1930** **Bautzen**

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Nošacźizach. — Čišchcź a nakład Ssmolerjez knihicźišchćerńje a knihaŕnje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinje
Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi schiwórcźlětnje 108 słotych pjenjezkow

Njedźela Kantate.

Mat. 28, 18—20.

Kantate, to rěka spěwajcźe. Spěwajcźe temu Knjesej nowy kěrluſch! tak njedźela Kantate woła, pſchetoż Jeſuß knjeźi. „Mi je data wſchitka móz w njebjeßach a naſemi“, praji tón Knjes. Wón ſtejeſche na mjesy cźaßa a wěcźnoſcźe a pola njeho mała cźrjóda mužow, kotſiž njeběchu hiſchcźe zyle k ßebi pſchiſchli po tym, ſchtoż běſche Cźichi pjatk a Jutrowniczku rano ßo ſtało. Ale jeho kraßnoſcź hižo to, ſo wſchitko doprědka prajeſche, ſchtoż je potom ßo ſtało a w běhu cźaßa dale ßo ſtawa. Móz, wo kotrejž rěcźi, běſche też hewak we ßwěcźe, hruba móz a móz połna žołmowanja. Žana pak njeje ßwoje městno ſa pſchezo a wſchudźom wobkhowała kaž cźicha móz jeho luboſcźe, wjele kraßniſcha cźoplíſcha hacź nalětne ßłónczko, kotreż budźi wſchudźom nowe žiwjenje. Mozy ma też to widźenje, kotreż naß wobdawa, ale hiſchcźe wjazy ma jeho luboſcź, kotraž nam pomha, naß ßylni a troſchtuje. To je to jene, ſchtoż Khryſtuß nam dawa, ſo w jeho bliſkoſcźi mozow manny, kotreż ßu wjetſche hacź nuſa a njepſcheczelſtwo, wjetſche hacź ßwět.

Sa wſchitku móz tón Knjes też wſchitkón rum na ßwěcźe trjebaſche. „Dźicźe a wucźicźe wſchitkich póhanow a kſchcźicźe jich w mjenje Wótza a Ssyna a Sswjateho Ducha.“ Tu wſchak ßo njejedna jenoż wo ſwonkowne miſſijonſtwo, wo miſſijonſtwo mjes póhanami, ale też wo to, ſo dyrbimy evangelijon prědowacź we ßwojich domach, ſchulach a zyrkwjach. Schtóž chze w Jeſuſowym kraleſtwje žiwy bycź, dyrbi wěricź do Boha Wótza, Ssyna a ßwjateho Ducha a wſchitko dźerżecź, ſchtoż je tón Knjes pſchikaſak. A tak je nětko ſaßo pacźeŕſka wucźba ßo ſapocźała, hdźež dyrbja dźěcźi we wěrje ßo ßylnicź a ſnutskownje ßo prawje hotowacź na dźeń konfirmazije. To je rjany, ale też khutny cźaß. Hdyž je dźenßa jich wjele, kiž ßu bjesdźakni, kiž njeſnaja wjazy ßwoju zyrkej, hdyž je jich doſcź, kiž ßu jej na pſchezo khribjet pſchiwobrocźili, je to něſchto waźneho a wulkeho, ſo ßo ſ pſchichodneje ſchlachty nowa cźrjóda k gmejnje pſchitowarſchi ſ wolu, ßwěru k njej ßo dźerżecź a ßo wuſnawacź. Zyrkej chze dźěcźi k temu Knjeſej wjeſcź, ſo bychu ſ nim ſa ßwoje žiwjenje ßo ſwjaſake; pſchetoż móžno njeje dźěcźom ſa žiwjenje něſchto lěpſcheho ßobu dacź, hacź ſo bychu ſapſchimnjene byłe wot mozy Božeho ßłowa, wot mozy Knjeſoweje luboſcźe a tak nuts roſtłe do towarſtwa, do žiwjenja ſ Bohom. Tehodla ßo też wot dźěcźi wocźakuje, ſo budźa k temu to ßwoje cźinicź, a Bóh, kiž je dobry ſkutk we nich ſapocźał, jón też dodokanja.

Ale też ſtarſchi dyrbja to ßwoje cźinicź. Runje wot nich ſkónczńje woßebje wotwißuje, kak dźěcźi w tutym cźaßu ßo ſadźerża, kajke ſměja žohnowanje ſ tuteho cźaßa. Pſchikkad ſtarſchich ma ſa dźěcźo najwjetſcheje waźnoſcźe ſa to, kak droha jemu nabožina, zyrkej budźe. Najrjeńſcha pſchißłuſchnoſcź ſtarſchich běſche wot ſpocźatka ßem cźeſcźownoſcź, luboſcź k Bohu w dźěcźoch ſbudźowacź. Starſchi ßu něhdy temu Knjeſej dźěcźi w ßwjatej kſchcźenizy pſchinjeßli, ßu jim ruzy k modlitwje ſtykowali; hacź nochzedźa nětk też ßobu pomhacź, ſo by cźaß pacźeŕſkeje wucźby dźěcźom ſe žohnowanjom był? A pomoz ſtarſchich je nětko cźim nuſniſcha, dokelž dźěcźi dźenßa tak daloko kaž w prjedawſchich cźaßach? S tym, ſo ſ dźěcźimi ras wo tym rěcźa, ſchtoż ßu w pacźeŕſkej wucźbje měkе, ſo je na-

pominaja, wuknycź ßo modlicź, móża ſtarſchi pomhacź, ſo budże cżaß, hdżeż dżěcźi na pacżerje khodża, jim ſe żohnowanjom. A kak budża dżěcźi Boži dom lubowacź, kak drohi budże jim Boži dom, hdyż pſchezo ſe ſtarſchimi kemſchi khodża, to najlěpſche dżěcżom ſa żiwjenje ßobu damy, hdyż budże dopominanje na tutón cżaß jónu też ſdobom dopominanje na pobożny ſtarſchiſki dom. Wucżcże jich wſchitko dżerżecź, ſchtoż ja wam pſchikaſak ßym, praji tón Knjes. Tehodla je naſche heßło zyle jaßne: niczo bjes Khryſtußa, wſchitko ſ Khryſtußom! Wjele na ſtarſchiſkim domje ſależy, hacź Knjeſowa wola na dżěcżoch ßo dopjelni: „Schtóż woſtanje we mni a ja we nim, tón pſchinjeße wjele płoda.“ Korjeń tamnych płodow je wěra; pſchetoż ſchtóż wěri a kſchcżeny budże, budże ſbóżny. Bjes wěry móżno njeje, Bohu ßo ſpodobacź. Hdyż pak wěra naß do ßwěta wěcżnoſcże wodźi, potom ßo ważnoſcź wěcżnoſcże tu w cżaßu pokaże ſ tym, ſo tón Knjes ßo k nam wuſnaje: „H l a j , j a ß y m p o l a w a ß w ſ c h i t k e d n y , h a c ź d o ſ k ó c ź e n j a ß w ě t a.“ Hacźrunje je krónowany ſ krónu njebjeſkeho kraleſtwa, je wón nam tola bliſko. Wſchudżom móżemy jeho ruku widżecź a ſacżuwacź, a my dyrbimy jemu ßwoju wutrobu dacź, kiž je tak wulki, ſo njebjeßa a ſemju pod ßwojej ruku dżerżi. To nam pſchißłuſchnoſcź njebjerje, ſe ßwojej ßamßnej mozu ßo prózowacź, pſchetoż kóżdy cżłowjek, zyły lud ma nadawk, kotryż dyrbi dopjelnicź. Ale hdżeż je ßwěra a hdżeż kſchesćijenjo ßwoju wěru, ßwoje dowěrjenje njepuſchcża, tam ßu pſchi tym pod wyſchſchim ſaſchkitanjom: „Ja ßym pola waß wſchitke dny hacź do ſkónczenja ßwěta.“

Pola waß bjes wumſacża, kotrychż waß wěra do ßwěta wěcżnoſcże wjedże. Pola waß wſchitke dny, dokelż wěcżnoſcź wſchitkón cżaß wobßaha. Njemóżemy prajicź, ſo ßu naſche dny nětko dobre dny, ale my je cźiſchi na ßo bjerjemy w myßlach na to, pod kak cżeżkich dnjach něhdy jutrowne ßłónzo ſkhadżeſche. A to je ważnota wěcżnoſcże w cżaßu, ſo mamy też hižo tu w běhżenju żiwjenja tak cźiche dowěrjenje, ßwjatu wjeßełoſcź a dobru nadźiju.

Hlaj, ja ßym pola waß wſchitke dny hacź do ſkónczenja ßwěta, to też ſa pſchichod płacźi: Dżerżmy ßo krucże tuteho ßłowa. Tón Knjes tych njewopuſchcźi, kiž ßu ſtawy jeho kraleſtwa. Tak cżakamy na to, ſo tón Knjes jónu wěrjazych, hdyż żaneho běhżenja wjazy njebudże, k ßwjedżenju dobycża powjedże, ſo ßłabym a khabłatym nowu móz da a wſchitkich ſa ruku woſmje a powjedże pſched trón njebjeſkeho Wótza.

Tuż, Jeſu, pſchi mni woſtań ßam!
Ja ßwojej' rukow dźěło
Cźi, Sbóżniko, nětk pſchepodam,
Spożcź, ſo by ßłużicź ßměło
Tu k cżeſcźi twojej' kraßnoſcże,
So bych, hdyż ßwjatok pſchiſchoł je,
Mſdu požadanu doſtał.

Hamjeń.

Kantate! Saſpěwajcże Knjeſej rjenje!

Hłóß: Wozucźcże, hłóß Boži woła.

Saſpěwajcże Knjeſej rjenje,
Kiž pſches njoh' Boże dżěcźi ſcże.
Duſcha, kiž ßo ſ wěru pyſchi,
Tu Sbóżnikowe ßłowo ßłyſchi:
Schtóż do mnje wěri, njewumrje!
O kajke wjeßele, ſa duſche wěrjaze.
Sſłyſchcże, wěrni,
Schtóż pſchewinje ßwět, doſtanje
Tam wěcżnu krónu prawdoſcże.

Saſpěwajcże Knjeſej rjenje,
Wy dżěcźi, młodźi, doroſcżeni,
Wy ßyłobiki wěrjaze.
Palmy dżaka jemu noſchcże,
Joh' ßwjatu hłowu, ruzy koſchcże,
Sso we tym Knjeſu wjeßelcże.
Knjes Jeſuß Khryſtuß je to wěcżne żiwjenje!
W jeho hnadże
Ssmy my żiwi, ßo hibamy,
W joh' prawdoſcźi my ſbóżni ßmy!

Saſpěwajcże Knjeſej rjenje,
Wy ſchědźiwzy, nětk ſeſtarjeni.
Kantate wěcżne bliži ßo!
Jeſuß Khryſtuß Sbóżnik prawy
Sa ßobu cżehnje ßwoje ſtawy
Do njebjeß raja Bożeho!
Kiž cżerpja ſ Jeſußom,
S nim ſbóżnje dżeja dom.
Ssu do rukow
Jom' pißani a ſkhowani
Tak żiwi w jeho kraleſtwje.

Saſpěwajmy Knjeſej rjenje,
My, takle droho wumoženi
Wot hrěchow, ßmjercże na wěcżnje!
Sbóżnik naſch je ſa naß pobył
Na kſchižu cżerpił, droho dobył
Nam wěrjazym to żiwjenje!
Ty, Jeſu, wjeßele ßy naſche na wěcżnje
Wumoženje,
Naſch Sbóżnik ßy, my twoji ßmy,
Cże ſ zyłej duſchu khwalimy!

Saſpěwajmy Knjeſej rjenje,
Kiž ſ kraßnoſcźu ßmy wudebjeni,
Sso we tym Knjeſu wjeßelmy!
Sawyſkajmy naſchej ſłaki,
Kiž jemu ßmy ßo pſchepodali,
S nim w njebju wěcżnje żiwi ßmy.
Wy duſche wěrjaze, ßo k njemu modlcże
S zyłej duſchu!
Nětk ſ nami je Knjes kraßnoſcże,
Budź jemu cżeſcź do wěcżnoſcże!

Saſpěwajmy Knjeſej rjenje,
Ssmy wěry prawdoſcź wobleczeni!
Ssmy ſtawy Bożoh' kraleſtwa.
Kraleſtwo, kiž ſałożene
Wot Wótza, w Ssynu wobtwjerdżenym,
Ske mozy pſchemóż njemóża!
Bóh naſch trojeniczki we ßwojej kraßnoſcźi
Wěcżnje knjeży.
Wſchoh'mózny je, wſcho po nim dże,
Cżeſcź wſchu ma do wſchej' wěcżnoſcże!

J. W.

Towarſtwo Pomozy ſa ſtudowazych Sserbow.

(Pokracżowanje.)

Woßrjedź ſańdżeneho lětſtotka, hdyż ßo ſe ſtajnje pſchiběrazym pſchecżahowanjom wobydlerjo wſchelakich krajinow mjes ßobu bóle a bóle měſchachu, pocżinachu ſa ſdżerżenje ma-

cźerneje rěcže a wótcźinſkeho waſchnja ſtrachi hroſycź. Ssylniſcho hacź hdy prjedy ßo zuſy wliw pſches naſche mjeſy dobywaſche, tak ſo ßerbſki lud njemóżeſche wjazy ßwoju narodnoſcź w cźichej ſakhowanoſcźi pěſtonicź, ale dyrbjeſche wo jeje ſdźerżenje wojowacź. Bóh pak bě ßerbſkemu ludej w tutym ważnym cźaßu muži póßłał, kiž ßo ſa ßwětom a nabożnu ſdźěłanoſcź ßwojeho luda wobhladniwje ſtarachu.

Tehodla ſakoži ßo lěta 1847 hłowne literarne towarſtwo Macźiza Serbſka, kotraż cźaßopiß a wſchelake knihi wudawa. Hdyż běchu hižo 1842 „Tydźeńſke Nowiny“ (poſdźiſcho Serbſke Nowiny) poczałe wukhadźecź, ſcźěhowachu druhe cźaßopißy: 1860 evangelſki „Mißijonſki Poßoł“ a „Łużiczan“, 1863 „Katolſki Poßoł“, 1877 „Lipa Serbſka“, na kotrejež měſto 1882 „Łużiza“ ſtupi. Sa wudawanje knihow, woßebje nabożneho wobßaha ſtaratej ßo wot lěta 1862 evang. lutherſke ßerbſke knihowne towarſtwo a tow. ßwj. Cyrilla a Methoda. Też tſi protyki wurjadnje wukhadźeja: Pſchedźenak wot lěta 1855, Krajan wot lěta 1867 a Pratyja wot lěta 1880.

K dalſchemu roswiwanju duchowneho żiwjenja běchu pak pſchezo nowe ſtudowane mozy trěbne. Hižo dyrbjachu ßo ßerbſke duchowne a wucźeřſke měſtna ſ Němzami wobßadźecź, dokelž Serbow njedoßahaſche. Serbſki, ſwjetſcha khudy lud, wſchitkim wobdarjenym ßynam ſtudowacź dacź njemóżeſche. Tuż naſchi wobhladniwi wótcźinzy na te myßlachu, ſo bychu ßrědki hormadźili ſa ſtudowazu młodźinu.

Dokelž mějachu ßo pak pſchede wſchěm wo materielne wobſtacźe Macźicźneho Doma a Macźicźneho towarſtwa ſtaracź, njeſwěrjachu ßebi woßebiteho towarſtwa ſa podpjeranje ſtudowazych ſakoźicź, doniż naſtork k temu njedachu pſchecźeljo Łużiſkich Serbow w zuſym kraju. Hdyż běſche hižo ßławny pólſki ſpißowacźel Kraſzewſki 2000 hr. do Budyſchina póßłał, ſo by ßo k dopomnjecźu na jeho 50lětny ſpißowacźelſki jubilej ſtipendij ſa ßerbſkeho gymnaſiaſtu pſchi Macźizy Serbſkej ſakoźił, druhi ßwěrny pſchecźel Serbow, rěcźnik Alfons Parcźewſki ſ Kaliſcha, poßledni naſtork da k ſakoženju towarſtwa. Wón na to pokaſowaſche, ſo ßu kóżdemu ludej nawědźiczi ludźo: duchowni, lěkarjo, rěcźnizy, wucźerjo atd. trěbni, kotſiž ßo ſe żiwym ſkutkom a ßłowom w macźerńej rěcźi a na wótcźinſke waſchnje ſa ſbożo ßwojich krajanow ſtaraju. K temu je nuſne, ſo ßo też we Łużizomaj kaž druhdźe towarſtwo k podpjeranju khudych ſtudowazych ſakoži. Wujednanje namjeta, wote mnje ſtajeneho, kaž jeho wuwjedźenje cźeſcźenym a ſaßkužbnym wodźerjam ßerbſkeho luda na wutrobu kładu; ja pak jako Polak a horliwy pſchecźel ßerbſkeje narodnoſcźe móżu jenoż w mjenje mnohich ßwojich krajanow ßlubicź, ſo kóżde Łużiſkemu Serbowſtwu wużitne pſchedewſacźe pola naß dźěłbracźe a wutrobnu jenomyßlnoſcź nadeńdźe. Tak daloko Parcźewſki. —

Sswěru ßu ßo ßobuſtawy pſchedßydſtwa a wubjerka prózowali wo roswiwanje Towarſtwa Pomozy, woßebje Śmoleŕ a Hórnik. Ssmoleŕ je na ßwojim pucźowanju do Pólſkeje, Hórnik pſches ßwoje liſtowanje towarſtwu pomoz wukrajnych Sſłowjanow dobył. W prěnim lěcźe wobſtacźa bě ßo 143 rjadnych ßobuſtawow do towarſtwa pſchijało. Ale hižo w prěnich lětach ßo na to ſkorži, ſo pſchinoſchki njeporjadnje dokhadźeja a pſchezo ſaßo namjetuja ßo nowe abo też ſtare ßrědki, kak mohł ßo tutón njedoſtatk wotſtronicź. Pſchetoż prěnja horliwoſcź njeje ßo ſdźerżała.

Tola ſ lětami ßobuſtawy towarſtwa pſchiběrachu, hdyż też niż kaž w ſpočatku. Hacź do lěta 1884 bě pſches 300 ßobuſtawow pſchiſtupiło, hacź do lěta 1900 něhdźe 375; pſchi tym pak wukrajne wurjadne ßobuſtawy liczene njejßu. Nětko je ßobuſtawow 175 wěſtych, 250 njewěſtych.

Se ßamych pſchinoſchkow ßobuſtawow pak njeby móżno było, ſtudowazych podpjeracź. Tuż je woßebje dźaka hódne, ſo buchu ſ prózowanjom jenotliwych, woßebje też ßobuſtawow pſchedßydſtwa a wubjerka, wjetſche dary a wotkaſanja towarſtwu pſchipokaſane; — tajkich wjetſchich darow je ßo do hromady na 19 000 hr. nawdało, mjes nimi běchu dary po 100, 300 hacź do 1000 hr. a wotkaſanje po 2000, 3000 a jene po 6000 hriwnach.

Dźak ſa tute dary ßłuſcha kaž daricźelam tak woßebje tym, kotſiž ßu wo nje proßyli, to běchu ſwjetſcha woßadni farar jo daricźelow. Nimo tutych wjetſchich darow ßu ßo pódla pſchinoſchkow też wſchelake mjeńſche dary wot jeneje hriwny hacź do 50 hr. towarſtwu darike. Ssamo ſ němſkeje ſtrony je towarſtwo dary doſtało, na pſch. ſchulſki radźicźel dr. Wild towarſtwu, pſchipóſnawajo jeho rjane ſaměry, 50 hr. dari. Tak towarſtwowe ſamoženje pſchiběraſche. Hižo pſchi hłownej ſhromadźiſnje lěta 1882 ſamoženje 5403 hr. wobßahowaſche, lěta 1896 na 24 000 hr. dóſpě; nětko pak wucźinja 8000 hr.

Pjenjeſy ßo w hypothekach, w nalutowarni a ſdźěła też w ſtatnych papjerach ſapołożichu.

S wudźělenjom podpjerow mějeſche ßo cźakacź, doniż kapital njeby na 3000 hr. ſroſtł. Porjadnje poczachu ßo dary wudźělecź wot lěta 1883. Poſtajene bě, ſo ma ßo dań tak dołho ke kapitalej pſchiražowacź, doniż njeje na 15 000 hr. doroſtł. Mjes tym ßo lětnje jenoż pſchinoſchki rosdźělichu. 1886 kapital 15 000 hr. dóſpě a wot teho cźaßa ßu ßo kóżde lěto nimo lětnych pſchinoſchkow tſi ſchtwórcźiny danje wudźělałe, jena ſchtwórcźina mějeſche ßo dale kapitaliſowacź. Něſchto krócź je wſchak ßo tale mjeſa měka pſchekrocźicź, dokelž bě próſtwow pſchewjele. W tych 50 lětach ßwojeho wobſtacźa je towarſtwo rosdźěliło na 595 próſtwarjow abo żadacźelow 32 057 hr. a w lěcźe 1923 w cźaßu inflazije wyſche teho 17 550 000 hr. S nich (tych próſtwarjow) ßu něktoſi wjazy krócź podpjery doſtawali, a to najprjedy jako gymnaſiaſcźi a potom pſchi univerſitnych ſtudijach. W napohladźe wyßokoſcźe darow dawachu ßo wjetſche dary univerſitnym ſtudentam, dyžli ſchulerjam. We wurjadnych padach podpjerachu ßo ſtudencźi też ſ pożcźonkami, kotrež mějachu ßo ſwjetſcha ſ 3 proz. ſadanicź. Sa cźaß ſtudijow bu jim dań ſwjetſcha ſpuſchcźena. Tute pożcźonki ßu ßo ſaßo wupłacźiłe abo ßu ſawěſcźene.

Poſtajene bě, ſo ma kóżdy podpjerany „revers“ podpiſacź, ſo pjenjeſy hdyż ſamóże, towarſtwu wrócźi. Tajki revers wſchak ſakońcźy njepłacźi, ale moraliſcy ma naſtork bycź, ſo njeby podpjerany na towarſtwo ſapomnił, a na ßwědomnje dyrbjeſche ßo kóżdemu podpjeranemu ſ tajkim reverſom położicź, ſo by doſtatu podpjeru wrócźił, hdy by ßo do 10. lěta do Němzow wotßalił. Bohużel ßu něktoſi podpjerani na to ſabyli, ani na towarſtwo wjazy ſpominali, ani jako ßobuſtawy k towarſtwu pſchiſtupili njejßu, ſo bychu ſnajmjeńſcha ßnadny lětny pſchinoſchk płacźili.

Towarſtwu poßłużili ßu 1. jako pſchedßyda: Arnoſcht Mütterlein, referendar, poſdźiſcho rěcźnik w Budyſchinje wot lěta 1880—83; dr. phil. Korla Auguſt Kalich, farar pſchi Michalſkej zyrkwi w Budyſchinje, wot 1893—1895; Pawoł Rjeda, farar pſchi Michalſkej zyrkwi w Budyſchinje, rosprawnik, wot 1896—1906. 2. jako naměſtnik: Jan Arnoſcht Smoleŕ, redaktor a wobßedźeŕ ßerbſkeje knihicźiſchcźerńje, wot 1880—83; dr. phil. farar Kalich wot 1883—92; Korla Auguſt Fiedleŕ, ſeminarſki wyſchſchi wucźeŕ w Budyſchinje, wot 1893—96; Jakub Nowak, direktor tachantſkeje ſchule w Budyſchinje, wot 1896—1920.

3. jako ſapißowař: Michał Hórnik, kanonikus ſchlaſtikus we Budyſchinje, wot 1880—83; Jakub Skala, prälat w Budyſchinje, wot 1883—1926; kanonikus ſcholaſt. Hejduſchka w Budyſchinje, wot 1926 ßem. 4. jako pakładnik: Arnoſcht Měrſch, lěkarnik w Budyſchinje w Budyſchinje, 1880—92; Hermann Gruhl, pſchekupz w Budyſchinje, wot 1892—98; Jurij Schwiebus, pſchekupz w Budyſchinje, wot 1898 hacž 1900; Auguſt Pjech, wucžeŕ na Židowje, wot 1900 hacž 1905; knjes wyſchſchi wucžeŕ Pohlan w Budyſchinje, wot 1905.

Hdyž dźenża na 50lětne wobſtacźe a ſkutkowanje Towaŕſtwa Pomozy ſpominamy, Bohu Knjeſej ßo dźakowacź mamy, kiž je pohnuwał jenych k pilnemu dźěłu ſa rosſchěrjenje towaŕſtwa, a druhich k luboſcźiwej darniwoſcźi. Towaŕſtwo je ßwój nadawk ſa cźaß ßwojeho 50lětneho wobſtacźa derje ſpěchujo dopjelnjako a podłožk dobyło, w kotrymž móže ßo we pſchichodźe hiſchcźe wjele wjazy dokonjecź.

Tuž njech Towaŕſtwo Pomozy ſa ſtudowazych Sserbow też dale ſe žohnowanjom ſkutkuje Bohu k cźeſcźi a Sserbam k wužitku!

Knjes wyſchſchi wucžeŕ Kral ſkónczi tutón ßwjedźeńſki dźěł ßo dźakujo bywſchemu pſchedßydźe a pſchednoſchowarjej k. fararjej Rjedźe a napominajo wſchěch k ßwěrnemu dalſchemu dźěłu, kotreż je ſa naſch lud tak jara ważne. A tuž njech njeje bjes widomneho a klinczazeho wuſbytka tutón 50lětny jubilej naſcheho „Towaŕſtwa Pomozy ſa ſtudowazych Sserbow“.

Zyrkej a ſtat.

— **Sakſka krajna ſynoda** je ßo wutoru 13. meje w Drježdźanach ſhromadźiła. Wona ma woßebje dwaj ważnej naczińkaj pſchepruhowacź a wo nimaj rosßudźicź: Sakoń wo wobßadźenju farſkich měſtnow a ſakoń wo patronatach. Wobaj ſtaj nuſnaj; dokelž mataj pak wſchelakore nowe poſtajenja, njebudźe dojednanje tak lohke. Nimo teho cźaka mnoho druheho na rosßudźenje ſynody. W njej ßmy my Sserbja ſaſtupjeni ſ dwěmaj ſynodalomaj. Tutaj ſtaj kk. wyſchſchi faraŕ Sarjeńk a kantor Krawz.

— **„Chriſtlich-ſozialer Volksdienſt“** je nowe evangelſke hibanje, kotreż ma we wjecźornych a južnych kónczinach Němſkeje, woßebje we Württembergſkej ßwoju domiſnu. Wono je ßo nětk hacž do Łužizy pſchedobyło. Pokhadźejo ſ teho ſpóſnacźa, ſo pomoz ludej jenož pſchińdźe ſ nabožiny a ſo je nuſne, też ſjawnje a politiſcy wuſtupowacź jako wuſnawarjo evangelſkeje wěry, je wono ßebi nadawk ſtajiło, ſbudźowacź a ßylnicź evangelſke ſmyßlenje a ſacźuwanje, pſchekißacź ſ evangelſkim duchom ſjawne, politiſke, hoſpodaŕſke žiwjenje a ßo woßrjedź žiwjenja a cźaßa wuſnawacź dorasnje jako evangelſki. Wólbne dobytki je tuto hibanje też hižo měko. Tuž pruhujmy jo ſe wſchej ßwěru a rosmyßlujmy ßebi wěz.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

— **Miſericordias Domini** ſaſwonja ſtajnje tydźenjej, kotryž je wěnowany ſkutkam kſchesćijanſkeje luboſcźe. Tak bě to też lětża. W Drježdźanach běchu cźi, kiž woßebje ßobu we dźěle kſchesćijanſkeje luboſcźe ſteja a ju wjedu, też lětża we tutym tydźenju ſhromadźeni. Snutskowne miſijonſtwo, Swonkowne miſijonſtwo, Evangelſke nowinaŕſtwo, wjednißtwo evangelſkeje žónſkeje młodźiny, Evangelſko-ſozialne ſjednoczeńſtwo, Zyrkwinſko-ſozialne ſjednoczeńſtwo a druhe ßo tam ſkhadźowachu na hłownych ſhromadźiſnach, kotreż běchu polne dźěła a ważneho wuradźowanja, na kotrychž ßo podawachu woßebite a ſajimaze pſchednoſchki. Mjes tutymi na pſch. pſchednoſchk, kotryž naß dowjedźe do Aſiſkeje, a to do Indiſkeje, Chinejſkeje a Japanſkeje. Knjes prof. Schomerus ſ Halle jón dźerżeſche; bě ßo wón tola runje hakle ſ puczowanja wrócźił, kotreż bě jeho pſches tute kraje wjedło. Mějeſche a móżeſche wjele ſajimazeho prajicź. Swjeżelaze bě, ſo móżeſche nam wo Indiſkej, hdźež tola naſche ſaſke Swonkowne miſijonſtwo dźěła, wobßwědczicź, ſo tam pſchi wſchěm nazionalnym hibanju wuhlady miſijonſtwa njejßu hubjene. Hubjene ßu pak wone w Chinje. Chinejſki lud je ßo w běhu poßlednich lět khětro pſcheměnił. Dźiwa wſchak to njeje; je tam tola lěta dołho krwawna ſnutskowna wójna. Hida pſchecźiwo Europjanam w Chinje je wulka a měri ßo też pſchecźiwo miſijonſtwu. Nimo teho dobywa tam bolſchewikſka agitazija wjaz a wjaz wliwa. Ale nuſne woſtanje miſijonſke dźěło tola ſa Chinu. — Sjawna wjecźorna ſhromadźiſna pokaſa ſjawnoſcźi, ſo Snutskowne miſijonſtwo a kelko Snutskowne miſijonſtwo ſkutkuje ſa pſchewinjenje wobydleńſkeje nuſy. „Ložaze kroſche“ — Bettgroſchen — ßo ſběraja a měłe ßo ſběracź dale a bóle, ſo by ßo pjenjes ſa tuto dźěło, kotreż je pſchi pobrachowazych bydlenjach tak jara nuſne, ſpěchowało. Dozyła je nuſne, ſo ßo w tutym cźaßu nuſy podpjera bóle a ßwěru dźěło Snutskowneho miſijonſtwa. A Swonkowne miſijonſtwo ma tehorunja tu naležnu próſtwu wo darniwu luboſcź a luboſcźiwe dary. Tuž ſcźińmy ßo ſ tajkim ßwěrni a pilni ßobudźěłacźerjo w Knjeſowej winizy.

— **Michalſka woßada w Budyſchinje a wokolinje.** Njedźela Jubilate běſche woßebje ważny dźeń ſa naſchu ßerbſkoněmſku woßadu. Mějachmy woßadny dźeń. Zyrkwinſka khorhoj ſmahowaſche rjenje dla prěnjeho wuſtupjenja noweho poſawniſkeho khóra, kotryž pod wodźenjom knjeſa Połdraka woßadźe Bożu ßłużbu porjeńſchesche. Po Božej ßłużbje běſche woßadna ſhromadźiſna, w kotrejž knjes faraŕ Tiſcher wo lěcźe 1929 rosprawjeſche. Wo dźěle na młodźinje k. faraŕ Kapleŕ rosprawu poda. Woßadźe ßo ważne wobſamknjenje zyrkwinſkeho pſchedſtejicźeŕſtwa pſchednjeße a na wutrobu kładźe. Kaž w prjedawſchich cźaßach Boże ßłużby ßo rano ſahe ſapocźachu, tak ma ßo nětko ſaßo ſtacź, ale najprjedy jenož w lětnym cźaßu: rano w 7 hodź. ſpowědna wucźba a Boże wotkaſanje, we 8 h. prěnje a w 9 hodź. druhe kemſchenje, jenu njedźelu ßerbſke prěnje, druhu němſke prěnje. Tak ſměje kóżda rěcź ßwoje kemſche w ſkładnym cźaßu, a ſa dźěcźaze Boże ßłużby a ſa rosrěcźowanja ſ młodźinu też hiſchcźe dopołdnja cźaß wubudźe. Kemſcherjo maja mału wopor pſchinjeſcź, ſo bychu Boże ßłużby lěpje wopytane byłe hacž dotal, hdyž druha kemſch ßo hakle we 10 hodź. a w ſymje ½11 hodźin dźerżeſche. Tak maja też Němcy kóżdu njedźelu Bożu ßłużbu. — Popołdnju ßo młodźina w měſchcźańſkej ſahrodźe ſeńdźe. Poſawniſki khór rjenje piſkaſche. Holcźki ſpěwy a baßnje pſchednjeßechu. Knjes faraŕ Kapleŕ khorhojcźku poßwjecźi, ſ kotrejž chże 30 holcźkow na ſjeſdźe w Njeßwacźidle dźělbracź. Towaŕſtwo młodych holzow knjeni faraŕka Kaplerjowa wjedźe. Liczba ßobuſtawow je na 52 ſroſtka. Nadźijmy ßo, ſo ßo poſawniſkemu khórej też mużſka młodźina jako towaŕſtwo pſchiſamknje a naſcha ſchesćijanſka młodźina ßo k ßwojej zyrkwi dźerži. To daj Bóh luby Knjes.

Liſtowanje: W. we W. ſa Rogate (Boże ſtpicźe). — H. w B. ſa Exaudi. — T. w B. ſa Swjatki.

Cźišło 21

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbſke njedźelſke łopjeno

W Budyſchinje 25. meje 1930 Bautzen

Samołwity redaktor farar Wyrgacz w Roßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchczerńnje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa kóždu ſobotu a płaćźi ſchtwórcźlětnje 108 ſkotych pjenjezkow

Njedźela Rogate.

Jap. ſkutki 1, 1—11.

Hdyž ſteji pſched nami naſch dźenſkniſchi ſwjedźeń ſe ſwojim mjenom: Boże ſtpicźe, dha nam to rěcźi wo wulkej nuſy, kotruž ma wjele cźłowjekow ſ tutym ſwjedźenjom, dokelž měnja, ſo njemóža wjele ſ nim ſapocźecź; to ſu wſchitzy cźi, kiž wotpokaſaju wſchitkón dźiw, kiž njemóža a nochzedźa wěricź, ſchtož njemóža ſe ſwojim roſumom ſapſchijecź. A tola dyrbimy prajicź, naſche zyłe ſtejiſchcźo k Bohu wotpocźuje w poſłednim kónzu na tym, ſo mamy tuteho Boha ſa tajkeho, kotrehož móz ſo njehodźi měricź ſ měru naſcheho cźłowjeſkeho roſuma. Wſchudźom, hdźež tutón Bóh pſchima do cźłowjeſkeho ziwjenja na ſemi, tam ſteji wón jako Bóh dźiwow. Dźiw tam w Bethlehemje pſchi narodźenju jeho jeniczkeho narodźeneho Ssyna; dźiw tam na jutrownym ranju, hdźež ſo wotewrja row a hdźež budźe ſmjercź pó žrěta do dobycźa. A dźiw nětko w jeho wotſtalhiczu ſ tuteje ſemje, hdźež budźe pſched wucźomnikami horje ſběhnjeny w mróczeli do njebjeſ. Cźłowjekojo ſu ſo prózowali ſe wſchej naležnoſcźu, cźi jeni, ſo bychu tajke dźiwy wotpokaſali, cźi druſy, ſo bychu je dopokaſali. S tym pak njeje nam pomhane. Njepſchińdźemy tu też niz wo jenu krocźel do prědka, hdyž tu ſtejimy bjes wěry. We wěrje dyrbimy ſtacź k temu, ſchtož ſu nam ſwědkojo tamnych wulkich podawkow ſjewili. Wono je to jene wulkotne ſwědcźenje, kotreż woni nam dawaju, niz jenoż Pětr a Jan, kiž bjes bojoſcźe prajitaj pſched wyſokej radu, ſo njemóžetaj ſo teho woſtajicź ſwědcźenja wo tym, ſchtož ſtaj widźikoj a ſłyſchałoj, ale woſebje też w tym, ſo ſu ſwědkojo tamneho cźaſa ſ wjeſełoſcźu a bjes kabłanja nimale wſchitzy ſwoje ziwjenje dali ſa tuteho horjeſtanjeneho, kiž je pſched nimi do njebjeſ ſtpił. Nam je to połna wěſtoſcź, ſchtož dźenſkniſchi ſwjedźeń nam powjeda; a ſo wěmy naſcheho Sbóžnika ziweho w jeho njebjeſkim kraleſtwje, to cźini naſ wjeſełych, dźenſa tutón ſwjedźeń ſwjecźicź, prajo: Knjeſowe poſłednje ſłowo, nadawk a ſlubjenje.

Wucźomnizy Knjeſowi cźuja ważnoſcź tamneje ſchtundy, w kotrejž je jich tón Knjes hiſchcźe ras ſhromadźił wokoło ſo. Schtunda to je dźělenja a roſzohnowanja. Wón dźe precź wot nich. Nam je ſnate, ſo ſej myſłachu, ſo budźe ſo bórſy ſaſo k nim wrócźicź. S tuteho měnjenja dyrbimy roſumicź jich praſchenje: Knježe, budźeſch ty na tón cźaſ ſaſo poſtajicź Israelſke kraleſtwo? Tež w nich je ſo ſdźerżało měnjenje Zidowſkeho luda, ſo budźe Meſſiaſ ſaſo powyſchicź Davitowy trón a dowjeſcź Zidowſki lud k ſwonknej mozy mjes ludami ſemje. Jeſuſ ſaniczi tajke měnjenje a pokaſa jim, ſo je do jich rukow połoženy nadawk, twaricź kraleſtwo, niz kraleſtwo ſemſkeje mozy, ale kraleſtwo, w kotrymž dże wón Knjes bycź hacź do kónzow ſemje: Wy budźecźe moji ſwědkojo niz jenoż w Jeruſalemje, ale też w zyłym Zidowſkim a Samaritſkim kraju a hacź do kónza ſemje. To běchu jeho poſłednje ſłowa, jene ſwjate wotkaſanje, nadawk, tak wulki a cźeżki, ſo by żana móz teje ſemje doſahaza njebyła, jón do ſkutka ſtajecź, hdy by Knjes ſam jón njeczěrił ſe ſwojej mozu.

Wěmy ſe ſwětmych ſtawiſnow też wo wulkich kraleſtwach. Nimale njewobmjeſowana běſche móz romſkich kěżorow we ſtarym cźaſu, a kěżor Khorla V. ſmědźiſche ſo ſkhwalicź, ſo we jeho kraleſtwje ſłónczko ſo njekhowaſche; a Napoleon I. běſche

roskasowaŕ na nimale poł Europiſkej. Kaž ßu tute kraleſtwa naſtałe, tak ßu też ſaßo ſaſchke, hacž runjeż běſche jich ßwětna móz wulka. Ale Knjeſowe kraleſtwo roſcżeſche, ſapocżejo ſ najmjeńſchich ſpocżatkow, a kſchiž teho, kiž je ßo ßydnył k prawizy njebjeſkeho Wótza, bu dobycżerſke ſnamjo hacž do naſcheho cżaßa. Jow wſchak njewjedżeſche tych ßwojich žadyn cżłowjek, ale wſchudżom cżujemy teho, kiž je horje ſtpił do njebjeß. Ale wěmy też, ſo ßu tam wucżomnizy Knjeſowi byli ßwěrni wotroczkojo ßwojeho Knjeſa a ßu po doſtatym nadawku też ßwěru cżinili, a ßu ßwědcżenje dawali tak móznje a ſ tajkej wjeßełoſcżu, ſo ßu bórſy móhli widżecź, kak njeje Knjeſowa wucżba ſtejo woſtała pſchi mjeſach Żidowſkeho kraja, ale hižom ſa jene cżłowjeſke żiwjenje běchu namakali wſchudżom kſcheſcźijanſke woßadny, wot kotrychž ßo kſcheſcźijanſtwo pſchezo dale wupſcheſtrěwaſche. Hobrſki je to ſkutk, ſchtož ßu woni tam w prěnjej luboſcźi dokonjeli, niz jenož Paulus, ale też cźi druſy wſchitzy. A hdyž też njeißu hiſchcże pſchiſchli hacž do kónza ſemje, my tola ſtejimy ßo dźiwajo teho, ſchtož ßu wuwjedli.

Hiſchcże dżenßa płacźi Knjeſowa pſchikaſnja, kotruž je tam dał, też nam. Swjaty nadawk je też nam daty, ſo dyrbimy bycź jeho ßwědkojo.

Hacž to też wěmy? hacž ßmy to też doſpołnje póſnali? Jeſuß je ras prajił w jenym pſchirunanju, kak jedyn cżłowjek ßwojim wotroczkam poda ßwoje kubła, jenemu pjecź zentnarjow, druhemu dwaj, tſecżemu jedyn, kóżdemu po jeho ſamóżenju. Prěni a druhi wikowaſchtaj ſ tym, ſchtož běſchtaj doſtałoj, a dobuſchtaj ßwojemu knjeſej nowe kubła. Tſecźi pak ſary ßwój żentnaŕ do jamy. A knjes, hdyž bě ßo domoj wrócźił, khwaleſche prěnjeho a druheho wotroczka, tſecźeho pak wón ſacźißny. Hacž njeißu też mjes nami kſcheſcźijenjo, kiž ßo runaju tamnemu tſecżemu, kotrymž je doſcź, hdyž maja ßami pucź k Bohu a měnja, ſo njetrjebaju ßo wo druhich ſtaracź? Njeje teho dźěła w Knjeſowym kraleſtwje tak wjele, nutſkach a wonkach, ſo dyrbimy wſchitzy ßobu pomhacź, ſo bychu wſchitzy, kiž hiſchcże wonkach ſteja, nuts wjedżeni byli ke Knjeſej? Tuž pójcże, chzemy ßwěrni wotroczkojo naſcheho njebjeſkeho Knjeſa bycź, a chzemy wjeßełe ßwědcżenje dawacź wo jeho darach, wo jeho evangeliju, wo tym, ſo chże wón měr dacź njeměrnym duſcham a chże ſbóżnych cżinicź tych, kiž jeho pytaju. To je naſch nadawk, kotryž mamy wot Knjeſa.

A k ßwojemu nadawkej pſchiſtaji wón ßwoje ßlubjenje. To je rjane ßwědcżenje, kotreż Paulus ras wupraji w ßwojim liſcże na Galilejſkich: Ja ßym pak tola żiwy; niz pak ja, ale Khryſtuß je żiwy we mni. S tym chże Paulus prajicź, ſo je w nim něſchto zyle noweho k mozy pſchiſchło. Tutón Jeſuß, kotrehož je wón pſcheſcźěhował, je do jeho żiwjenja ſtupił a je jeho k temu cżinił, jako kajkehož jeho ſnajemy w jeho miſßijonſkim ſkutkowanju. To je tón Jeſuß, kotrehož ßłowo ſhonimy pſchezo ſaßo ſnowa jako wěrnoſcź, hdyž praji: Bjeſe mnje njemóżecże wy niczo cżinicź. Wón wjedźiſche, ſo by jeho ſkutk ſhubjeny był, hdy by wón ßwojich wotroczkow njewuhotował ſ mozu ſ wyßoka, hdy bychu woni pokaſani byli ßami na ßo. Tehodla dawa wón jim tu ßwoje ßlubjenje: Ale wy budżecże tu móz teho ßwjateho Ducha doſtacź, kotryž na waß pſchińcź budże. A woni ßu dopjelnjenje tuteho ßlubjenja ſhonili na ßwjatkownym ßwjedżenju. Dźiwamy ßo hiſchcże dżenßa teho, ſchto je tutón Duch ſ tutych mużow cżinił, kak ßu w jeho mozy po doſtatym nadawku ſapocżeli ſkutk miſßionſtwa a kak bu jich ſkutkowanje widomnje žohnowane.

Też my niczo njeſamóżemy ſe wſchěm naſchim prózowanjom, hdy by naſch njebjeſki kral ßam dale njeſtał w naſchim ſkutku, hdy by wón naß njewuhotował ſe ßwojim ßwjatym Duchom. Ale to je naſcha wjeßeła wěſtoſcź, ſo je wón też hiſchcże dżenßa tón, kiž ßwoje ßlubjenje dżerži. To je naſche dowěrjenje, hdyž je wón też do njebjeß ſtpił, ſo je wón tola hiſchcże Knjes ßwojeho kraleſtwa. Tak mózemy też my derje ſtacź w tym, ſchtož je nam nawdate; wſcho druhe ßměmy khroble jemu pſchewoſtajicź; wón budże ßwoju wěz wěſcże wjeſcź k rjanemu dobycźu.

A hdyž ßo nětk hižom ſaßo hotujemy na bliſke ßwjatki, dha chzemy ßwoje wutroby wotewricź wſchěroko, ſo by ßlubjeny ßwjaty Duch też k nam pſchiſchoł bohacże. A wjeßele chzemy cżinicź, ſchtož je nam poruczene, horje hladajo k njebjeßam, hdyž wěmy, ſo je wón nam jenož tam do prědka ſchoł, ſo by nam měſto pſchihotował jako tón, kiž je prajił: Hdyž ja ßym, tam dyrbicże wy też bycź. Hamjeń.

Proſchcże a budżecże bracź!

Hłóß: Budź khwalba Bohu ßamemu.

O Bożo, žohnuj wußywy
Nam naſche wſchitke rjenje,
Njech twoju miłoſcź khwalimy
Tu wſchitzy ſpokojeni,
Kiž ty nam ſaßo wobradźi,
A pſches nju wſchitkich ſwjeßeli,
O luby ßmilny Bożo!

Daj płódne wjedro, cżopłotu,
So ßywy roſtu płódne
W roßy, w miłym deſchcźiku
A kraßnym ßłónzu młódne!
Ach požohnuj ty ſemju wſchu,
So wodźěwa ßo ſ rjanoſcźu
Pſches twoju miłoſcź, Bożo!

Naſch wußyw žohnuj bohacże,
Daj rjane žně nam, Bożo!
Wſcho k tebi horje ſhladuje;
Scźel žohnowanje, ſbožo
Nam ſ njebja tute ſtyſkne dny,
Wſchak twoje lube dźěcźi ßmy,
A ty naſch ßmilny Wótcżez!

Wſchě ßywy hnadnje wukhowaj,
Pſched ßuchotu a wodu,
A njewjedram też njepſchidaj
So nacźinja nam ſchkodu —
Njech krupy żita njeſbija,
Njech ſliwki je nam njeſkaża!
Pſchińdź njedaj krajnym cźwilam!

Naſch wótzny kraj nam ſwarnuj ty
Pſched nuſu, ſapuſcźenjom;
Wſchěch ludow Knjes wſchomózny ßy!
Daj ſ Twojim roswucźenjom,
So bohabojoſcź, pózcźiwoſcź
A wěra mohła we naß roſcź,
My byli twoje dźěcźi!

Sdźerž wſchěch pſchi dobrej ſtrowoſcźi,
Kiž wobdźěkaja rolu
We dźěle, próży, ſtaroſcźi
Budź ſ nami ſ hnadnej wolu!

Schtož wot tebje tu proßymy,
To ßam wscho lěpje snajesch ty,
Cžiń jeno s nami derje!

O wobradź wschědny khlěb nam ty
Sa duschu a sa cžěło!
Sswět stwori, sdźerža, žiwisch ty
Sdźerž naß a nasche dźěło!
Ach wostań s hnadu ßwojej nam
Tu blisko, wjedź naß k njebjeßam,
Hdźež byli wěcžnje žiwi! J. W.

Rogate, njedźela ratarja.

Rogate=njedźela ma mjeno, pokhadźaze se stareho pobožneho waschnja ratarjow. Na tutej njedźeli wotměwachu ratarjo, haj zyłe wßy „rogativny" a we wschelkich krajinach to hischcże dźenßnischi dźeń cžinja. Cžahaja wokoło ßwojich honow, ßo modlo k Bohu, kiž je je žohnował a sdźeržał, kiž je też jenicžki móže žohnowacź a sdźerżecź. Jutrne jěchanje naschich katolskich Sserbow — też němszy katolikojo jěchaja — je też tajke modleŕske cžahanje psches hona, ßu rogativny.

Tehodla, hdyž schtó dźenßa psches hona po kemschazych schcźežkach a pucźach kemschi dźe, je to ratař, kschesczijanski ratař! A hdyž schtó dźenßa, Rogate, w Božim domje Bohu temu Knjesej spěwa nutrnje dźakne kěrlusche a jemu wopruje pokorne modlitwy a psched nim cžini wěrjaze dobroproschenje, je to ratař, kschesczijanski ratař a jeho dom!

Hdyž też w běhu lětstotkow se wschelkich pschicžinow „rogativny" ßo shubichu, tute „rogativny" niz, snajmjeńscha tam niz, hdźež kschesczijanske domy a statoki ratarjow, małych a wulkich ratarjow, dozyła ratarskeho a wjeßneho luda a tam niz, hdźež hischcże wěrjazy bur a žiwnosczeŕ a ratarski dźěłacżeŕ płódnu rolu dźěła a dobre ßymjo rosßywa. Se ßwojimi ßwójbnymi, wulkimi a małymi. Tam wschudźom ßu hischcże tute „rogativny", so woni dźeja po kemschazych schcźežkach a pucźach psches ßwoje hona do Božeho domu dźenßa. A niz jeno dźenßa, kóždu njedźelu. Hdyž schtó, tola runje ratař wě, kak kóždy dźeń, niz jeno w naléczu, kak kóždy dźeń wón se ßwojimi honami kaž se ßwojim statokom w Božej mozy a ruzy a niz w ßwojej cžłowjeskej, kak móže kóždy dźeń Boža ruka dopuschczicź sahubjenje abo dawacź bohate žohnowanje, hnadne wukhowanje.

A nětk tu je Rogate tuteho lěta! Lěto 1930 ma to ßobu na pucź, so pschinjeßy wjele mokroty, tak so to njemóže semja wodu dowupicź, a so pschiźdże błysk a hrimanje. Tschaß s hłowu abo niz, wěste je, so ty njewěsch, hacž to tak budźe abo niz. Hakle mamy Rogate a hižo ßu njewjedra a sliwki wschelke krajiny cźežko domach pytałe, hižo je błysk morik cžłowjekow a skót a sapalik statoki. Buchmy tola też wošrjedź nascheje Luźizy toho ßwědkojo. Nimamy my to wschu pschicžinu, tute nasche „rogativny" do Božeho doma cžinicź Rogate a kóždu njedźelu?

A njepohnuwa dha kóždeho nimo tehole spósnacża też to tamne, so je hewak nusa tak wulka a so hischcże pschibywa, ke tomu, so dźe do Božeho domu a ßo modli, so ßo sjednocźi s zyłej wošadu do zyłka a ßo modli, modli tu modlitwu, kotraž ma to ßlubjenje, so budźe wußłyschana, dokelž wěrna je? A hdyž to nětk wjele tajkich shromadnych wěrnych wěrjazych modlitwow, kak wjele wudobydu wobarnowanja, žohnowanja! —

A njemolmy ßo. Ta swonkowna hospodarska a politiska nusa njeje tola ta najwjetscha. Wjetscha je ta snutskowna, ta duschina nusa. Dokelž tuta tak wulka, je wscha druha tak cźežka a nastawa pschezo nowa a wjetscha nusa. Hladaj do Ruskeje. Tam masch nastróżaze wobßwědczenje sa to. A tuto dyrbjało kóždeho tak nastróżecź, so ßo shraba a wottschaße tschepotajo wschu liwkosczź a lěhnjosczź — a tuta je wulka pola naß! — a wottschaßy wschu ßłabu wěru a wschu khabłazu wěru — a tuteje je też dosczź pola naß! — a dźe a ßo modli, modli nutrnje, pokornje, dowěriwje, wobstajnje.

Ale Bóh daj, so to njeje jenož nastróżenje a tschepotanje, schtož naschich ratarjow do Božeho domu wjedźe. Tu je tola też stara pobožnosczź a nowa ßwěra k njej, kotraž jich wjedźe ßłużicź Bohu w Božim domje. Woni ani hinak njemóżeja ani hinak nochzeja, hacž jemu ßłużicź shromadnje w jeho ßwjatnizy, jemu, kotremuž też zyliczki wschědny dźeń pschezo saßo ßłuża wonkach w jeho wulkim domje wscheho stworjenja a pschirody, woni ani hinak njemóżeja ani hinak nochzeja, hacž jemu woprowacź dźak a khwalbu s wutrobu, s ertom, se skutkom, też se skutkom, darujo jemu w jeho ßwjatnizy sa jeho kralestwo tu domach tam wonkach, haj wopruju jemu we jeho ßwjatnizy pod ßwojeho, jemu, wot kotrehož tola hakle wschitko maju. A so wot njeho hakle wschitko mamy, to njeje nam jenož njedźela Kantate saßo pschiwołała, naß wucžo, so wschitkón dobry a dokonjany dar pschińdźe s wyßokosczże wo Boha, ně, to runje ratař najlěpje wě, kiž je wonkach na honach stajnje tak blisko Bohu a tak wošrjedź jeho dawańnje.

Rogate, njedźela ratarja. Na tym tola cžaßy niczo pscheměniłe njejßu! Wójna niz, revoluzija niz, powójnska nusa niz? Rogate, njedźela ratarja, ßwědczi dźenßa wo tym. Abo njedźela ßama niz, ně, ratař ßam a jeho dom!

Luther w Augsburgu.

W lěcże 1530 pak njebě Luther w Augsburgu, ßnadź prajisch. Masch prawje, Luther ßam niz, ale jeho skutk tam bě a dosta ßwoje prěnje, wěste wobsamknjenje a krónowanje. Luther ßam bě wostał na twjerdźiznje Koburg. Jeho kurwjerch njebě ßebi swěrił, Luthera, kiž bě pod klatbu, ßobu do Augsburga wsacź.

Ale w Augsburgu je Luther tola był, a to dwójzy do lěta 1530. K prěnjemu rasej tam pschińdźe w lěcże 1512.

Lěto 1512 bě Luthera dowjedło do Roma. Po poruczności ßwojeho rjada bě tam pucźował a bě „ßwjate město" Rom wohladał, w nim pak też mnoho, schtož njebě ßwjate. Duzy dom pschińdźe też psches Augsburg. To bě tehdy ßławne a bohate město. Snata Fuggerez ßwójba, kotraž bě wulka pjenježna móz, tam ßydlesche.

A něschto wošebite tam w Augsburgu runje w lěcże 1512 bě, kaž ßo nam powě. Wono je spodźiwne, kak mějachu psched 400 lětami tam podobneho tomu, schtož my mamy we naschim cžaßu. Augsburg měješche 1512 ßwój „dźiw". Bě tam žónska Ursula. Tuta wudawasche, so je jenož žiwa wot hostije Božeho wotkasanja. S daloka a s bliska pschicźahowachu ludźo, wohladacź tutón dźiw. Też Luther je pola njeje pobył a je ßamo s njej rěcźał, kaž ßo pische.

„Tuž ty ßo wěscże jara wjeßelisch na njebjeßa, hdyž tola tu tajke ßwjate žiwjenje ßy žiwa," rjekny Luther k njej.

„Ně!" wotmolwi wona. „To njewěsch, kak tam po prawom je!"

To bě bratrej Martinej tola trochu spodźiwne wotmolwjenje. Kak móżesche tola też „ßwjata" takle wo njebjeßach a sbóżnosczi rěcźecź. Wón posběże ruku a ju warnujo rjekny:

„Wórschla, so to tola jenož wscho po prawom je!"

A jeho njedowěra bu wusprawnjena. Něschto posdźischo bu jebaństwo Wórschle wotkryte. Ludźo pytnychu, so „ßwja-

te“ pod ſwojim ſchěrokim ſchórzuchom poprjanzy khowaſche, ko[illegible]eż jej lubi pomozniży pſchinoſchowachu. A hnydom bě dot lny „dźiw“ zyły bjes dźiwa.

Powjeda ſo, ſo bu tuta ſónſka ſ měſta wupokaſana. Wona p[illegible]k ſo njeje jebańſtwa mohła woſtajicź. W Schwizy, do kotrejż bě pſchiſchła, njewobkhadźachu ſ njej, ju na podobnym jebanju lepiwſchi, tak kahodnje kaž w Augsburgu. Satepichu ju. —

Wjaz hacź jedn „hłodutradać“ je ſo w poſledniċh lětach pſchedſtajił dźiwazemu ſwětej, wjaz hacź jedn bu pſchepokaſany, ſo jeho hłodutradanje po prawym njebě.

Ale lěto 1930 ma też ſónſka hiſchcźe, wo kotrejż ſo nětkle nadpadnje mjelczi, mjes tym ſo bu pſched něſchto cźaſom wjele wo njej piſane a rěcźane. Měnimy Reſu Neumannez we Konnersreuthu. Też wo njej wěmy, ſo wona ſo jenoż ſ hoſtiju żiwi a ſ kapku wody a ſo wona nimo toho cźerpi pod widźenjom Knjeſoweho cźerpjenja. Tola tu njeje żane jebanje. Myſlimy ſebi, ſo drje ju ras katolſka zyrkej też „ſwjatu“ praji. Ale ſwjata w naſchim evangelſkim ſmyſle wona njeje — nichtón njeje ſwjaty. Hdyż Pawoł wěrjazych „ſwjatych“ mjenuje, je to něſchto druhe. W njej bědźi ſo duſcha, duch, a tuteho ducha bědźenje jewi ſo też na cźěle Reſy Neumannez, kaž ſmy to tu hižo ras na napraſchowanje w tutej wězy wotmolwili. A to bědźenje tuteho ducha je pokucźenje, wotpokucźenje teho, ſchtoż je ras było.

Tola wo Konnersreuth nam to dźenża njebě cźinicź, ale wo Augsburg, hdźež ſo nětk ſapocźnje ſwjeczicź 400lětny jubilej naſcheho Augsburgſkeho wěruwuſnacźa, kotryż chzeja, kaž ſłyſchimy, też Luźicźenjo tam ſobu ſwjecźicź. Ssměmy tola wěſcźe wocźakowacź, ſo też woſadźe naſcheho kopjeńka „Pomhaj Bóh“ tu něſchto wo tym ſdźěła, ſchtoż ſu tam wohladali, wuſłyſcheli, ſacźuwali. Proſzymy wo to.

Zyrkej a ſtat.

Schwediſti kral Guſtav je poſtajił woſebity dźeń dźakowanja a modlenja, ſo by jeho lud na nim ſobuſwjecźił jubilej Augsburgſkeho wěruwuſnacźa a 1000lětneho pſchiwobroczenja Schwediſkeje ke kſcheſcźijanſkej wěrje. Na tutym ſwjedźenju budźe ſo po zyłym kraju w Božich ſłużbach cźitacź woſebite ſwjedźeńſke ſłowo ſchwediſkeho arzybiſkopa D. Söderbloma; w nim wopomina tutón lěcźe 1030 a 1530. 1030 je lěto Ausgara, kotryż kraj ſa kſcheſcźijanſku wěru doby, lěto 1530 je lěto Augsburgſkeho wěruwuſnacźa, w kotrymż je też ſchwediſki lud tu ſwědcźenje ſjewjenja pokhadźazu prawu wěru ſpóſnał. Tuto ſwjedźeńſke ſłowo budźe też wſchudźom po zyłym kraju ſjawnje pſchibite. Tak budźe też kóżdy ſhonicź to namolwjenje, ſ kotrymż arzybiſkop kónczа: Schwediſki lud ma ſebi ſwjate herbſtwo wótzow, cźiſtu evangelſku wěru, ſnowa pſchiſwojicź.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

W **Budeſtezach** ſwjecźi pobocźne Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo na dnju Božeho ſtpicźa ſwój hłowny lětny ſwjedźeń. Dopołdnja w 10 hodź. budźe Boża ſłużba ſa dźěcźi, pſchi kotrejż knjes faraŕ Krawz ſ Budyſchina dźěcźi wo żohnowanym ſkutkowanju Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa roswucźi. W ſerbſkej Božej ſłużbje, kotraż ſo pop. w 2 hodź. ſapocźnje, ſmėje ſwjedźeńſke prědowanje knjes wyſchſchi faraŕ Sarjeńk ſ Khwacźiż; na němſkej Božej ſłużbje pop. ½4 hodź. pak prěduje knjes faraŕ Gottlieb pſchi zyrkwi Božeje ſwjateje Trojizy we Drježdźanach. Do kóżdeje Božeje ſłużby budźe ſwjedźeńſki cźaſ wot młodoſtneho do Božeho doma. Po Božej ſłużbje pop. ½6 hodź. wotmětwa ſo hłowna ſhromadźiſna Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa w młodoſtnym domje w Budeſtezach, ke kotrejż ma kóżdy pſchecźel tuteho kſcheſcźijanſkeho ſkutka pſchiſtup. Tu budźa k nam rěcźecź knjeża ſuperintendent Fröhlich, tajny zyrkwiny radźicźel Roſenkranz, faraŕ Gottlieb a druſy. A nětko lubi Sſerbja, pſchińdźcźe ſ hromadami do Budeſtez! Kóżdy je wutrobnje pſcheproſcheny a nam lubje witany!

Do Njeżwacźidła jědźe dźenża ſónſka młodźina zyłeho Budyſchſkeho wokrjeża, ſo by tam ſwjecźiła ſwój tulětny wokrjeżny ſlět. To zyle wěſcźe też mnoho druhich hoſcźi do Njeżwacźidła ſwoła. Jědźe tola pokołdnjo a wjecźor wożebity cźah do Njeżwacźidła a ſ Njeżwacźidła — ſnajmjeńſcha bě to tak wotmyżlene. — A to je dobre tak. Seſnajemy ſo lěpje ſ evangelſkim dźěłom ſa młodźinu a ſpěchujemy jo hiſchcźe bóle, wjele bóle! Wohladamy tam ſwjedźeńſki cźah, ſwjecźimy tam w Božim domje rjanu Božu ſłużbu, ſradujemy a natwarjamy ſo ſobu pſchi kěrluſchnej nutrnoſcźi.

— **S Krjebjanſkeje woſady.** S 1. haprleju je knjes Berthold Haaſe w Krjebi po próſtwje woſadneho ſaſtupjeŕſtwa kěbětaŕſku ſłużbu na ſo wſał. Tutu hacź ſem nimo druhich ſaſtojnſtwow k. kantor Schulz ſaſtawaſche. Pſched dleſchim bě pak hižo wo wołóżenje proſzyła a wo wuſwobodźenje ſ tuteho dźěła. Jemu ſłuſcha dźak zyłeje woſady, ſo je hacź ſem też kěbětaŕſku ſłużbu tak ſwěru ſa woſadu a Boži dom wobſtaŕał. — Hdyż też tu w naſchim ſerbſkim woſadnitu ſapiſujemy a też dale ſapiſowacź chzemy podawki ſ naſcheje woſady, njechamy njenaſpomnjene woſtajicź dwě woſadnej ſhromadźiſnje: 25. měrza bě ſhromadźiſna ſa woſadne ſónſke. Na 200 bě jich pſchitonmych. Provinzialny faraŕ Schulz-Lěhniczanſki pſchednoſchowaſche: „Boża wola w żiwjenju żony.“ Żona ma w tutym naſchim woſebitym cźaſu woſebite nadawki. To je Boża wola ſ njej. My trjebamy żony, kotrež ſu połne macźerneho ſacźuwanja, kotrež ſamożeja troſchtowacź, ſo modlicź, ſ błyſchcźazym pſchikładom bycź. 26. měrza ſcźěhowaſche pſchednoſchk ſa mużſkich. 50 bě ſo jich ſeſchło. Pſchednoſchk a rosmołwa jednaſchtej wo nuſach a ſtrachach naſcheho cźaſa a pokaſaſchtej też pucźe, po kotrychż wuńdźemy ſ tajkeje nuſy. — Bychmy ſebi pſcheli, ſo by nam naſch njedźelnik „Pomhaj Bóh“ był też bóle naſch ſerbſki woſadnik. K temu ſłuſcha pak, ſo jeho redaktor doſtała kaž ſ naſcheje tek też ſe wſchěch druhich ſerbſkich woſadow Pruſkeje porjadne powěſcźe. Tuż chzemy ſo wſchitzy hromadźe wo to ſtaracź. A dale ſłuſcha k temu, ſo ſo tuto nabożne kopjeno też hiſchcźe wjazy we naſchich woſadach cźita. To by woſebje też tam jara dobre a ſpomożne było, hdźež ſerbſkeho prědowanja njemóżeja huſto a porjadnje ſłyſchecź. Je tola też ſnate, ſo je ſ tutym njedźelnikom ſjednocźena też wěſta pſchipomoz pſchi ſmjercźi cźitarja abo cźitaŕki. Tuż powjetſchmy woſadu naſcheho njedźelnika „Pomhaj Bóh“, kotraż je w poſledniċh cźaſu wo wjele cźitarjow pſchibyła, też tu w naſchich kónczinach. A w Sakſkej to njech woſady a woſadni podobnje cźinja. Też tam je jich hiſchcźe tu a tam doſcź, kiż móhli tuto kopjeńko cźitacź, jo pak njecźitaja. Chzemy wſchitzy hromadźe podpjeracź prózowanje naſcheho njedźelnika „Pomhaj Bóh“, kotreż chze tola ſłużicź nam Sſerbam, njech ſydlimy tu abo tam, k ſpomożenju, Bohu Knjeſej pak k cźeſcźi.

Liſtowanje:

Dźakujemy ſo wſchitkim, kiż nam rosprawy a druhe podawachu. Proſzymy naležnje, ſo by ſo to dale a bóle cźiniło. Sa ſwjedźenje proſzymy też wo pokaſki do prědka runje kaž wo rosprawy po ſwjedźenjach. Redaktor.

H. w B. ſa Exaudi. — T. w B. ſa Sswjatki.

Cžißło 22

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewj će. F.

Sserbſke njedźelſke łopjeno

W Budyſchinje 1. junija 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farař Wyrgacz w Noßaczizach. — Cžiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicžiſchczerńje a knihańje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje
Wukhadża kóždu ßobotu a płaczi ſchtwórczlětnje 108 ſlotych pjenjezkow

Njedźela Exaudi.

Epheſ. 2, 4—10.

Cžaß radoſcże, kotryż pſchewodża naß wot jutrow hacž k ßwjatkam, ma ſ dźenßniſchej njedźelu ßwój kónz. Exaudi, to je njedźela ſ heßłom: „Knjeże, ßłyſch mój hłóß, hdyž ja wołam, ßmil ßo nade mnu a wußłyſch mje.“ To je modleńſke ßłowo. Wěſcże ßu tež pobožni ſtareho ßluba ßo k Bohu modlili a ßo wußłyſchenja troſchtowali, ale hakle wot teho cžaża, hdźež je Khryſtuß po ßwojim horjeſtacžu a Božim ſtpicžu naſch rěcžnik pola Boha, móżemy jeho khroble a ſe wſchej nadźiju proßycź, jako lube dźěcži ßwojeho lubeho nana. Tuž proſchmy na njedźeli Exaudi Knjeſa we wěrje, ſo chzył nam ßwjateho Ducha, Ducha ßwjatkow do naſchich wutrobow dacź, kiž naß wucži jeho ßłowo ſrozumicź, kiž pſchinjeße do naß nowe žiwjenje a cžini naß hnady w Khryſtußu pſches wěru dźěłomnych. — Luboſcź, ßmilnoſcź, miłoſcź, hnada! Kajke ßłowa, kajka móz a kajke ſkutki! Japoſchtoł chze Epheſiſkim wulku hnadu, kiž je jim ſpožcžena, prawje pſched wocži ſtajicź. Pſchedewſchěm jich dopomina na hubjeńſtwo, w kotrymž běchu, we kotrymž ßu wot naroda wſchitzy ludźo, ſo by potom Božu ßmilnoſcź prawje jaßnje wuſběhnył. Wſchitku ßmilnoſcź, wſchitku hnadu Božu ſapſchima w naſchim tekſcże Epheſiſkim pſchiwołajo: „S hnady ſcże wy ſbóżni ſcżinjeni.“ Tole ßłowo płaczi tež nam. Wopominajmy nutrnje: „S hnady ſcże wy ſbóżni ſcżinjeni.“ Pſchetož Boża hnada je naß ſ poklecża hrěcha wumohła; Boża hnada nam dawa móz k nowemu žiwjenju.

Sbóżnoſcź to je, ſa cžimż żada cžłowjeſka wutroba we ßwojich najßwjecźiſchich hłubokoſcżach. Schto mohło ważniſche bycź hacž ſbóżnoſcź, Schtóż naß pucź k njej wucži, naß najwjetſche wucži. Na praſchenje wſchěch praſchenjow, na praſchenje cžłowjeſkeje wutroby a žiwjenja ſa ßwojeje duſche ſbóżnoſcżu nam jenož evangelij wěſte, płaczite a jaßne wotmołwjenje dawa. Evangelij ma ßwoje mjeno: wjeßełka powěſcź, dokelž nam pſchipowěda, kak budźemy ſbóżni. A kotre je wotmołwjenje, kotrež nam da w naſchim Božim ßłowje? „Jako my morwi běchmy w hrěchach, je naß Bóh ſ Khryſtußom žiwych ſcżinił. — Pſchetož ſ hnady ſcże wy ſbóżni ſcżinjeni pſches wěru a to njeje wot waß: Boži dar to je; niz ſe ſkutkow, ſo by ßo nichtó njekhwalił.“ S hnady ſbóżny! Wěſch ty, ſo to tak wjele praji: Po prawom a po prawdoſcżi njeſbóżny! a cžehodla? Dokelž ßy morwy w hrěchach! — Hrěch dźěli naß wot Boha a ſ tym wot žiwjenja a wjedźe naß do ßmjercże, do duchowneje ßmjercże, kotraž je dźělenje duſche wot Boha. S njeje pſchińdże cžełna a wěcžna ßmjercź, wěcžne dźělenje wot Boha, jeli ſo ßo nam njedoſtanje wumoženje ſ putow ßmjercże. Schtó je tuto mordarſtwo dokonjał? Fěrſchta ßwěta a ſ nim ſjednocżeny ßamopaſchny ßwět a naſche cžełko. Kak wjele mjes nami tajkich je, kotrymž je jeho morjazy ſkutk ſe ſkaženjom byk. Morwi we ßwojich hrěchach, wotemrěcži wſchemu, ſchtož wukhadża ſ wěcžnoſcże, ßu cži, kotſiž ßu ßo Bohu zyle wotrjekli abo tola njejßu we wěrnym ſjednocżeńſtwje ſ Bohom. Morwi we ßwojich hrěchach ßu bohaprěwzy, kotrychž je w naſchim cžaßu tak wjele, kaž lědom hdy prjedy. Morwi we ßwojich hrěchach ßu ludźo ßwětneho ſmyßlenja, kiž ſabudu pod wjeßelemi abo tež pod prózu a dźěłom žiwjenja tež ſa ßwoju njeßmjertnu duſchu ßo ſtaracź. Morwi we ßwojich hrěchach ßu,

kiž ßu bjes luboſcze a dźeja ſe ſymnej wutrobu nimo někotreho khudeho Lazarußa a njeſnaja wěrneje ſamariſkeje luboſcze. To je duchowna ßmjercź. Njedyrbiſch też ty na Božim ßkowje ßebje pruhowawſchi wuſnacź: Ja ßym morwy w hrěchach? Hdźež pak duchowna ßmjercź knježi, tam žane ſbožo, žadyn měr njeje. Pſchetož bjesbóžni nimaju měra. Myßl na ßwjateho a praweho Boha w njebjeßach rubi jim měr. Kak bórſy wotucźi ßwědomnje. Hněw Boži wißa kaž cźěmna mróczel nad hrěſchnym cźlowjeku. Tehodla dźe pſches wſchitke ludy horze žadanje ſa wumoženjom wot duchowneje a wěcźneje ßmjercze, wot poklecźa hrěcha. Bohu budź dźak, ſo je ßmilny a hnadny Bóh tajke wumoženje nam w Khryſtußu Jeſußu, naſchim Sbóžniku ſhotował. — Jeniczzy ſ Khryſtußom doſtanjemy njebjeſki měr, wěcźne žiwjenje, ſbóžnoſcź. To praji naſche Boże ßkowo: „Bóh, kiž je bohaty na ßmilnoſczi, ßwojeje wulkeje mikoſcze dla, ſ kotrejž wón naß je lubował, jako my morwi běchmy w hrěchach, je naß ſ Khryſtußom žiwych ſcźinił; też je naß ſ nim ſbudźił a ßobu ſ nim na njebjeſke ßadźił w Khryſtußu Jeſußu.“ Wulka je Boža luboſcź k nam, pſchetož wón je ßama luboſcź. Njewurjeknje wyßoka a hłuboka je jeho ßmilnoſcź, pſchetož ſe ßwojeje ßwjateje wyſchiny ßo khila k nam, kiž leżimy we ßwojej krwi jako ſabicźi w ßwěcźe. Mózna a dźiwy cźinjaza je jeho hnada; pſchetož wón móże, ſchtož ženje njeje žadyn cźlowjek myßlił, ßwojeho jeniczkeho narodźeneho ßyna do ßwěta a na kſchiž dacź, ſo by naſch krwawny hrěch ſahubjeny, ßmjercź ſabita, wěcźne ſjednanje namakane było. A ſo by tuto wumoženje wobkrucźił, ſbudźi Jeſußa ſ morwych a ßadźi jeho do njebjeſkeje kraßnoſcze. S Jeſußowym horjeſtacźom wot morwych a ſ Božim ſtpicźom bu wumoženje cźlowjeſtwa hakle prawje dokonjane. Pſchetož — o kajka hnada — Bóh je naß ſ Khryſtußom žiwych ſcźinił. My běchmy morwi w hrěchach, ale Bóh je naß žiwych ſcźinił ſe Khryſtußom w jeho towaŕſtwje. Do tuteho ßmjercźi podateho ßwěta je Jeſuß Khryſtuß wěrne žiwjenje pſchinjeßł; wón je žiwjenje. Schtóž jeho ſ wěru ſapſchimnje, tón ma žiwjenje. My ßmy drje cźi ßami, kiž něhdy běchmy, mamy drje na ßebi hiſchcze Hadamowe ſnamjo, ale tola druſy, pſchetož też Khryſtußowe ſnamjo je nam naczíſchczane. S nim ßmy ſbudźeni a na njebjeſke ßadźeni w Khryſtußu Jeſußu. Haj, wſchitko jenož ſ nim, we nim, niczo bjes njeho. Wón je nam, kiž ßmy hiſchcze na ſemi, měſchczańſke prawo w njebjeßach dał, ſo njeſtejimy, hdyž wopuſchczimy jónu ſemju, bjes domiſny. Wón je nam, runjež nam ſeńſkeho tak wjele hiſchcze pſchiwißuje, pſches ßwojeho ducha njebjeſku myßl do wutroby dał, ſo žadamy ſ mozu, ſchtož je horjekach, ſo pytamy wěcźnoſcź, hdźež Bóh nam ſjewi bohatſtwo ßwojeje hnady we ßwojej wulkej dobrocze. Ach, kak kraßnje je ßo tola Boža wulka luboſcź a bohata ßmilnoſcź nad nami wopokaſała. Tajka wulka hnada Knjeſowa nucźi japoſchtoła k dźakapołnemu wuſnacźu: „Pſchetož ſ hnady ſcze wy ſbóžni ſcźinjeni pſches wěru a to njeje wot waß: Boži dar to je, niz ſe ſkutkow, ſo by ßo nichtó njekhwalił.“ Haj, ſ hnady! So Bóh naß wuſwoli ſa ßudobja ßwojeje ßmilnoſcze, ſa to njerěcźeſche niczo w cźlowjeku, pſchetož wſchitzy ßu morwi we ßwojich hrěchach ſ pſchinarodźenja; ſo Bóh naß ſbóžnych cźini pſches Khryſtußa, ßo njeſtanje někajkeje ſaßkłużby dla, kotruž bychmy měli, pſchetož nimamy žaneje, ale k temu bjesmjeſna a njedowußlědźomna luboſcź jeho nucźi. S hnady ßmy ſbóžni ſcźinjeni pſches wěru. — Wěra ſapſchija Khryſtußa a jeho ſaßkłużbu. Potajkim „wěř“ a niz „cźiń“ — praji evangelij. Wſchitke wucźby, kiž je cźlowjek ßebi wumyßlił a wſchitke wopacźne wukładowanja, ſ kotrymiž je Božu wucźbu wohidźił, praja cźlowjekej: cźiń a ty budźeſch ſbóžny! Wopruj ßwoje žiwjenje, ſtrowoſcź, kubło, abo: poſcź ßo, abo: cźiń dobre ſkutki a ty hrěchow wodacze doſtanjeſch. O hubjeni to wucźerjo, kotſiž radźa khoremu, ſchtož njemóże ßwojeje khoroſcze dla dokonjecź, kotſiž ſawjedu ſ winu wobcźeženeho wěricź, ſo mohł ßam ßebje wumóz. Kak zyle hinak rěcźi evangelij: „Wěř!“ Jenož jene woſtanje ſa twoje wumoženje: ſo ſadwělujeſch ßam na ßebi, ſo wokaſch: Božo, budź mi hrěſchnikej hnadny! A „ſ hnady ſcze wy ſbóžni ſcźinjeni“. — Ale ſchto dyrbiſch wěricź? Japoſchtoł wotmołwi: „Wěř do Knjeſa Jeſom Khryſta, dha budźeſch ſbóžny.“ Wěricź rěka pſchede wſchěm: Hnadu w evangeliju nam podatu pſchijimacź, ſo ßo ſpuſchczamy na nju a dowěrimy, ſo budze Bóh kſchižowaneho a horjeſtanjeneho Khryſtußa dla nam hnadny, ſo nam woda naſche hrěchi a naß woſmje horje do ßwojeje kraßnoſcze. Bjes tuteje wěry žana ſbóžnoſcź. Wěra je jeniczki pucź k ſbóžnoſcźi. Njeßměrnje wjele je tych, kiž ßu w tutej troſchtapołnej wucźbje wo ſbóžnoſcźi ſ hnady, kotruž je reformazija ſaßo na ſjawne pſchinjeßła, měr duſche, ſbóžnoſcź namakali. O derje tebi, hdyž ßy też ty tutu wucźbu evangelija wo hnadze we wěrje pſchijał. — Ale njeſabudź: Nichtó njemóże Jeſußej Knjes rěkacź, khiba pſches ßwjateho Ducha. Tehodla ſ najſnutskowniſcheho ſhonjenja a pſcheßwědcźenja ſ tſecźim artiklom wuſnawamy: ſo žami ſe ßwojeho roſuma abo mozy njemóżemy do Jeſom Khryſta, ßwojeho Knjeſa, wěricź ani k njemu pſchińcź; ale ßwjaty Duch je mje pſches evangelij powołał, ſe ßwojimi darami roßßwěcźił, w prawej wěrje wußwjecźił a ſdźerżał. A naſch tekſt praji: „Wěra njeje wot naß; Boži dar to je.“ Tak ma ßo Knjes k nam ſe ßamej hnadu. Hnada je, ſchtož nam dawa: wumoženje na kſchižu, hnada je, ſo móżemy bracź, ſchtož nam da, ſo doſtanjemy wěru jako ruku, ſ kotrejž dary bjerjemy.

Hnada też je, kotraž dawa wěriwemu móz k nowemu žiwjenju. Schtóž je wot Boha tak wulku hnadu doſtał, tón dyrbi też Bohu ßkužicź a po jeho woli žiwy bycź. „Pſchetož my ßmy jeho ſkutk, ſtworjeni w Khryſtußu Jeſußu k dobrym ſkutkam.“ Kotryž w ſpoczatku ßwět a we nim cźlowjeka ſtwori, tón je w Khryſtußu Jeſußu nowe ſtworjenje ſapoczał. Se ßwjatej kſchcźenizu, ſ kupjelu noweho naroda, ßmy Boži ſkutk, nowe ſtworjenje. Tehodla dyrbimy też w nowym žiwjenju khodźicź. Stare dyrbi ſabyte bycź. Do towaŕſtwa Khryſtußoweho žiwjenja ßmy ſaſchczěpjeni. Tehodla dyrbi naſche žiwjenje też ſnamjo a podobnoſcź jeho žiwjenja bycź. Pißane ſteji: „Wěra bjes ſkutkow je morwa.“ „Hończe ſa ßwjecźenjom, bjes kotrehož žadyn Knjeſa wohladacź njebudze. Hdźež ßo njenamakaja dobre ſkutki, je cźlowjek podarmo wěrił, jeho wěra njeje prawa wěra była, Boža hnada nad nim a też jeho nadźija, ſo budze ſbóžny, je podarmo była. Ně, my njedyrbimy ßo jenož Božeje hnady troſchtowacź, ale dyrbimy w dobrych ſkutkach khodźicź. — Ale ſamóżemy tajke dobre ſkutki ßami ſe ßwojeje mozy dokonjecź, Ně, póſnawſchi ßwoju ßłaboſcź dyrbimy wuſnacź: Móz naſcha dobycź njemóże, my ßmy ſ njej jara ßłabi. Tola hnada Boža je nam bliſko ſ pomozu: „My ßmy Boži ſkutk, ſtworjeni w Khryſtußu Jeſußu k dobrym ſkutkam.“ Wón naß do ßwojeho ſnamja pſchekraßni, ſo też my móżemy prajicź: „Niz ja ßym žiwy, ale Khryſtuß je žiwy we mni.“ Tak je wſchitko hnada, jenož hnada. Ach, ſo by heßło naſcheho žiwjenja było: Hnada! a naſche poßledńje ſdychnjenje we wumrěcźu: Hnada! Hamjeń.

Evangelſzy ſtarſchi.

W ſnatym měſtacźku Bieleſeld bě kónz haprleje ſhromadźene hłowne ſaſtupjerſtwo ſwjaſkow kſchesćźijanſkich ſtarſchich Němſkeje. Tu wuhotowanje bu wobſamknjene ſ „evan-

gelskim ludowym dnjom", na kotrymž žo jich mnoho wobdźěli. Wjednik evangelskich starschich Barlina měješe wulku žwjedźeńsku rěč; w njej dźiwasche na skutkowanje antikhrysta, kotryž žo nětkle pschedewschěm w Ruskej jewi, kotrež pak tež w Němskej sačžuwamy. Knježstwo Boha Knjesa ma žo powalicź, antikhryst ma knježicź! Kommunistiske dźěło a schcźuwanje namakasch kaž mjes młodźinu tak w schulach tak w pišmje tak we wobrasach a hewak.

Schto chzeja dozpicź? Naschcźuwacź lud pschecźiwo kajkežkuli autoricze a k wušměschowanju kschesćijanstwa a zyrkwje a k hanjenju Boha. Hižo stawaja žo nadběhi na Bože domy a hižo kaža žo Boże žkužby. Schto je nusne? Schto dyrbi žo stacź? So evangelske kschesćijanstwo wotucźi a znowa wožiwi w žylnej žiwej wěrje. Bolschewistiskej ideji dyrbi žo napschecźiwo stajicź žylnoscź kschesćijanskeje wěry.

Dźeń žo skónczi s tym, so pschijachu horliwe napominanje a namołwjenje na zły evangelski lud, so by žo dopomnił na drohe pokłady evangelskeje wěry.

Na tole pokasany bycź, je dobre runje nětkle wokoło jutrow. Małe dźěcźi sastupichu do schule. Staraja žo evangelszy starschi wo to, so žwoje roswucźowanje we nabožinje dostawaju. Młodźi konfirměrowani žu wustupili do žiwjenja. Staraja žo evangelszy starschi a dozyła evangelszy wo to, so žo tež dale wobtwjerdźuja we wěrje, so žo dźerža k Božemu domej a k nabožinje a žo hromadźa ke krutym evangelskim zykam? A „dźeń macźerje" je nětkle. To chze dopomnicź macźerje kaž dozyła starschiske domy na to, so žu prěnja wucźerńja nabožiny a nětkle w naschim cźažu ta najwažnischa. Skutkuja wone po tym,

Tuž dajmy žo wschitzy swołacź s tamnym namołwjenjom evangelskeho dnja a mějmy žo po tym s wutrobu, se žłowom a se skutkom.

Sjězd žónskeje młodźiny w Njeßwaczidle.

Njesapomnity nam lětny žwjedźeń Swjatka evangelsko-lutherskich młodych holzow Budyskeho wokrjeża w Njeßwaczidle njedźelu Rogate wostanje. Pucź wot dwórnischcźa po wžy hacź k Božemu domej je s wěnzami, pletwami a młodymi brěsyczkami rjenje wupyschceny. Na wěži naš běła khorhoj se selenym kschižom strowi. A Boži dom, do kotrehož pohladamy, je wot pilnych młodych rukow nanajkražniscko wudebjeny. Hižo do 11 hodźin młode holzy spěwajo po wžy cźahnu. Na kołach a awtach žo jich pschezo wjazy jeńdźe. Wožebity cźah pschijěde. Hdyž žwjedźeński cźah ¾1 hodźin wot dwórnischcźa do Božeho doma žo podawa, je jich na 600 cžerstwych młodych holzow. Wěnzy a kwětki we włožomaj, s cžerwjenymaj lizomaj a wježelе we wocžomaj, wokschewjazy napohlad! Kóžde towarstwo žwoju khorhojcźku psched žobu nježe. Swony sawonja. Cźah do Božeho doma sastupi. Też wožadnych je žo bohata liczba seschła. Boži dom je hacź do poslednjeho městna napjelnjeny. Sawodny kěrlusch saklincźi. Byrgle, młode hłoży a posawny Rakeczanskeho khóra, wot tamneho knjesa fararja Rioty wodźeny, Bohu móznu khwalbu sanoscha. Wožadny k. farař Kapleř wołtarnu žkužbu wobstara. Pschedžyda swjatka, knjes farař Herrmann-Pózkowski, shromadźenym pschiwoła: „To je tón dźeń, kotryž tón Knjes cźinik je. Tohodla sradujmy a wježelmy žo w nim." Jeho prědowanje žo s nutrnymi žłowami na wožadu wobroczi: „Sswjecźcze prawje njedźelu!" Posawny sanoscha: „To je dźeń teho Knjesa." Ssobustaw Njeßwaczidlskeho towarstwa, knježna Hilža Wawrikez, se žwojim rjanym hłožom Hillerjowu „modlitwu" saspěwa. „Te deum", to je „Cźe, Božo, khwalimy" po Božim domje saschumi. Požohnowanje, a prěni žwjedźeński dźěl je žo skónczik. Cźah s Božeho doma wustupi. Pomnik padnjenych wonkach psched durjemi žo s wěnzami pyschi, potom cźrjódy žo do rjaneho parka podadźa, hdźež młode holzy pod starymi schtomami psched starym hrodom s ptaczkami wo wjetu spěwaju. Njebjo žo pokhmuri, tehodla žo wschitko do wulkeje orangerije noweho hrodu podawa, hdźež měschczanske towarstwo rjane ludowe reje a Njeßwaczidlske towarstwo pod nawjedowanjom wožadneje knjenje farařki hru: „Pschetož dźenža je njedźela, a to swježeli naš" pokažeschtej. Nětko pak tež cźěko žej wokschewjenje žada. Kofej a tykanz wo wžy žłodźitej. Ale wjele khwile njeje. ½5 hodźin žo hižo sažo žwjedźeńska zhromadźizna sapocźnje, tež sažo w pschepjelnjenym Božim domje, dokelž njeje na wulkej łubi knježeho hosczenza sa telko ludźi ruma doscź. Ssobustaw Njeßwaczidlskeho towarstwa, knježna Gretla Wawrikez shromadźenych we wjasanej rěczi powita. Wožadny knjes farař jim „Witajcze do Njeßwaczidła!" pschiwoła a rěczi wo wschelakorej wježelosczi a wo najhłubschej, kotraž je towarstwa tu swjedła: wo tej w Khrystušu. Potom sekretarka swjatka, knježna Eichlerez s Drježdźan, Njeßwaczidlskemu towarstwu rjany wobras pjecź mudrych knježnow pschepoda a jo napomina, so by stajnje pod heßłom dźěłało: „Dźimy temu Knjesej napschecźo!" Na to žo knjes superintendenta Fröhlich žłowa jima. We hłubokim pschednoschku: „Njedźela, nasch radostny dźeń!" wón nutrnym pschitomnym pokaže, na kajke krażne waschnje žo móže dźeń teho Knjesa žwjecźicź na wžach a w nješcze, we žwójbje a w Božim domje. Je žwětke woknjeschko w cźěmnej komorzy tydźenja, s kotrehož dusscha do Božeje wěcznoscze pohladuje. Tuž daj twojej dusschi njedźelu! Pschedžyda towarstwow Budyskeho wokrjeża žo hischcze wschěm podźakuje, kiž žu pomhali žwjedźeń tak rjenje wuhotowacź. Knjes farař Paul s Budyschina na kónzu žłowa 73. psalma wožadže pschiwoła: „To je moje wježelе, so žo k Bohu mam a žwoju nadźiju staju na teho Knjesa, Knjesa, so bych pschipowědał wschitke twoje skutki" a modlitwu wuspěwa. Cźaž je žo minył. Rosmołwa wodźerjow žo njemóže wjazy wotměcź. Wožebity cźah na dwórnischcźu hižo cźaka. Spěwajo młode cźrjódy po wžy na njón khwataju. Ruzy s wosow pschezo sažo kiwaju. Hosczo žo sažo domoj wrócźa. Nowa luboscź k swjatkej je do wutrobow sacźahnyła. Njech też žwět dźěło evangelsko-lutherskich towarstwow młodych holzow sa žměch ma, žwjedźeń w rjanym Njeßwaczidle je sažo wěstoscź w młodych wutrobach požylnił a wobtwjerdźił, so žmy, hacź runjež žnano małe jenotliwe towarstwo, tola wulke wójsko pschesjene smyślenych žotrow, kiž žo njehańbuja evangelija wot Khrysta. Wón nasch je a my žmy jeho. To je nasche wježelе!

Njedźelska khoroscź.

Jedyn Jendźelczan je nowu khoroscź namakał: „morbus žabaticus", žerbiki: „njedźelska khoroscź". Tutu khoroscź wopišuje wón tak: „Ta tak mjenowana njedźelska khoroscź je khoroscź, kiž wožebje kemschikhodźerjow nadpaduje. Na tutych pschińdźe njejabzy njedźelu rano nadpad, wot kotrehož žobotu wjeczor najžłabscheho sympton(a) njesacźuwachu. Woni pscheživja prjedy teho dobru nóz, je też jim hischcze derje pschi žnědanju, ale potom, hdyž je cźaž, do Božeho doma hicź, pschińdźe nahle tón nadpad na nich a dźerži jich tak dołho hacź Boża žkužba nimo njeje. Potom cźuja žo trochu wolóženi a poživnja žo sažo pschi dobrym wobjedźe. Po-

połdnju je jim zyle derje, móżeja žo wukhodźowacź, też kosej sažo žłodźi a sabawjeja žo ſ pſcheczelemi wo politizy a druhich podeńdźenjach. To dźiwne na tutej khoroſczi je, ſo kóždy ras wuſtupi, hdyž je cžaž do Božeho doma hicź. W tydźenju patijenta žanych wobcźežnoſczow nima. —

A dźiwne hiſchcże też je, ſo tuta khoroſcź runje też tajkich ludźi nadpadnje, kiž žo na to powołaja, ſo žu dobri kemſchikhodźerjo; ſpanje a apetit pak tuta khoroſcź njekaſy.

Hacž žo tuta ſtraſchna khoroſcź też pola naž njeje roſsčěrika? Wona nadpadnje jenotliwych a zyłki. Huſto doſcź dołho njetraje, je zyła žwójba, haj zyły dom natyknjeny, hdyž je jedyn w domje ſthorik. Wožebje natykowaza je tuta khoroſcź, hdyž nan abo macź na nju ſkorža, abo hoſpodaŕ a hoſpoſa, mjenje, hdyž ju nękajki młoduſchk ju ſ wonka domoj pſchinježe. A kaž dom tak móže tuta khoroſcź też zyłu wjeß haj zyłu wožadu a krajinu natyknycź. Kaž epidemija žo wona roſcheŕi. Straſchniſcha pak je wona hiſchcże, hdyž bywa chroniſka. Epidemije žo ſwjetſcha po cžažu ſažo ſhubja. Chroniſke khoroſcże žu cžežko pſchewinycź, wſcho jene hacž hdyž to jenotliwy khori abo zyłe zyłki.

Najlěpſcha pomoz je po ſtarej ſažadże, žo hladacź khoroſcże, ſo cże hakle njenadpadnje. A tu pomhaj wjetſcha kźiza dobreje wole a ſaſchczěpjenje žwěry a někotre wokomiki nutrneje modlitwy.

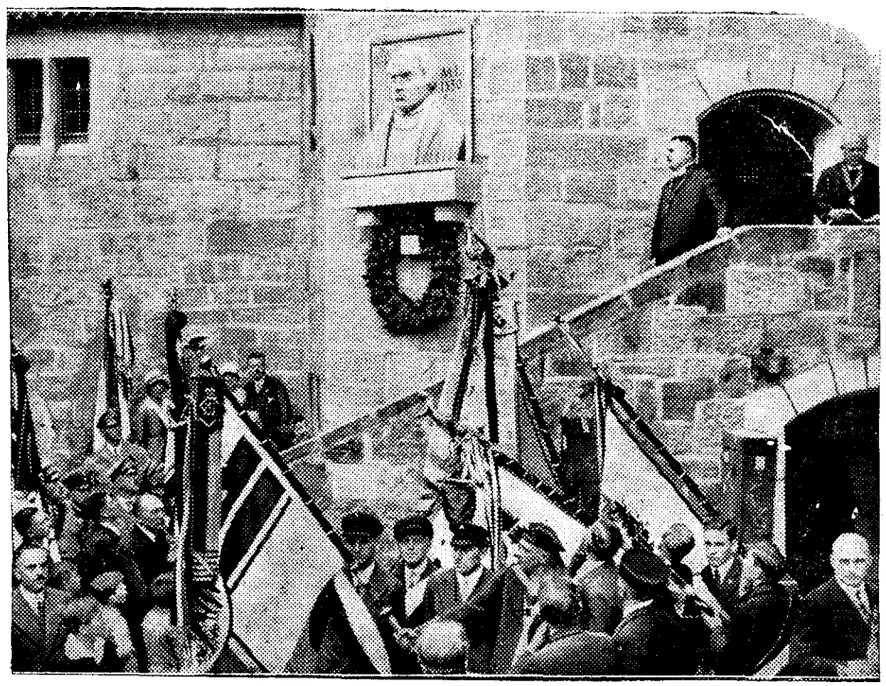

Lutherowe žwjedźenje na Koburgſkim hrodže.

Pſched 400 lětami namaka dr. Měrcźin Luther wucźek a wukhow na Koburgſkim hrodže, žłuſchazy ſakſkemu kurwjerchej. S pſchileżnoſczu tuteho žwjedźenja wopomnjenja wotměchu tam žobotu 17. meje a njedźelu 18. meje lutherſke a zyrkwinſke ſjednoczenſtwa wſchelake žwjatocžnoſcże. Poſtawu dr. Luthera, do ſcźěny hroda ſapuſchczenu, žwjatocžwotkrychu.

S hory Athos.

Hora Athos w Grichiſkej je ſ cžaža wulkeje wójny drje bóle ſnata hacž prjedy. Na njej žydla prawowěrni ruſkobołharſzy mniſcha. Woni tworja tam takrjez mały ſtat žami ſa žo. Hižo dlěje hacž 100 lět maja tam žwój klóſchtr.

Tuczi mniſcha žu žo nětko ſ wobſtórżbu wobrocźili na Swjaſt Ludow. Skorža pſchecźiwo grichiſkej wyſchnoſczi, kotraž je jim njedawno dźěl jich leżownoſczow bjeſe wſcheho prawa wſaka. Dozyła žo na to wobcźežuja, ſo Grichiſka dźeń a bóle pokaže wotpohlad, mnichow ſ jich ſtareho žydliſchcża wucźiſchcźecź.

Tole je ſajimawe. Mamy tu ſnamjenja cžaža. Wone pokaſuje kaž druhe zyrkwi pſchecźiwneho ducha. Pſchetoż jenoż politiſke drje tuto požadanje grichiſkeje wyſchnoſcże njeje, njech też zyle wěſcże tu politika žobu hraje. Schtoż žmy we poſlednich lětach ſ Grichiſkeje žłyſcheli, jewi nam moderneho ducha, kotryž niz ſ zyrkwju a ſ nabožinu, ale pſchecźiwo zyrkwi a nabožinje.

Zyrkej a ſtat.

Bibliju, kotraž budże po hacž žem wukhowanych rukopiſach pſchełożowazeho reformatora Luthera cźiſchczana, chże ſjednoczeńſtwo „Wartburgſtiftung“ wudacź. To budże woſebity a ſajimawy jubilejny pomnik wſchěch 400lětnych jubilejow reformazije, wožebje wěſo też Augsburgſkeho wěruwuſnacża, kotrež je zyle na bibliju ſałożene. Ale wſchak doſpołna biblija to njebudże, dokelž wſchě Lutherowe rukopiſy wjazy nimamy. Něhdże 600 łopjenow abo 1200 ſtron je jdźerżanych. Mjes tutymi žu wožebje ſtawiſniſke a proſetiſke knihi St. Teſtamenta.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

— **Wólby žu ſažo tu!** Nowy poſpyt, polěpſchenja wudobycź. Budźemy to? Wſcho, ſchtoż hacž dotal bě, praji: Ně, dołhoż wſcho pſchi ſtarym woſtanje. A wono woſtanje wſcho pſchi ſtarym, byrnjež też nowowólba była a žnadź nowe partaje pſchiſchła, dołhoż žo wſcho hoſpodaŕſke a politiſke žiwjenje njewobnowi ſ tym, ſo žo ſ duchom kſcheſcźijanſkeje wěry pſchewinje a napjelni; wſcho woſtanje pſchi ſtarym a bywa žnadź hiſchcże hubjeńſche, dołhoż žo też politika a hoſpodaŕſke žiwjenje njeſtaji pod roſžudźenje a wjedniſtwo evangelſkeje kſcheſcźijanſkeje wěry. Abo ſchto dawa nam prawo, runje politiku a ſjawne žiwjenje dźělicź mot kraleſtwa a knježſtwa teho, kotryž je prajił: „Mi je data wſchitka móz w njebjeżach a na ſemi?“ Nichtón, cžłowjek je žebi jo jenoż pſchiſłużowjił, dokelž žo jemu tak tuta wěz lóžo cžini. Pſcheměnmy to a wono budże lěpje! Wěſo budże to nowe wojowanje, pſchede wſchěm też wojowanje ſe žobu ſamym, dokelž žo cžłowjek nochze w tutym podcźiſnycź Jeſuſej. Ale nicžo zyle nowe. We Württembergſkim žejmje ſteji tuto nowe kſcheſcźijanſke hibanje hižo we roſžudnym wojowanju a w prózowanju wo nowe ſtejniſchczo a to pod mjenom „Chriſtlich-ſozialer Volksdienſt“.

Liſtowanje. T. w B. ſa Swjatki. — R. w B. ſa žwj. Trojizu.

Cźišło 23 · **Pomhaj Bóh!** · Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbſke njedźelſke kopjeno

W Budyſchinje **8. junija 1930** **Bautzen**

Samołwity redaktor farar Wyrgacz w Noßaczizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźernje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa kóždu ßobotu a płaczi ſchtwórczlětnje 108 ſlotych pjenjezkow

Sswjatki.

Na Eſeſ. 2, 19—22.

„Twoja wola ßo ſtań kaž na njebju, tak tež na ſemi!“

Pod tutej wulkej próſtwu, kotruž je Jeſuß nam do duſche a ßwědomnja ſanurił, rospominajmy ßebi praſchenje, ſchto je Bóh cźinił, ſo by ßo jeho wola ſtała w cźłowiſkich ſkutkach, w ludowym źiwjenju. Tole praſchenje je zyle ßwjatkowne. Pſchetoż prěnje ßwjatki běchu njebjeßa na ßwěcźe: Boża wola ßo ſta na ſemi, Boži duch ſkutkowaſche móznje, prěnja woßada bě cźěło, kotrehoż hłowa běſche Jeſuß Khryſtuß, a to je wſchitko Boži ſkutk, ſkutk ßwjateho Ducha w Khryſtußu.

Tak móżeſche ßwjaty Pawoł na eſeſiſku woßadu pißacź: Wy nětk njejſcźe wjazy hoſcźo a podróżnizy, ale měſchcźenjo ſe ßwjatymi a Boži domjazy, natwarjeni na ſakład japoſchtołow a profetow, hdźež Jeſuß Khryſtuß ßam róžkny kamjeń je, na kotrymž zyłe twarjenje hromadu ſwjaſane roſcźe ke ßwjatemu templu w knjeſu, na kotrymž też wy ßobu ſtwarjeni ſcźe k Božemu wobydlenju w duchu.

Njeje wěrno, ſo ßu to njebjeßa na ßwěcźe?

Bóh Knjes je najprjedy, ſo by ßo jeho ßwjata wola ſtała na ſemi, ßwój bójſki ſakoń dał. Mójſaß bě jeho grat. Wjele profetow je ſa tutón ſakoń wojowało. „Ja ßym tón Knjes, twój Bóh, ty njedyrbiſch — ty dyrbiſch — tak w iſraelſkim ludu hłóß ſ njebjeß ßłyſchachu, a ſchtó by tehdy mohł na myßliczku pſchińcź, ſo jeniczka kaſnja Božeho ſakonja njepłaczi? Też Fariſejſzy běchu kruczi wucźerjo Božich kaſnjow. A hdyž je Khryſtuß pſchiſchoł, ſakoń dopjelnicź, to běſche najmózniſchi ſkutk Božeje pomozy, ſo ſakoń njeby ludźi tamał, ale ſo bychu w duchu a prawdźe ßo Božeho ſakonja dźerżeli a nowe mozy źiwjenja dóſtali.

Nětko jara ſlě ſteji, hdyž woßrjedź kſcheſcźijanſkich ludow ßo ważne Boże kaſnje wjazy ſa płacźaze njewobhladaja, najprjedy prěnje tſi, kotreż pobożnoſcź wutrobow żadaja, potom ſcheſta, kotraž ßwójbu twari, a we wěſtym naſtupanju też pjata, kotraž wſcho źiwe ſchkita, haj w kraju bolſchewikow ßama ſchtwórta!

Tak je kſcheſcźijanſtwo jara podrywane. Zyrkej Knjeſowa ma ſlě wojowacź wo ßwoje wobſtacźe, wo prawo a wěrnoſcź ßwojeje wucźby wo Bohu ſpodobnym źiwjenju. Kóždy kſcheſcźijan ſteji we wulkim ſpytowanju, ſo wotpadnje. Wabjenje hřěſchneje krwě dóſtawa ſtraſchnu podpjeru, hdyž płacźiwoſcź Božich kaſnjow wjazy wěſta njeje, ßwědomnje w khabłanju ſteji, cźłowjek ßo Boha njeboji, żaneho wěſteho ſakłada pod nohomaj nima.

„Njebjeßa na ſemi“, to je żadanje a żadoſcź njewěrjazeho ducha, kotryž też ßame Jeſußowe wucźby k temu trjeba, ſo by ßo prawo na ſeńſke ſboże ſakožowało. Kſcheſcźijan, kiž we wěrje doſcź ſkrucźeny njeje, da ßo ſ tym ſjebacź.

W Jeſußu pak je jaßne, kaž ßłóncźne ßwětło, ſo dyrbja njebjeßa we wutrobach bycź a ſo na żane druhe waſchnje ßo cźłowiſke źiwjenje a ſboże njemóże ſpěchowacź abo polěpſchowacź.

Zyle do ſnutſkowneho naß pokaſuje tale japoſchtołſka wucźba wo Božich domjazych, ſo ßu natwarjeni na ſakład japoſchtołow a profetow, hdźež Jeſuß Khryſtuß ßam róžkny kamjeń je. Kak ßo kóžda wěrjaza duſcha natwari, hdyž Jeſuß rěcźi, hdyž japoſchtoljo ßwědcźa wo ßwojej ſbóżnoſcźi we wěrje

a kóždy ſacžuwa, kak je ßwět pſchewinjeny, hdyž ſchtó ßo je ſ Boha narodźił w Khryſtußu! Tak ßmy w duchu ſwjaſani ſe žiwjenjom, kotreż je wot Jeſuża wuſchło, a mamy ßami tajkeho ßwjateho žiwjenja něſchto we ßebi. „Ssym žiwy, praji Pawoł, niz pak ja, ale Khryſtuß je žiwy we mni.“

Tole žiwjenje potom wſcho ſeńſke na lěpſche waſchnje ſarjaduje: pſchedewſchěm ßwětne wězy na ważnoſczi ſhubja! To je jara ważne. Mohło to zyle ſkutkowacź, by hižo zyke žiwjenje hinajſche było, měrniſche, ponižniſche, ſpokojniſche.

„Zyke twarjenje hromadu ſwjaſane roſcże k ßwjatemu templu w Knjeſu, na kotrymž też wy ßobu ſtwarjeni ſcże ke Božemu wobydlenju w Duchu.“ To je kaž ßwjate widźenje we wěrje: njebjeża na ſemi, woprawdźite njebjeża we wutrobach, to widźi Pawoł we woßadże eſiſiſkej.

„Też wy ßobu.“ To daj nam Bóh w naſchej drohej zyrkwi! Hamjeń.

Sswjatki.

Hłóß: Kak rjenje ßwěcźi ſerniczka.

O Sswjaty Ducho, pój nětk k nam,
Scźel ßwětło hnadne wutrobam.
We ſeńſkim cźěmnym dole,
Budź ty ßam ßwěrny wodźeŕ nam
Na wuſkim pucźu k njebjeßam.
Do Božej' ßwjatej wole
Khowaj, wołaj
Ssem wſchěch wſchudźe, kiž we błudźe
Sso tu wodźa,
Njech we wěrnym ßwětle khodźa!

Po zyłym hřeſchnym cźlowjeſtwje
Płodź měr a nowe žiwjenje,
O miłe, ßwjate ducże.
Ach, pomhaj wſchitkim pokutnym,
Też wěru poßylń wěrjazym,
A wodź naß Boże pucże.
Pój k nam ty ßam
Twoja hnada pomha ſ pada,
Tebi damy
Cźěło, duſchu, wſcho ſchtoż mamy!

Pſchińcź, ßłónzo jaßne, ſ wyßoka,
So twoje pruhi wohrěja
Lódſymne duſche khude!
Daj, ſo nětk wſchitke wotucźa,
Kiž w hřěcha nozy twjerdźe ſpja,
So njeſkomdźa wſcho tudy.
Skludźuj, ſbudźuj
Tych, kiž w hřěchach, w hordych ßměchach
Žorty maju,
So ßo k wěrje nakaſaju!

Pój, wutuṕ wſchu móz cźěmnoſcże
A duſche wodź do wěrnoſcże,
So pſchińdu Boże ßudy
Na njepokutnoh' hřeſchnika,
Kiž ſ hordoſczu cże ſazpiwa,
Je w hřěchach žiwy tudy!
Hnadu, radu
Wußměwz hani, Boha rani
Maku khwilu,
Jónu pak ma wěcžnu cźwilu!

O ßwjata móz ty njebjeſka,
Njech luboſcź k tebi ſeſkhadźa
We kóždej duſchi ſnowa!
Budź, woſtań ſ hnadu pola naß,
Hacž ſajſchoł je naſch ſeńſki cźaß
A cźěło dźe do rowa! —
Duſcha, ßłuſcha
Wuſtrowjena wußwjecźena,
Bohu luba,
K Wótzej dom do wěcžnoh' ßluba!

Tak, Sswjaty Ducho, pój nětk k nam
A ßwjatki ſhotuj wutrobam
Wſchěm žohnowane ſ hnady!
Też dźenża ßwjate płomjeſchka
Sso we naß nuſnje trjebaja,
Ty žohnujeſch tak rady.
Pój k nam ty ßam,
Dawaj radu, Božu hnadu,
So my měli
Měr a ſ tobu troſchni byli!

J. W.

Luther w Augsburgu.

II.

Prěni krócź je Luther 1512 do Augsburga pſchiſchoł, kaž ßmy też tu piſali. Druhi krócź pſchińdźe wón do tuteho ſtareho, ßławneho měſta w lěcże 1518. Pſchi prěnim wopycże bě wón hiſchcże zyle romſki mnich, pſchi druhim bě wón hižo tón, kotryž bě katolſkej zyrkwi pſchewjele ropota a hary naczinił; wona měješche ſa nuſne, jemu tak abo hinak hubu ſakaſacź, ſatykacź.

W lěcże 1518 bě też kěžorſki ßejm w Augsburgu. Kěžor Maks bě jón ſwołał. Dwaj dnjej po wotpucźowanju kěžora pſchińdźe Luther do Augsburga, 7. oktobra. Wón bě tam ſkaſany wot jeneho, kiž bě ważna wožoba pſchi kěžorſkim ßejmje a kiž njebě hiſchcże měſto wopuſchcził. To bě bamžowy kardinal Kajetan.

Tutón měješche nadawk, Luthera k ßebi ſkaſacź a wuſkutkowacź, ſo Luther wſcho, ſchtoż bě piſał a rěcźał pſchecźiwo bamžej a romſkej zyrkwi, wróczo wſa a wotmjelkny.

Tuż bě to cźežki pucź, na kotryž bě ßo Luther do Augsburga naſtajił. Ssamo ſaprajichu, ſo je tutón pucź do Augsburga cźežſchi był hacž tamny do Wormßa. Cźakaſche tola w Augsburgu na Luthera to prěnje wojowanje ſ nahladnym a wożebitym ſaſtupjerjom katolſkeje zyrkwje.

Dwaj pſchecźelaj jeho pſchewodźeſchtaj: Leonhardt Bayer ſ Wittenberga a Wenzelslaus Link ſ Nünberga. W klóſchtrje Sswj. Hany ßu bydlili. W zyrkwi Sswj. Hany je Luther tehdy w oktobru 1518 wſchědnje mſchu cźitał; wón bě dźě tola hiſchcże katolſki měſchnik. A wſchědnje je wón tam też zyle wěſcże ſe ßwojimi modlitwami pſched Bohom pſchebywał, wón, kotrehož tola ſnajemy jako mózneho a wěrneho modlerja.

Hacžrunje bě kardinalej woſjewjene, ſo je Luther dóſchoł, njedoſta Luther tola žane poruczenje, k njemu pſchińcź. Sa to pſchińdźechu druſy k njemu, ſo bychu Luthera ſa kardinala pſchihotowali, t. r. ſo bychu Luthera na to pſchihotowali, ſwolicź do teho, ſchtoż bě žadanje kardinala: wróczo wſacź a wotmjelknycź. Hacž je ßo jim to ſchlachcźiło, pokaże wuſbytk tutych Augsburgſkich jednanjow.

Dźeń 12. oktobra, wutoru, ſkónczńje dźěſche Luther, pſchewodźany wot pſchecźelow k Fuggerez domej, w kotrymž kardinal bydleſche. Tam jeho ke kardinalej dowjedźechu. Kaž

bě to waſchnje, cźišny ßo Luther pſched nim na ſemju. Hakle po dwajkrócźnym kiwnjenju ßmědźeſche ßo ſaßo ſtupicź. A nětk ſapocźa ßo rosmołwa.

Kak pſcheceźelniwy bě Kajetan. Wukhwalowaſche Lutherowu wucźenoſcź a wobhonjowaſche ßo ſa jeho Wittenbergſkim ſkutkowanjom. To Luther njebě wocźakował. Tak pſchipódla rjekny kardinal: „A ſchtoż to druhe naſtupa — to je jednora wěz: Ty woſmjeſch wróczo a ßlubiſch, ſo ženje wjazy niczo tajke kaž tute 95 theßow njepißaſch.“

Zyle ponižnje ſapocźa ßo Luther ſakitowacź. Kajetan ſtaji jemu napſchecźiwo zyły rynk městnow ſe ſpißow bamžow, kotreż pſchecźiwo Lutherej ßwědczachu. Luther powoła ßo na bibliju. Tak rěczeſchtaj, ale ßo njedorěczeſchtaj. Luther wuproßy ßebi 24 hodźin ſa pſchemyßlenje.

Ssrjedu dźěſche Luther ſaßo ke kardinalej. Bu mjenje pſchecźelnje witany. Sskyſchešche wußměſchowaze ßłowa. Rěczeſchtaj a rěczeſchtaj, ale ſaßo ßo njedorěczeſchtaj. Skónczńje Luther wo to proſchešche, ſo ßměł ßwoje měnjenje pißnje roſeſtajecź. To bu jemu dowolene.

Schtwórtk pſchepoda Luther ßwoje pißmo kardinalej. Tutón ßo nětk pokaſa, kajkiž po prawom bě, hordy a ßebjewědomny. Wón ßo na Luthera wottorże, ſo by ßo to kóždemu druhemu ſezło. Luther ßo njeſtróži. Wón ßam poſdźiſcho praji: „Tuž tež ja ſapocźach wołacź!“ A tak ſraſyſchtaj ſlě do ßo. Skónczńje kardinal roshorjeny ſawoła: „Je doſcź! Wſmi wróczo!“ Luther mjelczeſche. „Tuž dźi“, rjekny Kajetan, „a njepſchińdź ſaßo, khiba ſo by wróczo wſak!“

Luther dźěſche a cźakaſche, hacź by ſ Fuggerez doma něſchto ßłyſchał. Nejwědźeſche, ſchto cźiniecź. Bjes dowolnoſcźe njeßmědźiſche wotpucźowacź. Bu ßobota, bu njedźela. Luther a jeho pſcheceźeljo ßo bojachu, ſo kardinal na ſle myßli. Jako bě ßo dźeń ſaßo minył a niczo ßo ſjewiło, póßła Luther liſt Kajetanej. W tutym rosłoži, ſo je khory a bjes pjenjes a njemóże ßwojim pſcheceźelam w klóſchtrje dale ſ cźežu bycź a ſo tuž pocźehnje w Božim mjenje dale.

Wotmołwy pak Luther też na to njedoſta. Tuž ßo rosßudźi cźeknycź.

Tachantiſki prědar Khryſtoſ Langenmantel wotewri jemu w cźěmnej nozy pobocźne wrotka měſchczańſkeje murje. Tam cźakaſche ſtary wotroczk ſ konjomaj. S tutym wotjěcha Luther a dojěcha w nozy hiſchcźe do Manheima. To njebě niczo dobre, tuta jěchanza pſches nóz po hubjenych a njeſnatnych pucźach ſa njeho, kiž njebě tak prawje ſwucźeny, jěchacź, kiž bě też jenoż draſtu mnicha wobleczeny.

Ssmjercź mucźny ſwjeſe ßo ſ konja a ſpaſche hacź do ßwětkeho dnja. Potom jěchaſche dale do Nürnberga. Tam ſhoni, ſo bě prawje cźinił, ſ Augsburga cźeknycź. Jeho Augsburgſzy pſcheceźeljo jemu pißachu, ſo je Kajetan wot bamža liſt doſtał. Bamž ßebi żadaſche, ſo by kardinal Luthera ſajał a do Roma póßłał.

Tam by ßo, to bě měnjenje, lohko městno namakało, hdźež by Luther ßo na mjelczenje ſwucźił. Bóh to njebě chzył; bě Luthera wumohł.

12 lět poſdźiſcho doſta tak rjez Lutherowe ßwědczenje a wuſnacźe lěta 1518 ßwjatocźne wobkrucźenje: Wěrjazy toho hibanja, kotreż Luther bě ſbudźił, kotreż cźi jeni ſ dźakom a ſ khwalenjom mjenuja reformaziju, cźi druſy pak ſ hněwom a hanjenjom wěrjazy tutoho hibanja ßo w Augsburgu wuſnachu k tej wěrje, kaž bě ju nam Luther ſnowa wotkrył a dał. Njech Luther po cźěle tam ßam ßobu njebě w lěcźe 1530, jeho ſkutk tam bě a wopokaſa ßo pſched kěžorſkimi a bamžowſkimi mózny, ßylny, wutrajny.

Tež nětkle budźe wón ßo tajki wopokaſacź, njech tež ſle mozy a móznaŕſtwa pſchecźiwo njemu ßu. So bychmy wſchitzy ßo ſ nim wopakaſali wěrni, ßwěrni evangelſzy, lutherſzy!

Próſtwa wo ßwjateho Ducha.

Pój ſ njebjeß Ducho Sswjaty,
Měj we naß bydlenje,
So był tu wotehnaty
Tón duch wſchej' cźěmnoſcźe,
Kiž nětko knjeżſtwo ma
Na zyłym ſłym tu ßwěcźe
A kotrymž cźłowiſke dźěcźi
Tak jara hołduja.

Ach, wuſběhń ſ hrěchow nozy
To liwke ſchesćanſtwo,
Daj duſchi nowe mozy,
Hdyž ſły lóſcht ſběha ßo.
Kaž w rjanym naléczu
Wſcho woživi a roſcźe,
Tak wubudź ſe ſparnoſcźe
Wſchěch k nowom' žiwjenju!

Wucź hidźicź naß wſchě ſłóſcźe,
O ducho wěrnoſcźe,
A daj nam ſ wyßokoſcźe
To prawe póznacźe,
So nam, kiž hrěſchni ßmy,
Je tu pſches Jeſom Khryſta
Nětk hnada Boża wěſta,
Hdyž jenoż wěrimy!

Ach, ſakhowaj naß ßwěru
Pſched leſcźu Satana,
Nam poßylń ßłabu wěru,
Hdyž ſtrach naß wobdawa!
Wucź naß, ſo w modlitwje
Sso Bohu poruczimy
A zyle dowěrimy,
Wſchak wón naß lubuje!

Daj nam we ſtyſknej nozy
Tam horje ſhladowacź,
Hdyž ßměmy po wſchej próży
Toh' Knjeſa wohladacź.
O kajke wjeßele
Je w njebjeßach, hdźež ſpěwa
Wſcha wumožena ßyła
Najrjeńſche kěrluſche! H. B.

Młodźina a mišionſtwo.

Naſch cžaß ſkorži na młodźinu. To cžini woßebje nětkle wokoło jutrow ſtarſchim a druhim ſtaroſcže a je dozyła ſtaroſcž wo pſchichod. Tuž je to kaž wokſchewjaza ßłóncžna pruha do wſcheho cžémneho, ßłyſchecž, ſo je ßo 100 młodźenzow w Lipſcžanſkim mišionſkim domje ſamolwiło ſa dźěło na mišionſkim polu. Woni pſchikhadźeja ſe wſchěch worſchtow naſcheho luda. A nimo toho pſchikhadźa wob měßaz ſchěſcž haj wóßom ſamolwjenjow młodych holzow, kotreż chzeja jako wucžerki abo wothladarki khorych mišionſtwu ßłužicž.

Tu njehodźi ßo prajicž, ſo tu ta myßl cžěri, ſaſtarany bycž w tutym cžežkim hoſpodarſkim cžaßu. Mišionſtwo njeſamóže tola dozyła, ßwojim dźěłacžerjam a dźěłacžerkam „ſaſtaranje“ ſtikžecž w tym ſmyßle, w kotrymž ßo to tak wo „ſaſtaranju“ rěcži. Nimo toho žada ßebi pſchihotowanje 7 lět woporniweho dźěła.

Wono drje budže tak, ſo ßo w młodźinje pſchi wſchej liwkoſcži kſcheſcžijanow pſchedobywa ßylna mišionſka wola. A wono budže, da-li Bóh, też dale tak, ſo ßo młodźina womłodźi ßama, pſchewinywſchi ſ mozu wěry ſadźěwki a hacženja, w mozy wěry do Jeſuſa Khryſtuſa. Bóh daj, ſo też naſcha wjeßna młodźina cžaß njeſkomdźi!

Zyrkej a ſtat.

— **Sserbſki ſtipendium** ſa tutón ſemeſter je ſaßo wupiſßane. Saſke krajne konſiſtorſtwo, kotreż jo dawa, je to we ßwojim ſakońſkim kopjenu woſjewiło. Wono wucžinja 300 hr. Dostacž móže tuto ſtipendium bohoßłowz Lipſcžanſkeje univerſity, kotryž ßerbſku rěcž wuknje a ßo na to ſwjaſa, ſo ßo po dokonjanych pruhowanjach krajnemu konſiſtorſtwu pſchedſtaji, ſwólniwy, ßerbſko-němſkim woßadam ßłužicž. Prózſtwy wo tuto ſtipendium maja ßo hacž do 15. junija pola Evangelſkeho krajneho koſiſtorija w Drježdźanach wotedacž.

— **Wo Duringſkej** ßo nětkole wjele rěcži a piſche, woßebje też wo jeje ſchulſkich modlitwach, kotreż buchu też we wſchelakich nowinach woſjewjene. Pſchecžiwo tutym woſjewjenym modlitwam hodźi ßo zyle wěſcže wjele prajicž; wulzy wažne pak pſchi tym je, ſo ſtat pſchipóſnawa prawo na ſchulſku modlitwu. To je pſchikładne.

— **Se ſkutkami,** kotreż korjenja we wěrjazej wutrobje, porazyſch najlěpje wſcho, ſchtož ßo pſchecžiwo kſcheſcžijanſkej wěrje ſběha. To pokaže cži to, ſchtož ßo we Wiedenſahlu we Hannoverſkej poda. Tam bě ſwjaſk „Tannenberg“, kotryž pſchecžiwo kſcheſcžijanſtwu ſchcžuwa, ſhromadźiſnu poſtajił, kotraž dyrbjeſche nowych pſchiwißowarjow pſchiwabicž; něſchto dnjow prjedy bě wón w Lokkumje wohanił bibliju. Schto ßo ſta? Nimale zyłe młódſche mužſke wobydlerſtwo Wiedenſahla ſeńdže ßo w domje, w kotrymž bě ſhromadźiſna „Tannenberga“, ale woni njeſaſtupichu do tuteje, ale dźerżachu woßebitu ſhromadźiſnu w rumje, kotryž bě pódla tamneje ſhromadźiſny. Tam rěcžeſche młody bur, kiž bě ludowu wyſchſchu ſchulu wopytował, w kſcheſcžijanſkim duchu wo nadpadach a wumjetowanjach tamneje ſtrony a ſbudźi žiwu rosmołwu, pſchi kotrejž ßo też dźěłacžerjo wobdźělichu. Wiedendahlſzy ſkónczichu ßwoju ſhromadźiſnu ſ tym, ſo tón ſaſtupny pjenjes ſapołożichu, kotryž běchu ßebi Tannenbergſzy žadali, a ſo poſtajichu, ſo ma ßo tutón nałożicž ſa kup noweho harmonija ſa pacžerſku ſjstwu.

— **Pſchecžiwo ßwjatkam** měri ßo po wſchěm ſdacžu ſjěſd kommuniſtiſkich ſportſkich ſwjaſkow, kotryž budže ßwjatki we Erfurcže. Po bolſchewikſkim waſchnju ßo na njón pſchihotuja. Chzedźa ſ nim ſdobom pſchecžiwo naboženje wuſtupicž, podobnje kaž běchu wojowanje pſchecžiwo jutram pſchihotowali; ſ tutoho wſchak wjele njebu. Ssnadź měnja, nětko ßwjatki wjazy dóſpěcž. Kak k tomu wabja, ſhoniſch ſ lecžazych kopjenow, kotreż woni roſcherjeja. Na pſch. tam cžitaſch: „Seſcherćže ßwjateho ßwjatkowneho Ducha ſ cžerwjenej pjaſcžu proletow!“ abo: „Pokažcže, ſo je armeja bjesbóžnych wjetſcha hacž ßwjata kſcheſcžijanſka cžrjóda!“ — Schto ſ tajkeho budže, to je pola kſcheſcžijanow, to je też pola naß. Sswjecžimy my ßwjatki jako ßwjatkowni, kotſiž ßu roſßudźeni, ßo ſ mozu Sswjateho Ducha wopokaſacž jako kſcheſcžijenjo, kotſiž ſe wſchej khwatnoſcžu chzedźa kſcheſcžijenjo bycž?

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

W **Budeſtezach** ßwjecžeſche ßo na dnju Božeho ſtpicža rjany ßwjedźeń pobocžneho Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa. Kak rjenje běchu zyrkwini pſchedſtejicžerjo Boži dom pyſchili. Běchu ſeleny lěß do zyrkwje pſchinjeßli a bě tohodła lubosny napohlad, jako ßwjedźeńſki cžah pod nawjedowanjom knjeſa wyſchſcheho fararja Sarjeńka ſ Khwacžiz a druhich duchownych do Božeho doma ſacžahny. Po ſakkadźe ſcženja Mark. 16, 15—16 prědowaſche knjes wyſchſchi farař wo Guſtav-Adolfſkim dźěle, kak do dalokoſcže ßaha, kak do hłubokoſcže pſchima a ßo do wyßokoſcže ſběha. Naſcha luba ßerbſka Boža ßłužba bě ſaßo kraßna, a ßwjedźeńſki prědař wjedźeſche ßwoju nutrnu ßerbſku woßadu na tajke wyßokoſcže, ſo wſchitzy bohacže a hłuboko natwarjeni ſ wutrobnym dźakom ſa dar, kiž běchu doſtali, domoj dźěchu. Też knjes kantor Ssmoła natwarjeſche woßadu hłuboko ſe ßwojim zyrkwinym khórom. Bě hižo dopołdnja Boža ßłužba ſa dźěcži, w kotrymž knjes farař Krawz ſ Budyſchina prědowaſche, dha bě po ßerbſkej Božej ßłužbje popołdnju ½4 hodźin němſka ßwjedźeńſka Boža ßłužba, hdźež knjes farař Gottlieb ſ zyrkwje Sswj. Trojizy w Drježdźanach prědowaſche. Też tuta Boža ßłužba bě jara rjana. Po Božej ßłužbje bě w młodoſtnym domje hłowna ſhromadźiſna pobocžneho Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa. Tuta ſhromadźiſna bě też jara derje wopytana a wopytarjam woprawdže też wjele wubjerneho daſche. My ſpominamy na pſchedneſchk knjeſa ßwjedźeńſkeho prědarja: wo naléczu wěry w Cžéſkej a na kraßne dary zyrkwineho khóra a ſoliſtow. Njeby ßo telko rjaneho poſkicžało, dha njebychu też poßłucharjo ſkoro hacž do wjecžora 8 hodźin wutrali, ale tak bě jedyn po druhim na tutym dnju pſchezo rjeńſchi a pſchezo ſaßo hladamy polni wutrobneho dźaka wrócžo na naſch rjany ßwjedźeń a ßo dźakujemy Bohu Knjeſej ſa jeho hnadu, ſo je nam Boże ſtpicže tak bohacže žohnował. Dary, kiž ßu ßo na tutym dnju ſa Guſtav-Adolfſke dźěło woprowałe, ßu też wulke. Po ßerbſkej Božej ßłužbje bě ſběrka 120,14 hr. a po němſkej Božej ßłužbje 146,94 hr., hromadže 267,08 hr. Wyſche toho woprowachu dźěcži a kſcheſcžanſke towaŕſtwa hiſchcže 180 hr., tak ſo zyły dar 447,08 hr. wucžini.

W **Žitawje** ßwjecži hłowne Guſtav-Atolfſke towaŕſtwo ßwój tuletny hłowny ſjěſd. 16., 17. a 18. junija ßo tam ſkhadźuje. Mjes druhim je póndźelu 16. junija wjecžor we 8 h. powitanſka ſhromadźiſna. W njej rěcži D. Mahnert-Innsbruckſki wo „Evangelium w Tirolſkej“. Wutora je hłowny dźeń. Dopołdnja w 9 hodź. je ſjawna hłowna ſhromadźiſna; popołdnju w 5 hodź. ßwjedźeńſka Boža ßłužba w Janowej zyrkwi. Sswjedźeńſke prědowanje ſměje Litwiſki farař von Bordelius. Wjecžor we 8 hodź. wuhotuje ßo wulka ludowa ſhromadźiſna. Ssrjedu ßu wſchelake woßebite ſhromadźiſny.

Liſtowanje: R. w B. ſa Sswj. Trojizu. — K. w K. ja 1. po ßwj. Trojizy.

Čisło 24 · Pomhaj Bóh! · Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će. F.

Serbske njedźelske lopjeno

W Budyschinje 15. junija 1930 Bautzen

Samołwity redaktor farar Wyrgacz w Nošacžizach. — Čišchcz a nakład Ssmolerjez knihiczišchczernje a knihaŕnje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinje
Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi schtwórczlětnje 108 slotych pjenjezkow

Sswjata Trojiza.

List na Romskich 11, 36: Wot njeho a pšches njeho a we nim su wschitke wězy. Jemu budź czesczź do wěczność. Hamjeń.

To je khwalobne hrónžko, ſ kotrymž swjaty japoschtoł Pawoł swój list na Romskich skónczi. Pschetoż schtoż po tym hischcze sczěhuje, to su napominanja ke kschesczijanskim poczinkam, wošebje k luboszczi, kak so pschecziwo wyschnoszczi, bližschemu a sebi samym sadźerżecz mamy. Schtoż je wo pucu sboża a wo hnadźe wěczneho Boha jim pschipowědacz měł, ſ tym je tu na kónzu a wróczo hladajo na to hłuboko hnuty w dźakownej nutrnoszczi swojej ruzy styknje pšched njewuslědźomnej mudroszczu, luboszczu a mozu potajneho Boha. Haj, woprawdźe potajne je, kaž Boże wošebnosczе a husto tež Boże pucze, wošebje Boże bycze jako trojeniczkeho Boha. Ale hdyž tež Boże bycze njesrosumimy, tola Boha khwalimy hladajo na jeho skutki, kotrež widźimy, na jeho skutkowanje, kotrež pytnjemy, kaž nózny pucowař so swětka sesthadźazeho Boženo skónczka wješeli a wysta, hdyž tež njemóže do njeho nutspohladacz. Tuž njech swjedźeń swjateje Trojizy naš napomina, so khwalimy trojeniczkeho Boha:

Boha Wótza — wot njeho su wschitke wězy,
Boha Ssyna — pšches njeho su wschitke wězy,
Boha swjateho Ducha, kiž k Wótzej a Ssynej czehnje — w nim su wschitke wězy.

Hdyž hladamy na kraŋnoszcz tutoho swěta, na morjo se swojimi schumjazym žołmami abo na wyšoke hory se swojimi sněhojtymi wjerchami abo w czichej nozy na majestoszcz njebja se swojimi njeliczomnymi hwězdami abo na rjanoszcz semje nětko w nalětnim czasu, hdyž je kraŋnje wupyschena kaž njewjesta, abo hdyž pšches drobnowid wobkedźbujemy, kak spodźiwne wschitko sczinjene je — njedyrbjeli potom khwalicz mudroszcz toho, wot kotrehož su wschitke wězy? A kaž wschitko, schtoż widźimy, tak tež wschitko, schtoż so stawa, wot njeho pschikhadźa, kiž jako žiwy Bóh, jako Knjes a kral bjes runjecza swoje knjejstwo ani na naturske sakonje ani na wolu człowjekow wotedacz njemóže.

To drje je wěste: jeho pucze su husto spodźiwne. Kaž swjaty japoschtoł Pawoł pohladajo na Knjesowe pucze ſ israelskim ludom, kotremuž běsche so saslepjenje stało, hacz by połnoszcz pohanow nutssaschła, kiž pak skónczńje kaž pohanjo so k Bohu wobroczicz budźa, praji: kak k njedopytanju su jeho sudźenja a k njewuslědźenju su jeho pucze! tak husto tež my rjeknjemy. Hdyž Bóh Knjes swoju zyrkej pšches surowe wichory pschesczěhanja wjedźesche, hdyž swěczńik swojeho słowa ſ krajow, hdźež so něhdy jasnje swěczesche, kaž w Małej Asiskej, precz wsa, hdyž da na evangelsku zyrkej nusy a potłoczenju napschecziwneje reformazije pschińcz, hdyž njewobara njewěrjazym njepschecželam wschitkeje nabožiny nětk w Ruskej — schtó je teho Knjesa myšl pósnał, hdyž dawa tu bjesbóžnemu žiwjenje w bohatstwje a derjehiczu wjesc, tam pak wěrjazemu jedyn khiž po druhim napołoži, hdyž tu staroszciweho mandźelskeho a nana, luosczе połnu macz, nadźije połne dźěczo do wěczność sawoła, tam pak wobstarneho, žiwjenje syteho khižnoscherja abo njeporadźeneho syna pschi žiwjenju wostaji — schtó je jeho radźiczel był? A tola, smemy postupicz pschecziwo ruzy wschehomóz-

neho? ßměmy wschehomózneho mischtrowacź chzycź? Njedyrbjeli ßo tomu, kiž je luboscź, dowěricź? Nawukńmy, też hdyž tón Knjes naß po cźěmnych pucźach wjedźe, jeho cźeścźicź ſ wuſnaczom: dha wſchak woſtanu pſchezo pſchi tebi.

Kaž pak dyrbimy Wótza khwalicź, wot kotrehož ßu wſchitke wězy, tak też Ssyna, pſches kotrehož ßu wſchitke wězy. Piſßane ſteji: pſches njeho je wſchitko ſtworjene, ſchtož na njebjeßach a na ſemi je, widomne a njewidomne (Kol. 1, 16) a ſaßo: wón njeße wſchitke wězy ſe ßwojim móznym ßkowom (Hebr. 1, 3); — też pſches njeho ßo ßwět ſdźerži, bjes njeho by ßwět kónz wſak. Njewěrjazy drje ſa hkupoſcź ma, ſo je Bóh ßwojeho Ssyna ſa wotpadnjeny ßwět woprowak, ale bójſka mudroſcź je mudriſcha, hacž cźlowjekojo ßu. Tohodla khwalimy dźakowni Ssyna, kiž je ſpodźiwnu radu bójſkeje mudroſcźe wuwjedk. Bohata a wulka je luboſcź, we kotrejž pſchecźel ſa pſchecźela wſchitko, ſchtož ma, wopruje abo w kotrejž wojak ſa wótzny kraj ßo na poli cźeſcźe wukrwawi — kak wjele wjetſcha luboſcź toho je, kiž je wumrěk niz ſa ßwojich pſchecźelow ßamych, ale ſa ßwět, kiž běſche wot Boha wotpadnyk, kiž niz jenož ſchtož mějeſche, ně, ßameho ßebje woprowaſche, a to niz na poli cźeſcźe, ale na kole haniby! Jemu budź cźeſcź do wěcźnoſcźe! Cźeſcźmy jeho ſ tym, ſo ßo jemu dowěrimy. Hdyž naſche ßwědomnje naß wobſkorži,, cźěkajmy ſtroſchtni k njemu, pſches kotrehož ßu wſchitke wězy, też naſche wumoženje. Hdyž mamy ßo bědźicź pſchecźiwo mozy, leſcźi a jebanſtwu ſtareho ſteho njepſchecźela, pſchecźiwo ſawjedźenju ßwěta a cźělnym lóſchtam, cźěkajmy ſ nutrnej wěrjazej modlitwu k tomu, kiž dołh hrěcha ſapkacźi a móz hrěcha w naß ſtama.

Skónczńje pak też Boha ßwjateho Ducha khwalimy, kiž naß k Wótzej a Ssynej cźehnje. Kóžde adventſke napominanje, kóžde hodowne póßołſtwo, kóžde cźicho-pjatkowne a kóžde jutrowne prědowanje, njeje to powołanje ßwjateho Ducha? Hdyž nuſa wo naſche durje kłapaſche, njeje Duch naß cźahnycź chzył k ſaſtararjej khudych? Hdyž ßmy dyrbjeli ke khorołožu jeneho naſchich lubych ſtupicź, njeje Duch chzył naß wucźicź ßo modlicź k prawemu lěkarjej? Hdyž ßmy dyrbjeli lubeho ſemrěteho k rowej pſchewodźicź, njeje Duch w naß žadanje k wěcźnoſcźi ſbudźicź chzył? Njedyrbjeli ßo pſches tajke ßwěrne, luboſcźepołne wabjenje pſchewinycź dacź? Wottyknjeny kónz, ke kotremuž chze Duch naß wjeſcź, je hódny, ſo damy ßo pſchewinycź. Pſchetož wón naß wjedźe ſ zuſby tu do wěcźnoſcźe tam, ſ njepokoja a ſe žałoſcźe a ſ hrěcha tu do cźicheho wěcźneho měra tam. Hamjeń.

My khwalimy Boha Wótza, Ssyna a Sswjateho Ducha a cźeſcźimy jeho nětk a do wěcźnoſcźe.

Hłóß: Do jenoh' Boha wěrimy.

Cźe, Bożo Wótcźe, khwalimy,
Cźeſcź a dźak cźi ſpěwamy,
Pſches Ssyna ty naſch Wótcźez ßy.
Dźěcźi twoje my nětk ßmy.
Pſchińdź k nam twoje kraleſtwo,
Žohnuj ßwoje kſcheſcźanſtwo!

Budź khwalba Bohu Wjerſchnemu
Wchudźom w njebju, na ßwěcźe,
Sa hnadu, ßmilnoſcź, dobrotu.
Bóh wſchoh' ſboża žórko je.
Boha Wótza naſcheho
Wjeßelmy ßo kſcheſcźenjo!

Budź khwalba Ssynej Bożemu,
Wón nam dobu dźěcźatſtwo,
Naß wumohł je ſe ßwojej krwju,
Woprowak je ſa naß ßo.
Jeſuß luboſcź ßama je,
Pucź kaž wěrnoſcź, žiwjenje!

Budź khwalba Duchej ßwjatemu,
W ßkowje wón naß roswucźi,
Duch ßwjecźi myßle, wutrobu,
Troſcht da nam w wſchej ſtyſknoſcźi.
Móz je Boża ſ wyßoka,
S cźmy do ßwětła pſcheßadźa.

Budź khwalba ßwjatej Trojizy!
Bóh, naſch Knjes, naß ſtworik je,
Pſches Ssyna wěcźnje ſbóżni ßmy.
S Ducha wſcho je ßwjecźene!
Boża ßwjata Trojiza
Wěcźnu móz, cźeſcź, kraßnoſcź ma! J. W.

Dźeń wólbow — dźeń Augsburgſkeho wěruwuſnacźa.

Dźenß ſa tydźeń ßwjecźimy w Božich domach ßobu 400-létny jubilej Augsburgſkeho wěruwuſnacźa, kotreż bu 25. junija 1530 kěžorej Korli V. pſchepodate. My w Saſkej mamy na tutym dnju wólby. Njedajmy ßebi ſ tutymi ſkaſycź jubilejne wopominanje tamneho rosßudneho a ßławneho ſkutka naſchich wótzow. Nawopak, ſcźińmy runje tutón dźeń 22. junija ſa wuſnawarſki dźeń. Wuſnajmy ßo ſ wólbnej papjerku na tutym dnju jako kſcheſcźijenjo, jako tajzy, kotſiž chzedźa woprawdźe kſcheſcźijenjo bycź. Nichtón, kotryž chze kſcheſcźijan bycź, njewoſtań doma. Wono dźe pſchi wſchěch wólbach naſcheho cźaßa wo wjazy hacž jenož wo politiſke praſchenja. Dźe wo ßwětanahlady. Abo ſo jaßniſcho prajimy: Mamy ßo rosßudźicź, hacž hołdujemy mozy Antikhryſta abo Khryſta. Schtóž ßo ſe ßwojim ſmyßlenjom jenož ſakoži na politiſke a hoſpodarſke, ſeſke a ſachodne, njeje ſa ſtronu Khryſtußa, pſchetož Khryſta ſaßada je: Pytajcźe najprjedy Boże kraleſtwo a jeho prawdoſcź. A Khryſtuß niczo njepraji wo tym, ſo je ſ toho politika a hoſpodarſke wuwſate tu a wuwſate tam, hdyž praji: Mi je data wſchitka móz w njebjeßach a na ſemi.

S tutym pokaſom je po prawom rosßudźene a wujaßnjene, kotre ſtejniſchczo ma kſcheſcźijan we wólbje měcź: kſcheſcźijanſke!

A wuſnajmy ßo na wólbnym dnju jako prawi kſcheſcźijenjo, jako tajzy, kotſiž chzedźa też woprawdźe kſcheſcźijenjo bycź. Nichtó, kiž chze evangelſki bycź, njemóže a njeßmě tohodla na wólbnym dnju domach woſtacź! Kóždy dyrbi hicź wolicź, a hicź wolicź evangelſkich, — evangelſkich, kotſiž chzedźa woprawdźe evangelſzy kſcheſcźijenjo bycź też we ſjawnym politiſkim žiwjenju, a niz jenoż w domjazym. Wuſnajmy ßo runje na tutym dnju politiſkich wólbow jako wěrni wuſnawarjo Augsburgſkeho wuſnacźa, kotremuž je tutón dźeń wěnowany! Njewuſamkmy ſe ſjawneho žiwjenja Jeſuſa, jako wón njeměk tam niczo prajicź, wón, kiž tola ßwědcźi: „Mi je data wſchitka móz w njebjeßach a na ſemi“, a ſaßo „Hlaj, ja ßym pola waß wſchitke dny hacž do ſkónczenja ßwěta“.

So ßo to tak cźini, ſo je jubilej na ßamßnym dnju, na kotrymž je ſakſka wólba, to je woßebite podeńdźenje. Je, jako by to naß evangelſkich wołało a pominało, evangelſke wuſnacźe wuſnacź, ßo wopokaſacź jako wěrny a prawy a zyły evangelſki kſcheſcźijan, jako zyła evangelſka kſcheſcźijanka, kotſiž ßu ſwólniwi a hotowi, też w ſjawnym a politiſkim žiwjenju ßo wopokaſacź jako wěrni a ſprawni kſcheſcźijenjo.

A hdyž je to nětk wólbny a jubilejny dźeń nadobo, je tole žadanje tak rjez dwójzy ważne a khutne. Do pſchihotowanja ſa tutu njedźelu ßłuſcha tuž, też reviſowacź, pſcheſhladacź ßwoje dotalne wot partajow a druheho wobkněžene žiwjenje, a ſtajicź tołſtu ßmuhu pod njo. A to nowe ma rěkacź: Kſcheſcźijanſka wěra najprjedy a wyſche wſcheho; wona ma rosßudźicź we wſchěm, też w mojej wólbje. A hdyž ſ tym dotalne partaje „wotpad“ pocźerpja, to nicžo wo to, hdyž ßo jenož něſchto nowe rosßudne pſchedobudźe. Pſchetož ſ dotalnymi partajemi je ſpytane telko krócź něſchto nowe, ale to nowe, to ſpomožne tu dźenßa hiſchcźe njeje!

A do pſchihotowanja na pſchichodnu njedźelu ßłuſcha, wſacź ßwoje nowe ſpěwarſke a cźitacź a ſtudowacź Augsburgſke wěrywuſnacźe. S tuteho maſch tam na ſtronje 573 a dale ſtejo prěnje 21 artiklow. Kaž w němſkich njejßu też w ßerbſkich wocźiſchcźane poßlednje 7 artiklow, dokelž nimaja tak ſakładneje a rosßudneje ważnoty kaž prěnje 21. Sa pſchichodnu njedźelu ßamu a ſa to, ſchtož ßmy prjedy roſeſtajeli, pſchecźitaj ßebi a rospominaj ßebi woßebje 16. artikel.

A pſchi tutym ſtudowanju cźiń też ty to, ſchtož woni ßu tehdy cźinili: Měj ßwoju bibliju pódla a cźitaj tam wſcho, ſchtož je ſa jenoliwe artikle rosßudne. Kaž bě biblija mužam reformazije žórło wſcheje wěrnoſcźe, tak budź wona to tebi też. Ale niz jenož pſchi tym, ale dozyła w žiwjenju, we wſchědnym a w njedźelſkim! Sda ßo, ſo ßu cźłowjekojo, ſo ßu kſcheſcźijenjo to, ſo pſchezo dale precź pſchińdu wot ßwojeho wotyknjeneho kónza, ſawinowali ſ tym, ſo ßu ßo bóle a bóle ſdalili wot biblije. Po evangelſku je, cźinicź po bibliſkim ßłowje. Pytacź w piſmje. Tuž woſtańmy też ſ tutym evangelſzy! My budźemy tak ßebi ßamemu a tomu, ſchtož naſche je, „najlěpſchi“.

A ſa tydźeń wobßwědcźmy pſchi wólbnym ſkutku to, ſo jako prawi evangelſzy ſ dźakom ſpominamy na wótzow wulki ſkutk, ſ tym, ſo tola Boże ßłužby wopytamy a ßobußwjecźimy. A to cźim ßwěrniſcho, dokelž tola jich doſcź wólbne ſaſtojnſtwo dźerži we wólbnych rumnoſcźach, tak ſo njemóžeja derje do Božeho domu pſchińcź. Cźim bohacźiſcho njech pſchińdu wſchitzy, kotſiž njejßu tak ſwjaſani, muſſzy kaž žónſke, ſo bychu Boże ßłužby byłe kaž dźakne tak też wuſnawarſke ßwjedźeńſke Boże ßłužby evangelſkich woßadow.

Muſſzy a žónſke! rěkaſche runje. Nowy powójnſki cźaß je prajił a poſtajił ſa wólby: a žónſke! Tuž budźe ta ſtrona ßłaba, haj podleži, kotrejež žónſke ßo nochzedźa rosßudźicź wolicź. Tuž budźe też kóžda evangelſka macź a žona a holza, kotraž ma prawo wolicź, ſeſchkodźicź evangelſkej myßli a evangelſkej wězy, hdyž njewoli w evangelſkim duchu. Dozyła leži rosßudne pſcheßahnjenje hłoßow woßebje pola žónſkich. Hladajo na zyłu Němſku, je drje ßo pſchi poßlednich němſkich wólbach na 700 000 žonow wotwlakowało wolicź. To je hobrſka liczba. A njemylimy ßo, ſo je mjes nimi wjetſchi abo jara wulki dźěl tajkich, kotſiž ßu kſcheſcźijanſzy ſmyßleni. Hižo hdyž tute du a ßwój hłoß wotedaja, ſměje to wliwa. A hdyž nimo toho ßo wſchě naſche macźerje na to dopomnja, ſo maja ßo tola najprjedy a pſchede wſchěm po ſtejniſchcźu wěry rosßudźicź a niz po ſtejniſchcźu někajkeje ſtrony a jeje lubjenjow, njebudźeja ßo komdźicź, wolicź we evangelſkim duchu ſo by ßo tutón ſeßylnił a pſchewinył wſchě hacźenja a wſchě pſchecźiwnoſcźe, kotreż nětkle hiſchcźe ſadźěwaja lěpſchemu, dobremu, wěrnemu.

Tuž njech je njedźela 22. junija dźeń wuſnacźa na zyrkwinſkim kaž na politiſkim polu!

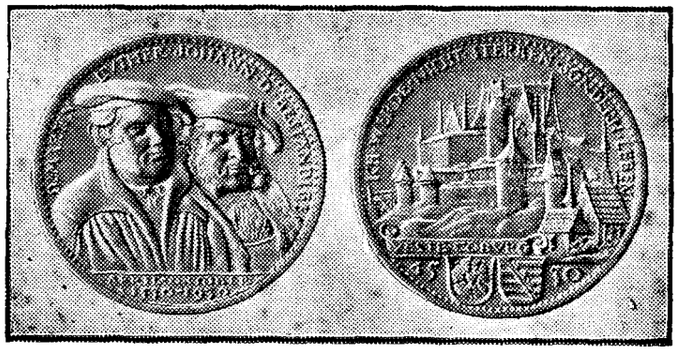

Dopomnjeńſki pjenjes na wukhow na krutym hrodźe Koburgſkim. Pſched 400 lětami bě ßejm w Augsburgu. Tehdom dr. Marcźin Luther pytaſche a namaka wukhow na krutym hrodźe Koburgſkim. K dopomnjeczu na tutón podawk ßu pjenjes bili. Tutón pokaſuje na jenej ſtronje podobiſnu reformatora dr. Marcźina Luthera a jeho ſakitarja ſakſkeho kurwjeńcha Jana Wobſtajneho a na druhej ſtronje Koburgſki hród.

„Kroſch ſa kožа“.

Njedawno jón hižo naſpomnichmy, tutón „kroſch ſa koža.“ Wón chze bycź pomozny ſkutk w ßobu najwjetſchej a najſtraſchniſchej nuſy, pod kotrejž nětkle naſch lud khori a cźerpi, we wobydleńſkej nuſy. S njeje pokhadźa tak něktore ſchkodowanje žiwjenja, cźěła, duſche, ducha. W tutej wobydleńſkej nuſy haji ßo też woßebje njepózcźiwoſcź, kotraž ma ſa ßobu ſaßo ſchkodowanja a khoroſcźe cźěła, duſche, ducha a tak zyłeho žiwjenja.

Tuž je to jenož ſ połnym prawom, ſo hłowne prózowanje ſpomožeŕſtwa ßo nětkle měri na wotſtronjenje tuteje nuſy. Cźi, kiž ſamóžeja na to ßwaricź, njejßu nicžo ſapſchijeli wo ſtrachach a nuſach naſcheho cźaßa, ſnajmjeńſcha niz wo tych, kotreż ßo jich ßamych njedótkaja; jim ßo pſchezo hiſchcźe pſchederje dźe.

Szyła pokaſuje žiwjenje naſcheho cźaßa ſnamjenja ſa to, ſo tu pſchezo hiſchcźe dyrbi wjele tajkich bycź, kotrymž ßo to pſchederje dźe. Hewak dyrbjako to w mnohim hinak bycź. Na nuſu, ſtyſk, ſrudobu, khudobu ßo tola tak jara ſkorži. Hdyž bychu nětk wſchitzy tutu nuſu a ſchtož tu ſ njej je, jenak jaßnje widźeli a jenak jara ſacžuwali a ßo wſchitzy ſacžuwali jako jedyn lud, jako zyły, njemohła tuta nuſa tak wulka bycź, njemohła ſnajmjeńſcha tak cźeźka, tak wobcźeżna, tak cźwilowaza bycź; ſnajmjeńſcha praji tola němſke pſchißłowo, ſo je tam jenož poł nuſy a bědy, hdyž ßo dwejo ſabawjazy do njeje dźěła, t. r. hdyž dwejo abo wjazy ßo w luboſcźi ſjednocźa, ſo bychu ju hromadźe na ßo wſali a ßo do njeje dźělili. Abo dyrbjako tuto pſchißłowo: „Geteiltes Leid iſt halbes Leid“ wopacžne bycź?

Nam ßo ſda, ſo je tu něſchto druhe wopacžne, ſo ta luboſcź, kotraž dyrbjała bliźſcheho ſ bliźſchim haj zyły lud do zyłka wjaſacź, prawa njeje, doſcź wulka, doſcź ßylna, doſcź ſwólniwa, doſcź woporniwa njeje, ſo wo luboſcźi, kotraž we

naſchim kraju ßydli, ßo njemóże ſpěwacź tón wulki kěrluſch, kotryž Pawoł ſanoſchuje w 1. Kor. 13.

Evangelſke Snutskowne mißionſtwo ßo nětk prózuje, tutu luboſcź ſe ſkutkom wobßwědčicź. Tuž je ßo też do dźěła dało, wobydleńſku nuſu pomhacź ſnjeſcź a wotwobrocźicź. We Rodewiſchu ma wono ßwoje ßrjedźiſchcźo ſa tuto prózowanje. „Kirchlich-ſoziale Wohnungsfürſorge Rodewiſch“ ßo wono mjenuje. Wjedniſtwo ma farař Schönbach w Rodewiſchu.

Wot tam pokhadźa też to ſjawne namołwjenje, ſkładowacź „kroſch ſa ßoža.“

Schto chże tutón „kroſch ſa ßoža.“ Wón chże po móżnoſcźi wulki kapital hromadźicź, kotryž njeby był wjazy pod diktaturu pjenjeżniſtwa, ale pod diktaturu ßmilnoſcźe. T. r. tutón kapital chże a dyrbi jenož ßłużicź ſpomożeŕſtwu, dyrbi ßo jenož nałożowacź ſa wotwobrocźenje nuſy, pſchedewſchěm potajkim wobydleńſkeje nuſy. S njeho dyrbja ßo pſchedewſchěm dawacź nakhwilne kredity, pożcźonki ſa twarjenje wobydlenjow. Njetwarimy-li wobydlenja, wojujemy podarmo pſchecźiwo tutej nuſy a wſchěm jeje kažazym ſcźěhwkam.

Namołwjenje je hižo dobreho wuſpěcha měło, kaž mózachu to na hłownej ſhromadźiſnje Snutskowneho Mißionſtwa wſchitzy ßłyſchecź, kotſiž běchu pſchikhwatali, ſo bychu ßobudźěłali. Małe a wulke dary ßu pſchiſchkłe, małe a wulke pożcźonki ßu ßo tutej ſběrzy poſkicźiłe a dałe, ſo by wona nětk ſe tutym kapitalom ſa ßwoje ſaměry mohła dźěłacź. Krajne towaŕſtwo Snutskowneho mißionſtwa je tohorunja ßame 1000 hr. ſa to wożebite dźěło poſtajiło. A ſ nim ßu privatni ſ kraja pſchepokaſali wjetſche ſumy, ſo bychu w tutym wulzy nuſnym dźěle ßobu ſkutkowali k lěpſchemu zyłeho luda.

A wjele ßo hiſchcźe wocźakuje, wjele darow kaž też wjele pjenjes, kotreż bychu ßo jako pożcźonki ſa tute dźěło Snutskownemu Mißijonſtwu pſchewoſtajiłe; ſchtóž by chzył ßwoje pjenjeſy jako pożcźonku pſchewoſtajicź, měł ßo na prjedy naſpomnjene měſtno do Rodewiſcha wobrocźicź, ſchtóž pak měł dar, móże jón ßam na Snutskowne mißijonſtwo póßłacź abo do Rodewiſcha, abo, a to ßnadź je ſa kóždu wożadu a kóždeho wożadneho to najlěpſche a najpſchihódniſche, kóždy, kiž ma dar abo pożcźonku, wobrocźi ßo na ßwojeho fararja, kotryž to dalſche ſrjaduje. Tak ma wożada a fara — njech je daricźel a dawaŕ mjenowany abo niz — wěſty pſchehlad teho, ſchtož ßo ſa tutón ſkutk luboſcźe ſtawa, a dozyła wo zyłym ßmilnym ſkutkowanju, hdyž by ßo to powſchitkownje też pſchi wſchěch druhich ſkutkach luboſcźe tak ſtawało, njech ßu to hewak dźěła dar, móże jón ßam na Snutskowne Mißijonſtwo póßłacź abo Bibliſke towaŕſtwo abo Guſtav-Adolfowe towaŕſtwo abo ſběrka ſa rosſchěrjenje dobrych knihi a ſpißow abo dźěło ſa młodźinu abo Mißionſtwo mjes Israelom abo hiſchcźe druhe.

Pſchi pſchepokaſanju darow a pożcźonkow móże ßo poſtajicź, hacź maja ßo tute pjenjeſy jenož ſa wěſtu krajinu wužicź abo hacź ßo pſchewoſtaja ſa zyły kraj. Też tole budźe kóždy wożadny farař rad wobſtaracź.

So by tuž wjele jich też w tutym ßobudźěłało ſe Snutskownym Mißionſtwom.

Zyrkej a ſtat.

Wólby do ſakſkeho ßejma maja ſa tutón zyły ſwiſk „zyrkej a ſtat“ ßwoju wożebitu ważnoſcź. Rosßadźowanja ſtata a zyrkwje njejßu hiſchcźe ke kónzej, a mnoho budźe ßo hiſchcźe wuradźowacź wo tutej wězy. Schtóž chze ßwojej zyrkwi a ſ tym evangelſkej wěrje ßłużicź a ſ tym ſaßo zyłemu ludej, tón ma ßo poſtaracź wo to, ſo do ßejma pſchińdu mužojo a žony dobreho evangelſkeho ducha. Tutych wolicź, je tohodla dwójzy nadawk kóždeho wolerja a kóždeje woleŕki.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Sserbſka hłowna prědaŕſka konferenza bě ßo ſa ßwjatkownu ßrjedu powołała; tuta je wot dawna ßem ßerbſka ßrjeda, tak też lětßa. Nimo duchownych ſkhadźowachu ßo we Sserbſkim Domje też ßerbſzy wucźerjo a popołdnju měješe „Towaŕſtwo pomozy“ ßwoje hłowne pożedźenje. Sa hłownu konferenzu jednaſche ßo to wożebje wo pożlednje rosßudne praſchenja ſa dalſchi wudawk nowych ßerbſkich ſpěwaŕſkich, tola pak też wo dalſche ważne praſchenja, ſa kotreż pak njebě cźaßa doſcź. Pſchi tym bě ßerbſka konferenza nuſowana poſtajicź, ſo ßo płacźiſny ſa nowe ßerbſke ſpěwaŕſke powyſcha. Wot 15. julija ma ßo płacźicź ſa jednory najtuńſchi wudawk nowych ßerbſkich ſpěwaŕſkich 3,50 hr., ſa lěpſche ſe ſłotym rěſkom 6 hr. a ſa dobre do koże ſwjaſane 10 hr. Ma-li kniha ſłoty ſamk, maſch 50 pj. ſa to dopłacźicź. Nowa kniha je ßo jara derje pſchedawała, lěpje hacź je ßebi to knihaŕnja myßliła. Na nowy cźiſchcź ſ łacźańſkimi pißmikami cźakaja wożebje naſche ßerbſke towaŕſtwa, ßerbſzy wucźerjo a faraŕo a druſy. Poſtajichmy to pożlednje, ſo by ßo mohło na nowym cźiſchcźu dale dźěłacź, ſo by był k pſchichodnym jutram hotowy, tak, ſo mohli kmótſja ſa ßwoje paczeŕſke dźěcźi, kotreż ßu tola na łacźańſke pißmo ſwucźene, kupowacź tutu nowu knihu. Wot pſchichodneje póndźele dźěła „komißija ſa ßerbſke ſpěwaŕſke“ ſaßo porjadnje kóždu póndźelu ſa tutón nowy cźiſchcź. Rospominacź a wopominacź mějachmy druheho hiſchcźe mnoho ſa tutón nowy wudawk, ſo by też tón dobry a pſchihódny był. Nimo toho mějachmy to a tamne rospomnicź; wſcho njemóżachmy, dokelž bě cźaß nimo, prjedy hacź bě pożlednja naležnoſcź dowuradźena.

Nowe ßerbſke ſpěwaŕſke, kotreż mamy wot jutrow ßem w ßwojich Božich ßłużbach, ßu ßo jara kupowałe. Sserbſka prědaŕſka konferenza je pak nětk poſtajiła powyſchenje płacźiſny, na kotreż je wot wſcheho ſpocźatka pokaſowała. Wot 15. julija maſch płacźicź ſa jednory najtuńſchi wudawk 3,50 hr., ſa lěpſchi ſe ſłotym rěſkom 6,00 hr. a ſa dobry kožany wudawk ſe ſłotym rěſkom 10 hr. Se ſłotym ſamkom płacźi kniha kóždy ras 50 pj. wjazy.

We Wóſporku wuhotuje Lubijſko-Habrachcźicźańſki wokrjeßny ſwjaſk evangelſkich młodych holzow njedźelu 6. julija ßwój tulětny ſjěſd. Towaŕſtwa evangelſkich młodych holzow tutych kónczin pſchińdu tón ras zyle na mjeſu dele. To je derje tak, dokelž ma krajina wokoło Wóßmužoweje Hory hewak wobcźeżny ſwiſk ſ krajom a tak też ſ towaŕſtwami wyſchſche Lubija. Wjedniſtwo zyłeho wokrjeßa ma knjes faraŕ Lippmann-Neugersdorfſki.

Oberammergau ma lětßa ſaßo ßwoje ßławne paßionſke hry. Tam ſteji też nowa evangelſka zyrkej. W njej dźerża ßo też wożebite Boże ßłużby, tak huſto hacź ßo paßionſka hra hraje, a to wjecźor prjedy a rano a wjecźor ſa hru poſtajeneho dnja. Też Boże ßłużby w jendźelſkej rěcźi chzedźa tam dźerżecź. Je tola Oberammergau měſtno naſcheje ſemje, na kotrymž ßo cźłowjekojo ſe wſchěch kónczin ſemje ſkhadźuja.

Liſtowanje: H. B. a J. W. ſa ſapóßłanki wutrobny dźak ſ próſtwu wo dalſche ßobudźěło. — Proſchu wobdźělnikow ßerbſkeje prědaŕſkeje konferenzy, ſo bychu mi hnydom ſapiſk ßerbſkich prědarjow ſa „Pomhaj Bóh“ wrócźili.

Redaktor.

Cžisło 25 **Pomhaj Bóh!** Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno

W Budyschinje 22. junija 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Nošacźizach. — Cžischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczeńnje a knihańnje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinj
Wukhadźa kóždu ſobotu a płaczi schtwórczlětnje 108 skotych pjenjezkow

1530 1930

400 lět Augsburgske wěruwuſnacźe.

2. Pětra 1, 19: A my mamy móznische profecźiske ſłowo, a wy na tym derje cžinicźe, ſo na njo kedźbujecźe jako na ſwěcu, kotraž ſo w cžěmnym kucźe ſwěcźi, hacž by ſo dźeń ſaſwitał a jutrna hwězda ſkhadźała we waſchich wutrobach.

W naſchich nowych ſerbſkich ſpěwarſkich namakaſch, ſchtož běſche ſo w němſkich ſpěwarſkich hižo prjedy ſtało, prěni ras wocźiſchcźane Augsburgske wěruwuſnacźe. Konſiſtorſtwo naſcheje ſakſkeje krajneje zyrkwje běſche ſebi to žadało; je tola Augsburgske wěruwuſnacźe ſ wožebitym wuraſom evangelſkeje wěry. Sdobom pak ſwjeczimy lětſa 400lětne wobſtacźe Augsburgſkeho wěruwuſnacźa. We wulkim měſcźe Augsburgu, w nawjecžornej Bayerſkej leżanym, pſchi rězy Lech, hdźež pſched ſkoro 1000 lětami Němzy nadběh Hunow wotraſnychu, ſo lětſa w zyłym lěcźe k dopomnjeczu na tehdyſchi kěžorſtwowy ſejm wulke ſjěſdy wotměwaju, wožebje pak ſo w ſeptembrje tutoho léta tam ſwjaſki evangelſkeje zyrkwje ſeńdu.

1.

Kak běſche k Augsburgſkemu wěruwuſnacźu dóſchło? — To naš dopomina na cźežke bědźenja a wojowanja wo wěru w cžaſu zyrkwineje reformazije a na naſtacźe naſcheje evangelſko-lutherſkeje zyrkwje. Se ſwojimi 95 theſami běſche Luther w lěcźe 1517 naſtork k wulzy ważnemu wobnowjenju kſcheſcźijanſkeje zyrkwje dał, kotraž běſche tehdy ſe wſchelakimi błudnymi wucźbami a cžłowſkimi wuſtawkami pſchewſata. Němſki lud, wožebje jeho wucźeni a ryczerjo a też někotſi wjerchojo ſo bórſy ſa Lutherowu wucźbu rozſudźichu, mjes tym ſo ſo bamž w Romje a też němſki kěžor njedaſchtaj powucźicź. Ani klatba pſches bamža ani wuhnacźe pſches kěžora Luthera wot praweje wucźby a wot w cźežkim bědźenju duſche ſpóſnateje wěrnoſcźe njewottraſchiſchtej. Sbóžna hnada Boža, kotraž ſo jemu w ſwjatym piſmje wotkry, jeho poſylnjeſche. Njech ſo ſ nim wadźichu a jeho pſcheſcźěhachu, jeho pſcheſwědcźenje běſche: „My mamy móznische profecźiſke ſłowo.“ S niczim ſo wón njeda mylicź, ale ſwoje pſcheſwědcźenje ſe ſłowom a piſmom w ludu roſchěrjeſche, wožebje ſ tſjomi wulkimi reformaziſkimi ſpiſami; a też wopacźne ſrozumjenje abo njewužitne wuſiwanje evangelſkeje wucźby (pſches ſběžkarſkich burow a pſches ſtraſchnych ſaſokſchižerjow) krucźe wotpokaſa. Sswjate Piſmo do němcźiny pſchełoži, ſo mohł kóždy ſam ſ njeho wuknycź a po nim cžinicź. Ssamo evangel-

ſku zyrkej pocza rjadowacź a jeje Bożim ßłużbam wěſty porjad da. Haj, ſo by w ludu katolſki nahlad wo lěpſchej bohuſpodobnoſczi bjesmandźelſkeho žiwjenja pſched mandźelſkim žiwjenjom pſchewinył, ßo ßam, hižo ſkoro 43 lět ſtary, ſ mniſchku, kotruž běſche ſ njewólneho klóſchtrſkeho žiwjenja wußwobodźił, woženi.

Hiſchcźe pak měješe ßo evangelſka zyrkej hórko bědźicź wo pſchipóſnacźe pſches ſtat. Tola jej pomhaſche daloke rosſchěrjenje Lutheroweje wucźby a krute ſarjadowanje evangelſkich krajnych zyrkwjow, woßebje też politiſke wuſkoſcźe kěžora Korle V. Po katolſkej myßli wſchak dyrbjeſche wuprajenje wuhnańſtwa ſa Luthera na kěžorſtwowym ßejmje we Wormſu w lěcźe 1521 reformaziſke hibanje ſadußynicź, ale tole ßo njeſta. Kěžorowe wotßalenje ſ Němſkeje, Torgowſki ſwjaſk evangelſkeju wjerchow Jana Sakſkeho a Filipa Heſſenſkeho w lěcźe 1526 a woßebje politiſke cźežkoſcźe, do kotrychž běſche kěžor ſapadnył, dowjedźechu w lěcźe 1526 ke kěžorſtwowemu ßejmej w Speieru, na kotrymž ßebi evangelſzy wjerchojo wobſamknjenje wuſkutkowachu: „We wězach wěry dyrbjeſche kóždy tak žiwy bycź a ſkutkowacź ßměcź, kaž ßebi to pſched Bohom a kěžorowej majeſtoſcźu ſamołwicź ſwěri.“ Tola dokelž běſche kěžor we wójnje pſchecźiwo Franzej Awſtriſkemu ſbožownje dobył, ßo katolſka ſtrona poßylnjena cźujeſche a na druhim kěžorſtwowym ßejmje w Speieru w lěcźe 1529 ßebi wunuſowa, ſo dyrbjeſech ßo wobſamknjenje we Wormſu ſ lěta 1521 (Lutherowe wuhnanſtwo) pſchewjeſcź a wſcho wobnowjenje w zyrkwi ſaſtacź. Pſchecźiwo temu evangelſke ſtawy (6 wjerchow a 14 kěžorſtwowych měſtow) proteſt ſapodachu, a wot teho cźaßa evangelſzy proteſtantojo rěkachu.

W l. 1530 dyrbjeſche ßo nětko na kěžorſtwowym ßejmje w Augsburgu, na kotrymž chcźyſche kěžor Korla V. ßam pſchitomny bycź, praſchenje dla zyrkwinſkich wobnowjenjow rosrißacź. Kěžor ßam wſchak bojeſche ßo, bjeſe wſcheho dalſcheho ßurowe wobſamknjenja druheho ßejma w Speieru pſchewjeſcź, a chcźyſche radſcho proteſta evangelſkich dla „měnjenja w luboſcźi ßkyſchecź.“ Se ßwjatej khutnoſcźu a ſ wulkej wobhladniwoſcźu ßo evangelſzy wjerchojo na Augsburgſki ßejm hotowachu. Kurwjercha Jana Sakſkeho pſchewodźeſche Melanchthon a druſy evangelſzy bohoßłowzy. Luther, kiž jako wuhnańz njeßmědźiſche ßo pſched kěžorom pokaſacź, woſta na twjerdźiſnje Koburg, ſ modlenjom a ſ troſchtowazymi a powucźazymi liſtami na ßwjatym duchownym wojowanju ßo wobdźělo. Wón doſta wſchědnje powjeſcź wo tamnych jednanjach. Kěžorowe wupißanje ßejma běſche ſacźiſchcź ſbudźiło, jako by wón k ſjednanju ſ evangelſkimi hotowy był, ale katolſki kardinal Campeggius, kiž jeho do Augsburga pſchewodźeſche, běſche roshorjeny pſchecźiwnik reformazije; wón kěžorej radźeſche, „tele jědojte roſtliny ſ mjeczom a wóhnjom ſniczicź!“ Tola mała cźrjódka proteſtantow njekablaſche. Kěžor Korla V. běſche ßebi žadał, ſo bychu evangelſzy duchowni ſa cźaß ßejma ſaſtali evangelſzy prědowacź, tola evangelſki markhrabja Jurij Braniborſki jemu pſchiwoła: „Prjedy hacź bych wot Bożeho ßłowa wotſtupił, chcźył ßo radſcho na měſtnje klaknycź a ßebi dacź hłowu wotcźecź.“ Dale ßebi kěžor žadaſche, ſo bychu evangelſzy wjerchojo ßo na prozeßiji (prozeßiónje) Bożeho cźěła wobdźělili. Se wuſpěchom ßo woni pod wjedniſtwom ſakſkeho kurwjercha Jana Wobſtajneho temu ſpjecźowachu; tutón praji: „My ßmy k wſchej poßłuſchnoſczi ſwólniwi, ſchtož ßwětne knjejſtwo a prawa naſtupa; tola je pſchecźiwo naſchemu ßwědomnju, cźłowſkim wuſtawkam, kotreź ßu pſchecźiwo ßwjatemu Pißmu, ßo podcźißnycź.“ Tola kěžor ßo runje tak rosßudnje ſpjecźowaſche, evangelſkim dowolicź, jich wěruwuſnacźe w ſjawnym poßedźenju pſched zyłym ßejmom wucźitacź a kěžorej pſchepodacź; hakle na tſecźu próſtwu evangelſkich ßo wón wjazy njemóžeſche jich ſprawnemu žadanju wotrjez. Tak ßo 25. junija 1530 w Augsburgu pſched kěžorom a ßejmom wěruwuſnacźe evangelſkich w ſjawnej ſhromadźiſnje pſchecźita, a to, kaž běchu evangelſzy wjerchojo ßebi też ßaßo po wſchelakich cźežkoſcźach wuměnili, na němſkej ſemi němſzy, niz jeno łacźanſzy. To běſche ſa evangelſku zyrkej wulki dźeń. Kanzleŕ ſakſkeho kurwjercha dr. Baier wucźita wěruwuſnacźe evangelſkich pſched ßejmom ſ tak jaßnym a wótrym hłoßom, ſo tež lud, kiž wonka na dworje ſtejeſche, jeho ßłowa roſumjeſche; druhi kurwjerchowy kanzleŕ dr. Brück dźerżeſche łacźanſki ekſemplar w rukomaj. Wobej ekſemplaraj ßo hnydom po wucźitanju kěžorej pſchepodaſchtej. —

2.

Schtó pak běſche tuto ſa naß evangelſkich tak ważne wěruwuſnacźe ſeſtajał? Kurwjerch Jan Sakſki běſche ßwojich Wittenbergſkich bohoßłowzow namołwjał, evangelſke wěruwuſnacźe ſa ßejm wudźěłacź; a tucźi pod wjedniſtwom jara wucźeneho bohoßłowza a Lutheroweho woßebiteho pſchecźela Melanchthona wěruwuſnacźe hromadźe napißachu. Poßledńje porjedźenja na nim pak běſche Melanchthon hiſchcźe w Augsburgu ßamym dokonjał. Luther, kotremuž bu wěruwuſnacźe jeho pſchecźelow hiſchcźe do wucźitanja pſchedpołożene, ßwoje ſpodobanje na nim wupraji: „To ßo mi khětro lubi a njewěm niczo na nim pſcheměnicź; to ßo też njeby hodźiło, dokelž njemóžu tak cźicho ſtupacź. Khryſtuß naſch Knjes pomhaj, ſo by wjele płodow pſchinjeßło, cźehoż ßo my nadźijamy a wo cźoż proßymy.“ — Sswojemu wěruwuſnawarſkemu ſpißej běchu proteſtantojo pſchedßłowo pſchidali, w kotrymž ßo na kěžora wobrocźa a ßwoju ſwólniwoſcź k dobrocźiwemu jednanju wupraja. Pißmo ßame wobſteji ſ dweju dźělow: Prěni poſkicźa 21 artiklow wěry abo wucźby a je podpißany wot 7 wjerchow a 2 kěžorſtwoweju měſtow (jenož jón namakamy w ßwojich ſpěwarſkich), druhi jedna w 7 artiklach wo zyrkwinych wuſtawkach abo ſwucźenjach, kotreź běchu ßo w zyrkwi ſaměſtniże a ſakońſku móz doſtałe, ale kotreź ßu evangelſzy ſa njewużitne ſpóſnali a wotſtronili, dokelž běchu Bożej kaſni a ßwjatemu evangelijej napſchecźiwne.

3.

Kajſki ſacźiſchcź cźinjeſche wěruwuſnacźe evangelſkich? Wono ſacźěri wopacźne měnjenja wo evangelſkej wucźbje. Katolſki kardinal dr. Eck wuſna, ſo ßo tajkemu wěruwuſnacźu njehodźi ſe ßwjateho pißma napſchecźiwiecź. Augsburgſki biſkop praji, ſo je to, ſchtož je ßo pſchecźitało, njeprějomna wěrnoſcź. Wójwoda Baworſki ßo wupraji: „Ja ßo boju, ſo Lutherſzy w ßwjatym pißmje ßedźa, a my pódla njeho.“ Njerosßudźeny kěžor drje po wucźitanju napſchecźiwneho pißma ſ katolſkeje ſtrony wo evangelſkim wěruwuſnacźu niczo wjazy wjedźecź njechaſche, ale evangelſzy wjerchojo ßo tola pſches ſhromadne wuſnacźe pſched kěžorom a ßejmom wulzy poßylnjeni cźujachu we wědomnju: My mamy móznjſche profecźiſke ßłowo a wy na tym derje cźinicźe, ſo na njo kedźbujecźe jako na ßwězu, kotraž ßo w cźěmnym kucźe ßwěcźi, hacź by ßo dźeń ſaßwitał a jutrna hwězda ſkhadźała we waſchich wutrobach. — Tónle dźeń wſchak hiſchcźe tak khětſe njeſaßwita, pſchetoż kěžor wupraji, ſo wón woſtanje pſchi wucźbje, kotraž běſche w napſchecźiwnym pißmje katolſkich bohoßłowzow wuprajena a ſo wón wot wjerchow ßamßne wocźakuje. Melanchthon drje na pſchikaſnju evangelſkich wjerchow apologiju, to rěka ſakitańſke pißmo ſa Augsburgſke wěruwuſnacźe wudźěła, kotreź raſnje a jaßnje rosdźěle mjes katolſkej a evangelſkej wěru wuſběhuje, tola kěžor ani jeje

wucžitanje ani jeje pschijecže njedowoli. Kěžorstwowy žejm žebi skónczńje wot protestantow žadasche, so bychu žo sa pol lěta sažo katolskej zyrkwi pschiwobrocžili a so by žo wobsamknjenje Wormžoweho žejma pschecžiwo Lutherej se wschej krutosczu pschewjedło. To bě žałostny kónz wulkeho žejma.

Tola cžaž žam sa evangelskich dźěłasche. Njech też mózнarstwa žwěta jim napschecžiwo stejachu, woni mějachu wěrnosczu na žwojim boku, a to je njepschewinjomna móz wěrnoseže, so žo wona na žwěcže pschezo sažo žama wot žo pschecžischczi; a žłowo Božeje hnady wo sbóžnosczi psches wěru skutkowasche na stysłne a tradaze cžłowiske dusche a skicžesche pokoj, kotryž cžłowiske wustawki katolskeje zyrkwje tyschenej duschi njemózachu dacz, kaž běsche Luther žam na žwojej duschi shonił. Něhdy běsche wón w katolskich nahladach jaty do klóschtra sastupił, so by tam hnadneho Boha namakał psches skutki sakonja a cžłowiske wustawki, ale bórsy běsche spósnał, so njemóże se sakonja skutkami njebježa žebi sažłužicz, ale jenoż s hnady psches wěru je dostacz, a tole žwětło jemu žwjate Pišmo sažwěcži, kotreż jemu do cžěmnosczе stysknosczе a też klóschtrskeho žiwjenja žwěcžesche. Tehodla wón tak krucže na njo kedźbowasche a jo rosschěrjesche a tak njemyleny po nim wucžesche. Lubi evangelszy kschesczijenjo, my mamy móznische prosecžiske žłowo, a wy na tym derje cžinicže, so na njo kedźbujecže! — Po porażazym wobsamknjenju Augsburgskeho žejma pak też pscheżwědcženje w němskim ludu a druhdże pschibywasche, kotreż běsche žo hižom na žejmje we Speieru w l. 1529 s evangelskeje strony wuprajiło, so wo wězach, wo kotrychž móże jeno žwědomnje jenotliweho rosžudzicz, žadyn žejm nima wothłoržowacz abo wobsamknycz. Tuž też cžaž njemóżesche wuwostacz, w kotrymž žo też evangelskim žwobodnosczu wěry dowoli a evangelska zyrkej žo wot stata pschipósna a runoprawosczu s katolskej dosta. To žo sta po wschelakich wojowanjach a dołhich jednanjach na kěžorstwowym žejmje w Augsburgu w l. 1555, kotryž niz kěžor žam, ale jeho sastupjeŕ Ferdinad wjedźesche. Dospołnu žwobodnosczu wschak też w tutym pschiměrje jenotliwi evangelszy njedostachu, pschetoż jenoż kěžorstwowe stawy žwědźichu mjes katolskej zyrkwju a Augsburgskim wěrywusnacžom wolicz, poddanojo pak wostachu w naboženje wot žwojeho krajneho knjesa wotwišni, hdyž njechachu radscho kraj wopusczicz. Połnu žwobodnosczu w nastupanju wěry jenotliwy hakle dosta po 30lětnej wójnje.

S teho pak hižom widzimy, kajku ważnosczu njedźiwajzy struchłeho kónza Augsburgskeho žejma Augsburgske wěry a Božeho žłowa, kotreż žu naschi tam wotpołożili: Pschetoż naschi pschecžiwnizy žu dyrbjeli wusnacz, so je nasche wěruwusnacže tola sa wschón pschichodny cžaž sa evangelskich jako shromadne heżło. Luther žam praji: „Augsburgski žejm žo njehodźi se žanymi pjenjesami sapłacžicz dla wusnacža mějesche. W nim běsche jich wěra jaržnje a dokładnje wuprajena a wukładżena. Wone žłużesche wschěm protestantam wusnacže prawe a wěrne.“

My dżenżnischi pak njemóżemy žo wótzam žwojeje wěry dodżakowacz, so žu tak smužicže sa žwoje evangelske pscheżwědcženje wustupili a tak krucže na nim dżerżeli. Spominajcže na waschich wucžerjow, kiž žu wam Boże žłowo pschipowjedali, a kedźbujcže na wukhód jich sadżerżenja a cžińcže po jich wěrje. Tak mamy my nětko sažo žwězu, kotraž žwěcži w cžěmnym kucže, haj nowy cžaž je s reformaziju cžłowjestwu sažwitał, a we wutrobach evangelskich je cžim jaržnischo jutrna jaržna hwězda Khrystuž sesłhadżała. Jemu budź cžesczć a khwalba do wěcžnosczе!

4.

Kotre je wopschijecže Augsburgskeho wěruwusnacža? Prěni dźěł, kotryž jenicžti žo w naschich spěwarskich namaka, je žwojimi 21 artiklemi wěry a wucžby nam poskicza zyle wopschijecže nascheje wěry, pschi kotrymž dyrbi wona po sakładze Božeho žłowa sawostacz. Husto žo jow na pschesjednosczu evangelskeje zyrkwje s wucžbu stareje prazyrkwje a jeje wótzow pokasuje, ale žo też evangelskej wěrje napschecžiwne wucžby abo wěruwusnacža, zyrkwje a sekty sacžižnu. Prěnje 4 artikle rěcža wo Bosy, wo cžłowiskim hrěschnym hubjeństwje, wo Božim žynu naschim Sbóżniku a wo prawych cžinjenju. 4. staw abo artikel, kiž rěcži wo prawych cžinjenju, je najważnischi zyleho wusnacža. Dalsche artikle hacž do 13. jednaja wo nadawkach a hnadnych žrědkach kschesczijanskeje zyrkwje a prawych płodach wěry; artikle 14. hacž do 16. wucža wo zyrkwinskim a žwětnym knjeżstwje a wustawkach. Poślednje 4 artikle poskicżeja evangelske wusnacže wo někotrych ważnych a jara sajimawych praschenjach (wo Khrystužowym sažopschiniżenju k žudej, wo žwobodnej woli, wo žórle hrěchow, wo wěrje a dobrych skutkach a wo cžesczenju žwjatych).

Augsburgske wěruwusnacže hischcže dżenża do wusnawarskich spisow nascheje evangelsko-lutherskeje zyrkwje licži,

Jubilej Augsburgskeje konfežije.

Psched schtyri sta lětami, na dnju 25. junija 1530, pschepodachu lutherszy kschesczijeno swoje wěruwusnacže w Augsburgu žo seńdżenemu žejmej a kěžorej. Melanchton bě je sestajał. K dopomnjeczu na tutón jubilej žu w Augsburgu wustajeńzu biblijow pschiprawili. Na naschim wobrasu widźimy, kak ju prälat dr. Groß (s lěwizy) žwjatocžnje wotewrja.

a kóždy evangelíski duchowny, kiž zwjeczíjsnu ja zwoje duchowne sastojnstwo dostanje, zo pschi tym na pschipowjedanje evangelija swjasa, kajkež je wono w zwjatym Pißmje wobkhowane a w Augsburgskim wěruwusnaczu a potom tež w druhich wusnawarskich pißmach evangelsko-lutherskeje zyrkwje wobzwědčene.

Tak je Augsburgske wěruwusnacze dzenza sjednoczazy swjask sa zyle evangelsko-lutherske kschesczijanstwo. Kak wokschewja pak naß tajka wěstosczwěry w naschim dzenßnischim czaßu kabłanja a njewěry. A kajku móz je wona naschim wótzam dawała, kiž zu sa zwoju evangelsku wěru kubło a zíwjenje wostajili. Tuž chzemy tež my wot nich wuknycz wěry khrobłosczа troscht.

Ksch.

W Augsburgu.

Do Augsburga hladaja a myßla dzenza a w tutych dnjach tola wschitzy Evangelszy. A tam zwjeczi zo tež woßebje a woßebnje jubilej Augsburgskeho wěruwusnacza. Tam je w tutych dnjach schromadzeny k 3. rasej „der deutsche Evangelische Kirchentag." Tutón je tak rjez zejm wschěch evangelskich zyrkwjow, kotrež zu zo do „Deutscher Evangelischer Kirchenbund" sjednoczíłe, a to 25. meje 1922 w Hrodowskej zyrkwi we Wittenbergu.

Zyły sjězd traje wot 22. junija hacz do 30 junija. Kóždy dzeń ma zwoje woßebite wuhotowanja zwjatoczнoscze a dzěła a to najprjedy w Augsburgu, potom w Nürnbergu.

22. junija wuhotuja n. psch. „Evangelski ludowy dzeń"; pschi tutym skutkuje bayerski swjask posawnistow zobu. — Wutoru, 24. junija, pschihotuje wjeczor w 6 hodź. zwjedzeńska Boza złużba na hłowny dzeń, na dzeń 25. junija.

Na tutym dnju je w 11 hodź. hłowna jubilejna zwjatoczнoscz, pschi kotrejž smeje Lipsczanski profesor D. dr. Rendtorff zwjedzeńsku rěcz.

Schtwórtk pscheßydli zo zyły „Deutscher Evangelischer Kirchentag" do Nürnberga, hdzež hacz do 30. junija zwoje dzěła wukonja. Tute zo pschetorhnu se wschelakimi zwjatoczнoscźemi, woßebje njedzelu, 29. junija. Hraje zo tam tež jubilejna hra „Luther auf der Wartburg."

W Augsburgu wopominaja pak pschi tym a mjes tym druzy z dalschimi wuhotowanjemi to wulzy ważne podeńdzenje lěta 1530. Dozyła je sa Augsburg zyle lěto, snajmjenscha wot nalěcza hacz do nasymy, wusnamjenjene se wjetschimi a mjeńschimi wuhotowanjemi zwjedzeńskeho rasu, na kotrež naß tež wulki zwjedzeński plakat kedźbliwych czini. S Augsburgom pak zwjeczi w tutych dnjach Nürnberg zobu najbóle wusnamnje tutón jubilej. Ssu tam woßebite pschihoty sa to czinili. Wschě evangelske zyrkwje doßwjecza tam tola se zwojimi sastupjerjemi tutón jubilej, kaž zmy widzeli. „Deutscher Evangelischer Kirchenbund" chze tola dale hajicz a twaricz, schtoz psched 400 lětami dosta wěsty sakoßk z Augsburgskim wusnaczom. —

Sawodne zwjatoczнoscze w Augsburgu zu zo hizo 8. junija sapoczałe. Poßwjeczichu tam nowu zyrkej Sswj. Jana. Swjedzeński czah, na kotrymž zo tyßazy wobdźělichu, czehnjesche z pschedměsta pschi Wertach k nowemu Bożemu domej, kotrež budze nětk se zwojej evangelskej woßadu zíwy pomnik tuteho 400lětneho jubileja kaž tamneho zwjatoczнeho sakładneho skutka evangelskich wěrywótzow z lěta 1530.

Dzeń 14. junija buschtej dwě jubilejnej wustajeńzy wotewrjenej. W radnej kěži je saměstnjena „Reformaziska wustajenza" a w domje, kotryž „St.-Anna-Kolleg" mjenuja, „Biblíska wustajeńza". Wobej matej wjele sajimazeho a wazneho a poskiczatej tak tym, kotsiž mózeja tutón jubilej we Augsburgu zobu zwjeczicz, woprawdze něschto hódne.

Město Augsburg wě zebi zwoju zwětaßławnu waznoscz wazicz a czini a je czinilo wulke pschihoty sa tute zwjatoczнoscze; runje mjenowanej wustajeńzy stej woßebity dopokas sa to. Farar H. Schmid je shotowił woßebity zwjedzeński postrow sa wschěch, kiž w Augsburgu jubilej zobu zwjecza; mjenuje zo: „Wegweiser durch das evangelische Augsburg."

Sa 21. junija zu tam pschihotowali hru „Das Bekenntnis von 1530" rěka wona. Chze wschěm tež psched wocži stajicz, schtoz zo tam psched 400 lětami stawało. —

Augsburg ma zwoje „wulke dny." Zyła evangelska zyrkej tehorunja. Tuž tež my. Tuž pak chzemy tež zami „wulzy" bycz, t. r. w tuym zmyßlu: „wěrni Evangelszy z wutrobu a duschu, se złowom a skutkom!" A hdyž my w Saskej dzenza mamy wólbny dzeń, wopokaźmy to hnydom z wólbnym skutkom. Wolmy, ale wolmy tak, so nad wscho stajimy rosßudy wěry a nabożnoscze!

Wukraj.

Tež wukraj zwjeczi Augsburgski jubilej zobu. Evangelszy zyłeje semje spominaja w tutych dnjach na podawki lěta 1530.

Tak zo n. psch. Holandszy Lutherszy hotuja, na wschelakore waschnje jubilej zobu zwjeczicz. Ssu wuhotowali wulku jubilejnu wustajeńzu. Prynz Heinrich Nizoseński złuscha zam do jeje wubjerka. Kralowej macz je wustajeńzy pschewostajiła drohotnu zwójbnu bibliju.

Juhoßłowjanska je tohorunja jubilejne zwjatoczнoscze pschihotowała. Na nje póscźele kral Alekßander I. woßebiteho sastupjerja. Pscheproschenje sa tute jubilejne wuhotowanja zu tež dostali sastupjerjo evangelskich statow a — tež najwyschi sastupjerjo druhich zyrkwjow w Juhoßłowjanskej.

Kaž tutaj krajej tak tež druhe zwjecza zobu, tak Ameriła, Franzowska. Mjeno Augsburg, Luther, Melanchthon a druhe zu w tutych dnjach mjenowane we wschěch kónczinach nascheje semje. To je czim ważnische, dokelž nasch czaß tajkile czaß! W nim stej pschecźiwo evangelskej kaž do zyła pschecźiwo kschesczijanskej wěrje stara a moderna njewěra, a w nim steji pschecźiwo evangelskej wěrje a zyrkwi stary njepschecźel a pschecźiwnik z reformaziskeho lětstotka a z Augsburgskeho czaßa: Rom. Psched woběmaj njech zo po zyłej semi Evangelszy wusnawaja zwěru a khroble njekhabłajo. To budze najlěpsche poßwjeczenje lěta 1530 a dozyła reformazije!

Wschelake z bliska a daloka.

Němska evangelska zyrkej w Czěskej, Schlesynskej a na Morawje je měła w lěcze 1929 rjany dobytk z tym, so tam 1721 woßobow k njej pschestupi; to je jich 48 wjazy hacz lěto prjedy. Hdyž je jich tež 1929 na 296 woßobow wustupiło, wostanje dobytk tola 1125 woßobow wulki; pschi tym je ważne wjedzecz, so jich to 175 woßobow mjenje wostupi hacz lěto prjedy, so dobytk pornjo lětej 1928 wo 221 swjetschi. Najwjazy pschestupjenjow mějesche město Wuschcze — Außig —, mjenujzy 252. Evangelska zyrkej tamnych krajinow nastajnje pschibyła. W auguscze tuteho lěta poßwjecza tam zaßo nowu zyrkej, kotruž je pomhało twaricz pschede wschěm Gustav-Adolfowe towarstwo.

Listowanje:

Knjesam fararjam: Proschu naležnje, so by zo mi sapisk prědarjow sa Pomhaj Bóh hnydom wrócził. Na poßlednjej konferenzy zo mi wón njeje wrócził. Redaktor.

Cźišło 26

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno

W Budyschinje 29. junija 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Nošacźizach. — Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischcźerńje a knihaŕnje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinje
Wulkhadża kóždu ßobotu a placźi schtwórcźlětnje 108 ſlotych pjenjezkow

Na ßwj. Marje domapytanje.

(2. njedźela po ßwjatej Trojizy.)

Luk. 1, 47.

„Moja duscha poſběhuje Knjeſa a mój duch ßo wjeßeli w Boſy, mojim Sbóžniku“, k tomu chze też naß tón ßwjedźeń wabicź, kiž pschichodnu ßrjedu budźe a na kotryž chzemy dźenża ſpominacź. Marijne ßwjate dny, cźehodla na nje tak rady ſpominamy, cźehodla wobžarujemy, ſo ßu ſwjetſcha w naſchim cźaßu ſabyte? Tohodla, dokelž na zyle woßebne waſchnje ke naſchej wutrobje rěcźa jako dny macźerje. Njetrjebamy ſ Ameriki pſchiwjedźeny dźeń macźerje, kiž nam njedźele po jutrach ſ jich wulkej duchownej ßmuhu: Knjes je woprawdźe ſtanył! ſkaſy, chzemy ſa to, kaž to zyrkwine lěto ſe ſtarych cźaßow ßem cźini, ſaßo bóle hacž dotal dny najwjetſcheje, najwoßebniſcheje macźerje, macźerje Bożeje ßwjecźicź. Sso wě bjes toho, ſo bychmy pſchi tym toho ſabyli, kotrehož dla wona ßo mjenuje ßwjatych ſcźenjach macź, Khryſtußa naſcheho Sbóžnika. Ale runje tohodla, dokelž je Jóh ju wobhnadźił ſ tym ſ jeho macźerju bycź. ma wona też we wutrobje kóždeho kſcheſcźijana ßwoje měſtno. Kajka ponižna, pobožna bě. To nam woßebje naſch ßwjedźeń pokaſuje. Macźerne ſbožo, macźerne wjeßele, to pſchińdźe wot Boha, ſa to chze Bóh bycź khwaleny. Macź je požohnowana wot Boha, ma ßwjate powołanje. Tak ßwjate Marja praji „moja duſcha poſběhuje Knjeſa!“ Wjeßeli ßo wulkeho macźerneho nadawka, kiž je drje najpotajniſchi na ßwěcźe. Haj wona mějeſche nam Sbóžnika porodźicź; je macźerne powołanje hewak też tajke požohnowane, woßebne? O haj, pſchetož Duch wot Božeho Ducha chze do cźěła pſchińcź a w cźlowjeku a pſches cźlowjeka ſkutkowacź. Stejimy w poknoſcźi kſcheſcźijanſkeho ſmyßlenja, to dyrbimy tutón wot Boha požohnowany nadawk macźerje widźecź. Jenož pola póhanow macź niczo njepłacźi. Tohodla wojujemy ſa to, ſo by ßwjate powołanje macźerjow wſchudźom ßo ſpóſnało, ſo bychu też macźerje ßame to widźałe, ſo bychu ſe ßwj. Marju prajiłe: „mój duch ßo wjeßeli w Boſy, ſo je mje tak wobhnadźił“. A tu też ſpóſnajemy waźnoſcź toho wſcheho ſa naſch cźaß, ſpóſnajemy, kak nuſne je, ſo też tele myßle pſchezo a pſchezo ſaßo woſpjetujemy. Njeje tak, ſo hižo daloko a ſchěroko žane ſroſumjenje ſa žohnowane powołanje macźerje wjazy njeje? Hacž je pola naß w Sserbach hinak? Myßlu, ſo hiſchcźe je. Runje tohodla pak chzemy pſchezo ſnowa na ßwj. Marju pohladacź a ſ bohabojaſnoſcźu macźerje cźeſcźicź. A ſchto je woßebje ßerbſka macź ſa naß! Wona je najprjedy hajeŕka nam wo Boha dateje narodnoſcźe a rěcźe a ſ tym też nabožneho ſmyßlenja naſcheho ludu. Hdźež ſroſumjenja ſa hajenje macźeŕneje rěcźe wjazy njeje, tam też dozyła nabožina ſhinje. Cźlowjek, kiž macźeŕnu rěcź ſanjecha, ſanjecha macź ßamu a ſ njej Boha, kiž je macźerje žohnował, kiž we ßwojej ſchtwórtej kaſni wot naß žada, ſo bychmy macź cźeſcźili. Wſcho połojcźne pak też tu ßamo ßo khłoſta. Schto pomha nam wſcho ſentimentalne, cźucźiwe cźinjenje po amerikańſkim waſchnju, hdyž ſnutskowne woprawdźite ſmyßlenje je hinaſche? Sjebamy ßo ßami ſ tym, to je wſcho.

Tuž, hdyž my dźeń macźerje ßwjecźimy, chzemy najprjedy na naſcheho Sbóžnika a jeho ßwjatu macź hladacź a wuknycź prawu macźeŕnu bohupoddanoſcź, potom pak njechamy

ženje ſabycź, ſo je tole jenoż prawe cześćenje macźerje, kotreż ßwój wjerſchk namaka w Kilianowych ßkowach:

Sserbja, ſakhowajcźe ßwěru
waſchich wótzow rěcź a wěru!
Hamjeń. R. w .R

Tón Knjes, naſch Bóh, budź khwaleny!

Tón Knjes, naſch Bóh, budź khwaleny!
My hižo wot wěcźnoſcźe
Sa njebjo wuſwoleni ßmy.
Schtó do wſchej hłubokoſcźe
Tak wulkej Bożej luboſcźe
Drje pohladacź jow ſamóże,
Kiž wopſchimnje naß wſchitkich?

Bóh chze, ſo bychmy wſchitzy tu
Joh' lube dźěcźi byli
A pſches wobſtajnu modlitwu
S nim ſbóžny wobkhad měli.
A tola Boża dobrota
Bu wot naß huſto ſazpjena,
Hrěch knježeſche nad nami.

Tak dyrbjeſche we ßwjatoſcźi
Bóh hrěchow dla naß khłoſtacź.
A my, my wěcźnje dyrbjeli
We ſatamanſtwje woſtacź,
Hdyž k nam Ssyn Boži jenicźki
Ssam njeby pſchiſchoł w niſkoſcźi,
So by nam horje pomhał.

Ow, do tajkeho hubjeńſtwa
Joh' njeßu naſche hrěchi!
Sswět, ſa kotryž wón pomoz ma,
S nim cźěri hroſne ßměchi.
Hdyž do njeho pak wěrimy,
Sa Božim měrom honimy,
Je hnada nam tu wěſta.

Duch Boži we wutrobje ßam
Chze wobſtajnje měcź bydło,
So by nam na pucź k njebjeßam
Tu dawał wěrne ßwětło,
Je też ſe troſchtom nad nami,
Hdyž ſtyſk nam duſchu napjelni,
Cźeſcź, khwalba Bohu ßłuſcha! H. B.

Ja ßym ßo wuſnał dobre wuſnacźe.

S Augsburgſkich dnjow lěta 1530 je nam ſakhowane mnoho wobßwědcźenjow evangelſkeje wěry a ßwěry. Woßebje ßu tam evangelſzy wjerchojo ßwědcźili ſa evangelſku wěru.

Tak piſche Brenz, reformator Schwabiſkeje: „Naſchi wjerchojo ßu we wuſnacźu evangelija cźiſcźe wobſtajni.“

Wolfgang, Anhaltſki wjerch, rjekny pſchi podpißanju Augsburgſkeho wěruwuſnacźa: „Ja ßym druhim k luboſcźi jěchał tak nětotre rjane jěchanje. Cźehodla njedyrbjał ja to, by-li trěbne było, też k cźeſcźi a k poßłuſchnoſcźi mojeho Boha a wumožnika Jeſuża Khryſtuża ßwoje konje ßedłacź a khwatacź po njeſhinity cźeſtny wěncźk w njebjeſkim kraleſtwje, byrnjeż dyrbjał pſchißadźicź ßwoje cźěło a žiwjenje!“

Dźeń 15. junija 1530 ſacźeże kěžor Korla V. do Augsburga. Pſchi tym wudźěli bamžowy wotpóßłanz abo legat bamžowe požohnowanje. Kurwjerchojo padźechu na koleni. Kurwjerch Jan Sakſki woſta ſtejo. Jako ßo jeho ſa tym praſchachu, rjekny: „Jenoż pſched Bohom kłoniſch koleni!“

Jako tutón ſakſki kurwjerch ßwoje mjeno pod Augsburgſke wěruwuſnacźe ſtaji, wuſna wón: „Ja chzu cźinicź, ſchtoż je prawe, ßo njeſtarajo wo ßwój kurwjerchowſki kłobuk. Ja chzu mojeho Knjeſa wuſnacź kotrehoż kſchiž je mi wjazy hacź wſchitka móz ſemje!“

A hiſchcźe tſecźe ßłowo tutoho wěrjazeho evangelſkeho wjercha Sakſkeje budź tu ſapißane. Žane tajke ßłowo, žadyn tajki pſchikład njeje pſchewjele ſa naſch cźaß, kotryž ßebi wot kóždeho wuſnacźe žada, kotryž pak ßo też ſaßo boji, tak huſto boji, ßo wuſnacź — ßo wuſnacź ſa Jeſuża Khryſtuża, ſa kſcheſcźijanſku zyrkej.

Kěžor póßła bajerſkeho wójwodu k Janej, ſo by tutón jemu prajił, ſo kěžor wobkrucźenje ſwěrowanja ſakſkeho kurprynza ſapowědźi a tohorunja jeho poſtajenje ſa ſakſkeho kurwjercha, jeli ſo ßo wón evangelſkej wěrje a evangelſkemu waſchnju njewotrjeknje. A ſchto wotmołwi ſakſki kurwjerch? „To ßu wězy, pſchi kotrychž ßo jedna wo Boże ßłowo a Božu cześcź a wo moje ßwědomje a wo mojeje duſche ſbóžnoſcź. A ja mam tu wucźbu, kotraž ßo w mojich krajach předuje, ſa Boże cźiſte a wěrne ßłowo. Wono njeje mi ani pſched Bohom ani pſched Waſchej kěžorſkej majeſtoſcźi ani pſched zykym ßwětom móžno, wot tuteje wucźby wotſtupicź!“

Přenje, ſchtoż kěžor do Augsburga pſchiſchedſchi, cźinjeſche, bě, ſo porucźi, ſo njeßmědźa evangelſzy přědarjo w Augsburgu přědowacź a dozyła niz žani druſy khiba wot kěžora poſtajeni. Kěžor da po haßach wołacź: „Sskyſchcźe, ßkyſchcźe! To pſchikaſuje kěžorſka majeſtoſcź, ſo tu w Augsburgu žadyn přědař, njech je ſchtóž chze, njeßmě přědowacź, khiba cźi, kotrychž je Jeho kěžorſka majeſtoſcź ſa to pomjenowała!“ Saſtupjeŕ měſta Nürnberga, kotryž tole porucźenje ſapißa, wuſna we ßwojej rosprawje: „Dyrbiſch Božu hnadu ßebi wyſche ważicź hacź kěžorowu pſchikhilnoſcź!“

Wjerchojo proſchachu kěžora, ſo by tuto ßwoje porucźenje dla přědowanja wrócźił. Kral Ferdinand wupraji tole kěžorej w pſchitomnoſcźi wjerchow po franzowſku. Kěžor bu hněwny. Tuž rjekny markhrabja Jurij Braniborſki doraſnje: „Prjedy hacź wón wotſtupi wot tuteje wucźby a wot ßłowa Božeho, dyrbi jemu Jeho majeſtoſcź hłowu wotrubnycź dacź.“

To ßu wuſnacźa, kotreż tohorunja w tutych dnjach ßwój 400lětny jubilej ßwjecźa. A kak najlěpje? Tak a ſ tym, ſo bywa tajka evangelſka wěra a ßwěra žiwa w naß a ſo ßo runje tak khrobła a njebojaſliwa a kak roßudna wuſnawa pſched kóždym. Składnoſcźe je tu doſcź. Kak huſto ßo ßwari mjes woßadnymi na wěru, na zyrkej, na Boži dom, na kſcheſcźijanſke waſchnje, na kſcheſcźijanſke pſchiprawy a druhe. A kak huſto wotmjelku to druſy! Kak huſto ßo praji abo cźini to a tamne, ſchtoż njeje ſa wěru a naboźinu, ſa kſcheſcźijanſke woßadne a domjaze žiwjenje, ale runje pſchecźiwo njemu — a druſy mjelcźa a ßo njepiknu. Antikhryſt wojuje pſchecźiwo Khryſtej a jeho zyrkwi ſ tymi, kotſiž pſchecźiwo njej rěcźa a dźěłaja a ſ tymi — njemolmy ßo tola! — kotſiž w njej mjelcźa w bojaſliwoſcźi abo liwkoſcźi abo hewak ſ druhich pſchicźinow. Hdyž my ßłuſchamy do tych, kotſiž ßu ſpósnali ſtrachi a hroženja naſcheho cźaßa, kotreż chze Antikhryſt wutrjebacź ſa poraženje naboźiny, wěry, zyrkwje njebudźemy mjelcźecź ale rěcźecź, ßwědcźicź ſ wutrobu ſe ßłowom, ſe ſkutkom.

Pschescźěhanje kschescźijanow w Ruskej.

Po zykej semi ßu protestowali pschecźiwo ruskemu pschescźěhanju kschescźijanow. To njeje bjes wuspěcha było. Ruske nowinarstwo drje tak cźinjesche, jako by tuto protestowaze hibanje kschescźijanstwa było cźiscze njewažne a rěcźesche s hanjazymi ßkowami wo nim, tola wschitzy, kiž ruske wobstejnoscze snaja, wědźa, so ßu tute powschitkowne protesty wjele wuskutkowake, so ßu ßowjetruszy móznarjo je jara sacźuwali. A tak je ßo też sjawnje pscheměnjenje pschilubiło. W Europje a Amerizy chzychu měnjenje sbudźicź, so žaneho pschescźěhanja jeli so je dozyła tajkeho było, wjazy w Ruskej njeje.

Kak jara wjedniſtwo Ssowjetruskeje na protesty dźiwachu, je list, kotryž je Stalin pißak Jaroßławskemu, fanatiskemu wjednikej „Swjatka bjesbóžnych“. Na poßlednim kongreßu bjesbóžnych bě hakle tutón ßwojim pschiwißowarjam pschiwołał, so ma ßo wojowanje pschecźiwo naboźinje dwójzy, trójzy móznischo wjesćź, byrnjež też knježaza partaja to hinak wobsamknyła. Stalin pische: Antipatije pschecźiwo nam pschiběraju w Europje a my njeßměmy pschidacź, so s nětkle ßapazeho płomjenja protestow nastanje wulki woheń. My dyrbimy ßwoje nadběhowanje pschetworicź a wojowanje pschecźiwo Bohu do Europy ßameje pschenßadźicź.

To je napominanje wjazy, so bychu kschescźijenjo kedźbowali a njespali. Kommunistojo europiskich ludow maja s Moskwy hižo ßwoje poruczenja. Woni ßo njebudźeja komdźicź, w Europje to narunacź a docźinicź, schtoż ßo bolschewikam w Ssowjetruskej njeje schlachcźiło.

Tola też w Ruskej njeje to tak, kaž ßo to sda a kaž ßo to cźini, tam njeje kónz s pschescźěhanjom. Jaroßławski dźerži, schtoż je prajił a hrosył. Kschescźijenjo, kotsiž buchu wuhnacźi, woßebje duchowni, njedostawaju žanych polóženjow. Pschezo saßo pschikhadźeja tyßazy powěscźow wo jich srudnych nashonjenjach, wo jich martrje. Njech je tu na jenym doscź, na struchłych nashonjenjach probsta Heptnera.

Hacźrunjež hižo 68 lět stary, ßu hrosnje s nim wobkhadźeli. Hižo psched něschto lětami je Heptner połdra lěta we Katharinenstadtu w krutym jastwje był. Tutón směrny a we ßwojim kschescźijanstwje swěscźeny muž bě bolschewikam hižo dawno na pucźu. Wón ßo zyle wěscźe s politiku njesaběrasche, cźim dorasnischo ßo prózowasche, ßwojich woßadnych pschi kschescźijanskej wěrje sdźerżecź. To pak runje njeßmědźesche — po woli bolschewikow. Hacź dotal ßo pak tola tucźi hischcźe troschku bojachu, tutoho muża wotstronicź. Hody sańdźeneho lěta pschińdźe nětko to wulke pschescźěhanje a hibanje pschecźiwo wěrje. Tuto chzychu wužicź a Heptnera njeschkódneho scźinicź. Heptner bu saßudźeny. Wudawachu, so ßu pola njeho namakali patrony a 50 rublow ßlěbora w zyrkwinej kapßy.

S tym pschińdźe cźaß martry na tutoho wěrneho evangelskeho. Dwaj měßazaj pschebywasche Heptner w krutej jatbje w Pokrowsku, we hłownym měscźe němskeje Wolgarepubliki. Jeho „samoženje“ ßu sebrali. Jeho žona je dyrbjała wucźeł pola druhich ludźi pytacź. Sapoczatk měrza bu wón a s nim duchowny Kluck s Katharinenstadta a zyrkwiny starschi Scholta a 34 němszy mužojo do wosa sa skót tyknjeny. Wós bu wot wschěch bokow derje sawrjeny, tak so bě w nim cźma. Jenož mało jědźe dachu jim do wosa. Pschi krutej tschěskańzy wotjědźechu. 10 dnjow tcźachu w tutym wosu bjes ßwětła a ßwězy, bjes cźerstweho powětra, bjese wschěch strowotnych pschiprawow w njerjedźe a ßmjerdźenju. Sda ßo, so bě wotmyßlene, jim wschěm w tutym wosu sahinycź dacź.

Po 10 dnjach wotewrichu skónczńje wós w Jrdelu we Uralskich horach. Tón, kotryž wo tym pische, je ßobu mjes krjudowanymi był a wusnawa, so ßu tute 10 dnjow byke to najsrudnische, schtoż je cźaß žiwjenja nashonił. Tón wokomił, jako wós wotewrichu a jako jedyn druheho w ßwětle běłeho dnja wuhlada, bě žałostny. Tak srudneho napohlada mějachu.

Heptner pschebywa hischcźe w Jrdelu a to w małej jstwi hromadźe s 21 mužimi. Ssu njecźisćźi a hewak pschescźěhani. Woßebje pak jich krjuduje hłód. Na to wschitzy wuhnacźi jara skorża. Zyrobu swjetscha ßamo sa pjenjesy njedostanjesch. A schtoż tam nadeńdźesch, to je žałostnje drohe. To jenicźke, schtoż jatym žiwjenje sdźerži, ßu póßłanki s jědźu, kotraž jim pschiwusni s dalokoscze scźelu, jeli so to samóžeja. Też probst Heptner je hižo někotre tajke póßłanki dostał. S tutymi sdźerża ßebi hacź dotal ßwoje žiwjenje. Ale pschi wschěm tym ßu tola stajnje žiwi w tej hrosy, so hłodu wumru.

A to rěka, so tam wěry dla nikoho njepschescźěhaja! Ludy semje ßo prózuja — tak snajmjenscha wudawaja — wotstronicź wulke žadławe wójny. Kak dha chzedźa to dokonjecź, hdyž ßo jim njeporadźi tajkele wojowanje wotstronicź, haj, hdyž ßebi staty jako staty ßamo njeswěrja něschto prajicź pschecźiwo tajkemu sakhadźenju cźłowjekow pschecźiwo cźłowjekam. Tajkemu žadławemu cźinjenju kaž wójnam njedowobara žana cźłowjeska móz a mudroscź, žana popißana a podpißana papjera, ale jenož — Duch Knjesowy, kschescźijanska wěra a luboscź. A doniž tuta njeje pschewinyła a dobyła jenotliwych kaž staty a ludy, njebudźe měra, wěrneho měra na ßwěcźe. Tuž dajmy luboscźi a ßwěrje knježicź!

S mißionſtwa.

Lětna kniha — Jahrbuch — evangelskeho mißijonstwa Němskeje sa lěto 1930 rosprawja wo wobschěrnoscźi dźěła, kotreż 25 evangelskich mißijonskich sjednocźeństwow Němskeje sastawa. Telko mißijonskich sjednoženstwow mamy. Wone maja 1301 Europjanow na ßwojich mißijonskich polach w dźěle. S nimi tam dźěła 9062 mšdu dostawaznych domorodnych pomoznikow a pomoznizow. Sa 947 713 s póhanstwa pschikhadźazych kschescźijanow maja ßo tucźi tam staracź. Ludowych schulow je tam 3661 a wyschschich 84. Do nich khodźi 193 347 schulerjow. Mißijonskich darow s Němskeje bě 5 860 406 hr.; k tomu ßo pschidruži 3 500 000 hr., kotreż buchu s wukraja, s mißijonskich krajinow a s Němskeje darjene.

Hdyž tole s dowójnjkim cźaßom pschirunujesch, namakasch, so bě jich tehdy schtwórty dźěl europiskich dźěłacźerjow a dźěłacźerkow wjazy wonkach; liczba schulow je wo pjaty dźěl mjenscha, liczba schulerjow wo schesty.

Wschě wudawki němskeho evangelskeho mißijonstwa hromadźe běchu 1928 na 11,5 milijonow hr. wulke.

Kak ßwjecźachu Augsburgski jubilej?

W Badenskej ßu 25. junija pschipołdnju hodźinu dołho se wschěmi swonami swonili a ßu tak wschěch dopomnili na to, schtoż wulkeho a ważneho ßo stało je psched 400 lětami.

Město Bretten, Melanchthonowa domisna, je w tutych dnjach rjenje spominała na toho, kotryž je artikle Augsburgskeho wěruwusnacźa pißał. 21. junija ßu pschi Melanchthonowym pomniku wuhotowali rjany ßwjedźeń sa młodźinu. 22. junija bě po wulkej ßwjedźeńskej Božej ßkužbje na torhoschcźu

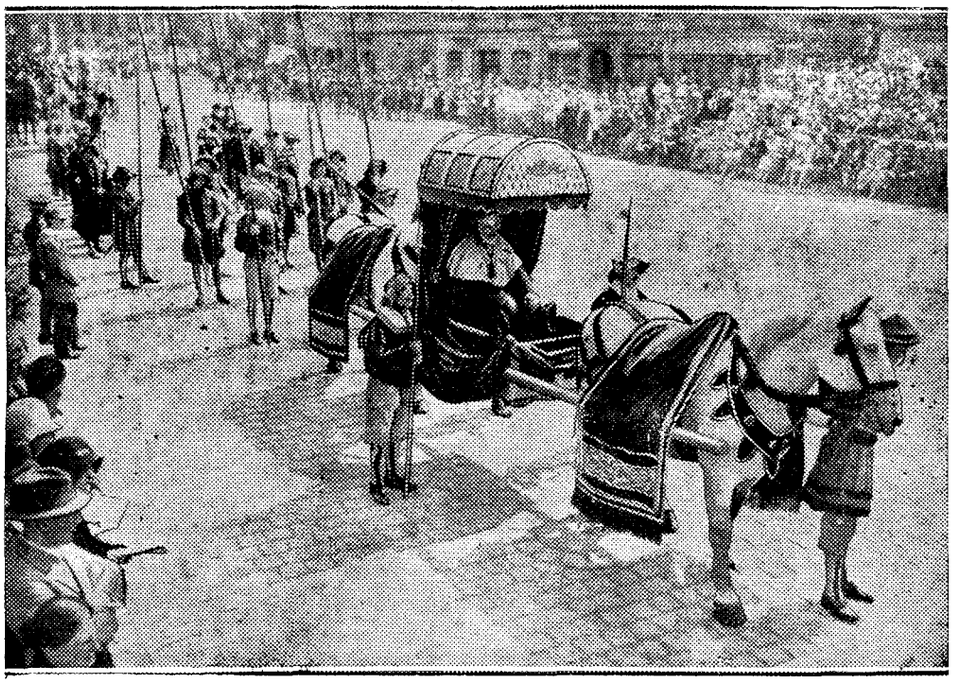

W Augsburgu
wotměchu ſ pſchileżnoſczu 400 lětneho wopomnjecża na pſchepodacże lutherſkeho wěruwuznacża wulkotne ſwjatocżnoſcże. Po haßach měſta cżehnjeſche wulki hiſtoriſki cżah. Na naſchim wobraſu widżimy kardinala Cajetana, tehdomniſcheho pſchecżiwnika Luthera. Potom ſcżěhowachu wſchelake wobraſy ſe reformaziſleho cżaßa.

ſjawna ſwjatocżnoſcż. Pſchi tutej bu hra „Das Wort ſie ſollen laſſen ſtahn“ pſchedſtajena.

Měſto Erfurt, kotreż je kóżde 100 lět wopomnjecże Augsburgſkeho dnja zyle woßebje ſwjecżiło, wuhotowa też nětk wulki 400lětny jubilej. S nim bě ſjednocżena wuſtajeńza dopomnjeńkow reformaziſkeho cżaßa.

Wuheŕſzy 4 evangelſzy biſkopojo běchu wſchěch evangelſkich Wuheŕſkeje ſwolali, hódnje ſwjecżicż jubilej Augsburgſkeho wěruwuſnacża. Sałożichu ſdobom jubilejnu ſběrku, kotraż ſměje ßłużicż wěſtym ſaměram. Tohorunja pſchihotowachu dwaj wſchelakej wudawkaj Augsburgſkeho wěruwuſnacża, kotreż tola też my Serbja nětko mamy w nowych ſpěwarſkich, ſnajmjeńſcha — każ Němzy we ſwojich němſkich ſpěwarſkich — prěnje 21 artiklow.

Pólſka wuhotuje ſa jubilej Auguſtany wudawk wſchěch ważnych zyrkwinych wobſamknjenjow. Tute wobßwětluja podeńdżenja a żiwjenje tutoho kraja, kotryż je na pſcheměnjenja a naſhonjenjach tola tak bohaty a ſwědcża ſdobom wo ſwěrje a wěrje evangelſkich wótzow.

Zyrkej a ſtat.

Też dopomnjenje na wojowanje reformaziſkeho cżaßa. Po ſwojim waſchnju je Freibergſki arzybiſkop njedawno evangelſkich a katolſkich na reformaziſki cżaß a jeho bědżenja dopomnił. We ſwojim paſtyŕſkim liſcże je ſo wótrje wo měſchanych mandżelſtwach wuprajił. Wono je dobre, wjedżecż, ſchtoż arzybiſkop praji. My Evangelſzy drje tak hiſchcże wjeßelſcho a dżakowniſcho Augsburgſki jubilej ſobu ſwjecżimy. Wón něhdże praji: Mandżelſtwo, do kotrehoż ſo Katolik we proteſtantiſkej zyrkwi ſtaji, je a woſtanje njepłacżaze. Wot proteſtanta ſo ſe ſtejniſchcża jeho wuſnacża, niczo njeprawe njeżada, hdyż ſo żada ſwěrowanje w katolſkej zyrkwi a hdyż ſo żada, ſo bychu wſchě dżěcżi katolſku kſchcżenizu doſtałe, kotreż ſ jeho mandżelſtwa pokhadżeja. — Bjes dżiwa, ſo je ſo hižo pſchecżiwo tajkemu paſtyrſkemu liſtej proteſtowało. S jenohłóßnym wobſamknjenjom je nětk też evangelſki krajna ſynoda wuprajiła, ſo najkhutniſcho wobżaruje, ſo je biſkop na tajke waſchnje wo tutym cżeżkim a woßebitym praſchenju rěcżał. Synoda wotpokaſuje biſkopowe ryßowanje evangelſkeje wěry, dokelż je w rosßudnych dypkach wopaczne a mylaze. Woßebje proteſtuje pſchecżiwo tomu wumjetowanju, ſo ßo evangelſka zyrkej ſe ßwojej wucżbu wo ßwjatoſcżi a njerosdżělnoſcżi mandżelſtwa ſdaluje wot Khryſtußoweje kaſnje a wucżby. Pſchi evangelſkim wěrowanju mataj tola mandżelſkaj ßebi ßlubicż ßwěru na cżaß żiwjenja. Synoda wobżaruje hłuboko, ſo bu konfeßionelny měr w kraju, w kotrymż je wjele měſchanych mandżelſtwow, tak jara każeny. Wona wocżakuje wot ſtawow evangelſkeje wěry, ſo woni pſchi ſaſtupje do mandżelſtwa krucże ſteja k ßwojej evangelſkej wěrje a zyrkwi a do żanych ertnych abo pißanych ßlubjenjow njeſwola, kotreż ßu pſchecżiwo ßwěrje k evangelſkej wěrje a zyrkwi.

We Württembergſkej mějachu turnarjo evangelſkich młodżenzow ßwój ſjěſd. Pſchi tym ſdżěli D. Stange, ſo ßu ßo létßa Stuttgartſzy turnarjo evangelſkich towarſtwow ſapowědżili, ßo wobdżělicż pſchi napſchemoběženju pſches měſto, dokelż wuhotowarjo tutoho běženja njedżiwachu na hodżinu Božich ßłużbow, hacżrunjeż bě ßo to léto prjedy wobſamknyło. Pſched ſaſtupjerjemi wyſchnoſcżow ſchwikaſche rěcżnik tajke każenje njedżelſkeho dopołdnja a ſ toho naſtawaze roſkory a wadżenja. — Evangelſzy turnarjo woſtajichu ßo tam ſa njedżelu dopołdnja wſchěch turnarſkich pſchedſtajenjow a wuwjedżechu ßwój bohaty program tola derje a w prawym cżaßu. Cżehodla też niz druſy.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Do Wósporka pſchińdże dżenßa ſa tydżeń Lubijſko-Habrachcżicżanſki wokrjeß ſe ßwojimi towarſtwami evangelſkich młodych holzow, ſo by tam wotměł ßwój ſjěſd ſa tuto léto.

W Njeßwacżidle ßwjecżi 6. julija měſchcżanſke a wokrjeßne towarſtwo ſa Snutskowne miſijonſtwo ßwój hłowny ßwjedżeń. Popołdnju w 2 hodż. prěduje w ſerbſkej ßwjedżeńſkej Božej ßłużbje knjes wyſchſchi farař Sarjeńk a ¼4 hodż. w němſkej knjes farař Ssykora ſ Wehrsdorfa. Po tutej ßłużbje je hłowna ſhromadżiſna w żurli hoſcżenza.

Cźišło 27

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno

W Budyschinje 6. julija 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Nošacźizach. — Cźischcź a nakład Ssmolerjez Knihicźischczerńje a knihárnje, sap. dr. ſ wobm. ſruk. w Budyschinje
Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi schiwórczlětnje 108 słotych pjenjezkow

3. njedźela po swjatej Trojizy.

Luk. 15, 1—10.

Na mjeſy dweju swětow, kotrejž ſtej dźělenej ,pſches morjo, khodźi po pſchikaſni toho Knjeſa jeho wuſwoleny a lubowany lud. Cźaſ słužby w Egiptowſkej je nimo, nětk cźehnje pod Božim wodźenjom do pſchilubjeneje domiſny. Hacźrunjeź dyrbi pſches morjo cźahnycź, hacźrunjeź bu wot njepſchecźelow pſcheſcźěhany, móže iſraelſki lud k cźeſcźi Boha swój pucź dale cźahnycź. Ale hiſchcźe na kónzu swojeho pucźa njeje. Lud dyrbi hiſchcźe bědźenje, wotpadnjenje, khłostańſki sud Knjeſa Zebaotha na so wſacź. Sslubjenje a dopjelnjenje so wotměnja dźiwnje w jeho žiwjenju.

Na druhej mjeſy dweju swětow khodźi druhi lud, kiž ma teź kraj slubjenja. Pſches morjo pokuty a pod kſchižom wjedźe jich wuſki pucź do slubjeneho kraja, a dyrbja huſto so bědźicź, a kij toho Knjeſa leži cźeźko na nich. Woni su sebi pak dobycźa wěſcźi, so slubjeny kraj doſtanu. Pſchetoż Khryſtuſ je jich wodźeŕ a jeho słowo: „Hlaj, ja sym pola waš wſchitke dny“, je jich słódny troſcht. To je cźrjóda wěrjazych kſcheſcźijanow, kotraž khodźi k njebjeſam.

Hdyž na nuſu kſcheſcźijanſtwa hladamy a pósnajemy, kaž we wſchej žałoſcźi hiſchcźe sebicźiwoſcź samóže knježicź, potom ſrosumimy, hdyž swět to druhe sa móžne njedźerži: to je luboſcź. Móžno je, so kſcheſcźijanſka luboſcź so tohodla wotpokasuje, dokelž je huſto słaba była, něſchto wožebiteho dokonjecź. A tola leži jenož w njej móz, kotraž natwari naſch sad saso snowa. Wěſo słaba luboſcź to njemóže, ale jenož tajka luboſcź, kotraž ma ſpomoznu móz.

Spomozna luboſcź widźi a cźuje nuſu ſhubjenych. Wot luboſcźe so wěſo to samo wot so ſrosumi. Ale hdźe je tajka luboſcź namakacź? Israelſki lud nochcyſche wot tajkeje luboſcźe niczo wjedźecź. Jeſuſ Khryſtuſ mějeſche tajku luboſcź k swojemu ludu, ale kak su jemu jeho luboſcź ſa ſto wſali. Tón Knjes so njepraſcha: ſchtó je tamny cźłowjek a ſchto pomha mi, hdyž jemu pomham. Jeho pſchirunanje nam to jaſne cźini.

Cźłowjek ma ſto wowzow. S tych so jena ſhubi. Hacź njebychu dźenża cźłowjekojo prajili: ſchkoda, ale tak to pſchińdźe, hdyž pſchezo na swojich samych pucźach khodźiſch. Cźohodla njeje pſchi druhich wostała. A tehodla swoje žiwjenje swažicź, njeby drje nichtón cźinił. Ale dobry paſtyŕ widźi a cźuje nuſu teź jeneje ſhubjeneje wowzy a praji: „to je teź moja wowzka.“ Tajka luboſcź je kaž skónczna pruha, kotraž swěcźi do naſchich wutrobow.

Je teź luboſcź, kotraž widźi nuſu naſchich dnjow? Schtóž je hiſchcźe hordy a so cźłowjekow hańbuje, ſchtóž njemóže hiſchcźe wěrnoſcź ſnjeſcź a rad prawo ma, je teź ſhubjena wowza a hiſchcźe k Bohu njeskluſcha. Tehorunja tón, w kotrehož wutrobje skupoſcź, hordoſcź, swět bydli, kiž njemóže so wot ſeńſkeho kubła dźělicź. Potom drje pósnajemy, kelko ſhubjenych hiſchcźe je. A hdyž ſpominamy na nabožińſku nuſu w měſtach a na wſach, hacź nuſu widźimy a sacźujemy?

Ale to njeje doſcź, so nuſu sobu cźujemy.

Spomozna luboſcź pyta teź ſhubjenych. Dobry paſtyŕ pyta ſhubjenu wowzu, doniž ju njenamaka? A žónſka swěru pyta, doniž wona ſhubjeny kroſch njenamaka.

Tak cźini tón Knjes ſ nami. Wón praji: „Ja chzu ßam ßwojeho ſtadła hladacź, Chzu jo pytacź. Chzu ßwoje wowzy pytacź a wumóz ſe wſchitkich měſtow, hdźeż roſehnate ßu, we tym cźaßu, hdyż mróčzne a cźmowe je.“ A hdyż je cźlowjekow tak wjele, potom dyrbi pucźow naſcheho Boha też wjele bycź. Ale wottyknjeny kónz woſtanje jedyn: ſbóżnoſcź naſchich duſchow. Schtó mohł wſchitke pucźe wupowjedacź, na kotrychż khodźi tón Knjes w ßwojej luboſcźi ſa nami. Schtóż je jeho żiwjenje a wumrjecźe ſroſumił, wě, ſo wón njeſakhadźa ſ nami po naſchich hrěchach a njeſapłacźi nam po naſchich ſtóſcźach. Hacź dyrbimy pſchiwdacź, ſo budźe luboſcźi, kotraż pyta to ſhubjene, dźenża pucź ſaracźeny?

Ale ſpomozna luboſcź ßo wjeßeli też tych namakanych. Luboſcź najprjedy ßo ßama wjeßeli, hdyż cźlowóſke dźěcźo wot pucźa ſkaženja ßo wrócźi. Dobry paſtyŕ połoži ſhubjenu wowzu na ßwojej ramjeni ſ wjeßekoſcźu, a hdyż dom pſchińdźe, ſawoła wón ßwojich pſchecźelow a ßußodow a rjekńje k nim: „Wjeßelcźe ßo ſo mnu; pſchetoż ja ßym ßwoju wowzu namakał, kotraż běſche ſhubjena.“ Kajku luboſcź w tym póſnajemy! a kajki troſcht ſa wſchitkich. Pſchetoż ſchtó njeby hižom ßwoje ßame pucźe khodźił, kotreż mějeſche ſa prawe, kotreż běchu pak wopacźne pucźe. A jara huſto njeje tola nicźo hacź ſtwjelzo, kotrehoż dla tak wjele ßo ſhubi. Potom njedyrbimy ſapomnicź, ſo ſteji ſa kóždym cźlowjekom Boża wola, Boża hnada, jeho ſpomozna luboſcź, kotraż njewuſtanje wołacź a pytacź. A hdyż ſkóncźnje ſhubjena duſcha ßo da wot njeho namakacź, potom dźe ſtyſkanje pſches njebjeßa: W cźlowſkej duſchi je tón Sbóżnik ßo narodźił.

Tehodla njebudź njeżmilny pſchecźiwo ßebi ßam a cźiń njebjeßam wjeßele, ſo móżeſch ßobu khwalicź: Jeſuß pſchijimuje hrěſchnikow, mje je wón też pſchiwſał. Hamjeń.

Boża móz a wulkoſcź.

Ach Bożo, wulki, traſchny, mózny,
Schto zyły ßwět je pſched tobu!
Ty naſcha ſkała a ſchkit wótzny,
Sjeń nad nami ßo ſ pomozu.

Twój wichor traſchny howri, cźehnje
A naſche bydło ſatſchaße,
Na twoje ßłowo pak ßo ſlehnje,
Rucź, wucź a torhacź pſcheſtanje.

Ty rěcźiſch, a my womjelnkjemy,
Ty hrimaſch, a my ſarżimy,
Ty kiwnjeſch, a my wotßal dźemy,
My proch a pjerſchcź pſched tobu ßmy.

Strach ßadźa na naß, ſchumi hrożo,
Strach naſche duſche ſajima,
Ach pomhaj nam, naſch luby Bożo,
Njech naſcha tyſchnoſcź pſcheſtawa.

By naſcha khwalba ßo cźi ſdała
Sa pomoz, kiž nam trjeba je,
To by cźi duſcha woprowała
Cźeſcź, khwalbu, dźak, ſchtoż ſamóże.

Chzeſch naſche polěpſchenje widźicź
Sa pomoz, kiž nam poſkicźeſch;
Tuż chzemy ſtajnje wſchitko hidźicź,
Schtoż njedobre ty mjenujeſch.

Tu khwilu, Wótcźe, ßym ja żiwy
A hiſchcźe proßycź ſamóżu;
Tuż budź, ach budź nam miłoſcźiwy
A dopjelń próſtwu ponižnu.

Praj, Knjeże, ſ naſchej próſtwje hamjeń,
My na tebje ßo ſpuſchcźamy,
Wſmi wot wutroby tyſchny kamjeń
Wſchak ty naſch Bóh a Wótcźez ßy!

Njedźela.

Runje w prawym cźaßu wojjewja ßo wobſamknjenje wokrjeßneje ſynody ſa wokrjeß Straußberg w Bramborſkej Dźiwajo na wobſtejnoſcźe na wßach a na ſchkodowanje luda a ludoweho żiwjenja, kotreż pokhadźa ſ wotßwjecźowanja njedźele, je ſynoda wuprajiła ſcźěhowaze:

„Wokrjeßna ſynoda wobrocźa ßo ſnowa na wſchěch ratarſkich dźěłodawarjow ſ tej khutnej próſtwu, ſo bychu ßwojim ratarſkim dźěłacźerjam ſa wobdźěłanje polow dali ßwobodne popołdnjo wſchědneho dnja, ſo bychu tucźi tak měli zyle ßwobodnu njedźelu.“

Tuto napominanje móżemy jenoż witacź. Wono je nuſne a trěbne we wſchelakim naſtupanju, ſo maja dźěłacźerjo tutu ſkładnoſcź, ßwoje dźěło ſhotowicź a tola njedźelu wobkhowacź. Sda ßo pak, ſo tuto ſpóſnacźe njeje wſchudźom ani pola dźěłodawarja ani pola dźěłacźerja. To je njedoſtatk, pokhadźazy ſ krótkowidźenja wobeju ſtron. Njedoßaha jim, dowidźecź, ſo ßebi tole żada każ cźěło tak duſcha a ſo ßebi to żada zyły cźaß ſe ßwojimi wobſtejnoſcźemi.

Njedźiwamy ßo powſchitkownje tak jara, ſo ßo njedźelu dźěła, dźiwamy pak ßo, ſo kſcheſcźijenjo, ſo cźi, kiž tola kſcheſcźijenjo chzeja bycź, njedźelu dźěłaja. To ſwißuje ſ njedopóſnacźom teho, ſchto njedźela je a ſchto njedźela chze bycź. Tohodla ßo ſwjetſcha też njeprózuja wo to, doſtacź ßwobodnu njedźelu ſ tym, ſo móżeja wſchědny dźeń dokonjecź ßwoje dźěło.

Njedźelu dźěłacź! Tole w prawnym ſmyßle ſroſumicź, ſda ßo cźežka wěz bycź, hdyż tak do żiwjenja hladaſch. Burowka, kotraż ßo njedźelu ſe ſchicźom abo ſchtrykowanjom ßydnje, měni, ſo ſ tym njedźelu ßwjecźi. Potajkim ſchwalcźe a ſchtrykowarki zyły tydźeń nicźo njedźěłaja? „Rucźne dźěła“ njedźelu cźinicź, to ßłuſcha ſa jich jara, jara wjele k njedźeli. A tola praji hižo to mjeno, ſo to dźěło! S cźim chzeja to żony a holzy ſamołwicź? Scźim ßo wurěcźa? Samołwjenja żaneho nimaja. Schtoż maja, je wurěcź. A wurěcź nima nicźo cźinicź ſ kſcheſcźijanom, ſ kſcheſcźijanku, kotſiž chzeja wěrni kſcheſcźijenjo bycź. A ſo chzemy wěrni kſcheſcźijenjo bycź, to ßmy ßebi tola ſaßo ßlubili nětkle w cźaßu reformaziſkeho jubileja.

Stare lube waſchnje njewucźini hiſchcźe, ſo něſchto je woprawdźe dobre. Stare waſchnje, w ßwójbje ſaměſtnjene, ſo njedźelu ſchija, płataja, wuſchiwaja, ſchtrykuja, njecźini tola tutu wěz prawu a Bohu ſpodobnu; wjele bóle, hdyż dyrbiſch to wuſnacź, ſo wot dawna ßem to tak w domi je, ſo ßo njedźelu to a to cźini, cźini wězku jenoż hiſchcźe hórſchu. A też pſches to wona lěpſcha njebudźe, ſo móżeſch prajicź, ßußodźizy też njedźelu płataja abo hnadna knjeni njedźelu wuſchiwa abo naſcha ſaraćka njedźelu ſchtrykuje, je jenoż hórſcha!

Tohodla dajmy płacźicź cźiſchcźe powſchitkownje, ſchtoż je Straußbergſka ſynoda wuprajiła a mějmy ßo po tym powſchitkownje. Cźim wjazy na tebje hladaja abo wot tebje

wotwißuja, cźim wjazy winowatoſcźe maſch, jako kſcheſcźijan, jako kſcheſcźijanka bycź ſ kſcheſcźijanſkim pſchikkadom.

Sa to, ſo by ßo rataŕſkim dźĕłacźerjam ſmóżniło, wſchĕdny dźeń ßwoje dźĕło ſcźinicź, tak ſo by njedźela ßwobodna była, też w cźaßu bĕrnjazych żnjow, ſa to ßmy też pſched nĕſchto cźaßom tu w naſchim kopjeńku pißali. Ale ſda ßo, ſo ſ dale poſtupowazym cźaßom też njedóſtatk poſtupuje, njedźelu dźĕłacź. Je=li mokre lĕto, dźĕła ßo njedźelu w ßynach mokroty dla, je=li ßuche, ßłóncźne lĕto dźĕła njedźelu w ßynach ßłóncźka dla. Kajke mĕło to lĕto bycź, ſo njebychu kſcheſcźijenjo też njedźelu w ßynje byli?

Bĕrnjaze żnĕ ßu ſtaw ßame ſa ßo. A tola maſch wßy, maſch krajiny, w kotrychž tola nichtón njedźelu w bĕrnach njeje! A ſo bychu ſ toho nĕkajku ſchkodowanku mĕli, njeje niczo ſnate. Hdźeż je wola, tam je też pucź! praji ßo. To płacźi też cźiſcźe wĕſcźe tu. Wola je, Boża wola je: ßwjaty dźeń, njedźelu ßwjecźicź. Njeje dha naſcha wola, cźinicź Bożu wolu. Hdyž to je, mamy ju też cźinicź, njedźiwajo na lube waſchnje abo lĕpje lubowane njewaſchnje!

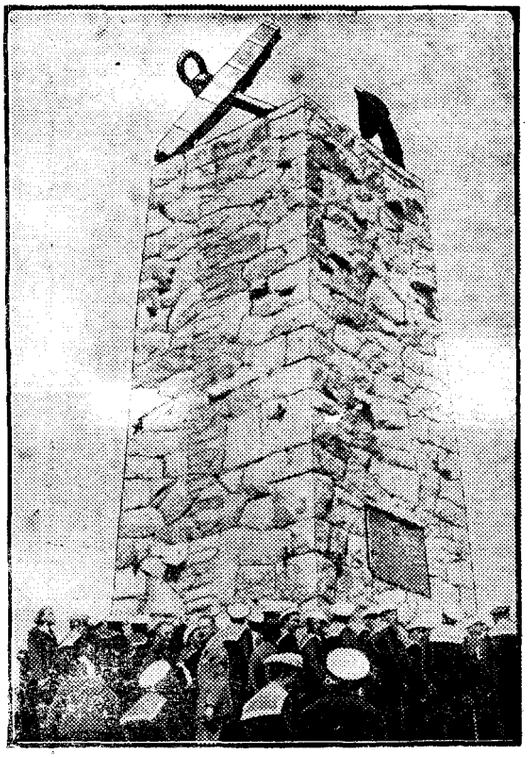

Pomnik Guſtav Adolfa,

Guſtav Adolf, kral Schwedow, ſtupi 15. junija 1630 pola Elßnabena njedaloko Stockholma, hłowneho mĕſta Schwedſkeje, ſe ßwojim wójſkom na łódźe, ſo by Lutherſkim w Nĕmſkej, wo ßwoju wĕru ßo bĕdźazym, na pomoz wujĕk. Nĕtko ßu tam pomnik ſtajili a njedźelu 15. junija t. l. ßwjatocźnje wotkryli.

Jubilej Augsburgſkeho wĕruwuſnacźa.

Wo ßwjatocźnoſcźach, kotrež ßu ßo dla Augsburgſkeho wĕruwuſnacźa a jeho 400lĕtneho jubileja wotmĕkle, je ßo w tutych dnjach powſchitkownje a wobſchĕrnje rosprawjako a też dale ßo hiſchcźe wo tym piſche. Wo wuhotowanjach we Augsburgu a w Nürnbergu ßo praji, ſo ßu doſtojne a rjane a naſchemu khutnemu cźaßej pſchimĕrjene byłe. Wuſnam tutych ßwjatocźnoſcźow bĕ, ſo ßo tam zyły ſwjaſk evangelſkich zyrkwjow Nĕmſkeje a ſ nim wjednizy wſchĕch evangelſkich zyrkwjow wobdźĕlichu a tohorunja mnoho wjednikow proteſtantißma ſ wukraja. Shromadźiſny wulkich ßyłow, ſjawne wuſtupy, Boże ßłużby, ßwjedźeńſki cźah, wſcho je było evangelſkeho raju, ſchtož ßo też powſchitkownje pſchipóſnawa.

Nĕmſki preſident Hindenburg je póßłał wutrobne ſbożopſchecźe, wobżarujo, ſo ßo njemóże ßam pſchi ßwjatocźnoſcźach wobdźĕlicź. Mjes druhim wón piſche: „Njech dopomnjecźe na Augsburgſke wuſnacźe k tomu pſchinoſchuje, kſcheſcźijanſke ſmyßlenje w nĕmſkim ludu ſdźerżecź a poßylnicź!“ Sdobom pſcheje wón ſa dźĕło „Evangelſkeho zyrkwineho dnja“ ſ zyłej wutrobu bohate żohnowanje a wuſpĕch.

Nĕmſka ſtatna wyſchnoſcź bĕ wotpóßłała juſtizneho miniſtra jako ſaſtupjerja wyſchnoſcźe a ſdobom knjeſow ſe ſnutſtowneho miniſterija; tucźi ßo też na wuradźowanjach zyrkwineho dnja wobdźĕlichu, kotryž ßo, kaž je ſnaty, w Nürnbergu ſa ßwoje dźĕło ſhromadźi.

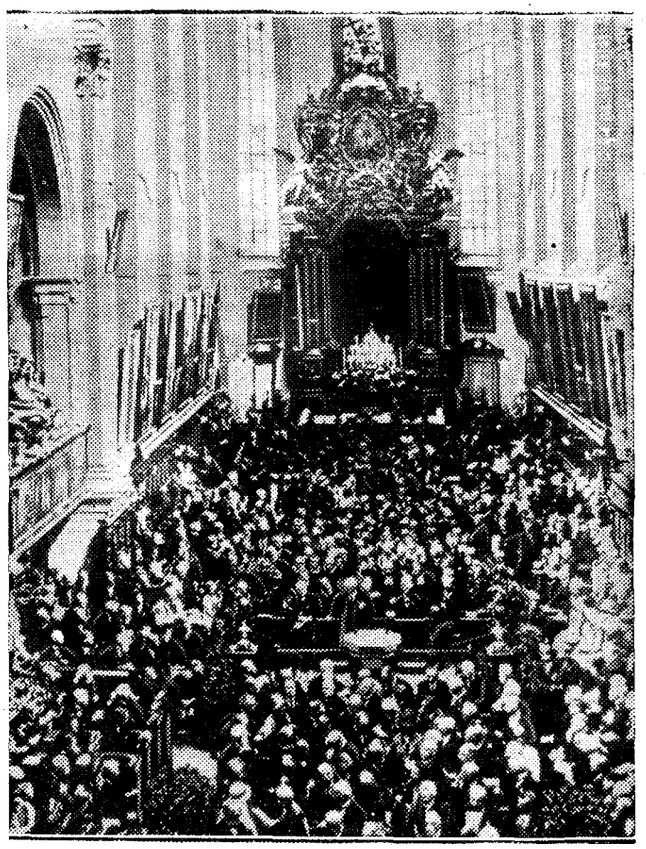

Sswjatocźna Boża ßłużba w Bożim domje tak mjenowanych boßakow w Augsburgu na dnju 25. auguſta. Na tymle dnju pſchepodachu lutherſzy kſcheſcźijenjo pſched 400 lĕtami tehdomniſchemu nĕmſkemu kĕżorej a ßejmej ßwoje wĕruwuſnacźe.

Zyrkej a ſtat.

Sa wutoru, 1. julija bĕ po zyłym kraju poruczene, połodnjo wot 12—1 hodź. ſwonicź a ſ tym pſchiſjewicź wußwobodźenje wjecźornych krajinow. Njech to ſynki radoſcźe, ſynki khutnoſcźe rosnoſchowachu ßo tola ßobu! Njech to wołanje k dźakowanju, wołanje k proſchenju a k dobroproſchenju njebĕ mjenje mózne! Chzemy ßo nadźijecź, ſo bu woboje ſrosumjene a — cźinjene. Wſcho druhe nicźo njepomha. Woſtanjemy=li tu jenoż zkyſcherjo, ſjebamy ßo ßami. Tuż njech ßo ſtawa dźakowanje pſched tym Knjeſom, kotryž tola we wſchej wſchelakej nuſy nam hacź ßem pomhał. A tuż njech ßo ſtawa proſchenje a dobroproſchenje pſched tym Knjeſom! Njebudźe=li

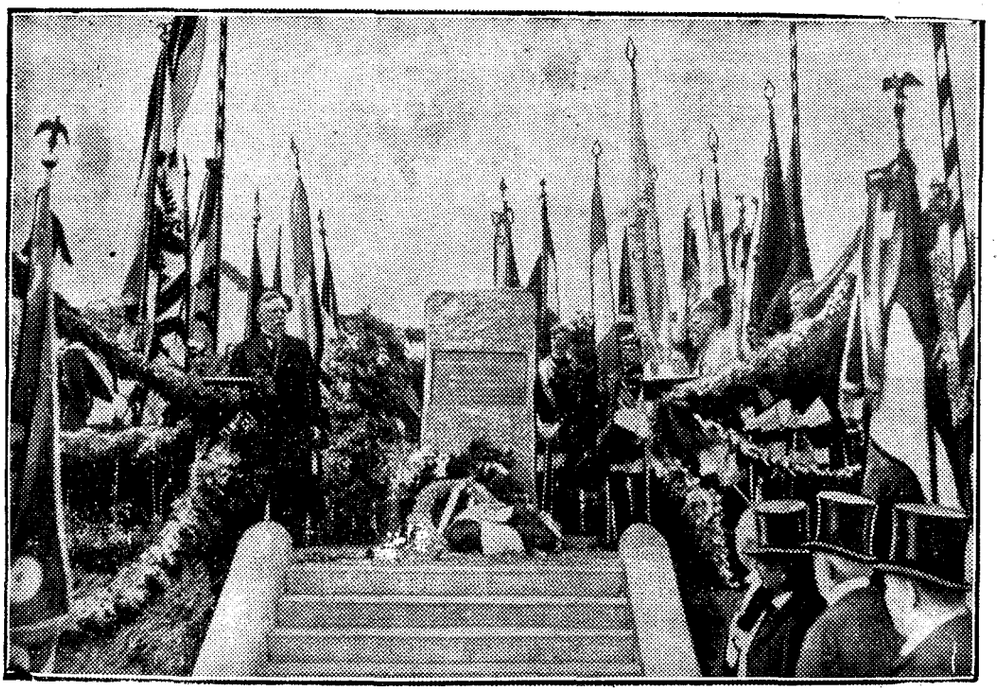

Pomnik na kupje Uſedom.

Pſched 300 lětami na dnju 26. junija wuſtupi Guſtav Adolf ſe ßwojim wojſkom, ſo by evangelſkim w tehdomniſchej Němſkej na pomoz khwatał. Na tutym měſtnje ßu pomnik ſtajili a 26. junija t. l. ßu jón ßwjatočnje wotkryli.

wón nam pomhacź, njebudźemy nicžo ſamóz. To dyrbjeli ſkoro wjedźecź. Saßo pak: S jeho pomozu ßo nam teź to, ſchtoż ßo cžlowjeckej ſda njemóżne bycź, derje radźi.

W **Pólſkej** mamy tak mjenowanu katolſku njeromſku zyrkej. Do tuteje je ßo rosſchcźěpjenje ſaſchcźěpiło. Dźěl jeje ſtawow khila ßo k proteſtantißmej. Tak ßu w meji we Warſchawje tydźeń dołho evangeliſazije měli. Prědowali ßu jenoż evangelſzy. Mjes wopytowarjemi tutych evangelſkich evangeliſazijow je jara wjele njeromſkich katolikow było. Schto ſ tuteho hibanja budźe, njehodźi ßo runje w naſchim cźaßu, kotryż tak polny wſchelakich pſcheměnjenjow, nicžo prajicź.

Mexiko ma ſaßo měr. Romſko-katolſki arzybiſkop Ruiz a preſidenta mexikanſkeho ſtata ſtaj wobſamknjenje poſtajiłoj a podpißałoj, kotreż dyrbi měr mjes ſtatom a zyrkwju ſwěſcźicź. S tym by było nimo dołhe a wótre wojowanje, kotreż ſtej měłoj ſtat a zyrkej pſchětracź.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S **Krjebjanſkeje woßady** doſtachmy dopokas ja to, ſo ßo tam na zyle woßebite waſchnje dźěła a hromadźi ja Boži dom. Knjes farař Theile je knižku, 46 ſtron wulku napißał a je wunoſchk tuteje knižki wěnował ja wobnowjenje Božeho doma. Knižka rěka: „Petrus-Paulus, Evangeliſche Betrachtungen zum Zwei-Apoſteltage“ a płacźi 1 hriwnu. Schtóż wjazy da, njebudźe wotpokaſany. Knižka je wěſo němſka.

Chzeſch naſche polěpſchenje widźicź
Sa pomoz, kiž nam poſkicźeſch;
Duž chzemy ſtajnje wſchitko hidźicź,
Schtoż njedobre ty mjenujeſch.

S **Krjebje.** My mamy tu pola naß to woßebite dobre, ſo mamy ßotru. So pak ju hiſchcźe mamy a hacž ßem wobkhowachmy, ja to ßłuſcha knjeſej baronej ſe Schlotheim-Creba wutrobny dźak, kotryż je ßo hacž do 1. junija ja wſcho, ſchtoż bě trěbne ja ſdźerżenje ſtazije, ſtarał. Dźěcźi a wſchitzy potrjebni ßu ſ teho ßwoje dobre měli, dokelž bě ßotſje móżno, ſe wjeßelom dźěło wukonjecź. Kak ßo na dalſche wěz ſtazije ſaczjaduje, a dozyła, ſo ßo nam ſdźerżi, wo tym ßo jedna. — Sa wěrowanja pobrachowachu nam hacž ßem ſtólzy. Ssmy je ßebi ja nawoženju a njewjeſtu kaž ja ßwědkow dyrbjeli požcžowacź. To je něſchto njedoßahaze. Tohodla chzemy ßo wo to poſtaracź, ſo ſmějemy bórſy ja tute ßwjatočnoſcźe ßwoje ja to pſchihódne ſtólzy. Dobry ſapočatk ja tuto ſpočinanje je hižo cžinjeny. Dwaj daraj dóſtachmy ja to: 10 hr. a 3 hr. Schtó pomha nam dale? — Po woßadźe dźe nětkle wokoło knižka, kotraž nam rosprawja wo tym, kak ßo tu nětkle w Ssowjet-Ruſkej ſ kſcheſcźijanſtwom a ſ kulturu ma. Je ſtyſkne, ßłyſchecź, kak ßo tam prózuja, Boha ſniczicź. We žónſkimaj towaŕſtwomaj w Khrjebi a Nowej Wßy ßmy po tutych knižkach wo ruſkich wobſtejnoſcźach rosprawjeli. Naſcha pſchißłuſchnoſcź je, niz jeno na wěrybratrow w Ssowjet-Ruſkej ſpominacź, ale jim teź pomozni bycź. Dobroproſchenje móże kóždy ja nich cžinicź a teź njech cžini. Ale pak teź druha pomoz je nuſna. Ssmy ja nju teź hižo 5 hr. darjene doſtali.

S **Roma** ßo piſche, ſo je tam katolſki měſchnik ſwěſcźił te rumnoſcźe, w kotrychž je Pawoł ja cžaß ßwojeje dwělětneje jatby w Romje bydlił. Dwě lěcźe je wucženy měſchnik na tuto ßwoje pſchepytowanje nałożił; nětk je ßebi wěſty, ſo je namakał, ſchtoż bě pytał. Pawoł je, kaž ßo powěda, w Romje bydlił pola jeneho garbarja, kotrehoż dom w tym dźěle wulkeho měſta ſtejeſche, kotremuż rěkachu „Scortidaricus“. To bě tón měſchcźańſki dźěl, w kotrymž garbarjo ßwoje dźěło ſaſtawachu, w kotrymž ßo dozyła ſ wobdźěłanjom kožow ſaběrachu, w kotrymž Židźa ßydlachu. Po ſtarym pißmje ſ lěta 1245 rěkachu tutomu dźělej teź „Pauli“ abo „Paula“, a to tohodla, dokelž bě japoſchtoł Pawoł tam tak rjez ſchulu měł a ſchulu dźeržał. Rumnoſcź tuteje ſchule je hacž do dźenża ſdźeržana. Namakaſch ju njedaloko zyrkwje San Paolino.

Liſtowanje. R. M. w M.: Sa wſcho, ſchtoż ſcźe póßłał, wutrobny dźak. Proßymy wo dalſchu podpjeru. Pruſke kónczíny ßo jara mało wo to ſtaraja, ſo by ßo naſch njedźelnik „Pomhaj Bóh“ bóle a bóle wutworił do ßerbſkeho woßadnika. Redaktor.

R. we W. ſa 4. po Tr. — R. w M. ſa 5. po Tr. — Proſchu toho knjeſa wo powjeſcź, kotryż ma ſa 6. po Tr. prědowanje ſa Pomhaj Bóh. Redaktor.

Cźišło 28

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowje će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će. F.

Serbske njedźelske lopjeno

W Budyschinje 13. julija 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Roßacźizach. — Cźischcź a nakład Smolerjez Knihicźischczerńnje a knihaŕnje, sap. dr. j wobm. ruk. w Budyschinje
Wukhadźa kóždu sobotu a płacźi schtwórcźětnje 108 slotych pjenjezkow

4. njedźela po swjatej Trojizy.

2. Kor. 4, 13—18.

Dźenšnischi dźeń ma kschesćźijanska wěra wjele njepschecźelow. Móže nowocźašny cźlowjek szyła wěricź? tak je praschenje jich wjele, a někotryžkuli hižo se spokojenjom so wjeseli, so budźe bórsy kónz se wschej wěru. Na druhim boku je pak też zyle widomne, so so wot strony wěrjazych wjele skutkuje w naschim cźašu sa wěz Knjesowu a sa kschesćźijansku wěru. Na kajke waschnje samóżemy nanajlěpje swoju wěru sastupowacź a so wobaracź? Nasche dźenšnische Boże słowo pokaże nam k tomu pucź: wopokaž, luby cźitarjo, we wschědnym žiwjenju, schto prawa wěra samóże, a też ty budźeš z najlěpschim saschkitowarjom swojeje wěry!

1. „Ja wěrju, tohodla rěcźu ja", na tole słowo se 116. psalma spomina japoschtoł Pawoł. Psalmista běsche bohacze w cźežkich styknosćźach a nusach wschehomóznu Božu dobrocźiwosć nashonił. S tutoho nashonjenja běsche jeho wěra, jeho dowěrjenje k Bohu narostła. Něschto podobne běsche so japoschtolej Pawołej pola Damaskuša stało: psches Knjesowu hnadu bu wón k nowemu žiwjenju a k prawej wěrje wobroczeny. „Ja wěrju, tohodla rěcźu ja", móżesche nětko rjez. Wěmy, so je jich dźenża też tajkich kiž njewěrja, a tola rěcźa. Cźehodla? Snano, so bychu z wěstym wotmyślenjom pola sobucźłowjekow dobry, pobožny sacźischcź cźinili a jich dobrotu wužiwali. To pak je potom jebanje a hejchleŕstwo! Druzy sašo drje wěrja, ale so hańbuja abo boja, wo swojej wěrje sjawnje rěcźecź a ju smužicźiwje wusnawacź psched swětom. Ně, pola naš dyrbi płacźicź: Cźehož wutroba polna je, to dźe psches ert (Mat. 12, 34). Khrystušowa lubosć dyrbi naš pohnuwacź, so njemóżemy so toho wostajicź, ale so dyrbimy rěcźecź wo tym, schtoż je nam wot Boha date. Hižo zyła kcźejaza stwórba a pschiroda khwali swojeho stworicźela, — cźim bóle dyrbjeli my cźlowjekojo swědcźicź, dokelž Boha njesnajemy jenoż jako swojeho stworicźela, ale wošebje jako swojeho wumožnika. Też njewěra rěcźi: w shromadźišnach, w knihach a nowinach trubi so do swěta: Njeje žaneho Boha! — My drje tak wjele rěcźimy wo tym a tamnym, schtoż je husto jara njewažne, njedyrbjeli my wjele wjazy rěcźecź wo najkrašnischim, schtoż mamy, wo nashonjenjach swojeje wěry? Hdy by kóždy we wschědnym žiwjenju rěcźał wo swojej wěrje, hdźežkuli so jemu składnosć k tomu poskicźuje, we swójbje a w domach, w fabrikach a dźěłarnjach, kóždy muž, kóžda žona po swojich darach, — to by drje husto wjazy płodow pschinjesło a wjazy pola njewěrjazeho luda wudokonjało, kaž dokle prědowanja na swjatym městnje.

2. Ale zyle wěscze nimamy jenoż rěcźecź wo wěrje, ale też we wěrje skutkowacź. Cźehodla je japoschtoł Pawoł tak njesebicźnje swoje mozy, swoje žiwjenje woprował sa Knjesowu wěz? Wěra jeho k tomu pohnuwasche. Dokelž wěrjesche, tohodla dyrbjesche skutkowacź a dźěłacź w Knjesowej winizy. Wón snajesche nusu shubjeneho syna w susbje, sdychowanje sabłudźeneje wowzy w puscźinje; — jim chzyische a dyrbjesche pomhacź po wschej swojej mozy. Sswěrny, wěrjazy hospodaŕ

nima ßo jenoż ſtaracź wo cźělnu nuſu ßwojich domjazych, wo wſchědny khlěb, ale myßli też na ſbóżnoſcź tych, kiż ßu jemu dowěrjeni. Wěrjazy ſaſtojnik njeczini jenoż ßwěru, ſchtoż ßo wot njeho w jeho powołanju żada, ale pſchi tym a wyſche toho ßo też prózuje na ßwojim měſtnje Boże kraleſtwo twaricź. Prawy wěrjazy ßobuſtaw kſcheſcźijanſkeje zyrkwje njedopjelni jenoż ßwoje zyrkwinſke pſchißłuſchnoſcźe ſ tym, ſo Boże ßłużby porjadnje wopytuje a k Bożemu blidej pſchikhadźa, ale pyta wſchudźom też ſkładnoſcź, ſrudnych troſchtowacź, khorych wopytowacź, ſabłudźenych wróczo na prawy pucź wodźicź: Tajke ſkutki wěry dyrbja ſkónczńje ßamo dźěcźi tutoho ßwěta pſchipóſnawacź! Pawoł praji: „Wſchitko ßo waſche dla ſtanje, ſo by ta pſches měru wulka hnada pſches jich wjele dźakowanje Boha bohacźe cźeſcźiła.“

3. Hacźrunjeż naſch ſwonkowny cźłowjek ßo ſkaſy, dha wſchak tón ſnutskowny wote dnja do dnja ßo wobnowi.“ Haj, ſwonkowny cźłowjek ßo ſkaſy niz hakle potom, hdyż je wumrěł ale hižo cźaß żiwjenja, woteběrajo na cźělnych każ duchownych mozach. Jemu wyßoke lěta, ſtaroſcźe a tyſchnoſcźe po něcźim row ryja, ſo bóle a dlěje rjanoſcź a jaßnoſcź a wjeßełoſcź młodych lět ſhubi. Wumrěcźe cźłowſkeho cźěła ßo njeſtawa w jenym jeniczkim krótkim wokomiknjenju, ale ßo huſto a ſ wjetſcha lěta dołho hižo prjedy pſchihotuje. Do toho dyrbimy my cźłowjekojo ßo namakacź: płaczi to tola jenoż wo ſwonkownym cźłowjeku a jeho cźěle; hdźeż prawa wěra je, ßo pak cźim rjeńſcho ſnutskowny cźłowjek pſchi tym wote dnja do dnja wobnowi. Runje ſchtoż ſwonkownemu cźłowjekej ſchkodźi: na pſchikład: khoroſcź a tyſchnoſcź, to móże bycź a budźe ſnutskownemu cźłowjekej k żohnowanju, to móże jeho wobohacźicź, wucźiſcźicź, poßwjecźicź; ale jenoż tam, hdźeż prawa ßylna wěra domach je. Tohodla płaczi: „Dokelž wěrju, tohodla njewoßłabnju.“

4. Pawoł pak hiſchcźe dale pohladny. Wón praji: Wſcha naſcha żałoſcź je krótka a lóżka, ale na poßledku cźaka na wěrjazych wěcźna a pſches měru jara wulka a ważna kraßnoſcź. Kſcheſcźijan ma druhu měru hacź tutón ßwět. Nam cźłowjekam ſda ßo tola naſcha żałoſcź huſto tak njewobmjeſowana a dołha, dokelž ßmy ſwjetſcha tajzy njeſcźerpliwi a nochcemy kónz wocźakowacź; ale ſchto je to wſcho pornjo wěcźnoſcźi? A cźeżka a njeſnoſchliwa ſda ßo nam naſcha żałoſcź huſto bycź, ſo prajimy: „To ſkoro njemóżu wjazy wutracź.“ Ale njebudźe ßo tón we wſchej nuſy ſměrowacź a ſpokojicź, kiż wě, ſo jenoż wſchitko wot Boha pſchińdźe kiż jemu wěcźnu kraßnoſcź ßlubi?

Schto waži ból a ſrudobu?
Kak rucźe wſcho ßo minje!
Twaŕ na Boha, wón wupomha.
Sso ſradujcźe, wy wěrni,
Knjes pomha, ſcźe-li ßwěrni!

To chcemy a dyrbimy cźim bóle wuknycź, ſo njehladamy na widomne, ale na njewidomne. Cźělne wocźi wſchak to njeſamóżetej, ale kſcheſcźijan wſcho wobhladuje ſ wocźomaj ßwojeje wěry a móże rjez: „Dokelž wěrju, tohodla ßo nadźijam a ßo wjeßelu wěcźnych pſchichodnych kraßnoſcźow.“

Hiſchcźe vas na kónzu ßo wopraſcham: Kak móżemy ßwoju wěru nanajlěpje ſaſtupowacź a wuſnawacź? Potom, hdyż ju wopokaſamy we wſchědnym żiwjenju jako żiwu, ßylnu móz w ßłowach, ſkutkach, cźeŕpjenjach a we wjeßełej nadźiji. To chcemy ßej tohodla kóżdy dźeń ſnowa wuproßycź: Knjeże, poßylń nam naſchu wěru! Hamjeń.

Knjeże, kak ßu twoje ſkutki tak wulke!

Bożo Wótcźe, miłoſcźiwy,
Ja chzu twoju dobrotu,
Wobkedźbujo twoje dźiwy,
Khwalicź ſ hnutej wutrobu.

Stwórba, kraßnje wudebjena,
S radoſcźu naß napjelni;
Jako kniha wotewrjena
Twoju luboſcź wobßwědcźi.

Ptacźki w lěßu, płód na poli,
Sſkónzo, hwěſdy na njebju,
Hory, rěcźki w khłódnym doli,
Stworicźela cźeſcźa tu.

Bożo, ty ßy Knjes ßamlutki
W njebjeßach a na ſemi!
Kraßne ßu wſchě twoje ſkutki,
Schtó je wſchitke wußlědźi!

Kelko pſchez mi wudźěluje
Twoja ruka wótzowſka!
Tak mje k dźakowanju hnuje
Twoja wulka dobrota.

Knjeże, kak je twoja hnada
Mje tak dźiwnje wodźiła.
Runjeż běſche twoja rada
Mi też druhdy potajna!

Sswěrny Wótcźe, wſchědnje na mnje
Twoje wócźko kedźbuje,
Twoja mudroſcź jow pucź ſa mnje
Prawy wupytała je!

Chzu, każ dołho ßym na ſemi,
Khwalicź twoju dobrotu,
Hacź cźi jónu ſ jandźelemi
Rjeńſchi kěrluſch ſanjeßu.

H. B.

Schto je „Dubowy kſchiž“?

„Dubowy kſchiž“ jewi ßo nětkole huſcźiſcho w ſjawnoſcźi. — „Eichenkreuz“ praja Němzy a piſchu němſke nowiny. Dub a kſchiž ſtaj ſymbolej. Dub woſnamjenja móz a ßylnoſcź, kſchiž kſcheſcźijanſku wěru. Woboje je ſjednocźene do ſnamjenja. Dubowe łopjena jewja ßo jako kſchiž na běłym. Pod tutym ſnamjenjom „Dubowy kſchiž“ je nětko na 200 000 evangelſkich młodźenzow ſjednocźenych do zyłka, kotryż ßo mjenuje: Reichsverband der evangeliſchen Jungmännerbünde Deutſchlands. Wón ma w jenotliwych krajach ßwoje krajne ſwjaſki, tak też w Saſkej.

„Dubowy kſchiž“. To woſnamjenja, ſo ma ßo cźělna móz a ßylnoſcź kłonicź pod kſchiž, ßo podwolicź kſchižej. S toho po-

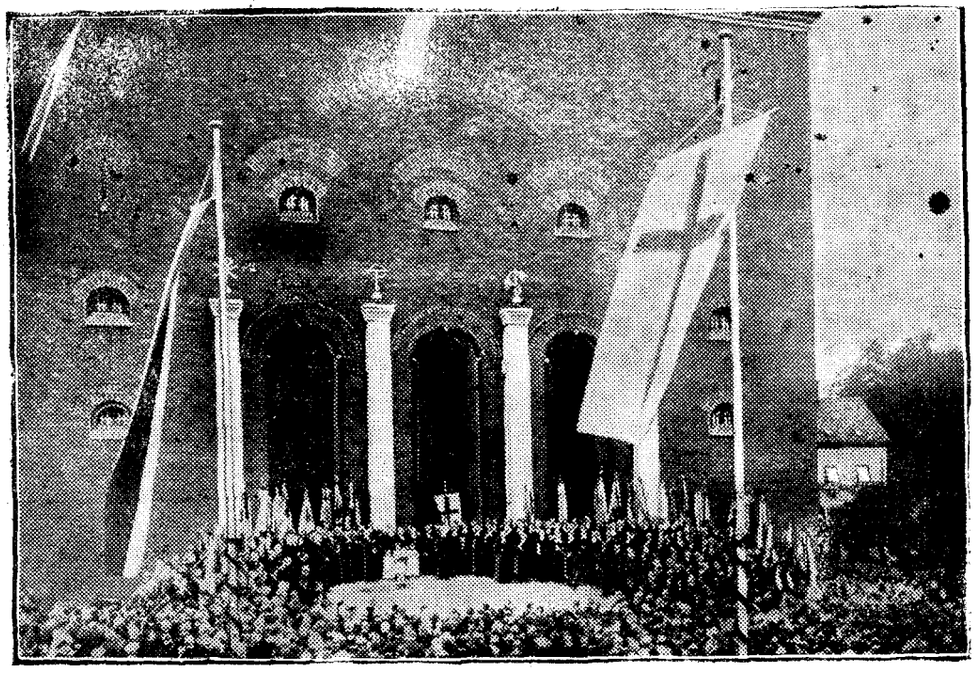

Gustav Adolfowa zyrkej w Nürnbergu.

Ju poßwjećichu njedźelu, 29. junija ſ pſchileżnoſczu 3. ſthadźowańki evangelſkich zyrkwjow.

thadźa, ſo ſwjaſk też cźělne ſwucźowanje ßobu do ßwojeho programa pſchewſa.

„Dubowy tſchiž". Tuto mjeno je hakle 1925 pſchijate. Dźěło a ſwjaſk ſtej ſtarſchej. Hižo 1905 ſapocža ßo tuto dźěło a to prózowanje, też w evangelſkich towaŕſtwach młodźenzow hajicź cźěłoſwucźowanje. Doraſnje wotwobroca ßo pak ſwjaſk wot wſchěch njeſtrowych a ſchkódnych wupłodow, kotreż ßo nětkole płodźa w cźěłoſwucźowanju. Njeje jenoż ſtrach tu, ſo cźłowjekojo cźěło ſa ßwojeho pſchiboha ſcźinja, ně, je hižo tak daloko, ſo to cźinja. Hdyž pak tutomu pſchibohej woltarje twarja, wopuſchcźeja Boha Knjeſa. Pſched tutym ſtrachom a ſchkodowanjom młodźiny kaž luda chze „Dubowy kſchiž" wukhowacź młodych a ſtarych. Tohodla wuſtupuje pſchecźiwo wſchěm pſchehnatym a mylnym żadanjam, kotreż ßo jewja mjes cźěłoſwucźowazymi — a to nochzemy ſabycź —, kotreż ſtaja pſchihladowazy a wobdźiwazy publikum. Sdobom dźěła ſwjaſk ſa to, ſo njeby cźěłoſwucźowanje a dozyła ſport kaſyk njedźelu, wożebje niż njedźelſke dopołdnjo a cźaß Božich ßłużbow.

Dźiwaja na wſcho, mamy wſchu pſchicźinu ßo wjeżelicź, ſo mamy „Dubowy kſchiž" a w nim evangelſkeho prózowarja wo dobre, ſtrowe a prawe.

Ruſka.

Bolſchewikſki wjednik Stalin je ßo wo to poſtarał, ſo ßo dla pſcheſcźěhanja wěry do wopacźnych nadźijow njeſabłudźimy. Wón je na dnju ßwojeje partaje w Moſkwje wulku rěcź měł a pſchi tym doſcź ſajimazeho wupowědał.

Wěſo Stalin wupraji, ſo kapitaliſtiſke ludy nimaja prawo, ßo poſtorkowacź na politizy Ssowjetruſkeje. „Nabożinje pſchecźiwna propaganda je ſarukowane prawo dźěłacźerja a bura a je w naſchej wuſtawje ſwěſcźene. A po tutej wuſtawje dyrbimy ßo my ſe wſchej doraſnoſczu měcź a ſmějemy ßo też po njej. Schtóž na naſchu wuſtawu njedźiwa, tón cźiń, ſo precź pſchińdźe tam, hdźež chze."

To je jaßnje doſcź rěcźane. Potajkim: Do ſaßadow bolſchewiſtiſkeho ſyſtema ßłuſcha, wojowacź pſchecźiwo nabożinje.

A wot tutych ſaßadow ženje njewotſtupja. S tym pak je nam ſwěſcźene, ſo wſchě powěſcźe wo pſcheměnjenju ruſkeho dźěła pſchecźiwo nabożinje njewotpowěduja wobſtejnoſcźam, kajkež ßu, ſo ſnajmjeńſcha njewoſnamjenjeja ſaßadne pſcheměnjenje, ßnadź jenoż pſchеſtawku..

Tohodla je wěz kſcheſcźijanſkich ludow, dozyła kulturneho cźłowjeſtwa, hladacź do Ruſkeje a ßwojemu ßwědomnju dacź rěcźecź, wótſje rěcźecź a proteſtowacź.

A ſa to je tam też nětkle pſchicźinow doſcź, hacź runjež chzedźa powěſcźe, wot tam pſchikhadźaze, ſměrowacź proteſtowarjow. Swjaſki bjesbóżnych mjenujźy nětkle runje w Ssibirſkej woßebje żiwje dźěłaja. Wone ßu dozpiłe, ſo buchu tam wſchelake Boże domy ſawrjene. Tak bu poručzene, 17 zyrkwjow ſacźinicź tohodla, dokelž běchu wěrjazy ßebi ſwěrili, na Boże ſtpicźe ſwonicź. Tſi Boże domy buchu do pſchekhodnych jaſtwow pſchetworjene; do tutych pſchińdu jeczi, kotſiž ßu duzy po puczu do Ssibirſkeje.

Evangelſka luthersſka zyrkej.

Hiſchcźe twjerdźe njehnuta
Steji też we tutym cźaßu
Naſcha zyrkej luthersſka,
Hdyž też wſchudźom ſa nju tſchaßu
A ju chzedźa powalicź,
Jeli móżno — ſahubicź.

Hdyž my we njej cźiſte tu
Boże ßwjate ßłowo mamy,
To je: ßwjatu bibliju
A ſchcźe prawje wužiwamy
Khryſta wěrne cźěło — krej,
Hiſchcźe jej' grunt twjerdźe ſtej'.

Naſcha zyrkej derje ſtej',
Bóh ßo po njej horjebjerje,
Tuž wſchak to, ſchtož mamy w njej,
Dale wobarnujmy derje,
So też bychu ſa nami
Cźiſtu wucźbu namkali.

Tak je hischcże do toh' dnja
Nascha wěra cžista prawa;
Evangelska lutherska
Zyrkej je kaž hród a skała:
Tuž sky lud jej' twarjenje
Powalicź wschak njemóže.

Tuž ßo wo nju styskniwje,
Wěry bratsja! njestrachujmy,
Jeje grunt 'schcże twjerdy je;
Tuž, schtoż mamy, wobarnujmy,
Tak so Khrystuß wobstajnje
Rózkny kamjeń we njej je.

Biblija.

Sjednoczeństwo „Britische und Ausländische Bibelgesellschaft" je njedawno wo sańdźenym lěcże rosprawjało. Wono je sa tuto lěto wudało 12 175 292 biblijow. To je najwysha liczba sa cžaß 126 lět a pornjo lětej 1928 na 775 752 wjazy.

Sajimaze ßu liczby, kotrež ßo nam wo bibliji w Khinje podawaju. My wěmy, so je Khina nětko hižo dołhi cžaß domachpytana wot snutskownych wójnow, wot schcźuwanzow a kaźenjow. A tola bu tam sa mjenowane towarstwo 6 800 000 biblijow cžischcźanych. S nich bu też hnydom 5 366 000 wudatych. To je porno lětej prjedy na 1 354 000 wjazy.

Tukhwilu wudawa towarstwo bibliju w 630 (!) rěcžach. To dyrbimy ßo tola wjeßelicź. A hischcże něschto: Sswoju bibliju, kotruż mamy we ßwojej macźernej rěcži wsacź, bracź a w njej cžitacź, w njej pytacź. My w njej namakamy, schtoż je nam nětkle nusne a spomožne.

Wschelake s bliska a daloka.

W **Rakezach** wotměwa dźenßa Domowina, swjask ßerbskich towarstwow, ßwój tulětny wulki sjězd. Zyle wěscże sendźe ßo tam mnoho Serbow, hacźrunjeż ßu ßo žně sapocźałe. Njech też tutón dźeń kaž dozyła skutkowanje Domowiny ßkuži Serbam k wuzitku, Bohu pak k czesczi!

S **Minakała.** Nětko je ßo k. kandidat Rößler, kiž běsche dotal na Klukschanskej farje bydlił a kiž bu na farskeho vikara sa Minakalsku wosadu pomjenowany, k nam pschesßydlił a bydli na tudomnej rjenje wobnowjenej farje. Wosada je jeho ßwjedźeńszy witała ßobotu 21. junija. Wjeß běsche rjenje wupyschena s girlandami a czestnymi wrotami, schtoż běsche dźaka hódny skutk młodźiny. Na Minakalsko-Kupjanskej mjesy běchu ßo zyrkwine pschedstejicźerstwo, měschczanosta Minakalski, schulske dźěczi s knj. kantorom, młodźina a wosadne towarstwa s hudźbu shromadźili, so bychu noweho duschepastyrja witali. Knj. měschczanosta Garbaŕ jeho powita a schulske dźěczi khorny spěw wuspěwachu. S pschewodom ßwjedźeńskeje shromadźisny a pod synkami swonow knj. farski vikar do wßy saczahny. Psched faru ßo wotmě wosebita ßwjatoczność. Spěwy dźěczi a młodźiny kaž też deklamazija — też na mjesy hižom ßo deklamowasche — nowemu duchownemu do wutroby klinczachu. Knjes stawnik Schołta jeho w mjenje zyrkwineho pschedstejicźerstwa postrowi, knjes kantor Króna we mjenje wucźerjow a jako kantor a jeho ßobudźěłacźeŕ, knjes Domaschka s Adolfskeje Hěty jemu klucź k farje pschepoda. W dlěschej narěczi ßo knj. farar Kschižan na njeho wobroczi, jako hłowny sarjadnik Minakalskeho farstwa jeho w mjenje Minakalskeje wosady witasche, wosadu na ważnosćź dnja pokasowasche a nowemu duchownemu požohnowanje, nutskhód a skutkowanje pschejesche. Potom běsche zyrkwine pschedstejicźerstwo hischcże pschi schalzy kofeja s nowym duchownym thwilku hromadźe. — Pschichodny dźeń, njedźelu 22. junija mějesche knjes farski vikar Rößler w ßwjedźeńszy wupyschenej zyrkwi ßwoje nastupne prědowanje, w kotrymž ßo też sa wschu jemu wopokasanu luboscź dźakowasche. — Minakalska wosada ma nětko snajmjeńscha to, wo cžož běsche ßo dołho prózowała, duchowneho we wosadźe, a to ßerbskeje rěcže mózneho. Bóh Knjes žohnuj jeho skutkowanje a Minakalsku wosadu.

S **Krjebjanskeje wosady.** Rjenje je, ßo dźakowacź. A pschezo masch ßo dźakowacź sa něschto. Hdyž ßu dźěczi strowe, hdyž je na honach a w sahrodach wscho rjane, hdyž mamy žiwjenje a wschědny khleb, hdyž mamy make a wulke sawjeßelenja, kotreż nam Bóh tón Knjes duzy po pucźu žiwjenja dawa, — ßo dźakujemy, dyrbimy ßo dźakowacź. Wosebity dźak mamy też tu prajicź tym, kotsiž ßu tak pilnje a ßwěrnje hromadźili sa sběrku, kotraž bu pod mjenom „Muttererholungshilfe" sběrana a tym, kotsiž ßu rjany dar nawdali. Nasběrane bu w Krjebi 45,60 hr., w Nowej Wßy 37,80 hr., we Cźernsku 10,80 hr., wscho hromadźe 94,20 hr. Sběrali ßu: Marja Hankez s Cźernska, Hana Wichorez, Madlena Nyczig a Jurij Praetorius s Krjebje, a Lina Zokez s Noweje Wßy. Tsi schtwórcźiny tutoho wunoschka ßu wotpósßłane na „Schlesische Frauenhilfe", poßledni běrtlk wostanje nam sa nasche potrjeby. — Hdyž bě prjedy hižo spožczene ßlěborny kwaß ßwjeczicź murjeŕ Wichorez mandźelskimaj a rěsnik Zetschez mandźelskimaj, bě w meji spožczene tutón wosebity ßwjedźeń Schusterez mandźelskimaj. Wschěm ßlěbornym jubilaram wutrobne sbožopschecże.

We **Wósporku** běchu ßo 6. julija shromadźiłe towarstwa evangelskich młodych holzow Lubijsko-Habrachcźicźanskeho wokrjeża. Pschi rjanym ßłónczným wjedrje cźehnjesche rjana ßyła młodźiny se ßwojimi khorhojemi, pschewodźana wot Wósporskich posawnow, do rjenje wupyscheneho Bożeho doma, w kotrymž mějesche po wosebje wuhotowanej liturgiskej Bożej ßłużbje k. superintendent Franka-Lubijski ßwjedźeńske prědowanje, w kotrymž rěcżesche se žiwjenja młodźiny sa prawe žiwjenje „Selenokschižeŕki". W žurli tsělerńje pschisamknu ßo potom hłowna shromadźisna, nak otrejż ßo spěwy a hry a ßłowa rjenje wotměnjachu, na kotrejż ßo snate a snacźi se wschěch kónczin wokrjeża lubje witachu. S wosebitymi posłiczenjemi swjeßelichu pschitomnych towarstwa s Neugersdorfa, Wósporka a s Noßacźiz; k shromadźisnje poręczachu kk. farar Lippmann-Neugersdorfski, wjednik wokrjeża, farar Konik-Wósporski a farar Wyrgacź-Noßacźanski. Pschesahe rěkasche ßo dźělicź. Lubijski wokrjeż cźerpi pod tym, so je cźežko dobry swisk dostacź mjes jenotliwymi kónczinami, wosebje mjes hórskimi wßami a městami a mjes nižinu.

Listowanje: Knjesow fararjow proschu pschirunowacź sczěhowazy sapisk prědowanjow, sestajany po prěnim sapisku, ke kotremuż bu druhi pschirunany: 5. p. Tr. R. w M. — 6. p. Tr. W. w H. — 7. p. Tr. H. w P. — 9. p. Tr. K. we B. — 10. p. Tr. R. we L. — 11. po Tr. H. w P. — 12. a 13. p. Tr. K. w N. — 15. po Tr. K. w B. — 16 po Tr. H. w B. — 17. p. Tr. K. w Hr. — 18. a 19. po Tr. T. w B. — 20. p. Tr. K. w K. — H. B. Dźakuju ßo wutrobnje sa to, schtoż saßo póßkaschcże. Proschu pschi składnosczi wo dalsche.

Radaktor.

Čisło 29 · **Pomhaj Bóh!** · Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosc da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno

W Budyschinje **20. julija 1930** **Bautzen**

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Noßaczizach. — Čzischcz a nakład Ssmolerjez Inihiczischczernje a Inihatnje, sap. dr. s wobm. ruk. w Budyschinje
Wukhadza kóždu sobotu a płaczi schtwórczlětnje 108 skotnych pjenjezkow

5. njedźela po swjatej Trojizy.

Mat. 7. 24—27.

Nasch tekst nam pokasuje dweju mužow, kotrajž staj kheži twariłoj. Twar jeneho so sa dobry wopokasuje. Pschi wschitkich njewjedrach wón twjerdźe steji. Na druhej stronje widźimy njemudreho muža, kotryž je drje tež twarił, ale zyły jeho skutk so shubi, hdyž deschcz padźe, woda pschińdźe a wětry dujachu. Jedyn je swoju kheżu na skału twarił, druhi na pěsk. — Tute pschirunanje Jesuß nam powěda, so bychmy wědźeli, kak mamy duchownje twaricz. Hdźež ludźo Jesußowe słowa słyschcha a cžinja, hdźež je nasch Sbóžnik sam se sakładkom naschcheho schcheszijanstwa, haj naschcheho zykeho žiwjenja, tam budźe twjerdy twar, kiž njekhabła. Ale hdźež naschcheho Sbóžnika słyschcha a cžinjerjo słowa njejßu, tam je twar, kiž dołho njewobsteji, ale wołsebje w rossudźazych hodźinach so rosłama a so do hromady synpnje. Stajmy so psched tute praschenje:

„Na kajki sakładk twarimy?“

a rospominajmy sebi 1. Twar na skału a

2. Twar na pěsk.

„Schtóž te moje słowa słyschi a cžini te same, toho pschirunam ja mudremu mužej, kiž je swój dom na skału wutwarił.“ Kajke słowa Jesuß tu měni, Předowanje na horje je Sbóžnik tu měł. Wón je předował wo Božim kralestwje a sbóžnosći wěrjazych wopisał. Wón pak je tež winowatosće pokasał, kiž ma człowjek w tutym kralestwje dopjelnicz, so njepomha, hdyž jenoż „Knjeże, Knjeże!“ wołamy, ale so jenoż to wusnacże k sbóžnosći wjedże, kotreż so je skutkom dopokasuje. „Schtóž te moje słowa słyschi a cžini je, toho pschirunam ja mudremu mužej, kiž je swój dom na skału wutwarił“, to rěka: Budźcże cžinjerjo słowa a niz jenoż posłucharjo, potom je Boże słowo na dobru rolu padnyło, potom scże wy mudri, potom scże wy derje sakhowani we wichorach žiwjenja.

Wschelake deschcziki a wody człowjeka w žiwjenju nadpadnu. Ssu wody žałosće a tyschnosće, na kotrychž dyrbi so nascha wěra wupruhowacz. Na kóždeho człowjeka pschińdże wichor tyschnosće, khorosće a smjerće. Tež někotryžkuli kschesczijan dyrbi psches suche cžasy pscheńcz, hdźež Knjes jeho ras wot ludu wołsebje wosmje. Wón měni, so je Bóh jeho wopuschcził; samotny dyrbi wón po swojej drósy cžahnycz, cžežu swojich staroscžow na khribjecże abo tola we wěrje prajo: „Dha wschak wostanu ja pschezo pschi tebi, pschetož ty dźerżiśch mje sa moju prawu ruku, ty wodźiśch mje po swojej radże a wosmjesch mje na posledku s cžesczu horje. Twar o moja dusscha, twar na Boha! Wěra jemu słuscha, pomoz sa wschěch ma. Hdyž wichor duje, kschiž nastawa, tebje wobarnuje móz Knjesowa.“ Žołmy na naschej duschi so lehnu, hdyž wěmy, so Bóh Knjes nam suche cžasy jenoż sczele, so by naß bliże k Wótzowskej wutrobje cžahnył. Zana tyschnosću, zane cžerpjenja nětcžischeho cžasa njemóża kschesczijana dźělicz wot Božeje lubosće.

Na kajki sakładk dyrbimy twaricz? To je nascha kschesczijanska wěra, to je Boże słowo a s nim sbóžna wěstosć: „Ja derje wěm, kajke myßle sebi wo waß myßlu, myßle měra a niz njesboża. Tym, kotsiž Boha lubuja, dyrbja wschitke wězy k lěpschemu służicz.

Móz naſcheje wěry pak ßo dale pokaſuje w ſnutskownych ſpytowanjach a bědźenjach, kiž kaž wichor cžłowjeka nadpadnu. Też tu dyrbi ßo pokaſacź, ſo ßmy na ſkału twarili. Ssu cžežke hodźiny w cžłowſkim žiwjenju, w kotrychž nam chzedźa ſtyſkne praſchenja měr wutroby a měr ſ Bohom rubicź: „Ssy ty woprawdźe Boże dźěcźo? Pomha nam, hdyž ßo k Bohu modlimy? Je poprawom Bóh w njebjeßach?“ Ssu tajke hodźiny, tajke ſtyſkne wokomiknjenja w cžłowſkim žiwjenju. Schtó pak naß ſchkituje, ſo njebychmy khabkali? To je naſch Sbóžnik, to je modlitwa k tomu, kotryž ßo něhdy też w Gethſemane ſe ßwojim njebjeſkim Wótzom bědźeſche. Tak budźe też tebi modlitwa měr duſche a měr ſ Bohom dawacź.

Tak naſcha wěra naß pſches wichory ſnutskownych ſpytowanjow pſchewodźa; wona pak nam też pomha, ßo wſchitkim ſwonkownym ſpytowanjam ßwěta dobycźeršzy napſchecźiwo ſtajicź. Tajke ſpytowanja naß kóždy dźeń wobdawaja. Lědma je mkody cžłowjek prěnju krocžel ſ wótzneho domu do ßwěta cžinik, hižo ſatan pſchińdźe a chze jeho k hrěchej a ßwětnej lohkomyßlnoſcźi ſawjeſcź. Schtož běſchtaj lubaj ſtarſchej wucžiłoj, Boże ßłowo jemu prajiło, to bórſy bjesbóžny, njewěrjazy ßwět ſnicži a wutupi. Kak wulke ßu tajke ſpytowanja woßebje w naſchim cžaßu! Schtó pak je naſch pomoznik? Schtó je ſ twjerdym ſakožkom, na kotryž móžemy twaricź? To je naſch Sbóžnik, kiž je na ßwět pſchiſchoł, ſo by pytał, ſchtož je ſhubjene. Wón ßam běſche ſpytowany kaž cžłowjek — wón je ſatana pſchewinył pſches Boże ßłowo. Też my mamy w Božim ßłowje bójſku bróń pſchecźiwo ſpytowarjej, kaž w 6. ſtawje liſta ßwj. Pawoła na Efiſkich rěka: „Wſmicże kłobuk ſboža a mjecź ducha, kotryž je Boże ßłowo.“

Na twjerdy ſakožk dyrbimy twaricź. To płacźi pak też ſa naſche domy a ßwójby. Dajmy Bohu Knjeſej do domow ſacźahnycź! Wón ßam dyrbi ſe ſakožkom doma bycź, — hewak je naſche zyłe prózowanje podarmo.

„Hdźež Bóh Knjes kěžu njetwari,
Tam podarmo ßu twarili.“

Sbóžny tón dom, w kotrymž Jeſußowy duch, duch wěry, luboſcże a nadźije knježi, hdźež ßo kóždy dźeń Bohu Knjeſej modla, dźěcźi ßo wocźahnu w pózcźiwoſcźi a napominanju k Bohu Knjeſej. Tajke domy twjerdźe ſteja, njech wichor howri a wody pſchińdu. W tajkich domach a ßwójbach ſadwělowacź njebudu w cžaßach tyſchnoſcże, ale ſe ßwjateho pißma a ſe ſpěwarſkich budu ßebi k troſchtej cžitacź a ſpěwacź.

Tak móża cźi jako ſbóžni cžłowjekojo na tutej ſemi žiwi bycź, kotſiž ßo mudremu mužej w naſchim tekſcże runaju.

Ale hdyž na cžłowjekow hladamy, kak mało tych namakamy, kotſiž ßu na ſkału twarili! Wjele ßo runa nawopak njemudremu mužej, kotrehož dom padny, hdyž njewjedro pſchińdźe. Schtó pak je na pěſk twarił? To ßu cźi, kotſiž ßo na Boże ßłowo njeſałoža a po nim njecžinja. Woni drje ßłyſcha, ſo naſch Sbóžnik jich namołwja, k Bohu pſchińcź, — ale pola nich njemóže Boże ßłowo žanych płodow njeſcź. Swjerſchnym wußměwzam dawaja ßo woni ſawjeſcź a narěcžecź, ſo cžłowjek žaneho Boha, žaneho Sbóžnika, žaneje wěry njetrjeba. Tak ßo duſcha pſchezo bóle a bóle wutupi. Nimo je měr wutroby, nimo ſnutskowne ſbožo, nimo poßledńja ſchkricžka wěry a žadanja duſche po žiwym Bohu. Tajzy cžłowjekojo njejßu twjerdźe twarili, hdyž nuſa, horjo a tyſchnoſcź pſchińdu. Kak bórſy woni wſchu nadźiju ſhubiwſchi ſadwěluja! Kóždy dźeń dźě móžemy w nowinach wo tajkich ſrudnych podawkach cžitacź.

Runje tak je w domje, w kotrymž Jeſußowy duch njeknježi. Kak huſto ßo tajke domy łamaju! Kak huſto ßo ſtanje njepſchecźelſtwo mjes ſtarſchimi a dźěcźimi, kak huſto ßo mandźelſtwa ſnicža, dokelž ludźo 6. kaſnju wjazy njecžeſcźa.

Druſy ludźo běchu Jeſußowe ßłowo ßłyſcheli a ßo też rosßudźili, po nim cžinicź. Nowe žiwjenje w poßłuſchnoſcźi a wěrje běchu drje ſapocželi — ale bórſy buchu woni ſaßo pſches ßwět ſawjedźeni. Jeſußowe ßłowo pola nich mjes cźerńje padźe. Hdyž tyſchnoſcź a nuſa pſchińdźetej, woni ßwoju ßłabu wěru precž cźißnu, wot Boha wotpadnu a ſ lohka wokaju: „Njemóže žadyn Bóh bycź, kiž telko njeprawa dowoli!“

Ale ſchto budźe, hdyž ßmjercź pſchińdźe? Schto na naß cžaka, hdyž dyrbimy wſchitko wopuſchcźicź, ſchtož běſche nam na tutym ßwěcże lube a drohe?

Bohaty muž w pſchirunanju, kotrehož polo běſche derje pſchinjeßło, njemějeſche niczo pſchihotowane, hdyž bu jeho duſcha wot njeho žadana. Twar jeho žiwjenja padźe. W pſchirunanju wo bohatym mužu a khudym Lazarußu Jeſuß nam powěda, ſo tón muž, kotryž ßo wſchědnje derje w kraßnym wjeßelu mějeſche, na měſtno cžwile pſchińdźe, dokelž běſche ßwoje žiwjenje na pěſk twarił a to jene ſabył, ſchtož je nuſne. Na tutej ſemi leži rosßudźenje wo tym, ſchto ſ nami po ßmjercźi budźe. Derje tomu, kotryž je bohaty we ßwojim Bosy!

Nětk pak pruhujmy: Na kajki ſakožk ßmy my twarili? My ßmy widźeli, hdźe twar na pěſk wjedźe a kak wulkotny je twar na ſkału. Tohodla budźmy žiwi w ſjednocźeńſtwje wěry a modlitwy ſ Bohom Knjeſom. Na tutym ßwěcże niczo wobſtajne njeje; Jeſuß Khryſtuß pak je wcžera a dźenßa — tón ßamßny, kajkiž wón je, budźe wón też do wěcžnoſcże. Jeho lubujmy, dokelž wón je naß prjedy lubował. Potom njetrjebamy ßo poßledńjeho wichora bojecź, kotryž w žiwjenju naß nadpadnje: To je ßmjercź. My wěmy, ſo je naſch Sbóžnik naß wumohł ſe ßmjertneje bojoſcże, kotrejež dla ßwoje žiwy dny k ßłužbje wotßudźeni běchmy. W naſchej ßmjertnej hodźinje budźe ßo pokaſacź, kak wěſty je twar na ſkału! Ssmjercź njebudźe ſa naß wumrěcże, ale ſbožowne domojhicże do njebjeſkeho Jeruſalema! W ßmjertnej hodźinje chzył nam potom naſch Sbóžnik pomhacź, hdyž ßo k njemu wołamy:

Ty chzył w ßmjertnym bědźenju
Nade mnu ßo ßmilicź,
Hdyž wſchě žołmy na mnje du,
Chzył ßo ke mni ſkhilicź.
Skicź mi tehdy ſ luboſczu,
Jeſu, ßwoju prawizu!
Khryſt Kyrie! Khryſt Kyrie!
Na morju pſchi naß ſtej! Hamjeń.

Evangelſki dźeń Němſkeje wupraji ßobußwjecźo jubilej Augsburgſkeho wěruwuſnacźa lěta 1530 w dźakownoſcźi a ſe ßlubjenjom:

Němſka reformazija je Boži ſkutk. Boži ſkutk to bě, ſo ßo evangelij ſaßo w ßwojim błyſchcźu ſjewi w cžaßu, kotryž bě połny nabožneho hibanja, kotryž pak ßebi rady njewjedźeſche. Boža wola bě, ſo ſaßo ſpóſnachu, ſo je to pſchipowjedanje jeho wuſprawnjazeje hnady w Khryſtußu jenož pſches wěru wutroba zyrkwineje ßłužby a žórko jeje žiwjenja. Božewjedźenje bě, ſo ßo reformaziſke hibanje, ſwjaſane ſ naſhonjenjemi a cźerpjenjemi němſkeho luda, wutwori do jenotliwych zyrkwjow, ſchkitanych wot ſtata, ale pak też wotwißnych wot ſtata, huſto wot njeho podpjeranych, huſto pak też w ßwo-

jim bycžu wohroženych. Tak žu naſtałe evangelſke zyrkwje Němſkeje. Wone běchu pſchi wſchěm wobmjeſowanju a pſchi wſchěch woſebitoſcžach wſchitke pſches žwoju žłužbu pſchi žłowje a ſakramencže Boži ſkutk a žrědk, twaricž žwjatu, powſchitkownu kſcheſcžijanſku zyrkej, ke kotrejž žu žo naſchi wótzojo wuſnawali a kotraž je woprawdžitoſcž, hacž runje naſchej wocži ju njewidžitej.

S němſkej reformaziju njebu kſcheſcžijanſtwo bjes zyrkwje. Wona pak wobara wěry dla a žwědomnja dla, ſo bychu kſcheſcžijanſtwo ſa Boha měli, wona džiwa na prawo woſobinſkeje evangelſkeje pobožnoſcže a wuſnawa žo k powſchitkownemu měſchniſtwu wſchitkich wěrjazych. Ale Bóh je jej móz a ſ tym tež prawo dał, zyrkej tworicž. Wona je tutu móz wobžwědczyła niz jeno ſ tym, ſo zyrkwje a wožady žwojeho raſa tworjeſche, ale tež ſ tym, ſo nowu duchownu Božu žłužbu wutwori. Němſka biblija a katechismus, němſki kěrluſch a ſpěwarſke žu wuras noweho zyrkwinſkeho žiwjenja.

Naſche zyrkwje žu, ſwonkownje njenahladnje, pſchi wſchěch brachach a ſmylkach ſa naſch lud njeſarunjomnu žłužbu wukonjałe ſ tym, ſo ſtajichu jenotliweho a ſhromadne žiwjenje pod žohnowanje a pſched khutnoſcž Božeho žłowa a ſo ſaſtawachu póželſtwo, kotrež ma evangelij ſa žwět, ſ troſchtom wěry, ſ napominanjom k wojowanju pſchecžiwo ſtemu a ſ luboſcžu k bratram. A to wſchitko nětk hižo pſches wſchě 400 lět w dobrym a ſłym cžaže.

S džakownoſcže ſa tajku hnadu Božu naſtawa naſchej zyrkwi džeńža w ſwrěſchcženju naſcheho cžaža a w położenju, kotrež ſa nju zyle hinajſche najwyſchſcha winowatoſcž a žwjata ſamolwitoſcž. Krucže ſałożena na žwój wěcžny ſakład Jeſuž Khryſtuž ma wona žwětej, kotryž žo mucži, kotryž połny tyſchnych praſchenjow a njewěſtych wotmolwjenjow, pſchipowjedacž Božu wolu a radu jako tu wěrnoſcž, w kotrejž je móz wumóženja a wobnowjenja. Wona ma w tutym cžaže, kotryž chze ſ mozu wſchě wězy a ſaměry žwětne ſcžinicž, žwědcžicž wo tym, ſo je žwědomnje ſwjaſane ſ Bohom a ſo móže tute ſwjaſki jenotliwy a lud jenož roswjaſacž žebi k ſchkodowanju.

Wona ma ludej, kotryž je rosſchcžěpjeny a njepſchesjedny, w mozy wěry a luboſcže poſkicžicž pſches jednoſcž, kotruž woprawdže ſacžuwaſch a kotraž je žiwjenja połna, kotraž je tehodla tež žylniſcha hacž wſchě rosdžěle ſchtanta a powołanja, žylniſcha hacž wojowanje jenotliwych móznych ſjednoczeńſtwow, žylniſcha hacž wſchitko hoſpodarſke nuſowanje. Wona ma w cžaže, w kotrymž ludy a naboženy, wěra a njewěra mjes žobu wojuja, žwět wobžahazy nadawk, kotryž žaha pſches mjeſy jenotliweje zyrkwje a žwojeho luda. Wona wě žo ſkónczńje tež tym žłużby winowata, kotſiž buchu jej zuſi a njepſchecželſzy.

Tajkeje winowatoſcže wuſnawaja žo tež němſke evangelſke zyrkwje a wołaja wſchě žwoje ſtawy k wěrnej zyrkwinſkoſcži. Evangelſka wěra jewi jenož tam žwoje zyłe bohatſtwo a žwoju połnu móz, hdžež žo wě ſwjaſana ſ wožadu a ſ zyrkwju. Tohodla dyrbi kóždy jenotliwy žo žwěru džeržecž k Božemu žłowu a ſakramentej, žo ſmužicže wuſnawacž k žwojej evangelſkej wěrje, žłužicž ſ khutnej ſamołwitoſcžu w žłužbje woža dy a wopokaſacž žwoju wěru w bratrowſkim ſmyſlenju a we ſwólniwej woporniwoſcži. To płaczi wſchitkim ſtawam zyrkwje njedžiwajo na rosdžěle ſchtanta a ſdžěłanoſcže, młodym a ſtarym, mužſkim a žónſkim, a tym, kiž w zyrkwi a w ludu na ſamolwjenja połnym měſtnje ſteja, najprjedy.

Evangelſke zyrkwje ſtaja žo pod žud a wobnowjazu móz evangelija. Tak krocža nowe ſtroſchtne do pſchichoda.

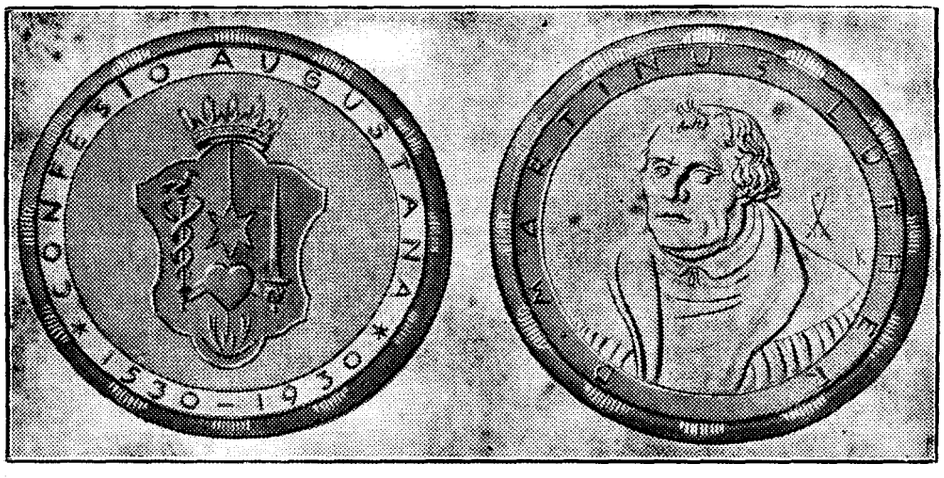

K dopomnjeczu na 400lětny jubilej Augsburgſkeho wěruwuſnacža je ſakſka ſtatna porzlinownja w Miſchnje porzlinowy wopomnjenſki pjenjes ſhotowiła. Tutón je we wſchěch ſkładach Miſchnjanſkeje ſtatneje porzlinownje doſtacž.

S wosom evangeliſazije.

Tež pſches Sakſku pojědže lětža wós evangeliſazije. Tuž je dobre wjedžecž, ſchto to ſ tajkim „wosom evangeliſazije“ je. To dajmy žebi prajicž ſ rosprawy jeneho, kiž je ſ tajkim wosom duzy po puczu był:

Mój pſchecželł, kiž je ſamkaŕ na wžy pola Barlina, je pſched něſchto lětami ſapočzał, hromadže ſ někotrymi pſchecželemi evangeliſowacž, t. r. ludowe miżionſtwo wukonjecž we krajinje wokoło Barlina, kotraž je khětro njezyrkwinſka. Jenu njedželu kaž druhu cžahnu woni won na wžy a rěcža we žurlach a na wžy pſched ludžimi, kotſiž žo tam runje ſeńdu. Tuto ſkutkowanje bě pak mojemu pſchecželej njedožahaze. Tuž wón ras cžitaſche wo „miżionſkim wosu baptiſtow“, kotryž w Duringſkej wokoło jěžži. Tutón wós njewoſtaji jemu měra, doniž njebě žebi, podpjerany wot pſchecželow, kupił — zyganſki wós. Bě to woprawdže zyganſki wós. Tutón wuhotowa žebi ſe wſchěm, ſchtoż trěbne.

Tola dołho njewoſta mój pſchecželł tak žam na žo a na žwojich pſchecželow pokaſany w tutym ſkutkowanju. Towaŕſtwo „Wichern-Vereinigung“ ſ Hamburga pſchińdže po njeho, a wja jeho ſe wſchědneho ſamkaŕſkeho dželka do žwojeho dželka. Wón bu jedn ſ evangeliſtow tuteho towaŕſtwa a cžahaſche ſ młodſchim pomozńikom pſches krajiny, pſchipowjedajo tam evangelij.

Ras mje wón pſcheproży, jeho wopytacž a žo ſ jeho dželom ſeſnacž. Ja ſwolich do toho. Tola runje prjedy hacž k njemu dojědžech, ſkhori wón. Jeho wuprózdnjene měſtno we „wosu evangeliſazije“ bu mi pſchewoſtajene, a ja mějach ſkładnoſcž, někotre dny dołho žobupucžowacž a žo ſ tutym

dźĕłom jesnacź a spischeczelicź. A niz jeno to: ja dźĕłach ßobu w tutej ludowej evangelisaziji: We wosu waricź, jĕsćź, dźĕłacź, spacź a psched wosom pschipowjedacź ludej evangelij, wjeßołu powjesćź wo Jesußu Khrystußu, naschim Sbóżniku.

Mój towarśch pschi tym bĕ pomoznik mojeho pschecźela evangelisty. Bĕ to 29 lĕt stary dźĕłaczeŕ, tež samkaŕ. T. r. bĕ samkaŕstwo nawuknył, bu pak hižo sahe wot ßwojeje partaje — a to bĕ kommunistiska! — sa funktionara partaje powołany. Jako tajki bĕ wón ßobu wjednik kommunistow a to runje tak w shromadźisnach w žurlach kaž na haßy. Tu pschińdźe evangelist Wichernoweho sjednoczeństwa do jeho domisny a dźerżeśche w měsćze evangelisaziske pschednoschki a rosrĕčźowanja. Młody partajfunktionar wustupi pschecźiwo njemu a pschecźiwo jeho dźĕłu, ś kotrymž lud „hłupy cźinjesche.“ Ale tu stejeschtej dwĕ mozy pschecźiwo njemu a jeho kommunistiskemu smyßlenju: móz pschipowjedaneho evangelskeho ßłowa a móz pobożneje macźerje, kotraž ßo sa ßyna modlesche. Saulus bu Paulus, a to prjedy hacź bĕ tydźeń evangelisazije nimo. Wschelaka nusa a bĕda pschińdźe drje na njeho. Wo njej pak nochze powjedacź. Skónczńje ßmĕ na lĕto do Hamburga do Wichernoweho wustawa „Rauhes Haus.“ Tam bu roswuczeny w dźĕle evangelisty. Na to bu 8 njedźel do mojeho pschikhada ś mojim pschecźelom w zyganskim wosu na evangelisaziju pósłany. Tak dźĕłaschtej dwaj samkarjej saßo hromadźe w jenajkim dźĕle. Njemějeschtaj wschak żelesne samki wotamkowacź, tola pak samki a to tajke, kotreż husto wjele wĕscźischo samkaja hacź żelesne. Na nĕschto dnjow bĕch nĕtko ja sa mojeho pschecźela samkarja jeho samkaŕski pomoznik.

Mój pschijĕdźechmoj póndźelu na wjecźor do M. Bĕ to wjetscha wjeß. Sajĕdźechmoj se ßwojim wosom k wójnskemu pomnikej na wßy. Runje dźĕsche wjeßnjanosta nimo. Roshněwa ßo, so ßebi zyganjo swĕrichu runje pschi pomniku se ßwojim zyganskim wosom ßo samĕstnicź. Tola bórsy jeho směrowachmoj, jako spósnach, schtó bĕ to w zyganskim wosu poprawom pschijĕł. Faraŕ bĕ hižo prjedy wot towarśtwa „Wichernvereinigung“ powjesćź dostał, so wós pschijĕdźe a evangelista bĕ hižo pola njeho pobył. Wón naju pschecźelniwje witasche; poskiczi namaj hospodu w ßwojim domje, tola móz ßo rosßudźichmoj, we wosu wostacź a tež pschenozowacź.

Kupichmoj ßebi mloko, margarinu a bĕrny. Na to dźĕchmój dom wot domu a pscheproschowachmoj sa wjecźor na kschescźijanski pschednoschk. „Niczo njepłacźi, tež po pschednoschku njeproßymoj wo dary!“ (Pokracźowanje scźĕhuje.)

Zyrkej a stat.

Duringska je ßo w poßlednim cźaßu pschezo saßo wo to postarała, so ßo wo njej rĕcźi a pische. Ssobu poßlednje a wożebje sajimaze bĕ praschenje schulskich modlitwow. Duringski minister sa ludowe wukubłanje, dr. Frick, bĕ 16. haprleje wĕste schulske modlitwy porucził, kotreż buchu tež w nowinach wosjewjene. Němski statny minister nutskownych należnoscźow mějesche tajke poruczenje sa njeprawe; dokelž pak ßo Duringski minister wobarasche, pschińdźe wĕz psched statny ßud. — To bywa dźeń a bóle waschnje w powójnskim cźaßu, so wyschnoscźe ßo wobskorżuja jena druhu psched ßudom! — Tutón je nĕtk wĕz rosrißał a wußadźił, so je duringski wukas pscheczíwo artiklej 148,2 němskeje wustawy. Tam steji: „Pschi roswuczowanju w sjawnych schulach ma ßo na to kedźbowacź, so ßo saczucza hinak myßlazych njebychu sraniłe.“ — So ma ßo wot stata poruczena a pschikasana modlitwa jako schulska modlitwa modlicź, je ßamo na ßebi njesnjeßliwa myßl. Ale to wschak njerosriża nĕtłe w naschim cźaßu. To dyrbi ßud sapschimnycź.

Wschelake ś bliska a daloka.

Sa **Evangelskich w Schpanskej** je tuto lĕto jubilejne lĕto. Dźeń 9. novembra budźe to 60 lĕt, so założeŕ evangelskeho hibanja w Schpanskej, Fritz Fliedner, do Madrida pschińdźe a ßwoje wot Boha žohnowane dźĕło sapocza. To je nowe pohnuwanje, evangelske hibanje w Schpanskej podpjeracź ś wożebitym darom. Evangelske dźĕło w Schpanskej je wotwißne wot evangelskich pschecźelow w Němskej a druhdźe. A tucźi ßo njejßu sapowjedźili, tež lĕtßa niz, ßu hižo 40 000 pesetos do Madrida póßłali. Ale to je jenoż dźĕl sumy, kotraž je sa tuto lĕto wobliczena. So by ßo wscho nadało, schtoż trĕbne, wo to prosscha spĕchowarjo tuteho evangelskeho dźĕła, kotśiż ßu sjednoczeni we „Verband zur Förderung des Evangeliums in Spanien.“ A so by ßo nimo toho woßebity pjenjes nadał, to by było woßebite woßwjeczenje lĕta 1870, w kotrymž schpanske nowe evangelske hibanje nasta, ś kotrehoż je tež nasch njedźelnik hdyß a hdyß pschinjeßł powĕśćź. Schpanska je tola ßobu mjes tymi krajami, kotreż ßu se żadławej inkwißiziju sniczíle rjane sapocźatki evangelskeje reformazije. Stawisny schpanskeje inkwißizije ßu — kaž te druhich — ś krwju ßwĕrnych evangelskich pißane. Inkwißizija je wótra wobskórżba pschecźiwo kschescźijanskej zyrkwi, pschecźiwo katolskej zyrkwi a sdobom saniczazy wußud wo jeje wucźbje, so ßo bamž njemóże molicź. Abo schtó chzył prajicź, so to prawda a Boża wola, moricź kschescźijanow evangelskeje wĕry dla?

Schlesisku je domachpytało hłuboko srudźaze snjesboženje w podkopkach. Na Wjazßławskej jamje pola Neurode pschińdźe na 200 hórnikow ś wubuchnjenjom kißaliny do ßmjertneho stracha, a 151 ś nich namaka ßmjercź. Tole nima jeno sawostajenym tutych 151 muži nĕschto prajicź, ale nam wschĕm. Wo hórnikach a jich žiwjenju ßmy swuczeni prajicź, so ßu we Bożej ruzy. Ale my wschitzy drusy niz mjenje! Zyle wĕscźe maja pytacź sa pschicźinami tuteho snjesboženja a maja ßo prózowacź wo to, kak ßo dowobaracź tajkich żałostnych podeńdźenjow. Ale runje tak wĕste je, so maja wschitzy też hladacź a pytacź sa tym, schtoż dale tutych semskich a naturskich pschicźinow, so maja rospominacź a wopominacź, schto nasche žiwjenje, hdźe ßem nasche žiwjenje a hdźe duzy a hdy a hdźe a kajki jeho kónz. „Schtó wĕ mój kónz? Wón ßnadź je blisko.“ Sakska krajna zyrkej bĕ poruczíła, 4. njedźelu po Sswj. Trojizy w prĕdowanju na tuto struchłe podeńdźenje spominacź. Tuto poruczenje njeje drje wschudźom cźaßa doscź dóschło, ale spominało je drje ßo wschudźom na tutón podawk, kotryż k zykemu ludej khutnje rĕcźi. A spominacź budźe ßo też dale na to. A hdyż zyrkej poruczi, sbĕracź kolektu sa sawostajenych, budźemy też dawacź, wobßwĕdczejo też ś tym, so ßmy srosumili rĕcź tutoho podeńdźenja. — Njedźelu, 13. julija, ßu morjenych pokhowali wożebje na pohrjebnischczu w Hausdorfje. Drje skoro na 20 000 ludźi bĕ ßo shromadźiło na pschewodźenje tutych, kiž bĕchu woßrjedź ßwojeho dźĕła nahłu ßmjercź poczerpili. Ale kommunistojo ßo njejßu wsdacź mohli, po ßwojim waschnju kasycź tutu poßlednju ßwjatocźnoscź, wĕnowanu towarścham w dźĕle.

„Kak nahle na semi tu nisko
Mi ßmjertna nusa nastawa!
Mój Bożo, daj psches Khrysta krej,
So w ßmjercźi so mnu derje stej!“

Listowanje: W. w H. sa 6. p. Tr. — H. w P. sa 7. p. Tr.

Cžišło 30

Pomhaj Bóh!

Létnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje **27. julija 1930** **Bautzen**

Samolwity redaktor farat Wyrgacz w Nošacizach. — Cžišćcź a nakład Smolerjez Knihicžišchcźerinje a knihaminje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinje
Wukhadža tóždu žobotu a płaczi schwórcžtčinje 108 stotych pjenjezkow

6. njedźela po žwjatej Trojizy.

Mat. 22, 1—14.

„Wjele je powołanych ale mało wuſwolenych“ tuto žłowo, ſ kotrymž žo tuto ſcźenje ſkónczi, ma žwoju ważnoſcź tež w ſeńſkich wězach a nałožuje žo huſto w ercźe toho žwěta. Hdźež ma žo na pſchikład cžeſtne myto pſchipóſnacź abo cžeſtne wuſnamjenjenje wudźělicź, dha je tež wjele powołanych. Kóždy, kiž khrobłoſcź a móz we žebi ſacžuwa, móže žwoje ſbožo ſpytacź; ale mało je wuſwolenych, pſchetož jedyn abo někotſi móža jenož cžeſtny wěnz dostacź. Hdźež je něhdźe cžinicź wo někajki kumſcht abo někajku wědomoſcź: Hlaj, wjele žu powołanych a kóždy móže wuknycź, ſchtož chze a tón pſchicžiſchcź k wuknjenju tych wědomoſczow je jara wulki, ale mało je wuſwolenych, pſchetož najwyſchſchi ſkhodźeńk cžeſcźe dozpicź, to je jenož woźebje wobdarjenym a ſbožownym ſpožcženy. Tak potajkim hižo pſchi žwětnych wězach płacźi to žłowo: „Wjele je powołanych, ale mało je wuſwolenych.“

Wohladajmy potajkim 1. dobrocźiwoſcź Božu nad tymi wjele powołanymi a 2. khutnoſcź Božu na tych ſazpiwarjach jeho dobroty.

1.

„Njebjeſke kraleſtwo je podobne kralej, kiž žwojemu žynej kwaž hotowaſche a póžła žwojich wotrocžkow won, ſo bychu proſchenych hoſcźi na kwaž powołali.“

Jow budźe hłóž evangelijona do zyłeho žwěta pſchirunany ſ pſcheproſchenjom ke kralowſkemu kwažu. Kral je Bóh žam, nawoženja je Jeſuž Khryſtuž. Sawěrnje, kražny nawoženja! Sawěrnje najbohatſchi nawoženja, pſchetož njebježa a ſemja ſtej jeho! Wón wſchitke žwoje kubła žobu pſchinježe, pſchede wſchěm žwoju wutrobu. Wón je pſchiſchoł, ſo by ſ nami dźělił naſche hubjeńſtwo a naſchu winu a naſchu žmjercź. Wón nam pſchepoda žwoje mjeno, pſchetož po nim dyrbimy „kſcheſcźijenjo“ rěkacź. O wobhladaj žebi tutoho kralowſkeho, kražneho nawoženju, kak wón na kſchižu žwojej ruzy po žwojej njewjeſcźi wupſcheſtrěwa!

Nětko móžeſch, hdyž toho nawoženju ſnajeſch, hižo žebi myšlicź, ſchtó ta njewjeſta je: zyłe cžłowjeſtwo! Jena khuda a pſches hrěch k žmjercźi wotžudźena njewjeſta, dokelž je ſa druhimi běhała; jeje cžeſtny wěnz je do błóta ſteptany, a jenicžke kubło, kotrež žobu pſchinježe, je cźeža teje winy. A tola praji nawoženja k tutej njewjeſcźi (Hoſiana 2, 19): „Ja chzu ſ tobu žlub ſcžinicź do wěcžnoſcźe; ja chzu žlub ſcžinicź w prawdoſcźi a žudźenju, w hnadźi a žmilnoſcźi.“

Kak dha kražny nawoženja k tomu pſchińdźe, tajku njewjeſtu žebi wuſwolicź? Ach, wona běſche jeho njewjeſta wot wſcheho ſpocžatka, wot njeho ſtworjena a wuſwolena, něhdy tak rjana kaž rańſche ſerja, wokoło khodźo w paradiju, podobnoſcź Boża. Ale jako nawoženja wotpadnjenu a mrějazu njewjeſtu wuhlada, bě jemu jeje žel.

Nětk pak, ſchtó dha žu cźi hoſcźo, kotſiž žu na kwaž pſcheproſcheni? To žmy my, kotſiž žmy ſ pſchecźelſtwa teje njewjeſty. Pſchetož k tutomu kralowſkemu kwažej ſtanje žo nětk pſcheproſchenje na wſchitkón žwět ſe žłowom naſcheho teksta: „Powědźcźe hoſcźam, hlaj mój wobjed žym pſchihotował, moje woły a mój ſkót je rěſany a wſchitko je hotowe; pójcźe na kwaž.“ Tu widźiſch dobrotu Božu na tych wjele

powołanych. Niczo njetrjebaju ßobu pschinjeßcź, wschitko je hotowe, jenoż pschińcź dyrbja!

Też na naß wschitkich a na kóżdeho mjes nami je ßo wot naßcheho dźěćźatßtwa ßem hacź do dźenßnißcheho dnja na wßchelake waschnje hłóß pßcheproßchenja do njebjeßkeho kraleßtwa ßtak. Sßwěrni nanojo, pobożne macźerje, dawno ßemrěźi a ßnadź dawno ßapomnjeni ßwěrni prědarjo a wucźerjo ßu naß k tomu Knjeßej wołali, ßu nam ßłowo Boże pschipowědali, kiž móże naßche dußche ßbóżne cźinicź. Bóh na tebje cźaka, wobjed je pschihotowany, twoje měßto je kryte, twoje kßchcźeńßke mjeno je ßapißane na twojim měßtnje, tuž dha pschińcź na kwaß! Haj, to je ta dobrocźiwoßcź Boża na tych wjele powołanych.

2.

Ale cźohodla je tak mało wußwolenych? Wotmołwjenje rěka: Sßwět tajke powołanje ßazpiwa a ß lohkej myßlu tajke powołanje njewużitnje wużiwa.

Tuto ßazpiwanje toho wot Boha poßkicźeneho ßboża nimamy jenoż pola ßaßakkeho naroda ißraelßkeho luda pytacź, na kotrymż běße Bóh tak wjele dobreho cźinił, tón lud, kotryż ßwojeho Jeßuża na kßchiż pschibi — ně, tajke ßazpiwanje toho pßcheproßchenja do Božeho kraleßtwa namaka ßo też pola naß. Też my njechamy pschińcź. Wjele tyßazow, kotßiž ßdaleni woßtanu wot Božeho domu, wot Božeho ßłowa, wot Božeho blida, wot Božeho kraleßtwa, haj ßdaleni woßtanu wot jeneho dnja k druhemu, wot jeneje njedźele k druhej, wot jeneho lěta hnady k druhemu. Haj woni praja, ßo cźaßa nimaju. Njedyrbimy ßo toho dźiwacź, hdyž je tola zyke ßeńßke źiwjenje ßa wěcźnoßcź poßtajene, hdyž běchmy k tomu narodźeni, kßchcźeni, pßcheproßcheni, ßo bychmy pschißchli do błyßchcźateje ßale wěcźneho źiwjenja? A tola hißchcźe chceßch ty radßcho hicź na twoje polo abo na twoje wikowanje, a chceßch na tajke waschnje ßazpiwacź pßcheproßchenje na kwaß! Ach wono je pschezo to ßtare praßchenje: „Schto budźemy jeßcź? Schto budźemy picź? Schto budźemy ßo wohlekacź?“ a pschi tym ßo njewopomni toho Knjeßa ßłowo: „Cźłowjek njeje wot khlěba ßameho źiwy, ale wot wot kóżdeho ßłowa, kotreż pßches Boži ert wuńdźe.“

Najhórßchi pak ßu hoßcźo, kiž, każ tamni, póßłow pschimaju, hanjeja a morja, każ ßo to nětkole w Rußkej ßtawa. Hdźeż je tajke ßazpiwanje toho ßboża, móżemy ßo potom dźiwacź, hdyž rěka: „Wjele je powołanych, ale mało wußwolenych?“ Móżemy ßo dźiwacź, hdyž milijony, kotßiž buchu hißchcźe kßcheßcźijanßzy kßchcźeni a wucźeni a konßirměrowani, drje też kßcheßcźijanßzy wěrowani, ßo wjazy njewopokaßaju jako wěrni kßcheßcźenjo?

Kral pak wuhlada też cźłowjeka, tón njeběße kraßnu draßtu ßebi woblekł. A jako ßo kral jeho praßcha: „Kak ßy ty nuts pschißchoł?“ wotmjelcźa.

Hoßcźo njemóżachu ßebi jich kwaßnu draßtu ßobu pschinjeßcź, pschetoż nichtó njemóżeße ßebi tajku draßtu, kajkuż móżeße jemu jenoż kral poßkicźicź, ßam wobßtaracź. Pßches tajku poßkicźenu draßtu dyrbjeße ßo zyle wonowjenje ßtacź. Kral pak nětk wuhlada tam cźłowjeka, kiž njeběße kwaßnu draßtu ßebi woblekł. Cźehodla drje niz? Wón ßebi myßleße, ßo we ßwojej ßtarej draßcźe wobßteji a ßo żaneho wonowjenja njepotrjeba. Ale kral jeho njemóże powitacź. A tón cźłowjek ßo też njemóże ße żanym ßłowcźkom ßamołwicź, jeho ßwědomje jemu praji, ßo je wón kralowßki dar ßazpił pßches ßwoju ßamßnu hordoßcź a ßebicźiwoßcź.

A nětko ßpominamy na to, hdy by tón Knjes ße ßwojimaj wocźomaj jako płomjo nětkle naß wohladał, njeby wón nękotreho mjes nami namakał, kotremuż pschi jeho rjanej njedźelßkej draßcźe tola kwaßna draßta dußche pobrachuje? Njedyrbjał tak nękotry mjes nami woněmicź pschi tym praßchenju toho Knjeßa: „Pßchecźelo, kak ßy ty ßem nuts pschißchoł? Ty ßo měßcheßch mjes mojimi hoßcźemi a ßo licźißch k mojemu ludej, ale hdźe je ta kßcheßcźijanßka pycha twojeje wutroby, mjenujzy pokuta, wěra, ta prawdoßcź kotraż pßched Bohom płacźi. Ty maßch moje mjeno na ßwojimaj hubomaj a ßpěwaßch khwalobne kěrluße w mojej gmejnje, ale poßběhujeßch też ty cźiße ruzy horje k twojemu Bohu? Pschinjeßeßch ty ßprawne, nutrne wopory modlitwy abo je twoja wutroba daloko wot toho Knjeßa? Tebje ßym hußto namakał mjes tymi poßkucharjemi mojeho ßłowa, ale hdźe ßu płody, khodźenje po tym ßamym? Hdźe ßu ßkutki wěry?

O tuż wobßtaraj ßebi tola kraßnu draßtu! Wona njeje wot cźłowßkich rukow dźěłana, też njeje wot płatu ßcźinjena a njeje ßa pjenjeßy dostacź, ale wßchitkim budźe bjes pjenjes poßkicźena, kotßiž ju měcź chcedźa. A wěßch dha, kajka draßta je měnjena?

„Ta krej a prawdoßcź Khryßtuża
Je moja draßta pschißtojna,
S tej pßched Bohom ja wobßtacź chcu,
Hdyž do njebja nuts pocźahnu.“

Tutu draßtu dyrbimy měcź, hdyž chcemy pschi kwaßnym blidźe woßtacź; pschetoż kral pschińdźe nuts a wobhlada ßebi hoßcźow, a hdźeż jeneho namaka bjes kwaßneje draßty, rjeknje k ßwojim ßkużobnikam: „Swjeźcźe jemu ruzy a noßy a cźißńcźe jeho do najhkubßcheje cźěmnoßcźe“, to je na měßto cźwile.

Haj, tak wulka, każ je Boża dobrocźiwoßcź na wjele powołanych, tak wulka je też jeho khutnoßcź na ßazpiwarjach jeho dobroty! Hlaj, nětk je to ßpodobne lěto, nětk je tón dźeń toho ßboża, njeßazpiwaj hnadne pßcheproßchenje twojeho Boha a njeßkomdź ßebi wuproßycź kraßnu draßtu, kotraż pßched Bohom płacźi: „Pschetoż wjele je powołanych, ale mało wußwolenych.“ Hamjeń.

Schtó móże te wulke ßkutki teho Knjeßa wuręcźecź a wßchitku jeho khwalbu wupowědacź.

Pßalm 106, 2.

Hłóß: To dźěło, Jeßu, twoje je.
We ßwojej wulkej ßmilnoßcźi
Bóh naß wßchěch jara lubuje,
Każ wot njoh' ßtworjeni.
Bóh wßchitko w ßwojej mozy ma,
Naß źiwi, ßdźerźi, ßaßtara.
Nam Wumożnika darił je,
So měli wěcźne źiwjenje
We Jeßußu pßches jeho ßaßkużbu.

Nam, Knjeże Jeßu, pschinjeßć ßy
To ßwětło ß wěcźnoßcźe;
Bjes ßwětła we cźmi khodźimy
Bjes wěry, luboßcźe.
Budź ty nam ßtajnje pomozny,
So k cźeßcźi Božej dźěłamy,
Każ dokho ßłónzo ßwěcźi nam.
Dźeń minje ßo, nóz pschińdźe k nam —
Bóh prawu mßdu da wjecźor kóżdemu.

Ty ſ hnady daſch dżeń dobyczża
Wſchěm prawym bědżerjam,
Móz twoja cżeże polóża
Tu kſchiżenoſcherjam.
Swój kſchiż cżeżki na ßo wſa.
Pſches dżełło, cżeżke cżerpjenja
Ssy naß ſłych ſ Bohom wujednak,
Ssy ßmjerczi móz a ßylnoſcż wſak,
Naſch Sbóżnik ßy, budź wěczńje khwaleny.

Ty ßy naſch troſcht, měr, nadżija
Wſchě naſche żiwe dny,
Ssy pomoz, naſcha khowanka,
Hdyż w nuſy, w ſtraſche ßmy.
Sso tebje wjeß'li wutroba.
Ssy dał nam kraßne ßlubjenja.
Budź, woſtań ſ nami wſchitkimi,
Hdyż pſchińdże cżaß, naß k ßebi wſmi,
Nam pomhaj ßam do wěcżnej' domiſny.

We njebju naſcha domiſna
Je ſ hnady twojeje,
Tam twoja ßyła wěrjaza
Na wěcżne ſbóżna je!
Se wſchitkich ludow pſchikhadża
Wſcho k tebi, żórko żiwjenja!
Wſcho do rukow je Wótz cżi dał,
Skutk wumoženja krónował.
Budź khwalba Cżi nětk w cżaßu
W wěcżnoſcżi! J. W.

S woſom evangeliſazije.

Hacżrunje bě woßrjedź najnuſniſchich żnjow, — bě we auguſcże, — ßo tola njeſtrachowachmoj wopyta dla. Bě tola w druhich wßach wopyt tak bohaty był, ſo ßo dźiwachmoj. We wßy, kotraż mějeſche 600 wobydleri, bě jich prěni wjecżor 150 woßobow pſchitomnych, poßledni wjecżor tydżenja 280. A wſchitzy ſtajichu ßo pod wliw ßłowa Božeho.

Prěni wjecżor pſchińdże k namaj něhdże 30 woßobow. Hacż do ſtwórteho wjecżora bě ßo jich licżba na 70 powyſchika. Mózachmoj pſchezo hakle poſdże, po 9 hodź. ſapocżecż. Běchu dźe żně. Ssmój też do ſhromadźiſny hižo na někotrych měſtnach wßy ſpěwałoj rjane kſchesczijanſke kěrluſche a ſpěwy; wſchudżom wocżinjachu durje a wokna. Wobżarowachmoj, ſo njemějachmoj trompety abo gitary; tola ſa pſchichodne dny bě namaj tajki naſtroj wěſty. Pſchi pſchiwabjenju ludźi pomhaſche namaj, ſo běchmoj ßo popołdnju ſ dźěcżimi ſaběrałoj, kotreż běchu domach a njetrjebachu na żnjach pomhacż. Wuknjechmoj ſ nimi kěrluſche a powjedachmoj jim rjane ſtawiſny. Tute póßłachu namaj wjecżor ßwojich ſtarſchich. Tucżi wſchak njeběchu hnydom tak dowěrliwi każ jich dźěcżi. Woſtachu bóle naſdala pod ſchtomami abo ſady woſa, hacż runje bě hiſchcże ruma na ławkach, kotreż běchmoj ßebi w hoſcżenzu wuproßyłoj. Na tutych bychu pſchejara w ßwětle petrolejoweje lampy byli, kotraż ßo pſchi woſu ßwědcżeſche. Tuta dyrbjeſche ßo bórſy wuměnicż ſ wulkej ſpiritußowej lampu.

Sso njepiknywſchi poßłuchachu ludźo kóżdy wjecżor wot 9 hacż 10 hodźin na naju. Tſecżi wjecżor pak pſchiſtupi po evangeliſaziſkej rěcżi něhdże 6 muži k mojemu towarſchej. Chżychu napißmo měcż a wědźecż, hdże je jow. Chżychu ßo we jeho domiſnje wobhonicż, hacż je to wſcho wěrno, ſchtoż bě tu prajił wo ßwojej kommuniſtiſkej ſańdżenoſcżi. Mój ßo ſ nimi ſeſnachmoj bliże, niz we wótrym rosrěcżowanju, ale we pſcheczelniwej rosmołwje wo jich a wo naſchim ßwětonahladże. Ja nochżył parowacż w ßwojim żiwjenju wjecżoraj, na kotrymajż ßym ſ wuſprawnjenymi kommuniſtami pſchi zyganſkim woſu ßedżak pſchi błukim ßwětle petrolejoweje ßwězy hacż do poł nozy. Mój móżachmoj wot nich ßebi też ßobu na pucż wſacż dobru zenſuru. Tutu njedachu woni namaj, ale my ju wot druhich ſhonichmy. Woni běchu prajili, ſo ßu ßoprěnit ras ſ woprawdżitymi kſcheſcżijanami ſetkali a ſo ßu ßebi duchowneho cżiſcże hinajſcheho myßlili.

Kak ważne je to tola, ſo tak prawje do luda pſchińdżeſch a ßo mjes nim roshladujeſch. Dyrbjach ßebi huſto myßlicż na Knjeſa Jeſuża. Kak je wón tola tak każ ßo runje cżinjeſche duzy po pucżu a na horje a pſchi jěſorje ßwój ert wotewrił a prědował a kak je wón na haßach ßo rosrěcżował ſ ludom, ſ złonikami a hrěſchnikami, ſ fariſejſkimi a ſaduzejſkimi wo Božim kraleſtwje. A mój ßmědżachmoj to nětk rjez.

Wo wßy bydleſchtaj też dwě wěrjazej kſcheſżijanſkej holzy. Kak buſchtej tutej tola ſ naſchim wuſtupowanjom poßylnjenej. Kak rad ſpěwaſchtej ſ namaj ßobu najrjeńſche ſ naſchich kěrluſchow wo Božim kraleſtwje, kotreż móżeſchtej ſ hłowy. Po naju namołwjenju mjenowachu namaj też khorych a ſtarych ludźi, kotſiż njemóżachu hacż k naju woſej pſchińcż. Tutych ßmój wopytowałoj a troſtchowałoj ſ wjeßełej powěſcżu wo Jeſużu Khryſtużu. Dźěcżi ßużodneje wßy wuprajichu ſacżiſchcż, kotryż mějeſche wjeß wot naju, takle: „Ale tajzyle zyganjo njejßu hiſchcże pola naß byli!“

Pſched něhdże 8 lětami wupraji ßo w ſhromadźiſnje ſa ludowe miżijonſtwo: Prawy pucż, na wßy evangeliſowacż, dyrbimy hakle namakacż. Měſchcżanſke waſchnje ſe żurlu a ſtanom njehodżi ßo tak mi a tebi niczo do wßy pſcheßadźicż.“ Derje, tón wós ſa evangeliſaziju, kotryż Wichernowe ſjednoczeńſtwo wokoło ſcżele, ſda ßo mi bycż to waſchnje evangeliſazije, kotreż ßo ſa wjeß hodźi. Chżemy ßebi rjez, ſo bórſy pſches wſchě naſche wßy tajka „zyrkej na koleßach“ jěſdźi. Tuta wabi tych, kiż wozuſbnichu, bóle k ßebi hacż kamjeńtna na pohrjebniſchcżach. My ſpěwamy huſto ſ kěrluſchom:

„Scżel wulke ßyły ßwědkow ßłowa
a japoſchtołſkeho jim ducha daj!“ 216, 4.

Tule je pucż, po kotrymż mózemy my, ſchtoż je na naß cżinicż ſa dopjelnjenje tuteje próſtwy.

Wo tutym „woſu evangeliſazije“ a wo tym, kotryż je prěni ſ nim jěſdźił, chżemy tu hiſchcże něſchto dodacż, dokelż wěmy, ſo jich to doſcż ſajimuje. Namakachmy runje w tutych dnjach wobras tutoho woſa, tuteje „zyrkwje na koleßach“ we cżaßopißu ſa evangelſke młode holzy „Deutſche Mädchenzeitung“. Sa tutón cżaßopiß bychmy ßebi pſcheli, ſo by wón też pola naß prawje wjele cżitarkow měł. Wón je dobry a rjany. Na wobraſu — też druhdże ßu wobraſy tutoho woſa woſjewjene — widźiſch wós, każ jón zyganjo maja a pſched nim wulku ßyłu dźěcżi, kotreż drje ßu runje na ßłowa evangeliſty poßłuchaße, kotryż tam pódla dźěcżi ſteji. Ssnadź je nam móżno, wobras też hiſchcże naſchim cżitarjam tu we kopjeńku pokaſacż.

Ssebi tajki wós kupicż, bě pola naſcheho nětk nam hižo bliże ſnateho evangeliſty, kotryż Münſter rěka, ſcżěhwk zyłeho wukubłanja a wuwicża. Wón pokhadża ſ Rhynſkeje a ma we ßwojej krwi něſchto bóle wjeßełeho, każ wono w tamnej krajinje domach je. A tola ßo njeſhubi — hacż runje ßwět a jeho dźěcżi to porokuja —, jako ßo wón pſchi młodych lětach bliże ſeſna ſ cżrjódku pobożnych cżłowjekow a jako wón jako to najlěpſche a najhłubſche, ſchtoż je, ſpóſna bibliju. Wona bu jemu

wukubłarka jeho dusche, jeho smyßlenja, jeho žiwjenja, wona bě jemu takrjez skoro jenička duchowna zyroba. So bě wón samkał, to wěmy. Pschi ßwojim dźěle w dźěłarni měješe składnoscze doscz, ßwojim towarschom wo tym rěczecz, schtož bě jemu a druhim biblija, a wón je s tym tak někotremu pomhał. Dołho njetrajesche a wón sapocza na wßach wokoło Barlina s nabožnymi spißami mißionowacz. Kóždu njedźelu by khěžku wot khěžki khodźił a ßwoje łopjeńka poruczował, swoprědka darmo. Bórsy snajesche jeho tam też kóždy. Njech by to było lěczo abo syma, ßłóncżne abo ßněhojte, wichorojte abo deschczowate wjedro, — pschezo pschikhadźesche „pobožny muż“ we ßwojim cżaßu. Pschi tym roswi ßo jeho potrjeba tak, so pokładniza jeho dźeßatka wjazy njedoßahasche. Tu namaka we ßwojej domjazej wjesy někotrych druhich, kotsiž jemu pomhachu a tak wupschestrěwasche ßo jeho skutkowanje pschezo dale, wjesku po wjesy.

Wobaj pak njeběschtaj hischcze spokojom s tym, schtož dokonjaschtaj. A to bě tola hižo jara wjele. Pschirunaj tola tomu, schtož drusy tajkeho cžinja abo njecžinja. Woßebje něschto měješchtaj sa brach: s ludźimi móz rěczecz a tak na zyku wjeß wliwa dostacz.

Tu wupomha jemu Bóh tón Knjes, jemu wobradźiwschi dobru myßliczku: ßebi kupicz nowy wós a s wosom po wßach jěsdźicz a s tym ludźi k ßebi wabicz a s nimi rěczecz wo tym, schtož je to najwažnische a najlěpsche. Wón spósna a pschipósna tutu myßliczku jako Božu, njespuschczi ju wjazy, ale saběrasche ßo khutnje s njej, spschecželi ßo s njej. W dźěłarni stejo pschi ßwojim dźěle wutwarjowasche a wuhotowasche ßebi ßwój wós hižo hacz do poßlednjeho kuczika.

Lěto dołho bě tak zyle ßam s tutej myßliczku. Njepraji nikomu niczo, khiba ßwojemu Bohu. Skóncżnje bě s wězku tak daloko, so ju ßwojej žonje wupowěda. Sso s njej wo njej rosmołwjejo spósna hakle zyle wschě czeże a sadźěwki tutoho pschedewsacza. Jeho mandźelska bě praktiska a pokasa na to a tamne, woßebje też na pjenjes, kotryž měł ßo nałožicz. Tola wobaj ßo njedaschtaj wottraschicz, ale pytaschtaj czim ßwěrnischo sa tym, kak mohłej tole do skutka stajicz. Měnjeschtaj: Bóh je tutu myßliczku pósłał, wón też pomoz pósczele. A wonaj namakaschtaj pschecželow, kotsiž jeju podpjerachu. Münster sesna ßo też s Wichernowym sjednoczeństwom a w lěczu lěta 1927 sapocza wón w Teltowskim wokrjeßu pola Barlina se ßwojim „wosom sa evangelisaziju“ wokoło jěsdźicz.

(Pokracżowanje sczěhuje.)

Zyrkej a stat.

— **Do cżaßa žnjowych ßwjedżenjow** bu nam położena wólba sa němski ßejm. Tuta należnosczu, kotraž je runje naß w Saksej, kiž ßmy runje wolili, pschekwapiła, je hewak njeluba a bywa to s tym czim bóle. Ale to ani jeneho ani jenu s naß njewußwobodźi wot pschisßkuschnoscze, hicz wolicz. Sa tych, kotsiž na lěwej stronje politiskeho žiwjenja steja, njeje žaneho praschenja, hacz wolicz abo niz; woni wola. Sa to pak je strach sa wschěch druhich cżim wjetschi, dokelž mjes nimi ßu cżi, kiž njewola. Kóždy, kiž njewoli, powjetschi pak s tym strachi, kotrež hroża też pschede wschěm nabožnemu a kschesczijanskemu žiwjenju luda a jenotliweho a tak sakładej wscheho wěrneho sboża a derjemęcza. Tohodla, njech je nam wěz njeluba abo luba, hotujmy ßo, so wolimy a so wolimy kandidatow, kotsiž ßu rosßudźeni, też w politiskim ßo wopokasacz jako wěrni kschesczijenjo s prawizy.

Wschelake s bliska a daloka.

— **Do woßadow:** Ssmy we Łužizy wschelake zyrkwinske a podobne wuhotowanja měli, sa nasche łopjeno njejßmy pak rosprawow dostali. A tola je nasch njedźelnik prěnje městno, na kotrež rosprawy wo tajkich wuhotowanjach ßłuscheja. Możemy tole jenoż jara wobžarowacz a to woßady dla, we kotrejž ßo wuhotowanje wotmě a wuhotowanja ßameho dla a teje wězy, kotrejž ßłuži, a nascheho woßadnika dla, kotryž chze a dyrbi ßo bóle a bóle wutworicz do woßadnika, a naschich Serbow a naschich cżitarjow dla, kotrymž cżi, kotsiž maja ßo wo to postaracz, sapowěduja tajke rosprawjenje a s tym wěsty swisk s zyłkom. Sso ßamo wě, so redaktor ßo njemóże na wschěm wobdźělicz a ßam rosprawu pißacz. To też jeho nadawk njeje, ale nadawk tych, kiž ßu powołani tak abo hinak w tutych wězach ßłužicz. A to je skóncżnje kóždy jenotliwy, woßebje pak cżi, kotsiž ßu ßobu do wjednistwa a sastupowanja, njech woßady njech wuhotowanja njech hewak powołani. W pschichodże wosjewimy, jeli so rosprawy njedostanjemy, podawk jenoż skrótka s pschispomnjenjom — jeli so dozyła po druhim puczu wo nim něschto shonichmy.

— W **Herrnhucze** wuhotuja ßo 13. hacz 17. oktobra sjednoczene mißijonske konferenzy Němskeje „10. mißijonski tydźeń“. To je woßebite wuhotowanje, kotrež ßo jenoż kóžde 3 lěta wospjetuje, lětßa 10. krócz. Mjes hłownymi pschednoschkami je też tón, kotryž nasch krajny biskop D. Ihmels dźerži: „Saßopschińdźenje Khrystußowe a mißijonstwo“. Samołwjenja sa wobdźělenje na tutych sajimawych a ważnych jednanjach maja ßo hacz do 30. septembra do Herrnhuta sapóßłacz, a to na „Missionsverwaltung Herrnhut“.

— W **Drježdżanach** je tukhwilu wohladacz jena s najważnischich wustajeńzow sa wopominanje reformazije a Luthera, hdyž niz najważnischa. Wědomostne wjednistwo sa „Grünes Gewölbe“ cżini na to kedźbliwych a nasche jakske konsistorium je tónle pokiw dale dako. Wona pokasuje ßo w museju „Johanneum“. Nětkle jich telko do Drježdżan jěsdźi na wustajeńzu sa hygienu a na druhe wuhotowanja; njech njewostaja tutu woßebitu a jubilejnu wustajeńzu na boku.

— **„Nowy Mißijonski Poßoł“** sa měßaz julij je wuschoł. Mjes druhim podawa nam rosprawy s Khiny a s Afriki, kotrež ßu sajimawe. Dale sapocżina Poßoł pißacz wo zyrkwinym wótzu Augustinu, wopominajo tak jeho 1500. ßmjertny dźeń. Augustinus wumrě 28. augusta 430. Runje s tutym mužom zyrkwje, s kotrymž bě też Luther pschi ßwojim reformaziskim dźěle psches jene, ßo sesnacz bliže, je dobre. Tohodla cżitajmy ßwěru, schtož „Poßoł“ nam poskicza.

— **Khina,** kraj njeměrow a snutskownych wójnow, je też kraj hłoda. Methodiski biskop, kotryž je ßam w Khinje pobył, pische wo tym něhdże tole: 10 haj 20 milijonow cżłowjekow — po tym hacz mjesu sczehnjesch — je ßobu storhnjenych do hłodoweje katastrofy. Dalschich 100 hacz 130 milijonow ma nastajnje pschemało jěscz, trada. Khina, kotraž bu wot wschěch bokow doscz wuzyzana, njemóżesche ßebi ßama pomhacz. — W Khinje skutkuje woßebita komißija sa hłód, kotraž ßo prózuje, ßmjertny strach, kotryž milijonam hrosy. wotwobroczicz abo tola smjenschicz. Hacz ßo jej to poradźi?

Listowanje: H. w P. sa 6. po ßwj. Tr. — M. w B. sa 8 po ßwj. Tr. — **J. W.** Wutrobny dźak sa bohatu póßłanku.

Redaktor.

Cźišło 31

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno

W Budyschinje **3. augusta 1930** **Bautzen**

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Roßaczizach. — Cźischcź a nakład Esmolerjez Inihicźischczerńje a knihaŕnje, jap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinje
Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi schtwórczlětnje 108 złotych pjenjezkow

7. njedźela po swjatej Trojizy.

1. Pětra 2, 5—10.

Žnjowy cźaš! Wot ranja hacź do wjecźora so ratař prózuje, ma połnej ruzy dźěła, dokelž ma płody žnjecź, kotrymž je Bóh Knjes lětša saso bohacźe dał narosćź. Ratařske dźěło je wschak cźežke, tola rjane, smě tola ratař płody swojeho dźěła wohladacź. Njedyrbjało tohodla so rad a se wjeselej wutrobu žnjowe dźěło cźinicź? Derje kóždemu, kiž se strowymi mozami Boże dary žněje a s dźakownym smyslenjom domojkhowa!

Hdyž pak Bóh s tajkej miłosćźu nas sastaruje, tak derje a hnadnje s nami měni, njedyrbjeli potom wschitzy też we prawym duchu a smyslenju Boże dary wužiwacź? Chzyli pschi darach dawarja sapomnicź? Chzyli Božu lubosćź bracź a so w njej wukhowacź, sami pak w roskorje a njejednosćźi mjes sobu ziwi bycź? Tohodla měr a lubosćź budź mjes nami: w mandźelstwach — kak srudnje, hdźež Boże žohnowanje njerodźa sa mandźelstwo w domach, — so bychu starschi a dźěćźi, bratrja a sotry, wobsedźeŕ a pschistajeny w prawym kschesćźijanskim duchu hromadźe byli a dźěłali! Mjes sobu= dami — so by jedyn druhemu pomozny był w prawej lubosćźi! Hdźež so tak sadźerźujemy a też so wjeselimy Boźeho žohnowanja, tam wěmy s dźakowanjom wužiwacź Boži dar, tam budźemy wobsboženi.

Pětr w naschim tekscźe niczo njepraji wo žnjach, a tola kóždy kschesćźijan pytnje, so so žně pytaju w nas w Pětrowych skowach! Kaž je Bóh nam žně wobradźił w bohatej měrje, tak chzemy sami žně pschinjesćź k cźesćźi njebjeskeho Wótza a so tak wupokasacź jako kschesćźenjo, kiž s dźakowanjom wužiwaju swój wschědny khleb.

Nasch njebjeski kral, nasch Sbóžnik so wobrocźi na swój kschesćźijanski lud! Pětr je, kiž nam tutu kralowsku powěsćź sdźěli. Chzemy ju do kschesćźijanskeje wutroby pschijecź a potom w kschesćźijanskej swěrje a lubosćźi po nej cźinicź! We powěsćźi so rěcźi:

1. Wo wulkich strachach, kiž nam hroża.
2. Woważnych kubłach, kiž mamy schkitacź.
3. Wo swjatych pschisłuschnosćźach, kiž mamy dopjelnicź.

1. Khrystuš je sakładny a rózkny kamjeń swojeje zyrkwje na semi, jenicźki twjerdy sałožk wscheje wěry. Je wón to też hischcźe sa nasch lud? — Wěscźe sa jedyn dźěl nascheho luda wón to hischcźe je, a tak zyle mały dźěl to ani njeje; tón móże so troschtowacź se słowom: schtóž do njeho wěri, njepschińdźe k hanibje. Ale wjetschi drje Bohužel je tón dźěl luda, kotremuž je Khrystuš kamjeń, kiž cźěšlojo su sacźišli, kamjeń nastorka a skała pohórschenja tym, kotsiž so wo słowo storcźa, dokelž woni tomu njewěrja, na kotrehož wschak sałoženi su. Storcźa so wo słowo, wo bibliju, wo prědowanje, wo Khrystuša, dwěluja, winuja sańcź, steja napschecźiwo, bjeru jadro a žro s wožoby nascheho Sbóžnika — njewěrja, na cźož su sałoženi. Kajki směje to kónz? Schtóž wěri, njepschińdźe k hanibje; nawopak potajkim: schtóž njewěri, pschińdźe k hanibje. Spomń na lud, kotryž je rózkny kamjeń sacźišnył! Kajke khłostanje Boże je měł nasshonicź, swoju domisnu, swój templ je shubił, sazpjeny je tu w swěrcźe. Spomń na prjedy wusnamjenite kraje — jich krasnosćź je shubjena,

ßu ſkoro ſabyte. Tehodla wozucź, evangelſki ludo! Ty ßy nětkle po pucźu, ſo ßwojeho Sbóžnika, ßwój róžkny kamjeń ſacźißnjeſch a ßwoju wěru ſhubiſch. Duch njewěrny tebje wohrožuje; hiſchcźe móżeſch temu wobaracź, ſo ßo jeho żołmy na tebje waleja a tebje póžrěja. Mandźelſtwa ßo, lěhdy ſo ßu ßo ſwjaſałe, ſaßo rospuſchcźeja; ſwjaſki ſtareje kſcheſcźijanſkeje ßwěrny hižo wjazy njedźerża. Dźěcźom ßo, lěhdy ſo ßu ſchulu wopuſchcźiłe, njecha wjazy poſkacź na nanowe abo macźerne warnowanje, a wutroba njeje wobkrucźena we wěrje do naſcheho Sbóžnika. Jeho wjazy njeroſumja, pytaju jenoż hiſchcźe, ſchtoż je na ſemi. Mjeno Boże w ſjawnym żiwjenju ſkoro wjazy njeßłyſchiſch, kſhiba ſo ßo njewużitnje wużiwa. — A pſchi wſchěm, kajka kſhudoba w ludu! Khudźi ßu naſchi wótzojo też byli na ſwonknych kubłach; praſchej ßo ſtarych, kak ßu ßo w ßwojich młodych lětach bědźili, ſa kak tuni pjenjes ßu ßłużili — ale wjazy ßu ſwjetſcha ßebi nalutowali, hacź młodźi ludźo dźenßa, kiž maja myßle na wjeßele, na draſtu, na ſwonkne wězy. Ale naſchi wótzojo ßu ßo krucźe ßwojeje wěry dźerżeli, a Bóh je jim pomhał. Dźenß ßebi myßla, ſo Boha njetrjebaju — ſchtó chze jim pomhacź? Poſkaj tehodla, hdyż twój njebjeſki kral ßo wobrocźi na tebje a tebi pokaſuje wulke ſtrachi, kiž tebi hroża; dźerż, ſchtoż hiſchcźe maſch, ſakhowaj ßebi ßwoju wěru, pomhaj, ſo by ßo naſchemu evangelſkemu ludu wěra a ßwěra ſakhowała. Tehodla

2. Naſch njebjeſki kral k nam rěcźi wo ważnych kubłach, kiž mamy ſchkitacź. Pſchecźitaj ßebi 9. a 10. ſchtucźku w naſchim tekſcźe! Njeje, jako Pětr njemohł doſcź ßłowow namakacź, ſo by kraßnoſcź kſcheſcźijanſkeje wěry wuſběhował. Wuſwolený narod: Mało je jich wuſwolenych; ßy ty mjes nimi? Kajka kraßna wěz temu, kotrehoż je Bóh wuſwolił, kiž jeho je ſa cźaß a wěcźnoſcź; daj ßo wuſwolicź a wjeßel ßo teho! Kralowſke měſchniſtwo: Měſchnizy ßmědźa wſchitzy kſcheſcźenjo bycź, maja pſchiſtup k najßwjecźiſchemu, k wutrobje ßwojeho njebjeſkeho Wótza. — A kralojo ſdobom, ßwobodni cźlowjekojo, nikomu we wěrje poddani, kſhiba ßamemu Bohu Knjeſej w njebjeßach!

Sswjaty narod: Poßwjecźeny, ſo by ßłużił temu najwyſchſchemu, a k temu wucźiſcźeny wot wſchitkich hřěchow pſches krej ßwojeho wumożerja: ſchtó chzył jich ſatamacź, tych, kotrymž je Khryſtuß ſe Sbóžnikom? Khryſtuß je na prawizy Bożej a ſaſtupuje jich!

Lud dobycźa: Khryſtuß je jón ßebi dobył wot cźerta a hřěſchnych mozow, jemu wón ßłuſcha, a ſ jeho ruki nichtón jón njebudźe móz wuttorhnycź a wot jeho luboſcźe niczo jón dźělicź njemóże. Schtó móże tajkim ludźom ſchkodźicź? — Jako buchu baltiſzy kſcheſcźenjo wot bolſchewiſtow do jaſtwa pößłani, ſo bychu ßo ſkóncźnje morili, ßu wěſcźe też proßyli, ſo chzył Bóh jich wumóz a wußwobodźicź. Bóh pak je jich khmanych k temu cźinił, ſo bychu bojoſcź ßmjertnu pſchewinyli a ßwojeho Boha pſches ſmużite wumrěcźe cźeſcźili. Tak ßu baltiſzy kſcheſcźijenjo ſtali pſched tſělbami ßwojich pſchecźiwnikow ſpěwajo: Puſchcźe mje, puſchcźe mje, k Jeſußej ßo mi tak chze. Schtóż to móże, temu je pomhane, tón je prawje ßwobodny — lud dobycźa!

Powołani ſ teje cźmy na ßwoje dźiwne ßwětło: Jeſuß, ßłónzo, kotrež wſcho rosßwětluje, wſchu bojoſcź pobiwa, wſchón hřěch wodawa, ßłabych ßylni, wſchu ſtaroſcź precź bjerje, hordych poniżnych a wjeßełych cźini, ſrudnych troſchtuje. Maſch=li něſkaiku ſchkodu abo cźeżu, dźi k Jeſußej, wón tebje wokſchewi, tebi dawa ßwój měr!

Něhdy lud njeběſchcźe Boži: Něhdy każ ſabkludźene wowzy, nětk lud Boži, wobhnadźeni a wumóżeni wot wěcźneho ſkaženja a ſahubjenja. Schto je kſcheſcźijanſtwo tehdy dokonjało, prjedy hordźi a tola ßlepi pohanjo abo Židźi, nětk poniżne a wěriwe dźěcźi Boże!

To ßu kſcheſcźijanſke prawa, każ je jedyn cźlowjek dacź njemóże. Jich dla ßu po ſto tyßazach cźerpili a wumrěli. Njeßu tute prawa nam niczo wjazy hódne? Tehodla poſkaj na napominanje twojeho njebjeſkeho krala a Sbóžnika a ſchkitaj ßwoje najßwjecźiſche kubła! So by nichtó tebi njewſak twoju krónu!

3. Skóncźnje naß Jeſuß pokaſuje na naſche ßwjate pſchißłuſchnoſcźe, kiž mamy dopjelnicź. Twoje pſchißłuſchnoſcźe, kiž ßo tu mjenuja: 1. Natwarcźe ßo jako żiwe kamjenje, ſo byſchcźe duchowna kheža byli. Knjeſowa woßada ma bycź tajka duchowna kheža, templ Boži, Khryſtuß ma kſcheſcźijanej bycź różkny kamjeń, ty ßam maſch bycź żiwy kamjeń. Kóżdy kamjeń ma ßo wobdźěłacź, ſo by ßo do zyłka hodźił. Woſtań a budź měrny, hdyż Bóh tebje pſches tyſchnoſcźe a cźerpjenja pſchiprawja, ſo by ty tak duchownu kheżu ßobu twarił. Hdy by kóżdy kſcheſcźijan ßwojich pſchißłuſchnoſcźow hladał a wſchudźom ßwojeho Sbóžnika wuſnawał, kſcheſcźijańſtwo w naſchim cźaßu njeby tak ſazpite było! Budźmy żiwe kamjenje! 2. Natwarcźe ßo, ſo byſchcźe byli ßwjate měſchniſtwo, k woprowanju duchowne woporу, kotrež ßo bychu Bohu ſpodobałe pſches Jeſom Khryſta. Haj nawukń to, woporу pſchinjeſcź! Najprjedy wopor modlitwy ſ khwalenjom a ſ dźakowanjom dźeń wote dnja. Bóh wopokaſuje tebi telko luboſcźe, a ty nochzył jeho khwalicź, jemu wſcho porucźicź? Dale wopor cźiſcźenja, ſo by wſchědnje pſches pokutu ſtary hřěſchny cźlowjek ßo ſahrjebał a wſchědnje nowy cźlowjek we tebi ſtanył. Bóh je ßwjaty, a chzeſch=li bycź Boże dźěcźo, njeßměſch njeßwjate hřěſchne żiwjenje wjeſcź. Dale wopor luboſcźe k bliżſchemu. Hdźeż luboſcź njebydli we wutrobje, tam njeje kſcheſcźijanſtwo. Schtóż wóſty wußnywa, nima dźěl na Božim kraleſtwi.

Luboſcź wſcho ſnjeße, wſcho pſchecźerpi. Skóncźnje wopor ßamoſazpěcźa. Tón ßo njebědźi pſchecźiwo hřěſchnym nadběhowanjam, kiž ßo ßam pyta, kiž je ßebicźny. Schtóż pak ßo ßam pſchewinje, pſchewinje ßwoje cźělne żadoſcźe, ßwoju nahrabnoſcź, ßwoju cźeſcźelakomnoſcź, tón je Jeſußowy wocźobnik. Woprujmy Bohu ßwoje wutroby, ſo bychmy jemu ßo ſpodobali.

3. Poßlednja pſchißłuſchnoſcź ßo mjenuje w 9. ſchtucźży: So byſchcźe wy pſchipowjedali pocźinki teho, kotryż waß je powołał. Boha nimamy khwalicź jenoż ſe ßłowami, ale ſ pobożnym khodźenjom mamy jemu ßłużicź a jeho tak cźeſcźicź. Sswět dyrbi widźecź a póſnacź, ſo ßu pocźinki twojeho Sbóžnika też w tebi żiwe, jeho luboſcź a miłoſcź, jeho ſcźerpliwoſcź a pſchecźelniwoſcź, jeho wěra a cźiwoſcź a pózcźiwoſcź.

To njech ßu ſnamjenja też naſcheje wěry, naſcheho kſcheſcźijanſtwa.

Hdyż ßo woßebny cźlowjek na tebje wobrocźi, dha ty ßnadź ßłyſchiſch. Sslyſchmy też, hdyż naſch njebjeſki kral a Sbóžnik k nam rěcźi, ſo bychu naſche wutroby ßo wubudźiłe k nowej ßwěrje a wěrje a poßłuſchnoſcźi. Hamjeń.

Dha wſchak woſtanu ja pſchezo pſchi tebi.

Dha wſchak ſtajnje ſawoſtanu
Sswěrny Jeſu, pſchi tebi.
Ty ßam ſkicźiſch, hdyż ja padnu,
Wumożeŕſku ruku mi.

Twoj' ßłowo mi jaßnoſcź do wutroby ſcźele,
Hdyž dyrbju pſches cźěßnoſcź a bědźenjow wjele.
Sso njeſtrachuj duſcha, hlaj, ſchkitowacź wě,
Kiž ſa mnje tam ſranicź da ſtawy ßej wſchě!

Ty po ßwojej dźiwnej radźe
Mje też dale powjedźeſch.
Schto mi wſcha móz ßwěta wadźi,
Hdyž ty pſchi mni woſtanjeſch!
Ach, Jeſu, tak cźeźki kſchiž njekładźeſch na mnje,
Kaž tamny kſchiž njeßł ßy na Golgatha ſa mnje.
Njech wopomnju ſtajnje, ſchto pſchětrał ßy ty,
Hdyž ſ paſorow ſłeho mje wutorhnył ßy.

Luby Sbóžniko, ja tebi
Chzu ßo zyle pſchepodacź,
Hacž ty potom jónu k ßebi
Sechzeſch ßwoju wowzku wſacź.
Ty cźerpjeſche, wumrěł ßy ſa moje pady,
Nětk mózu ßo wjeßelicź Bożeje hnady.
O ſo ty naß hrěſchnikow lubujeſch tak,
Budź ſa to cźi, Jeſu, najhorzyſchi dźak!

Kraßnoſcź njebja, ſeńſka radoſcź,
To wſcho njeſpokoji mje,
Ale Jeſuß moja žadoſcź,
Sbožo, troſcht a ßwětło je.
Hdźež boloſcź a nuſa nětk na ßwěcźe knježa,
Hdźež duchojo cźěmni na łakańzy leža.
Pſchi tebi, mój Jeſu, pak ſbóžnoſcź wſcha je,
Hdyž we wěrje dźeržu, a njepuſchcźu cźe. H. B.

S woſom evangeliſazije.

(Pokračźowanje.)

Sa pomoznika doſta pſchi tym, kaž hižo wěmy druheho ſamkarja prjedawſcheho kommuniſtu Witzela.

A nětko něſchto wo woſu a wo evangeliſaziſkim dźěle: Sa kup a wuhotowanje tajkeho woſa maſch něhdźe 500 hr. płacźicź. Evangeliſtojo bydla we woſu, warja, jědźa, dźěłaja, ſpja w nim a pſchipowědaja pſched nim evangelij. S wjetſcha woſtawaju ſ woſom tydźeń dołho wo wßy. Póndźela je pſchezo pucźowanſki dźeń. Jědu, po wěſtnych ſaßadach ßo ſłožujo něhdźe 5 abo 10 kilometrow dale do druheje wßy. Skutkowanje wo wßy ſtawa ßo ſtajnje w pſchesjednoſcźi a ſwiſku ſ woßadnym ſararjom.

Do wßy pſchijěwſchi woſtanu ſ woſom na wßy ſtejo. Schtóž prěni pſchińdźe, to ßu dźěcźi. „Hdy twaricźe?“ ßo praſcheja. „Kelko płacźi?“ Tutej a druhe wcźipne praſchenja pſchińdu pſchezo najprjedy. Wotmołwa je ſwjetſcha: „Pſchińdźcźe dźenſa popołdnju w 3 hodźinach wſchitke ſaßo a pſchiwjedźcźe hiſchcźe prawje wjele dźěcźi ßobu! Je wſcho darmo!“ A tak dźerža popołdnju hodźinu ſa dźěcźi ſ bibliſkimi ſtawiſnami, ſ rjanymi powědancźkami a ſe ſpěwami. Druhdy ſałoža ßamo mjes dźěcźimi ſpěwne towaŕſtwo. Dźěcźi mózeja ßamo mjeno ſa nje wolicź. Wjecźor ſpěwaja potom dźěcźi te ſpěwy, kotreż nawuknychu, hdyž ſtari a ſtarſchi pſchikhadźeja. Potom je evangeliſaziſka rěcź a po tutej huſto rosrěcźowanje, druhdy hacž do poł nozy. Pſchi tym ſtawaja drje ßo też druhdy mylenja, haj wjaz hacž jónkrócź běchu evangeliſtojo w ßmjertnym ſtraſche. Tola Bóh tón Knjes je pſchezo hiſchcźe pomhał a ſchkitał.

Praſcheſch ßo, hacž to ludźo też pſchikhadźeja. Dźěcźi drje, ale też doroſcźeni? Žony ßnadź, ale też mužſzy? Sſłyſch! Wjazy hacž jónkrócź bu evangeliſtam prajene: „Do teje a teje wßy tola hakle njejědźcźe. Je zyle podarmo!“ Abo druhdźe rěkaſche: „Tam njeńdźcźe hakle. Nětkole ßu žně. To nichtó njepſchińdźe. W ſymje ßnadź tam wam pſchińdu, ale zyle wěſcźe też jenož jónkrócź!“ — Ale ſchto bě potom w tajkich padach? Evangeliſtojo tam pſchijědźechu, kaž bě to po jich wěſtym ſapiſku. A wjecźor drje žadyn domach njewoſta, hacž runje hakle ½10 hodźin ſ pola pſchikhadźachu. Bě to we Duringſkej wjeſzy. Tam bě pſchipoßłucharjow hacž na 300. W druhej ſroſcźe liczba hacž na 400 a wjeß mějeſche jenož 600 wobydlerjow. W Mecklenburgſkej ſteji wós ras mjes tſjomi wßami na łuzy. Na 100 wopytarjow ßo ſhromadźi. Běchu ſ zyłeje wokoliny pſchiſchli, ßamo 2 hodźinje daloko ßem, a to ſ kołami, ſ motorſkimi kołami, ſ woſami. Huſto njemóžeſch pſchitomnych też pſcheliczicź; pſchi woſu ßnadź je mjeńſcha cźrjódka, ale dale dokoła wokoło pod ſchtomami a w cźicźzy ſteji wjazy a poßłucha. Dny dołho je potom wjeßna rosmołwa „wós evangeliſazije“ a to, ſchtož je ßo tam pſchi nim prajiło. Druhdy je też tak, ſo dyrbi ßo jedyn ſ evangeliſtow ſaßo do runje wopuſchcźeneje wßy wrócźicź a dalſche pſchednoſchki dźeržecź. A najhubjeńſchej naſhonjeni njejſtej ſcźěhowazej: Bě to wo wßy, w kotrejž ſwjetſcha kamjenjerjo bydlachu. Po wjecźornej ſhromadźiſnje ſaſtupi dźěłacźeŕ k evangeliſtam a połožu bijawu, kaž ju worakawi cźłowjekojo maju, na blido, prajizy: „Ta bě ſa waß pſchihotowana, ale dźenßa ſapocźnu ja nowe žiwjenje!“ W druhej wßy pſchiſtupi po pſchednoſchku wo mandźelſtwje mužſki a ßo dźakowaſche ſa to, ſo wědźeſche nětk prawy pucź. Bě to dźeń do kwaßa.

Tola to njejßu wſchě wobraſy a naſhonjenja ſ dźěła evangeliſtow. Ras njeßmědźachu ſe ßwojim woſom na wßy ſaſtacź, dokelž pſches nju pucź ſa autobußy, kotreż mjes Drježdźanami a Barlinom jěſdźa, wjedźe. „„Tuž wuſwolichmy ßebi — tak powědaja — měſtno ſady wßy. Ale hacźrunjeż běchmy dom do domu kłodźili a na nutrnoſcź pſcheproſchowali pſchińdźeſchtej jenož dwě žonje a 4 dźěcźi. Kak to po pucźu dele hladachmy, hacž by hiſchcźe ſchtó pſchiſchoł. Ale nichtó. Derje, ſo to njebě prěnja wjeß, w kotrejž dźěłachmy. Bychmy wſchu wjeßełoſcź ſhubili. Skónczńje pſchińdźechu hiſchcźe woßmjo ſe wßy, w kotrejž běchmy hižo pobyli. Ale wjaz hacž 20 njewohladachmy w tutej wßy ženje wokoło woſa.“

Ssym ſacźuł, kak cźeźko to bratrej Witzelej bě, tutymaj dwěmaj žónſkimaj dźeržecź bibliſku hodźinu. Ale pak: wón je też tuto dźěło dokonjał.

Jako bu potom we woſu cźicho, ſajě mi myßl pſches hłowu: „To tola nima dozyła žaneho ſmyßła, ſo tu woſtanjemoj!“ Ssamßnu myßl mějeſche też bratr Witzel. Naſajtra pak, jako wotucźich, pomyßlich ßebi: „Nětk pak tola niz! Woſtanjemoj tu! A njedyrbjał-li dźenßa wjecźor ani jedn pſchińcź, dyrbi tola Satan wjedźecź, ſo ſtaj tu tydźeń dołho cźłowjekaj wo wßy, kotrajž ßo ſa tutu wjeß modlitaj!“ Tak wuprajich ßo też pſchi nutrnoſcźi bratrej Witzelej a tutón bě ßamßneho měnjenja. Njejßmoj drje w tutej wßy wulkich ſhromadźiſnow měkoj, naju dźěło pak je runje tu wulzy žohnowane było. Bóh je tu žónſkej wutrobu wotewrił. Druhi dźeń ſawoła mandźelſka ſchewzſkeho miſchtra: „Nětk tu je! Haj, wono tu hižo je!“

„Schto ha?“ ßo praſchachmój.

„To, ſchtož je mi mój nan prajił, jako běch hiſchcźe ma-

ke dźěczo: Hdyž budźeja mišionarojo wonkach w póhanskich krajach s póhanami hotowi, budźeja sašo dyrbjecź tu w Němskej sapočecź. A nětk je to hižo woprawdźe tak daloko! Nětk pschikhadźeja hižo mišionarojo k nam do wšy!"

Tuta žona pschedoby šo rosšudnje k połnej wěrje. S naju dźěła wuwi šo w tutej wšy bibliska hodźina a hodźina sa dźěczi. Do biblisheje hodźiny pschikhadźesche w pošlednim czašu pschezo wjazy muži hacź žonow. Pschi hodownej šwjatocžnosczi dyrbjachmoj skasacź wulku žórlu w hosczenzu; bě šo na 180 abo 200 dorosczenych seschko.

Nětk šu hižo někotre tajke „wosy sa evangelisaziju" duzy po pucźu; s někotrymi jězdźa też duchowni šobu. „Zyrkej na kołach" mjenuja tajki wós. „Zyrkej" pak tajki wós njeje; je to bydleński wós. „Boža šlužba" šo też we wosu njedźerži, ale pschi wosu. A tola pak je to „zyrkej", „zyrkej na kołach", a mózesch ju tak mjenowacź. S tym wuprajimy, so zyrkej k człowjekam pschikhadźa, hdyž człowjekojo wjazy nochzeja k njej pschikhadźecź.

Tute prěnje pospyty šu pokasałe a wjele duchownych je to s džakom wobšwědczilo, so je tuto „mišionstwo na wosu" pschischło hacź k człowjekam, ke kotrymž šo hewak a hinak Boże šłowo njeje pschedobyło. A niz jenož tajkim bywa pošłužowane s tajkim wosom. Też tym, kotsiž šo hewak k Božemu domej a k zyrkwi dźerža, je sesłhadźało nowe šwětło, we kotrymž spóznawaja šwoje žiwjenje a šwoju samolwitosc, kotruž maja sa zyrkej a w zyrkwi, kotruž maja psched šwětom, psched naschim czašom.

Tuž bjes dźiwa, so šo jewi žadanje po wjazy wosach. Sjednoczeństwo: „Die Wichernvereinigung zur Weckung und Förderung christlichen Volkslebens in Hamburg", pyta sa tym, so by pschezo wjazy duschow sahoriło a je swólniwe sczinilo k pomhazej luboscźi, kotraž šobu nješe tutón nowy tola pak tak spomožny skutk kschesczijanskeje luboscze.

Njeje hischcze pschedołho, so šmy šłyschcheli wo „mišijonstwje posawnow". Se synkom posawnow dobywa šo Boże kraleństwo k wutrobam, kotrež hewak ani šłyschecź ani czitacź nochzeja Boże šłowo. A wono je se synkom starych a nowych kěrluschow hižo pschewinyło tak někotru wutrobu. A niz hischcze dołho, so też tu mózachmy rosprawjecź wo „hodownym schtomje sa wschěch", „wo mišijonstwje hodowneho schtoma". W jeho błyschczu je šo tak někotremu sašo sabkyschczilo to, schtož něhdy w sańdźenych létach je šo błyschczilo, schtož pak w běhu czaša je shubiło šwój błyschcz. A nětko, wós evangelisazije! Boże kraleństwo pschikhadźa, pschikhadźa tym, kiž šo sdaluja, kiž liwzy, kiž symni, kiž njepschecźelschy smyšleni šu, — dopomnimy šo tola toho, schtož evangelista Witzel šam na šebi nasхoni — a tym, kotsiž sa Boże kraleństwo, sa zyrkej, jewja šo nowe nadźije a sdobom nowe nadawki a s nimi to spóznacźe, so ma kóždy a pak też kóždy nětkle samołwitosc sa Boże kraleństwo mjes nami a so ma se šłowom a skutkom stacź sa zyrkej, sa wošadu, sa Boži dom, sa kschesczijansku wěru dozyła. Tuž, schtó chzył a šměł a mohł šo to hischcze komdźicź?

Zyrkej a stat.

— **Theologiska schula w Bethelu** šwjecźeschе 27. julija jubilej 25létneho wobstacźa. Wona je najmłódschi skutk mjes wulkimi spomožnymi skutkami nana Bodelschwingha. Dźeń 25. oktobra 1905 sapocža tuta schula sa bohošłowzow se šwojim dźełom, kotrež chze studowazych sa studium na universicze a sa dźełu w duchownym sastojnstwje pschihotowacź. Prěni semester psched 25 létami sapočachu s 2 wucźerjomaj a 11 studentami. Nětko po 25 létach je tam 212 studowazych a 7 dozentow abo wucźerjow. W běhu tutych 25 lět je něhdže 2000 studowazych tutu schulu wopytało. K dopomnjecźu na tutón jubilej chze schula spytacź natwaricź jednory dom, w kotrymž by samětnicź mohła bibliotheku, kotraž je šo něhdže hacź na 20 000 knihi wudospołniła.

— **Snutskowne mišijonstwo** wschěch krajow nascheje semje je do wěsteho swiska stupiło a wutworiło internazionalny swjask. Tutón ma sastupowacź wscho dźěło luboscze, kotrež šo w protestantiskich krajach nascheje semje stawa. Jeho wubjerk shromadźi šo w auguscze w schwejdskim universitnym měscze Upsala. — To je nowy a ważny a swježelazy postup evangelskich zyrkwjow a jich snutskowneho mišijonstwa, kotryž wěscze bjes žohnowanja a wuspěcha njewostanje.

— **Žónske w theologiskim studiju.** W Němskej roscze nastajnje a khwatniwje liczba žónskich, kotrež bohošłowstwo studuja. Tak studowasche evangelsku theologiju w létnim semestru 1925 wscho hromadże 52 žónskich na němskich universitach; w létnym semestrje 1927 bě jich hižo 94 a w létnym semestrje 1928 šamo 143 a w létnym semestrje sańdźeneho léta 229. To je sa 4 léta wjazy hacź 4 krócź telko.

Wschelake s bliska a daloka.

— W **Barcze** létša šerbski mišijonski šwjendźeń šwjeczimy. Dalscheho wo nim šo posdźischo wosjewi. Njech pak pschezo hižo šebi na to myšlimy, so do Barta pójdźemy, šobu šwjeczicź šerbski mišijonski šwjedźeń.

— **Do Roma** a do Italskeje šmy nětko pokasani se srudnymi powěsczemi wo tak straschnym semjerženju. Tam w tutej njeměrnej italskej semi pola Roma khowaja šo te tak mjenowane katakomby, wo kotrymiž šmy też tu ras nadrobnischo rosprawjeli. W tutych dnjach dójdźe powěsc, so šu tam nowu, t. r. hacź dotal njesnatu katakombu nadeschli.. Twarja tam nowu wulku dróhu a pschi tutym dźěle ju wurychu. Katakomba bu něhdže wokoło léta 250 sałożena. Jeje wožebitosc je, so w njej dwaj dospołnje wschelakorej dźělej rosesnawasch. Jedyn dźěl ma zyle rune a porjadne khódy. We kóždym s nich je 6 abo 7 abo 8 rowow, jedyn nad druhim. Druhi dźěl ma bóle krótke khódy, kotrež šu bjes wscheho porjada wuryte. Sajimawe je wožebje to, schtož šu w dźěczazych rowach namakali. Tuta katakomba pschipadnje bamžowemu statej, dokelž po wucźinjenjach mjes Italskej a bamžom wschě katakomby bamžowemu abo zyrkwinemu statej šłuscheja.

— **Wólby** do němskeho šejma šo hnydom w prěnich dnjach wo wosjewjenju nowowólbow pschisjewichu po waschnju, kajkež je jo nasch czaš wutworił. W Barlinje namasachu sašo jenu evangelsku a jenu katolsku zyrkej s napišmami. Stejesche tam we wolijowej barbje naschmórane: „Heraus aus der Kirche! P. F. J." Tute tsi pišmiki wosnamjenjeja: „Proletarische Freidenker-Jugend." Schto pschinješe dalsche a wožebje pošlednje dny wólbneho hibanja?

Listowanje: M. w Ba. sa 8. po šwj. Tr. — K. w B. sa 9. po šwj. Tr.

Čišło 32

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbſke njedźelſke kopjeno

W Budyſchinje 11. auguſta 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farař Wyrgacz w Nošaczizach. — Čišchcz a nakład Ssmolerjez Inihiczišchczeńnje a Inihárnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje
Wukhadża kóždu ſobotu a płaczi ſchwórczłetnje 108 złotych pjenjezkow

8. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Romſke 8, 12—17.

Sswjaty japoſchtoł Pawoł rěczi tu wo Božim dźěćzatſtwje a pokaže nam, kak kraßne je, bycz Boże dźěćzo, kajke pſchißłuſchnoſcze mamy jako Boże dźěćzi dopjelnicz a kajke herbſtwo na Boże dźěćzi czaka.

1. Wěſch ty, ſchto ma to na ßebi: Boże dźěćzo bycz? Hižo to je něſchto wulke a kraßne, ſo ßmy Boże ſtworjenja. Čim wjetſchi a ßławniſchi je wumělz, čim wyſche waża ßebi jeho ſkutki a ſa jeniczki wobras ßławneho molerja płacza wjele tyßaz hriwnow; naß pak je wſchehomózny, wſchehomudry Bóh ſtworił. Hiſchcze wjetſche a kraßniſche je, ſo ßměmy Bohu ßłużicz. Čim woßebniſchi je knjes, čim wjetſcha je czeſcz jemu ßłużicz; my pak ßměmy Bohu Knjeſej njebjeßow a ſemje ßłużicz, kotremuž ßwjecźi jandźeljo ſ wjeßełoſczu ßłuża. Ale ſchto je to pornjo tomu, ſo ßmy Boże dźěćzi, ſo ßměmy my ßłabi, ſachodni, hrěſchni cźlowjekojo wulkemu, wěcźnemu, ßwjatemu Bohu prajicz: „Abba, luby Wótcze“ a ſo wón nam wotmołwi: „Ty ßy moje lube, lube dźěćzo!“ To je wyſche wſcheho roſumne; to je to najwyſche, najlěpſche, najkraßniſche, ſchtož móže ßo nam doſtacz w njebjeßach a na ſemi; dźěćzo wě: mój nan ma mje lubo, wón ſtara ßo ſa mnje, wón pomha mi. Tak móže ßo tež Boże dźěćzo na njeho ſpuſchczecz, Bóh Knjes lubuje mje, wón ma ſtajnje myßle měra a ſboża ſo mnu a chze moje lěpſche; wón mje nihdy njewopuſchczi; wón pomha mi we wſchej nuſy. A hdyž kſchiž, ſrudoba a ſtaroſcze jeho cźiſchcza, ſo ßebi žaneje rady wjazy njewě, dha wě, ſchto ma cźinicz: wón khwata k ßwojemu Wótzej a wuſkorži jemu troſchtnje ßwoju nuju. A hdyž je do hrěcha padnył a ßwědomje jeho wobſkorżuje, dha je drje ſrudne, ſo je ßwojeho Wótza ſrudźił, ale wón dźe k njemu a wuſnaje ßo Wótzej: ja ßym ſhrěſchił pſched tobu, dha wſchak wostanu twoje dźěćzo, drje ßłabe, ale twoje lube dźěćzo, wodaj mi moje hrěchi. A kaž Wótcźez, tak ßmili ßo Bóh nad ßwojimi dźěćzimi. O kak kraßne je, bycz Boże dźěćzo.

Ale je dha wěrno, ſo ßmy Boże dźěćzi? Njeje to jenoż rjana myßl, próſdne pſchecze? Kak móżemy ßłabi hrěſchni cźlowjekojo Boże dźěćzi bycz? Pola ludźi je tak, ſo budźe něchtó dźěćzo někoho pſches to, ſo ßo jako jeho dźěćzo narodźi abo pſches to, ſo něchtó jeho jako dźěćzo pſchipóſnaje a jemu dźěćzaze prawa dari. Po narodźe ma Bóh jenoż jene dźěćzo, Jeſuża Khryſtuża, wo kotryž ſ zyłym ſchcheſcźijanſtwom ßo wuſnajemy, ſo je wěrny Bóh, wot Wótza we wěcźnoſcźi porodźeny. Ale tutón Boži ßyn je ßo cźlowjek ſcźinił, je ßo jako wěrny cźlowjek w Bethlehemje narodźił a bu naſch bratr; wón je pſchi naſchej ſchcźenizy ßwojeho Wótza proßył: Wótcże, moje dla pſchiwſmi tuto dźěćzo jako ßwoje dźěćzo, ja ßym jo ßebi dobył pſches ßwoje hórke cźerpjenje a wumrěcze, tuž njehladaj na jeho hrěch, ale na moju prawdoſcz, kotraž je jemu darjena. A Wótz njeje ßwojemu Ssynej tajku próſtwu wotpokaſał, wón je nam dźěćzaze prawo dał. To njeißu cźłowjeſke myßle. to je bójſka wěrnoſcz. Sswjate pißmo jo nam wobßwědcźi. Sswjaty Pawoł piſche w naſchim tekſcze: „Tón ßamy duch, to je Boži ßwjaty Duch, ßwědcźi ſ naſchim duchom, ſo Boże dźěćzi ßmy.“

2. Ale kaž nimaju dźěćzi jenoż prawo, ale tež pſchißłuſchnoſcz, tak tež Boże dźěćzi. Kajke ßu pſchißłuſchnoſcze, kotreż

maju Boże dźěćźi dopjelnicź? Sswjaty Pawoł pische: „Kotrychž tón Duch Boži wodźi, cźi žu Boże dźěćźi.“ „Duch Boži“, schto je to? To je cźežko prajicź; pschetoż duch je njewidomny, haj njesapschijomny. My móżemy jenoż ſ wobrasami jeho žebi wujaßnicź. Hebrejſka a grichiſka rěcź, potajkim rěcże, w kotrymajž je ſtary a nowy teſtament napißany, matej ja duch a wětr jene žłowo, wonej pschirunatej potajkim ducha ſ wětrom. My rěcźimy wo wulecźu žwjateho Ducha na žwjatkownym žwjedźenju, tu pschirunamy jeho ſ wodu, ſ wulkej, hłubokej réku. Tutej pschirunani pokaſujetej na to, ſo je žwjaty Duch cźěrjaza móz. Kaž wětr wulke łódźje cźěri, a woda młynſke koło wjercźi, tak cźěri Boži Duch Boże dźěcźo. A jich pschißłuſchnoſcź je, žo wot Božeho Ducha cźěricź dacź, žwoje myßle, žłowa a ſkutki, žwoje cźinjenje a woſtajenje wot Božeho Ducha wobknježicź dacź. To ſda žo lohzy bycź, ale woprawdźe je cźežko; pschetoż kóždy cźłowjek ma w žebi móz, kotraž je Božemu Duchej napſchecźiwna. Sswjaty Pawoł mjenuje ju w naſchim teksce „cźéło“. Mjes duchom a cźélom knježi tajne wojowanje a Boże dźěcźi dyrbja cźélo, to je tu Božemu Duchej napſchecźiwna móz, pſchewinycź, moricź. O to je jara cźežko, pschetoż cźélo je jara mózne a žylne. Kóždy pschiſtojny cźłowjek na pschikład wě, ſo je hrěch pſchecźiwo 6. kaſni hroſny a tola poßłucha něchtóžkuli na wabjenje cźélnych žadoſcźow. Kóždy kſcheſcźijan wě, ſo njemóże Bohu žłużicź a mamonej a tola dawa žo wot mamona wobknježicź. Kóždy kſcheſcźijan ſnaje žłowo Knjeſa: „Na tym budże žwět póſnacź, ſo moji póßli ſcże, ſo luboſcź mjes žobu macże“, a dawa žo wodźicź wot žebicźiwoſcże a pyta to žwoje a njedźiwa na bilžſcheho. Ně, chżeſch=li Boże dźěcźo bycź, dyrbiſch žo wot Božeho Ducha wodźicź dacź. Haj, doſcź njeje, ſo žo ſjawnych hrěchow žwěru hladaſch, ty dyrbiſch žo też wſcheho woſtajicź, ſchtoż žo ſa Boże dźěcźo njepſchiſteji. Hlaj, powołanje pſchekupza je ſawěſcże cźeſcże hódne. Ale hdy by žyn kěžora abo krala klamańnju wotewrił a zołkor a jerje pſchedawał, by kóždy prajił, to žo ſa njeho njepſchiſteji. Tak je wjele, ſchtoż dźěcźi toho žwěta bjeſe wſcheho wobmyßlenja cźinja, cźehož pak dyrbi Boże dźěcźo žo woſtajicź.

3. A kraßne je herbſtwo, kotreż na Boże dźěcźi cźaka. Ssmy my dźěcźi, dha žmy też herbojo a to herbojo Boži a žobuherbojo Khryſtußowi. Tu pokaże Pawoł na prawo, kotreż po wſchej ſemi płacźi, na dźědźicźne prawo. Dźěcźi herbuja kubło nona, dokelž žu dźěcźi po narodźe abo dokelž je jim nan dźěcźaze prawo dał. Tutón ſakoń płacźi też w Božim kraleſtwje. Boże dźěcźi žu Boži herbojo a žobuherbojo Khryſtußowi; wone doſtanu jónu dźěl na Božej kraßnoſcźi, na wěcźnym ſbóžnym žiwjenju w njebjeßach. A tuta kraßnoſcź budże tak wulka, ſo žu wſchitke žłowa pſcheßłabe, jo wopißacź.

Ale wopomńmy krótke žłowa naſcheho teksta: „Jeli ſo ſ nim žobu cźerpimy.“ Někotryžkuli kſcheſcźijan na njo ſabudźe a žebi myßli: Ja žym Boże dźěcźo, tuž budże mje Bóh wobarnowacź pſched nuſu a ſtaroſcźemi, pſched khoroſcźu a ſrudobu. A ſcźele Bóh na nich kſchiž, pócźnu we žwojej wěrje khablacź a morkotaju: Kak móże Bóh to pſchidacź? S cźim žym to žebi ſaßłużił? Ale hdże ſteji w zyłym žwjatym pißmje, ſo Bóh žwoje dźěcźi ſ tyſchnoſcźu pſchepuſchcźi? Nawopak ſteji pißane: Kohož Bóh lubo ma, toho wón powucźi. My dyrbimy pſches wjele tyſchnoſcźow do Božeho kraleſtwa ſańcź. Ale jónu budźemy ſhonicź, ſo wſchitke tyſchnoſcże tuteje cźaßnoſcże hódni njejßu teje kraßnoſcże, kotruž budże Bóh žwojim dźěcźom dacź. Tuž dźěcźi Boże:

Ssej mozy poßylńcże,
Pucź k wěcźnoſcźi tu khodźicź,
Wo žwět niz wjazy rodźicź,
Kónz, hlejcże, dobry je. Hamjeń.

Wobras kſcheſcźijanſkeho žiwjenja.

Mat. 8, 23—27.

Hłóß: Nětk wjeßelcże žo kſcheſcźenjo.
Wſmi Jeſußa žej do łódże,
Jědź ſ nim pſches morjo žwěta.
Hdyž wón twój žwěrny wodźeŕ je
Pſches wſchitke twoje lěta,
Dha jěſbu derje dokonjeſch
A wěcźny pſchiſtaw dozpijeſch,
Hdźež ſbóžny Salem kiwa.

Hdyž ſběhaja žo njewjedra
A horja wichor duje,
Łódź pſches žołmy žo běcźicź ma,
Duch žwoju njemóz cźuje, —
Dha njeſtrachuj žo, wutroba,
Wſchak we łódźi maſch Sbóžnika,
Kiž pomoznik je mózny.

A hdyž wón twojej ſtyſknoſcźi
Cźi khwilku cźakacź dawa,
Dha ſcźerpny budź, wón pomha cźi,
Hdyž pſchińdże hodźin' prawa;
Proſch jenoż: Knjeże, wumoż mje
A wußkyſch moje wołanje,
Ja hewak kónza woſmu.

Dźerž wěru. Twój Knjes poſtanje
W najwjetſchim twojim horju;
Wón wětram mjelcźecź pſchikaże
A nawalnemu morju,
So kſchiża žołmy njeſchumja,
Sso jaßni njebjo žiwjenja,
Kiž tucźel měra debi.

Móz jeho žobu wobdźiwaj,
Praj: „Schto je to do muża?“
Cźeſcź, dźak a khwalbu jemu daj,
Wſchě mozy jemu žłuża!
O ſtajej ty też žwoju móz
Do jeho žłużby dźeń a nóz
Kiž je cźe ſ nuſy wumohł.

K. A. Fiedler.

Wólby.

Kak ma žo evangelſki kſcheſcźijan pſchi nětcźiſchim a we nětcźiſchim politiſkim žiwjenju ſadźerżecź? tuto praſchenje ſajimuje kóždeho evangelſkeho nětkle, kotryž chże jako evangelſki kſcheſcźijan pſches žiwjenje krocźicź a w nim wobſtacź. Snamjenicźi wucźenzy ſaběraja žo wědomnoſtnje ſ tutym praſchenjom; tak n. pſch. daloko ſnaty univerſitſki profeßor D. Schlatter. Wotmołwa na tuto praſchenje móże wſchelaka bycź. Jena wěſta a woßebita wotmołwa je tón tak mjenowany „Chriſtlich ſozialer Volksdienſt“, kotryž je žo też pſchi ſakſkich wólbach žamoſtatnje wobdźělił a dwě měſtnje w ſakſkim žejmje dobył. Nichtón drje njepréje, ſo maja cźi, kotſiž žu k tajkej wotmołwje, kajkaž „Chriſtlich ſozialer Volksdienſt“ je, pſchiſchli a nětko zyle praktiſzy po njej dale dźěłaja

a skutkuja, tutu wěz sa tajku, kotraž žebi žada niz jeno rosum, ale też žwědomnje. Woni njetamaja žaneho, kotryž by hinascheho wotmolwjenja namakał, woni žebi pak žadaja, so by žo jich wěz pschipósnała jako něschto, schtož je nusne a schtož je hódne, so žo na njo dźiwa. Cžim bóle wobžaruja sastupowarjo, so jena zyrkwinska nowina pische, so je „Christlich sozialer Volksdienst“ hibanje, kotreż pokhadźa se sektow, se žwobodnych zyrkwjow a s zyrkwineho sjednoczeństwa a kotreż chze žo žiwicź s zyrkwinskich towarstwow. Tuto wopišowanje žwědczi wo jara žnadnym wobhonjenju wo wězach, kajkeż žu, a wo tym, kak žu žo w běhu lětdźeżatkow wuwike; tuto wopišowanje je dopokas sa to, so tu pschezo tajzy žu, kotsiž maja žo sa to powołani, kóžde nowe hibanje kscheschcźijanskeho, tu wožebje evangelskeho, žiwjenja niz jeno kritisowacź, ale też spytacź wobhladniwe sčinicź. „Sso žiwicź chzycź s něčžeho“, to njerěka ničžo dale, khiba druhemu njecziste pohnucźa pschipišowacź; wono pak njeje žane snamjo žylnoscže, hdyž sa tajkimi žrědkami pschimaja. Mamy wobžarowacź, so mamy tam, hdźeż žo khutnje na rosrišanju ważneho praschenja dźěła, też pschezo s tym liczicź, so wotmołwy, kotreż buchu namakane, a so konsekwenzy, kotreż s teho sbywaja, ludźo sa njedowěrliwe wudawaja, kotsiž žo cžuja bóle hacž dobre ke kritisowanju powołani. To je „evangelski“ njedostatk, kotrehož žo dyrbjeli skoro wsdacź, jeli so chzemy dale a doprědka pschińcź. Wěz, kotraž je tak jara była naležnoscź modlitwow a to hischcże je, ma prawo na hinasche, bóle wězowne a dostojnische požudźowanje.

Tak podobnje pische nichtón w „Sächsisches Kirchenblatt“, žebi žadajo, so bychu khutne prózowanja wo wumóženje a wušwobodźenje nascheho luda s jeho wulkeje nusy sprawnischeho požudźowanja dostałe. Na tym to klaza pola naž. A na tym, lěpschehо, spomožnischeho prajicź a pokasacź hischcże bóle. Pucź, kotryž chze „Christlich sozialer Volksdienst“, wo kotrymž w cžažu do sakskich wólbow też tu pišachmy, hicź, njejžu drje zyle nowe, žu pak sa nasch cžaž něschto nowe, kotryž je tomu pschiwuknył, w politiskich a hospodarskich praschenjach to kscheschcźijanske po móžnoscźi wusamknycź a płacźicź dacź jenož cžłowskemu, cžełnemu, semskemu. Tuto nowe hibanje chze, so by kscheschcźijansku naboźina a wěra pschekišała też zyłe swonkowne, sjawne, politiske, hospodarske žiwjenje, so by wschudźom poźlednje rosžudźenje wotwišowało wot teho, schto praji tomu kscheschcźijanska wěra a naboźina. To nochze cžłowjekam do hłowy, dokelž žu woni pschejara cžłowjeczni a tuta wěz pschemało cžłowjeczna. Sažo pak je to, so je žebi tuto nowe hibanje w Sakskej pschi prěnim nadběhu — kaž druhdźe też! — dwě městnje w žejmje dobyło, snamjo sa to, so žo też w Sakskej pscheżwědczenje pschedobywa, so tole je pucź, po kotrymž mohła nam pomoz pschińcź. Dotalne hospodarske a politiske strony žo wěso wobaraja — a pschi tym rospaduja bóle a bóle. Swoje njedostatki pytnywschi pytaja sjednoczenje do wjetschich zykkow pod wěstymi nowymi sažadami — kotreż žu jenož hospodarske politiske. „Christlich sozialer Volksdienst“ je prózowanje wo tón wulki zykk tych, kotsiž chzeja heżku evangelskeje wěry a naboźiny městno dacź wyschsche wschitkich hospodarskich a politiskich. Wono woła nětkle do tuteho zykka, hdyž žu němske wólby psched durjemi. Wono mějesche w žejmje hižo někotre městna. Wono chze pschidobywacź a pomhacź dobywacź kscheschcźijanskej myšli, chze też tu bycź dacź Knjesa Jesuža a jeho žłowo s Knjesom. Abo s kajkim prawom chzył schtó jeho tu wusamknycź. S jenym: też tu chze płacźicź dacź Knjesowemu žłowu: „Pytajcże najprjedy Boże kraleństwo a jeho prawdoscź, dha budźe wam to wschitko pschidate.“

Pod tajke heżko pschińdu tola ras wschitzy, cžehodla niz hnydom? Rěka s jenym: Khrystuž abo Antikhryst! K njemu pschińdźesch tola skónczńje, byrnjeż tu najprjedy jenož prajicź chzył: hospodarske abo kscheschcźijanske, politiske abo naboźne, duchowne abo materialistiske, wěcźne abo sahodne, wěra abo njewěra, naboźina abo bjesbóžnoscź, semske abo njebjeske abo kaž hewak chzesch. Tuž hdyž chzemy prawe zykki hromadźicź sa to bědźenje, kotreż dźe psches nasch kraj kaž zyły žwět, hromadźimy je pod heżko: Tu Khrystuž, tu Antikhryst! Pod tutym pschińdźe nam też ras to poźledne rosžudźenje.

Dobre sornjatka.

Pucź a schcźežku do njebja pokažetki.

1. Schtóž žo Bohu sa wscho dźakowny wopokaže, wostanje najdléje na duschi młódny.
2. Jeniczkeho jeneho žwojeho hrěcha žo njekaj, — wschěch žwojich hrěchow dyrbisch žo kacź.
3. Bóle a huscźischo žo pomodlisch, a bóle žo modlicź nawuknjesch.
4. Ssy žo s něczim wopanzał, móżesch žo sažo cžisty smycź, duž budźesch snowa sažo cžisty.
5. Ssy žam na duschi wosboženy, wosbožisch bórsy druhich sa žobu.
6. Hanja cże žwětni, dokelž ty sa žwojim Sbóžnikom khodźisch, tehdy s teho wohladnjesch, so masch žam prawu wěru a so žy na prawej drósy.
7. Twoja wschědna staroscź budź ta, so był ty stajnje po Bosy smyšleny.
8. Wjeżele a cźerpjenje rad bjes žobu wotměnjatej.
9. Stajnje dyrbi cžłowjek roscź, Boże lube žłowo pak žobu s nim.
10. Ženje njechcham dacź Bohu na mnje cžakacź.
11. Směješch Boha sa pschecźela na žwojej stronje, tehdy wěscże dobudźesch.
12. Tajki žnadny žadyn twój hrěch njeje, so by cże Bóh sa njón njeżměł potamacź, jeli žo jemu njechało, žo nad tobu poźmilicź.
13. Se žameho hórkeho wrjoża žebi kóžda luba pczołka něschto žłódkeho mjeda seżrěbje. — Schtóž pak ma Boha lubo, tajki směje se žameje tyschnoscże žwoje rjane wokschewjenje.
14. Schtóž žebi myšli, so žo njeżměł ženje na niczo pohněwacź, tón nima žanu wěrnu luboscź; tón tajku ani njesnaje.
15. Se žórleschka wužórlena wodźiczka pschiběhnje do rěczki. Runje takle pschiběhnje s Boha wužórlena miła dobrota cžłowjekej do dusche, hdyž je ju žebi tón se žwojim modlenjom wot Boha wuproženył.
16. Bóh tón Knjes wostanje sa mnje wěcźnje „mój luby Bóh a mój luby Wótz“.
17. Bóh tón Knjes cžłowjeka husto pschecźelnje postrowi, ale něchtóžkuliž žo jemu sa jeho postrowjenje s žanym žłowczkom njepodźakuje.
18. Mjes dźenžnischim dnjom a jutsischim ranjom leži hischcże khětra khwila. Ty pak njewěsch, schto mohło žo mjes tym stacź a schto móhło cże podeńcź.
19. Bóh nima sa tebje jeniczke jene žwoje požohnowanje, ale ma jich sa tebje zyku žyku tajkich.
20. Se žwojej najwjetschej a najdlějschej měru Bóh žwojim najlubschim dźěcźom wschitko pschiměri.
21. Cžłowjek žam jeniczki je mjes wschěmi Božimi stworjenjemi jeho najrjeńschi stworicźelski skutk.

22. Nichtó naß njemóże ßylniſcho pſchi ßebi ſdźerżećź, dyżli Bóh.
23. Budź jeno kóżdy ßam duſchniſchi, potom budże też na ßwěćże duſchniſcho.
24. Wſcho doſtanjeſch wot Boha darmo ſdarjene. Po wſcho móżeſch ßebi k njemu dóńcź, pſchetoż wón ma wſcho a je tón najbohatſchi na zyłym ßwěćże.
25. Swoje brěmjo njeß ßebi ſwólny dale. Takle jo cźim ruczíſcho wot ßo wotbudźeſch.
26. Pokorniſchi ßy — a ßylniſchi ſa to budźeſch.
27. Khudźi ludźo ßu, ſchtoż w kſchińzy pſchilopk. Do pſchilopka khowaſch ßeb ty ßwoje ßlěboro a ſkoto. Do ßwojich khudych ludźi pak ßebi Bóh ßwoje miłe dary khowa a da jim ßwój měr a pokoj.
28. Twoju duſchu chze měcź Bóh, tu pak zyłu a wſchu. Tuż ju jemu też wſchu daj, — njedaj ju jemu pak nětak po kuſku.
29. Dźerż ßo k ßwojemu Sbóżnikej. Budźeſch pak pſchi nim, tehdy ſmějeſch ty runje tak wjele, każ ma wón ßam pſchi ßebi.
30. Sswětnym a ſachodnym ludźom woſtaj bożmje jich hoke ßwětne a ſachodne kubła, pſchetoż wſchě tajke tebi niczo wuſchne njejßu.
31. Schtóż ma ßwoje żiwe wjeßele na Boſy, tajki móże ſ dobrym pokojom wſchu hórkoſcź do ßo ſpóżeracź, kajkuż jemu ſli ludźo nacźinja.

Zyrkej a ſtat.

— **W Barlinje** je ßebi evangelſka woßada ßwj. Jurja woßebity nadawk ſtajiła. Wona pomha zyle praktiſzy a rosßudnje wobaracź wobydleńſkej nuſy. Wona twari na jej ßłuſchazych leżownoſcźach bydlenja a je hacź dotal 150 wobydlenjow natwariła. Ale ſ tym ßo njeſpokoji. Sa lěto budźe to 1200 wobydlenjow wjazy. Swjetſcha ßu to mjeńſche bydlenja. A nimo toho ma wotpohlad, twaricź też evangelſku khorownju.

— S **Durinkſkeje,** ſ kotrejeż tak huſto něſchto ßłyſchimy, ßo piſche, ſo ßu ſozialdemokratoju pſchipowědźili „tydźeń ſa ſhromadne wuſtupjenje ſ nabożneho roswucźowanja“. Je dobre wědźecź, ſchto ßu ſaměry ſozialdemokratiſkeje partaje; je dobre wědźecź ſa njeſozialdemokratow, ſo njebychu ßo mylili a wopacźne nadźije hajili, a je to dobre wědźecź wſchěm tym mjes nami, kotſiż ßu pſchiwißowarjo a ſtawy ſozialdemokratiſkeje partaje. Sozialdemokratiſka partaja ſtupi tak ſjawnje ßobu do wojowanja, kotreż ßwobodoſmyßleni wojuja pſchecźiwo zyrkwi a nabożinje. — Spomożny to pokiw nětkle runje do wólbow, wědźecź, hdże to duzy ſozialdemokratiſka partaja je ſe ßwojimi ſtawami a hdże chze to měcź waß a — waſche dźěcźi, wulke a małe dźěcźi: Won ſ nabożiny, won ſ wěry, precź wot Khryſtußa, precź wot Boha — do bjesbóżnoſcźe.

— **W Oberammergawje** ßu lětßa ſaßo wulke paßionſke hry, kotreż ßu po zyłym ßwěćże ſnate a ßławjene. Wone mějachu wot dawna ßem ßwoju ważnoſcź a ßwój woßebity nadawk: ßwědcźicź każ pſched wuchom tak też pſched wóczkom wěrjazych a njewěrjazych wo tym wulkim ßwjatym, ſchtoż ßo w Jeſußu Khryſtußu nam cźłowjekam ſjewiło je; wone maja tutón nadawk lětßa pſchede wſchěm a woßebje, hdyż tola maja ßwědcźicź pſched cźaßom, to rěka pſched cźłowjekami naſcheho cźaßa, kotſiż ßo ſ wulkeho dźěła wotwobrocźeja wot nabożiny a wot Khryſtußa abo ßu tola liwzy a lěni we wěrje. Wjazy hacź 5000 ludźi móże nadobo w nowym jara rjanym r... wohladacź wulku hru, kotraż pokaże a pſchedſtaja cźerpjenje a wumrěcźe Jeſußa Khryſtußa. A cźi, kiż ju hraja, njejßu cźłowjekojo, kotſiż maja hracźe, dźiwadło ſa powołanje a ſchědny khlěb, ale ßu domoródni, kotſiż ßu hewak we ßwojim dźěle a powołanju, w nim pak ßo pſchihotujo na tute wulke hry, kotreż ßo kóżde 10 lět woſpjetuja; poßlednje njeběchu wobſtejnoſcźow dla 1920, ale 1922. Tuż njech je hram tutoho lěta ſpożcźene, wukonjecź a dokonjecź wulki ſkutk ludoweho mißijonſtwa, ludoweje evangeliſazije, kotryż je naſchemu cźaßej a jeho cźłowjekam tak jara nuſny.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

— **Hłowna ſkhadźowanka** ßerbſkeje ſtudowazeje młodźiny je ßo wczera w Kulowje ſapocźała a hromadźi ßerbſkich ſtudowazych a ßerbſki lud tam dźenża a jutſje. Tuż, ſchtóż móże, njech ßo tam wobdźěli, ale niz jenoż na ſabawnym dźěle.

— **Delnjołużiſka Macźiza Sserbſka** ßwjecźi dźenża jubilej ßwojeho 50lětneho wobſtacźa. Pſchejemy jej rjany wuſpěcha polny ßwjedźeń a nowe 50 lět żohnowaneho ſkutkowanja a hdyż bycź dyrbi, też wojowanja ſa Sserbowſtwo w Delnjej Łużizy.

— **Wólba do němſkoſtatneho ßejma,** kotraż je ſa 14. ſept. poſtajena, je mnoho pſcheměnjenjow ßobu pſchinjeßła; wuhotowanja, kotreż běchu ſa 14. ſeptember poſtajene, ßu ßo pſchepołożiłe abo wotſtorcźiłe. Njeje tola ani dobre ani ſpomożne, ſo runje na tutym dnju ßo telko ludźi na jenym měſtnje ſhromadźi, woßebje w měſtach. Tak bě ſa 14. ſeptember poſtajeny wulki ſjěſd evangelſkeje młodźiny młodych holzow w Zwikawje. Tutón ßu wotſtorcźili na cźaß wot 4. hacź 6. oktobra. — Hłowna ſhromadźiſna Evangelſkeho Swjaſka dyrbjeſche tohorunja 10. hacź 14. ſeptembra bycź; ju ßu ßunyli na dny 17. hacź 21. ſeptembra. A żnjowym dźaknym ßwjedźenjam drje ßo tu a tam runje tak póńdże.

— **Ruſzy cźekańzy,** kotſiż běchu pſched nězchto cźaßom Ruſku wopuſchcźili a do Němſkeje pſchiſchli, ßłuſcheja ſdźěła ſekcźe Mennonitow. S nich bě jich 3885. Nimale dwaj tyßazaj ſtej Němſku ſaßo wopuſchcźiłej, 2000 tu hiſchcźe ſtaj. 500 ſ nich chze do Ameriki, do Kanady. Dołhoż njewotjědu, maja ßo ßami ſa ßo ſtaracź. Pſchi tym podpjeraju jich Mennonitojo ſ južneje Němſkeje, kotſiż ßu jim 9000 hr. ſa to dali; Mennonitojo Hollandſkeje pſchepokaſuja jim měßacźnje 3000 hr., tuklwilu na 6 měßazow. Hacź do Braſilſkeje ßu tſi wotdźěle tutych wupucźowarjow dojěte. Tucźi wuſnawaju ßo pſchi wſchěch nuſach, kotreż ßu na nich pſchiſchkle, jako ßwěrni kſcheſcźijanſzy wěrjazy. Kóżdu njedźelu dźerża Boże ßłużby tam w Braſilſkej a też njedźelſku ſchulu. Schtwórte wotdźělenje je duzy do Braſilſkeje. Tam ßu Menonitojo wot wojeńſkeje ßłużby wußwobodźeni, dokelż tworja nabożne ſjednocźeńſtwo, kotreż ßo ßwědomja dla ſapowědźa, wojeńſku ßłużbu wukonjecź. Tohorunja wocźakuje druhi južnoamerikanſki ſtat, Paraguay, 1400 Mennonitow; tutym chzedźa tam kraj pſchewoſtajicź, na kotrymż bychu ßo w małych wjeſkach, 25 ßwójbow wulkich, ſaßydlili. — Tucźi Mennonitojo ßu ſe ßwojim kſcheſcźijanſkim ſadźerżenjom, ſ kotrymż w cźeżkim a ſrudnym domachpytanju wo ßwojej wěrje ßwědcźa, wulkim kſcheſcźijanſkim zyrkwjam a jich ſtawam ſ dobrym pſchikładom.

Liſtowanje: K. w B. ſa 9. po ßwj. Tr. — R. we Ł. ſa 10. po ßwj. Tr.

Čisło 33

Pomhaj Bóh!

Létnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno

W Budyschinje 17. auguſta 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Nošacźizach. — Cźischcź a nakład Ssmolerjez Inihicźischcźernje a knihaŕnje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinje
Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi schtworczletnje 108 ilotych pjenjezkow

9. njedźela po swjatej Trojizy.

8. njedźela po swj. Trojizy.

Komuž so ſda, ſo ſteji, tón so hladaj, ſo njepanje. 1. list na Korinthiſkich 10, 13.

Kóždy móže padnyć. Wobydlerjo wulkeho měſta Korintha trjebachu tajke napominaze ſłowo. A kſcheſcźijenjo ſrjedź póhanſtwa cźakachu na japoſchtolſke khutne ſłowo. We Korincźe ſetkaſchtaj ſo błyſchcźata pycha rańſcheho kraja ſ wumjekſtwom a ſ wědomoſcźemi wjecźorneho kraja, ale tež hrěchi wſchelakeho luda w kopatej měrje. Woſebje pſchi ſjawnych ſwjedźenjach, kotrež ſo k cźeſcźi póhanſkich pſchibohow wuhotowachu, khodźachu we wobžranſtwje a wopikſtwje, w komorach a njepózcźiwoſcźi.

Korinthiſzy kſcheſcźijenjo běchu ſo najprjedy wſcheho wobkhada ſ póhanami ſdalowali. Nětk pak počžachu ſ wješežkymi wješeli bycź a měnjachu, hdyž ſedźa tež ſrjedźa mjes póhanami, ſo tola njebudźa kſcheſcźanſke waſchnje a Boże kaſnje pſchestupicź. Mějachu ſa to, ſo twjerdźe ſteja.

Je dźenża hinak? Na ſamżne waſchnje ſo ſamolwja, hdyž ſo pſchi koſkocźiwych ſabawach a pſchi dwělomnych wješelach wobdźěluja. Něcźiſch jim wo ſtrachach, kiž jim tam hroža, abo wo mnohich cźlowjekach, kiž ſu tam ſwoje ſboże ſhubili, powołaju ſo na to, ſo wjedźa, ſchto ſebi winojcźi ſu. Spytowanjow pak dźenżniſchi dźeń njeje mjenje, ale wjazy. Wobmyſl jeno, ſchto ſu nam poſlednje lěta pſchinjeſłe. Hdyž měniſch: khudobu a ſrudobu, dha je to połna wěrnoſcź. Schtož pak twojej wocźi widźitej a twojej wuſchi ſłyſchitej, je ziwjenje bohatych a wješelych ludźi. Schtó lutuje a ſchtó ſobucźerpi? A hdźe je rozdźěl mjes kſcheſcźijanami a druhimi? Hdyž je něhdźe něſchto ſaſłužicź, ſkoro kóždy chze pódla bycź a na to ſebi njemyſli, ſo móža padnyć pſched wocžomaj ſwjateho Boha. Njejſmy wſchitzy na tym pucźu tych ludźi, kiž ſami ſebi ſakonje dawaju a měnja, ſo ſteja twjerdźe, a ſo nicžo jim njeſchkodźi?

Ale kóždy móže padnyć, lohkomyſlne dźěcźo ſwěta a tón, kotremuž ſaleži prawy kſcheſcźan bycź a woſtacź. Pohladaj wrócźo do ſtareho cźaſa: Iſraelſki lud morkotaſche, hdyž mana a pozpule doſta. Kralomaj Davitej a Salomonej bu jeju ſbožowne a kraſne ziwjenje ſpytowanje, Davitej, ſo mandźelſtwo łamaſche a moriſche, Salomonej, ſo pſchiboham ſłużeſche. Japoſchtoł Pětr, kiž bě runje ſwojemu Knjeſej ſwěru hacž do ſmjercźe ſlubił, ſaprě jeho na ſłowo wcźipneje dźowki. A Judaſch pſcheradźi teho ſameho ſa 30 ſlěbornikow a namaka ſrudny kónz.

W měſtach a na wſach maſch dźenża doſcź tajkich, kiž ſtejachu a padnychu. Kóždy móže padnyć. To pſchezo ſaſo naſhonimy.

Ale žadyn padnyć njetrjeba. To je pſcheſwědcźenje ſwjateho japoſchtoła. Wón praji: „Kóždy ſo hladaj, ſo njepanje!“ S tym ſłowom ſmy najprjedy ſami na ſo ſtajeni. Móžemy a dyrbimy ſami to ſwoje cźinić: wocźi wocźinjenej měcź a derje kedźbowacź. Cźłowſke ziwjenje je pucź na wyſoku horu, hdźež njewěſch, kajke ſu dalſche kroczele. Jedyn wokomik, hdyž njekedźbujeſch, jedyn wopacźny ſtup móže ſmjercź pſchinjeſcź.

A tola njetrjeba žadyn padnyć. Nadeńdźeſch tafliczki, kotrež cźe napominaju ſo hladacź. Tak je nam Bóh tón

Knjes nam napißał „ty dyrbiſch“ a „ty njedyrbiſch.“ Jeſuß w puſczinje na Boże ßłowo poßłucha a bu wot tehole Bożeho ßłowa napominany a wodżeny. Hdyž ty w ſtrachach derje kedźbujeſch, njeißy ßłaby abo bojaſny, ale mudry a ßylny.

Joſef bě wbohi wotroczk a ſpſcheczíwi ßo wabjenjam Potifaroweje mandżelſkeje. Mějeſche Boha ſa ruku a Bóh jeho. Żadyn cžłowjek njepadnje, kiž ſ Bohom dże. Tu a tam też my dyrbimy pſches ſpytowanja. Ale my mamy ſa tajke ſtraſchne hodźiny naſcheho żiwjenja ßwěrneho a wuprawdżeneho wjednika: „Bóh je ßwěrny, kiž waß njebudże pſches waſche ſamóżenje dacz ſpytowacz, ale budże cžinicz, ſo to ſpytowanje tak kónza dobudże, ſo wy jo ſnjeſcz mózecże.“

Něhdy dżěſche nan ſe ßwojim ßynkom do ßußodneje wßy. Nahle dele wjedżeſche pucz. Swojemu hólczkej dżěſche pſchepomałku. Rucże běżeſche doprědka. Hacz padże a ßo wobſchkodźi. Tuž pſchińdże k nanej wróczo a pſchimny twjerdże jeho ſa ruku a proſcheſche ſe ßylſami we wóczkomaj: „Luby nano, dżerż mje twjerdże, hewak ſaßo padnu!“

„Haj, wſmi ty ruzy mojej
A wjedź mje ßam,
Dóńż duſchu ruzy twojej ja njepodam.
Ssam njepocżahnu żenje,
Niz krocżałki,
Hdżeż ßwěra twoja cżehnje,
Mje ßobu wſmi.“ Hamjeń.

Se ßylſow ſkhadża nadźija.

Hłóß: Schtoż cżini Bóh, wſcho dobre je.

Se ßylſow ſkhadża nadźija,
Po nozy ßwita ranje;
Tuž ſcżerpliwje dźi do horja,
S nim żnějeſch żohnowanje.
Dże ßo cżi ſlě, Bóh radu wě
A k dobremu wſcho wodźi,
Też ſ cżerńjow róże płodźi.

Tuž njeměj ſtrach, hdyž powjedże
Cże Bóh te cżěmne khody;
Dżerż jeho ruku dowěrnje,
Dha njepſchińdżeſch do ſchkody.
Ty ſpóźnajeſch, ſo k ſbożu dżeſch
A rjekńjeſch: Kajka hnada,
Mje wjedże Boża rada. K. A. Fiedler.

Mennonitojo.

W 32. cżißle tuteho łopjeńka pißachmy wo Mennonitach, tamnych ruſkich wucżahowarjach, kotſiž ſdżěła hiſchcże w Němſkej pſchebywaja, ſdżěła ßo hižo do Ameriki pſcheßydlichu. Też wo jich woporniwoſczi a jich luboſczi k wěrybratram tam něſchto naſpomnichmy.

Schtó ßu tucżi Mennonitojo? Po krwi ßu tamni, wo kotrychž pißachmy, Němzy, kiž něhdy do Ruſkeje wucżahnychu. Po wěrje ßu woni ſekthérarjo, pſchiwißowarjo ſekty, kotrejż je wěſty Menno mjeno dał. A tuta ßłuſcha do ſektow, kotreż ſjednocżamy do zykka ſ mjenom Anabaptiſtow abo ſaßokſchczijerjow.

Sekta Mennonitow pokhadża ſ reformaziſkeho cżaßa a ſ hibanja, kotreż bywſchi katolſki měſchnik Ubbo Philipps 1534 ſe ßwojim bratrom, kotryż bu měſchnik tuteje ſekty, ſbudźi. Jimaj ßo pſchidżěliſchtaj David Joris a Menno, kotrajż buſchtaj tohorunja měſchnikaj.

Menno ſałoži ſaßo „woßadu Bożu“, kotrejż ſtawy ßo wot lěta 1570 po nim Mennonitojo mjenuja. Němzy rěkaja jim ſwjetſcha też „Taufgeſinnte“.

Menno narodźi ßo 1492 we Wimarßumje w Frieslandſkej. 1516 bu ſa měſchnika wußwjeczeny. Wot lěta 1531 pſchikhilowaſche ßo ſaßokſchczijerjam. K tomu bě jeho pohnuła khrobłoſcz martrowaneho ſaßokſchczijerja. Wón bu ſ fararjom we Wimarsmnje a wuſtupi tam 1536 ſ katolſkeje zyrkwje. Wón da ßo hiſchcże ras wukſchczicz a bu 1537 ſe ſtarſchim ſekty w Groningen. 1542 wuſtaji khěżor Korla V. wulke myto, ſo bychu jeho ſajeli. Tuž ßo wón do Amſterdama a poſdźiſcho do Emdena pſcheßydli, doniž ſkónczńje w Holſteinſkej njebydleſche. Wot tam ſkutkowaſche jako pucżowazy prědar. Jako tajki pytaſche ſadußyczz wſchě fanatiſke hibanje, kajkeż ßo tehdy pokaſowaſche mjes tymi, kotſiž njeběchu ſpokojom ſ poſtupowanjom a reformowanjom reformatorow, ale chżychu wſcho radikalniſcho dokonjane měcz. Tak ſkutkuje ſałożowaſche nowe anabaptiſtiſke woßady, woßebje w Frieslandſkej a pſchi Połnóznym morju. 13. januara 1539 wón wumrě. Wot lěta 1555 bě cżerpicz měł pod ediktom abo wukaſom, kotryż běchu hanſeatiſke měſta pſcheczíwo anabaptiſtam wojſjewiłe. Menno je też pißał a jeho ſpißy buchu hromadżene. Ssu w nižoněmſkej rěczi, kotruż Němz „plattdeutſch“ mjenuje, pißane.

Jadro jeho wucżby je nowe narodżenje ſ ducha; ſ ducha a ſe ſnutſkowneho dyrbi ßo cżłowjek ſnowa narodźicz. Knjeżſtwo natury w cżłowjeku ma ßo pſchewinyczz wot knjeżſtwa Ducha pſches wěru. Swoju wucżbu je ſapißał do knihow, kotreż mjenuje „Sakkadne knihi praweje kſcheſcżijanſkeje wěry.“ Tuta kniha je ſ hłownej knihu jeho ſekty. Wona ßo prózuje kſcheſcżijanſtwo po evangelſku ſroſumicz, nochże měcz wójnu, pſchißahanje a wjecżenje; wotpokaſanje ſaſtojnſtwa wyſchnoſczow a dżělenje mandżelſtwa, khiba ſo je ſkamanje mandżelſtwa ſ pſchicżinu dżělenja. Zyrkej je woßada ßwjatych; w njej ma knjeżicz kruty porjad. Dżěcżi doſtawaju mjeno pſchi narodże, kſchczenizu pak hakle w tak mjenowanych modleńſkich domach.

Klud zyrkwje ſawinowa, ſo ßo hižo 1554 ſekta roſſchczěpi do dweju ſtronow; jena bě ta łahodniſcha, ta tamna ta krucżiſcha; tuta doſta po cżaßu wſchelake podſtrony, tak tutych Ukewalliſtow. Tucżi mjenowachu ßo po ratarju Uke Walles; tutón żadaſche ßebi woßebje kruty klud zyrkwje; też pod mjenom Dompelers ßu woni ſnacżi; t. r. podnurjakojo; woni pſchi kſchczenizy trójzy podnórjachu. Hiſchcże krucżiſchi běchu „Janjakubowi kſcheſcżijenjo“, tak mjenowani po Janu Jakubu.

Tajkemu rospadej ſadżěwachu ſkónczńje 1801 a 1811 ſe tym, ſo wſchě ſaßokſchczijerſke ſekty do wěſteho ſwiſka a zykka ſwjaſachu, kotryż ma ßwoje ßydło w Amſterdamje.

Mjes tym ßu Saßokſchczijerjo wſchelakeho ſpuſchczili a to a tamne woſtajili. Powſchitkownje drje roſeſnawaju ßo wot druhich evangelſkich kſcheſcżijanow drje jenoż hiſchcże we kſchczenizy. W ſkutkach luboſcże k bliżſchemu ßu wjele dokonjeli a też, każ ßmy to widżeli, hiſchcże dokonjeju. Ssu wutworili „miżionſke towarſtwo“ a druheho. Nižoſemſka, hdżeż mějachu hižo kónz ſańdżeneho lětſtotka wjaz hacż 40 000 ßobuſtawow, maja woni wot dawna ßem ßwobodnoſcz a móżeja ßo roswiwacz każ chżeja.

W Pruſkej ßu ßo woni też khětro rosmnożili. Wokoło lěta 1880 bě jich něhdże 15 000. Tu běchu 1802 też dozpili wußwobodżenje wot wojeńſkeje pſchißahi a 1827 wußwobodżenje wo pſchißahi ßwědka a pſchißahi ſaſtojnſtwa. 1867 ſhubichu pak ſaßo wußwobodżenje wot wojeńſtwa ſ połnóznoněm-

ſtej wuſtawu. S Pruſkej je wulki dźěl ſ nich też wucžahnył do Ruſkeje, ſ kotrejež nětk jich potomnizy cźěkajo ſaßo pſchikhadźeja.

S Anabaptiſtami njeßměſch ſměſchecź Babtiſtow, kotſiž ßu zyle něſchto druhe hacž Anabaptiſtojo; woni ßu ſ Jendźelſkeje pokhadźaza ſekta; woni nochzeja kſchcźenzu dźěcźi, ale kſchcźu hakle dorosćzenych; jich pod wodu wodnurjejo. Jich ſekta bu tam něhdźe wokoło lěta 1618 ſakoženа. Też wona je ßo do wſchelakich kruhow abo ſtronow dźěliła, woßebje w lěcźe 1691. W lěcźe 1639 bě ßo tuta ſekta też w Amerizy ſaßydliła. Mjes tymi ſ Baptiſtow wukhadźazymi ſektami ßu tajke, kotrež ſakłady kſchcźijanſkeje wěry ſanjechaja. Tak n. pſch. cźi tak mjen. „kſchcźijenjo“ ſacźiſkaju wucźbu wo Sswjatej Trojizy, wo heli, wo cźercźe a ſapowěduja wucźbu wo kſchcźenizy a mandźelſtwje Boże wuſtajenje. Saßo druhe ſekty Baptiſtow maja ßwoje woßebite waſchnja; tak žadaju ßebi cźi tak mjen. Tunkerjo, ſo dyrbi ßo cźlowjek, kotryž ma kſchcźeny bycź, we rězy abo w hacźe podnóricź, ſo dyrbi nimo kſchcźenizy a ßwjateho wotkaſanja też mycźe nohow, poßlednje žałbowanje a bratrowſke wokoſchenje ßwoje woßebite prawo a měſtno měcź jako ſakrament.

Waſchniczko, ſo chze kóžda ſekta něſchto woßebite a woßebne bycź a něſchto lěpſche hacž druſy kſchcźijenjo, woßebje hacž wulke kſchcźijanſke zyrkwje. Tak mjenowachu ßo Baptiſtojo Němſkeje „woßada kſchcźenych kſchcźijanow“, ſe ſtatom ſwjaſanu zyrkej pak mjenowachu „Babel“ abo „Altervolkskirche“. Sańdźeny lětſtotyk pſchinjeße — a to je ſrudźaze prajicź — też w Němſkej, woßebje w Pruſkej hiſchcźe pſchekćźěhanje wěry dla. My ßo dopomnimy na „Staroluthersſkich“, wo kotrymiž ßmy tu nadrobniſcho pißali. Też Baptiſtojo mějachu pod tutym pſchekćźěhanjom cźerpicź, woßebje we Pruſkej, tola też w Mecklenburgſkej, Heſſenſkej, Naßawſkej. Hakle wot lěta 1875 maja poſnu ßwobodu. Wjetſche ßydła tuteje ſekty ßu woßebje Bremen, Hamburg, Stuttgart.

Do tutych Baptiſtow njeßłuſcheja potajkim tamni Mennonitojo, kotſiž nětkle pod bolſchewikiſkim nadknježſtwom ſe Ruſkeje cźěkaja, ale do ſektow, kotrež pod mjenom „Anabaptiſtojo“ ſnajemy. Spomožne ſkutkowanje ßobuſtawow tuteje ſekty, kotrež pſchi wſchej hoſpodarſkej nuſy wulki pjenjes ſa wupucźowazych wěry bratrow woprowachu, ßwědcžo wo tym, ſo ßo tucźi ſektirarjo prózuja, ßo na tutym polu kſchcźijanſkeje luboſcźe wěrni a ßwěrni wopokaſacź.

Wěrnu kſchcźijanſku ſmyßlenoſcź, wěrnu kſchcźijanſku luboſcź žada ßebi naſch cźaß wot wſchitkich kſchcźijanow, też wot naß, kiž my w ßwojej krajnej zyrkwi ßmy ſjednocźeni. So bychmy luboſcźe mjes ßobu měli, to je nam tak jara nuſne we ßwójbje, we woßadźe, w ludu. So bychmy luboſcźe měli k ßwojej woßadźe, ßwojemu Bożemu domej, ßwojej krajnej zyrkwi, to je nam tak jara nuſne, njech ßmy młodźi abo ſtari, njech ßmy khudźi abo bohacźi. So bychmy tajkeje luboſcźe měli, to je nuſne naſche dla, kiž my tu nětkle ßmy, a to je nam nuſne tych dla, kiž tu po nami budźeja a budźeja trjebacź też kſchcźijanſku wěru, kſchcźijanſku woßadu, kſchcźijanſki Boži dom, kſchcźijanſku zyrkej ſa ſakład a ſałožk ßwojeho žiwjenja!

Hłowne ſakſke bibliſke towarſtwo.

W tutych dnjach dóńdźe 115. rosprawa „Hłowneho ſakſkeho bibliſkeho towarſtwa.“ Wona rosprawja nam wo lěcźe 1929. Schtóž chzył ßo ßam bliže ſ njej ſeſnacź a nima ßam tuteje knižki, wobrocź ßo na ßwojeho fararja; tam ju wěſcźe ſa pſchecźitanje doſtanje.

S njeje ſhoniſch wſchelakore. Wotędało je towarſtwo we lěcźe 1929 14 195 biblijow, 9 096 nowych ſakonjow a 6 041 wſchelakich dźělow biblije. Mjes nowymi ſakonjemi bě jich 2 090 wupyſchenych. Tute liczby woſnamjenjeja porno lětej 1928 małe ſniženje. Porno lětej 1913 je pak tuto ſniženje jara wulke. W lěcźe 1913 woteda towarſtwo 35 361 biblijow, 20 479 nowych teſtamentow a 2 610 dźělow biblije.

Liczba pſchedatych biblijow njeje zyle wěſcźe wěſta měra ſa cźeſcźowanje biblije. So liczby wyſchſche abo niżſche, na tym móže jara wſchelakoreho wina bycź, ſwonkowneho a ſnutskowneho. Tola pak ſ tutych liczbow ſpóſnawaſch, ſo nimaja w naſchim ludu biblije wjazy tak ſańcź kaž prjedy. S teho naſtawaja ſtaroſcźe a nadawki ſa bibliſke towarſtwo kaž ſa wſchěch pſchecźelow niz jeno biblije, ale też naſcheho ludu.

We powſchitkownej rosprawje móżeſch tam cźitacź: „Žołma, wſchej naboźinje njepſchecźelna, dźe pſches zyły ßwět a je też woßebje kſchcźijanſtwu njepſchecźelna a wona měri ßo też pſchecźiwo bibliji a jeje pſchipowjedanju; pſchetoż biblija a kſchcźijanſtwo ſtej njerosdźělomnje ſwjaſanej. Njeje žaneho wěrneho kſchcźijanſtwa khiba ſo by było ſałożene na Boże ßłowo, kaž tuto w bibliji k nam cźlowjekam rěcźi. Kſchcźijanſtwo evangelſkeho ſroſumjenja dozyła njeje niczo druheho khiba póßelſtwo ßwjateho pißma na cźłowiſki narod, kiž je hrěſchny a wumóženja potrěbny a po wumóženju tradazy. Wſchudźom, hdźež ßo kſchcźijanſtwo ſniži a ſwonkowne cźini a kaſy, tam ßu ßo wot bibliſkeho ßwědcźenja wotwobrocźili; wſchudźom, hdźež bu kſchcźijanſtwo hłubſche a ſnutskowniſche, tam ßu ßo wrócźili k Bożemu ſjewjenju w bibliji.“

Se žiwjenja towarſtwa ßameho ſhonimy, ſo ßo pſchedßydſtwo pſcheměni. Dźeń 22. januara ſemrě ſtatny miniſter n. w. von Seydewitz. Wot lěta 1921 bě wón ſ wjednikom towarſtwa a jeho ſpěchowař. Najcźežſche lěta je wón pſchětrał ſ nim a ßo wo to prózował, ſo by towarſtwo pſchětrało a woſtało a jeho tak wulzy ważne dźěło. Towarſtwo je jemu wulki dźak winojte. Na jeho měſto bu ſa noweho pſchedßydu wuſwoleny konſiſtorialny preſidenta n. w. D. Böhme. Hižo wot lěta 1910 bě tutón ßobu we pſchedßydſtwje.

Druhe ważne podeńdźenje w žiwjenju towarſtwa bě wudacźe biblije ſ wobraſami R. Schäfera. Tutu je ſakſke towarſtwo hromadźe ſ würtembergſkim bibliſkim towarſtwom wudało. Wona je wjele khwalby a pſchipóſnacźa namakała a hiſchcźe namaka. Wěſo je tuta biblija němſka.

Němſki je też nowy teſtament ſ wobraſami R. Schäfera. Tutón wukhadźa jenož ſ nakłada naſcheho ſakſkeho towarſtwa.

Serbſke biblije ßu tohorunja w nakładźe tuteho towarſtwa. Rosprawa niczo woßebje wo jich roſchěrjenju njepraji. By ſajimawe byłe, ras ſhonicź, kak ßu ßo ßerbſke biblije w poßlednich 20 lětach pſchedawałe. Bojimy ßo, ſo tu pſchedewſchěm jena njedobra móz ßobu na ſniženje liczbow ſkutkuje: pſcheněmcźowanje ßwójbow. Je-li jedn ſ mandźelſkeju němſki, je też wěrowanſka biblija němſka — ßerbſka je tam doßłużiła.

Jutry ſběramy kóžde lěto kolektu ſa tuto towarſtwo a jeho ſkutkowanje. Naſpomnimy tu wunoſchk tuteje kolekty we někotrych eforijach: Budyſchſka eforija 1330,52 hr.; wona ſteji ßobu mjes tymi eforijami, kotrež ßu wjaz hacž 1000 hr. naſběrałe, najwyſchſchej ſumje matej Drježdźanſkej eforiji, mjenujizy 1459,64 hr. a 1513,41 hr. Tute liczby nimaſch pak jenož po jich wyßokoſcźi powažowacź, ale maſch też dźiwacź na wulkoſcź a wobſtejnoſcźe jenotliweje eforije. Kamjenczanſka eforija je dała 681,75 hr., Lubijſka 996 hr. a Žitawſka 674,95 hr. Wſchohromadźe ßu kolekty ſa towarſtwo wu-

njeßke w lěcże 1929 26 873,28 hr. Nimo toho dawa wulki dźěl wožadow porjadne pschinoschki abo też dary; tohorunja mamy też pobocżne bibliske towarstwa, kotrež pak pschinoschki płacża, pak dary daruja, pak s wobojim dźěło towarstwa spěchuja. Nimo toho ßu tam też dary a pschinoschki jenotliwzow naspomnjene. Lětnych pschinoschkow je tak było na 2 337,05 hr. a darow 1 868,45 hriwnow.

Njech njesaprahni žedźenje a tradanje po bibliji, po Božim ßłowje w naschim ludu a kraju, njech njewuhaßnje luboscź sa nasche bibliske towarstwo a jeho wulki skutk w naschej wutrobje, w naschich wožadach. Hdyž tuta luboscź ßo hori horza a hdyž je tamne tradanje a žedźenje wulke, je nam pomoz, wumóženje, pschewinjenje wěste!

Schtož śwießela.

Pod tutym napißmom wosjewja tydźenik „Evangelisches Deutschland" porjadnje śwießelaze powjescźe wo praktiskim kschescźijanstwje, kaž ßo wono jewi w žiwjenju. W ßwojim 32. cźißle sapißuje wón něschto śwießelaze se žiwjenja młodźiny.

Młodźina nascheho cźaßa wotwobrocża ßo bóle a bóle wot alkohola! To płacźi wo akademiskej młodźinje — a tuta bě hewak wuwołana, so „žłoka", a to płacźi wo młodźinje hewak. Wona njehlada wjazy tak piwa a druhich alkoholiskich picźow, wona žada ßebi bjesalkoholiske picża. A kak jara ßo to stawa, wobßwětluje nam powjescź s nowin, kotrež s Bayerskeje pißaja, so ßamo tam ßo piwarnje sajimuja sa pschihotowanje bjesalkoholiskich picźow a so tam pytaja sa mjenom, kotrež by tajke bjesalkoholiske picża prawje poručało, so by ßo też s nich něschto wusbytkowało. To śwießela! Nadźijomnje ßměmy tuto wjeßele měcź też wschudźom wo naschej młodźinje!

Wschelake s bliska a daloka.

S **bliska** chzychmy na tutym městnje rad něschto pißacź a wosjewicź, s naschich ßerbskich wožadow w Saskej a Pruskej. Ale njemějachmy žanych powěscźow ani s Pruskej ani se Saskeje. Hacź ßo njeje w poßlednim cźaßu niczo stało po złych evangelskich Serbach, schtož by mohło a schtož by dyrbjało ßo wosjewicź w tutym njedźelniku, kotryž chze bycź bóle a bóle tydźenik a wožadnik naschich wožadow? Dwojakeho ważneho, — to wěmy — bě nětk 10. auguśta, njedźelu: Hłowna skhadźowanka w Kulowje a jubilej Delnjoßerbskeje Macźizy Sserbskeje we Wětoschowje. Nadźijamy ßo, so wo skhadźowanzy wot studowazych ßamych rosprawu dostanjemy, kaž ßmy něhdy my skhadźowankarjo rosprawy pißali sa nowiny a cźaßopißy. A w Delnjej Łužizy je na jubileju telko Serbow s Hornjeje a s Delnjeje Łužizy, se Saskeje a s Pruskeje było, so ßo mjes nimi zyle wěscże jedn namaka, kiž rosprawu sa nasche łopjeńko napische, so by tuto mohło bycź bóle a bóle ßerbski wožadnik. „S bliska" pschezo bóle sajimuje hacź „s daloka". Tuž, lubi Sserbja w Pruskej a Saskej, pischcże a rosprawjejcże! Proscheni scże hižo husto wo to, dźenża sažo!

S města **Essen** ßo pische, so tam evangelska wožada Essen-West s Pressa-wustajeńzy snatu worzlowu zyrkej sažo staja a twari. Wo tutej zyle modernej zyrkwi naspomnjeneje wustajeńzy je ßo wjele pißało; nětk budźe wona też wožadnemu žiwjenju służicź. Město Essen je wožadźe leżomnoscź sa tutón twar pschewostajiło. Zyrkej wobsteji jenož s worzła, kopora a schkleńzy, je potajkim woprawdźe něschto zyle nowe w zyrkwinskim twarstwje. Dozyła pytaja twarszy wežywustojni sa nowymi formami Božich domow, měnjo, so dyrbja ßo też wone nowemu cźaßej bóle sbliżicź. Cźaßopisy s wobrazami pschinoschuja hdys a hdys wobrazy tajkich nowych Božich domow; też tutu worzlowu zyrkej ßmy drje wschitzy hižo na někajkim wobrazu widźeli.

S **daloka** mamy sažo sapißowacź tych ludźi morjazych podawkow mnoho. W powětrje a na semi a pod semju łaka ßmjercź a njeßbožanje na cźłowjekow. Se symu a s horzotu mori ßmjercź cźłowjekow a s wodu a s płomjenjemi a s druhim; domach a w zusbje, duzy po pucźu a w cźichej komorzy pyta ßmjercź cźłowjekow. Schtó mohł to wscho sapißacź a napißacź! S daloka pschikhadźeja tajke srudźaze, traschaze powěscże, s daloka! Niz s bliska! To nam kaže, nutrnje a se dobroproschenjom spominacź na potrjechenych, to nam kaže, s dźakowanjom tole wopominacź a ßo dźakowacź. Tu pola naß domach žane tajke hrósbne domachpytanje, žane tajke schkodowanje hacź ßem. To Boże schkitanje a wjedźenje! Tohodla je nasche: ßo dźakowacź Bohu tomu Knjesej, kotrehož je to bliske a to daloke a to dopuschczenje a to njedopuschczenje. A dźakowacź ßo jemu mamy a chzemy, sa wscho, schtož je nam tu w domisnje dał dobreho, dobreho sa duschu, dobreho pak też sa cźełko: dobre žně a dobre wjedro. To ßo jemu spodoba a wón naß žohnuje. Hdyž pak Bóh tón Knjes žohnuje, schto chzemy to potom wjazy? — Jena powjescź jewi ßo nětkle sažo a sažo w nowinach, ta, so nascha semja rži. Też w Saskej ßu njedawno sacźuli podseńske storki. Semjerženje bliži ßo nam bóle a bóle! Schto my? Bližimy ßo też my bóle a bóle Bohu naschemu Knjesej? So bychmy tole tola wschitzy cźinili! Abo schto cźinisch ty?

Zyrkej a stat.

W **Schlesyskej** ßu Evangelsko-Lutherszy shubili dobreho a ßwěrneho pschecźela a wjednika staropruskeje zyrkwje. D. hrabja Seidlitz-Sandreczki je 66 lět stary wumrěł dźeń 3. auguśta. Wón bě mjes wjednikami generalneje synody a też je sastupjerjom pschi Němskim evangelskim dnju; s nim wobdźěli ßo też na poßlednim wulkim ßwjatocżnym seńdźenju w Nürnbergu, kotrež ßo pschisamknu jubilejej Augustany.

Zyrkej a stat stej ßo w Grichiskej roshorikej. Cżehodla? Sakoń wo likwidaziji nałožuje ßo też na zyrkej a jeje wobschěrne leżomnoscże, a zyrkej skorži, so pschi tym schkoduje. Stat ßo wobara pschecźiwo tutomu porokej, pschidawa pak, so zyrkej tam na ßwoje njepschińdże, hdźež ßo leżomnoscże khudym ratarjam pschewostajeja.

Augsburgski jubilej měješche a ma we wschelakich katolskich nowinach woßebity dosynk. Wone běchu sdźěła jara roshorjene wo rěcźi, kotruž bě pschi tutej składnoscźi tajny rada Seeberg w radiju dźerżak. Kritisowachu ju a jeho na wschelakore waschnje. Nětk ßo tak po něcźim do sjawnoscże pschedobywa, so tajny rada Seeberg njeje tu rěcź, na kotruž ßu roshorjene, dozyła dźerżak, ale druhu. Wón bě, kaž to waschnjo, nacźisk ßwojeje rěcże pruhowazej radże radija pschedpołożik; tuta bě to a tamne pschecże wuprajiła a rěcźnik bě ßo tuteho nacźiska wsdał a je potom druhu rěcź sa Augustana-jubilej dźerżak. Katolske nowiny ßu pak wot někoho wotpisk prěnjeho njewužiteho nacźiska dostałe a po tutym kritisowałe tu druhu rěcź, kotruž je profeßor Seeberg po druhim nacźisku dźerżak!! — S tohole móżesch ßebi jara wschelakore wucźitacź! „Skandalosne podeńdźenje" mjenuje to „Evangelisches Deutschland". A to trjechi. A druhe też, też to, so to khětro blamaża sa wobdźělene katolske nowiny.

Listowanje: R. we Ł. sa 10. po Tr. — H. w P. za 11. po Tr. — K. w N. sa 12. a 13. po Trojizy.

Cžišło 34

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno

W Budyšchinje **24. auguſta 1930** **Bautzen**

Samołwity redaktor farar Wyrgacz w Rožaczizach. — Cžišchcz a nakład Smolerjez Inihicžišchczérnje a knihaérnje, jap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje
Wukhadża kožđu ſobotu a płaczi ſchtworczlětnje 108 ſtotych pjenjezkow

10. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Liſt na Romſkich 2, 1—11.

„Hđy by wſchak ty wjedźało, dha by ty też wopomniło w tym ſwojim cžaſu, ſchto ſo k twojemu měrej hodźi.“ Naſch Knjes Jeſuſ ſteji pſched městom Jeruſalemom; wón hlada we duchu do pſchichodneho cžaſa a widźi wulke wutupjenje tuteho města. Wſchitko je wón cžinił, ſo bychu jeho horje wſali a po jeho ſłowje žiwi byli, ale ſtóncžnje woſtanje jemu tola ta cžežka ſkórżba: wy ſcže njechali!

Tak chże naš kóżda 10. njedźela po ſwjatej Trojizy dopomnicź na ſrudny podawk israelſkeho luda a jeho hłowneho města.

Schto by naſch Knjes dźenża prajił, hđy by mjes nami khodźił kaž tehdom a na naſch lud, na tebje hladał? Njedyrbjało to bycź tuto ſamżne ſłowo?

Druhi ſtaw liſta na Romſkich rěcži k nam wo Božim ſudu, kiž je prawy. „Tyſchnoſcź a cžěżnoſcź na wſchě duſche tych cžłowjekow, kotſiž ſle cžinja; ale khwalbu, cžeſcź a pokoj wſchitkim tym, kotſiž dobre cžinja.“ Pak to jene, pak to druhe; hinaſchi pucź móżny njeje. Cžłowjek tajke ſłowa rad njeſłyſchi, a tola maja wone też to wotmyſlenje, nam pucź pokaſacź k naſchej ſbóżnoſcźi. Poſłuchajmy tohodla na to, ſchtoż ma japoſchtoł Pawoł nam prajicź.

wo Božim ſudźenju.

Je něſchto, pſched cžim ſo my wſchitzy bojimy, ſchtoż na naš wſchitkich cžaka a cžemuż njemóżemy wucžeknycź. To njeje ſmjercź! Jej je hižom wjele cžłowjekow napſchecźiwo ſtupiło, a woſebje w ſaſdźenych lětach je wjele khrobłych mużow do ſmjercże ſchło bjes bojoſcże!

Ně, to je tón dźeń, na kotrymž mamy rachnowanje cžinicź wo ſwojim žiwjenju, tón dźeń, na kotrymž płacźi to ſłowo: „Pſchetoż my ſo wſchitzy dyrbimy ſjewicź pſched ſudnym ſtołom Khryſtuſowym.“ Naſche ſnutskowne žiwjenje je žiwjenje w potajnym. Cžłowjek njemóże ſpóſnacź myſle bliżſcheho, hacž ſu dobre abo ſłe. Wón widźi jenoż ſkutki druheho a ſłyſchi jeho ſłowa, ale ſ kajkeje wutroby pſchikhadźeja, to wón njewě. Snutskowny cžłowjek ſe ſwojimi myſlemi a žadoſcźemi njeje widźomny. Nichtón njemóże do naſcheje wutroby hladacź a w naſchich myſlach cžitacź. A to je też derje tak. Wulke ſbožo je, ſo ſłe myſle, kiž druhdy w naš ſu, woſtanjeja w potajnym, ſo njejſu kaž natykowaza khoroſcź. Wulke ſbožo je, ſo dźěcźi njewidźa, ſchtoż druhdy ſo ſtanje we wutrobach ſtarſchich. Kóżdy je ſam ſa ſebje ſamołwity, a nichtón njemóże tebi pomhacź a pola tebje woſtacź, hdyž maſch ty hicź pſches cžěmny doł ſmjercże k naſchemu ſudnikej.

Bóh, kiž je nam roſom a duſchu dał a tajke ſnutskowne žiwjenje, kiž dyrbimy wjeſcź w potajnym, budże junu wot naš wſacź tute potajnſtwo a do naſcheho ſnutskowneho žiwjenja pſchinjeſcź zwětko. My wſchitzy dyrbimy ſo ſjewicź. Kajku bojoſcź dyrbi tajke ſłowo ſkładźicź we wutrobje wulkeje winy połnej!

Žadyn dźiw to potom njeje, hdyž cžłowjek ſpyta, pſched tutym ſjewjenjom Božim cžeknycź. Lohkomyſlny cžłowjek chże ſo tuteje bojoſcże wſdacź w ſwětnych wjeſelach, ale ſchto jemu to pomha! Boži hłóſ je wſchudźom!

Ale tež khutny cžlowjek chze psched tutym dnjom cžeknycź. Wschu winu wot žo storka na lubeho bližšcheho a tak jeho žudźi, ale to žane samolwjenje njeje, „pschetož w cžimž ty druheho žudźišch, satamasch ty žo žameho; dokelž runje to cžinišch, schtož žudźišch.“

Psched Božim žudženjom njemóže žadyn cžlowjek cžeknycź. My žmy zyle w jeho mozy. „Pomyßlišch ty pak žebi, o cžlowjecže, so ty Božemu žudu wuńdźeš?“ O, so bychmy tola spósnali, so Boži žud pschińdźe ke kóždemu! Potom by to w naschim žiwjenju se wschěm lěpje było! Nam dyrbi žo hicź kaž tamnemu modlerjej w 139. pßalmje, kiž chze najprjedy tež cžeknycź psched Bohom. „Hdźe dyrbju ja cžeknycź psched twojim wobliczom?“ ale schóncžnje dyrbi wón tola wusnacź: „Wobhoń mje, Božo, a spósnaj moju wutrobu!“

Ale kak k temu pschińdźe? „Njewěsch, so Boža dobrocźiwosćź cže k pokucže wjedźe?“ Boža dobrocźiwosćź je, so wón žwojemu žłónzu da schkadźecź nad schymi a nad dobrymi, hdyž wón dawa cžlowjekej cžaß hnady, so móže hischcže pucź k pokucže namakacź. Tši lěta běsche wobžedźeŕ figoweho schtoma pschikhadźał a płody pytał a niczo njenamakał, a tola jene lěto hischcže měješche wón ź nim scžerpliwosćź.

Njeŕěka to wschitko, so ma Bóh pschezo a pschezo saßo ź noweho scžerpliwosćź ź nami? So wón pschezo saßo k nam pschikhadźa a w žwojej luboscźi pyta naß k žebi horje cžahnycź a prawy pucź nam pokasacź?

Najwjetscha dobrocźiwosćź Boža pak je była, so je wón žwojeho jeniczkeho žyna póßłał, so by wón nam pschinjeßł wodacže naschich hrěchow a měr do naschcje wutroby.

W prawej wěrje do njeho njetrjebamy žo bojecź psched Božim žudženjom, pschetož my žmy wěscźi wulkeje hnady Khryßtußoweje.

„Mi krej a prawdosćź Khryßtußa
je drasta rjana, pschistojna;
ź tej psched Bohom ja wobstacź chzu,
hdyž do njebjeß nuts poczahnu.“ Hamjeń.

---

10. njedźela po žwjatej Trojizy.

Scženje Luk. 19, 41. Jako žo wón pschibliža, pohlada wón na to město a płakasche na njo.

S kajkim wóczkom hlada Knjes Jeßuß na tebje a na twój dom?

Hłóß: Dha wjedźeš ty tak sbóžnje, Knježe žwojich.

Mi ź powitanjom luba hospoda?
Hdźe budźe domišna mi poßwjecźena,
Hdźe cžaka na mnje žwěrna wutroba?
Hdźe móžu sańcź, hdźe budu powitany,
Niz jako zußnik, ale luby hósćź,
So sboże pschinjeßu, dźěl žohnowany,
Měr, pomoz, wjeßela a hnady doscź.

Psches wschitke wßy a města khodźu saßy
Se žwjatym kschižom w cžeżkim cžerpjenju,
Chzu ź tobu dźerżecź dopomnjecźa cžaßy,
Cžaß hnady nowej' ź tobu žwjecźicź chzu!
Wěsch dha, kak jara tebje k žebi žadam,
Kak mi žo chze po twojej wutrobje?
Kak stysknje steju, požadliwje hladam,
Hacž rjeknjesch: Pschińdź, budź, wostań pola mje!

Hdźe je ta hospoda? Ach wjele duri
Je samknjenych pschi mojim khlepanju
A domy wyßokich a niskich muri
Bjes woknow ja mnje a bjes wrotow žu!
Chzesch ty tež sapręcź mje pschi žwojim prosy?
Praj! Chzesch a móżesch žwój dom samknycź mi?
O witaj, pytaj we mni, twojim Bosy,
Schtož tu cźi pomha, tam cźe wobsboži.

Hdźež něhdźe sańdu, skhadźa žłónza jaßnosćź
Po srudnej nozy, horju wobaram;
Po žylsach radosćź a po nusy kraßnosćź
Wschěm mojim lubowanym wobradźam
A žłódke wino dam ja hórku maru,
Spěw Assaphowy, psalmy Davita
Wam hraju, staju wschitku tyschnu haru;
Hdźež žym, je Kana a Bethania.“

„Hdźe je tón dom?“ twój Jeßuß žo cźe prascha; —
Ty bórsy žnadź žo jeho woprascheschch,
Hdyž wóczka žwětło žmjertny jandźel hascha,
Hdyž tu je kónz, hdyž won se žwěta dźesch!
„Schtóż skubi mje, je žo a wschitko skubik,
Schtóż wotamknje mi dom a wutrobu,
Tón wschitko nam'ka, schtož žym hnadnje žlubik:
Po sbóžnej žmjercźi wěczhnu domisnu!

Hdźe je ta hospoda? Na symnym žwěcźe
Mi bórsy wotamkń a žo njekomudź,
So bydło jónu smějesch w Božej hěcźe,
So k hwězdam cźehnjesch poßledni žwój pucź,
So njeprajomnje sbóżna pola tróna
Swój kerlusch twoja duscha saspěwa,
So sa mój kschiž cźi budźe wěczna króna!
Ach, praj mi: Hdźe je moja hospoda?“

Jan Waktař.

Schkódne knihi a njeduschne wobrasy do žaneho pobožneho doma njeßluscheja.

Hižo psched khwilu běch na to pospomnik, so ma měcź w kóždym domje kóždy žwoju bibliju, kóždy žwoje spěwarske a modlerske. Te wschitke žu nusne a trěbne knihi.

Pschecźelo, ja cźe žłyschu prajicź: „Wschemu temu dam prawo bycź. Ale cžlowjek chzył tola też něschto shonicź, kak na žwěcźe steji, abo chzył duschne powjedanje abo něschto teho runja žłyschecź.“ S tym masch prawo. Wo tym chzych runje nětkle też ź tobu žłowczko porěcźecź. Wschitzy naschi Sserbjo rad něschto duschne cźitaja a kupja žebi rad dobre knihi, to rěka tajke, kotreż žu hódne cźitacź a ź kotrychž cžlowjek něschto hódne shoni abo nawuknje.

Tajkich knihow pak mamy, džakowano Bohu, tójschto. Sserbske knihi žu žwjetscha wschě dobre. Schkódne knihi my džakowano Bohu žane nimamy. Te, kotreż je lutherske towarstwo wudało, móžu cźi wschitke ź dobrym žwědomnjom porucźicź; te žu wschě dobre a wužitne.

Chzesch shonicź, schto je žo na žwěcźe podało, skasaj žebi „Sserbske Nowiny“, te cźi kóždy dźeń něschto khmane pschinjeßu, skasaj žebi pódla „Pomhaj Bóh“ a „Mißionskeho Poßoła.“

Jako Sserb cźitaj žerbske knihi; tajke ty najlěpje srosumisch a žane tajke cźi do dusche žanu schkodu njenacźinja, pschetož naschi žerbšzy spißacźeljo maja nasch lud lubo a chzedźa naschim ludźom tohodla dobru žiwnosćź sa duschu poskicźicź, niz pak jim duschu ź jědom sawdacź. Do doma žłuscha też dobra protyka, a nascha žerbska (Pschedźenak) je, kaž kóždy wě, kiž ju snaje a trjeba, duschna a dobra.

Hischcźe krótke ßłowczko wo wobraſach. Kajke hroſne a njeduſchne wobraſy maja tola huſto ludźo na ſcźěnu pſchilěpjene abo pod ſchkleńzu. Tajke hubjenje ſeſchmórane, pryſlne abo njepſchiſtojne wucźißń ſ doma a ſe jſtwy abo ſdrěj je ſe ſcźěny. Pycha te ſawěſcźe ſa dom žana njejßu.

Ale ſwjeßelił ßym ßo huſto, hdyž wó jſtwje tu a tam r j a n e wobraſy wohladach, wobraſy kaž: naſcheho Sbóžnika na kſchižu, abo Božu wjecźeŕ, abo Božu nóz.

Tajke ßu mi ſpochi najlubſche, kotreż kſcheſcźijana na naſcheho Sbóžnika dopomnjeja, — a tajke ßu woprawdźe ſa dom pycha. Chzeſch měcź rjany wobras, kup ßebi tajki hódny, kiž cźe doma wſchědnje natwari, wubudźi, ſwjeßeli, a njehladaj na te něſchto ßlěbornych, kotreż ſa njón wudaſch. Pjenjes ſa rjany, pſchiſtojny, p o b o ž n y wobras wudaty kóždemu wěrjazemu cźlowjekej rjanu dań njeße.

Evangelſka mużſka młodźina.

Wſchitko nětkle cźlowjeka honi do zyłka. Naſch cźaß dźiwa jenoż hiſchcźe na zyłk. Jenotliwy niczo wjele njepłacźi a lědy něſchto wudokonja. Derje tuž, ſo mamy też my Evangelſzy ßwoje zyłki, ßwoje ßylne ſjednocźeńſtwa jenotliwych, kotreż wjedźa kaž ßo wobaracź tak też ſkutkowacź w naſchim cźaßu, kotryž chze bycź bóle a bóle neutralny w praſchenjach wěry, naboźiny, zyrkwje.

Do zyłka je ßo tak ſeſtupał wulki dźěł evangelſkeje mużſkeje młodźiny. Wón liczi po najnowiſchim, runje wudatym ſapiſku wjazy dyžli 225 000 ßobuſtawow. Pſchiběrało je woßebje jeho dźěło, kotreż hromadźi tych najmłódſchich mjes młodymi — „Jungſchararbeit.“ — Tutych je jich nětkle 43 564; po poßlednym ſapiſku bě jich 38 021; pſchi tym mamy wopomnicź, ſo ßu to runje te lětniki, kotreż ßu ßłabe po liczbje narodow, pokhadźaze ſ lět 1915—1917. Pſchi tutym ſkutku ważneho evangelſkeho dźěła ſteji jich 388 mużſkich we hlownym ſaſtojnſtwje. Sjednocźeńſtwo ma 356 domow, po ſapiſku prjedy bě jich to 310. Nowych towaŕſtwow bu jich 107 ſałożenych. — Roshladajmy ßo po naſchich woßadach. Do wſchěch móżnych zyłkow hromadźi ßo naſcha mużſka młodźina, do tuteho zyłka, kotryž naboźinu a evangelſke wuſnacźe ſa ſaklad ßwojeho dźěła cźini, hromadźi ßo jich jenoż mało a na mnoho měſtnach hiſchcźe dozyła niz. To pak rěka njedopóſnawacź ſnamjenja a żadanja naſcheho cźaßa.

Schtoż ſwjeßela.

Pod tutym napißmom chzychmy hdyß a hdyß něſchto pſchinjeſcź ſ praktiſkeho kſcheſcźijanſkeho żiwjenja, t. r. wo tym, kak kſcheſcźijenjo nětk też ſe ſkutkom kſcheſcźijenjo ßu.

Jubilej Augsburgſkeho wěruwuſnacźa bě ſa evangelſkich kſcheſcźijanow ſkładnoſcź, něſchto cźinicź ßwojeje evangelſkeje wěry dla ſa evangelſku wěru a zyrkej. Tutu ſkładnoſcź ßu też wużili tu a tam. W Auerbachu we Vogtlandſkej ſałożichu nětkotſi evangelſzy ſ wjetſchimi darami tak mjenowane „Auguſtana=wotkaſanje“ a pſchepodachu jo zyrkwinemu prjódſtejeŕſtwu ſa ważny nadawk woßady.

To je ſdobom ſa zyłu woßadu woßebity Auguſtana=pomnik, kotryž woßadnych naſtajnje dopomina na wěrywótzow ſmużitoſcź a ßwěru.

Kajku dobru wucźbu naſch dr. Marcźin Luther wſchěm mandźelſkim dawa?

Haj, to je wěſcźe wěrno: Schtóż ßmě ſe ßwojej ſwěrowanej mandźelſkej jako mandźelſki żiwy bycź, tón je ßebi ſ tym něſchto rjane, wulke nadobne a wobſbożaze dobył, je=li ſtaj wobaj mandźelſkaj bjes ßobu tajkaj żiwaj, kaž ßo jimaj ſaßłuſcha. Schtóż je ßo woženił, tajki budź ſpochi ſ Boha dobreje myßle, woſtań pſchezo ſpokojny a dźakuj ßo Bohu Knjeſej, ſo ßmě bycź w ßwjatym mandźelſtwje żiwy. Pſchetoż to lube mandźelſtwo je Bóh ßam ſa naß wuſtajił a je ßam na njo ßwoje Boże żohnowanje położił, duż jeno měj kóżdy żenjeny ſpochi ßwoju dobru nadźiju a dowěŕ ßo Bohu Knjeſej wěrnje ſe wſchej ßwojej wutrobu a duſchu. Bóh luby Knjes chze wſchěm tajkim, kiž ßo jeho boja, wſchitko duſchnje ſrjadowacź a ßobu ſ nimi ſa wſchěm hladacź.

Byłoj ßo tu dwaj woženiłoj, kiž ſtaj wobaj khudaj a kotrajž nimataj kuſa ſamoženja, tajkaj ßebi jeno ſpochi prajtaj: Tym, kiž ßo Boha boja, da ßo Bóh ſtajnje najeſcź, da jim jeſcź a picź, żiwnoſcź a draſtu a wyſche teho wſcho do wſchitka.

Tole ßłowo ßebi kóżdy do wutroby ſapiſch, kiž chze ßo woženicź a do ßwjateho mandźelſtwa podacź: Sbóżny ßy ty, ty ſmějeſch ßo derje. (Pſalm 118, 2.)

Naſch luby Sbóżnik ßo ſa wſchěch mandźelſkich ßam ßobu ſtara, a jich ſ tym wulzy jara poczeſcźi. Też k nim wſchěm chze wón ßobu na jich kwaß pſchińcź, to rěka: Wſchě jich żiwe dny chze wón ßam pſchi nich ſawoſtacź, chze pſchińcź jich wospokojicź, nochze pak jim nihdy dacź ſawutlicź, ani kónz wſacź.

S Ruſkeje.

Ruſka nowina „Iſweſtija“ woſjewja dźěle dekreta, kotreż ßu ruſke wyſchnoſcźe pſchecźiwo naboźinje wudałe. Wón měri ßo pſchecźiwo naboźnym ſjednocźeńſtwam, t. r. zyrkwjam. S nim ſakaſane:

1. Twarjenja a hewak twjerdźe ſtejazy inventar kupowacź abo wotnajecź. 2. Naboźne roswucźowanje měcź we ſtatnych, ſjawnych a privatnych ſchulach a wuſtawach ſa wukubłanje. 3. Ssobuſtawy naboźnych ſjednocźeńſtwow nuſowacź, ſa naboźne wězy dawki płacźicź. 4. Tworicź pokłady dobrowólnych darow a ßrědkow. § 17 tuteho dekreta ſakaſuje naboźnym ſjednocźeńſtwam: ſałożicź podpjeraze pokładnje ſa ßwoje ſtawy, podpjeracź ſtawy někajkeho naboźneho ſjednocźeńſtwa, ſwołacź naboźne ſhromadźiſny ſa dźěcźi, młodźinu a żónſke, wuhotowacź powſchitkowne bibliſke, literarne, hudźbne a ſabawjaze wjecźory, wotměwacź kurſy w rěcźach, ruczných dźěłach atd., cźinicź wulěty, ſałożecź domy ſa dźěcźi, kniharnje, cźitańnje a ſanatorije.

To ßo nam njeſda bycź tajke, kaž ſo by chzyła Ruſka pſcheſtacź wojowacź pſchecźiwo naboźinje a pſcheſcźěhacź zyrkwje.

A też, ſchtoż hewak ſ Ruſkeje ßłyſchimy, njeſda ßo nam tajke bycź, ſo bychmy wjeßełeje nadźije ſa pſchichod móhli měcź. Měſto Pſkow je dostało nowu wyſchſchu ſchulu ſa agitatorow; tam maja ßo ludźo wuwucźicź, kotſiž bychu woßebje mjes wjeßnym ludom pſchecźiwo naboźinje agitowali.

Pugatſchow je měſto w krajinje wulkeje rěki Wolga. Tam ßu wulku kathedralu podtorhali, ſo bychu — twarili murju ſa ſahacźenje wody.

To jenoż dwaj pſchikładaj. Wjazy mohło ßo pſchidacź, wjazy njebywa nam dozyła ſnate.

Sa wólbu.

Sjednocźeńſtwo „Volkskirchlicher Laienbund für Sachſen“ woſjewja ſcźěhowazy lětak:

Wſchitkim!

Evangelſzy wolerjo! Evangelſke woletki!

W poßlednym němſkim ßejmje ßedźachu mjes 494 wotpóßłanzami 177 Evangelſzy, 114 Katolſzy a 1 Mennomit.

202 njeběchu kſcheſczijanſkeho wěrywuſnacza!!! A tola wuſnawa ßo 90 wot ſta wſchitkich wobydlerjow Němſkeje ke kſcheſczijanſtwu. A ſchtó je tutych 202 wolił? Wy!

Abo njeſcze wy dozyła wolili? Potom ſcze runje tak ßobu winowaczi! W poßlednym němſkim ßejmje njebě ßana wjetſchina ſa ſtatny ſchulſki ſakoń, kiž by ſkónczńje — po 12 lětach — evangelſkim dźěczom też evangelſku ſchulu ſwěſcził. „Czlowjek njeje żiwy wot khlěba ßameho“, ale tute praſchenja ducha a duſche buchu w němſkim ßejmje ſtajnje naſad ſeſtorkane. „Schto pomha czlowjekej, hdy by wón ...“, ruſke pſcheſczěhanje kſcheſczijanow, bjesbóżna młodźina, kotraż po dźeßaczatyßazach tu mjes nami, — to wſcho naß dopomina na to, ſo mohli wſchitzy czi liwzy a drěmazy měcz żałoſtne wotuczenje.

Spóſnawaſch ty, kak khutna to hodźina? Jenoż czi, kiž wojuja, maja ßlubjenje Knjeſowe! Twoje prawo, dźeń 14. ſeptembra wolicz, ßłuſcha do ſamołwjenja, kotreż ty maſch pſched ßwojimi dźěczimi, pſched ßwojim ludom, pſched ßwojej — wěczńoſczu! Wolcze jenoż mużow, żony, kotſiż ßu zyrkwi ßwěrni! Wolcze jenoż tajke ſtrony, kotreż też ſe ſkutkom ſa to wuſtupuja, ſo Němſka kſcheſczijanſka woſtanje.

Sa wěru a wótzny kraj twoju wólbnu papjerku!

K tomu namołwjenju nimamy niczo pſchidacz, khiba ſ nowa na to pokaſacz, ſo tole napominanje płaczi kóždemu a kóždej, kiž chzedźa někak hiſchcze kſcheſczijenjo bycz! So bychu tola wſchitzy wottſchaßli to wſchelakore ſamołwjenje, ſ kotrymž ßo pſchezo ſaßo ſamołwjeja, ſ kotrymž ßo też ſamołwjachu, domach ßedźo pſchi poßlednjej ſakſkej wólbje! So bychu tola wſchitzy wottſchaßli tu ſaſparnoſcz a liwkoſcz, ſ kotrejż jich telko hiſchcze pſchezo da nimo hicz w tutym roſßudnym czaßu tajkim ſkładnoſczam, każ wólby ßu.

Takle namołwjejo ßo njebojimy, ſo wjele napſchecźiwnych hłoßow ßobu ſwołamy. Pſchecźiwnizy wěry, nabożiny, zyrkwje njecźerpja nětkle na tajkich brachach każ liwkoſcz a ſaſparnoſcz. Wjele bóle kóżdy a kóżda ſ tych, kiž ßu kſcheſczijanſkeho ſmyßlenja, kiž pak tola njepóńdu wolicz, powjetſcha liczbu pſchecźiwnikow wo ßwój hłoß, kotryż njewotedachu ſa nabożinu a wěru.

Zyrkej a ſtat.

„Evangelſko-lutherſka zyrkej w Pruſkej“ bu pſchipóſnata ſa woßobu ſjawneho prawa. Pruſke miniſterije ßu tole 19. junija wuprajile. Nětk ma zyła zyrkej, ale pak też kóżda jenotliwa woßada tuto ſakońſke prawo juriſtiſkeje woßoby. To je wěſty dobytk ſa „Evangelſko-lutherſku zyrkej w Pruſkej“; wěmy tola ſ jeje ſtawiſnow, kotreż ßmy też tu ſdźěla podali, kajke bědźenja a pſcheſcźěhanja je wona měła pſchecźerpicz.

Sa měſchane mandźelſtwa je ßo njedawno dla zyrkwineho dawka ważne wuſudźenje wuſudźiło. Woßada ma po tutym wupißanje zyrkwineho dawka pſchepodacz tomu ſ mandźelſkeju, kotryż k njej ßłuſcha; n. pſch. je-li mandźelſka evangelſka, ma evangelſka woßada jej pſchepodacz a na nju wupißacz zyrkwiny dawk, niz na mandźelſkeho. Praſchenje bu roſßudźene pſchi ſwadźe, kotraż bě ſ teho naſtała, ſo bě woßada dawk wupißała na mandźelſkeho evangelſkeje mandźelſkeje a tutón bě diſſident, t. r. bě ſ zyrkwje wuſtupił.

W **Danſkej** je hiſchcze ſchulſke dohladowarſtwo zyrkwinſke. Sjednoczeńſtwo wucźerjow na ludowych ſchulach je namjet ſapodało, ſo by dohladowarſtwo na ſchulſke wyſchnoſcze pſcheſchło. Parlament budźe wo tym w naſymje jednacz.

W **Franzowſkej** bě měſto Aniche měſtno wojowanja mjes kommuniſtami a katolikami. Měſchczanoſta je kommuniſt. Wón ſakaſa ſa ßwjedźeń Marje do njebjeß ſtpicze katolſki prózeßijon, a kommuniſtojo hrożachu ſ napſchecźiwnymi demonſtrazijemi. Hacźrunje bě ßylna polizajſka pomoz pſchikhwatała, nadpadowachu kommuniſtojo tola katolikow. Polizija je něktre woßoby ſajała.

Ruſka wyſchnoſcz boji ßo nabożiny. Wona je pſchikaſała, ſniczicz nabożne knihi. Maja ßo ſebracz ſ zyrkwjow każ ſ luda; dozyła maja ßo wſchě zyrkwinſke knihi wotſtronicz. Wſcho ma ßo papjernikam pſchepodacz, kotreż je rostołku a druhu papjeru ſ teho wudźěłaju. Schtóż knihi njewuda, ßo pſchecźiworevolutionarneho ſmyßlenja dla wobſkorżi a pokhłoſta. — To naß dopomina na ſtawiſny romſkeje inkwiſizije a na wobraſy ſ tamneho cźaßa, w kotrymž dyrbjachu evangelſzy khowacz bibliju, Boże ßłowo pſched paſorami romſtich łakarjow a łojerjow. Biblija je tehdy woſtała mjes evangelſkim ludom a je jemu woſtała kniha wſchěch knihow a pucźnik, jenicźki pucźnik żiwjenja, hacźrunje ßu romſzy tehdy wſchě móżne leſcze a cźwile nałożowali a mjecz a woheń a martraſki grat njelutowali. Też bolſchewikſke wojowanje pſchecźiwo nabożinje a nabożnym pißmam budźe podarmo, njech to ſpytaja tak abo hinak.

Amerikanſke Sjednoczene ſtaty maja 212 wſchelakich zyrkwinſkich ſjednoczeńſtwow. Do tutych ßłuſcha 44 380 000 doroſczenych ßobuſtawow. Do njedźelſkeje ſchule khodźi jich 21 600 000 wobdźělnikow, to je jenoż 1 700 000 dźěczi mjenje hacź liczba wſchěch ſchulerjow a ſchulerkow na ſjawnych ſchulach. To je pſchi wſchěch hinaſchich powěſczach wo Sjednoczenych Statach pſcheßwědczazy dopokas ſa to, ſo je wobydleŕſtwo Ameriki zyrkwinſke, a to, hacźrunje drje w żanym druhim kraju tajke honjenje ſa dobytkom a ſaßłużbu każ tam. Najßylniſcha po liczbje je zyrkej Methodiſtow; wona ma 3 700 000 doroſczenych ßobuſtawow. Něſchto mjeńſcha je zyrkej južnych baptiſtiſkich ſjednoczeńſtwow ſ 3 300 000.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Na univerſitach Němſkeje ſtudowaſche w létnym ſemeſtru 1930 ſaßo nahladna liczba bohoßłowzow abo theologow evangelſkeho wěruwuſnacza. Tübingen mějeſche jich 705, mjes nimi 32 żónſkich, Barlin 646, mjes nimi 33 żónſkich, Marburg 426, 28, Halle 413, 5, Erlangen 391, 8, Greifswald 301, 11, Bonn 353; 27; Göttingen 349; 13, Lipſk 313, 13, Königsberg 309, 19, Heidelberg 249, 13; Münſter 232; 14; Wrótßław 218, 8, Roſtock 187, 21, Jena 154, 7; Gießen 150; 2; Kiel 117, 7.

Żnjowy dźakny ßwjedźeń tu je. My tu w naſchich krajinach mamy wſchu pſchicźinu, tutón ßwjedźeń ßwjecźicz jako dźakny ßwjedźeń. Kelko ſrudźazych powěſczow cźitamy tola nětkle pſchezo ſaßo wo tym, ſo njewjedra, ſliwki, wichory, ßuchota a druhe nicza żně a płody a wſchu prózu ßwěrneho dźěła. Hacźrunjeź ßmy też my hdyß a hdyß tſchepotali pſched wichorami a njewjedrami a ßo ſtrachowali, jako ßuchota kaźeſche płody, ßmy tola měli bohate żně a ßmy je też dobre domoj khowali. A to naß pomina, ßo dźakowacz tomu, kiž wichor, wětry wodźi a wſchitke mróczele, a to niz ſe ßłowom a kěrluſchom jenoż, ně, też ſe ſkutkom, ſ darom, ſ woporom — a pſchede wſchěm ſ wutrobu, kotraż ßo jemu zyle dowěrja. To budźe prawy żnjowy dźakny ßwjedźeń, a czi, kiž jón tak ßwjecźa, prawi dźakni żnjeńzarjo.

Cžišło 35

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbſke njedźelſke kopjeno

W Budyſchinje 31. auguſta 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Nošaczizach. — Cžiſchcz a nakład Ssmolerjez knihicžiſchczerńe a kniharńe, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje
Wukhadža kožđu ſoboru a wlaczi ſchiworczlemje 108 ſlonych pjenjezkow

11. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Liſt na Romſkich 1, 16—25.

W Sirachowych knihach w 42. ſtawje cžitamy: „Huſto ßo jedyn hanibuje, hdźež by ßo njetrjebał hanibowacź,“ a japoſchtoł Pawoł to nałožuje woßebje na wěz wěry — wón ßo njehańbuje teho evangelija wot Khryſta.

So by ßo tola dźenża něſchto wjazy tajkeho khroblego ßwědcženja namakało mjes ludźimi! Kſchesćźijanſzy ſmyßlenych mamy tola hiſchcźe wjele, kak je potom móżno, ſo ßo tak mało na kſchesćźijanſke ſajimy dźiwa —? Tola jenoż tehodla, dokelž ßu kſchesćźenjo ßami do ßwětnych należnoſczow też ſe ßwojej wutrobu pſchejara ſapleczeni, ſo Boże wotpohlady doſcź njewobkedźbuja, haj też Boha ſaprěwaja a ßo pſched ßwětnje ſmyßlenymi ßwojeje wěry hańbuja. Hinak japoſchtoł Pawoł: jemu je evangelij wot Khryſta ważniſchi, dyžli wſcho druhe, wón je jemu móz Boża, kotraž ſbóżnych cžini wſchitkich, kotſiž na to wěrja.

Tak chże japoſchtoł Pawoł naß napominacź, ſo bychmy ßwoju wěru ßebi prawje ważili. Schtóž ßo teho evangelija wot Khryſta hańbuje, dyrbi ßo ßam ßebje hańbowacź, a to

1. ßwojeje ßłabeje wutroby; dokelž evangelij je móz Boża.

2. Sswojeje njedźakneje wutroby; pſchetož evangelij ſbóżnych cžini wſchitkich, kotſiž na to wěrja.

3. Sswojeje hłupeje wutroby; pſchetož hdyž ßo wſchitko minje, evangelij woſtanje.

1. W Romje chże Pawoł evangelij pſchipowjedacź. Tola njeběſche to ſa njeho wulki ſtrach? Wón, tutón njeſnaty a njeſnamjenity muž ſe ſazpiteho židowſkeho luda — njedyrbi wón tu podležecź, hdyž jemu ſrěčźniwi, wukhwaleni mudri romſzy filoſophojo ßo ſnapſchecźiwjeju? Njebudźe wón to dyrbjecź cźekacź, hdyž jeho tu wußměſchuje a hdyž wſchu hańbu na njeho pſchinjeßu? Tola wón ßo njehańbuje teho evangelija wot Khryſta. — To je wón wobßwědcźił pſches ßwoje dotalſche rjekowſke ſadźerżenje jako prědar evangelija.

Schtó dawa jemu tajku móz? Evangelij ßam, kotryž wón pſchipowěda. „Ja wſchitko móżu pſches teho, kotryž mje poßylni, to je pſches Khryſtuża — tak praji **wón** w ßwojim liſcze na Filippiſkich. Pſches evangelij buchu rjekojo wěry w kſchesćźijanſkej zyrkwi wot jeje najſtarſchich cžaßow ßem hacź do najnowiſchich. Evangelij dokonja, ſo, ſchtož běſche ßłabe, ßo poßylni.

Ale ſwotkal ma evangelij tajku móz? Móz Boża je, praji japoſchtoł. Jeſuß Khryſtuß je żiwe wopſchijecźe evangelija. Schtóž evangelij ma, ßo na njón ſakožuje, ma Boha Knjeſa ſa ßebje, Božu móz. Tehodla ßu cźi póßli evangelija tak khroble poſtupowali, tehodla ßu w cźłowſkich ſtawiſnach ßwoje dobycźa namakali, tehodla też dobycże evangelija na wutrobach jenotliwych cźłowjekow — prjedy ßnadź přejerjo, nětk ßwědkojo, prjedy evangelija ßo hańbujo, nětk khroble ßo k njemu wuſnawajo, a njebojaſnje a njekhabłajo ßo na njón ſakožujo.

Maſch-li ßłabu wutrobu? Bojiſch ßo, na něſchto twaricź, ſchtož niewidźiſch? Je tebi měnjenje twojich ßobucźłowjekow ważniſche hacź měnjenje twojeho Boha? Cžiniſch po runym waſchnju tuteho ßwěta? Haj ßy tak ßłaby, ſo drje kſchesćźijanſtwo jako něſchto dobre a prawe pſchipóſnawaſch, ale tole

po nim njeczinisch? Sa to mam dobreje rady! Rěczi=li twoje ßwědomnje k tebi, poßłuchaj na njo. Tebi njeje pomhane, hdyž psched ßwojim ßwědomnjom cžěkasch. W nim pyta tebje twój Bóh. A nětk měj tu khroblosćz, kotruž je měł japoschtoł Pawoł. Wón puschczi ßwoju cžesćz, kotruž je měł pola wyßokeje rady w Jerusalemje a pola farisejskich. Wón, kiž móżesche w židowskim ludu namakacz cžesćz a khwalbu a bohatstwo, wón ßo teho wostaji a stupi na stronu sazpjeneho a schižowaneho Jesuża. Wón bu khudy, pschesćzěhany, psches khorosćz cžwilowany, ale wón njemějesche na to kedžbu, wjele ważnischi běsche jemu evangelij, kotryž běsche jemu móz Boża.

Tutu dostanjesch też ty, hdyž budże Bóh też tebi wukhowanje niz jenoż, so Pß. 90 spěwajo s ertom ßo tak wusnawasch, ale woprawdże. W Khrystußu je Pawoł Boha Wótza namakał, nětk jeho niczo, haj niczo wot Boha dżělicz njemóże. Tam, hdżež mamy dowěrjenje k Bohu, woprawdżite dowěrjenje, budżemy rjekojo, kiž s Lutherom spěwaju: Hdy ßwět ßo mjerwił s cžertami ... wschak to naß niczo njestróżi.

O chzył też ty ßo s japoschtołom wusnacz móz: Ja ßo njehańbuju teho evangelija wot Khrysta, pschetoż móz Boża je; hewak dyrbjał ßo ßwojeje ßłabosćze hańbowacz.

2. A też ßwojeje njedżakownosćze. Kajka wjeßeła powjesćz, hdyž w prědowanju Jesußowym na hori ßłyschimy: Sbóżni ßu, kiž duchownje khudżi ßu, kiž ßu srudni, kiž ßu cžicheje myßle, kiž ßu hłódni a lacżni po prawdosćzi, kiž ßu ßmilni, kiž ßu cžisteje wutroby, kiž ßu měrni.

Farisejizy njeběchu sbóżni w ßwojim sakonju, tón jich wjele bóle satamasche, hacž runjež mějachu ßo sa prawych; też saduzejizy njeběchu sbóżni w ßwojim lohkomyßlenym žiwjenju a sazpjenju ßwěta; zlonizy běchu hižo dawno ßo na to swucżili, so mějachu drusy jich sa shubjenych. Ale Jesußowa powjesćz: Sbóżni sćze wy! Kajka kraßna powjesćz! Sso dżiwajo ßłyscha ju wschitke narody a ludy. Po sbóżnosćzi je żadanje skónczńje we wschěch cžłowiskich wutrobach! Ale psches rosum tutu sbóżnosćz dozpicz ßo njehodżi: dwoje temu sadżěwa, to je hrěch a ßmjercz. Haj hdy by ßo móhła móz hrěcha a móz ßmjercze słamacz! A runje to je powěsćz evangelija. Japoschtoł Jan praji w ßwojim prěnim lisćze: Je=li so pak w ßwětle khodżimy, jako wón we ßwětle je, dha mamy my towarstwo mjes sobu; a ta krej Jesom Khrysta, jeho Ssyna, wucżisczi naß wot wschitkich hrěchow.

A na Timotheja pische japoschtoł Pawoł w 2. lisćze: Nětk pak je ßo sjawnje wopokasała psches to sjewjenje nascheho Sbóżnika Jesom Khrysta, kiž je ßmjercži móz wsał, żiwjenje pak a njesachodnosćz na ßwětło pschinjeßł psches tón evangelij.

A w naschim tekscze Pawoł wusběhuje: pschetoż, so w tym ßamym budże sjewjenje ta prawdosćz, kotraż psched Bohom płacżi, a pschińdże s wěry do wěry.

Tuta prawdosćz je, kotruž dyrbi cžłowjek měcz, so by mohł sbóżny bycz, kotruž wón pak nima —, kotruž pak Bóh ma a kotruž wón cžłowjekam dawa. Tuta prawdosćz Boża je ßwětło, kotreż nam sjewi Boži hněw we wschej żylnosćzi, ale kotreż Boži hněw też pschewinje a cžłowjekow pschekraßni, so bychu Boże dżěcżi a tak sbóżni byli. O hdy bychmy ßo we wěrje na to sałożowali! A ty chzył ßo tuteho evangelija hańbowacz? Kajki njedżak! Hańbujesch ßo skoteje pychi? Abo lěkarja, kiž tebi pomha? Hańbujesch ßo ßwojeju starscheju? Hańbujesch ßo teho, kiž tebje wußwobodżi wot stracha, tebi wupomha s dołha, tebje wumóże s jastwa?

A evangelija chzył ty ßo hańbowacz? Kajki by to był njedżak!

Ale też kajka hłuposćz!

Evangelij sbóżnych cżini wschitkich, kotsiż na to wěrja! — Psches wěru potajkim dostawasch sbóżnosćz evangelija. Wěra je tak żórło sbóżnosćze!

Ale njeje runje wěra tak někotremu w naschim cżażu hłuposćz? Njepostaja dżenża cżłowjek rosum sa ßudnika we wězach wěry? Ale nawopak je; tón je hłupy, kiž měni, so cżłowjek jenoż rosum trjeba, so by sbóżny był. Pschetoż rosum namaka wschudżom ßwoje mjesy, a schtoż jemu dżenż płacżi, to wón jutse hižo saßo sacżißnje. Hłupy je, kiž někajku dobrotu wotpokaże, hdyž njewě, s wotkel wukhadża a kajku pschicżinu ma. Tón, kiž ßo w rězy ponórja, ßo pschima rjady, kiž pschipłuwa; tón ßo też njeprascha dołho, s wotkal mohła tuta rjada bycz.

Zohnowanje evangelija je widomne; chzemy we wěrje jón pschijecz, so ßo njebychmy ßami sjebali a ßwoju sbóżnosćz shubili!

Mamy Bohu dżak hischcże Boże ßłowo w połnej měrje. Ale wjele wody měcz naß njewurjedżi, a wjele khlěba měcz naß njenaßycżi. Na tym je, so jeje wużiwamy! so bychmy shonili, kajku móz woda a kajku móz khlěb ma. Tak je też se ßłyschenjom Bożeho ßłowa. So bibliju masch, tebi njepomha, cżitacz ju dyrbisch; a so Boži dom masch, cżi njepomha; do njeho khodżicz dyrbisch. A też so Boże ßłowa cżitasch abo ßłyschisch, cżi też njedoßaha, ale so nutrnje poskasch abo rosumnje cżitasch jako tajki, kiž je hłódny a lacżny po prawdosćzi, a potom dyrbisch sapocżecz, po nim też ßwěru cżinicz, potom też wěru namakasch a móz wěry shonisch. Hewak by było, jako by kamjeń s wodu wobkrjepił; swonknje je mokry, nutskach pak je a wostanje ßuchi. Schto pomha cżi schkorpawa, hdyž njemóżesch jadro wużiwacz? — Tak Boże ßłowo njejßu ßłowa jenoż, ale Boże ßłowo je móz. Tehodla do wutroby se schpruchami, so bychu ßo tam wopominałe a móz ßo s nich dobywała. Haj Boże ßłowo cżini sbóżnych tych, kiž wěrja, a hdżež móz ßo s njeho njedobudże. Tam na tym njeje wina ßymjo, ale njepłódna rola, kotraż njedawa ßymjeschku ßo roswicz.

Kajka hłuposćz, evangeliju sadżěwacz a wobaracz abo jeho pschijecże wotstorkowacz!

Njeskomdżmy składnosćzow, so njebychmy hłupi byli! My ßo njehańbujemy evangelija wot Khrysta, ale chzemy jón khwalicz a ßo jeho wjeßelicz a w nim wostacz. Hamjeń.

Knjeże, twoje ßwjate ßłowo je mojim noham ßwěża a ßwětło na mojim puczu.

Hłóß: Wjeßel ßo, o moja dusscha.

Wótze, twoje ßwjate ßłowo
Mojim noham ßwěża je;
To mje sdżerż a poßyln s nowoh'
K ßylnej wěrje do tebje,
Wjedż mje do wschej' wěrnosćze,
Wucż też prawu mudrosćz mje!
Knjeże, ty ßy ßwětło moje,
W Khrystußu ßym dżěcżo twoje!

Twoje ßłowo, kraßna ßwěża,
Sswěcz mi jaßnje, hdyž ßo cżmi.
Twoje bycz chzu dżěcżo ßwětła,
Bydl w mojej wutrobje.
Twoja ßwjata wschehomóz
Sahnaj mojich hrěchow nóz,

W ßwětle ſ tobu chzu ja khodźicź,
Dobre wſcho chzył do mnje płodźicź.

Twoju wolu wucź mje cźinicź,
Ty mój Bóh, mój Wótcźez ßy.
Nade mnu chzył ty ßo ßmilicź,
Sstónzo wěcźne ßy mi ty.
Sswěcź mi pſches tón cźěmny dohł
So bych ja twój woſtacź mohł.
Budź a woſtań ty mój wodźeŕ
A ja twój ſatobukhodźeŕ!

Knjeźe ſpomń we hnadźe na mnje,
S hnady daj mi źiwjenje,
Wótzowſzy ßo ſtaraj ſa mnje
So był twój ja na wěcźne,
Ty ßy mój Bóh a mój Knjes,
Wjedź mje ſbóźnje do njebjeß,
Moja ſkała, moje ſbožo,
Pomhaj mi, mój Knjeźe Božo!

Nade mnu chzył ty ßo ßmilicź,
Hnadu ßwoju chzył mi dacź,
Dobrotu mi khudom' dźělicź
A ßo po mni horje bracź,
Stwoŕ mi cźiſtu wutrobu,
Twojom' ßłowu poßłuſchnu;
Budź mój ſchkit a wukhowanje,
Daj mi twoje ßohnowanje!

Do twojeju rukow khowam
Cźěło, duſchu, źiwjenje,
Pokornje ßo k tebi wołam:
Ssmil ßo, Knjeźe, wußłyſch mje.
Wucźiſcź moje ßwědomnje,
Daj mi hrěchow wodacźe,
Budź mi hnadny, dobrocźiwy,
Pomhaj mi, dha ßym ja źiwy!

Tebi chzu ja khwalbu ſpěwacź
Wſchitke moje źiwe dny,
Sswoje dźěło ßwěru dźěłacź,
Budź mi ßłabom' pomozny,
Mje chzył wodźicź, ſchkitowacź,
Wſcho ſe wot mje ſdalowacź,
Cźiń mje ſbóźnoh' w twojej hnadźe
Njech ßo wſchitko derje radźi. J. W.

Auguſtinus.

(Pokracźowanje.)

Dźeń 28. auguſta budźe to 1500 lět, ſo w měſcźe Hippo w Połnóznej Afriźy wumrě wulki a najßławniſchi wótz ſtareje zyrkwje: Auguſtinus. Hdyž naſchi reformatorojo pſchezo ſaßo prajachu, ſo žanu nowu wucźbu njewucźa, ale jenož cźiſtu wucźbu Sswjateho Pißma, pokaſowachu ſwjetſcha na Auguſtina, mějo jeho ſa ßwědka. A Auguſtinus je doraſnje kaž lědy žadyn druhi po japoſchtole Pawole wucźił, ſo cźłowjek budźe ſbóźny jenož ſ hnady, niz pak pſches dobre ſkutki, kaž romſka zyrkej wucźi. Auguſtinus bě ßam w źiwjenju naſhonił, ſo niz my ßebi ßwoju ſbóźnoſcź a tak ßwoje ſbožo tworimy, ale ſo Bóh tón Knjes to je, kiž to cźini. Dlěje hacź 10 lět błudźeſche wón we njewěrje a wopacźnej wěrje, podležawſchi ſpytowanjam wulkich měſtow Karthago a Rom. Horze ßylſy płakaſche jeho pobožna macź Monica wo njeho a proſcheſche njepſcheſtawajo nutrnje ſa njeho. Jako ßwoju ſrudobu a ſtaroſcź ras biſkopej wuſna, wotmolwi jej tutón: „Wono je njemóžno, ſo by mohł ßyn takich ßylſow ſhubjeny bycź!“ To bě macźeri troſcht, a wona ßo nutrnje ßwěru dale ſa ßwojeho ßyna modleſche a proſcheſche, ſo by jeho Bóh tón Knjes na prawy pucź wěry a ſbóźnoſcźe dowjedł.

A Bóh tón Knjes je widźał ßylſy macźerne a ßłyſchał próſtwy macźerne a je dał hnadnje kraßne wußłyſchenje. Ale wſchak tuto wußłyſchenje njepſchińdźe tak, kaž bě ßebi to macź runje po cźłowſku myßliła, wono pſchińdźe po Božich pucźach. Bóh tón Knjes tola praji: „Moje myßle njeßu waſche myßle a waſche pucźe njeßu moje pucźe, ale kaž wjele wyſchiſche njeßu moje pucźe, ale kaž wjele wyſchiſche njebjeßa ßu dyžli ſemja tak ßu tež moje pucźe wyſchiſche dyžli waſche pucźe a moje myßle dyžli waſche myßle.“ Boža hnada pſchimny Auguſtina a wabjſche a cźehnjeſche jeho ßylnje ſ njewěry a ſ hrěcha a ſcźini ſ njeho najwjetſcheho bohoßłowza ſtareje wjecźorneje zyrkwje. Auguſtinus je tón, kotryž je tworił a prajił to kraßne ßłowo: „Ty ßy naß ſtworił k ßebi; naſcha wutroba je njeſpokojna w naß dóniž njewotpocźuje w tebi!“

Tuž wopominamy ßobu ßmjertniny tuteho wulkeho a ßławneho kſcheſcźijana. 1500 lět je hižo morwy po cźěle, tola duch jeho wěry ſkutkuje dźenža hiſchcźe móznje a ßylnje kaž to tež cźinjeſche wokoło lěta 1500, jako bu nam ſ reformaziju ſaßo wotkryte to cźiſte evangelijon, ta prawa powěſcź wo Božej hnadźe, wo Božej luboſcźi, kotruž ßebi my cźłowjekojo njejßmy ſaßłužili.

Aurelius Auguſtinus narodźi ßo 13. novembra 353 w měſtacźku Tagaſte w Numidiſkej. Jeho kſcheſcźijanſka macź Monica wocźahny jeho w pobožnoſcźi, tola 17lětny Auguſtinus ſapadny do cźělnych a ßwětnych žadoſcźow, jako w hłownym měſcźe Karthago rhetoriku ſtudowaſche, t. r. wumělſtwo rěcźenja. Kniha ßławneho romſkeho rěcźnika Cicero ſbudźi ſtónczńje w nim to žedźenje po nadobnym, wyſchim. Wón pytaſche ſpokojenje tuteho žedźenja pola Manichaeow; to ßu pſchiwißowarjo ßwětonahlada, kotryž bě tehdy woßebje też w Afriźy hibanje ſbudźił; wón bě naměſchany ſ wucźbami a kaſnjemi wſchelakich ßwětanahladow a nabožinow, mějeſche woßebite wucźby, tak wo dualiſmje, t. r. wo kraleſtwje ßwětła a kraleſtwje cźmy, kotryž mjes ßobu wojujetej; mějeſche woßebite kaſnje žadaſche ßebi, ſo maja ßo cźłowjekojo wſchelakeho wſdacź, woßebje to trojake: niz wino picź a mjaßo jěſcź, niz ſwěrjata a roſtliny moricź a wobſchkodźicź, ßo wſdacź wſcheje cźělneje žadoſcźe. Manichaeojo mějachu też Nowy Sakoń, tola wužiwachu a wukładowachu jón po ßwojim waſchnju. To, ſchtož Auguſtina wabjeſche, bě pſchede wſchěm jich krute ſtejiſchcźo pſcheciwo žadoſcźam cźěła a ßwěta, kotrež běchu jeho ſajałe. Ale Auguſtina nadźija, pola tutych Manichaeow ſpokojenje, měr, ſboże namakacź jeho ſjeba; to bě w lěcźe 374. S teho ſcźěhowaſche ſadwělowanje na wſchěm wěrnym a woprawdźitym.

(Pokracźowanje ſcźěhuje.)

Sa evangelſku žónſku młodźinu.

Sběra ßo dźenža w ſakſkich woßadach dobrowólna kollekta — ſnajmjeńſcha drje tola wſchudźom tam, hdźež ßo na žnjowym dźaknym ßwjedźenju njeſběra woßebita woßadna kollekta. Evangelſka žónſka młodźina je ſjednocźna do hłowneho evangelſkeho ſjednocźenſtwa młodych holzow, kotrež ma ßwoje ßydło w Drježdźanach, ſnajmjeńſcha te towarſtwa žón-

ſkeje młodźiny ꝗu w tutym ſjednoczene, kotreż pytaja zyłk a chzedźa w zyłku namakacź pomoz a ꝗylnoſcź ſa ꝗebje a ſdobom ſ zyłkom druhim ſkiczicź pomoz a ꝗylnoſcź nětkle w tutym cžaꝗu, w kotrymž jenotliwy tak mało wliwa ma, w kotrymž zyłki a mózne ſjednoczeńſtwa cžim wjazy dokonjeja. W tu khwilu je jich 623 towaŕſtwow Sakſkeje w tutym wulkim zyłku evangelſkeje ẑónſkeje młodźiny a ſ nimi 17500 ꝗobuſtawow.

Schtož tuta kollekta wunjeße, dyrbi ꝗo na to nałożicź, evangelſke dźěło mjes ẑónſkej młodźinu ſpěchowacź. Chzemy=li my měcź evangelſki pſchichod, dyrbimy ꝗo wo to ſtaracź, ſo mamy pſchede wſchěm też w pſchichodźe mandźelſke a macźerje ſ evangelſkej wutrobu a duſchu. Njeſmějemy=li tajkich, nima wſcha druha próza a wſcha naſcha nadźija žanych dobrych wuhladow. Mjes wſchelakimi wobſchěrnymi nadawkami, kotreż tuto ſjednoczeńſtwo pyta dopjelnicź, je pſchede wſchěm też tón: wukubłacź a pſchihotowacź młode holzy w evangelſkim duchu ſa ẑiwjenje a ſtejniſchcžo evangelſkeje mandźelſkeje a macźerje; tohodla hlada ſa tym, ſo by je ſałożiłe na twjerdy ſałožk evangelija.

A ꞉kaž tuto ſjednoczeńſtwo dźenža proßy wo podpjeru tuteho ſa ꝗwójbu, wożadu, zyrkej, lud ważneho dźěła, tak wono też dźenža wożebje pſcheproſchuje evangelſku młodźinu, ſo by ꝗo ꝗobu ſeſtupała do wulkeho zyłka pod khorhoju ſeleneho kſchiža a tak ꝗylniła móz evangelſkeje młodźiny we wojowanju tuteho cžaꝗa, w kotrymž wojuje antikhryſta jeho wulka móz pſchecźiwo wſchemu, ſchtož kſcheſcźijanſka wěra a nabožina a zyrkej rěka, a w kotrymž pſchecźiwo evangelſkej wěrje a evangelſkej zyrkwi ſteji tak někotra wulka a mała njepſcheczelſka wulkomóz.

Zyrkej a ſtat.

Wólby, partaje a evangelſzy ſtarſchi. Sjednoczeńſtwo evangelſkich ſtarſchich Němſkeje — Evangeliſcher Reichselternbund — bě ꝗo, dźiwajo na poſtajene wólby do ꝗejma, partaje ꝗejma praſchał, ſchtó jich ſtejniſchcžo w kulturpolitiſkich praſchenjach. Te prěnje wotmołwy, kotreż běchu dóſchłe, pſchipóſnawachu kulturne žadanja evangelſkich ſtarſchich. Statna partaja pak a ſozialdemokratiſka njeběſchtej hiſchcże ſe ꝗwojim wotmolwjenjom pódla. Pſchihłoßujo běchu wotmołwiłe: němſko=nazionalna ludowa partaja, němſka ludowa partaja, konſervatiwna ludowa partaja, hoſpodarſka partaja, kſcheſcźijanſko=ſozialna ludowa ꝗłużba, kſcheſcźijanſko=nazionalna burſka partaja a partaja wjeßneho luda, nazionalſozialiſtiſka němſka dźěłacźerſka partaja.

Rom a druhe ſtaty. Rom abo romſka zyrkej a Mexiko ſtej ſpytałej měr ſcžinicź mjes ꝗobu. Horze a wótre wojowanje wobeju je ꝗo ſměrowało. Ale hižo ꝗo ſda, ſo w Amerizy naſtanje druhe nowe kulturne wojowanje. Mjes ſtatom Venezuela w Južnej Amerizy a vatikanom, t. r. romſkej zyrkwju, je roskora naſtała dla ſakonjow wo mandźelſtwje a wěrowanju a dla kſcheſcźijanſkeho wukubłanja młodźiny. Jedn ſ romſkokatolſkich biſkopow bě roſeßłał paſtyrſki liſt, we kotrymž na zyrkwinſke pſchikaſnje wo ſakramencže mandźelſtwa pokaſowaſche, romſko=katolſka zyrkej ma mandźelſtwo ſa ſakrament, wona ma 7 ſakramentow, my evangelſzy jenož dwaj. — Statna wyſchnoſcź ſpósna, ſo ꝗo liſt měri pſchecźiwo ſtatnemu nahladej wo mandźelſtwje a wupokaſa biſkopa ſ jeho biſkopſtwa. Sdobom pſchikaſa, ſo maja ꝗo ſtatne ſakonje a pſchikaſnje wo pſchebywanju zuſnych duchownych w ſtacže Venezuela ſe wſchej ꞉krutoſcźu nakładowacź. Po tutych ſakonjach je ſakaſane, ſo zuſi duchowni duchowne ſaſtojnſtwo ſaſtawaja; tute ſakonje njeběchu pak ꝗo hacž ꝗem krucže nakładowałe. Nětk ꝗebi ſtat žada, ſo duchownu ꝗłużbu ſaſtawaja jenož měſchnizy, kiž ꝗu domoródni abo kiž maja venezuelſku ſtacźanoſcź. Vatikan je, ſchtož je ſpodźiwne, do toho ſwolił, ſ tym wuměnjenjenjom, ſo ꝗo wuměnjenje wukrajnych měſchnikow ſ venezuelſkimi po něcžim pſchewjedźe; na wukubłanje domoródneho měſchniſtwa dyrbi ꝗo woßebje dźiwacź. So zyła wěž lóžka njeje, ſpósnajeſch ſ cžěhowazych liczbow: Venezuela ma 410 ſaŕſtwow; ſ nich je 151 njewobꝗadźenych a 67 wot wukrajnych měſchnikow ſaſtawanych. Hacž ꝗo pſchi tutych wobſtejnoſcźach poradźi, ꝗo po namjecže vatikana dojednacź, ma pſchichod dopokaſacź.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

S **Khrjebje.** (Pſchepoſdźe ſapóßłane.) Porjad naſchich Božich ꝗłużbow ſa pſchichodne njedźele je ſcźěhowazy: 10. njedźela po ꝗwj. Trojizy 24. auguſta, dop. w 7 hodź. němſka ſpowjedź, we 8hodź. němſka Boža ꝗłużba, pop. w 2 hodź. ꝗerbſka Boža ꝗłużba, kotruž drje nam da=li Bóh ꞉k. duchowny Rößler=Minakałſki dźerži. — 11. njedźela po ꝗwj. Trojizy, 31. aug. rano we 8 hodź. ꝗerbſka, ½10 hodź. němſka Boža ꝗłużba, we 11 hodź. Boža ꝗłużba ſa dźěcźi. — 12. njedź. po ꝗwj. Tr., 7. ſeptembra, we 8 hodź. němſka, ½10 hodź. ꝗerbſka Boža ꝗłużba.

S **Khrjebjanſkeho woßadnika.** S naſchich towaŕſtwow ꝗo nam rosprawja, ſo ꝗu też lětꝗa ꝗebi ſhromadnje wulecźeli, ſo bychu ꝗo ſeſnali ſ krajinami a wohladali, ſchtož rjaneho a wulkotneho Boža ſtwórba poſkicża. Ẑónſke towaŕſtwo ſe Khrjebje je ꝗebi ſ awtobußom wulecźało ſ někotrymi hoſcźemi do Budyſchina. Tam ꝗu ꝗebi rjanoſcże a woßebitoſcże, na kotrychž je Budyſchin tak bohaty, wobhladali; ſe ſpodźiwanjom ſpósnachu, ꞉kelko debjeńkow ſtary Budyſchin khowa. — Towaŕſtwo młodych holzow bě ꝗebi wuſwoliło Sſněžnizy — Jſergebirge —, ſo by ras też mohło ſhladowacź ſ wyßokoſcże horow na Božu ſtwórbu. Kupjele Flinsberg ꝗu wopytali a hory, kotreż tute rjane kupjele wobdawaja, ꝗo ſběhajo wjaz hacž 1100 metrow ꞉k njebjeßam. Tajke ſhromadne jěßby do dalokoſcże maja ꝗwoje rjane a dobre ſa zyłe towaŕſtwo a ſa jenotliweho a woſtanu rjane dopomnjecże ſa poſdźiſcho.

Wujerſka do prědka! Wujerſka wyſchnoſcź je ſakaſała, w ꝃorczmach kredit dawacź, t. r. ꝃorczmarjo maja ſakaſane, hoſcźom pożczowacź. Sdobom tutón wukas poſtaja, ſo ꝗo tajki ꝃorczmaŕſki dołh njemóże wuſkorżicź pſched ꝗudom! (Nowy němſki ꝃorczmaŕſki ſakoń ꝗame poſtaja. Pſchiſp. korekt.)

Schwediſka je woßebiteho naſhoniła. Jeje pſched 33 lětami wjele mjenowany ꝗłědźeŕ Andree bu jako cźěło w połnóznym morju namakany a ſ nim dwaj towaŕſchej a mnoho wuhotowańſkich wězow tamneje expedizije, kotraž 1897 ſ balonom ꞉k połnóznemu cžopej wulecża. Bjes ꝗłěda ſkoro bě ꝗo tehdy ſhubiła. Wjele je ꝗo wo njej a jeje dóntu hudało. Nětk je cžopłota tuteho lěcża wotkrywa ſdźěła row a khowanku. Norwegſkemu wucźenzej je ꝗo poradźiło ju namakacź a wſchě ſbytki tam na „Běłej kupje“ namakane wukhowacź. Lód je woßebje cźěło wjednika expedizije pſched ſkaženjom wukhował. Schwediſka ꝗo hotuje ſ cżeſcźu pſchijimacź tutych rjekow powětra a Połnózneho morja, kotſiž ꝗu po 33 lětach na dompucźu. Schwediſki ſtat pſchewoſmje drje ꝗam pokhowanje a poßlednje cżeſcże ſa tuteho ꝗwojeho ꝗławneho ſtacźana.

Liſtowanje: M. w M.: Wulki dźak, ale ſa 10. po Tr. bě to pſchepoſdźe. Redaktor.

K. w N. ſa 12. a 13. po Tr.

Čisło 36

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbſke njedźelſke łopjeno

W Budyſchinje 7. ſeptembra 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Noßaczizach. — Cziſchcz a nakład Ssmolerjez Inihicziſch cžerńje a knihćrnje, ſap. dr. ſ wobm. rvk. w Budyſchinje
Wukhadża kožđu ſobotu a płaczi ſchtworcžlětnje 108 ſorbſkich pjenjezſow

12. njedźela po ßwjatej Trojizy.

A jako wón ſaßo wuńdże ſ Tiriſkich a Sidonſkich mjeſow, pſchińdże wón k Galilejſkemu morju, ßrjedźa na mjeſy tych dźeßacź měſtow. A woni pſchiwjedźechu k njemu hłucheho, kiž němy běſche, a proſchachu jeho, ſo by ruku na njeho połožił. A wón wſa jeho wot luda woßebje, tykny jemu ßwoje porſty do jeho wuſchow a wupluny a dótkny ßo jeho jaſyka. A pohlada horje k njebjeßam, ſdychny a dźeſche knjemu: Hephata! to je: Wotewř ßo! A hnydom wotewriſchtej ßo jeho wuſchi, a tón ſwaſk jeho jaſyka ßo roswjaſa, a wón rěčeſche prawje. A wón jim ſakaſa, ſo bychu to nikomu njeprajili. Čim bóle pak wón jim ſakaſa, čim bóle woni jo rosnjeßechu. A dźiwachu ßo pſches měru a dźachu: Wón je wſchitko derje činił; hłuchich čini wón ßłyſchazych a němych rěčazych. (Mark. 7, 31—37).

„Pſchiwjedźechu k njemu hłucheho, kiž němy běſche.“ — Kajke hubjeńſtwo nam tele ßłowa wupowjedaja! Kak ſrudnje, hdyž je něchtón ßlepy. Ale tyßaz króćź hubjeńſcho, hdyž je hiſchcze wot młodoſcze hłuchi. Sslepy drje njewidźi rjany ßwět koło wokoło, ale ßłyſchi tola wſchitke hłoßy wokoło ßebje. Pola hłucheho pak njenadeńdźeſch žanych wrotow, ſ kotrymiž móhłe cžłowjekow ßłowa a mudroſcź, Boże ßłowo a hnada ſaczahnyć. Jenož jedyn móže tajkemu pomhać. Tehodla jeho k Jeſußej pſchiwjedźechu a Jeho proſcha, ſo by ruku na njeho połožił. Njebě tón Knjes hižom ſ tym jich wjele pomhał?

Ale ſpodźiwnje, hnydom kaž hewak tón Knjes ßwoju ruku njewupſcheſtrěje. „Wón wſa jeho wot luda woßebje.“ Čehodla? Jeſuß njecha jenož jeho cžełu pomhać, ale też na jeho duſchi dźełać. A k temu ta cžiſchinu trjeba, ſo móhła wſchě ßwoje myßle na teho ſtajicź, kiž jej pomoz pſchinjeße.

Tak tón Knjes też naß na bok woſmje, ſo bychmy jeho bliſkoſcź prawje ſaczuwali a ßo pſchihotowali ſa jeho wulku wěrnoſcź. Tak je wulkich mužow ßwojeho kraleſtwa woßebje wſak, ſo by jich pſchihotował ſa ßwój grat. Abraham dyrbjeſche ßwój wótzny kraj a ßwoje pſcheczeľſtwo wopuſchćicź, ſo by był w zuſym kraju wótz Božeho luda. Pawoła je ſbił ſe ßlepoſczu, ſo by ßo ſczinił japoſchtoł Boži. A naſcheho Luthera do klóſchtra póßła, ſo by wſcho dowěrjenje k ßwojej ßamoprawdoſczi ſhubił a pucź k ſbožu namakał jenož ſ hnady.

Njeſakhadźa tón Knjes też ſ nami tak. Na khorokožo naß położi, ſ boloſczemi naß domapyta, mjes tym ſo wonkach Boże ßłóncžko ßwěcźi a dźěło cžaka. Ty morkotaſche: Se cžim ßym ßej to ſaßłużił? Njejßy pytnył, ſo tón Knjes cže woßebje wſa? Ssnano bě na njeho ſabył we wſchěm wſchědnym dźěle. Abo luby cži wumrje, a płaczo pſchi jeho rowje ſtejiſche: Knježe, cžehodla? Žedźenje po wěcžnej domiſnje chzyſche w tebi ſbudźicź, kiž ty pſchezo cžiniſch, jako mohł wěcžnje tu na ſemi woſtacź. Pſchi wſchěm dobrym kaž ſrudnym, ſchtož naß potrjechi, chzemy ßej prajicź: Tón Knjes mje woßebje woſmje. Runje w tajkich cžaßach je tón Knjes nam bliže hač ßej myßlimy.

Hdyž tak ſwólniwje na njeho poßłuchamy, nam naſche wſchelakore ſchkody pokaſuje kaž tamnemu hłuchoněmemu. „A wón tykny jemu ßwoje porſty do jeho wuſchow a dótkny ßo jeho jaſyka.“ Naſche wucho móže ßłyſchecź, naſch jaſyk rěcžecź

— hacž też pschezo žo toho dopomnimy, kajke kražne dary Božeje hnady žu tajke strowe stawy? So žłyschisch hłóž žwojich lubych, so móžesch s nimi rěčzecź, so widźisch Božu stwórbu — prajisch k tomu wschemu też s Lutherom: „Sa to wschitko ja žo jemu dźakowacź a jeho khwalicź a jemu žłužicź a jeho poslúchacź winojty žym, to je sawěsćże wěrno? A njeje to schkoda nascheho zykeho cžaža: Bóh tón Knjes s nami rěczi we wichorach a w žudach nad ludami, we žwojich domach a w bibliji, we žwojich khutnych žwjatych kasnjach a we žwojim wjeselym evangeliju — schtó ma sa to wuschi? A hdyž žy hłuchi, pomalku też wotmjelknjesch. Kak porědko nasch jasyk hischcże Božu dobrotu a žmilnosćź khwali! Hdże žo dźenža hischcże w kscheseźanskich domach kěrluschе sasp̌ewaju! Njewěra wonkach wótsje rěczi, a wěra — mjelczi. Woprawdźe, nusne je, so tón Knjes też nam schkodu wotkryje, so bychmy spominali, so dyrbimy na žudnym dnju wotmołwicź sa kóžde njewužitne žłowo, kotreż žmy rěczeli abo kotreż dyrbjachmy rěczecź a — njejžmy rěczeli.

„A Jesuš pohlada horje k njebjeżam a sdychny“, dale rěka. S modlitwu tón Knjes k njebjeżam pohlada. W modlitwje žo też nam pschezo sažo njebjo nad nami wotewri. Móhli wjele troschtnischo po žwojej dróży cžahnycź, hdy bychmy se žwojim Sbóžnikom žo modlo krucźischi w modlenju stejeli. Ničžo njeje nam tak wěste kaž wužłyschenje naschich modlitwow. Pak tón Knjes nam naschu cžežu wotwosmje, pak ju lóžschu sčžini, pak naž žylnischich. Někajku pomoz na kóždu žwoju modlitwu dostawamy.

A nažpožledku: Też nad nami tón Knjes wupraji žwoje: Hephata! Wotewŕ žo! Hodźina Božeje hnady bě sa hłuchoněmeho pschischłka. Jesuš žwoje dźěło dokonja. Jenož jene žłowo, a žwět sažo k tamnemu mužej se wschěmi žwojimi synkami rěczi, a wón móže wo tym rěczecź, schtož jemu wutrobu pohnuwa. Tajki dźiw dokonjecź samóže jenož tón, kiž ma móz wot Boha. My wot młodosćże Knjesowe žłowa snajemy, my je wobdźiwamy, ale s tym hischcże prajene njeje, so žu nam sbožo wumoženje, žiwjenje. K tomu je trjeba, so tón Knjes też nad nami praji žwoje: Hephata! Wotewŕ žo a žłysch wschu žwěrnosćź, kotraž sa mojimi žłowami steji! Wotewŕ žo a pohladaj na moju lubosćź horkach na kschižu, kotrejž žo też twojeje dusche! Wotewŕ žo, erto, so by dźakował a khwalił. Wotrwŕ žo, stwjerdnjena wutroba, budź bohata na lubosćźi psches naschonjenu Knjesowu lubosćź, kruta we wěrje, wjeżeła w nadźiji! Woprawdźe, to žu cžažy najwjetscheho žohnowanja, hdźež žo Jesuš twojeje wutroby dótknje a se žwojim měrom a žiwjenjom sacźehnje. Njech też potom tu a tam njesrozumimy pucże nascheho Boha, je-li so žmy tomu Knjesej žwoju wutrobu wotewrili a zyłu jeho lubosćź pósnawali, žo też we cžěmnym dole sacžuwamy wobdaczi a njeżeni wot toho, kiž je žwět a cžłowjekow na žwěcże tak lubował, so je žwojeho jenicžkeho narodźeneho žyna dał. Jeho lubosćź snaje jenož jedyn wottyknjeny kónz nascheho žiwjenja a dże s nami sa tutym kónzom psches dobre a cžežke cžažy nascheho semskeho žiwjenja. So móhli w sbóžnej wěcžnosćźi jemu wěcžny khwalbny kěrlusch sasp̌ewacź: Tón Knjes je wschitko derje sčžinił!

Bóh je lubosćź.

Bóh je lubosćź, tele žłowa
Sso wobkrucźeja pschezo snowa,
Ssu sbóžne, polne radosćże.
Wschudźom, hdźež jow pohladamy,
Toh' Knjesa lubosćź namakamy;
Wón žwěru na naž kedźbuje,
Naž wschěch wot naroda
Tak dźiwnje sastara.
Dusscha moja, khwal s radosczu a wopomń wschu
Tu žwěrnu lubosćź wótzowsku!

Stejmy pak we wěrje krucże,
Hdyž powjedże naž druhe pucże
Hacž my žej prjedy myžlachmy.
My wschak, dołhož tu na žwěcże,
Ssmy błudne, njerosumne dźěczi;
We dowěrjenju khabłamy.
Bóh khłosta s lubosczu,
Ma žmilnu wutrobu.
Jeho dźeržecź žo chzemy tu, a dźěcźazu
Měcź w cžěžnosczi k njom' nadźiju!

Tomu, kotryž prawje wěri,
Wschak Boža lubosćź w połnej měrje
We Khyrstužu je sjewjena.
S hrěchow jastwa wumoženi,
Ssmy k Božim dźěczom wuswoleni,
Psches naschoh' luboh' Sbóžnika.
Ach, budźmy w modlitwje
S nim w sbóžnym towarstwje!
Jeho žłowo nam w cžěmnosczi pucź rosžwěcźi,
Kiž wjedże k wěcžnej kražnosczi.

Luby Božo, pomhaj k temu,
So wotrjeknjemy žo wschom' skemu.
Haj, nascha staroscź njech je to,
Kak žo bychmy prózowali
A wutrobnje cże lubowali,
A jako žebje bližscheho!
Wrócź, Knjeże, błudźazych,
A wubudź sasparnych,
So twoju lubosćź wschak bychu cźi też sacžuli
A žmilnosćź twoju khwalili. H. B.

Augustinus.

(Pokracžowanje.)

S tuteho poraženja žo trochu shraba, jako žo sesna se filosofiju, to je mudrowstwo, kotreż pyta wo wschěm mudrujo wěrnosćź a tak prawy pucź psches žiwjenje namakacź. Tajkich filosofijow je jich wjele. Augustinus sesna žo s tej, kotrejež salożeŕ bě žławny Gricha Plato.

Augustinus pschebywasche, wucžo sŕěcžnistwo, wot lěta 383 w Romje a wot lěta 384 w Mailandże. Tu w Mailandże bě jemu spomožne, so pschińdże pod wliw žławneho Ambrosiusa.

Ambrosiuš bě wokoło lěta 340 w Trieru rodźeny a stupi do statneje žłužby a bu se sarjadnikom Hornjeje Italskeje. Hacžrunje njebě 374 bu tola sa biskopa wuswoleny a dyrbjesche tutu wólbu pschijecź. Wón pscheda hnydom žwoje kubła, rosdźěli wusbytk khudym a studowasche se wschej žwěru theologiju. Dorasnje wustupowasche w tehdomnischich wojowanjach wschelakich kscheseźijanskich nahladow sa žwoju zyrkej. Kaž też pschecźiwo pospytam, sažo pohanske wobrasy postajecź. Też psched khěžorom žo Ambrosiuš njestróži. Khěžor Theodo-

ſiuß Wulki bě krejpſchelecźe ſawinował; tehodla ſapowě jemu Ambroſiuß ſaſtup do Božeho domu, doniž njebě khěžor pokutu cźinił. Dźeń 4. haprleje 370 je Ambroſiuß wumrěł. Wón bě ßławny jako wucźeŕ kſcheſcźijanſkeje wěry. Woßebiteje ſaßłużby je pak wón ßebi dobył ſe ßwojim liturgiſkim dźěłom, t. r. ſe ſarjadowanjom Božich ßłużbow. Po nim mjenuje ßo tež ta liturgija, kotruž bě w Meilandſkich zyrkwjach ſawjedł, Ambroſianſka liturgija; wona ma pornjo romſko-katolſkeje liturgiji wſchelake woßebitoſcźe. Se ßwojimi kěrluſchemi bu wón ſe ſakłoŕerjom khěrluſcherjow kacźanſkeje zyrkwje.

Tutón biſkop Ambroſiuß to tež bě, kotryž Auguſtina po jeho wobrocźenju, wo kotrymž ßo pſchezo ſaßo a ſaßo wſchelakeho piſche, ſ jeho ßynom wukſchcźi; to bě w jutrnej nozy lěta 387. W lěcźe 388 wrócźi ßo Auguſtinus pſches Rom do ßwojeje domiſny, hdźeż bu ſ wjednikom kruteho aſketiſkeho ſjednocźeńſtwa a bě po wěſtych ſaßadach ßam ſaßo żiwy, doniž jeho w lěcźe 391 kſcheſcźijanſka woßada w měſcźe Hippo Regins ſa ßwojeho presbytera, t. r. ſa ßwojeho ſtarſcheho, ſa ßwojeho wjednika njewuſwoli.

(Pokracźowanje ſcźěhuje.)

Próſtwa k Bohu.

Njech ſtajnje ſawoſtanu
Mój Bożo, pſchi tebi.
Scźiń duſchu wukhowanu,
Budź ſkała ſboża mi.
Chzył troſcht, měr, hnadu podacź,
Wſcho ſke ſdal wote mnje,
Wſchě hrěchi chzył mi wodacź,
Dom k tebi dowjedź mje. J. W.

Nowi bohojo — bohojo materialiſma.

Němſke pſchißłowo praji: Wucźěriſch-li wěru ſ durjemi won, pſchilěſe cźi pſchiwěra ſ durjemi nuts. Tuto ßłowo cźerpa ſe ſnateje wěrnoſcźe, ſo ma kóżdy lud naſcheje ſemje, njech ßydli hdźeż chze, njech ma barbu kajkuż chze, něka jku nabożinu, něka jku wěru, něka jkich bohow. A tuż tež moderne póhanſtwo njeje bjes bohow, bjes pſchibohow. Ssowjetruſka je nam ſ dopokaſom ſa to. Wěru do Boha ßu rosbili, abo lěpje, ßu ſpytali rosbicź; nowa wucźba a „wěra“ tam naſtawa. „Dogma“ abo wucźby partaje mozuja ßo knjeźſtwa a cźłowjekojo ßo cźeſcźuja, bywaja pſchibohojo, tak woßebje Lenin.

Pokaſka ſa tuto pſchibójſtwo materialiſma — materialiſmuß je tón ßwětonahlad, kotreż wſcho duchowne a tuż tež Boha prěje a ma materiju, macźiſnu ſa to prěnje a poßlednje — je podawk, kotryž ßo njedawno w Moſkwje ſta. Tam wuhotowachu kommuniſtojo hołdowazy cźah, ſo bychu cźeſcźili maſchinu. Nowa induſtrielna twornja bě prěnju maſchinu ſhotowiła, tak mjenowany traktor. Tuż ſeſtajachu dołhi cźah każ prozeßijon ſ khorhojemi a cźehnjechu maſchinje napſchecźo a hołdowachu jej.

Něſchto abo někoho dyrbi cźłowjek měcź, jeho cźeſcźowacź, jemu hołdowacź nimo a wyſche ßameho ßo. Tón ras je to wuměkſzy a wuſtojnje ſhotowjena maſchina. Domoródni daloſich kupow ſpokojichu ßo ſ něka jkim kamjeſchkom, kotryž bě ſ jich ßrědkami tej wuſtojnje ſhotowjeny. To je tu a tam to ßamßne. Abo ßnadź pola tamnych domoródnych hiſchcźe něſchto wyſchſche. Woni pytachu ſa kamuſchkom ducha, ducha pak prěja runje europiſzy materialiſtojo.

A ſchto budźe? Wußwobodźenje ſ njewólniſtwa materije, macźiſny, ſ wotroczkowſtwa materialiſma njepſchińdźe hinak hacź ſ mozu ducha, ſ mozu toho ducha, kotryž bě, prjedy hacź materija bu, ſ mozu toho ducha, wo kotrymž prěnje łopjeno biblije rěcźi. Tuż nětkle w tajkim materialiſtiſkim cźaßu a w tajkim pſchibywazym modernym póhanſtwje: Dźerż, ſchtoż maſch, ſo by nichtó njewſak twoju krónu!

A niz jenoż tohodla. My hižo na naſch cźaß ſkorźimy, ſo je cźeźki, ſo njeje wutracź. Jeli ſo naß wſcho njejeba, pſchińdu cźaßy, kotreż budźa hiſchcźe cźeźſche. A ſchto my cźłowjekojo w tutych cźaßach? Schto kóżdy jenotliwy w nich ßwoje dla a ſchto druhich dla? My kſcheſcźijenjo mamy a ſmějemy nadawk ßebje ßameho dla wobſtacź a woſtacź a tohodla mamy nadawk ßo wuhotowacź ſ mozami, kotreż tež tehdy wutrawaja. To pak njeje materija a niz materialiſmuß, to je móz duchowna, móz Ducha Sswjateho. A my kſcheſcźijenjo mamy nadawk, bycź wuhotowani ſ tajkimi mozami nětkle hižo tych druhich dla, kotſiž ßo ſabłudźichu do materialiſma abo buchu wot njeho pſchewinjeni, wumozowani. „Ssół bycź“ my kſcheſcźijenjo mamy. Tuto ßłowo płacźi nětkle, hdyż je tuto wojowanje wěry a materialiſma tak wulke a rosßudne, abo móżeſch tež prajicź: wojowanje ducha a materije, abo tež: pobożnoſcźe a bjesbóżnoſcźe, abo tež: Khryſta a Antikhryſta. A wono płacźi naſche dla a druhich dla. A wono płacźi pſchede wſchěm tohodla, ſo je to poßlednje dobycźe pod khorhojemi Khryſtußowymi. Hdyż pak to poßlednje, tež kóżde druhe. Tuż:

Schtóż wojowaŕ ſa Jeſußa
Bycź na tym ßwěcźe chze,
Tón podaj ßo do běhźenja,
Każ powołany je:
Pod kſchiżnej khorhoju
Sso ſtupcźe hromadu!

A ta móz a ſdobom ta bróń, ſ kotrejż w tutym rosßudnym boju ſtejiſch? To je modlitwa!

So bychu tola cźłowjekojo wědźeli, ſo je modlitwa wulkomóz! A ſo ßu woni ſ njej ßami wulkomóz! My kſcheſcźijenjo to wěmy, ſnajmjeńſcha my to dyrbjeli wědźecź. Tohodla budźeja tež wſchitzy druſy, kiž w tutych a pſchichodnych cźaßach podleża a ſawutla, bóle wobżarowacź hacź my kſcheſcźijenjo a budźa prjedy naß pomozy a hnady hódni, prjedy naß, kiž ßmy my ſnali bróń a njejßmy ſ njej wojowali a ſnali ſchkit a ßo njejßmy ſ nim wobarali: modlitwu, wěrjazu, dowěrjazu modlitwu, wo kotrejż Jeſuß Khryſtuß ßwědcźi: Schtóż proßy, bjerje; ſchtóż pyta, namaka; ſchtóż kłapa, tomu budźe wotewrjene. Tuż

Bóh wucź cźe wójnu wjeſcź,
So mohł, hdyż wona ßwój kónz ma,
Tam ßwoju palmu njeſcź!

Něſchto, ſchtoż ſwjeßela.

Pſched dźěłowym ßudom w Barlinje. Skórźbnik — dźěłacźeŕ — wobkrucźa, ſo je doſtawał 1,45 hr. mſdy na hodźinu. Saſtupjeŕ jeho firmy wobkrucźa, ſo je firma jenoż 1,17 hr. wupłacźowała.

Dyrbja nowy termin ſa tutu wěz poſtajicź a na tutón pſcheproſcha dźěłacźerja, kotryž mějeſche mſdu wupłacźowacź.

Ssudniŕ ßo tutoho praſcha, ſchto je ſkórźbnikej wupłacźował. — „Na hodźinu 1,45 hr.“ bě wotmołwa. — „A to, hacź-

runjeż bě firma 1,17 hr. pschepokasała?“ — „Haj, ja dawach to tamne wot mojeje mšdy! Wón pak to wědźak njeje!“ — „Cžehodla sće to cžinik?“ — „Tutón młody muźiski bě jeniczki mjes jeho žwójbnymi, kiž něschto saßkużeschе; tuž chzych jeho podpjeracź!“ — Ssudnik mjelczi. Skónczńje žo prascha: „Skórżbnik pak žebi nětko, njewědźo wo tutej podpjerje, też dale to żada.“ — „Ja dam jemu tute pjenjesy wot teje mšdy, kotraż mi žkuscha.“

Zyrkej a stat.

— **Khina** je Ssowjetruskej pschebliško, tak so žo njemóże natykowazym mozam, kotreż w Ruskej korjenja, dowobaracź. Khinska Nanking-wyschnosćź je wukas wudała, kotryż mißijonskim towarstwam sakasuje, w schulach nabožne roswucžowanja měcź. 12 mißionskich sjednoczeństwow bě žo tohodla sjednoczilo a na woßbitym sjěźdźe protest wobsamknyło. Tutón protest pschecźiwo tajkemu spoczinanju wyschnosćze wustupuje, kotreż by bórzy wscho dźěło mißijonstwa sniczilo. Wyschnosćź pak je tutón protest wotpokasała. S tym žu tam kschesćźijanske teksty do sjawneho konflikta s wyschnosćźu pschischkе.

Wschelake s bliska a daloka.

— **Do Barta** žu sa 15. njedźelu po žwj. Trojizy, to je 28. septembra, wschitzy Sserbja pscheproscheni. Tam chzemy žwjecźicź mißijonski žwjedźeń. W 2 hodź. budźe žerbska Boża žkužba; žwjedźeńske prědowanje smě̈je knjes farař Mjerwa-Bukecźanski. W scźěhowazej němskej Božej žkužbje prěduje k. farař Konik-Ketliczanski, kotryż je był 7 lět dołho s mißijonarom w Rańschej Afrizy. Bartski chór chze nam Boże žkužby porjeńschicź se spěwami a tohorunja chzedźa žo posawnistojo do žkužby tutoho žwjedźenja stajicź. Sswjedźeńska sběrka budźe, kaž hewak pschi tutym žwjedźenju, sa mißijonstwo mjes pohanami. Dopołdnja budźe nimo toho hischcźe knjes farař Konik mißijonsku Božu žkužbu sa dźěcźi dźerżecź.

— **Wilna.** Tu žu postajili a poßwjecźili wulki pomnik sa tych 20 duchownych Litawskeje, kotrychž bolschewikojo tehdy wěry dla morichu, jako mějachu tu žwoje knjeżstwo struchkoscźe a hrosy.

— **S dawnych cžaßow.** S Egiptowskeje dostawamy pschezo saßo powěscźe wo bohatych a sajimawych wurywankach. Najbóle snate je drje s poßlednjeho cžaßa wotkrycźe a wotewrjenje rowa tamneho faraona, kotryż hischcźe dźenża po lětty̆ßazach žwój row schkita s poklecźom, kotreż je sawinowało žmjercź drje 15 cźlowjekow abo hischcźe wjazy, kotsiž žu pokoj faraona w jeho rowje kasyli. Njedawno je žo egiptowskej universicźe, kotraż njedaloko snatych wulkich pyramidow ryje a pyta, poradźiło, namakacź a wurycź row wyschscheho měschnika, kotryż bě něhdźe wokoło lěta 2500 do Khr. żiwy. Też w tutym rowje bě starożitnostne bohatstwo. Na 100 statuow abo postawow wyschscheho měschnika tam nadeńdźechu. S nich něktore zyle njewobschkodźene — po 4400 lětach! — wukhowachu. Mjes tutymi žu tak wubjerne wobrasy, kajkeż hischcźe w Egiptowskej njenamakachu. Chzedźa, hdyż je lěcźo nimo, tam dale rycź.

S **Ameriki.** Něschto zyle amerikanske žłyschimy a cźitamy pschezo saßo s Ameriki: Wo lynchowanju. To je wjecźenje a khłostanje, kotreż tam běły lud wukonja na cźornuchami, kotsiž žu něschto pschecźiwo běłym skucźili. Woßebje sawinuje mordarstwo a wumozowanje tajki žadławy žud, pschi kotrymž žo hromadu sběžani „žudnizy“ njestrachuja ani sakonja ani jastwowych wrotow a murjow ani polizije. Runje w poßlednim cžaßu pschińdźechu wschelake tajke powjescźe, tak so žu jastwo, w kotrymž sajaty cźornuch žedźeschе, nadběhowali, jo dobyli a cźornucha skónzowali. W lěcźe 1929 bu jich 10 tajkich lynchowanjow sapißanych. 27 dalschich wosta jenoż posprjt, dokelž możesche polizija w prawym cžaßu žo lynchowarjow dowobaracź. Amerikanske zyrkwje žu žebi woßebity nadawk stajile, lynchowanju sadźěwacź a tute njesakońske a njekschesćźijanske cźinki wotstronicź. Tute korjenja w starej hidźe běłych pschecźiwo cźornym, kotraż je runje w Amerizy tak něktry ropot a też wójnu naschkaraka.

— S **Ameriki.** Najnowschе žobu žu „rěcźaze filmy“, t. r. filmy, kotreż widźischa a sdobom žłyschischa se wschěmi synkami a hłoßami, kotreż podawki na wobraju pokasane sawinuja, njech je to rěcź, spěw, hudźba, ropot abo druhe. Wěso je tu Amerika, kotraż ma sa film najwjetschе pschiprawy, žobu prěnja. Njedawno žmy nětk cźitali, kak žo tam w Amerizy wulka khłostarnja wotpali a pschi tym na 100 khłostanzow žo žobu spali. 24 hodźin posdźischo mózachu Americźenjo we kinowach wohladacź tutón wulki woheń a wußłyschecź styskne kschiki žo palazych khłostanzow, mózachu wohladacź, kak žo khłostanzy posběžechu pschecźiwo dohladowarstwu a kak na pomoz swołani wojazy sběžk potłóczichu. To pak je žamo Americźanam kusk pschewjele było. Film žo wjazy njepokasowasche. Ale wón žo na pschezo njeshubi. Nětk hdyż žu žo tutoho hrósbneho podawka dla bóle smě̈rowali, poczinaju film saßo pokasowacź a žłyschecź dacź.

Sswjaty Augustin wumrě 28. 8. psched 15 stow lětami jako biskop w połnóznej Afrizy. Wón žłuscha do najwjetschich zyrkwinskich wótzow.

Listowanje: K. w N. sa 13. po žwj. Tr. — M. w Ba. sa 14. po žwj. Tr

Cžišło 37

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će. F.

Serbske njedźelske kopjeno

W Budyschinje 14. septembra 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Rožanczizach. — Cžischcz a nakład Smolerjez Knihicžischczerinje a kniharnje, sap. dr. s wobm. ruk. w Budyschinje
Wukhadża kóždu sobotu a płaczi schtwórczlětnje 108 ntotych pjenjezkow

Žnjowy dźakny žwjedźeń.

Wschitkich wocži cžakaju na tebje, a ty dawasch jim jich jědź w žwojim cžasu. Ty wotewrisch žwoju ruku a nasyczisch wschitko, schtož žiwe je, s dobrym spodobanjom. Psalm 145, 15 a 16.

Kak Bóh je jara dobrocžiwy!
Schtó njehnuty móhł sawostacź,
Sa jeho darow wschědnje dźiwy
Jom' winojty dźak nochzył dacź?
Ně, kak mje Boža lubosć hrěje,
Chzu stajnje s dźakom wopomnicź.
Bóh ženje sapomnił mje njeje,
Też jeho nochzu sapomnicź.

Schtóž pobožny kěrlusch saspěwa, to dźenža s połnej wutrobu žobu spěwamy. Žnjowy dźakny žwjedźeń njeje niczo druhe, hacž khwalbny khěrlusch kschesczanskeje wožady wo dobrocže Wschehomózneho. Žně! Kelko tele jene žłowo wopschija: wježelu nadźiju a stysknu staroscź, njewustawate dźěło a cžiche sboże, radosć ratarja kaž też měschczana. Nětk žmy žně domkhowali. Próza je mytowana, staroscže žu žo słubiłe, nadźije žo dopjelniłe, žwět ma sažo khlěba! — Schtóž to dźakomnje sacžuwa, tón s kschesczanskej wožadu khwalbny khěrlusch saspěwa: „Kak Bóh je jara dobrocžiwy!“ Haj, kajka Boža dobrocžiwosć! Schtó jeje měru snaje, schtó wě, hdže žo sapocžnje a hdže žo skónczi? Schtó móže nam prajicź, kak Bóh je jara dobrocžiwy? Nichtón. Ale w kóždym žiwjenju leži tysaz wotmolwjenjow na nasche praschenje, a žnjowy dźakny žwjedźeń chze nam wožebje jaŝnje tule dobrotu psched wocži stajicź. Wón nam w naschim tekscze wotmolwi:

Hlaj, wocži, kiž na njeho cžakaja!
Hlaj ruku, kotraž wschitkich nasyczi!
Hlaj wutrobu, kotraž k jědźi też wježelе pschidawa!

Wschitkich wocži cžakaju na tebje. Běsche to khwalbny khěrlusch krala Davita. Bu to modlitwa sa blido w kscheszijanstwje. Ssy ju husto spěwał. Dźenža njeżmě w žanym domje mjelczecź!

Haj, tajki kral, kiž mějesche žo sa derjehicze zyłeho luda staracź, wjedźesche, schto s tym žłowom na žebi ma: wschitkich wocži cžakaju. Nan jo žobu do žwojeho dźěła wosmje; njeżmě sastacź, njeżmě wustawacź, pschetož: wschitkich wocži cžakaju. Macź jo w žwojej wutrobje rospomni. Sa zyły dom ma žo staracź, njeżmě wotpocžowacź: wschitkich wocži cžakaja. O požohnowany budź tajki porjad Boži na žwěcze, kiž je kóždemu cžłowjekej tajke městno w cžłowjestwje dał, so druhi na njeho cžakaja, a byschtej to też jenož dwě lubej cžłowjeskej wocži bykej.

Ale schto nascha próza a staroscź samóžetej? Cžim khutnischo a žwěrnischo žwoju wěz wobstarasch, cžim jaŝnischo a boloscziwischo póznajesch mjezy žwojich mozow. Njech je něchtón jednory hospodar abo najmózníschi kral — hdyž na tych spomina, kiž na njeho cžakaja, žo ponižnje wusnawa: Ně, Knježi, niz na mnje — na tebje, wschehomózny a wschón dobrocžiwy, my wschitzy cžakamy.

Haj, jenož jedyn je, na kotrehož wschitkich wocži móža cžakacź, ale też cžakacź žmědźa a na kónzu dyrbja cžakacź: to je nasch Bóh w njebjeżach.

Ale wopomnisch tež, schto to rěka: wschitkich wocži? Snajesch potrěbnoscże domjazeho hospodarstwa. Hdyž jenož dżešacž wocži na tebje cžaka, masch staroscżow doscž wo zyłe lěto. Nětk stupj twojeho doma a pohladaj na potrěbnoscże zyłeje gmejny, wulkeho města, schěrokeho kraja: Kak samohł cžłowjek wschě sto tyšaz sastaracž? Ale nětk stup hischcże wysche, tak so móżesch na zyłu semju pohladacž, spomń na wschě miliony cžłowiskich woczow, kiž cžakaja, žo nadżijeju, prosicha: Nasch wschědny khlěb daj nam dżenża! Spomń na wschě Boże stworjenja, sa kotrež žane cžišło wjazy nimamy, kiž njeżryja a njeżnu ani njekhowaju do brożnjow, a nasch njebjeski Wótcżez je wschak sežiwi — potom móżesch sacżuwacž, pschetož wopschijecž to żenje njesamóżesch — schto to rěka: wschitkich wocži cžakaja na tebje, potom budżesch wobdżiwajo a žo modlo psched dobrotu Wschehomózneho stajicž, kotraž wschitkich, wschitkich sastara, a žaneho, žaneho njesabudże, a je jim do wutroby dał to wulke dowěrjenje, so žwojej wocži do wyšokoscże staja a na njeho cžakaja.

Kak je Bóh jara dobrocżiwy! Hlaj wocži, kiž na njeho cžakaju.

A hlaj ruku, kotraž wschěch nažryczi.

Žnjowy dżakny žwjedżeń, luby kscheścżano, zyła wožada žwjatocžnje žwój dżak wupraji sa wschědny khlěb.

Ratař wschědny khlěb z Božeje ruki dostawschi jón dale podawa druhim ludżom do rukow, tak so kóżdy wot njeho to žwoje wosmje. Kóżdy jednotliwy dyrbi žej žwój wschědny khlěb žam sažkužicž a wscho, schtož k wschědnemu khlěbej žkuscha: drastu a cžrije, khěžu a dwór. Dżěło sa tele potrěbnoscże cžłowjestwo pohibuje. W dżěłarni a fabrizy, we wobkhodże a wumjelstwje dżěłazy ludżo žej ruku sawdawaju, a wysche wscheho, wschěch sjednocżujo steji stat, cžłowiske towarstwo. Ale wschitko to steji na podkožku wschědneho khlěba, kotryž žně podawaju. Byschtej=li wužyw a žně sastakoj, by žo swjask sjednocżenstwa rostorhnył a stat žo žypnył. Bóh dyrbi žwoju ruku wotewricž a jědž dawacž w žwojim cžažu, hewak nichtón njemóże žwój khlěb sažkužicž, a wscho dżěło je podarmo.

Je to pak tež woprawdże Boża ruka, kiž nam wschědny khlěb podawa? Njeroscże to na polach? Njejžu to pschirodne mozy a wěcżne sakonje, kiž to wschitko tworja? Njeje cžłowjeka pilnoscž a mudroscž, kiž žej pschirodu žkužomnu sczini? Njepraji ratař z dobrym prawom: moje žně? Haj, z dobrym prawom; ale žně móże jenož žwoje mjenowacž, hdyž je Bóh žně jemu dał. Wón Boże polo wora a Boże žymjo wužywa. Potom je žo jeho dżěło stało. Žane wumjelstwo a žana wědomoscž njemóżetej jemu dale pomhacž. Wón dyrbi směrom cžakacž. Ale Bóh, kiž se žwojej wschehomozu a dobrotu w pschirodże knježi a psches jejne sakonje a mozy žwoju wolu dokonja, Bóh žwoje dżěło wobstara. Hdyž pak žu žně srawe a sbožomnje domkhowane, hdyž zwony žnjowy dżakny žwjedżeń žwjatocžnje sazwonja, potom ratař ponižnje žwoje kolena shibuje, a z ratarjom kóżdy druhi pobožny, njech tež polo wonkach njewobdżěła: Niz ja, Knježe, ale ty wschón=dobrocżiwy žy žwoju ruku wotewriwschi jědž dał we žwojim cžažu! Njeje hischcże cžaž tu był, hdżež njeby to cžinił wěcżny, bohaty Bóh. Luby kscheścżano, znajesch twojeho Boha? Kak Bóh je jara dobrocżiwy? Hlaj ruku, kotraž wschěch sežiwi.

A hlaj wutrobu, kotraž k jědži tež wjeżele pschidawa. „A nažryczisch wschitko, schtož je žiwe, z dobrym spodobanjom," tak žo Davitowa kralowa modlitwa, tak žo modlitwa pschi blidże, tak žo modlitwa žnjoweho dżakneho žwjedżenja skónczi. Jědž a spodobanje — Bóh je jene do druheho saplětk. Hdżež žo hłód nažryczi, tam žo wjeżele sapocžnje; a hdżež dobrocżiwa ruka hłódneho nažryczi, tam je wjeżele dwójzy wulke. Wschudże, hdżež žo nuza wolóži, wjeżelosczž sastupi. So my wschitzy, kóżdy na žwojim měscże a se žwojimi mozami ke temu pomhamy, potrjebnoscżam naschich žobucžlowjekow žkužicž a jich žiwjenje spomóż, to wulki dżěl nascheho wjeżela na žiwjenju wucżinja. Jědž a spodobanje — Bóh je woboje sa naž swjasak. Skocżo žo nažryczi a niczo njecżuje khiba to, so je žyte. To je jeho wjeżelosczž. Ach, wjele ludżi w tym nastupanju wysche njesteja kaž skocżo. Ale hdżež kscheścżenjo žo sa blido seżydaja, je hinak. Tam dżěcżatka wjedża, so nan a macž jim wschědny khlěb dawataj a žu wjeżele, tam wjedżetaj starschej, Wótcżez w njebjeżach je sažo žwoju ruku wotewrił a wschitkich nažrycził. Boża dobrota starschej a dżěcżi zwjeżeli.

Jědž a wjeżele — Bóh je dżenża woboje sa naž tak jažnje swjasak. Žnjowy dżakny žwjedżeń je wschak wjeżely žwjedżeń. Bóh je nam sažo wschědny khlěb dał na zyłe lěto. Dżenž k wjeżelosczi psched žwoje wobliczo naž sawoła. Haj, wjeżelcże žo, so scże domkhowali Boże žohnowanje do žwojich brożnjow, wjeżelcże žo, so běsche wascha próza sapłacżena, wasche staroscże rospróschene, wasche nadżije dopjelnjene. Ale nascheho wjeżela najhłubscha pschicżina a najwyschschi synk je to, so je žo to wschitko stało psches Božu wulku dobrotu.

Kak Bóh je jara dobrocżiwy!
Tež jeho nochzu sapomnicž!

Wo žni.

Chzemy spěwacž z radoscżu
Bohu Knjesej, we wyšokosczi!
Wohlecże joh' dobrotu!
Sažo w žwojej scżedriwosczi
K naschej cżělnej potrjebje
Rjane žně nam wobradżi!

Póznaj, žyła kscheścżijanska,
Boże skutki tu na žwěcże,
Bóh žo njej bjes žwědczenja
Wostajił, tež w tutym lěcże!
Hlajcże, jeho dobrota,
Naž jow wschudże wobdawa!

Ach, kak dżiwnje nažryczi,
Bóh tón Knjes wschě cžłowiske dżěcżi!
Wón žam je, kiž sežiwi
Wscho schtož žiwe je na žwěcże.
Saprahnycž wschak njesechze
Žórko Božej žmilnoscże!

Shibujmy tuž koleni
Nětk psched Božej majestoscżu,
Běrmy, schtož nam wobradżi
S jeho ruki z dżakownoscżu!
Tež ptacžk, make stworjenczko,
Boha cżesczi spěwajo.

Ale cżłowiska wutroba,
Je tež žama druha rola,
Hdżež tón Knjes žam rožywa,
Sswoje žkowo. Spomńcże tola,
Kajki płód jow narosczże,
Hdyž cżaž žnjowy pschischoł je.

A tuž pschi wschej radoscżi,
Njesabudźmy tola ženje
So we žmjertnej hodżinje,

My tež b'dźemy pożyczeni!
Budźe duscha hotowa,
Hdyž nasch kónz žo pschibliža?

Wótcže, žmil žo nad nami!
Twoja žwěra wjedź naš duzy,
So dom byli skhowani
Jako žnopy po wschej prózy
A we twojim kraleſtwje,
Žnjowy žwjedźeń žwjecźili! H. B.

Sa wólbnu njedźelu.

Koho wolicź? Tuto praschenje je tež nam stajene. Je cźežko wotmolwicź, a saž: njeje cźežko wotmolwicź. Cźežko je wotmolwicź, dokelž nochzemy nasche kopjeńko sa agitaziju někajkeje strony wužicź. Cźežko njeje wotmolwicź, dokelž žo sa evangelskeho kschesćijana, sa evangelsku kschesćijanku žamo wot žo rosumi, so wola mužow, žony, kotsiž žu evangelszy a chzeja tež žwoje evangelske wusnacźe sastupowacź w partaji, w politiskim a hospodarskim žiwjenju. Kotra partaja to nětk ma tajke rosžudne evangelske wožoby a kotra partaja staji žo tak zyle pod tu saždu, so nabožina, so evangelska wěra je wjednik a žudnik? Pschi tutej wólbje njeje cźežko, pokasacź na mužow a žony, kotsiž k 1. dozyła njetworja žanu partaju w dotalnym swucźenym smyślu, kotsiž k 2. wysche wschěch politiskich a hospodarskich praschenjow a wysche wschěch saždow a swjasankow portaje stajichu evangelsku wěru a saždy evangelija. To žu mužojo a žony se 17. liscźiny, kotraž žo mjenuje: Evangeliſchſozialer Volksdienſt (Evangelische Bewegung.)

Cźi evangelszy wolerjo, kotsiž evangelsku wěru wysche partaje a politiki a hospodarstwa stajeja, cźi evangelszy wolerjo, kiž žu pschežwědcženi, so nam a ludej a krajej nihdźe druhdźe žem trajaza pomoz njepschińdźe, khiba s evangelija, s wěry, s nabožiny, cźi evangelszy wolerjo, kotsiž hacž žem žo sa žanu partaju njerosžudźichu a cźi, kotsiž hacž žem liwzy abo samjersani domach wostawachu a njewolachu, cźi maja tu składnosćź wolicź. A niz jenož składnosćź, woni maja dozyła pschižłuschnosćź wolicź. Niczo žo na sastojnikach a žłužomnikach njepyta hacž so budźa žwěrni namakani, prajesche nam Boże žłowo tydźenja. Sswěrny žłužomnik a sastojnik Jesušowy ma žo runje tež pschi tajkej rosžudnej wólbje sjewicź žwěrny a žo postaracź s wólbnej papjerku wo to, so to s wěru, s nabožinu w kraju, ludu, stacźe do prědka dźe a tak s ludom a se statom žamym; to žłowo žłužomnik w tydźeńſchej epiſtoli réka tola najprjedy wotmachować bycź, wješłowacź a łódź — łódź Khryſtušoweje zyrkwje — do prědka hnacź; a wón ma žo postaracź s wólbnej papjerku wo to, so w kraju a ludu žu wschitzy sastarani s tej jědźu, s tym picźom, kotrež duschu a tak zyłeho cźlowjeka kschewi wožebje tež w tajkim horzym cźasu cźežkeho běděenja; to žłowo sastojnik w tydźeńſchim tekscźe rékasche tola akonom; to bě dohladowazy sastojnik kubła, kotryž mějesche žo tež sa to staracź, so mějachu wschitzy na tym kuble jěscź a picź. — A to jene drje njetrjebamy wožebje wusběhowacź: schtož wo mužiskim płacźi, płacźi tež wo žónſkej. My mamy wukupicź a wutrjebacź tón cźaž. A tutón nasch cźaž da žónſkim to prawo wolenja a tuž maja wone tež tu pschižłuschnosćź, wolicź!

My mamy sa žwoju pschižłuschnosćź w tutym smyśle wotmolwicź na to wschelako nam stajene praschenje: Koho wolicź? My wusnajemy, a to tu dźenž niz prěni krócź: Wono njeńdźe w tym wulkim wojowanju, kotrež dale žaha hacž pśches Němsku, jenož wo hospodarske a politiske praschenja. Ně, w tutym wojowanju, kotrež pśches zyku semju howri, dźe to wo rosžadźowanje dweju žwětanahladow, dźe to wo to, hacž wěra a nabožina dobudźe abo hacž njewěra a bjesbóžnosćź, hacž Khryst a jeho kraleſtwo dobudźe abo Antikhryst a jeho cźěmna móz. A tuto wojowanje je tak wulke a tak rosžudne hižo a te dotal wužiwane brónje — my měnimy: partaje a sažady partajow a waschnje zyłeho partajskeho dźěła, wojowanja a žiwjenja — žu tak pschetrjebane, so s nich nam pomoz a wumóženje njepschińdźe, njemóže pschińcź.

Nam je zyle nusne, žo cźiscźe snowa orientowacź, s cźiscźe noweho stejnischcźa nowe wojowanje sapocźecź. Tuto stejnischcźo réka: Nabožina, kschesćijanska wěra, evangelij najprjedy a wyschsche wscheho a potom wscho druhe!

Pod tutym pschežwědcženjom wola a wschitzy, kiž žu se žamžneho pschežwědcženja. A k tomu žo njech pschisamknu wschitzy cźi kschesćijanszy wolerjo, kotsiž hacž žem njewolachu abo dźenža njewjedźa, koho wolicź!

Auguſtinus.

(Pokracźowanje.)

Tydźenja žmy pokasali wobras Auguſtina. Na nim wohlada jeho w biskopskim ornacźe. A wón bě tež biskop. W lěcźe 395 da jeho žebi Valerius, biskop w měscźe Hippo, sa žobubiskopa wuswolicź, a to tohodla, dokelž bě žebi tam se žwojim skutkowanjom bórsy wulku nahladnosćź dobył. A bórsy dosta wón se žwojim móznym duchom wliw na zyku afrikansku zyrkej a psches tutu na zyku wjecźornu zyrkej.

Runje tehdy bě w młodej kschesćijanskej zyrkwi cźaž haereżijow, t. r. cźaž wotschcźěpjeńkow, sektěraŕstwa, cźaž, we kotrymž měješe młoda zyrkej w mucźenju a měscheńzy žwěta nahladow a wěryměnjenjow pokasacź, hacž samóže evangelijon cźisty wukhowacź. A so je to kschesćijanska zyrkej tehdy samohła, je wožebje tež Auguſtinowa saždužba. We wschelakim dopomina naš tamny cźaž wokoło lěta 400 na nasch cźaž. Tež nětkle žo wscho mucźi a měscha a sektow je tu jich wjaz hacž doscź. Hdyž žo bliže s nimi saběrasch, namakasch, so hižo w Auguſtinowym cźažu podobne žamowólne wukładowanja evangelija žo rosschěrjachu, kajkež dźenžniſchi dźeń je pola sektow namakasch. A so žu tajke sektiraŕske myślicźki hischcźe starsche, hacž s Auguſtinoweho cźaža, to tón wě, kiž Nowy Sakoń, wožebje Pawołowe listy, žwěru cźita. Mjes tymi, s kotrymiž měješe žo Auguſtinus běděicź, běchu tak mjenowani Donatiſtojo, Arianszy, Polagianszy, Semipelagianszy a cźi hižo naspomnjeni Manichaeojo, wo kotrymiž w 35. cźišle něschto napišachmy.

Wobhladajmy žebi tute wotschcźěpjeńki abo haereżije trójku bliže.

Donatiſtojo nastachu we wadźenzy, kotraž žo 311 w afrikanskej zyrkwi naschkara pschi wólbje biskopa Caeciliana we měscźe Karthago. Tutu wólbu měješe tón dźěl kschesćijanow sa njeprawu a ju njepschipósnawasche, kotrychž móžemy sahorjeńzow — Schwarmgeiſter — tamneho cźaža mjenowacź. Kóždy cźaž tajkeho duchowneho nowonaroda, kaž to pschedewschěm kschesćijanska wěra bě, wupłodźi sahorjenje, kotrež žo pola toho abo tamneho na wopacźne pucźe sabłudźi. My wěmy tola, kak horzo je žo Luther s tajkimi sahorjenzami běděicź měł. Zyły tydźeń je dźeń pospochi pschecźiwo nim prědował. Wožebite snamjo tamnych sahorjeńzow bě, so žo k martraŕstwu cźischcźachu, so martraŕstwo pytachu. Tuto hibanje pschecźiwo nowemu karthagiskemu biskopej stejesche wožebje pod wjedniſtwom biskopa w Casaenigrae w Numidiskej, kotryž Donatus rékasche, a druheho wjednika, kotryž bu posdźischo

biſkop w Karthagu a tohorunja Donatus rěkaſche. Po poruczʒnoſczi kěʒora Konſtantina mějeſche romſki biſkop tutu afrikanſku wadʒenzu rosrißacź. Wón ʒo ſa biſkopa Caeciliana wupraji, tohorunja teʒ zyrkwinſki konzil. Tola Donatiſtojo woſtachu pſchi ʒwojich wobſtórʒbach pſcheczíwo njemu. 316 jednaſche kěʒor ʒam ſ wjednikami partajow a rosßudźi ʒo tohorunja ſa Caeciliana. Jako ʒo Donatiſtojo teʒ jeho rosßudej njepodwolichu, da wón jim jich Boże domy ſamknycź a pózła jich biſkopow do wuhnanſtwa; tola 321 ſběhny kěʒor ſaʒo tute ſakonje pſcheczíwo Donatiſtam; wuſnam Donatiſtow bě jich kruty nahlad wo kſcheſczíjanſkim waſchnju, wo kſcheſczíjanſkich poczinkach, wo woßadnym porjedźe. S tutoho ſtejniſchcźa běchu woni teʒ pſcheczíwo Caecilianej ſakroczíli. Kěʒor Conſtans pak ſaʒo wótrje ſ nimi ſakhadźeſche a ſbudźi ſ tym wſchelake njelube a ſtraſchne ſjewjenja w Afriʒy. Donatiſtojo ʒo tam mjenujzy ſjednoczíchu ſ wokołoczahazymi aſketami abo putnikowarjemi, kotſiʒ kſcheſczíjanow namołwjachu, pſcheczíwo njedobrym mozam wojowacź a njeměr do kraja pſchinjeßechu. To bu nětko hórje. Tuʒ bě ſtat ſnowa nuſowany, ſakroczícź. Tola poraʒeni woni njebuchu; to hakle ʒo Auguſtinej poradźi. Tutón jich pſchewinny ſe ʒwojimi ſpißami a ſ wulkej disputaziju, kotraʒ ʒo w měſczе Karthago wotmě a tſi dny trajeſche. Po tutej wupraji kěʒorſki kommißar, ſo ʒu Donatiſtojo pſchewinjeni. To bě w lěczе 411. Tola dyrbjeſche ʒo ſtat hiſchcźe wſchelako ſ nimi ſaběracź. Tuta ſekta ʒo teʒ tohodla hiſchcźe njeſhubi, ale woſta, doniʒ njebu hromadźe ſ katolſkej afrikanſkej zyrkwju pſches Vandalow a Arabow ſniczena.

Tuto dołholětne a wótre wojowanje katolſkeje zyrkwje ſ Donatiſtami je to prěnje wulke wojowanje wulkeje zyrkwje ſe ſeparatiſtami, ſ wotſchczěpjeńkami. Pſchi nim ʒo mjes druhim rosriʒa to praſchenje, hacź ma wukonjenje ſakramenta płaczíwoſcź, byrnjeʒ by doſtojnoſcź měſchnika njedoßahała a dwělomna była. To wotmołwjenje bě a je: Haj. Wukonjenje ʒwjateho ſakramenta ma teʒ tehdy ʒwoju poknu płaczíwoſcź, ſa toho, kotryʒ ʒwjaty ſakrament wuʒiwa.

Dalſche mjenowane wojowanje Auguſtina bě to ſ Arianſkimi. Arianſka ſwada bě to prěnje dołholětne a rosßudne wojowanje, kotreʒ w ſtarej zyrkwi wojowachu wo wucźby zyrkwje, a to wo ſakkadne wucźby, wo tym, ſchtoʒ zyrkej wucźi wo Boſy, wo Bohu Wótzu a Bohu Ssynu. Wudyrjenje tutoho rosßudneho wojowanja je 313 ſawinował presbyter abo woßadny ſtarſchi Arius w egiptowſkim měſczе Alexandria. Wón wucźeſche wo Bożim Ssynu hinak hacź jeho biſkop Alekſander; Arius měnjeſche, ſo njeje Jeſuß Khryſtuß Wótzej runy, ale jemu jenoʒ podobny, ſo je wot njeho ſtworjeny, ſo je takrjez Boże ſtworjenje, kotreʒ je bycźe mjes Bohom a cźłowjeſtwom. Jemu napſcheczíwo ſtupi woßebje tón tohorunja pſches tuto wojowanje ſnaty Athanaſius. S zyłym wojowanjom mějeſche ʒo teʒ ʒławna a teʒ hewak ſnata zyrkwina ſhromadźíʒna w měſczе Nicaea w lěczе 325 pod kěʒorom Konſtantinom ſaběracź. Arianſzy buchu ſa pſchewinjenych wuprajeni, tola ʒo woni njepoddachu, teʒ niz, jako 336 Arius ſemrě. W rańſchej zyrkwi knjeʒeſche bóle jich myßl, we wjecźornej tamna. S toho naſtachu wulke njedoſtatki. Synody ʒo w rańſchej a wecźornej zyrkwi powołachu a jena tu druhu ſacźißny, ſakła, kaʒ woßebje 343 ſynodźe w měſtomaj Sardica a Philippopolis. Arianſzy ſkónczńje do wſchelakich wotdźělenjow rospadźechu, kotreʒ ʒo mjes ʒobu wadźachu. Dźěl ſ nich ʒo bóle k wjecźornej zyrkwi a jeje w Nicaea wobkrucźenym wucźbam khileſche. Skónczńje bu dobywanje wjecźorneje zyrkwje a jeje wucźby na konzilu w Konſtantinoplu 381 ſwěſczeńe. Tola wobſtałe ʒu Arianſke wucźby hiſchcźe dołho. Auguſtin je ʒo ſ nimi bědźicź měł. Něſchto woßebite je, ſo ʒu wſchelake germanſke a hewak europiſke ludy hiſchcźe lětſtotki dołho arianſke wucźby ſakhowałe. To bě wſchudźom tam tak, hdźeʒ běchu ludy evangelijon wot rańſcheje kſcheſczíjanſkeje zyrkwje doſtałe. (Pokracźowanje ſczěhuje.)

Zyrkej a ſtat.

S **Pruſkeje.** Wſchelake nowiny rosprawjachu wo tym, ſo je wucźinjenje mjes pruſkim ſtatom a evangelſkej zyrkwju hotowe a ſo je jenoʒ hiſchcźe trjeba, jo podpißacź. Tomu pak tak njeje. Je hiſchcźe ważnych praſchenjow, wo kotrychʒ ʒo njejßu hiſchcźe dojednali. So to njejßu, njeje wina evangelſkeje zyrkwje. Ssnadź dyrbjachu wopacźne powjeſcźe teʒ něłak ſa wólbnu propagandu ʒłużicź.

Khina. So Khina pod dołholětnym ſnutſkownym wojowanjom cźerpi a teʒ pod wliwom ſowjetruſkich myßlow, wo tym ʒmy cźaſczíſicho ʒłyſcheli a cźitali. Pſchi wſchěm tym pak njeje tam dźěło kſcheſczíjanſkeho mißionſtwa ſaſtało, hacź runje teʒ powěſcźe pſchikhadźachu, kotreʒ wo tym powjedacź wjedźachu. W Khinje je na 263 mißionſkich ſtazijow. S tutych je hacź ʒem 197 ſtazijow ʒwoje rosprawy wo ſańdźenołětnym dźěle ſapóßłało. S tutych ſhonimy, ſo bu jich 3571 we ſańdźenym lěcźe wukſchcźenych, hacźrunje mějachu kſcheſczíjenjo pod pſcheſcźěhanjom cźerpicź.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Porjedźeńki. S 36. cźißła mamy tu wſchelake ſmyleńki porjedźicź. Str. 142, 2: Hacź runje njebě 374 hiſchcźe wukſchcźeny, bu tola ſa biſkopa wuſwoleny — mjenujcź Ambroſius. — ſtr. 143, 1: Němſke pſchißłowo ma pſchekoſene rěkacź: Wucźěriſch-li wěru ſ durjemi won, pſchiléſe pſchiwěra ſe woknom nuts. — ſtr. 144, 1: W Khinje njejßu kſcheſczíjanſke „tekſty“, ale kſcheſczíjanſke „zyrkwje“ do ſjawneho konflikta ſ wyſchnoſczu pſchiſchłe, dokelʒ tuta na tym wobſteji, ʒo měcź po nowym wukaſu, kotryʒ ſadźěwa, ſo maja mißionſke ſjednoczeńſtwa w ſchulach nabożne roswucźowanje.

Do ʒnjowych dźakných ʒwjedźenjow pſchikhadźeja ſrudne, ſtyſkne powjeſcźe wot ranja a wot wjecźora. Wichoriſka ſniczichu w Amerizy daloke krajiny a jich płody a domy a ſtatoki a wßy a měſta a morichu a ſranichu tyßazy cźłowjekow. We Indiſkej rubi wulka woda 100 000 cźłowjekam bydlenje a pſchebytk a pſchinjeßy ſapuſcźenje a ſniczenje na hona, wßy a měſta. A my tu? A naſche hona? A naſche domy a ſtatoki? Njeje to tu domach a tam wonkach w dalokoſczi lutych pſchiczinow, ʒo dźakowacź, ʒo dźakowacź ſ wutrobu, ſ ertom, ſ ruku? Dźakujemy my ʒo to tak?

Do Augsburga pſcheproſchuje ſjednoczeńſtwo „Lutheriſches Einigungswerk“ na ʒwój hłowny ſjeſd a na ʒwoje ʒwjatoczne ʒobuʒwjecźenje Augsburgſkeho wěruwuſnacźa. Njedźelu 21. ſeptembra ʒo tute ʒwjatoczноſcźe ſapoczну ſ Bożimi ʒłużbami a 25. ſeptembra wjecźor ʒo ſkónczа ſ Bożej ʒłużbu wobſamknjenja. Podpißał je tuto pſcheproſchenje naſch ſakſki krajny biſkop D. Jhmels, kiʒ je preſidenta ſjednoczeńſtwa. Mjes druhimi dalſchimi podpißmami namakaſch evangelſkich biſkopow Schwediſkeje, Finiſkeje, Hanoverſkeje a profeßorow a druhich ſe wſchelakich krajow. Hdyʒ je tuto jubilejne lěto lěto wſchěch evangelſkich, je wono woßebje tola lěto Lutherſkich. A tohodla bjes dźiwa, ſo tuto ſjednoczeńſtwo, kotreʒ chze wſchěch Lutherſkich jednocźicź, teʒ woßebje hiſchcźe tam we hiſtoriſkim Augsburgu ʒwjecźi tutón jubilej, pſchepołożiwſchi ʒwój hłowny ſjeſd do tuteho měſta.

Cźišło 38

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbſke njedźelſke łopjeno

W Budyſchinje 21. ſeptembra 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farař Wyrgacz w Noßaczizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez Inihicźiſchcźerńnje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa kóždu ßobotu a płaczi ſchtworczlětnje 108 ńotnych pjenjezkow

14. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Fil. 3, 12—16.

Mjes wſchitkimi kſcheſcźijanami je drje japoſchtoł Pawoł najlěpſchi, najwjetſchi. Kak je wón ßwojeho Sbóžnika luboważ, kak twjerdźe je wón w ßwojej wěrje do njeho ſtejał, kelko je wón dźěłał w ßłużbje ßwojeho Knjeſa, kelko duſchow je ſa njeho dobył, kelko woßadow je wón ſakožił, kelko je wón jich dla cźerpił, hanjenje a wußměſchenje, puki a jaſtwo! A tola wuſnaje wón wot ßo — a to, jako ßo jeho ſeńſke žiwjenje ke kónzej pſchibližowa —: „Niz jako bych to ßame hižom ſapſchijał abo hižom dokonjany był, ja honju pak ſa tym, ſo bych jo ſapſchijał.

Schtó bjes nami ßmě ßo ſ japoſchtołom Pawołom pſchirunacź. Schtó je jemu runy. Cźim bóle pak dyrbimy wopomnicź, ʼk cźemu wón naß dźenßa napomina.

Hońcźe pak ſa tym, ſo dokonjeni budźecźe!

W hóřſkim prědowanju praji tón Knjes: „Wy dyrbicźe dokonjeni bycź, runje tak tež waſch Wótz w njebjeßach dokonjeny je. Matth. 8, 48 a w ßwojej wyſchſchiměſchniſkej modlitwje, kotruž je wón ſpěwał w nozy, w kotrejž bě pſcheradźeny, na jutry do ſahrody Gethſemanej, proßy wón ſa ßwojich wucźobnikow, ſo by wón w nich był, kaž je Wótz w nim, ſo bychu dokonjeni byli, Jan 17, 23. A ßwjaty Pawoł piſche w 1. liſcźe na Timotheja, 3, 17: So by Boži cźłowjek dokonjany był, ʼk wſchemu dobremu ſkutkej hotowy. S teho póſnajemy, ſo dyrbimy dokonjeni bycź a ſo mamy ſe wſchitkimi ßwojimi mozami ſa tym honicź.

Ale ſchto rěka, dokonjany bycź? Něchtóžkuli ßebi myßli, ſo dyrbi kſcheſcźijan tak daloko pſchińcź, ſo wjazy ſhrěſchecź njemóže, ſo nima hrěch ſyła žaneje mozy wjazy na nim; ſo ſpytowanje jeho duſchi wjazy ſchkodźicź njemóže. Ale pſcheczíwo tutemu měnjenju ßwědczi jaßnje ßwjate pißmo. Sswjaty Jan piſche 1, 8: Je-li ſo prajimy, ſo žaneho hrěcha nimamy, ſawjedźemy ßo ßami a prawda w naß njeje! A my wuſnajemy w 5. próſtwje, ſo wſchědnje wjele ſhrěſchimy a w 4. hauptſchtuzy, ſo dyrbimy ſtareho Hadama pſches wſchědne roskacźe a pokutu potepicź. Ně, tak daloko nichtó tu na ſemi njepſchińdźe, ſo wjazy njehrěſchi.

Ale ſchto rěka: dokonjany bycź. Pawoł je ßam nam prajił: Wón piſche: „Niz jako bych to ßam hižom ſapſchijał, abo dokonjany był.“ „To ßame“, ſchto to je? Pawoł je runje wo tym rěczał, ſo je wſchitko ſe ſchkodu a ſa howno měł, ſo by Khryſtußa dobył a w nim namakany był. Tuto towaŕſtwo, tuto ſjednoczeńſtwo ſ Jeſußom, njeje wón hiſchcźe doſcź twjerdźe ſapſchijał, hiſchcźe hłubſcho dyrbi wón do njeho ſaroſcź, hiſchcźe krucźiſcho ßo ſ nim ſawjeſcź, wón chze a dyrbi hiſchcźe jemu podobniſchi bycź, Jeſuß dyrbi jeho bóle wobknježicź, jeho myßle, ſkutki, jeho cźinjenje a woſtajenje. Jeſuß dyrbi pſchezo bóle w nim žiwy bycź. Cźim bóle ßo ſtanje, cźim dokoniſchi wón budźe. A tak je tež pola naß. Cźim krucźiſcho ßo ſ Jeſußom ſamjeſujemy, cźim dokoniſchi budźemy.

Abo kak móžemy ßo ſ Jeſußom ſawjeſcź. Niz ſe ßwojeje mozy. Ale Jeſuß dyrbi naß prjedy ſapſchimnycź. Tak praji Pawoł w naſchim tekſcźe: „ſo ßym wot Khryſtußa Jeſußa ſapſchijaty.“ W tutej hodźinje pola Domaſkona je ßo to ſtako. A tež pola kóždeho wot naß.

Jeſuß je naß ſapſchijał, prěni krócź pſchi naſchej kſchcźenizy

a potom huſto w naſchim ſiwjenju. Ale na tym njeje doſcź Hlej, nĕchtó je do rĕki padnył a je w ſtraſche, ſo ßo potepi, nichtó dźe nimo, widźi jeho nuſu, poſkiczi jemu ruku, pſchimnje jeho a chze jeho wukhowacź. Ale tón we wodźi dyrbi też jeho ruku ſapſchimnycź, a twjerdźe dźerżecź, njeßmĕ ju puſchczicź, njeßmĕ ßo wobaracź, dyrbi wſchitko cźinicź, ſchtoż tu jemu praji. Jeſuß chze naß wukhowacź ſ hłubokeje rĕki hrĕchow, kotreż naſchu duſchu do wĕcźneho ſkónczenja wjedźe. Wón je naß ſapſchijał, ale my njeßmĕmy jeho ruku wjazy puſchczicź, dyrbimy ju twjerdźe dźerżecź, pſches zyłe ſiwjenje, hacź je naß wukhował na brjóh wĕcźneho ſiwjenja. Pawoł je to cźinił. Wón je, po tym, ſo bĕſche Jeſuß pola Damaskona ſapſchijał, jeho ruku twjerdźe dźerżał, je pſchi nim woſtał, pſches nucźenje je ßo wot njeho wotwjeſcź dał, ale je ſa tym honił, je ßo ſe wſchitkimi ßwojimi mozami prózował, ſo ßo ſ nim pſchezo krucźiſcho ſawjeſuje, ſo by jemu pſchezo podobniſchi a ſ tym pſchezo dokonjeńſchi. A my? Ssmy my wukhowazu ruku naſcheho Sbóżnika, ſ kotrejź je naß ſapſchimnył, twjerdźe dźerżeli, ßmy my ßo wot njeho wobknjeżicź dali, ßmy my jemu podobni, ßwĕcźi wón ßo ſ naſcheho ſiwjenja, ſadźerżenja, ſ naſcheho cźinjenja a woſtajenja? Hladajmy do ßwojeho ſiwjenja. Jeſuß njeje ßo ženje ſtaral, ale je ßo ſtajnje na to ſpuſchcźił, mój Wótz lubuje mje a budźe mi dacź, ſchtoż potrjebam. A my loḥzy a huſto dawamy ßo wot ſtaroſcźow wobknjeżicź! Jeſuß je wſchitkich lubował a je wſchĕm, kiž pomoz potrjebachu, pomhał a dobrotu wopokaſał. A my, kak huſto je naſcha wutroba ſymna, twjerda pſcheczźiwo bliżſchemu, kak huſto ßmy ßebicźiwi a pytamy to ßwoje. A w cźĕßnoſcźach. Kak wjele je Jeſuß cźerpicź dyrbjał! Ale ženje njeje ßo praſchał: ſ cźim ßym to ßebi ſaßkużił, kak móże Bóh to pſchidacź? ale je ßam w Gethſemane ßo modlił: twoja wola ßo ſtań. A my: Kak bórſy my morkotamy, hdyž Bóh nam kſchiž napołoži, ale naß hinak wjedźe hacź my chzemy. Kak cźeźko nam padnje, ßo do Bożeje wole podacź. Ach ßadyn jenicźki wot naß njeje hiſchcźe Jeſußej podobny. Wjele nam pobrachuje, ſo ßmy dokonjeni. Kóżdy dyrbi ſ Pawołom wuſnacź, niz jako bych to ßamy hižo ſapſchijał abo dokonjany był. Ale runajmy ßo jemu też w tym, ſo ßebi prjódkwoſmjemy, a honju ſa tym, ſo bych jo ſapſchijał.

Hońmy ſa tym, ſo budźemy pſchezo dokonjeńſchi. Pawoł dawa nam k tomu dobru radu. „Ja ſapomnju, ſchtoż ſ poßleda je.“ Ach, my huſto ſapomnimy, ſchtoż njeßmĕmy ſapomnicź, kaž na pſchikład: Boże dobroty, tak, ſo ßo jemu njedźakujemy a my njeſapomnimy, ſchtoż dyrbimy ſapomnicź, na wſchĕ kſchiwdy, kiž ßu ßo nam ſtałe. Na cźo myßli Pawoł tu, hdyž piſche: „ja ſapomnju, ſchtoż ſ poßleda je?“ Ssnano na ßwoje hrĕchi? Nĕ, na to njeje ženje ſapomnił, ale je hacź do ßwojeje ßmjerćźe ßo ſady prĕnjeho, najwjetſcheho hrĕſchnika mjenował. Nĕ, wón ſapomni na to, kak daloko je wón jo pſchinjeßł w ßwojim prózowanju wo ßwjecźenju, wo ßwojim honjenju po dokonjanoſcźi. Na to njecha wón myßlicź, jeho heßło je: pſchezo dale, pſchezo lĕpſchi, pſchezo dokonjeniſchi! A tak cźinimy też my. Ach njepomyßl ßebi na to, kak daloko ßy pſchiſchoł na pucźu do njebjeß, njepſchirunajmy ßo ſ druhimi, kotſiž njeißu tak daloko kaž ty. Lóhzy ßo ſtanje, ſo budźeſch ßam ſa ßobu ſpokojeny, ſo pſchеſtanjeſch, bĕžecź a ßo bĕdźicź a ſo padnjeſch. Nĕ, hoń k temu wottyknjenemu kónzu, ſa tym darom, kotreż pokaże ſa njebjeſke powołanje w Khryſtußu Jeſußu, to je wĕcźna ſbóżnoſcź. Sa tej hoń, napinaj wſchitke ßwoje mozy, ſo ju doſtanjeſch. Jene je nuſne, jenoż ſbóżny, jenoż ſbóżny! Ja chzu dźĕkacź, ßwĕru dźĕkacź, ſo ja ſbóżnoſcź mam. Hamjeń.

Budź, ßwĕrny Knjeże, khwaleny!

Hłóß: Budź dźak, cźeſcź, khwalba Wjerſchnemu.

Budź, ßwĕrny Knjeże, khwaleny,
Wot ßwojoh' luda wſchudźom,
Ssy cźinił wjele dobroty
Nam khudym, hrĕſchnym ludźom
Cźeſcź wſchitka wĕcźnje twoja je,
Cźi wutroba ßo dźakuje,
Cźeſcź, khwalba, dźak budź tebi!

Budź, ßwĕrny Knjeże, khwaleny,
O wulka móz ty Boża.
Knjes wſcheho mózny wĕcźnje ßy.
Hród ßylny, ſkała ſboża!
Ty prĕniczki wſchĕch ſtworjenjow,
Du k tebi, a ſ jich wutrobow
Sso tebi khwalba ſpĕwa.

Budź, ßwĕrny Knjeże, khwaleny
Wot wſchĕch, kiž tebje ſnaja!
Sa kotrychž ty Knjes, Sbóżnik ßy,
Kiž tebje lubo maja,
Cźi pſchińdu, ßo Cźi dźakowacź;
Ty, Knjeże, chzył jich żohnowacź
Po duſchi a po cźĕle.

Budź, ßwĕrny Knjeże, khwaleny,
Ssy dał nam ßwoje ßłowo;
Daj do duſche a wutroby
Nam twojoh' Ducha ſnowoh'.
Pſches ßwĕtło evangelija
Njech wĕra roſcźe, płody da
Sa wĕcźne żnĕ w njebju.

Budź, ßwĕrny Knjeże, khwaleny,
Sa twoju ßmilnoſcź, hnadu,
Stwoŕ nowe, cźiſte wutroby,
Nam njedaj ty pſchińdź k padu,
O njedaj nam pſchińdź k hanibje
Pſchez' bliże wjedź naß k ſbóżnoſcźi;
Sso Knjeże ßmil nad nami.

Budź, ßwĕrny Knjeże, khwaleny,
Ty ſbóżnje wodźiſch ßwojich!
Ta wĕcźna luboſcź ßama ßy!
Sdźerż mje, wſchĕch lubych mojich,
Nam cźĕło, duſchu wobarnuj,
Se ßwojim ßwĕtłom roßßwĕtluj
Naß wumoż wot wſchoh' ſkeho.

Budź, ßwĕrny Knjeże, khwaleny,
Wſcho k tebi horje hlada.
O wußłyſch ſprawne modlitwy,
Budź ſnami twoja hnada.
Njech duſcha naſcha tebje ma!
Tak woprawdźe je ſbożowna.
Cźiń ſ nami wſchitko derje. J. W.

Auguſtinus.

(Pokracźowanje.)

Pelagianſka ſwada zyrkwje, do kotrejež Auguſtinus ſapſchimny, ſaſbĕże ßo runje w Auguſtinowym cźaßu. Mjes tym ſo tamnej ſwadźe ſ Afriki pokhadźeſchtej, bĕ to ſ tutej runje zyle hinak. Britiſki mnich Pelagius ju ſawinowa. Ale

wudyriła je tuta ſwada też w Afriży, hdźež bě Pelagius w lěcże 411 pſchiſchoł. Jeho pſchewodźeſche Coeleſtius ſ Roma, kotryž bě ſ nim jenajkeho pſcheßwědźenja. A tuto bě hinajſche hacž Auguſtinowe. A tuž tam w Afriży ſ Auguſtinom ſraſyſchtaj.

A ſchto wucżeſche Pelagius? Wón wucżeſche woßebje hinak wo herbowanym hrěchu: Hadam je jenoż ſa ßebje něſchto ſawinował; kóždy cżłowjek je pſchi narodże tajki, kajkiż bě Hadam do hrěſchneho pada. S toho ſcżěhowaſche wěſo pſchipoßudżowanju Jeſußoweho ſkutka a wumoženja něſchto druhe hacž po Auguſtinowej wucżbje. Coeleſtius bu 412 ſ zyrkwje wuſamknjeny. Pelagius bě ßo mjes tym do Jeruſalema k biſkopej Janej podał. Jemu ßo poradźi ßynody rańſcheje zyrkwje pak pod Auguſtinowym wliwom jeho wucżbu ſatamachu. Romſzy biſkopojo a kěžor ſakrocżichu tohorunja. Kěžorowe — bě to kěžor Honorius — poſtupowanje wěz roſßudźi; wón wuhna 418 wſchěch Pelagianſkich do wuhnańſtwa. W lěcże 431 ſatama konzil w Epheſu hiſchcże ras Pelagianiſm. S tym wſchak wón njebě ſniczeny, tola pak k ſniczenju ſaßudżeny. Dołho ſdżerża ßo wón trożku pſcheměnjenej a hłownej wucżbje bóle ſbliżeny pod mjenom Semipelagianismus — t. r. Poł — Pelagianismus.

Wſchelakeho ſ Pelagianißma a ſe Semipelagianißma je ßo, hacž runje bě mjeno Pelagia tamane, w katolſkej zyrkwi ſaměſtniko a tczi hiſchcże w jeje wucżbach. Tomu njeje też Auguſtinus dowobarał.

Hdyž tak wo tutych wſchelakich wotſchcżěpjeńkach piſßamy, chzemy też hiſchcże něſchto wo Manichaeach, ſ kotrymiž je Auguſtin też cżinicz měł, dodacz, hacżrunje jich hižo na ſtronje 139 naſpomnichmy. Manihaeismus je zyle něſchto druhe hacž Pelagianismus a ſchtož tu hewak mjenowachmy. Manichaeismus je nabożina ßama ſa ßo: Wón korjeni w ſtarobabylonſkich a buddhiſtiſkich a kſcheſcżijanſkich hiſchcże druhich myßlach a nahladach. Jeho ſakožeŕ je Manes abo Mani. Wo jeho żiwjenju njejßu ſakhowane powjeſcże jenajke, te ſ wjecżorneje zyrkwje powjedaja wo tym hinak hacž te ſ rańſcheje zyrkwje. Po powjeſcżach wjecżorneje zyrkwje je wótz tuteje wucżby Scythiamus, bohaty ſarazenſki pſchekupz; ſ cżaßa japoſchtołow. Wón ſawoſtaji ſchtyri knihi, kotreż ſkóncżnje wěſty Corbicius doſta; tutón je ſtudowaſche a pſchißwoji ßebi jich wucżby a wudawaſche je ſa ßwoje, ßo mjenujo Manes. S nimi doby ßebi nahladnoſcz pſchi perſiſkim kralowſkim dworje. Tutu pak ſaßo ſhubi, jako njemóżeſche khoreho prynza wuhojicz, kaž bě to ßlubił. Bu do jaſtwa cżißnjeny. Tam ſeſna ßo ſ kſcheſcżijanſkimi knihemi a wucżbami. Woßebje ſajimowaſche ßo ſa to, ſchtož bě tam wo parakletu, wo Sswjatym Duchu namakał. Wón wobſamkny, to ſa ßwoju wucżbu a ſa ßebje wutrjebacz. Wón cżekny ſ jaſtwa a wukhowa ßo na meſopotamſki hród. Tam wutwori a wutwari wón ßwoju nowu wucżbu a pytaſche ſa nju póßłow a to woßebje — mjes kſcheſcżanami. Tohodła bu pomjenowany, ſ kſcheſcżijanſkim biſkopom diſputaziju dżeržecz. W tutej podleża zyle ſe ßwojej nowej wucżbu. Bórſy po tym bu wot perſiſkich wojakow popadnjeny, po pſchikaſni perſiſkeho krala cżwilowany a morjeny; jeho wutykana koża bu wuſtajena.

Hinak wjedża rańſchozyrkwinſke powjeſcże wo ſakoženju noweje nabożiny powjedacz. Mani je był nahladny Perſiſki, kotryž ßo w Južnej Babylonſkej ſaßydli a ßo ſ wucżbu, kotraž tam korjenjeſche, ſaběraſche; mjenuja ju wucżbu Sabiſkich. 12 lět ſtary bě wón ſjewjenje měł, kotreż jeho ſa ſbudżerja noweje nabożiny poſtaji. S 24. lětom mějeſche jo ſnowa. Tuž ſapocża pſchi perſiſkim kralowſkim dworje tutu nowu wucżbu pſchipowjedacz. To bě w lěcże 242. Perſiſki kral pak njewoſta jemu pſchikhileny; tuž cżekny Manes do wukraja. Tam wudawaſche ßo ſa „poßoła wěrneho Boha“. — Něſchto podobne nadeńdżeſch nětkle też pſchi ſpiritiſtiſkej loži „Fanatra“. — Wón mějeſche mißionarow, kotſiž wěrjazych hromadżachu. Perſiſki kral ßo jemu ſaßo pſchikhili.

(Pokracżowanje ſcżěhuje.)

Zyrkej a ſtat.

Sserbſka krajna ßynoda mějeſche w poßlednich poßedźenjach też jednacz wo ſapodaczu kſcheſcżijanſkich ſtarſchich. Pſchi tym ßo wuja**ßni**, ſo ſtarſchi a druſy w ludu tak prawje njeroſeſnawaju rosdźěl mjes nabożnym roswucżowanjom. — Religionsunterricht — a mjes roswucżowanjom żiwjenjowědy — Lebenskunde. — Tuto poßlednje wopſchija też wſchitke nabożne praſchenja; to pak njeßmě ſtarſchich a druhich ſamylicz, ſo měnja, ſo to tola je nabożne roswucżowanje a ſo móża dźěcżi tak hodżiny ſa Lebenskunde wopytowacz. Ně, naſche dźěcżi, kſcheſcżijanſke dźěcżi ßłuſcheja do nabożneho roswucżowanja — Religionsunterricht. Dozyła, ſchtóž chze ßwoje dźěcżo konfěrměrowane měcz, dyrbi jo ßłacz do nabożneho roswucżowanja, — kotreż do tutych hodżin njekhodźi, njemóże bycz konfěrměrowane.

S **Duringſkeje** ſaßo ras něſchto, a to něſchto ſwjeßelazeho a pſchikładneho. Duringſki ßejm je dotal ſakonjowe nacżiſk ßwojeho miniſterija, kiž żada pſchemeněnjenje ſakonja wo wuſtupje ſ zyrkwje. Sakoń ſ lěta 1912 ma ßo woßebje w § 2 pſchemeněnicz a to tak, ſo nětk poſtaja: wuſtup ſ zyrkwje ma ßo

---

Konkordanza

abo ſapiß ſapocżatkow kěrluſchowych ſtucżkow
1 ſ nowych ßerbſkich ſpěwarkich.

Farař Richter.

Ach, wy hrěſchne dźěcżi	17,	6
Ach, Knjeże, ſtworicżelo naſch!	28,	9
Ach, mój najlubſchi Jeſußo	28,	13
Ach, njewſmi ßwoje ßłowo nam	54,	3
Ach, Knjeże, ſtudżeń hnady (a wſcheje dobrej' rady)	55,	6
Ach, Knjeże, ſpożcz nam ſłoty měr	58,	5
A chżeſch=li lětßa pſchipóßłacz	58,	7
A hłuchim pomhaj k ßłyſchenju	64,	4
Ach, kak ſaßlepjeni běchmy my do ßwětła ſkhadżenja	66,	2
Ale jako ſ wyßokoſcże pohlada k nam ſkhadżenje	66,	4
A ludam, kiž bě wobdała wſcha cżma a ßmjertna nóz	68,	3
A pohanjo, kiž khodżachu bjes bójſkoh' póſnacża	68,	5
A dżak cżi ſa to dawamy	68,	11
Ach, Knjeże, ßmil też na tych ßo	68,	12
Ach, kak hłowa cżernje noßy	73,	5
A mi ſe ßwojej ßwjatej krwju	77,	5
Ach, ty běſche ſapluwany	85,	2
Ach, ja njewěm tu a tam	96,	5
Ach, kak ja ßo wjeßelu	96,	12
A truba Bożoh' jandżela	102,	12
Ach, duſcha, kak by wurjez mohła	104,	6
Ach, wopłacz joho ſe ſrudnoſczu	104,	10
Ach, Jeſu, njewoſtaj mje tu	107,	6
Ach, ſdżerż naß, Jeſu	108,	3
Ach, rany, kiž cże ražuja	110,	2

pißomnje wosjewicź. Jenoż mandźelskaj a starschej se ßwojimi małolětnymi dźěćźimi ßmětaj shromadnje wustupicź. Wuprajenje wustupa ma też hakle płaćźicź, hdyż je ßo měßaz minył.

Wschelake s bliska a daloka.

„Konkordanza abo sapisk sapoćatkow kěrluschowych stućźkow s nowych ßerbskich spěwarskich", rěka napißmo dźěła, kotreż dźenßa sapoćznjemy wosjewicź. Sestajał je ju k. farar Richter-Obercrinitz, kotryż je ßo poskićźił, saßo wobschěrne dźěło sa naß Sserbow sćźinicź a nam tak sastup do spěwarskich a sdobom wuźiwanje spěwarskich położicź. Sapisk je drje jenoż po prěnim pißmiku rjadowany a složuje ßo po kěrluschowych cźißłach, tola pak wón dozpije ßwój saměr, nam pomhacź se sapoćatkom stućźki. Duchowni a wućerjo a też druhich doscź budźe drje tohodla dźaknje witacź tutu poskićeńku.

Wólbne dosynki. Wólbne wojowanje je wschelakore na ßwětko pschinjeßło a wotkryło. So hischcźe ludźo sabyli njeßu, ßebi wudma wschěch móźnych druźin nadawacź, bu nam snowa wobßwědcźene. Se saßadow jenotliwych partajow ßmy też wschelakeho nashonili, kak s kommunistiskeje strony, kotraż je něschto městnow s tych městnow, kotreż ma tutón ßejm wjaz hacź bywschi pschidobyła. My ßłyschimy mjes druhim: „Kóżdy kommunistiski sapóßłanz dyrbi s zyrkwje wustupicź." Kommunistiska strona Němskeje njecźerpi, so by někajkeho nabożneho abo idealistiskeho hibanja w njej było. Wona je pschećźiwo tomu, so stat někak nabožne sjednoćeństwa — zyrkwje — schkita." Ale to njesadźěwa, so cźi, kiž to praja, ßebi žadaja, so stat da 500 000 hr. sa saměry ßwobodnosmyßlenych — Freidenkerbewegung. —

Wólby ßu nimo. Ssu pschinjeßke pschekłapjenja, ßu sjewiske dobycźa a poraźenja. Hacź nowe sestajenje partajow, hacź tajke seßylnjenje nazionalsozialistiskeje partaje pschinjeße, to tak horzo wocźakowane polěpschenje a wumoźenje, budźe naß pschichod wucźicź, w kotrymź dyrbja partaje kaź lud pokasacź, hacź ßu na prawym pucźu. Pschichod pak też pokaże, so jenotliwi kaź partaje, kaź lud budźe podarmo sałožowacź a twaricź nowy lěpschi pschichod a trajaze sbožo tak dołho hacź njebudźe knjeźstwo a wjednistwo pschewostajicź duchej wěry a nabožiny a prawo dacź ßłowu Bożemu. Ja chzu wasch Bóh bycź a wy dyrbicźe mój lud bycź. Hacź s tuteho pscheßwědcźenja pokhadźa też to wobßwědcźenje, kotreż cźi dachu, kotsiž 14 sastupjerjow evangelskeho hibanja do ßejma póßłachu, a hacź ßo tuto pscheßwědcźenje a hibanje dale a bóle rosscheri, to budźe naß w runej měrje tohorunja pschichod wucźicź.

W Barcźe ßwjecźimy sa tydźeń, 15. njedź. po Sswj. Troj., ßwjedźeń Swonkowneho Missionstwa. Na to budź to dźenßa hischcźe ras pokasane a wutrobnje pscheproschene. Wón ßo sapoćznje w 2 hodź. se ßerbskej ßwjedźeńskej Bożej ßłużbu, na kotrejž k. farar Mjerwa-Bukecźanski předuje. Němske ßwjedźeńske předowanje smeje na scźěhowazej němskej ßwjedźeńskej Bożej ßłużbje Ketlicźanski prěni duchowny, k. farar Konik, kotryż je wjazy lět ßam na rańschoafrikanskim mißionskim polu nascheho sakskeho mißionstwa dźěłał.

W Drjeźdźanach ßwjecźi dźenßa a jutsje Sakske hłowne mißionske towarstwo ßwój hłowny ßwjedźeń. Dźenßa, 21. septembra, wjecźor w 6 hodź. budźe ßwjedźeńska Boża ßłużba a jutsje w 6 hodź. sjawna hłowna shromadźisna w towarstwowni na Zinzendorfowej drózy.

W Auerbachu běchu ßwěrni pscheceljo evangelskeje zyrkwje jubilej Augsburgskeho wěruwuznacza s tym poßwjecźili, so zyrkwinemu prjódkstejerstwu wjetschu summu pjenjes sa ważny wożadny nadawk pschepodachu pod mjenom „Augustanastiftung". Sapoćatk septembra bu tuto wustajenje wo wjetschi pjenjes powyschschene; tutón běchu duchowni eforije ßwojemu superintendentej wysch. zyrkw. radźe lic. dr. Kühnej wěnowali.

Bayerska je po měnjenju jich wjele nimale cźisćze katolska. So tomu tak njeje, wobßwědcźa nam scźěhowaza rosprawa. Evangelska-lutherska krajna zyrkej Bayerskeje na prawym brjosy rěki Rhein ma 971 farstwow, 1051 farskich městnow, jeneho wojerskeho fararja, 7 fararjow we wustawach, 36 swonkownych vikariatow, 110 měschcźanskich a druhich vikariatow. Wscho hromadźe je tam 1274 evangelskich zyrkwjow, 118 kapałow, 106 modleńjow, 169 druhich rumnoscźow sa Boże ßłużby. W Bayerskej masch nimo toho hischcźe reforměrtsku ßynodu, kotraż jednocźi 7 farstwow. Bayerska universita Erlangen ma w ßwojej theologiskej fakulcźe 14 profeßorow a wucźerjow, na schulach je jich 66 theologow s wucźerjom sa nabožinu, mjes tutymi też jena wucźerka. Sa Bayerske Snutskowne mißionstwo dźěła jich 24 duchownych. Pomoznych dźěłacźerjow na duchownym polu je jich nimo toho hischcźe 36 mužskich a žonskich.

Ach, Sbóżniko, mój bratsiko	112,	5
Ach, wußłysch mje, mój Jesuße	114,	4
Ach, hrěcho, jěso skażazy	115,	2
Ach, wobkrjep mje se ßwojej krwju	116,	3
Ach, dusicha, posběhń wocźi	119,	1
Ach, sascheźép wolu ßwoju	130,	5
A hdyż ßo Marja wobrocźi	133,	3
A wona dźe	133,	5
Ach, też drusy hischcźe khodźa w duschi	135,	2
A kiž jo ßłyschi	136,	2
Ach, Knjeże, wobradź hnadu mi	150,	3
A cźesćź budź ßwjatej Trojizy	153,	9
Ach, pschekraßń dale bóle ßo	164,	9
Ach, wobdaj też na poßledku mje	164,	12
Ach, budźcźe jako jandźeljo	178,	3
Ach, cźißńcźe precź, schtoż sadźěwa	178,	4
Cźi njespja a n i njedrěm'ja	179,	3
A je nam postajił	180,	2
A na pschißahu, kotruž je pschißahał	180,	6
A ty dźěcźatko budźesch profeta Boha	180,	9
A pósnacźe sboża dał jeho ludu	180,	10
A jeho ßmilnosćź traje wot naroda do n.	181,	3
A kak nasch khlěb na polach srosćze	186,	4
Ach, njedaj nam wschak sabycź ženje	186,	7
A ßwětko da ty skhadźecź snowa	193,	4
Ach, twoje ßłowo ßwjate njech bydli	199,	2
Ach, wostań pschi naß, kraßnosćź	199,	3
Ach, ßwoje žohnowanje staj	199,	4
Ach, budź ty nam, o Khryschcźe	199,	5
A hdyż ßo pschiblížuje nam d. ß. n.	199,	6
Ach, stóstnych lescź, móz wulka	202,	2

Listowanje: K. w B. sa 15. njedź. po ßwj. Tr. — H. we B. sa 16. njedź. po ßwj. Tr.

Cžišło 39

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbſke njedźelſke lopjeno

W Budyſchinje 28. ſeptembra 1930 Bautzen

Samołwity redaktor farat Wyrgacz w Noßaczizach. — Cžiſchcź a nakład Ssmolerjez Knihicžiſchczernje a Kniharnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje
Wukhadża kóždu ßobotu a płaczi ſchtworczletnje 108 Norych pjenjezkow

15. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Njech jedyn njeße druheho wobcźežnoſcź, dha budźecże tak ſakoń Khryſtußowy dopjelnicź. (Gal. 6, 2.)

Na prěnich łopjenach ßwjateho pißma cžitaſch ßłowo, bjes luboſcże rěcžane: „Ssym dha mojeho bratra wajchtař?“ Tele ßłowo wuńdże ſ Kainoweho erta, ſ erta mordarja. A tola bu heßło zyłeho ßwěta pſches dołhe lětſtotki. Wědomni a njewědomni běchu po nim žiwi njedźiwajo na druhich ludźi, niczo widźo a njepytajo hacž ßamnych ßebje, njech tamni woſtanu hdźež chzedźa.

Dołho hižom nima tele Kainowe ſadźerženje wjazy jenicžkeho prawa nad cžłowjekami. W Pawołym ßłowje, kotrež tu cžitamy, klinczi druhi hłóß: „Njech jedyn njeße druheho wobcźežnoſcź.“ A tónle hłóß je tamnemu pſchecźiwny: „Chzu bycź mojeho bratra wajchtař, chzu jemu žiwy bycź, jemu ßłužicź, jemu pomhacź, a ſ tym ßlědźicź ſa tym, kotryż je tónle ſakoń žiwjenja tworił, kiž je po nim žiwy był a wumrjeł, kiž je zyłu wobcźežnoſcź cžłowjekow na ßo wſał a na kſchižu pod nim ßo wukrwawił.

Wſchitzy derje wěmy, ſo njeje hroſne Kainowe ßłowo dołho hiſchcże womjelknyło. Hiſchcże cžěri jeho duch cžłowjekow njeměrnych tam a ßem. Srudny to napohlad! A njedyrbjał tola žadyn mjes nami bycź, kiž njeby ßo mjes Kainom a Jeſußom rosßudźicź dyrbjał ſa Khryſtußa, kiž też ſa njeho cžerpjeſche a wumrje.

Japoſchtoł myßli najbóle na błudźazych, ſmylniwych bratrow. Dyrbimy jich wobcźežnoſcź njeſcź, jim ſ pomozu bycź, kaž něhdy Samariſki. Hdy bychmy w tajkim duchu hromadźe ſtali, kelko ſtoho njeby ßo ſtako, kelko by ßo wumohło!

Tu je jedyn na wopacžnym pucžu. Widomnje do njeſboża khwata. Ty ßy jeho pſchecźel. Njechaſch k njemu hicź a ſ nim khutnje a wutrobnje rěcžecź, a jeho napominacź? Ssnadź njeje hiſchcże pſchepoſdźe, ßnano njeje podarmo. Njeboj ßo, to je wjele lěpje, hacž ſo ſady jeho khribjeta wo nim rěcžiſch, abo potom ßo khwaliſch: „Ja ßym doprědka widźał, ſo tak pſchińdźe.“ A žane wjeßele wietſche njeje hacž hdyž ßy cžłowjeka pſched wěſtej ſahubu wumohł, hdyž ßy jeho wobcźežnoſcź njeßł.

Ssnano mějeſche druhi dobru wolu, nowe žiwjenje ſapocžecź a prawy cžłowjek bycź; ale jemu ßo napſchecźo ſtaji njedowěra, ſazpěcże a njeluboſcźiwoſcź. W tajkim ſymnym powětrje njemóżeſche młody ßyw ſkhadźecź. Wutroba ſproſtny powſchitkownje w ſkym. Pomhajcże jemu ſaßo horje! Pokażcże jemu, ſo macże dowěrjenje k njemu, a budźe ßam k ßebi dowěrjenje namakacź a pſches waß a waſche dla też k Bohu. A ſ Bohom póńdźe ſaßo doprědka.

Pobrachowacź njebudźe pſchi tajkim prózowanju pſcheßłapnjenja a ſrudne naſhonjenje. Ale luboſcź ßo njeda roſhněwacź. Luboſcź wſcho wěri. A pſchezo budźe naß poßylnjowacź myßl, kelko ſcžerpliwoſcże Bóh ſ nami ma, a kak wón njepſcheſtanje, naſchu wobcźežnoſcź njeſcź a nam horje pomhacź ſ cžichej myßlu. Hamjeń.

Auguſtinus.

(Pokračowanje.)

Manes wróćži ßo do Perſiſkeje, doby ßebi tu nahladnych pſchiwißowarjow, ale pak też pſcheczíwnikow, tutych mjes mudrymi kraja, kotrychž hewak też Magijow mjenujemy. Tuczi widżachu ßo wohroženi wot noweje wuczby a wobſamknychu jeho ßmjercź. W lěcze 276 to też dozpichu. Kral da po jich pohnuwanju jeho ſajecź a kſchižowacź; jeho wutykana koża bu pſchi měſchczańſkich wrotach powjeßnjena. Jeho pſchiwißowarjo buchu krwawnje pſcheſczěhani. Tola pak ßo woni ſa krótki czaß rosſchěrichu wot Perſiſkeje hacž do Połnózneje Afriki, haj hacž do Schpaniſkeje. Po něſkotrych powjeſczach ßu hižo wokoło 290 romſzy khěžorojo Manichaeow dali pſcheſczěhacź. Wokoło lěta 377 wuńdżechu ſaßo nowe khěžorſke wukaſy pſchecźiwo nim. W Auguſtinowym czaßu napißa wjednik afrikanſkich Manichaeow, Fauſtuß, pißmo pſcheczíwo katolſkej zyrkwi. Pſchecźiwo tutej kniſy rěczeſche a pißaſche nětk Auguſtin ßam, wo kotrymž wěmy, ſo je wón ßam něſchto czaßa mjes Manichaeami był, pytajo pola nich ſpokojenje ßwojeje wutroby — podarmo. Też Manichaeojo buchu każ wſchě wuſnacźa w Afriziy wot Vandalow a Arabiſkich krawnje pſcheſczěhani. Ale ſhubili ßo njejßu — hacž do dżenßniſcheho dnja. Njech też tych ſtarych Manichaeow ſ Auguſtinoweho czaßa wjazy nimamy, mamy jich tola we wſchelakich aktach; pſchetoż Manichaeismus bu ſ naſtorkom a ſakładom wſchelakich nowych ſektow.

A nětk hiſchcźe něſchto wo wucźbje tutych Manichaeow, ßnadź jich potom w tej abo tamnej ſekcźe abo w tym abo tamnym ßwětanahladźe ſaßo namakamy. Jich wucźba je dualismus, dwójnoſcź, t. r. woni wucźa, ſo wot wěcźnoſcźe ßem tu ſtej dwě wěcźnej mozy, ta dobra a ta ſła, abo ßwětło a cźěmnota. Wobej tworitej wulkej kraleſtwje. Satan, knjes cźěmnoty, ſcźini nawal do raja ßwětła. Bóh ßwětła ßo wobraſche a ſtwori ſ duchom ßwojeje prawizy „praczłowjeka.“ Satan wojuje pſchecźiwo tutemu a rubi jemu něſchto ſ teho, ſchtoż wot wěcźneho ßwětła ßem mějeſche. S tuteje měſcheńzy ßwětła a cźmy ſtwori Bóh ßwětła widomny ßwět. Te ſhubjene ßwětłe dźěle, kotreż maja ßo ſaßo wußwobodźicź, hromadźa ßo na ßłónzu a na měßaczku. Na ßłónzu bydli też „praczłowjek“ a prózuje ßo ſ duchami ßwětła wumóz to, ſchtoż ſe ßwětła do cźěmnoty bu ſtorhnjene. Satan ſtwori Hadama a Jěwu a nawabi jeju, dźěcźi płodźicź, ſo by wón měł w tutych pſchezo ſ nowa jaſtwa ſarubjene ſchkriczki bójſkeho ßwětła. Satan wupłodźi pſches ßwojich daemonow też póhanſke nabożiny a żidowſku wěru, ſo by cźłowjekow dale ſawjedł. Duchojo ßwětła pak prózuja ßo, cźłowjekow roswucźicź wo pucźu wumóżenja pſches proſetow. Tajzy ßu Noah, Abraham, Jeſus, Buddha. Jeſus bě jenoż po ſdacźu w cźěle a cźerpjeſche jenoż po ſdacźu. Poßledni a najwjetſchi proſeta pak je Manes, wotpóßłanz Boži a ßwětła. Manichaeojo ſacźiſkaju Stary Sakoń cźiſcźe. Mójſas a proſetojo ßu jim japoſchtoljo Satana. Nowy Sakoń wutrjebuja Manichaeojo cźiſcźe po ßwójim ſpodobanju a jenoż po wukładowanju, kotreż je podał Manes ßam. Evangelije njejßu jim pißane wot japoſchtołow ale wot poſdźiſchich cźłowjekow, też Pawołowe liſty, kotreż Manes ßebi hiſchcźe najwyſchſche waži, njejßu wſchě prawe, ßu ſdźěła wopacźne a njeprawe. W ßwojej wucźbje wo żiwjenju a dobrych poczinkach, żada ßebi Manes krutu askeſu, pod tſjomi ſyglami każ to tam rěka: ſakaſane je wużiwacź wino a mjaßo; ſakaſane je moricź ſkót a roſtliny, wobſchkodźicź materiju; ſakaſane je, někak dopjelnicź krejne żadaſcźe cźěła. Tola krucźe ßo tohole jenoż dżerżachu cźi „wuſwoleni“, cźi „ßłyſchazy“, abo „poßłucharjo“, ßmědżachu w mandżelſtwje żiwi bycź a ſe ßwojim dźěłom „wuſwolenych“ ßobu ſeżiwicź. Wſchitzy pak dyrbjachu ßo ſchtyrikrócź wob dżeń modlicź a huſto poſcźicź. Boże ßłużby běchu jednore. Hłowny ßwjedżeń bě w měrzu; wopominanje ſałożerjoweje ßmjercźe. Manichaeojo ßu ſpytali, też zyrkej wutworicź a rosdźělachu w njej 5 ſkhodżeńkow: wucźerjow, — to ßu Manes a jeho naßlědnizy, — ſaſtawarjow abo dohladowarjow, ſtarſchich, wuſwolenych, ßłyſchazych.

S tutymi wſchelakimi duchami a mozami je ßoAuguſtinus měł bědżicź. A wón je ßo bědżił a je dobywał a ſ jeho dobywanjow je dobywał ſdobom jeho duch a jeho afrikanſka zyrkej nad zyłej wjecźornej zyrkwju. Auguſtinowa ßława je ßo rosſchěriła po zyłej ſchcheſcźijanſkej zyrkwi.

Dżeń 28. auguſta 430 wumrě Auguſtin w ßwojim měſcźe Hippo. Bě to cźežki czaß ſa měſto, każ ſa zyłu ſchcheſcźijanſku zyrkej. Vandalojo, kotrychž hižo wjaz krócź naſpomnichmy, wobłěhowachu měſto. Jeho koſcźe běchu ſwoprědka pokhowane w Pětrowſkej zyrkwi měſta Pavia. W lěcźe 1842 buchu wone do Afriki dowjeſene. Tam leża wone w rospadanym měſcźe Hippo pokhowane, pſchi pomniku, kotryž franzowſzy biſkopojo tam Auguſtinej poſtajichu.

Romſka zyrkej je Auguſtina ßwjateho prajiła. Wěſte je, ſo je wón najwjetſchi mjes wulkimi wótzami ſtareje zyrkwje wjecźornych krajinow. A też Luther a reformatorojo dozyła ßu ßo na njeho bóle hacž na żaneho druheho zyrkwineho wótza ſłożowali. Sałożk a jadro jeho wucźby je: hnada Boża, kotraż wſchitko ſkutkuje a wuſkutkuje, a zyrkej, kotraż je to Boże kraleſtwo, kotreż njebjeßa a ſemju jednocźa a do hromady wjeſe. Wón pſchi tym wucźeſche, ſo ſtat pokhadźa ſ mozy hrěcha, ſ toho ſaßo pokhadźa jeho żadanje, kotreż ßu ßebi woßebje bamſchojo pſchißwojili, ſo ma ßo ſtat podwolicź zyrkwinſkej mozy.

Hewak huſto wjele njeßyſchimy wo Auguſtinu, khiba wo jeho pobóżnej macźeri a jeje nutrnym modlenju, kotreż Bóh niz po jeho myßli ale po bibliſkim ßłowje: „Moje myßle njejßu waſche myßle a waſche pucźe njejßu moje pucźe,“ wußłyſcha, a wo jeho wulkim ßłowje: „Moja duſcha je njeſpokojna w mni“. Tu ßmy wobſchěrniſcho do jeho żiwjenja pohladali, a ßmy ßo dohladali, kak Biblija, Boże ßłowo móz żiwjenja a pucźnik duzy po pucźu pſches żiwjenje a bróń dobra we wſchelakim wojowanju tuteho żiwjenja. Hladajmy tuž ſa tym, ſo wona to nam też je a woſtanje!

Diakoniſa.

Najßławniſcha diakoniſa ſtareje zyrkwje bě Olympias. Wona bě żiwa 368 — 420 a pokhadżeſche ſ nahladneje ßwójby hłownego měſta Konſtantinopla. Hakle 18 lět ſtara buhižo ſ wudowu a namrě jara wulke bohatſtwo. Bě też jara rjana. Kěżor Theodoſius Wulki chżyſche ju ſaßo woženicź ſ jenym ſ kěżorſkeje ßwójby, tola wona to wotpokaſa a bu diakoniſa. Tajkich bě jich tehdy wjele w Konſtantinoplu. Jednorje ſdraſcźena wopytowaſche nětk jatych a khorych a mrějazych. Holzy a żony, kotreż chżychu ke kſchcheſcźijanſkej zyrkwi pſchedſtupicź, wona roswucźowaſche a na kſchcźenizu pſchihotowaſche; też po kſchcźenizy hladaſche wona ſa tym, ſo běchu też po kſcheſcźijanſku żiwe; wona poßylnjowaſche ßłabe a khabłazy, powucźowaſche lěnje a liwke. Jeje darniwoſcź bě tak wulka, ſo prajachu, ſo ßo runa rězy, kotraż ßo hacž ke kónzej ſemje, wuliwa; ſ njeje móże kóżdy cźerpacź. Jeje pſchecźel a wucźeř, ßławny prědař Chryſoſtomus, — t. r. Złoty Ert — dyrbjeſche ju napominacź, ſo njeby ßwoje dary je-

noż ſ luboſczu ale też ſ mudroſczu wudźělowała, ſo njeby khudych a druhich na wopaczńje pucze dowjedła a tak jim niz pomhała, ale ſchkodźiła. Wona bě pycha kſcheſczijanſkeje woſzady a ſa nju a ſa druhich wjele žórło wulkeho žohnowanja.

Ssmy pſched něſchto cžaſom nadrobniſcho wo diakoniſzach piſzali; tu ſzkyſchimy něſchto wo diakoniſzach ſ prěnich lětſtotkow, do kotrychž ſzmy wjedźeni ſ naſtawkom: Auguſtinus. Tehdy kaž nětkle bě a je cžerjenje a móz tajkeho ſkutkowanja luboſcz ke Khryſtuſzej Jeſuſzej.

Stipendium ſa ſzerbſkich bohoſzłowzow.

Sserbſki Stipendium ſa naſymſki ſemeſter je naſche ſakſke konſiſtorium wupiſzało. Wono wucžinja 300 hr., kotreż móże ſtudowazy bohoſzławz doſtacz, kotryž, ſzwoje ſtudije ſkónczíwſchi, do ſzłużby ſzerbſkich woſzadow ſtupi. Wěſo ſzłuſcha k tomu, ſo ſa cžaſ ſtudijow ſzo prózuje, ſzerbſku rěcz nawuknycz. Cží, kotſiž chzedźa ſzo wo tuto rjane ſtipendium, ſa kotreż ſzmy my Sserbjo naſchej krajnej zyrkwi wjele dźaka dołżni, ſamołwicz, maja hacz do 1. dezembra ſzwoju próſtwu krajnemu konſiſtorijej ſapodacz. Wěſo płaczi tole ſa farſku ſzłużbu w ſakſkej krajnej zyrkwi a ſtipendium móże jenoż ſtudowazy Lipſczańſkeje univerſity doſtacz.

Nam njeje ſnate, hacz ma też pruſka zyrkej něſchto podobne ſa ſtudowazych, kotſiž chzeja jako duchowni ſzerbſkim woſzadam ſzłużicz. Bychmy rad dróbniſcheho wo tym woſſjewili abo też wupiſzanje tajkeho ſtipendija kóždy krócz ſnowa podawali a proſzymy tych, kiž wo tym wjedźa, wo dopiſz. Snate tola je, ſo evangelſzy Sserbja pruſkeje zyrkwje w tu khwilu ſkoro bóle nuſu cžerpja hacz evangelſzy Sserbjo Sakſkeje a ſo je jim tajka pomoz też jara trěbna.

Zyrkej a ſtat.

W **Spaniſkej** myſzlachu ſzebi, ſo ſ nowej liberalnej wyſchnoſczu ſacžehnje też něſchto wjazy toleranzy, ſnjeſzliwoſcze a **ſzwobody na** nabožnym polu. Ale tuta nadźija ſzo nochze dopjelnicz, ſnajmjeńſcha nětkle hiſchcze niczo njeſacžuwaja wo nowej nabožnej ſzwobodze. Tohodla ſzu ſzo ſnamjenicži laikoja Spaniſkeje ſjednocžili a wutworili „nationalnu ligu“, kotraž chze ſa ſzwobodu nabožiny wojowacz. Tuta liga je ſzwoje prěnje ſjawne woſſjewjenje woſſjewiła. W tutym praji: „Njekatolik ma w Spaniſkej ſ njelubym pſchecžěhanjom liczicz, móże ſzo ſtacz, ſo jemu knihe woſmu a ſpala, ſo ſzo proteſtantiſke ſchule ſamknu, ſo ſzo wobſtorži pſched ſzudniſtwom, dokelž je něſchto ſkucził, pſchecziwo ſtatnej nabožinje, a druheho.“

W **Italſkej** a niz jeno tam ſzo Evangelſzy ſpodźiwaja, ſo je bamſch njedawno pſchecziwo evangelſkemu ſkutkowanju **w** Italſkej wuſtupił. Katolſke nowiny wukładuja wſchak wěz tak, ſo je ſzo bamſch jenoż pſchecziwo zuſym proteſtantiſkim miſzionſtwam w Italſkej měrił, niz pak pſchecziwo italſkim proteſtantam jako tajkim. Waldenſiſzy pak widźa w tym nadpad na proteſtantismus **w** Italſkej, woſzebje w Romje, a žadaja ſzebi wot bamſcha, ſo by podłožki ſa ſzwoje wobſkórżby pſchinjeſł; evangelſkim Italſkeje njeſzu ſnate. Sdobom Waldenſiſzy praja, ſo tutón wupad bamſchowy pokaże, ſo faſchiſtiſka wyſchnoſcz italſkich Evangelſkich njepotkóczuje, hacz runje ſzo we wukraju wo tym piſche.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Sakſka krajna ſynoda ſhromadźi ſzo 21. oktobra k nowym poſzedźenjam. Woſzebje ſměje jednacz wo ſakonju, kotryž rjaduje **wobſzadźenje** farſkich měſtnow.

Konkordanza. My běžnje ſ woſſjewjenjom tuteho ſapiſka ſapoczatkow ſtuczkow pokracžujemy. K. farař Richter, kotryž jako Němz nam tuto dźěło podawa, ſapiſzuje wſchě ſtuczki po jich wuſnamnych ſzłowach, kaž to konkordanzy cžinja. Tole jewi ſzo pod piſzmikom „a“ jenoż porědko, pod „b“ budże nam to hižo bóle nadpadne. Tak ſamóżeſch też ſtuczku namakacz, ſ kotrejež ſnajeſch jenoż někotre ſzłowa prěnjeho ryncžka niz pak jeho prěnje ſzłowo. Redaktor wita jeho ſzobudźěło a je jemu dźakowny, dokelž ſzo jemu ſe ſzerbſkeje ſtrony mało podpjerje poſkicźuje, ſa ſhotowjenje naſcheho łopjeńka, kotreż chze ſa kóždu njedźelu w prawym cžaſu hotowe bycz.

Guſtav Adolfowe towarſtwo bě ſzebi ſa hłowny ſjěſd zykeje Němſkeje lětſza Württembergſke hłowne měſto Stuttgart wuſwoliło. Tam ſzo 14. hacz do 18. ſeptembra ſkhadźowachu jeho pobocžne towarſtwa ſe wſchěch kónczin, k móznemu ſhromadnemu wuſtupej a k ſjawnemu ſzwědczenju ſa to, ſo chzeja Evangelſzy Evangelſkich tam, hdźež mjes hinakwěrjazymi pomozy a poſzylnjenja trjebaja, podpjeracz. S pſchecželniwym podpjeranjom Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje, kotreż ſzo rad wo wobraſy ſa naſche łopjeńko ſtara, móżemy dźenſza ſajimazy wobras ſ tutych Stuttgartſkich wuhotowanjow naſchim cžitarjam poſkicźicz.

W Noſzacźizach bě 14. njedź. po ſzwj. Tr. viſitazija. Rano we 8 hodź. bě ſzerbſka Boża ſzłużba. Na njej měješche k. wyſch. farař Sarjeńk viſitaziſku rěcz. S njej ſzo ſakoži na Eph. 4, 15. Woſzadny farař **Wyrgacz** prědowaſche wo njedźelſkej epiſtoli Phil. 3, 12—16. W 10 hodź. pſchiſamknu ſzo němſka Boża ſzłużba. Tu rěcžeſche ſ wołtarja k ſuperintendent Franke na ſakožku Pſ. 92, 14—16 a woſzadny farař dźerżeſche němſke prědowanje. Popołdnju ½3 hodź. ſhromadźi ſzo

---

Konkordanza

abo ſapiſz ſapoczatkow kěrluſchowych ſtuczkow
2 ſ nowych ſzerbſkich ſpěwarſkich.

Farař Richter.

Ach, wojuj ſa naſz, kiž ſzmy wuſw. 211, 2
Ach, ſzmil ſzo też ſa tón naſch cžaſ 212, 3
Ach, ſo by pomoz jatym ludam 216, 5
Ach, běžecz ſzłowu daj mjes nami 216, 6
Ach, ſzwjecz naſz dale 219, 5
Ach, Jeſu, ſzłónzo žiwjenja 223, 4
A ſ jandźelemi ſpěwamy 234, 3
Ach, pomhaj ty ſe ſrudoby 248, 5
Ach, bjes ſzwětka bych khodźił ja 250, 3
Ach, ſchto wbohi cžłowjek ſnaju 251, 4
Paſtyrje, a ch, ja tu błudźu 268, 4
Ach, Knježe, daj nam k wužitku 272, 3
Ach, kak ſzym ja ſwjeżeleny 273, 5
Ach, kak luboſnje a rjenje 273, 11
Ach, pomhaj, ſo my doſtojni 279, 6
Ach, ja ſzym hrěſchnik khudy 280, 2
Ach, roſzwětl cžěmnu wutrobu 281, 5
Ach, ſacžěř wſchitku bjesbóžnoſcz 281, 7
A twoja wjecžeř daj mi móz 281, 9
Ach, wjedź mje ſ teho hubjeńſtwa 281, 12
Ach, kak moje myſzle wodźa 285, 4
Ach, ja wot žónſkej' rodźeny ſzym m. khw. ž. . . . 288, 4
Ach, Knježe, tajke póſnacze 303, 5
Ach, jim jich huby ſatykaj 303, 18
Ach, wobhoń, ſpytaj, Božo, mje 303, 20

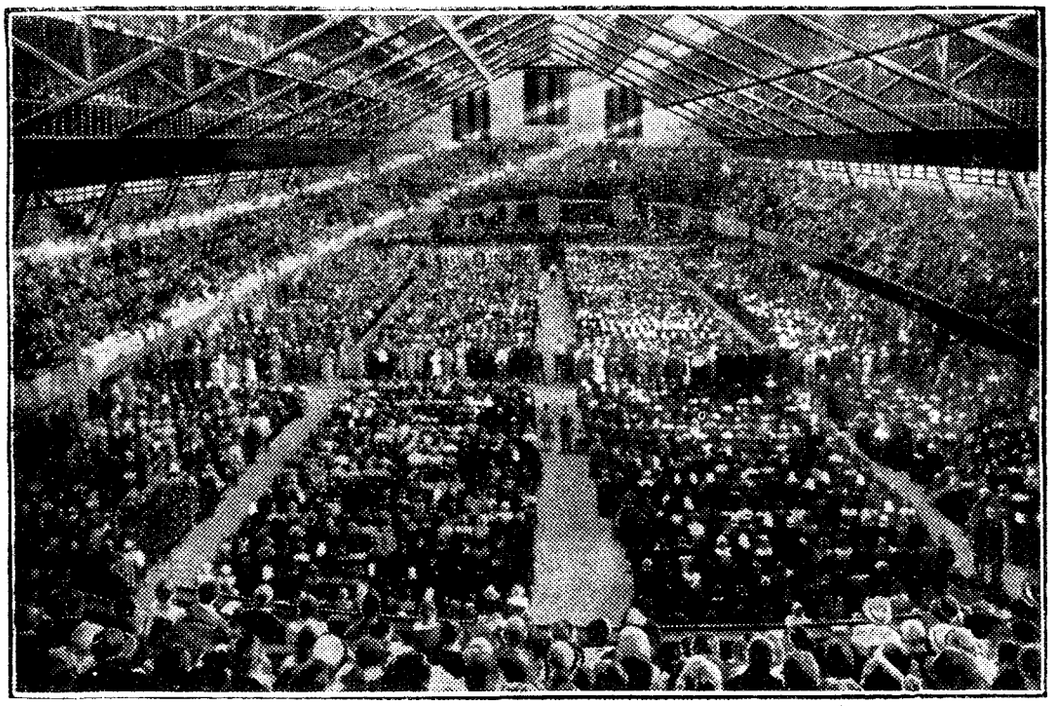

Skhadžowanka Gustav Adolfskeho towarstwa w Stuttgarcze.

Najwjetscha sala města połna wopytowarjow jako skhadžowanku wotewrichu.

wožadna shromadžisna pod pschedžydstwom k. superintendenty. Tu žo wschelake wožadne praschenja a pschecza rospomnichu. Mjes druhim naspomni k. superintendent tu snowa mišionsku luboscz a wopornjwoscz kaž do zyła darniwoscz wožady, kotraž žo jewi pschi kollektach a sběrkach sa žwoje, kaž sa zuse potrěbnoscze. Na tole běschtaj visitatoraj tež dopołdnja hižo spominałoj. Bóh daj, so by tole kaž wscho druhe dobre a pobožne sawostało, drohe a jenotliweho kaž wschitkich wobsbožaze wobžedženstwo wožady a žwójbow a jenotliweho.

S Khrjebjanskeje wožady. 15. nj. po žwj. Tr. mamy tu we 8 hodž. žerbsku a ½10 hodž. němsku Božu žłužbu a w 11 hodž. Božu žłužbu sa dźěczi. Njedźelu 5. oktobra, žwjeczimy žnjowy dźakny žwjedźeń; w 9 hodž. budze němska a ½11 hodž. žerbska Boża žłužba. — Wožadne sastupjerstwo je žo rosžudźiło, s 1. adventom sawjescz nowe žerbske spěwarske. Stare w Budyschinje žane wjazy njedostanjesch. A stare maja pornjo nowym wschelakich njedostatkow, wožebje tón, so žu se wjazy pschidawkow sestajane, bjes toho, so bychu kěrlusche do prawnych zykkow srjadowane byłe. W starych pobrachuja rjane kěrlusche, kotrež bychmy w žerbskich Božich žłužbach rad spěwali. „Pomhaj Bóh“ je ras wo tutych pisało; tak žu nowe spěwarske wožebje wotstroniłe pobrach adventskich kěrluschow; wone maja 20 rjanych, kaž n. pisch.: „Nětk durje, wrota wotewrcze,“ cžo. 8., „Nětk khutni pokkatajcze“, cžo. 9, „Wježelcze žo wěrni“, cžo. 17 a „Sso hałžka saseleni,“ cžo 19. A wschitke masch je tam w dobrej žerbscžinje. Tuž chzemy tute nowe sawjescz; stare tohodla njesacžišnjemy; khowamy je sa domjazu nutrnoscz. Nowe žu sa wožadu skasane a wožadni žo njech nětk postaraju, so by je kóždy potom tež měł.

S **Drježdžan.** Tydžeń Michalskich prósdninow je sdobom tydžeń wschelakich wuhotowanjow, shromadžisnow, sjěsdow atd. W Drježdžanach n. pisch. shromadži na zyły tydžeń „Der deutsche Bund der Mädchen Bibelkreise“ žwoje žobustawy, so bychu tam hromadże dźěłałe a sdobom tež něschto rjaneho w Drježdžanach a wokolinje wohladałe. — Tole wosjewimy, žobu tež tehodla, so bychu tež nasche wjeżne holzy a dozyła naschi wožadni wjedźeli, so něschto tajke mamy, so maja schulerki — a runje tak schulerjo — na měschczanskich schulach sjednoczeństwa, kotrež „Bibelkreise“ — „B. K.“ — mjenuja, w tutych dźěłaja mjes žobu w bibliji a s bibliju. To žu dobre pschikłady a sdobom dobre sałožki sa pschichod. Na wžach, snajmjeńscha w naschej dwojorěčnej Łužizy njeje hischcze wjele widżecz wo tajkim hibanju a dźěłanju młodziny na tutym polu a tajkim wožebitym pschihotowanju sa žiwjenje, kotrež je tež sdobom sjawne wusnacze k bibliji, k nabožinje, k zyrkwi, nětkle, hdyž telko liwkoscze tež mjes nami na wžach.

A schtož wón so mnu cžinicz chze	312,	3
A mojej' wěry sałožk je	312,	5
Dusscha, a ch, hladaj wschak s wopjecžizu	313,	7
Ach, Knjeże Bożo, wot tebje	315,	7
Ach, tuž daj žej, Khrystschcze, lubicz n. žk. dź.	324,	5
Pastyrje, a ch, moja dusscha je	328,	2
Ach, so tak jara posdże pósnach ja tebje	331,	3
A kajka mudroscz hłuboka tam	344,	3
A kajku luboscz k Bohu ma	344,	4
A wowza wostanje w jeho ruzy	346,	4
A měł=li wschelki kschiž tu nožycz	353,	6
Ach, luby Jesu, pomhaj hnadnje	353,	7
Ach, spožcž mi, so ja pósnawam žwój hrěch	356,	5
Ach, pomhaj, mój Jesu	360,	7
Ach, jeho jenož pytajcze	361,	3
Ach, kak žym ja sranjeny	368,	6
Ach, so budżech tajke hrěchi	376,	3
Ach, khwataj k pokucze	377,	1-6
A sechzesch=li, so ja hrěchi my byli p.	378,	4
Ach, kak dołho žym ja khodżił	380,	4
Ach, płakaj, hřeschniko	382,	2
Ach, modl žo, hřeschniko	382,	3
Ach, wěr wschak, hřeschniko	382,	4
Ach, poleps žiwjenje	382,	5
A tajki, Wótcze, k tebi du	385,	10
Ach, ja hřeschne dźěczo tudy sabłudżich	387,	3
Ach, pohladaj na wobcżežnoscz	393,	2
Ach, pomhaj, Knjeże Jesu, mi	397,	7
Ale twoje žłowo wucži	398,	3
Ach, ja žym hřeschnik hubjeny	400,	6
A nad žwojej žwjatej kschescz. zyrkwju kn. a ju w.	401,	

Cźišło 40

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Żiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske łopjeno

W Budyschinje 5. oktobra 1930 Bautzen

Samołwity redaktor farat Wyrgacz w Rožaczizach. — Cźišćej a nakład Ssmolerjez Inihicźiščerńje a kniharńje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinje
Wukhadża kóždu ſobotu a płaczi schwórczlětnje 108 ńorych pjenjezkow

16. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Eph. 3, 14—21.

Ssłowa naſcheho tekſta je japoſchtoł Pawoł pißał ſ jaſtwa, poßoł evangelija w rjecźaſach. Jeho ßwěrne ßwědčenje wo Khryſtußu je jeho do jaſtwa dowjedło; ale też tam je hiſchcźe mózny wojowař ſa jeho kraleſtwo. Runje na Pawołe widźimy, kajku móz evangelij dawa w cźerpjenju a kał pod kſchižom ſnutſkowny cźłowjek woßywlnja. Tola niz wſchitzy ſtejachu bjes khabłanja twjerdźe kaž wón, też w jeho epheſiſkej gmejnje niz. Woßłabnicź mózachu a womucźnicź pſcheczíwo evangelijej, hdyž widźachu, kał wjele žałoſcźe tym hrožeſche, kiž ßo mějachu k njemu a po nim. So by jich poßywlnił w jich wěrje, pißa jim japoſchtoł Pawoł mózne ßłowa a wobkrucźi jim, ſo proßy ſa nich, ſo ſhibuje ßwoje kolena k Wótcźej naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta, kiž prawy Wótcźeż je nade wſchitkimi, kotrymž dźěcźi rěkaju w njebjeßach a na ſemi. Tajka próſtwa płacźi też nam. Hdyž widźimy, ſo dyrbja wěriwi a pobožni kaž Pawoł kſchiž a ſrudobu cźerpicź, njeßměmy ßo ſ tym ſamylicź dacź a woßłabnycź we wěrje, ale dyrbimy ſa tym ſtacź, ſo bychmy do pſchezo bliſcheho a nutrniſcheho towařſtwa ſ naſchim Sbóžnikom pſchiſchli. To je, na cźož pokaſuje naſche dźenßniſche Boże ßłowo. Tohodla rěcźmy: W o t o w a ř ſ t w j e ſ K h r y ſ t u ß o m a hladajmy: W cźim wobſteji tole towařſtwo a ſchtó naß pſcheßadźi do tutoho towařſtwa.

Japoſchtoł Pawoł rěcźi w naſchim tekſcźe wo bydlenju Khryſtußowym w cźłowiſkej wutrobje a woſnamjeni ſ tutymi ßłowami wutrobne towařſtwo, kotreż ma mjes kſcheſcźijanom a jeho Sbóžnikom bycź. Kſcheſcźijan ma Sbóžnika do ßwojeje wutroby tak pſchijecź, ſo móže prajicź: Niz ja ßym żiwy, ale Khryſtuß je żiwy we mni. Hdy pak móže kſcheſcźijan prajicź: Khryſtuß bydli we mni? Jeno potom ßmě to prajicź, hdyž je po Jeſußowej woli żiwy a wěri do njeho jako wot Boha póßłaneho Sbóžnika ßwěta. Najprjedy dyrbimy po woli Jeſußowej żiwi bycź, jeli ſo dyrbi Khryſtuß we naß bydlicź a my do jeho towařſtwa ſaſtupicź chcemy. Sswjata wola Khryſtußowa pak je najjaßniſcho wuprajena ſe ßłowami: „Ty dyrbiſch Boha, ßwojeho Knjeſa, lubowacź ſ zyłej ßwojej wutrobu, ſ zyłej ßwojej duſchu a ſ zyłej ßwojej myßlu a ßwojeho bližſcheho jako ßam ßo.“ Boha dyrbimy potajkim pſche wſcho lubowacź, hdyž chcemy ſ Khryſtußom duchownje ſjednocźeni bycź. Jeho dyrbimy ſa najwjetſche kubło měcź, tak ſo ßmy ſ pſalmiſtom pſcheßwědčeni: „Hdyž ja jeno tebje mam, dha ja niczo njerodźu wo njebjeża a wo ſemju. Hacź mi runje duſcha a cźěło ſawutlitej, dha wſchak ty ßy, Bożo, kóždy cźaß mój wutrobny troſcht a mój dźěl.“ S tajkim żadanjom po Boſy dyrbimy napjelnjeni bycź, kaž ſpěwař 42. pſalma: „Jako jeleń jachli po ſymnej wodźe, tak ſdychuje moja ruſcha, Bożo, k tebi. Mojej duſchi chże ßo picź po Boſy, po żiwym Boſy; hdy budu ja tam pſchińcź, ſo ja Bože wobliczo wohladam?“ Na Boha ßo ſpuſchczecź mamy we wſchěch wobſtejnoſcźach ßwojeho żiwjenja a jemu ßwoje pucźe poručźicź. Huſto a rady dyrbimy ßo k Bohu modlicź, k jeho ßwjatemu ßłowu ßo měcź kaž w cźichej komorzy tak w domje Božim. To je wola Khryſtußowa, kajkaż ßo ſjewi w jeho ßłowje a w jeho pſchikładźe. Pſchetoż też Khryſtuß je ßwojeho njebjeſkho Wótza ſ wutrobu lubował. We nim póſnaje ßwojeho Wótza, wón je jeho najwyſche kubło. Kóždy cźaß ßo jemu podwoli, ſo we

Gethsemane ßo modlo rjekńje: „Niz moja, ale twoja wola ßo stań.“ Husto pschebywa w Bożim domje a jeho luboscź k njemu je tak wulka, so hižo jako dwanacźelětny praji ßwojimaj starschimaj: „Njewěstaj wój, so ja bycź mam w tym, schtoż mojeho Wótza je?“ Haj sawěrnje, hdyž chcemy ßwojemu Sbóžnikej bydlicź dacź we ßwojej wutrobje, dyrbimy po jeho woli žiwi bycź, Boha lubowacź s zyłej ßwojej wutrobu, s zyłej ßwojej duschu a s zyłej ßwojej myßlu. — Na tym pak hischcźe doscź njeje. Też ßwojeho bližšcheho dyrbimy lubowacź jako ßam ßo. Bližšcheho radoscź dyrbi nascha radoscź, jeho srudoba dyrbi nascha srudoba bycź. My dyrbimy ßmilni a měrni bycź a ßo wscheje słóscźe hladacź. My dyrbimy ßo měcź po snamjenju Khrystußowym, kiž je cźaß ßwojeho žiwjenja njedoliczene dobroty cźinił. Haj hdyž ma Khrystuß w naß bydlicź, dyrbimy po jeho ßwjatej woli žiwi, s Bohom a se ßwojimi ßobucźlowjekami w luboscźi sjednocźeni bycź. — Kak steji s tajkej luboscźu pola naß? Możemy prajicź: Khrystuß bydli we naß se ßwojej ßwjatej wolu? so wobej najwyschej kasni dopjelnjamy? Ně, tam Khrystuß njebydli, hdźež ludźo we ßwojej błudnoscźi Boże bycźe pěja a ßo njestaraja wo njebjeske. Tam Sbóžnik njebydli, hdźež ludźo pschi prěnjej lěpschej srudobje dwěluja na Božim wodźenju ßwěta, hdźež njeschěhaja wjazy ruzy k njebjeßam ßo modlo a sazpiwaju Bożu ßwjatnizu. Też tam Khrystuß njebydli, hdźež ludźo ßo mjes ßobu hidźa a pschescźěhaja, hdźež ßo njeßmila na hubjenym. Ně, jeli so Khrystuß dyrbi we naß bydlicź, dyrbi naß ßwjata luboscź k Bohu a k cźlowjekam napjelnicź, dyrbimy pschecźiwo wschemu, schtoż naß wotdźerżuje wot dopjelnjenja tuteje wole Khrystußoweje, wojowacź a pschezo bóle woßylnicź na snutskownym cźlowjeku. — Kak pschińdźemy pak k tajkej ßwjatej luboscźi k Bohu? Nihdy njebychmy někajkeje luboscźe k Bohu měli, hdyž njeby luboscź do naß saschcźěpjena była pśches lubosny wußyw jeho luboscźe k nam. Luboscź je płodźena s tamneje luboscźe Bożeje, kotraž je wulata do nascheje wutroby. Dokelž luboscź pschińdźe s njebjeß, dyrbi s njebjeskim khlěbom ßycźena bycź. „Lubujmy jeho, dokelž wón naß prjedy je lubował.“ Luboscź Boża shonjena a pósnata w Khrystußu Jesußu naschim Knjesu pschisporja a powjetschuje luboscź we naß k njemu. Cźim krucźischo ßo se Sbóžnikowymaj rukomaj wobjecźi a sawrjeni cźujemy, cźim dlěje pschi wutrobje jeho ßwjateje luboscźe wotpocźujemy, cźim bóle ßo nascha wutroba shrěje a scźopli. Haj wobstajne žórko a žiwa móz nascheje luboscźe k Bohu je jeho luboscź pschecźiwo nam. Praschejcźe ßo wěriweho, cźehodla lubuje Boha Wótza a wón budźe prajicź: Ja lubuju Boha Wótza, dokelž je ßwojeho jenicźkeho narodźeneho Ssyna sa mnje dał. Praschejcźe ßo wěriweho, cźehodla lubuje Khrystußa a wón budźe wam prajicź: Ja lubuju Khrystußa, dokelž je mje se ßwoje drohej krwju wukupił. Luboscź ßo narodźi w sahrodźe Gethsemane, hdźež ßo Jesuß krwawy pót poczeschе, w Pilatußowej ßudnej khěži, hdźež jeho khribjet krwawy schwikachu, na njeho pluwachu a ßo jemu wußměwachu. Luboscź ßo dokonja na kschižu, hdźež kapa krej s mrějateho Sbóžnika. Hdyž twoja luboscź khori a masch žadanje, so by ßo saßo poßylniła, wjedź ju k horam, wot kotrychž nam pomoz pschińdźe, pod schtomy wolijoweje hory, na horu Golgatha pod kschiž a kasaj jej hladacź na krwawjate jehnjo Boże. Wěscźe tutón napohlad twoju luboscź s haschateje schkriczki k ßapazemu płomjenju sapyri, so ßy se ßwojim Sbóžnikom žiwy w najwužšim a najnutrnischim towarstwje. — K towarstwu s Khrystußom pak hischcźe wjazy ßłuscha. My dyrbimy też do Khrystußa wěricź, dyrbimy pschesswědczeni bycź, so je Ssyn Boži a nasch Sbóžnik. Na to pokasuja ßłowa nascheho tekśta: „So by wón nam dał, so by Khrystuß pśches wěru bydlił we waschich wutrobach.“ Pśches wěru dyrbi Ssyn Boži a Sbóžnik ßwěta w naschich wutrobach bydlicź. Towarstwo s Bohom je zyle na wěru sakoženе, dokelž w tutym towarstwje je jenož Bóh, kiž dawa a my bjerjemy s jeho połnoscźe. My wěmy, so bu prěnjotne towarstwo cźlowjekow s Bohom skażene pśches hrěch a so je jenož jedyn, kiž może jo saßo sarjadowacź, jenicźki ßrědnik mjes Bohom a mjes cźlowjekami, Khrystuß. Tohodla je nětk rosßudne praschenje: Kak mamy ßo ke Khrystußej, wěrimy do njeho abo niz? Njewěrimy-li do njeho, dha jeho nimamy, ßmy bjes Sbóžnika, tohodla też bjes Boha na tutym ßwěcźe; pschetoż nichtó nima Wótza, kiž nima Ssyna. Hdyž do njeho wěrimy, je wón nasch a my ßmy w towarstwje s Bohom a mamy we nim wěcźne žiwjenje. Tohodla dyrbimy wěricź, so w Khrystußu bydleschе wschitka połnoscź bójstwa cźělnje a s Domaschom wusnacź: „Mój Knježe a mój Božo“ a s Pětrom: „Ty ßy Khrystuß, ßyn žiweho Boha.“ — Ale niz jenož Khrystuß, Ssyn žiweho Boha dyrbi w naschich wutrobach bydlicź, pschede wschěm Khrystuß, ßwěta Sbóžnik. My dyrbimy sapschijecź se wschěmi ßwjatymi, kotra je ta schěrokoscź Božeho ßmilenja, kiž ßo rossahuje na wschitkich cźlowjekow, a dołhoscź, kiž traje wot wěcźnoscźe hacź do wěcźnoscźe, a wyßokoscź, kiž wschitko seńske daloko pschetrjechi, a hłubokoscź, kiž je njewobmjesna. Zyłu wulku luboscź Khrystußowu dyrbimy sacźuwacź a do njeje wěricź. Schtó mohł ju zyle sapschijecź? Runjež my ju zyle sapschijecź njemóżemy, dyrbimy tola do njeho wěricź jako Sbóžnika ßwěta, so by jeho wumoženje nam se žohnowanjom było.

Hdyž chcemy do wěrneho towarstwa s Khrystußom pschińcź, dyrbimy też wědźecź, schto naß pschessadźi do tajkeho towarstwa. Japoschtoł shibuje ßwoje kolena k Wótzej a proßy sa ßwojich kschescźijanow wo móz s wyßoka, wo ßwjateho Ducha. Pschetoż cźlowjek njemóże ßam se ßwojeho rosuma abo mozy do Jesom Khrysta wěricź ani k njemu pschińcź. Też njemóże nichtó Jesußej Knjes rěkacź, khiba pśches ßwjateho Ducha. Nichtó druhi naß s Khrystußom sjednocźicź njemóże, khiba nasch njebjeski Wótcźej pśches ßwojeho Ducha. Haj Duch Boži cźlowjekam pucź do wscheje wěrnoscźe pokaże. To płacźi sa wucźomnikow Jesußowych, sa japoschtołow, też dźenßa sa naß. — Runjež běchu wucźomnizy Jesußowu kraßnoscź se ßwojimaj wocźomaj widźeli, tola k dospołnej wěrje a k cźistemu pósnacźu jeho bójstwa a woporneho wumrjecźa njeběchu ßo pschedobyli. Tuto rosßwětlenje pschińdźe jim hakle do wutroby se ßwjatkownym dnjom, jako buchu napjelnjeni s mozu s wyßoka, se ßwjatym Duchom, s duchom wěrnoscźe, kiž jich wjedźeschе s jeneje kraßnoscźe do druheje. A tuto njebjeske ßwětło je też tamnych ßwjatych mužow rosßwětliło,, kotsiž njeběchu s Jesußom žiwi byli. Pawołe wobrocźenje njeby nihdy możne było bjes skutkowanja Ducha Božeho. Pawoł pósna wěrnoscźe, kotrež móżachu jenož wot Boha ßameho wukhadźecź. — A ßwětło tutoho Ducha njeje dźenßa hischcźe haßło; hischcźe dźenßa wodźi wón cźlowjekow do wscheje wěrnoscźe a prawdy. Wón dawa nam pósnacźe nascheho hrěcha, hłód a lacźnoscź po prawdoscźi Khrystußowej. Wón pschekraßnja Khrystußa we naß a pokaże nam, so njeje możno bjes Khrystußa k Bohu pschińcź. Wón napjelnja naß s luboscźu k wschemu dobremu a dawa nam mozy, na pucźu ßwjecźenja pschezo dale krocźicź. Wón ßwědczi, so ßmy Bože dźecźi. Ssmy my pak dźecźi, dha ßmy też herbojo Boži a ßobuherbojo Khrystußowi. Wot naroda hacź k rowej naß Duch Boži pschewodźa. W ßwjatej kschcźenizy poczina se ßwojim nadobnym skutkowanjom a skónczi jo, hdyž cźlowjek poruczi ßwoju duschu do rukow njebjeskeho Wótza. Tu prosch pschezo saßo wo dar ßwjateho Ducha, prosch s Davitom: Swtoŕ we mni, Bożo, cźistu wutrobu a daj mi noweho wěsteho Ducha. Hamjeń.

Knježe wuwjedź tu wěz mojeje dusche a wumoź moje žiwjenje.
Sr. Kěrluſch Jer. 3, 58.

Hłóß: Jeſußa ja njepuſchczu.

Bożo, tebje njepuſchczu,
S próſtwu chzu ja k tebi khwatacź,
Ty mi pomhaſch ſ luboſczu,
Na tebje chzu ſtajnje hladacź.
Skónczńje próſtwa pſchecźiſchczi
Sso hacź k wótznej wutrobje.

Hacź ßo ty mje ſdalujeſch,
S wóczkom na mnje njeſhladujo,
Nowu nuſu póſczeleſch,
Mje ſe ſtyſkom nadběhujo, —
Tola k tebi wołam ja,
Tuź teź duſcha pomoz ma!

Hdy a kak? — czi poruczu,
Twoja ßmilnoſcź ſo mnu póńdźe;
Czakaſch=li, cźe njepuſchczu,
Skónczńje twoja pomoz dóńdźe,
Skóńczńje ty mje wutorhnjeſch,
Pomoz ſczeleſch — hdyź ty chzeſch.

Hrěſchnu draſtu wußlecź mje,
To cźe proßy duſcha moja,
Hrěchi wſchě krej cźerwjene
Sniczicź chzyła hnada twoja,
Potepicź je na wěczńe,
Hdźeź je morjo najhłubſche.

Woblecź ty, mój Jeſu, mje,
Hdyź ſaß' dźeń je dokonjany,
Draſtu twojej' prawdoſcźe,
So ßym cziſty namakany;
Ja pſched Bożim wobliczom
Dźak czi dawam ſ wjeßelom.

Draſtu ſboża hižo tu
Na ſemi njech duſcha noßy,
W pokucźe a roskaczu;
Pomhaj, ſo cźe wſchědnej proßy:
Wótcźe, wodaj hrěchi wſchě,
Cziſte ſmyj ſke ßwědomje.

Pomhaj mi a wſchitkim tym,
Kiž wo pomoz tebje proſcha,
Ssmilnu ruku podaj wſchěm, —
Kiž cźe we wutrobje noſcha.
Twoja hnada wótzowſka
S nami budź czaß žiwjenja.

Tebje, Bożo, proßymy:
Twoje ßłowo ßwěcź nam ſtajnje,
Daj měr, hnadu wſchitke dny,
Twoje ßwjate žohnowanje.—
Schkituj kraje, ſahnaj błud,
Wodź, czińi ſbożowny twój lud!

Tebje duſcha lubuje,
Tebi do rukow ßo dawa,
K tebi wſchědnje ſhladuje,
Daj, ſo twoja ſawoſtawa.
Wot wſchoh' ſkeho wumoź mje,
Twój chzu woſtacź na wěczńe.

J. W.

Biblija.

Britiſke bibliſke towarſtwo je ßwoju lětnu rosprawu woſjewiło. S njeje ſhoniſch, ſo je wono w ſańdźenym lěcźe 12 nowych pſchełožkow Biblije woſjewiło, a to 2 ſa aſiatiſke, 2 ſa ozeanſke, t. r. ſa Australiju a kupy, a 8 ſa afrikanſke ludy.

Wſcho do hromady je wono cźiſchczało wjazy hacź milijon Biblijow a 1¼ milijona Nowych ſakonjow. Tak bu jich 775 000 knihow wjazy hacź 1928/29 pſchedatych.

Biblija je nětko w 630 wſchelakich rěczach cźiſchczana.

Rosprawa dale wo tym rěczi, ſo je w Europje jenoź Ruſka ſa Bibliju ſawrjena. We wjeczornej Europje bu jich 1 590 000 knihow rospſchedatych. Dźěl pjenježneho dobytka hromadźi ßo do woßebiteho ſonda, kotryź dyrbi pomhacź, tak bórſy hacź to móżno budźe, Bibliju w Ruſkej rosſchěrjecź.

Tole je ſwjeßelaze. To pak, ſchtoź nětk dale podamy, mjenje. Wono pokhadźa ſe Schpaniſkeje a pokaſuje nam ſtejniſchczo ſchpaniſkich katoliſkich měſchnikow k Bibliji, lěpje, k rosſchěrjenju Biblije.

Dźenik „Herald de Madrid" woſjewja ſcźěhowaze 11. ſept. a to na prěnjej ſtronje: „Bibliju pſchedawarjo. Pſchezo ſaßo mamy tu ſkórźby tych, kiž Evangelije a Biblije pſchedawaju, woſjewjecź, kotrychž njepſcheſtewajźy pſcheſcźěha a wobcźežuje fanatiſki wjeßny lud, kotryź je ſ wjetſcha wot měſchnikow a ſaſtojnikow naſchcźuwany. Wobžarujemy, ſo njejßu naſche ſakroczenja tón wuſpěch měle, ſo bychu tajke namózne wězy pſcheſtałe. Dźenża ſhonimy, ſo ßu we Villacavrillo ſchef polizije (!), dwaj polizajej a měſchcźanoſta (!) pſchedawarja Biblijow 2. ſept. krjudowali a jeho, hacźrunjeź mějeſche ßwoje wopißma, nuſowal, měſto hnydom wopuſchcźicź, jemu hrožo,

Konkordanza

abo ſapiß ſapoczatkow kěrluſchowych ſtuczkow
3 ſ nowych ßerbſkich ſpěwarſkich.

Farař Richter.

A naſche praſchenje mikoſcźiwje wußłyſchecź . . . 401.
Ach, wutroba ßo ſtróži 402, 2
Ach, runjeź chzedźa tute cźaßy 406, 7
Ach, hrěch je teź we mni 410, 4
A tola kaſnje dyrbjachu bycź pr. dapj. 412, 5
A dokelź nětk pſches Khryſtußa je ſakoń 412, 6
A hdy by teź mój ſtary dołh 413, 4
Ach, jeho ßmilna wutroba 416, 2,5
Ach, wohladaj ßo, hdźe na ßwěcźe 417, 7
A dokelź Jěva ſjebana bě wot h. h. 420, 2
Ale wón ßam na naß hlada 423, 7
Ach, kajku ſbóżnoſcź, Jeſu, cźuju 430, 6
Ale wy, wy bjesbóżni 433, 8
Ach Jeſu, njech twój Duch 434, 8
Ach, wutorhń mje po ßwojej hnadźe 436, 6
Ach, pomhaj ſtražowacź 441, 4
Ale wotucź najprjedy 444, 2
Tehodla, a ch, woſtaj wſcho 444, 10
Ach, Jeſu, pomhaj mojej woli 448, 3
Jeſu, daj dobycź, a ch, hlaj, moje ſłóſcźe 449, 3
Jeſu, daj dobycź, a ch, daj wſchak 449, 6
Jeſu, daj dobycź, a ch, njedaj mi padn. 449, 7
K njebjeßam, a ch, k njebjeßam 457, 6
Ach, wſchitko, ſchtoź ßwět tebi da 467, 3
Ach, cźělnu wolu we mni moć 469, 5

ſo jeho w jaſtwje pſchebija. Tónle podawk ßwědczi ßam ſaßo, tola je pſchecź, ſo miniſter ſnutſkownych należnoſczow ſe ßwojim jaßnym dowidźenjom by pytnył„ ſo tole njepißamy, wupjelnicź ſ rumom, kotrehoż woprawdźe pſchewjele nimamy, też niz, ßo ſawjeßelicź, ale ſo by wón cźinił wſcho, ſchtoż nuſne je a ßwoje pſchikaſy na wjeßnjanoſtow wudał, ſo bychu tajke wězki na pſchezo ſaſtake, kotreż ßu ßame na ßebi haniba a to cźim wjetſcha tohodla, dokelž ßo tak huſto woſpjetuja.“

To je nětk ſ wjecźorneje Europy, ſ kſcheſcźijanſkeje Schpaniſkeje.

Zyrkej a ſtat.

— **Wólbu do ſynody** ßu 14. njedźelu po ßwj. Trojizy w Budyſko-Kamjenſkim wokrjeßu měli. Dotalny ſaßkužbny ſynodala k. farař Ruß bě na wotpocźink ſchoł a ſ tym ſdobom też ßwoje ſynodalne ſaſtojnſtwo ſłożił. Sa wólbneho kandidatu mějachu na wſchěm poßledku jenoż jeniczkeho. Tutoho ßu też wuſwolili. Je to k. farař Hahn w Großröhrsdorfje. Wón ma hromadźe ſ kk. ſtud. dir. Eiſenſchmidtom-Budyſkim a kantorom Krawzom-Wujeſdźanſkim Budyſko-Kamjenſki zyrkwiny wokrjeß w ſynodźe ſaſtupowacź. Dalſchi ſynodala ſ tutoho wokrjeża, k. wyſchſchi farař Sarjeńk, je jako wyſchſchi ßerbſki farař do ſynody powołany.

Wſchełake ſ bliſka a daloka.

Sa hłownu ßerbſku prědarſku konferenzu. Bórſy ſměje hłowna ßerbſka prědarſka konferenza ßwoje Michałſke ſeńdźenje. Sa tuto njech ßebi kóżdy rospomni ſnowa wěz „noweje hłowy“ ſa naſche łopjeńko „Pomhaj Bóh“. Ssmy nuſowani, ſ 1. januarom noweho lěta „nowu hłowu“ trjebacź. Też naſchich cźitarjow a naſche cźitarki proßymy, nam pomhacź w tutej wězy ßnadź ſ namjetami, ßnadź ſ naczińkami. Wuměnjenja ßu, ſo njeßmě „hłowa“, to je wobras ſ napißmom, wjazy tak wulka bycź kaž dotalna, ſo dyrbi pak bycź ßerbſka a evangelſka.

— **S Krjebjanſkeje woßady.** Też my w naſchej woßadźe ßmy na to ſpominali, ſo je ßo 28. auguſta 1500 lět minyło, ſo je zyrkwiny wótz Auguſtinus wumrěł. Ssmy w naſchim Bożim domje wjecźornu ßwjatocźnoſcź wuhotowali. Wonkach bě njeměr a ropot, nutſkach w cźiſchinje Božeho doma měr a pokoj a do njeho khwatachu wukhow pytajo nutrni. To bě tak podobnje kaž w Auguſtinowym cźaßu: Wſchudźom hara a ropot wotemrěwazeho romſkeho kězorſtwa, — zyrkej pak hromadźeſche tych, kiž měr a pokoj ſ Bohom pytachu. Tutón dawny cźaß, pſchede wſchěm pak Auguſtinowe žiwjenje a ſkutkowanje nam naſta ſnowa pſched duchownymaj wocźomaj a wuſchomaj. Tſi woßebite dźěle ßo nam poſkicźichu: Auguſtinowe žiwjenje a ſkutkowanje; Auguſtinus a jeho macź Monika; ßłowa ſ Auguſtinowych wuſnacźow. Rjane ſpěwy naſcheho zyrkwineho khóra a naſcheju ſoliſtow, knj. wucź. Jahnoweje a k. kantora Scholty wotměnjachu ßo ſ poſkicźenjemi ſ Auguſtinoweho cźaßa a žiwjenja a wudoſpołnjachu je. Sswjatocźnoſcź ſkónczichmy ſ něktrymi ſchtucźkami ſ wulkeho khwalbneho kěrluſcha, kotryż je nam Auguſtinowy pſcheczel Ambroſius ſpěwał: „Wulki Bożo, khwalbu cźi, ßylny Knjeże ſaſpěwamy.“

— **W Drjeźdźanach** Boże ßłónczko ſ wulkeho měſta won do Božeje ſtwórby tak móznje wabjeſche ,ſo njemóżeſche ßo na wjele wopytarjow ßerbſkeje Božeje ßłużby w Kſchižnej zyrkwi liczicź. Ale naſchi ßwěrni Serbja popołdnju po tſjoch w rjanej liczbje pſchikhadźachu a jich kěrluſch: „Ja wěm, do koho wěrju“, a potom: „Jene nuſne je, to jene“, žiwje a nutrnje pſches wulku ßwjatnizu klinczeſche. Też ſpěwarka ſ khóra da ßo ßłyſchecź: „Kak ſbóżny ßym, hdyž wotpocźuju“. Prědowanje dźereſche k. farař Tiſcher ſ Budyſchina, dokelž bě k. wyſchſchi farař Sarjeńk na viſitaziji w Nožaczizach. Spowědnych bě 68, mjes nimi 87 lět ſtary Hänſch ſ Löbtawy, kiž je hižo 51 lět dołho kóżdźiczku ßerbſku Božu ßłużbu w Kſchižnej zyrkwi wopytał a też kóżdy krócź Boże wotkaſanje wužiwał. Po kemſchach bě Smiječ dom na Chriſtianſkej dróſy woprawdźe pſchepjelnjeny. Hudźbny direktor Krawz hrajeſche, ßerbſke ſpěwy klinczachu, powědaſche ßo ſ Łužizy, też wo polěpſchenej ſtrowoſczi k. wyſchſcheho fararja na wotp. Domaſchki, kiž je tak dołho tam Serbam prědował; bě žiwe ſtrowjenje w dobrym ßerbſkim duchu a ſpokojeny kóżdy k wjecźeri domoj khwataſche. Też něktſi młodźi běchu ßobu, a knjes Scholta wabjeſche ßobuſtawy ſa towaŕſtwo „Cźornobóh“, kotreż pjatk ſa tydźeń ßwjedźeń 41-lětneho wobſtacźa woßwjecźi. Wo ßerbſku Božu ßłużbu ma woßebitu prózu knjes Pětſchka a jemu ßłuſcha džak.

— W **Eichgrabenje** pola Žitawy wuhotuja evangelſke žónſke towaŕſtwa wot 13. hacź 17. oktobra tydźeń ſa macźerje, abo kaž Němz praji: Mütterfreizeit. Pſchi tym ßo mnoho poſkicźi. Sa ſhromadny pſchebytk je tam poſtarane. Samołwicź dyrbjała ßo kóżda macź, kotraż by tam chżyła hicź a ßo njeje hiſchcźe ſamołwiła, hnydom w Drjeźdźanach: Chriſtlicher Frauendienſt, Kaulbachſtr. 7.

A dokelž nichtó, Knjeże, cźe bjes	469,	6
Ach, ſo bych ja był wſchědnje ponižniſchi	475,	5
Ach, pſchełamaj ßo, ryczerjo	478,	5
A potom ſcźin mi wutrobu	480,	4
A cźehodla to dyrbjał žadacź	483,	4
Ach, ſo bych ja, Jeſußo	486,	3
Ale ja, mój Knjeże, chzu tebi nětk	486,	4
Ale ty mój Knjeże, daj, ſo ßo	486,	5
A njemohł-li ja to	490,	4
A pſches nich wobnowjene	497,	3
A tehdy ſemje ludy do ßwětła ſaſt.	497,	4
Ach, mój Božo, woboje wſchak mi njeje	500,	6
Ach, wutorhń wſchemu ſkaženju	506,	3
Ach, ßmil ßo nade wſchitkimi	506,	6
A ſ prawej wěru jeho ſnał	514,	8
Ach, Knjeże, pomhaj ſ hnadu	519,	7
A proſchu, ſo by pſchikryła	521,	12
Ach, wjedź mje, kaž ßo lubi cźi	522,	5
Ach, ſacźěř hrěſchnu nóz	528,	4
Ach, njeſpomń na hrěchi	528,	6
Ach, Božo, njech ßu moji też	531,	9
Ach, ſwarnuj mje pſched njeſbožom	536,	5
Ach, Knjeże, ſpožcź nam ſ hnady	538,	7
Ach, Knjeże, woſtań pola naß	542,	8
A ſe ßłowom naß naßyczicź	543,	2
Ach, pſchikryj mje a wſchitko moje	544,	2
Ach, ſtražuj mje, ſo njepſchińdźe	546,	8
A proſchmy jeho nutrnje	548,	2
Ach, porucź ßwojim jandźelam	552,	3
A by-li něhdźe Bóh	551,	6
Ach, njeſacźišń we njehnadźe	554,	4

Liſtowanje: K. w H. ſa 17. po ßwj. Tr. — T. w B. ſa kermuſchu (18. po ßwj. Tr.). — M. w M.: Wutrobny džak ſa ſapóßłanzy. Redaktor.

Cźišło 41

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Sserbske njedźelske kopjeno

W Budyschinje 12. oktobra 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Noßaczizach. — Cźischcź a nakład Esmolerjez knihicźišchcźetnje a knihaŕnje, sap. dr. s wobm. ruk. w Budyschinje
Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi schworczletnje 108 dorych pjenjezkow

17. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Jana 12, 24: Sawěrnje, sawěrnje, ja praju wam: Jeli so pschenčzne sorno do semje njepadnje a njesemrěje, dha wostanje ßame; hdyž pak semrěje, pschinjeße wjele płodow.

Ach kak braschna, ach kak traschna
Wschěch je ludźi rjanoscź!
Kaž też kwětki borsy spadnu,
Hdyž ske wětry na nje cźahnu,
Jim masch runu barbu rjanu.

Sawěrnje, sawěrnje, tak ßo nasch krótki tekst sapočznje. Tak nasch Knjes a Sbóžnik rěcźi. Hdyž wón to s dwojim sawěrnje wobkrucźi, kak wěrne dyrbi tuto ßłowo bycź! Na nim njeje žaneho dwěła. Na nje mózesch ßo spuschcźecź.

Saßo ßo lěto ke kónzej pschibližuje, zyrkwinske wo měßaz prjedy hacź měschczańske. Liscźe pada. Na schtomach a na kerkach ßo žołcźi a cźerwjeni. Kraßny napohlad! A tola naß na kónz dopomni. Roscźenje sastanje. Njeje wjazy cźopło doscź. Sskónzo wopißuje pschezo krótsche koło na njebju. Rano posdźischo skhadźa a wjezcor ßo prjedy khowa. Dźe pschezo dale wot naß precź. A tohodla je dźeń wote dnja symnischo. Mamy ßo cźoplischo woblekacź hacź prjedy. Tez ßad je s wjetscha se schtomow. Tu a tam jón hischcźe wohladasch. Někotre schtomy běchu w lěcźe hižo prósdne. Njepłódny figowz nam psched wocźemi steji. Tsi lěta žanych płodow pschinjeßk njeje. A tola winizař knjesej, kotryž chze jón porubacź dacź, wobara. Knježe, wostaj jón hischcźe to lěto, hacź jón wobkopam a pohnoju. Na polach nětk ratař polo pschihotuje a ßymjo wußywa. Nasyma. Ptaki cźahnu do cźoplischich krajow, so bychu ßo psched symu wukhowake. Syma steji psched durjemi.

To naß na kónz, na ßmjercź dopomni. W nasymniku mamy woßebitu njedźelu sa to, ßmjertnu njedźelu. Koho myßl na ßmjercź hischcźe ženje hnuła njeby? Stejimy we naléczu, léczu abo nasymje žiwjenja. Tón poßledni drje najbóle na kónz myßli, pschetoż je symje najbliżschi. Ale też tamnej mataj pschiczinu, kónz wopomnicź. Husto w naléczu smjersk wscho skónzuje. A w léczu wichory, njewjedra a sliwki druhdy wscho sapuscźa. Cźłowjek je we ßwojim žiwjenju jako trawa, kcźe jako kwětka na polu, hdyž wětr na nju saduje, dha wjazy njeje, a ßwoje město wjazy njesnaje. Wschón rosum, wscha ßylnosć, wscho bohatstwo niczo njepomha. Wscho je sachodne. Ale nusne je, so Bóh woßebje mudreho, ßylneho a bohateho wopomnicź wucźi, so dyrbja wumrjecź, so bychu prawje mudri byli. Luby cźitarjo, to je poražaze sa naß, so budźe ras kónz s nami. Ale mamy ßo do Božeje wole podacź, kaž mamy symu sa lubo wsacź.

A to je wscho wot Boha tak mudrje sarjadowane. Semja ma we symje wotpočznycź. Wschitko spi, so by nowych mozow nadobyło a ßo potom saßo hibacź a něschto prawe wukonjecź móhło. Woßebje ßo jene wocźakuje wot rostlinow kaž też cźłowjekow, so płody pschinjeßu. Hdyž pschenčzne sorno semrje, pschinjeße wjele płodow. Shnicźe je wuměnjenje sa nowe žiwjenje a bohate žně. Sso wě, so ma też semja mjehka a cźista bycź, a so ma ßo hnojicź. Shubjene ßu sorna, kotreż na pucź, na skału abo mjes cźernje padnu. Ale do semje ma pschenčzne sorno padnycź a semrjecź, hewak wostanje ßame. Kak wulke je wjeßele, hdyž ßo wußyw sapłacźi, hdyž žito kaž murja steji a stokróczne płody pschinjeße. Próza njeje podar-

mo była. Cžłowjek njeje podarmo w płocže žwojeho wobliča dźěłał. Kak žwježelaze, hdyž žu schtomy na sahrodže połne najkražnischich płodow. Ale jene njechamy s wočžow puschčžicž. Mjenujzy mamy schtomy staroscžiwje hladacž. Jedyn muž mějesche wulkotne žně we žwojej sahrodže. Ssužod žo jeho prascha, kak pschińdže, so jeho schtomy tak derje nježu. Haj, wón snapschecžiwi, žym wjele prózy na korjenja wažił a žym je nanajpilnischo wobdźěłał. Płody žu nětko myto sa to. Luby cžitarjo, njejžu też tajzy, kotsiž chzedža domkhowacž, bjes teho, so žu žo prózowali? Roscž dyrbi pola nich bjes hnoja. A tola je prawa ratańka sažada: Njechasch niczo nutstykacž, dha też niczo won bracž njemóżesch. Semja je wěscže dźakowna, ale ty masch pěknje žwoju pschižkchnoscž cžinicž.

Tu płaczi žkowo: Schtož cžłowjek žyje, to budže wón też žnjecž. Schtóž na žwoje cžěło žyje, budže wot cžěła skaženje žnjecž, schtóž pak na Ducha žyje, budže wot Ducha wěcžne žiwjenje žnjecž. Jesuž Khrystuž je tón prawy žyjeŕ. Też jemu je něschtožkuliž na njepschihódnu semju padnyło. Wutroby běchu twjerde a njepokutne a njewěrjaze. Woni drje na njeho požłuchachu, ale wěricž njechachu, kak rasnje je tón Knjes na nich hladał, kotsiž wschak žkowo žkyschachu, ale to žame njewobarnowachu. Wužył je jenož dobre žymjo. Cžiste žkowo Boże, kaž mějesche je wot žwojeho Wótza w njebježach. Masch je w Nowym Testamencže. Móżesch žudźicž, kajke je. A njech je tón Knjes też cžłowjkim potrjebnoscžam podcžiżnjeny był, dha tola ženje na cžěło žył njeje. Pschezo je wolu cžinił žwojeho Wótza w njebjeżach. Haj to běsche jeho jědź, so je ju cžinił. A tu je napoždek w žmjercži na kschižu wobkrucžił. Też tón žwjaty teho Knjesa bu do rowa położeny, kaž pschenčžne sorno do semje padnje. A runje kaž tajke sorno wjele płodow pschinježe, tak Jěsužowa žmjercž bjes płodow njewosta. Wumóženje je s kschiža teho Knjesa, s drjewa poklecža, wuroskło. A žmjercž njeběsche to poždnje, ale na nju scžěhowasche horjestacže.

Luby cžitarjo, to je troscht a radoscž w tutym nasymskim cžažu, s kotrymž žo symje pschibližujemy a kotraž naž na žmjercž dopomni. Žana nadźija a žane žwětko bjes horjestacža nascheho Knjesa. Bychmy najhubjeńschi mjes wschitkimi stworjenjemi byli. A hdyž žo pschibližuje ta dołha žmjertna nóz, naž wschitko wopuschčuje, dha žy ty nascha móz. Haj Khrystuž je žmjercži móz wsak a žiwjenje a njesachodnoscž na žwětko pschinježe. Wěmy wschak, so s tym žadyn pschirodny sakoń njepostajimy; to je wjele bóle wěz wěry. Podobnje je tu wěscže kaž w pschirodže. Wjadnjenje, hinjenje a shnicže tu a tam. Ale pola njerosumneho stworjenja wschitko wjele rucžischo dže hacž pola rosumneho. Hižom sa lěto budżesch, je-li so je Boża wola, sažo domkhowacž móz. Pschenica, kotraž je žo tu nasymu wužyła, budže shnita, ale se žmjercže budže wschudźom nowe žiwjenje sesthadźane. Cžežke kłoža budża žo we wětsje smahowacž. Schkoda, kotraž je pisches shnicže nastała, budže wjele, wjele krócž saruнana. Pola cžłowjeka dołho traje, prjedy hacž žu płody spósnacž. Na žudnym dnju budża pluwy wot pschenzy dźělene. Tak dołho mamy cžakacž. Sbóžny je tón, kiž to wěri, a žo kschižowanemu a stanjenemu Sbóžnikej dowěri.

Ach kak braschne, ach kak traschne
Ssu wschěch ludźi wězy,
Wschitko budže kaž žně rostacž,
Spanycž, shinycž a kónz dostacž,
Prawy budže wěcžnje wostacž. Hamjeń.

Cłowjek - wědomnoscž - žamosniczenje.

Ssy wěscže žkyschał prajicž abo žy žam prajił a skoržił: „Te maschiny, te maschiny! Kóžda wucžěri jich telko dźěłacžerjow a dźěłacžerkow s dźěła!“ Hakle tele dny mi něchtón powjedasche: „Tam stajeja sažo nowu maschinu; tuta telko nadźěła, kelkož 8 dźěłacžerkow! Tuž je jich sažo 8 s dźěła a do nusy!“

Maschina a sažo maschina! Cžłowjek je wjele dokonjał a daloko pschischoł s maschinami. A žadyn dźeń drje njesańdže, so sažo něschto nowe a lěpsche njewunamka. Cžłowjek wojuje s maschinu sa žebje. Ale cžłowjek wojuje s maschinu też pschecžiwo žebi. To tola naspomnjene wuprajenje wobžwědczi. Kak dołho budże hischcže tracž, so cžłowjek, kotryž je hacž žem s mozu žwojeje maschiny postupował a dobywał, žo žam sniczi?

Njeje to tórne praschenje? Kak mohł schtó rosumny na tym dźěłacž, žameho žo sniczicž, moricž? A cžłowjek chze tola wěscže rosumny bycž! A tola ma tamne praschenje žwoje prawo: Kak dołho budże hischcže tracž, so žo cžłowjek žam sniczi? S cžim? Niz jeno s mozu žwojich maschinow, s kotrymiž je postupował a pokracžował, ale dozyła se žwojej wucženoscžu, se žwojej wědomnoscžu. S tutej wědomnoscžu dobywa žo hłubscho a hłubscho do hłubinow semje a morja — njech žu też te hłubiny, kotrež hacž žem dozpi, hischcže žnadne pornjo hłubokoscži zyłeje semje. A na semi! Kak na pschemoh postupuje cžłowjek! Kak honi a hanja se želesnizu, s kołom, s autom po njej, njech też pschezo hischcže sekundy, mjenschiny, hodžiny trjeba, so by wěsty wotyknjeny kónz dozpił! A wysche semje, w powětse! Zeppelin nam to 5. oktobra snowa wobžwědczi. Ale sdobom nam 5. a 6. oktober też wobžwědczischtej, so cžłowjek dawno hischcže s knjesom njeje na powětse a w powětse. Pola Parisa a pola Drježdžan wosnaměnjetej dwě hromadzy rospadankow jeho njemóz. Cžłowjekowa njemóz bu nam wožebje też widomna njedawno, jako chzyschе belgiski wucženz w Augsburgu pschewinycž mjesy powětra a žo posběhnycž hacž k wyschinam, kotrež žadn cžłowjek hischcže njedozpi. Jeho nowy ballon a jeho wožebje sa tole wudźěłany „korb“ žo we wschěch móżnych cžažopižach a nowinach pokasowasche. Ale jako tón wulki moment tu bě, wosta wucženz se žwojim towarschom a ballonom na semi kaž pschilěpjeny.

To jenož něktore pokaski wo postupje cžłowjeka a wo jeho njemozy. Njeje tak, so chzyli my jenož jeho njemóz pokasacž; ně, runje tak jara jeho postupowanje, jeho wucženoscž; haj runje tutu chzemy pokasacž — a tón kónz, ke kotremuž je cžłowjek s njej duzy. A tutón kónz je sniczenje žameho žo. A tuto niczenje žameho žo njepschińdže hakle na kónzu; wono je s nim hižo duzy. Ssmy žkyscheli, so cžłowjek s maschinu niczi warbu, eksistenzu cžłowjeka. Tu žkuscha też, so cžłowjek se žwojim postupom wudospołnja wschě te małe a wulke maschiny a nastroje, kotrež trjeba jako wójnski grat. Poždnja wulka wójna je była „dobra schula“ sa cžłowjeka na tutym polu wědomnoscže a nashonjenja. A so cžłowjek to njesapomni a so runje tu dale wuknje, to pschichodna wulka wójna sjewi, kotrejž njesadźěwaja papjerjane wucžinjenja ludow, kotrejž móże jenož Bóh tón Knjes sadźěłacž a jeho duch, duch wěry, kschescžijanskeje wěry, hdyž ludy pschewinje a pschewobrocži do woprawdże kschescžijanskich.

(Pokracžowanje.)

Ruske pschesczěhanje.

So ßo nětkle bóle mjelczi wo dóńczże kschesczijanow Ruskeje, mohło cże na tu myßl pschinjesczś, so tam wscho lěpje, a wono dyrbjesche njeruski wukraj na tutu myßl pschinjesczś. Ruskej wyschnosczi je ßo poradźiło, krajne mjesy tak sahaczicś, so wjele powěsczow wo snutskownych wobstejnosczach psches nje njemóże. Tola toho, kotryż wěz trožku snaje, to njesamoli, toho njeje też samoliko to do ßwěta wutrubjenje sa pschestacże pschesczěhanja, kotreż Stalin satrubi k wuscham wukraja, dokelž ßo tola nětak ßylnych protestow naboja.

W Ruskej je pschezo hischcże tak, so tam kschesczijanstwo steji pod podtłóczowazej namozu ruskeje bjesbóżneje politiki. Saměr tuteje je zyle jaßny: wutupjenje nabožiny dozyła a kschesczijanskeje zyrkwje wożebje. To wobßwědcża nam też wustup wulkeho kschesczijanskeho sjednoczeństwa, kotreż ßo „Oekumenischer Rat für praktisches Christentum“ mjenuje a je w tu khwilu w Schwizy k nowym wuradźowanjam shromadźene. Wono rěczi wo czežkim podtłóczowanju wěry a ßwědomnja w Ruskej a wobkrucża kschesczijanam, so ßo psches nowische powěscże pohnuwane czuje, wożebje na nich spominacź; wono też kschesczijanske zyrkwje proßy, też dale dobroproschenje czinicź sa pschesczěhanych a ßwojich kschesczijanow napominacź, sa nich skutkowacź a ßo pola wyschnosczow wo to staracź, so bychu po měrnych puczach sa skónczenje pschesczěhanja wustupowałe. W tutej oekumenischej radże ßu sjednoczeni wjednizy orthodoxneje, anglikanskeje a evangelskeje zyrkwje; s jich sjawnym wustupom psched złym ßwětom ßu wschě prawowěrne a anglikanske a evangelske zyrkwje swołany do sjednoczeneje fronty pschecziwo tajkemu martrowanju kschesczijanskeje wutroby a kschesczijanskeho ßwědomnja, kaž ßo wone nětkle w Ruskej jewi.

Pschi tym wschěm dyrbimy ßebi pak pschezo saßo prajicź, schtó to po prawom w Ruskej tajke namózne bjesbóżne knjeżstwo wukonja. To je mjenujzy mało wjaz hacź jeniczki prozent ruskeho luda. Mjenujzy: kommunistiska strona Ruskeje ma po poßlednim wobliczenju 1 732 000 ßobustawow, a to 1 182 000 dźěłaczerjow, 324 000 burow, 209 000 sastojnikow a 16 000 je ßwobodnych powołanjow. Wobliczisch-li ty wobydleŕstwo Ruskeje s 150 000 000 duschemi, je liczba sapißanych kommunistow mało wjaz hacź 1 prozent. Zadym dźiw, so tajka mjeńschina wschě ßrědki nałożuje, ßwoje knjeżstwo schkitacź. Schtóż stawisny trochu snaje, tón wě se sańdźenych a dawnych czaßow mnoho tomu pschirunowacź, tón pak też wě, so tajke tak sałożene a schkitane knjeżeŕstwa njejßu wostałe, njejßu mohłe wostacź.

Tehodla ßo też njedźiwamy, so pschezo saßo wo nowych puczach a ßrědkach ßłyschimy, kotreż kommunistojo w Ruskej pytaja, pschewinycź nabožinu, kotraż ßo pschezo hischcże nocze pschewinycź dacź, hacź runje telko probatnych ßrědkow hižo nałożowachu. So bychu lud wo schkódnosczi nabožiny a wěry hischcże bóle rosjaßnili, chzeja hischcże wjazy agitatorow wuwuczicź a do luda póßłacź. Wjednistwo wójska a mariny chze sa 2 měßazy 10 000 agitatorow wuwuczicź, kotreż śměja nadawk hromadźe s „bjesbóżnymi swjaskami“ jenož wo wójsku a w marinje pschecziwo duchej nabožiny wojowacź. Na 121 agitatorskich schulow ßu sa tutón saměr sałożili. S tohole móżesch ßebi wschelakeho wucźitacź, też to, so ruske wójsko a ruska marina tola hischcże njemóżetej tak jara „bjesbóżnej“ bycź, hewak tola njebychu nadobo 10 000 agitatorow runje sa nje trjebali. Czim móznischo dyrbi pak ßo potom pobożny duch hischcże jewicź w ludu a kraju, wożebje mjes burstwom. A pschewinycź nabožinu też bolschewißmuß njemóże.

Mißionski ßwjedźeń w Barcże.

Sańdźenu njedźelu ßwjeczeschе ßerbske pobocżne mißionske towaŕstwo, kotremuż wschitke ßerbske wożady w ßerbskej Łužizy pschißłuscheja, pola naß mißionski ßwjedźeń. Jako ßobotu ßo deschcźik lijesche, je tak někotry pschecźel ßwj. mißionstwo se staroscźemi na mróczele hladak; ale tajke staroscźe běchu njetrjebawsche. Bóh wobradźi nam njedźelu najrjeńschi nasymski dźeń, s jaßneho njebja ßwěczeschе Boże ßłónzo. Dopołdnja běsche Boża ßłużba sa dźěczi. Faraŕ Konik s Ketliz, kiž je psches 7 lět w Uchandźe w rańschej Afrizy jako mißionar dźěłak, powjedasche se ßwojeho shonjenja tak sajimawe, so njemózachu ßo dźěczi, kiž běchu w bohatej liczbje ßo seschli, napoßłuchacź. Pop. w 2 hodź. běsche ßerbska ßwjedźeńska Boża ßłużba. Faraŕ Mjerwa-Bukeczanski prědowasche na sałożku Ssudnikow 5, 31 a dasche nutrnej wożadze wotmolwjenje na prascheni 1. czehodla a 2. kak mamy mißionstwu ßo wěnowacź. W 4 hodź. sapocża ßo němska ßwjedźenska Boża ßłużba; na njej prědowasche faraŕ Konik-Ketliczanski wo Jan. 4, 35—37 a pschiwoła ke kemscherjam 1. Pohladajcże do pola ßwj. mißionstwa! wono ßo běli k žnjam. 2. Dźicże won na polo ßwj. mißionstwa k žnjowemu dźěłu. 3. Wěrcże, wy śmějecże žnjowe wjeßele. Na woběmaj Božimaj ßłużbomaj spěwasche zyrkwinski khór ariju: „Czesćź budź a khwalba“ wot Ringe a posawnistojo piskachu „Halleluja“ wot Händela pod wustojnym wodźenjom knjesa kantora Běhmara jara rjenje. Wokłarnu ßłużbu wobstarachu na ßerbskim: ßwjedźeński prědaŕ a wożadny duchowny, na němskim: faraŕ Wejsaŕ-Hodźijski a ßwjedźeński prědaŕ. Runjeż ßo nje-

---

Konkordanza

abo sapiß sapočatkow kěrluschowych stuczkow
4 s nowych ßerbskich spěwatskich.

Faraŕ Richter.

Ach, luby Knjeże Khrystschcże, hdyż 558, 4
Ach, ale schto ja czuju 560, 3
Ach, schtoż ßym sawinował 560, 4
Ale, Bożo wscheje hnady 562, 3
Ach, wobarnuj mje psched słym ludom 567, 6
Ach, wodaj moje hrěschne pady 568, 5
A hischcże wjele kraßnischo 574, 4
A wożebje tu jaßnje nam jewi 575, 3
Ach, praju ja, hdyż, Bożo, ty 576, 9
A hdyż śmjercź mje sawoła 578, 11
A semja nascha khuduschka wscha rži 579, 2
Ach, sacźěŕ schtódnu ßuchotu 582, 5
Ach, Knjeże, jeno to spožcź mi 586, 8
Ach, požohnuj nasch zły kraj 592, 8
Ach, Hadamowy hrěschny pad 594, 2
Ach, hladaj saßo s hnadu k nam 598, 4
A cźi ßo dźakujemy 601
A tola njejßy we hněwje 603, 4
Ach, pomhaj, so rad s wutrobu 619, 7
Ach, wobrocź ty wschak tajkich słych 619, 9
Ach, swjeßel wurudźenych a wokschew 620, 7
Ach, žohnuj wschitkich mandźelskich 622, 6
Ach, ßwojoh' Ducha pomoz staj ty 633, 8
Ach, poßłuń naß ßam po hnadze 635, 2
Ach, s twojim ßkowom pospochi 641, 2

počžink, njedźelu běrny sběracź, Bohu budź skorżene, też we naschich dobrych żerbskich wożadach pschezo bóle rossche̊rja, běsche wopyt Božich żkužbow spokojny a wunoschk kolektow běsche dźiwajo na nětczjsche srudne hospodarske wobstejnoscże swjeżelazy. Koletta sa mißionstwo mjes póhanami wunjeże na żerbskej 110 hriwnow, na němskej Bożej żkužbje 98 hriwnow, k temu hischcże dar w Maleschezach pschi pożwjecźenju noweje fary sběrane 10 hr., to je hromadźe 208 hriwnow. Bóh żohnuj żymjo, kotreż stej żwjedźeńskej prědarjej do naschich wutrobow rosżywakoj, a pschispoř luboscź k żwjatemu mißionstwu pola naż; wón żohnuj dary k sbožu pohanow!

Zyrkej a stat.

Sa **Sakisku** shromadźi żo 21. oktobra krajna synoda k 12. pożedźenju w Drježdźanach. Wożebity dypk jeje dźela budźe sakoń wo wobżadźenju farskich městnow. Prawisniski wubjerk seńdźe żo hižo 8. oktobra. W zyrkwinskich nowinach a cżażopißach jedna w tukhwilu wjele wo tutym sakonju, kotryż chże snowa srjadowacź wobżadźenje farow; namjety a měnjenja żu wschelake. Synoda směje tu ważne rosżudźenje.

W **Pruskej** cżakaja dokho hižo na dokónczenje jednanja mjes statom a evangelskej zyrkwju. Ale po nowischich powjescźach njeje wěż pschezo hischcże tak daloko, so bychu wo njej dojednacź mohli.

— Też **Schwedska** ma żwoju „zyrkwinsku ludowu partaju“ a w njej něschto podobne, niż pak to żamżne, schtoż my nětk w Němskej mamy w „Kscheścźansko-sozialnej ludowej żkužbje“, — Christlich-sozialer Volksdienst. — Wobej nowotwórbje stej njewotwißnje jena wot druheje nastakej, schtoż je

---

A hdyž tak wosbożesch nasch dom	641, 5
A napożledk cże prożymy	641, 6
A pschińdźe-li hdy kschiž na waju	648, 6
Ach, ja hrěschnik khudy	649, 8
A dokelž, luby Božo, ty żam	656, 6
Ach, dokonjej żwój skutk	657, 5
Ale w żwěrnych towarstwje	660, 3
A póscźeleschi-li khoroscź mi	661, 7
A hdyž ja na żmjercź khory żym	661, 8
A hdyž pschi tym swostawaju	664, 7
Ach, ja chżu rady s tobu hicź	679, 2
Ach, tuž pósnaj żo, o dusicha	695, 4
A dokelž Bóh a Wótz mój ży	699, 3
A by-li nět żam cżert a żwět	705, 2
A hacž wón runje tohodla tu dyrbi	709, 3
Ach kak braschne	717, 2—3, 8, 10
Ach kak braschna	717, 4—7, 9
Ach, Knjeże, wucź naż wopomnicź	727, 8
Ach, njewopuschcź we nuży mje	728, 3
Ach, Sbóżniko a Knjeże mój	730, 7
Ach, żmy-li rano runje strowi	731, 5
Ach, rěcź żo żnadno sdobom shubi	731, 7
A hdyž żo duchej w cżěle styschcże	731, 9
Ach popschejcże mi tajke sboże	734, 7
Ach, sapisch moje mjeno	744, 5
A cżehodla ży skónzowacź żo dak	749, 3
A dokelž cżi je wědomne	750, 2
A wjedź mje s doka żałoscże	753, 5
Ach, Knjeże Božo, pomhaj nam	753, 11
A hdyž ja rěcżecź njemóżu	755, 4
Ach, khwataj k żwojom' jehnjeczu	755, 6

wożebje sajimawe a sa to żwědczi, so żnadź żo sapocżina nowe hromadźenje mozow pod hinaschimi hacž dotalnymi sażadami. Do „schwedskeje zyrkwinskeje ludoweje strony“ żu żo mużojo a żony sjednocźili, kotsiž chzedźa wożebje bóle hacž dotal hajicź wótzow drohe kubło: żwobodu psches wustawu swěscźenu a avangelsko-lutherisku wěru. Wona chże bycź wótznokrajna strona, strona na zyrkwinske salożki salożena a nochże swiska s druhimi politiskimi stronami. Wona chże pak s kóždej stronu hromadźe skutkowacź, kotraż chże pomhacź, jeje saměry spěchowacź. Wona wustupuje wożebje sa żwjecźenje njedźele a wotpokasuje stroniske wojowanje pschecźiwo prawizy każ pschecźiwo lěwizy; sa sozialne prawa chże postupowacź.

Wschelake s bliska a daloka.

S **wożadow.** W Barcźe żu żwjecźili 28. septembra żwjedźeń Swonkowneho Mißionstwa. — W Maleschezach żu żamżnu njedźelu pożwjecźili nowy farski dom. — Dołhoż njedostawamy rosprawu sa nasche żerbske njedźelske kopjeńko, njemóże wono też drobnischo wo tajkich podeńdźenjach we Sserbach rosprawjecź, hacżrunje tola zyle wěscże runje tajke rosprawy wo zyrkwinskich a wożadnych podeńdźenjach prjedy hacž do druhich nowin a cżażopißow do tuteho kopjeńka żkuschcja.

Lětarstwo. Njedźelu, 5. oktobra, żmy radoscźiwi shladowali do wyżoka a witali „Hrabju Zeppelina“. Ale hižo lecźeschе żobu struchka powjescź wo żałostnym snjesbożenju jendźelskeje wulkeje powětroweje kódże „R 101“, kotraż bě żo w nozy do toho pola Parisa spalika. 50 cźlowjekow bu pschi tym morjenych. Wot dalokeho pucża, po kotrymž bě psches Egiptowsku duzy do Indiskeje, bě hakle maku krocźel dozpika, a hižo bě nimo se wschej rjanoscźu. Jenoż 8 wożobow żo wukhowa. A dźeń posdźischo snjesboži wulke lětadło pola Drježdźan; też wono żo cźiscże sniczi, a s nim wschitzy, kotsiž běchu żo jemu sa jěsbu psches powětr dowěrili. Běchu to 8 wożobow. Każ naż jěsba Zeppelina wjeżelesche a posběhowasche, tak naż tute powjescże trascha a tyscha. Sdobom mamy tu wobżwědczenje prajenja, so jene njesboże żenje żame njepschińdźe, ale so żo něhdźe hischcże něschto podobneho stanje. Mějachmy skkadnoscź, runje w pożlednich lětach tole sażo a sażo wobkedźbowacź. Ssamo wot żo pschińdźe cźi to praschenje: „Je tomu woprawdźe tak?“ Hdyž wotmolwisch: „ně!“ dyrbisch potom prajicź: „Tuž bě to pschipad!“ A to drje to nochzesch. Tuž mamy w tutym sjewjenju, so jene njesbožo żame njepschińdźe, potajnstwo, kotreż nam tute podeńdźenja cźim khutnische cźini a wschelakore praschenja we naż budźi.

W **Herrnhucże** sapocżnje żo jutse 10. wulki mißionski tydźeń. Wón traje hacž do 17. oktobra. Tutón je pschezo sażo wożebite podeńdźenje w zyrkwinskim żiwjenju a jednocża do khutneho dźeła pschecźelow mißionstwa se wschěch kónczin.

S **Franzowskeje** pschikhadźeja powjescże, kotreż nam wjedźa powjedacź wo pschiběranju evangelskich studowazych. Franzowszy protestantojo maja w Parisu też żwoje mißionske towarstwo, kotreż wożebje w Afriży, na kupje Madagaskar na wschelakich kupach Cźicheho Morja dźeła, a to s rjanym wuspěchom. Wone je mohko żwoje dźeło powjetschicź. Tohorunja pocżinaju te wschelake evangelske zyrkwje w Franzowskej żo bóle do zykka hromadźicź, schtoż saż̌o zyły wliw protestantißma żylni.

Listowanje: T. w B. sa kermuschu (18. po Tr.) a 19. po Tr.

Cźišło 42

Pomhaj Bóh!

Létnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno

W Budyschinje **19. oktobra 1930** **Bautzen**

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Rožanczizach. — Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischćerńje a knihaŕnje, jap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje
Wukhadża tóždu ſobotu a płaczi schtworczłětnje 108 ilotnych pjenjezkow

18. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Phil. 4, 7.

Hdyž chze evangelſki prědar klětku wopuſchczicź, wón drje ſo njemóže rjeńſcho ſ poſłucharjemi roſžohnowacź, hacž ſ tutym ſnatym a hłubokim japoſchtolſkim poſtrowjenjom: „Měr Boži, kotryž je wyſchſchi dyžli wſchitkón roſum, ſdźerž a wobarnuj waſche wutroby a myſle w Khryſtuſu Jeſuſu!“

W cźłowſkim žiwjenju je doſcź wězow, kotrež nam měr duſche rubja. Tež ſtari ludźo na wumjeńku hiſchcźe na to ſkorža. Tuž kemſchi khodźimy, ſo bychmy Boži měr w Jeſuſu Khryſtuſu pytali. Hdyž kemſcherjo natwarjeni ſažo do ſwojeho doma dźeja, je měr Boži w jich wutrobach. Měr Boži, tak Pawoł pſchiſpomni, je wyſchſchi dyžli wſchitkón roſum. Hdyž ſebi to nadrobniſcho roſpominamy, dyrbimy ſo drje praſchecź, hacž chze Knjeſowy japoſchtoł ſ tym roſum ſa něſchto njewažneho wobhladacź abo hacž je roſum wyſoka móz duchowna, kotruž jenož Boži měr pſchetrjechi. Schtóž by w hordoſczi ſwojeho roſuma wo wſchěch wězach mudrował, pſchecźiwo Bohu morkotał a na wſcho ſwarił, temu by roſum žaneje dobreje ſłužby njewopokaſał. Roſumej ſu wſchudźom mješy ſtajene, najbóle, hdźež ſo wo najwyſchſche praſchenja jedna. Hdyž pak ſchtó w poniżnoſczi a pobožnoſczi ſo wo ſroſumjenje wſchitkich wězow prózuje, temu je roſum najlěpſchi grat mudroſcze a tež bohapóſnacźa.

Roſum dźe po prawom na wyſoke myſle, haj na najwyſchſche. Prawo je tajka jara wyſoka wěz, a Jeſuſ je prajił: „Sbóžni ſu cźi, kiž ſu hłódni a lacźni po prawdoſczi, pſchetož woni budźa naſytcźeni.“ Kak je tola pſchewſchu měru cźežko, we wſchěch wězach prajicź, ſchto je prawo! A cźinicź ſtajnje, ſchtož je prawe, to je hiſchcźe wjele cźežſcho. Kóždy móže a dyrbi pſchihłoſowacź, hdyž ſo praji, ſo tam, hdźež prawo knježi, je tež měr a ſboże, porjad a ſwoboda. Potajkim, hdźež prawo njeje, tam tež njeje žaneho měra abo ſboża, žaneho porjada, žaneje ſwobody. Kajke wótre wojowanje wo prawo a prawa je mjes ludźimi a mjes ludami wſchudźe na ſwěcźe! Tuž drje nam naſch roſum praji, ſo móžno njeje, we wſchěch wězach połne prawo pſchewjeſcź. Dyrbimy pſchezo ſo do toho namakacź, ſo njeprawdoſcźe knježa, ſo njemóžemy ženje ſo połneho měra a ſboża ſo wježelicź, ſo ſjawny porjad ſo nam njelubi a ſo žadanje po ſwobodźe njeje ſpokojene.

Tak cźłowſka wutroba do ſtracha a ſpytowanja pſchińdźe, cźłowſka myſl do njewěſtoſcźe ſapadnje. Schtó mohł ſpokojom bycź ſ cźłowſkimi wobſtejnoſcźemi a ſakonjemi? Schtó mohł wěricź, ſo hdy budźa wſchitzy ludźo ſpokojom? Haj, je ſzyła móžno, ſo ſo wſchitke cźłowſke wězy po najlěpſchim prawje ſarjaduja a ſo woprawdźe budźa ſo wſchitzy tajkemu prawu podcźiſnycź?

Schto je kſcheſcźijanſtwo? Kſcheſcźijanſtwo je duchowna móz, kotraž wſcho prawo wyſoko ſtaji, ale tež ſwětnu myſl, kotraž pſchejara na ſeńſkich kubłach a prawach wiſy, ſacźiſnje.

Měr Boži, kotryž je wyſchſchi dyžli wſchitkón roſom, dyrbi wutroby a myſle ſźderžecź a wobarnowacź. My nětk roſumimy, ſo to rěka: hdyž njeprawdoſcźe cźłowjeſkeho žiwjenja wutrobu do njeměra a njeſpokojnoſcźe ſtaja, móže jenož Boži měr ju ſdźerżecź, ſo žaneje ſchkody njecźerpi; hdyž cźłowſke myſle khabłaja, móže jeno Boži měr je wobarnowacź pſched cźěmnoſcźu a njewěru. Takle wjele njeprawdoſcźe widźicź a

pod tym cźerpicź, to něschto rěka. Ma Bóh hischcźe wodźenje wschitkich wězow we ßwojej mudrej a móznej ruzy? To je psche wscho cźeźke praschenje sa naschu wutrobu a myßl! My tola nochzemy wěru shubicź, my Boże dla nochzemy morkotacź. A teź wot toho, schtoź ßmy jako Jesußowi wěrjazy sa prawo spósnali, njechamy wotpadnycź abo wotstupicź.

W Jesußu Khrystußu pytajmy měr s Bohom! To je tak kraßne, so wschitke semske wězy a prawa nam njemóza wutrobu a myßl wo snutskowne sbožo pschinjesćź. So ßo nam nasche njeprawdosćze wodawaja, to je nusnischo, hacź so ßo nam po naschej myßli wschitke prawa na ßwěcźe dostanu. Teź hdyž sa prawo ßwojich lubych wojujemy, dyrbimy do njewusnécha swolicź a Bohu Knjesej wschitko porucźicź. To je teź myßl poniżneho spěwarja, kiž naß wucźi ßo modlicź:

Wschón nasch rosom s mudrosćźu
Je cźma, my ßmy błudne dźěcźi,
Hdyž twój Duch naß s jaßnosćźu
Swojoh' ßłowa njerosßwěcźi;
Dobre dyrbisch do naß płodźicź
A naß k dobremu ßam wodźicź.
Hamjeń.

Kermuscha.

Dźenßa je ßo tutomu domej sbožo dostało. Luk. 19, 1—10.

Hłóß: Kak rjenje ßwěcźi serniczka.

Kak wulke tola sbožo je,
Hdźež Jesuß je na hospodźe,
Měr, troscht da wokschewjazy!
Kak sbožowna je wutroba,
Kiž horje wosmje Jesußa.
Ma s nim najwjetsche schazy.
Radu, hnadu — se wschoh' cźeßna
Duscha tyschna — ma, kiž proßy,
Jesußa we ßebi noßy.

Do domu sbožo dawa Knjes,
Wón ßwojich wjedźe do njebjeß,
O kajka je to radosćź!
Hdyž jeho ty chzesch horjewsacź,
Chze pola tebje pschebywacź,
Chze dacź cźi sboża nadosćź.
Dźenßa, dźenßa — Knjes dźe k tebi,
Bliże k ßebi — chze cźe scźahnycź,
S nim tak móżesch k njebju cźahnycź.

Teź ke mni, Knjeże Jesu, pschińdź,
Pój, luby mój, pój, nimo njeńdź,
Pój, wostań pschi mni tudy!
Teź ja chzu tebje rady měcź,
Sso na wutrobje twojej shrěcź,
Kiž ßym tak jara khudy.
Teź ja, teź ja — ßam sa ßebje
Chzu měcź tebje — hnadu twoju,
Sbóżnu cźiń ty duschu moju.

Dom kschescźijanski wjeßel ßo,
Kiž Sbóżnika ma ßwojeho.
Tam lubo maja jeho.
Tam bydli měr a jednota.
Tam spěwaja a dźěkaja. —
Tam njeje ducha sleho. —
Mój dom, twój dom — hěta Boża,
Hdźež ßo sboża, — kiž tu prosscha,
Cźaßnoh', wěcźnoh' wjeß'licź móża.

J. W.

Cłowjek - wědomnosćź - ßamosniczenje.

(Pokracźowanje.)

Niczenje dźe s cźłowjeskim postupom. Cźłowjek postupuje se ßwojim wjedźenjom wo mozach a ßrědkach, kotreż w semi a jeje rostlinach a stworjenjach tsja a sdobom nałożuje wjaz a wjaz ßrědkow, niczicź ßwoju strowotu a ßwoje żiwjenje. Stary ßrědk pschi tym je jemu alkohol; nowe ßu ßo pschidźełike: nikotin, koffein, opium, kokain, morfium a druhe. Schtó móże wobliczicź, kelko cźłowjeskeho samoženja, sboża, żiwjenja runje tute dobytki cźłowjeskeho postupa lětnje a wschědnje nicza!

Runje s tutym poßlednim pokaskom ßmy tam, hdźež chzychmy. Cźłowjek je ßebi pschißwojił tu ßłowo Boże se spoczatka ßwojeho bycźa: „Płódźtaj a pschisporjejtaj ßo a napjelńtaj tu semju a cźińtaj ju ßebi poddanu a knjeżtaj na rybach w morju a na ptakach pod njebjeßami a na wschitkich swěrjatach, kiž na semi łaża!“ Ale cźłowjek je tu pokojcźnaty wostał. Wón je ßebi, ßo sepjerajo na to, so wón knjes a króna stworjenja, pschißwojił to „poddanu“ a je ßebi wjedźał a wě ßebi wjele na to, so ßebi wscho podcźißnje, so ßebi wscho poddane sczini, a je ßo mało, pschemało wo to druhe starał, wo to „knjeżtaj“, wo to „knjeżenje“. K tomu ßłuscha wjaz hacź k tomu, něschto podcźißnycź, pschewinycź, k tomu ßłuscha wjaz mudrosćze, wjaz ducha, wjaz mudrosćze s bójskeho Ducha, wożebje wjaz ducha, kotryż do prědka hlada a wobmyßluje a poważuje — a potom cźłowjeka pohnuła po tym cźinicź. Tak je cźłowjek wunamakał a wunamakał a twarił a twarił, njedźiwajo na to, schto s teho budźe. Hlaj, maschinu, kotraż je sa pschikład nam prjedy hižo mjenowna. Schtoha, hdyž cźłowjek tak dale twari maschinu a saßo maschinu! Cźłowjek wucźěri ßo ßam s dźěła a s warby. Abo hdyž cźłowjek ßo dale dobyła do semje a do jeje nětkle hischcźe wuputanych potajnych mozow abo do powětra a jeho dalokosćźow abo hdyž ßebi swěri, sa hwězdami pschimacź — a hdyž wschě tute mozy ras pschińdu na cźłowjeka, kotryż chzysche je poddane měcź, ale pak to „knjeżicź s mudrym duchom“ njesamóh! Potom pschińdźe tón kónz: Cźłowjek ßo snicźi se ßwojim postupom, jeli so tutón wotměrjeny jenoż na to „knjeżicź“, niz pak na to, schtoż cźłowjekej na dalsche a pschezo dobre a pschihódne, niz pak na to, schtoż cźłowjeka wucźi cźinicź we wěrnej mudrosćźi duch, kotryż s Bożim duchom we wěrje sawjasany.

Chzesch-li sa tole pschikład, kotryż tebi tutu myßl rossaßni, wsmi něschto se spoczatka cźłowjestwa, njech wono też to poßlednje njewosnamjenja, tola pak to, kak bywa cźłowjek khłostany, dokelž chze bycź tam „knjes“, chze bycź każ Bóh. To je twar babylonskeje wěże a rospróschenje cźłowjekow. Cźłowska wola chzysche tam też to ßwoje a s tym to, schtoż pschecźiwo Bohu. A wona jo njedozpi. Cźłowjek podleża, bu khłostany.

Jelisо to, schtoż tu prajene, nětk prawe, njeje to potom styskapołny wuhlad sa cźłowjekow! Je! Ssnadny troscht je: to traje hischcźe lět tyßazy! Troscht njepomha tu. Wo to dźe, schto cźłowjeka wumóże! Jeho wumoże to spósnacźe, so cźłowski duch, so cźłowjek nihdy njebudźe knjeżicź na semi a jeje mozach ßebi k spomóżenju a k sbożu, khiba so cźłowjeka duch ßo sjednocźi we wěrje s Bożim Duchom a so napjelnjeny se spósnacźom Bożeje wole a Bożeho wjedźenja, postupuje,

wupſcheſtrěwacź ſwoje knjeźſtwo do wſchěch kónczin ſemje a ſwěta, wjedźo, ſo wón tón ſeńſki wyſchſche teho ſeńſkeho njepſchińdźe khiba pſches ſmjercź. A jeho ſmjercź a ſniczenje też je, hdyž wón w ſwojim cźłowſkim krótkowidźenju měni, ſebi podczińnycź jene po druhim, ſeńſke a njeſeńſke, doniž też nad poſledním ſ knjeſom njebudźe.

Pſchikłady, kotreź nam woſnamjenjeja to, ſchtoź chzemy ſ tutym prajicź, mamy w ſtawiſnach cźłowjeſtwa. Hlaj, wſchě ludy, kotreź ſu wěru a naboźinu ſanjechałe, ſu ſo ſ tym ſame do ſniczenja ſtorczíłe, n. pſch. Rom.

A dale a druhe. Nětkle ſo nam piſche wo wurywanjach w Meſopothamiſkej, w domiſnje Abrahamowej. Wurywanje jewi, ſo je tam lud ſydlił, kotryž w ſwojej kulturje ſtarſchi a ſnadź wyſchſchi hacź Egiptowſka, kotruž mějachmy dołho ſa prěni lud wědomnoſcźe a wucźenoſcźe. Schto je to tam do luda było? Cźehodła je ſo ſhubił?

(Pokracźowanje.)

Wokrjeßny zyrkwinſki ßejm Budyſkeje eforije.

Poßlednja ſhromadźiſna zyrkwinſkich ſaſtupjerjow Budyſkeje eforije w lěcźe tutoho lěta bě wobſamknyła, hiſchcźe do ſynody w oktobrje druhu ſhromadźiſnu ſwołacź, ſo by ſynodalam ßwojeho wokrjeßa hiſchcźe ßwoje pſchecźa a próſtwy wo tak ważnym ſakonju wobßadźenja farſkich měſtnow pſchepodała.

Tak ſeńdźe ßo pónđelu 6. winowza wulka liczba zyrkwinſkich ſapóßłanzow a ſaſtupjerjow a ßłyſchecſche po powitanſkich ßłowach a po nutrnej narěczi k. ſuperintendenty Fröhlicha, ſakoßenej na Pětrowe ßłowo: „Budźcźe pſchezo hotowi k ſamołwjenju“ —, tſi referaty knjeſow ſynodalow Budyſko-Kamjenſkeho wokrjeßa a to kk. wyſchſcheho ſtud. dir. Eiſenſchmidt ſ Budyſchina, kantora Krawza ſ Hornjeho Wujeſda a farara Hahna ſ Wulkich Rědarjez, kiž ßo ſdobom jako nowowoleny ſynodala pſchedſtaji a ßwój dźak ſa dowěrjenje wupraji. Kóżdy mějeſche woſjewicź „ßwoje myßle k wobßadźenju farſkich měſtnow“.

Tſi dypki běchu to, kiž najbóle ſajimowachu: 1. § 4 pokaſa tſi pucźe k wobßadźenju: a) pſches wólbu woßady po namjecźe patrona (kaž hacź dotal wot 1873 ßem), b) pſches powołanje krajneho konſiſtorſtwa (tak mjen. kollatio libera, c) pſches wólbu woßady ßameje (nowe w Sakſkej). K tomu měnjeſche k. wyſchſchi ſtud. dir. Eiſenſchmidt, ſo tutón namjet pokaſa pſchewjele pucźow, jednory by lěpſchi był. Prawa konſiſtorſtwa maja ßo poßylnicź k lěpſchemu zyłeje krajneje zyrkwje. Knjes kantor Krawz pak, kiž rěcźeſche ſe ſtejniſchcźa zyrkwinſkeho ſaſtupjerja, żadaſche poßylnjenje prawow jenotliweje woßady. A knjes farař Hahn hladaſche na tute cźeżke praſchenja ſe ſtejniſchcźa „ludoweje“ zyrkwje, kiž ma ßo wobnowicź wot nutſkach a żadaſche powjetſchenje powołanja do farſkich měſtnow pſches konſiſtorſtwo.

2. § 7 namjeta praji: „Duchwny może ßo pſcheßadźicź wot konſiſtorſtwa do druheho farſkeho měſtna też pſchecźiwo jeho woli, hdyž jeho pſcheßadźenje ßłuži k lěpſchemu krajneje zyrkwje.“ Wſchitzy tſijo knjeſojo ßo pſchecźiwo tajkej pſcheßadźowanſkej móżnoſcźi wuprajichu. Stare prawo duchownych ma ßo ſakhowacź. Woßada njedoſtanje pſches tajki ſakoń wjazy prawa.

3. § 18 wopſchija hiſchcźe nęſchto zyle nowe: „Najwyſchſcha zyrkwinſka wyſchnoſcź pſchiſtaja ſuperintendentow.“ S tym budźe eforus zyrkwinſki ſaſtojnik, ſchtoź ßo njeßmě na żadyn pad ſtacź. Sso porucźi, ſo prěni farař eforije ßo woli ras wot konſiſtorſtwa, ras wot woßady, ßnadź też tak, ſo farar tutoho wokrjeßa ßwoje měnjenje k namjetej wupraja. Knjes kantor Krawz hiſchcźe pſchiſpomni, hacź njeby też ßo żadało, ſo Budyſki eforus ßerbſzy może a ſo ßo ßerbſke woßady po móżnoſcźi ſe ßerbſkimi duchownymi wobßadźa?! Stare żadanje k lěpſchemu naſcheho lubeho ßerbſkeho luda, kiž njeje hacź dotal bohużel żane dopjelnjenje namakało!

Po ßłowach dźaka knjes ſuperitendenty Fröhlicha ßo wotewri żiwa rosmołwa, kotraż pokaſa wſchelake měnjenja pſchitmnych. — Bliżſcha ſynoda, kotraż ßo 21. winowza ſapocźnje, budźe ßo ſ tutymi ważnymi wězami ſaběracź. Bóh daj, ſo by wſchitko, ſchtoź ßo wobſamknje, było k lěpſchemu naſcheje evangelſkeje lutherſkeje zyrkwje a k wutwarjenju Bożeho kraleſtwa mjes naſchim ludom. R.-L.

Zyrkej a ſtat.

Sserbſki ſuperintendent. Knjes ſynodala kantor Krawz je ßo na poßlednjej ſhromadźiſnje Budyſchſkeho zyrkwineho wokrjeßa praſchał, hacź njeměli Sserbja pſchi ſkładnoſcźi noweho ſakonja wo wobßadźenju farſkich měſtnow żadacź, ſo by ſuperintendenta Budyſchſkeje eforije ßerbſkeje rěcźe mózny był. Sserbja njeißu ßwoje żadanje, kotreź běchu pſchi nowoſarjadowanju Łużizy ſtajili, ſpuſchcźili, mjenujzy ßebi żadacź ßerbſkeho ſuperintendentu ſa wſchě ßerbſke woßady. Tuto żadanje wobſteji hiſchcźe. A ſ teho ſcźěhuje, ſo měło ßo nětkle tuta ſkładnoſcź wużicź ſa to, ſo by ßo żadało, ſo by ſnajmjeńſcha ſuperintendenta Budyſchſkeho wokrjeßa, kotryž telko ßerbſkich woßadow jednocźi, ßerbſkeje rěcźe mózny był.

Konkordanza

abo ſapiß ſapocźatkow kěrluſchowych ſtucźkow

ſ nowych ßerbſkich ſpěwatſkich.

Farař Richter.

Ach, pſchihotuj ßo na tón cźaß	756,	2
Ach haj, doſcź wopłakowacź njej'	756,	4
Ach, Wótcźe, pſchikryj moje ſłóſcźe	757,	6
Ale Bóh Knjes ſawěſcźe	766,	4
Ach, nochzeſch ty ßo ßmilicź	785,	5
Ach, ſetkaj jeho tudy, ty ßyła	786,	6
A ſ knihow nam ßo wucźita	789,	3
Ach, hdy by cźwila poklatych	790,	5
Ach, wjedźcźe mje wſchak wokoło	792,	5
Ach, wopuſchcźcźe ſemju	801,	2
Bożo wieß'le ſpocźinamy dźenßa	1,	1
Tych, kiž buchu Boże dźěcźi	1,	4
Tym, kiž k twojom blidu póńdu	1,	6
So by naſch ßwěrny Sbóżnik był	2,	2
O wulka Boża dobrota	2,	3
Bóh, kotryž wſchitke ſtworjenja je ſcźinił	2,	4
Tym běda, kiž cźe njewoſmu	2,	7
Budź Bohu Wótzej na njebju	2,	12
Każ twój pſchichod hnadny bě	4,	6
Budź, o zyrkej, dźakowna	6,	4
Ja wot cźerta běch jaty	7,	4
Bóh dari ſnowa po hnadźe	10,	2
Kiž ßy ſ wótzom runy Bóh	12,	6
Cźeſcź budź Bohu Wótzewi	12,	8
Wotßal bliżicź budźe ßo	13,	7

Sso ßamo wě, so ßo ſ tutym žadanjom niczo njepraji pſchecźiwo ſuperintendentej, kotryž nětkle tuto ſaſtojnſtwo ſaſtawa. Žadanje, so by Budyſchſki ſuperintendent ßerbſkeje rěcže mózny był, je jenož ſcźěhwk teho, so pſchi nowoſarjadowanju łužiſkich wokrjeßow njebu wuſprawnjeny namjet Sserbow, ßerbſku ſuperintendenturu ſe ßerbſkim ſuperintendentom dostacź, pſchijaty. To pak njeje wina Sserbow! Tuž potajkim maja Sserbja wſchu pſchicźinu, nětkle pſchi tutej nowej ſkładnoſcźi ſ tym žadanjom pſchińcź, so by ſa Budyſchſki wokrjeß pſchezo ſuperintendenta poſtajeny był, kiž by ßerbſkeje rěcže mózny był.

„Katolſka zyrkej pſchecźiwo Hitleram“, tak piſche „Katolſki Poßoł“, a podobnje ßmy hewak w nowinach cźitali. To je daloko ßahaze a wuſnamne ſakrocźenje a wuſtupjenje katolſkeje zyrkwje. S „Katolſkeho Poßoła“ pſchewoſmjemy tſi woßebite dypki ſ tuteho ſaßadneho woſjewjenja pſchecźiwo tutej w poßledních wólbach tak ſeßylnjenej ſtronje. „Biſkopſki generalny vikariat w Mohucźu — Mainz — potwjerdźa, so je biſkop dr. Hugo duchownym ßwojeje diezeſy ßlědowaze porucźił: 1. Kóždemu katolikej je ſakaſane, ſapißany ßobuſtaw Hitleroweje ſtrony bycź. — 2. Ssobuſtawam Hitleroweje ſtrony njeje dowolene, ßo ſhromadnje pſchi katolſkich pohrjebach abo druhich zyrkwinſkich wuhotowanjach wobdźělicź. — 3. Kaž dołho jedn Katolik jako ſapißany ßobuſtaw Hitlerowej ſtronje pſchißłuſcha, njeßmě ßo k ßwjatym ſakramentam pſchipuſchcźicź. — Po měnjenju Mohucźſkeho generalneho vikariata ßo ſapißany ßobuſtaw politiſkeje ſtrony jeje ſaßadow dźerži. Program Hitleroweje ſtrony pak ſaßady wopſchija, kotreż ßo ſe ſaßadami a wucźbami katolſkeje zyrkwje njeſnjeßu.“

Bóh pohlada ßam na ludźi 16 3
Hydž Bóh tu ßłaboſcź wuhlada 16, 5
Kiž bě w Wótza klinje 17, 2
Ja kłapam tu! Hdy by do woblicźa 18, 2
Ja kłapam tu! Cźe rad bych žohnowak 18, 3
Ssyn Wótzowy, Bóh wyßoki 23, 5
Bóh ßo na hrěſchnikach ßmili 24, 4
Wón wotroczk bu 25, 7
Dźeń wjeßela, kiž Bóh nam da 26, 11
Bóh, kiž wot wěcźnoſcźe knjeżeſche 27, 3
Hlaj, to Knjes Khryſtuß, naſch Bóh je 28, 3
Budź witany. Ssy kraßny hóſcź! 28, 8
A hdy by wſchón ßwět ſchěroki 28, 10
Nětk, moja duſcha, Boha khwal 28, 15
Schto mohł wſchak Bóh nam wjazy dacź 32, 2
O Ssyno Boži ty 33, 2
Błyſchcź tutón myßl nam dawa jaßnu 34, 3
We Bethlehemje Davita 38, 2
So bychmy dopomnili ßo 50, 3
So był cźlowjek bohaty 52, 3
Bóh na naß tu ßo ßmili 53, 5
Cźe, Ssyno Boži, proßymy 54, 2
Hdyž Bóh Knjes ßam naſch pſchecźel je 56, 3
Sdźerž ßwoje Boże ßłowo nam 58, 4
To budź naſche wobſamknjenje 59, 2
Bóh je hacź dotal ſ lutej hnadu 60, 3
Hdyž běchmy w kſchižu troſchta žadni 60, 6
Budź błyſchcź naſch na dnju ſboża 63, 3
Tak budźa ſ nami w hromadźe 64, 6
Potajna bě rada Boża 66, 3
A ludam, kiž bě wobdała 68, 3

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

— W **Budyſchinje** ſtej ßo 10. oktobra katolſkej woßadźe roſžohnowałej ſ dotalnym biſkopom drom. Schreiberom. Tutón bu ſa prěnjeho biſkopa Barlina powołany. Sakſzy katolikojo wocźakuja nětk powołanje noweho biſkopa.

— **Sserbſke žony** maja też ßwoje towaŕſtwo, to chzemy też tu ſapißacź. Niz dołho, ſo bu ſałożene a hižo mózachmy we žurli Sserbſkeho Doma ßo ſwjeßelicź na rjanej wuſtajeńzy, kotruž bě towaŕſtwo wuhotowało pod heßłom: „Wo žiwjenju a dźěławoſcźi ßerbſkeje žony“. Tuž njech młode ſjednocźeńſtwo bórſy jich wjaz a wjaz ßerbſkich žonow dobudźe do ßwojeho zyrkła. Pſchedßydka je knjeni Wjelina ſ Bukez.

— **S woßadow.** W Njeßwacźidle bu ſapokaſany nowy kantor knjes wucźeŕ Raußendorf ſ Hornjeje Hórki.

S **Maleſchez.** Lědy hdy je ßo ßerbſke „Pomhaj Bóh“ jako poſtrow a pſchecźe w połnym ſmyßle ßłowa tak wuprajicź mělo, kaž nad ſarſkim domom, kiž je po 28 měßacźnym wuradźowanju, jednanju a twarjenju tu 28. ſept. pſchi najrjeńſchim ßłóncźnym wjedrje ßo poßwjecźił. Božu pomoz běchu ßebi wobydlerjo ſary huſto wuproßyli, jako by mokrota we delnim poſkhodźe ſtupała wyſche a wyſche a by pſchi hubjenymaj ſtarymaj wyhnjomaj ſtrach hroſył, ſo woheń wudyri. W meji ſkóncźnje, jako běſche pjenjeżne praſchenje ſhudane, k twarjenju ſarſkeho doma a pódlanſkeho twara ſ pacźeŕſkej a woßadnej ſalu dóńdźe a w juniju, jako evangelſzy na wěru wuſnacźe w Augsburgu 1530 ßwjedźeńſzy ſpominachu, ßo twar ſběhaſche. Woſpjet je ßo, kaž je ßo hižo pſchi położenju róžkneho kamjenja wuprajiło, ſo dyrbi twar w tutym lěcźe runje ſa wuſnacźe płacźicź, ſo chze ßebi Maleſchanſka woßada ſ nim ſnamjo wuſnacźa ſa to poſtajicź, ſo dyrbja w ſarſkim domje hacź do póſdneho pſchichoda duchowni bydlicź a ſkutkowacź po duchu evangelſkeje wěrnoſcźe a młodźina ßo wocźahnycź, kiž je wótzow hódna. Njech je też to wuſběhnjene, ſo je ßo ſa twar dobrowólnje wjele wjeſbow a twarſkeje potrjeby woprowało jako ſnamjo woporniweje myßle, haj ſ ſarſkim twarſkim woporom, kiž je na 300 woßobow podpißało, ßo też na někotre lěta hiſchcźe nadźijepołne ßwědcźenje wotpołoži. Nětko ßłuži ſ Bożej pomozu Maleſchanſki ſarſki dom ſararjam a woßadnym. Njech ßo dopjelni, ſchtoż wyſche ſaſtupa ßo napißa jako ßwjecźeńſke ßłowa k. ſuperintendenty Fröhlicha: „Knjeże, měj ßwojej wocźi wotewrjenej nad tutym domom wo dnjo a w nozy.“ Sswjedźeńſka hodźinka ſe ſpěwanjom pod ſynkami poſaunow je ßo wěſcźe do wjele wutrobow pſchitomnych ſaryła: „Knjeſa khwal duſcha, mózneho krala wſchej' cźeſcźe.“ Tak njech dale klinczi. Pola ſtarych a młodych. Też pola młodźiny, kiž je ſa dohotowanje pacźeŕſkeje jſtwy tele poßlednje dny na ßo wſaka dobrowólny wopor ſwjeſcź. Njech ßo ſchpruchaj ſala tak dopjelnitej: „Tón Knjes je mój paſtyŕ“ a „Měj w pomjatku Jeſom Khryſta!“

Łupjanſka woßada, kotraž běſche hacź dotal jenož woßobinſka woßada (Perſonalgemeinde), je ßo poſběhnyła po wobſamknjenju krajneho konſiſtorſtwa ſa territorialnu woßadu, kotraž nětko wopſchija wßy: Łupoj ſ Łupjanſkej Dubrawku, Bronjo a Radwoŕ ſ wuwſacźom „Cźorneho Hodlerja“, kiž dale ßłuſcha do Njeßwacźidlſkeje woßady. Potajkim ſtej ßo hajnkownja Bukowka (Forſthaus Bocka), kiž ßłuſcheſche hacź dotal do Minakałſkeje woßady, a Radwoŕſke ryczeŕkubło, kotrehoż wobßedźerjo běchu hacź dotal pſchipokaſani do Njeßwacźidlſkeje woßady, wot 1. haprleje tuteho lěta ſafarowanej do naſcheje woßady. My ßo wjeßelimy, ſo naſcha woßada nětko zyłk twori, a witamy tute nowe ſtawy naſcheje woßady do njeje.

Cziſło 43 **Pomhaj Bóh!** Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbſke njedźelſke kopjeno

W Budyſchinje **26. oktobra 1930** **Bautzen**

Samolwity redaktor farat Wyrgacz w Rožanczizach. — Cziſchcz a nakład Ssmolerjez knihicziſchczerńje a knihańje, ſap. dr. ſ wobm. ſruk. w Budyſchinje
Wukhadża kóždu ſobotu a płaczi ſchtworczłětnje 108 ſlotych pjenjezkow

Na reformaziſki ſwjedźeń.

Liſt na Ef. 4, 22—28.

Naſchi evangelſzy zyrkwinſzy wodźerjo ſu po ſwjedźenju w Augsburku, hdźež 400lětne wopomnjecze Augsburgſkeho wěruwuſnacza ſwjecźachu, kónz junija w Nürnbergu wulki evangelſki zyrkwinſki dźeń wotměli, na kotrymž ſu „woſjewjenje“ do ſjawnoſcze dali, kotreż ſo ſapoczńje: „Němſka reformazija je Boži ſkutk.“

W tutym woſjewjenju ſo też na to pokaſuje, ſo evangelſke zyrkwje kóždeho pod khutnoſcź Božeho ſłowa ſtaja, wot kóždeho ſprawne wojowanje pſchecźiwo wſchemu ſłemu žadaja a wěrnu pobožnoſcź w luboſczi k bratram ſkutkomnu widźa. Tele tſi wězy ſu hłowne wězy w zyrkwi reformazije.

To ſu tſi wězy, kotreż też naſcha dźenſźniſcha epiſtola wucźi. Mnohe ſu epiſtole, kotreż ſo bjes wſcheho kaž ſa njedźelu tak też ſa reformaziſki ſwjedźeń hodźa. Tydźenja ſłyſchachmy: „Prawy budźe ſwojeje wěry žiwy.“ Dźenża naš khutne japoſchtolſke ſłowo na ſkaženje cźłowjeka, na jeho wojowanje ſe ſkymi mozami a na jeho ſbóžnoſcź w luboſczi pokaſuje. Tak też tale epiſtola dobre prawo evangelſkeje zyrkwje a lutherſkeje reformazije dopokaſuje. Luther njeje w cźłowſkej ſamomóznoſczi abo ſektěraŕſkej cźěmnoſczi wuſtupił, ně, Bóh je pſches njeho ſwój ſkutk dokonjał. So Bóh ſam ſkutkuje pſches cźłowjekow, to cźini žiwu zyrkej.

Bóh ſkutkuje, ſo by ſe ſkaženja wumohł, ſo by k wojowanju ſe ſkym wuhotował a ſo by ſ luboſczu napjelnił cźłowjeka. Hdźež Bóh zyrkej, Duchownych, wěrjazych takle wodźi a ſe ſwojimi bójſkimi darami wobohacźi a poſwjatni, tam je prawa zyrkej knjeſowa w Jeſuſu Khryſtuſu.

Skaženje dyrbi naſtacź, naſtanje ſamo wot ſo, hdźež mozy pſchecźiwo njemu nimaja, hdźež žadoſcze cźěła ludźi do njeſboža a njeporjada dele wodźa. Žadoſcze ſu jebate, lubja ſboże a radoſcź, pſchinjeſu pak hańbu, ſchkodu a ſrudobu, podrywaja wyſchſche a rjeńſche Bohu ſpodobne ſboże, ſa kotrymž cźłowſka duſcha žedźi. Jeno, hdźež ſwjate a khutne ſłowo Khryſtuſowe ſame abo pſches japoſchtołow w zyrkwjach a ſchulach ludźi ſ cźěmnoſcze do ſwětła woła, tam ludźo ſtrach najhórſchi, w kotrymž ſteja, ſpóſnawaju, tam ſebi horzo žadaju ſtareho cźłowjeka pſchewinyć a ſo noweho cźłowjeka woblekacź, kiž je po Boſy ſtworjeny we wěrnej prawdoſcźi a ſwjatoſcźi. Wucźba wo ſkaženju je jara khutna, ale nuſna wucźba. Sswět ſo jeje boji. Dyrbi abo móže ſo Knjeſowa zyrkej teho bojecź, hrěch hrěch mjenowacź a kžu kžu? Móžemy pſchihladacź ſkaženju zyłeho luda? Chcemy nadźiju ſpuſchcźicź na dobycze nad ſkym?

Bóh ſkutkuje, Bóh ſam pomha, ſo móžemy dobycź! Wón naš wuhotuje k wojowanju. To je cźežke, haj najcźežſche wojowanje, pſchi kotrymž je huſto doſcź jeno mało dobycźa a wuſpěcha. Pſchewiń ſo ſam! Wo to ſo tu jedna. Hdyž ſe kžu dale pſchińdźeſch hacź ſ wěrnoſczu, hdyž ſ wěrnoſczu ſamu ſchkodu žnjeſch, potom něſchto rěka, na ſwědomje poſkuchacź a twjerdźe ſtacź pſchi wěrnoſczi a ſwěrnoſczi. Też hněw ma móz w naš a nad nami. Wojowacź wo měr duſche, wo Boži měr, to dawa krutoſcź khodźenja a ſylnoſcź wole. Je Bóh ſa naš, ſchtó móže pſchecźiwo nam bycź!

Bóh ſkutkuje! Wón wutrobu ſ luboſczu napjelni, po kotrejž naſcha myßl dže na bratrowſtwo a jenoſcź, na měr a ſprawnoſcź, na wodacże a ßmilnoſcź. Niz hanicź abo na hanjerja poßkuchacź, ſchtož je runje tak ſlě, ale dobre rěczecź a wſchitko k lěpſchemu wobrocźicź, to dyrbi bratrſka luboſcź dokonjecź. Niz kradnycź, jebacź, ale ßwěru dźěłacź, kóždy ſa ßwój dom, to je žórło ſboža, hdźež naſche ſboże ßo ſe ſbožom bliżſcheho derje ſnjeße, haj też něſchto nabywamy, ſo móżemy potrjebnemu pomhacź.

O zyrkej Knjeſowa, zyrkej lutherſka, ſo chzył wſchehomózny Bóh tebi pomhacź, lud k ſbóżnoſcźi wodźicź!

Móz naſcha dobycź njemóże. Wěrmy do Bożeje pomozy a hnady! Stejmy we wěrje! Stejmy k ßwojej zyrkwi! Ke zyrkwi ſtejecź też rěka k ludej ſtejecź.

W Knjeſa ruzy ſteju ja,
Chzu w njej ſtejecź krucże.
Niz njeſboże, niz wjeßela
Mje wjedźa druhe pucże.
Hdyž wſchitko ßo by minyło,
Schtóž Bożej' ruki dźerži ßo,
Tón budże wobſtacź wěcże. Hamjeń.

Maly Lutherowy katechismuß ſaßo w ſakſkich ludowych ſchulach.

Dźeń 2. oktobra je ſakſke miniſterſtwo wojſewiło wukas, kotryž ſaßo Maly katechismuß pſchijima do tych knihow, kotrež dyrbja te ſchulſke dźěcźi měcź, kotrež do nabožnych hodźinow khodźa. Wucźerjo maja ßo wo to poſtaracź, ſo ßo Katechismuß do inventara rjadownjow pſchewoſmje. Naſpomnjeny wukas mjenuje ſdobom 71 ſchpruchow, 25 kěrluſchow, 25 khoralnych melodijow a 5 ludowych kěrluſchow, kotrež maja te dźěcźi wuknycź a ßebi pſchißwojicź, kotrež do nabožneho roswucźowanja khodźa. Wukas ſdobom wupraji, ſo je to mjenowane to, ſchtož dyrbi na kóždy pad ßo dźěcźom poſkicźecź, ſo pak njeje žana mjeſa ſcźehnjena, też druhe ważne kruchi Małeho katechisma w nabožnym roswucźowanju wužiwacź. Schulſkim radam je poruczene, na to kedźbowacź, ſo ßo ſchulſke plany w prawym cźaßu po tutym wukaſu wudoſpołnja a ſo ßo w roswucźowanju wſchudźom na njón dźiwa.

Cźitarjo a cźitarki naſcheho kopjeńka witaja tole zyle wěſcże ſ radoſcźu. Woni tola wědźa, ſchto cźlowjekej je Boże ßłowo, ſchpruch a kěrluſch ſ hłowy nawuknjeny a do wutroby ſaſchcźěpjeny. Tuž njech tutón poſtup — abo móżeſch też ſ wěſtym prawom prajicź: tuto wrócźenje k ſtaremu — wuſtutkuje dobreho wjele mjes naſchimi dźěcźimi a w nich a tak ſa naſch zyły lud a jeho žiwjenje!

Człowjek - wědomnoſcź - ßamoſniczenje.

A kaž tam k ranju, tak cźinja ßo runje nětkle zyle ſpodźiwne namakanki k wjecźoru w Amerizy, w ſtarym kraju Inka-ludźi abo też Maya-ludźi. Tam wurywaja twary, temple, pokłady, kotrež ßwědcźa wo wulkej wědomnoſcźi a kulturje tam, hdźež nětkle lětſtotki dołho zyle jednore, njewucźene ludy ßydlachu. Schto je tu ſ pſchicźinu?

K tomu to tſecże, ſchtož nam tutej dwě pokaſzy roſjaßnja. Scże drje wſchitzy ßłyſcheli wo ſhubjenym dźěle ſemje „Atlantis", kotryž je něhdy w dawnym cźaßu tam kraj z cźlowjekami wobydleny był, hdźež ßo nětkle Atlantiſke morjo žołmi. Mamy wſchelake ſtarodawne powěſcże, kotrež ßu nam wukhowane, woßebje po wokołopucźu pſches Egiptowſku. A namakanki w Afrizy, Europje, Aſiſkej, Amerizy a ßamo Awſtraliſkej ßwědcźa wo tym, ſo „Atlantis" njeje rjana dźiwna bajka, ale ſo bě „Atlantis" abo kaž hewak tutón kraj rěkał, kraj, w kotrymž lud bydleſche, kotryž bě wyßoki ſkhodźeńk kultury a ſ tym wucźenoſcże a wědomnoſcże dozpił. Drobniſcheho a ſwěſcźazeho wo tym tu podacź, njeje nětkle móżno; my pak nimamy ſ wjele druhimi žaneho dwěła na tym, ſo je ras tutón nětkle podnurjeny kraj tu był a ſo je tutón lud žiwy był a knježił. A tehodla też nimamy dwěła na tym, ſchtož ßo nam powjeda wo jeho ſniczenju. Wón chzyſche, cźim wyſchſche poſtupowaſche, ßam ſ knjeſom bycź, chzyſche ßebi ßam Bóh bycź, ſacźißny wěrneho Boha — a ſacźißny, ſniczi ßo ßam.

Potajkim ſtare naſhonjenje cźlowjekow je, ſo cźlowjek ßam ſe ßwojeje mozy a mudroſcże niczo njeje a ſo ßo ßam khłoſta, jeli ſo to tola měni a po tym cźini. Ale ßnadź runje tehodla to rad ſabywa a tak też w naſchej dobje, kotraž je we poßlednich lětdźeßatkach cźlowjekej telko poſtupa pſchinjeßka. Njeje jenož ſ naſhonjenja jenotliweho cźlowjeka a też niz jenotliweho luda prajene, ale ſ naſhonjenja cźlowjeſtwa dozyła, hdyž ßo praji: Bóh njeda cźlowjekej ſchtomy hacź do njebja roſcź, abo ſo njeßměſch ſa hwězdami pſchimacź.

A je to, ſchtož Biblija w 1. Mójſ. 6., 7. a 8. powjeda ſchto druhe? Je ßnadź tehdy tamny „Atlantis-kraj" podnurjeny woſtał?

A wſcho to pomina cźlowjeka, ſo njeby ſaßlepjeny ſe ßwojimi poſtupami jenož ſa tym ſtał, ßebi wſchitko podcźißnycź, ale ſo by ſ kóždym poſtupom też poſtupił w mudroſcźi knježenja a wobknježenja wſchěch dobytkow. Ta prawa mudroſcź je pak jenož ta, kotraž ſ Bożeje mudroſcże cźerpa.

My cźlowjekojo njejßmy jenož ſ tymi podeńdźenjemi naſcheho cźaßa, ale też ſ tymi, kotrež nam hroża, pominani tu bycź ſwjaſani we wěrnej mudroſcźi, we wěrje ſ Bohom, kiž wſchehomózny ſtworicźel a ſdźerżeŕ njebjeßow a ſemje a tak też cźlowjekow. W tutej mudroſcźi budże ßebi twaricź a twaricź cźlowjek ſbożowne a ſbóżne žiwjenje.

Dźeń 31. oktobra.

Dźeń 31. oktobra dopomina naß kóžde lěto ſnowa na tamne wulke a ważne podeńdźenja pſched wjazy hacź 400 lětami a wón pomina naß w naſchim cźaßu, kotryž tute wobnowjenja a tute ſnowa natwarjenje pyta, ſo bychmy tole pytali najprjedy wtym, ſchtož naſcheje duſche, naſcheje wěry, naſcheje pobożnoſcże je. Tu móżemy my tajke wobnowjenje a ſnowanatwarjenje dokonjecź, dozpicź. W ſwonkownym ßo nam to pſchezo hiſchcże ſchlachcźicź nocze. Tu pak ßo nam to ſchlachcźi, jenož ſo my to chzemy. Hdyž my to budźemy chzycź a hdyž to budźemy dokonjecź, budźemy też derje pſchihotowani, to ſwonkowne dokonjecź tak, kaž to nam ſbožo.

Tuž ßwjecźimy tak ſe ſkutkom reformaziſki ßwjedźeń tutoho lěta a naſcheho cźaßa.

S Ruſkeje.

Wojowanje pſchecźiwo Bohu njeje pſcheſtało, dže dale. Nowiny to też ſjawnje wuſnawaja. Wjazy a wjazy Božich domow ßo ſawreja. Duchownych wſchěch wěruwuſnacźow pſcheſcźěhaja, jimaja, też ſatſěleja. Hewak bě jutrowny a hodowny cźaß woßebje tón, kotryž njepſchecźelojo ſa nowe nadběhi pſchecźiwo naboźinje a Bohu wužichu; lětßa ßu ßebi też Židowſke nowe lěto ſa to wuſwolili a pſchecźiwo ſynagogam a rabbinam ſakrocźili.

Runje tak dże wojowanje pschecźiwo ßwójbje a ßwójbnemu żiwjenju a kaźenje dźěcźi a młodźiny dale. Tak bu sjawne napominanje dźěcźi wosjewjene, so bychu ßo pschecźiwo ßwójbje a pschecźiwo naboźinje wobarali a ßo jimaj spjecźowali. Jena nowina radoscźiwa sapißuje, so ßo tuta propaganda we delnych rjadownjach wjeßnych schulow bóle a bóle rosschěrja.

Wulka kathedrala Jsaakowa w Leningradże bu do bjesbóźneho museja pschetworjena. S hłowneho woltarja pokasuja filmy, kotrež pschecźiwo naboźinje schcźuwaja.

Schto k tomu a druhemu prajimy? Niczo dale a niczo druhe hacź schtoź dawno hižo prajene: Njemolcźe ßo, Bóh ßo njeda sa ßměch měcź!

Ke kollekcźe na reformaziskim ßwjedźenju — indiska bajka.

Nan dźěsche se ßwojimi pjecźimi ßynami k templej, so by ßo modlił. Duzy po pucźu ßwoje bójstwo proßyschе, so by jemu wosjewiło, kak wo wutroby ßynow steji, s njeby wo žanym něschto wopacźneho myßlił. Na to kóždemu pjenjes pschepoda, kotryž běsche prjedy s kschižikom wosnamjenił, so by jón saßo spóznał a jim kasasche, jón do woporneho kaschcźika położicź. — Prěni pjenjes sapołoži a ßebi pschi tym myßli, kak je tola wobcźeźne, pschezo dawacź dyrbjecź a schto by ßebi wschitko sa tutón pjenjes kupicź mohł. Jako nan pjenjes saßo wohlada, běsche ßo żeleso scźiniło, tak twjerde kaž ßynowa wutroba. — Druhi pjenjes lohkomyßlny, bjesdźakny a njecźucźiwy sapołoži. „Schto mi to pomha, hacź jón mam abo niz", tak dźesche. A tutón pjenjes ßo do cźenkeho blacha pschewobrocźi. — Tsecźi wokoło ßebje hlada, jako k woporneho kaschcźikej pschistupi, hacź drje też pschitomni wschitzy jeho „wopor" widźa, potom pjenjes s klinczatym praskotom do kaschcźika padnycź da. To klinczesche kaž cźeźke skoto, běsche pak njeprawe a wopacźne. — Schtwórty dźesche: „Khudych, kotsiž tónle pjenjes dostanu, je mi żel; rady dawam, schtoź mam; schkoda, so njeje wjazy." — S tutoho pjenjesa bu prawe, dobre ßlěboro. — Pjaty pak khutnje dźesche: „Tomu Bohu, kiž je k tomu cźinił, schtoź ßym, moju wutrobu a wschitko, schtoź mam, ßłuscha. Sechze-li tutón wopor wote mnje měcź, potom jón rady jemu pschinjeßu w dźakownej luboscźi k njemu." Tuž bu s tutoho pjenjesa błyschcźate, ßwěcźate skoto.

My ßwjecźimy reformaziski ßwjedźeń a ßo wscheho toho dopomnimy, schto je tón Knjes psches tutón skutk wobnowjenja kschescźijanskeje zyrkwje nad nami cźinił, a ßměmy khwalicź: „Tón Knjes je wulku wěz nad nami cźinił, toho ßo sradujmy."

My pschejemy, so bychu ßo wschitzy evangelizy lutherjzy na reformaziskim ßwjedźenju, hdyž ßo saßo kollekta sběra sa Gustav-Adolfske towarstwo a jeho waźne, žohnowanja połne dźěło mjes wěrybratrami w rosprószchenju, ßo schtwórtemu a pjatemu ßynej runali. Nichtó njedyrbjał dla wjele sběranja skorźicź. Wono je snamjo żiwjenja. Morwi njeprosscha. Żiwjenje tu je, hłód a lacźnosćź tu je, a to je Bóh tón Knjes wuběđźił. Tuž pomhaj kóždy po tym, schtoź je jemu Bóh dał. Tón budźe jemu też žohnowacź. R-a.

Zyrkej a stat.

— **Katolska zyrkej a nazionalsozialistojo.** Kak dorasnje je katolska zyrkej pschecźiwo nazionalsozialistam wustupowała, wo tym pißachmy něschto 19. oktobra. So budźeja ßo na-

---

Konkordanza

6 s nowych ßerbskich spěwarskich.

Nětk snicźene bu pschibójstwo	68, 4
Tak lud, kiž bě we póhanstwje	68, 9
O Knjeże, Boži Ssyno ty	68, 10
Ja njewjedźak, hdźe s hubjeństwom	70, 2
Potom budu pschekraßnjeny	72, 12
Daj, so bychmy wopkakali	73, 8
Kiž wěrny Bóh a cźlowjek ßy	75, 2
Daj, so bych cźinił ludźom	76, 7
Ja sbity běch a sranjeny	79, 5
Ja sa tebje běch poklaty	79, 6
Ja jaty běch a swjasany	79, 7
Kak srudne hodźiny to běchu	81, 2
Bóh chzysche, so by cźerpił sa mnje	81, 3
Twój ßym ja nětk a herba Boži	81, 4
Mje dyrbjesche Bóh khłostacź	82, 5
Ja s teho wuknycź budu	82, 12
Ach, ty běsche sapluwany	85, 2
Sranjeny ty wschitkón běsche	85, 3
Khrystschcźe, jehnjo Boże	89, 2, 3
O jehnjo Boże, khwalmy cźe	97, 3
Kiž ßo tudy s Bohom sekhadźamy	94, 4
Sa bolosćze, kiž wsak ßy na ßo	95, 5
Hlaj, Ssyn Boži najlubschi	96, 2
Ty by dyrbjał we heli	96, 3
Mój Jesuß budźe pohrjebany	98, 4
Wot nohow k hłowje běch ja połny słóscźow	100, 6
Njech mroki běda wokaja	102, 4
Tak Boži Ssyn, Knjes khwalobny	102, 6
A truba Bożoh' jandźela	102, 12
Ach, dusscha, kak by wurjez mohła	104, 6
Daj, so bych troschtnje widźał	106, 10
Daj, so bych twoje cźerpjenje	107, 5
Tam bu wón pscheradźeny	109, 4
Na to bu wuwjedźeny	109, 5
Tuž spožcź, so bych ja dźakownje	110, 4
Hłóß lubosny to běsche	111, 2
O wěcźna móz! Bóh je twój Wótz	112, 6
Ta woda, kotraž běżesche	114, 2
Pschibitej cźi běschtej nosy	117, 5
S Jesußom bycź żiwi chzemy	118, 4
Nasch Knjes bě pohrjebany	119, 2
We wěrje jow ßo hischcźe běđźu	120, 5
Cźesćź Bohu Wótzej ßmilnemu	122, 5
Ja bórsy stanu wjeßeły	123, 5
Hlaj, żiwy Khrystuß s bitwy dźe	124, 3
Knjes Khrystuß běsche morjeny	124, 5
Haj, jutrow dar tak bohaty	124, 7
Knjes Jesuß Khrystuß, Boži Ssyn	129, 3
Budź Bohu Wótzej naschemu	132, 3
My ßmy Boże dźěcźi	134, 8
Wón je kraßny w bitwje pobył	138, 2
Dżenß Božich póßłow srudoba	139, 5
Wón, kiž běsche sacźißnjeny	140, 2
Budź, o dusscha, swjeßelena	140, 3
Ssyno Boži, Jesom Khyrschcźe	141, 6
Kiž do ßmjercźe běsche daty	142, 3

zionalsozialistojo wobaracz, bě wěste. A woni to też cžinja, pokasujo — a to s połnym prawom! — na to, so je katolska zyrkej tola pschecžiwo sozialdemokratam, kotraž je, kaž je znate, pschecžiwo zyrkwi, tak tolerantna a znjeßliwa, haj samo pschecžiwo kommunistam, kotsiž hischcže ke katolskej zyrkwi pschißłuscheja. Woni też praja, so jich program niczo nima, schtož by katolsku zyrkej někak raniło; woni też wotpokasuja porok, kotryž je jim zentrum we wólbnym wojowanju cžinił, mjenujzy so žu „neuheidnische Wotanspartei". So pak woni pschecžiwo zentrumej dżeja a steja, to woni pschidadża, wożebje žu pschecžiwo tomu, so zyrkej wólbne wojowanje podpjera. Sdobom pokasuja nazionalsozialistojo na to, so je wjele katolskich měschnikow nazinalsozialistiseho smyßlenja a so je druhi němski biskop měschnikam swojeje diezesy pschewostajił, kak maja žo pschecžiwo nazionalsozialistam sadżerżecz. — Też w němskim žejmje žu žo nazionalsozialistojo s tutym wustupjenjom Mohuczskeho biskopa saběrali.

— **Pruska zyrkej.** Kaž „Amtlicher Preuß. Pressedienst" wosjewja, je pruske ministerium 10. oktobra wo wucžinjenjach mjes statom a zyrkwju jednako. Naczisk sa nowe wucžinjenje žo zyrkwi bórsy póscžele. — Hacž je žo to stako, njeje znate. Ale s tym njeje wěz hotowa, dokelž wo ważnych dypkach hischcže k žanemu dojednanju njedóńdżechu.

Wschelake s bliska a daloka.

S **Nožaczicz.** W Schpikałach, w tutej pod Bycžinom žo wupscheßtrěwazej do Nožaczicz safarowanej wjesy, žwjecżesche sańdżenu žobotu 18. oktobra najstarscha wožoba Nožaczicžanskeje wožady k. wumjeńkał Jan Muž žwoje 94. narodniny. Pschiwusni a pschecżeljo jeho s pschecżemi strowjachu a s darami swjeżelichu. Bóh tón Knjes bě jemu spożcził, so móżesche tutón żadny dżeń cžiły a strowy žwjecżicz, njech bě też we sańdżenym lěcże khorowaty pobył. Też nasche łopjeńko pscheje jemu wjele sboża a praji nutrnje: „Pomhaj Bóh Wam we 95. lěcże żiwjenja a wobradź Wam rjany żohnowany wjeczor żiwjenja!" — Nětkole žo wjele pische, so je tu a tam městno abo krajina, kotraž wożebje hoji a ma cžłowjekow we wyßokich lětach. Nam žo sda, so do tutych też krajina Nożaczicžanskeje wożady žłuscha. Njech też 1929 tsi wożoby wumrěchu, kotsiž běchu 83, 85, 88 lět stare, mamy tu tola hischcže 7 wożobow, kotreż žu starsche hacž 80 lět; mjes nimi je najstarschi k. Jan Muž, kiž je nětko w 95. lěcże. Jemu blisko je bywschi dołholětny khěbětaŕ k. Korla Felsa, wumjeńkaŕ we Trußezach, kotryž budże, jeli Bóh jemu to spożczi, 18. jan. 1931 žwoje 93. narodniny žwjecżicz.

S **Lubija.** Knjes superintendent Franke-Lubijski bu do Plawna powołany, so by tam sastojnstwo prěnjeho fararja a superintendenty sastawał; tuta eforija je po duschach junkrócz wjetscha hacž Lubijska. K. superintendent Franke je tuto powołanje pschijał a hižo njedżelu 1. adventa tam žwoje nowe sastojnstwo nastupi. Město Lubij kaž eforija wobżarujetej jara, so žwojeho prěnjeho superintendentu hižo tak bórsy saßo shubitej, a Sserbja Lubijskeje eforije žu w tutym wobżarowanju s zyłej eforiju pschesjene. Mózachmy žo tola hakle w poßlednim cžaßu snowa pscheßwědczicz, so ma k. superintendent Franke wutrobu a srosumjenje sa Sserbstwo a jich wożebite należnoscże. My pschejemy jemu do noweho sastojnstwa Boże bohate żohnowanje.

Listowanje: K. w K. sa 20. po žwj. Tr. — R. we W. sa 21. po žwj. Tr.

Bohu k cžesczi sawyskajcże 144, 3
Budź ty nasch schkit a hrodźischczo 147, 5
Cžesczź, khwalba, dźak budź Khrystußej 153, 8
A cžesczź budź žwjatej Trojizy 153, 9
Hdżež žo něhdy bědźił bě 154, 2
Bójske žwětło wschitkich wěrjazych 156, 3
Duch Boži rosom podawa 158, 5
Wschěm Božim srudnym Jesußa 160, 4
Lud Boži w žwjatej luboscżi 160, 5
Budź, hdyž moje cžełko skhori 162, 10
Pój, Bożo s troschtom ke mni 163, 7
Ach, pschekraßń dale bóle žo 164, 9
Błud s njewěru tu roscże 165, 3
My wschitzy Boże żudy 165, 6
Ty s darami žy bohaty 168, 4
Budź cžesczź a khwalba Wótzewi 168, 7
Bědźicz my žo khutnje chzemy 172, 5
Budź khwaleny Bóh Knjes 175, 2, 3, 4
Cże, Bożo Wótcże khwalimy 176, 2
Cże Boži Ssyno, khwalimy 176, 3
O wulka luboscź wot Boha 178, 2
Ach, budźcże jako jandżeljo 178, 3
Tak hischcże Bóh nětk pomha nam 179, 10
Cże sa to, Bożo, khwalimy 179, 11
So by naß wumohł 180, 4
So by žmilnoscź wopokasał 180, 5
So bychmy wumóżeni 180, 7
A ty dźěczatko budźesch profeta Boha . . . 180, 9
Psches wutrobnu žmilnoscź nascheho Boha . . 180, 11
So by žwěczisko tym 180, 12
Cžesczź budź Bohu Wótzu 180, 13
Jako wón byk wot spocżatka 180, 14
Cžesczź budź Bohu Wótzu 181, 9
Jako wón je byk wot spocżatka 181, 10
Tam Boha wohladuja 182, 2
Tuż wjeżelmy žo s Boha 182, 4
Nasch Bóh je Knjes 183, 2
My darow Božej' dobroty 183, 4
Wón bohaty je jara 185, 2
Nětk bróžnje połne mamy, ... 185, 3
Dźak, Bożo, twojej hnadże 185, 4
Bóh Knjes, kiž wěrnoscź lubuje 188, 2
Nětk Boże žłowo s noweho 188, 7
Budź Bohu dźak, so njepschida 189, 3
Bóh widźi, kak žo spjecżuja 192, 2
Hdyž bjesbóżni žo rossłobja 192, 4
Ssyn Boži je nam k wěcżnom' sbożu 193, 2
Tak Boża zyrkej sałożena 193, 5
Tuż w templu Božim saspěwajcże 193, 6
Schtóż pak w błudźe wostanje 194, 6
Bóh chzył sku wucżbu wukopacz 197, 3
Tuż praji Bóh: Ja stanycz chzu 197, 4
To Bóh chzył cžiste sakhowacz 197, 6
Ach, budź ty nam, o Khryschcże 199, 5
Wschěm pokaż, so nasch Bóh ty žy 202, 5
Běhacz chzesch, Zionje 203, 3
Hladaj tu, Zionje, ty na Boha 203, 5
To mólczke drje je bydleńczko 205, 3

Cźišło 44

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će. F.

Serbske njedźelske kopjeno

W Budyschinje 2. novembra 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Noßaczizach. — Czischcź a nakład Ssmolerjez Inihicźischczernje a knihárnje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinje
Wukhadźa kóždu ßobotu a płaczi schtworczětnje 108 ilotnych pjenjezkow

20. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Gal. 6, 7—10: Njemolcźe ßo, Bóh ßo njeda ſa ßměch měcź. Pschetoż schtoż cźłowjek ßyje, to budźe wón też žnjecź. Schtóż na ßwoje cźěło ßyje, budźe wot cźěła skaženje žnjecź. Schtóż pak na ducha ßyje, budźe wot ducha wěcźne žiwjenje žnjecź. Njedajcźe nam pak pschi naschim dobrym žiwjenju wustacź; pschetoż we ßwojim cźaßu budźemy też žnjecź bjes pschestacźa. Tohodla dokelž nětk cźaß mamy, cźińmy dobrotu na wschitkich ludźoch, najwjazy pak nad tymi, kiž nascheje wěry ßu.

Najrjeńsche dny nětk saschłe ßu,
Sso syma pschibliżuje,
Psches próſdne pola, psches holu
Wětr hižo wótry duje;
Se schtomow liscźe spaduje,
A róże, kwětki poßlednje
Nětk wjadnu kaž wscha trawa;
Hłóß ptačzkow wotmjelknył ßo je,
Do zusoby ßu cźahnyłe,
Hdźež Bóh jim žiwnosćź dawa. (Kěrl. 577, 1.)

Lěto ßo kónzej bliži, kraßnosćź Božeje stwórby woteběra, pola ßu wuprósdnjene; žně pak ßu domojkhowane, a te ßu to najwažnische, dźak ſa prózu cźłowjeſkeje ruki a ſa wscho ßwěrne dźěło. Też cźłowjeka žiwjenje po cźaßu woteběra, jeho strowosćź, mozy a rjanosćź ßo minje. Też w twojim žiwjenju pschińdźe nasyma a potom ßo prascha, hacź ßy dobre žně pschinjeßł abo hacź je rola twojeje wutroby pusta wostała a ßnadź jenoż njerjad pschinjeßła. Schtoż cźłowjek ßyje, budźe wón też žnjecź. Kóždе cźłowjeſke žiwjenje ma potajkim też ßwoje žně. A to je khutne wobkedźbowanje ſa naß wschitkich. To je porjad wot Boha ßameho postajeny. Njech ßebi nichtó njemyßli, ſo móże wón njekhłostany rolu ßwojeje dusche ſanjerodźicź.

Njemolcźe ßo, Bóh ßo njeda ſa ßměch měcź!

1. Schtóż na ßwoje cźěło ßyje, budźe wot cźěła skaženje žnjecź.
2. Schtóż pak na ducha ßyje, budźe wot ducha žnjecź wěcźne žiwjenje.

1. Kak tola w cźłowjeſkim žiwjenju też žně dosrawja! A te ßu cźiſcźe ſa tym, schto je cźłowjek wußywał. Bjesbóžni a njewěrjazy cźinja, jako bychu wschitke wězy dopósnali, jako njeby žadyn Bóh nad ßwětom knježił a woni njebychu nikomu ſamołwicźi byli. W lohkomyßlnosćźi ßu wot wěry wótzow wotpadnyli a nětko cźinja, schtoż jich cźěło a jich cźělne lóschty a jich ßebicźiwa wola jim pschikaża. Woni ßo ßami cźuja jako bohojo a cźinja ßebi ßamemu ßwoje ſakonje, a kajke! S nimi móże zyłe cźłowjeſtwo rospadnycź a ſ nimi je kóždy ßebi ßamemu najbliżschi a druheho pschesćźěha abo na jeho schkodu ßo wobohacźi a žiwjenje wužiwa. Ale Bóh tón Knjes wostanje tola, a woni jeho hněwej njemóża cźeknycź, wón jich namaka, ſnaje a widźi a ſ nimi wotliczi a jich ßurowje khłosta. Njemolcźe ßo, Bóh ßo njeda ſa ßměch měcź. Wón jich pschewostaji jich roskorje, hidźe a ßebicźiwosćźi, ſo woni widźa, hdźe ſe ßwojimi ßamßnymi ſakonjemi pschińdu. Tak je zyłe póhanſtwo nastało: Woni ßu wot Boha wotpadnyli a ßebi ßami ßwoje kaſnje cźinili, a kak ßměſchni ßu ßo ſ tym ſcźinili: hanibne skutki ßu ſa prawdu a cźeſcź wobhladowali a ſ nimi ßo kaſyli. A nowocźaßne póhanſtwo skoro

runje tak błudźi: njewěrjazy ßebi ßami ßwój porjad žiwjenja a ßwoje kaſnje cžinja, a kak hubjene a njedoßahaze ßu te huſto! S nimi ſměja njeſbožo, njeporadźenje a roskacże.

Schtóž njewěru a njepoßłuſchnoſcź na rolu ßwojeje duſche ßyje, budże Boži hněw a rospadanje ßwojeho duſchineho žiwjenja žnjecź. Na ßwoje cžełko ßyje kóždy, kiž ßo cžělnej woli pſchewoſtaja. Pod cžełom ßwj. Pawoła roſumi wſchě njecžiſte, njepózcźiwe a ßebicźiwe žadoſcże, kotreż ſe ſachodneho cžełła wukhadźeja, abo to ſkocźaze w cžłowjeku. Schtóž nětko tutym ßebicźiwym a njepózcźiwym žadoſcźam ßo pſchewoſtaji abo w nich ßwoje ſpokojenje a wjeßele pyta abo na nje ßwój cžaß a ßwoje pjenjeſy ßadźa, tón na ßwoje cžełko ßyje. Na ßwoje cžełko ßyje pak młodźeńz, kiž nanej a macźeri njepoßłucha, ale na błudnych abo ſakaſanych pucźach khodźi, ßwoje młode lěta wužiwa w cžělnych žadoſcźach a w njepózcźiwym žiwjenju.

Na ßwoje cžełko ßyje też tón cžłowjek, kiž ßwoje wjeßele we wobžranſtwje a wopikſtwje pyta. Njemolcże ßo, Bóh ßo njeda ſa ßměch měcź: Schtóž na ßwoje cžełko ßyje, budże wot cžełła ſkaženje žnjecź. Jeho cžełko pod tajkim ſakhadźenjom ſahe hinje, jeho ſtrowoſcź ßo podrywa; wſchelake žałoſtne khoroſcże móże na ßo ſcźahnycź. Jeho duſcha pak ßo próſdni a traſcha, a jeho ßwědomje jeho kała. Schto potom ma wot tajkeho žiwjenja? Khoroſcź, njeměr a wobſkoržby, roskoru ſe ßwójbnymi a hańbu pſched ludźimi. Na ßwoje cžełko też ßyje ta młoda holza, kotraž w pycharſtwje a w rospróſchenjach a w próſdnych ſawjeßelenjach ßwój cžaß a ßwoje pjenjeſy pſchecžinja, wona njebudże pſchihotowana na mandźelſtwo a na dźěło a ſtaroſcże žiwjenja. Na cžełko ßyje pak też tón muž, kiž po próſdnej cžeſcźi łakomny jenož hori ſa nahladnoſcźu pſched ßwětom, ſa bohatſtwom a ſa kraßnoſcźu ßwěta, jenož ſa wſchěm ſwonkownym pokracžowanjom cžłowjeſtwa, jenož ſa wukonjenjom wſchědneho cžělneho dźěła, a njeſnaje žane duchowne žiwjenje. Na ßwoje cžełko ßyje też ta žona, kotraž pod domjazymi a ßwójbnymi ſtaroſcźemi ſapomni to jene, ſchtož je nuſne a tak też ſanjecha duſchowne ſbožo ßwojich dźěcźi. Płód toho wſcheho budże ſnutskowna njeſpokojnoſcź, roskacże, ſtyſknoſcź w nuſy abo ßamo ſadwělowanje. Schtóž na cžełko ßyje, budże wot cžełła ſkaženje žnjecź. Na cžełko wſchak žane ſpuſchcźenje njeje. Wſchitko cžełko je kaž trawa, a wſcha cžłowſka kraßnoſcź kaž trawna kwětka, trawa ſwjadnje a kwětka wotpadnje. Tohodla ßo namaka też telko njeradźenych dźěcźi, kotreż ßu prawy prut ſa ſtarſcheju, telko ſkaženeje młodźiny, kotraž bjes mozy a nadźije, do cžaßa ſraka, do pſchichoda hlada, a nima wjele wjazy wot žiwjenja wocžakacź, telko njeſbožownych mandźelſtwow, hdźež ſtaj mandźelſkaj ßebi mjes ßobu cžwila, telko ſeſtarjenych, kotſiž hiſchcże njewědźa, na cžo maja twaricź w žiwjenju a bjeſe wſcheje nadźije do pſchichoda wotběranja mozow a žiwjenja pſchihladuja! Też nětkotryžkuli duchakhory abo běbny žněje nětko płody ßwojeho njeporjadneho žiwjenja, ßwojeje hrěſchneje požadliwoſcże, ßamo jeho dźěcźi, běbne abo ßłabe, ßu ßnadź žně ſkaženja. Abo nětkotryžkuli ſłóſtnik, ſe cžłowſkeho ſwjaſka wuſtorcženy, ſtorži ſa jaſtwinymi durjemi na ſhubjene a ſkažene žiwjenje. Njemolcże ßo, Bóh ßo njeda ſa ßměch měcź

Bóh ßam rjekne: Ja tón Knjes, twój Bóh, ßym ßurowy Bóh, kiž ſtarſchich ſłóſcże domachpytam na dźěcźoch hacž do tſeczeho abo ſchtwórteho ſtawa. Wón njekhłoſta kaž ſeńſki ßudnik, ale móże dołho ſcźerpliwoſcź wopokaſacź, ale wón tola ßudźi a khłoſta, hdyž wſcha luboſcź njepomhaſche.

Haj, naſyma twojeho žiwjenja pſchińdże. Myßliſch-li ßebi, ty młody cžłowjeko, to hiſchcże ma pola mje dołheje khwile, wopomń, ſchtož cźi ſtarſchi praja, ſo ßo kóždy lětdźeßatk twojeho žiwjenja cźi khětſiſcho minje, a ſchtož ßwjate piſmo praji: „Naſche žiwjenje cźěła, jako bychmy precž lecźili.“ A wopomń, ſchtož ßo w młodych lětach, hdźež ma cžłowjek najwjazy cžaßa, a hdźež je najlóžſcho, ßo wobrocźicź, njeprózuje wo dobre, drje ſměje ſcźežka w poſdźiſchich lětach, hdźež ſtaroſcź jeho wutrobu wobcźežuje, wolu a móz, ßo na lěpſchi pucź podacź. Snajmjeńſcha je to potom jara cžežko. Na cžełko ßycź, pak rěka ßo ſjebacź a hdy by naſch cžaß we ßwojej ßlepoſczi wußyw na cžełko jako jeniczku mudroſcź ludźom podtykował. Wěrmy tola radſcho tomu, kiž je naß cžłowjekow tak lubował, ſo je ßwoje žiwjenje ſa naß do ßmjercże dał, ſo by naß wumohł wot ſkaženża. Wěrmy też jeho ßwěrnym japoſchtołam a zykej wucžbje ßwojeje duchowneje macźerje, kſcheſcźijanſkeje zyrkwje: Schtóž na cžełko ßyje, budże wot cžełła ſkaženje žnjecź!

2. Schtóž pak na ducha ßyje, budże wot ducha žnjecź wěcžne žiwjenje. Bóh je duch, wón ma ſpodobanje na tym, ſchtož ſ ducha wukhadźa, to wſchak je też nadobny wußyw. W ßwjatej kſchcźenizy ßmy ſahe k jeho kraleſtwu a k duchownemu žiwjenju powołani, w pacźeriſkej wucžbje abo pſchi Bożej ßłužbje ßo ſ duchownymi mozami napjelnimy, ſo bychmy ſ pocźerjenja ßwjateho ducha ſkutkowali a duchowne płody pſchinjeßli. Kotre to ßu? Sswj. japoſchtoł Pawoł je nam mjenuje: luboſcź, wjeßeloſcź, měr, ſcźerpliwoſcź, luboſnoſcź, wěra, cžichoſcź, pózcźiwoſcź. Schtóž tajke płody pſchinjeße, toho žiwjenje je hódne, tón je mudry. Tón je ſpóſnał to jene, ſchtož je nuſne. Ně je woprawdże pycha a cžeſcź ſa kóždeho cžłowjeka. S tym wón nabywa Bože ſpodobanje a też cžeſcź a pſchipóſnacże pſched ludźimi; a hdy bychu ludźo jeho pobožnoſcże dla hanili, woni maja ßamo wot ßo ſnutskowne pocžeſcźowanje pſched nim, woni jeho wobdźiwaja. To jeho žiwjenje wobohacźi a poſkocźi, to jemu dawa ſnutskowny měr a radoſcź. Kak huſto ßebi njewěrjazy ßwět pſchi wſchej njewěrje tola kſcheſcźijanſkich ßłužobnych bjerje; wón wě, na nich móże ßo ſkerje ſpuſchcźecź, hacž na ßwětnje ſmyßlenych. Płody ducha pak maja ßwoju hódnoſcź, też ſa tamny ßwět, wone ßu ßnopy ſa wěcžnoſcź. Schtóž na ducha ßyje, budże wot ducha žnjecź wěcžne žiwjenje. Njeje to hódne wſcheje prózy? Jow na tutym ßwěcże pſches wěru a pocźerjenje ducha pſchiběracź na ſnutskownym cžłowjeku a doſrawicź w dobrych pocžinkach, pſchezo pſchiběracź na dobrym póſnacźu a Boha ſeſnacź a ßo pſchezo bóle jemu dowěricź, w nuſy a njeſbožu bjes ſtracha bycź a wukhowanje pola Boha namakacź a w tamnym ßwěcże wěcžne žiwjenje herbowacź! To wſcho je wjeßele, kotreż wěrjazy wužiwa a kotreż ßwět ßwojim dźěcźom dacź njemóże. Poßłuchajcże, wy młodźi, na ducha wußywacź to je najwjetſcha mudroſcź. To wſchak je też to, wo cžoż młody Salomon Boha proſcheſche, a tohodla bu jemu też derjeměcże a dołhe žiwjenje a bohatſtwo hiſchcże pſchidate. Naſch Sbóžnik praji: Pytajcże najprjedy Boże kraleſtwo a jeho prawdoſcź, dha budże wam wſchitko druhe pſchidate. Tohodla njedajcże ßebi pſchi cžinjenju dobreho woſtudźicź, pſchetoż we ßwojim cžaßu budźecże žnjecź bjes pſcheſtacża. Nětko pak je cžaß wußywanja. Tohodla njebudź lěni! Też wy doroſcźeni, kiž ſcże hižo dołhi cžaß na ducha wußywali, njedajcże ßo wot mucžnoſcże pſchewjacź, ale wutrajcże! Płody budża rjane.

Roßßudne to praſchenje kóždeho cžłowſkeho žiwjenja: Schto chzeſch wolicź? Wußyw na cžełko a potom ſkaženje abo wußyw na ducha a potom wěcžne žiwjenje? Wol prawje a to ſ cžaßom!

Reformaziſki ßwjedźeń.

W Sakſkej pſchede wſchěm a też druhdźe ßmy 31. oktobra ßwjećili narodny dźeń wobnowjeneje kſcheſćijanſkeje zyrkwje, kotruž evangelſku mjenujemy. W Pruſkej a druhdźe ßwjećimy jón dźenża, njedźelu po 31. oktobru a ſpominamy na tamne ſapočatki ſ lěta 1517 a ſćěhowazych a na wſcho, ſchtož nětk w běhu tutych wjazy hacž 400 lět ſ toho naſtało je.

Pſchi tym chze nam pſchezo ſaßo to pſchećze pſchińćź: ſo bychmy tola nětkole też w politiſkim a hoſpodarſtim žiwjenju měli muża Lutheroweho waſchnja a Lutheroweje pobožneje ßylnoſćze. Tak dołho hižo pytamy ſa wobnowjenjom wobſtejnoſćzow, ale wono tu pſchezo hiſchće njeje. Tak dołho twarimy hižo ſnowa, ale natwarili hiſchće ničžo njejßmy, ſnajmjeńſcha ničžo, ſchtož by naß mohło ſpokojićź. Nam pobrachuje muž Lutheroweho ducha a Lutheroweje wěry.

Ale: njepobrachuje ničžo wjazy a ničžo druhe? Naſch kraj a lud ma naß, kiž tu ßmy, ma tebje, kiž ty tu ßy. Ma wón w tebi tajkeho pomozniķa, kajkehož trjeba? Wón njetrjeba tajkeho, kotryž ſ cžłowjeſkej mozu a ſ cžłowjeſkej mudroſcžu wſcho chze polěpſchećź a miſchtrowaćź a wobnowićź. Tajkich je jow tak doſćź. — Wón njetrjeba też tajkeho, kotryž ſkoržo a ſdychujo, dwělujo a ſadwělujo njewě ſchto, a tuž ničžo njecžini ſa polěpſchenje a wobnowjenje. Też tajkich je jow hižo wjaz hacž je dobre. — Wón trjeba tajkich pomozniķow, kotſiž ſ jaßnym wóčžkom ſpóſnaja, ſchto je prawe a njeprawe, ſchto je dobre a njedobre a ſchto tu tuž je najnuſniſche, a kiž to potom ſe wſchej ßwěru a luboſcžu, ſ wěru a nadźiju, ſ próſtwu a dobroproſchenjom cžinja, kóždy tam, hdźže je ſtajeny.A tajki pomoznik móżeſch ty bycź, haj dyrbiſch ty bycź, jeli ſo chżeſch ty bycź něchtó, kotryž je něſchto hódny w naſchim cžaßu. Cžim wjazy tajkichle mužow a žonow naſch cžaß ſměje, cžim prjedy budźe tu to wobnowjenje, kotrež je nuſne, pſchewjedźene a budźe lěpje a lěpje. Je dźě tola ſ wěru do Boha ſapočžane.

Njech reformaziſki ßwjedźeń, kotryž dźenża doßwjećimy, jich wjele tajkemu rosmyßlowanju a rosßudźenju a cžinjenju ſwoła a ſbudźi!

Domachpytanje.

Pola naß ßo hotowachu na wulke kermuſche, tam k wjecžoru na wulke pſchewodźenje.

Do Alsberga běchu pſchikhwatali ßobotu, 25. oktobra, pſchewodźerjo ſ wulkimi ßyłami ſ bliſka a ſdala, ſ kraja a wukraja. 262 morwym, padnjenym na cžeſtnym polu dźěła, chżychu poßlednju cžeſćź wopokaſacź. Woßrjedź dźěła pod ſemju a na ſemi bě jich nahła ßmjercź pſchekhwatała. A hacž runje ßo wězywuſtojni dny dołho prózowachu a hiſchće ßo prózuja, pſchicžiny namakacź, njebě to tola móżno. Se wſchej ßwojej wědomnoſcžu a wucženoſcžu ſteji tu cžłowjek pſched hudancžkami a w ſpóſnacžu ßwojeje njemozy.

A ſ tamnymi ßyłami pſchewodźerjow žarowaſche a žaruje zyły kraj a lud, też my. Pſches zyły pruſki kraj ſwonjachu ſwony wſchěch zyrkwjow a wołachu zyły lud na pſchewodźenje a k nutrnemu wopominanju tych, kiž tak w dźěle ſa wſchěch ßmjercź namakachu. A potom rosnoſchowaſche pſches zyły němſki a awſtriſki kraj, haj dokoło wokoło ſemje radio, ſchtož bu tam w Alsbergu rěcžane wot ſaſtupjerjow wyſchnoſcžow, měſtow, ſwjaſkow, zyrkwjow pſchi tutych dołhich rynkach kaſchcžow. Też pſchiroda bě ßo tam woblekła žarowanſki woblek: bě ſyma a ßo deſchcžowaſche. Swjatocžna hudźba, wěnowana tutym rjekam dźěła, rosnoſchowaſche ßo po ſemi.

A też tym ſranjenym tuteho wulkeho ſnjeſboženja płacźachu ßłowa a rěcže a pſchecźa tuteje wulkeje ßwjatocžnoſcže. A ſchtó by też bycź mohł po zyłym ludu a kraju, kiž njeby pſchał, ſo wſchitzy cźi wukhowani wotkhorja a ßo wuhoja! A tym žarowazym a želazym płacźachu tam nutrne ßłowa a pſchecźa, tym ſawoſtajenym a woßyrocźenym. S pſchecźemi ſa nich ſjednocźichu ßo ßlubjenja ßwěrneho ſtaranja a ſaſtarowanja. A ſe ßlubjenjow bu też hižo ſkutk.

Ach ſo bychmy nětk ſkónczicź ßměli! Ale njeßměmy. Dyrbimy ſapißowacź dalſchu ſrudobu.

Hiſchcže njebě tak někotry dom ſ tamneje ßwjatocžnoſcže, hiſchcže tamne kaſchcže wſchě njepokhowane do rowow a hižo žri nowa powjeſcź pſches tamne wjecžorne krajiny podkopkow. W Saarkrajinje njedaloko Saarbrückena je ßo ſtało nowe wulke ſnjeſboženje w podkopkach. Radio rosnjeße tutu naſtróžazu powjeſcź dale. Tak ßłyſchachmy hižo ßobotu wjecžor, ſo 90 hórnikow potrjechenych. Poſdźiſcho ſhonichmy, ſo je njeſboże hiſchcže wjetſche. Drje 100 a wjazy hórnikow namaka ßmjercź.

Nowe ſta w žarowanju a želenju! Nowe ſta ſawoſtajenych, woßyrocźenych! Poßlednje powjeſcže wo tym tu hiſchcže njejßu, hdyž tole pißamy. So pak to wulke, traſchaze domachpytanje, to ſacžuwamy wſchitzy. A ßmy jo ſacžuwali też pſchedewſchěm, hdyž njedźelu w Božich domach tuto dwoje hórke domachpytanje a tych morwych wopominachmy. „Schtó wě mój kónz, wón ßnadź je bliſko!“

A wulki dźěl naſchich woßadow ßwjecźeſche kermuſch a ßmědźeſche ju ßwjecźicź w ßwojich Božich domach a w ßwojich ſtatokach w měrje a pokoju — njech też njekermuſchne wjedro tak někotremu ſadźěwa, do kermuſchneho Božeho doma pſchińćź a na kermuſch pſchińćź. Pola naß tuto tak a tam pola tych k wjecžoru to tak! Njeje to to najmózniſche prědowanje a wołanje, kotrež zyłu woßadu kaž jenotliweho wabi a woła, hicź a pſchińćź k Božemu domej a ke Knjeſej Božeho doma a jemu woprowacź dźak a ſapłacźicź ßwój ßlub, jemu ßłužicź ſe wutrobu, ſ ertom, ſe ſkutkom. Haj, to je! A ßu woßadni a woßady to ſroſumiłe? A budźeja nětk po tym cžinicź w nowym kermuſchnym lěcže?

Tón Knjes domachpyta, niz tam jenož wjecžorne krajiny, ale runje tak zyły kraj a lud, też naſch. Namaka naß wón domach, domach w jeho domje?

To wjedro, kotrež dźenża, tſecźi dźeń kermuſche pſchezo hiſchcže howri pſches naſche krajiny, — hdyž tole pißamy — a ta wulka woda, kotraž pſchezo wyſche ſtupa, je tak rjez doprědowanje tuteho wulkeho prědowanja domachpytanjow. My jo ßłyſchimy a cžujemy. Tuž ſroſumimy jo kaž to tamne a cžińmy po nim.

Domachpytanje! Hakle njedawno pißachmy, ſo je to něſchto traſchaze ſa naß cžłowjekow, wjedźecź, ſo ßo podeńdźenja ženje — tak praji nam to ſnajmjeńſcha naſcha cžłowjeſka myßl, — jene ßame ſa ßo njeſtawaja, ale ſo ßo rune abo podobne podeńdźenja, ſnjeſboženja pſchezo dwójzy ſtawaja. Tak bě to pſched krótkim ſe ſnjeſboženjomaj w powětſje: tam pola Pariſa ſnjeſboži jendźelſka wulka powětrowa łódź — tu pola Drježdźan wulke lětadło. A nětk tam w podkopkach. Dwě tak wulkej a ſtyſknej ſnjeſboženi. Wonej nam ſnowa tuto naſhonjeje cžłowjeka wobkrucźatej, pſched kotrymž cžłowjekojo tak huſto kaž pſched hódańcžkom ſteja, kotrež njemóżeja ſhudacź, nad kotrymž ßo dźiwaja, pſched kotrymž ßo boja. Wjele je hižo wo tym rěcžane, pſchepytowane a pißane, ale rosjaßnjene a wujaßnjene ničžo njeje a — drje też ženje njebudźe ſa naß

cžłowjekow, dołhoż tu na ſemi ſmy, a to tohodła niz, dokelž to niczo ſ naſcheje ſemje njeje, ale wyſche ſaha. Cžim khutniſcho pak tohodła tajke domachpytanje ſa naſ, — ſa naſ wſchěch, niz jenoż ſa ſrudźene ſwójby, też niz jenoż ſa potrjechenej krajinje, ſa naſ wſchěch. A naſ wſchěch, kiž my tu naſdala ſtejimy, wabi a honi pſchede wſchěm jena móz k tomu, ſo ſo damy też namakacź, hdyž ſ Bożim dopuſchczenjom tajke domachpytanja naſ pytaju, to je dźakowanje ſa Boże hnadne wobarnowanje. Tuž dźakujmy ſo też my, kiž my ſe ſwojimi domami a ſwójbami wukhowani a ſdźerženi ſmy, Bohu. Tuž budźmy a woſtańmy jemu też ſwěrni w tutym cžaſu, w kotrymž cžłowjekojo khorja woſebje też na tej jenej khoroſczi, na njeſwěrje!

Ruſka a hody.

Hižo nětkle ſapocžnu ruſke bjesbóžne ſwjaſki wojowacź pſchecźiwo hodam, a to na wſcho móżne waſchnje. Tak ſo hižo nětkle wo to ſtaraju, ſo njebudże móżno, hodowny ſchtom kupicź. Pſchedawanja hodownych ſchtomow chzeja na kóždy pad ſe wſchej khutnoſczu ſadźěwacź. „Ruſke lěży dyrbja ſo pſched nabożnym wurubjenjom ſchkitacź.“ Schtóž tutu ſakaſnju pſchestupi, doſtanje 6 hacž 10 měſazow jaſtwa. Dale je tutym bjesbóžnym ſwjaſkam wo to cžinicź, patoržizu wſchě kſchesczijanſke ſwjatocžnoſcze kaſycź. Tohodła chzeja 24. dezembra ſ wulkimi cžrjódami wokoło cžahacź a wulke demonſtrazije pſchecźiwo nabożinje wuhotowacź.

Hacžrunje Ruſka, t. r. tute ſwjaſki a Sowjetmóznarſtwo, hižo telko lět pſchecźiwo nabożinje wojuje, wobſwědcža tole pſchihotowanje na wojowanje pſchecźiwo hodam a pſchecźiwo nabożinje dozyła, ſo je też w tutej Ruſkej nabożina pſchezo hiſchcze wulka móz, móz, kotrejež ſo ſamo tuta Sowjetruſka dowobaracź njemóże. Tohodła pyta wona pſchezo ſaſo ſa nowymi ſrědkami a pucźemi. Tak je n. pſch. poſtajene, ſo wot 1. novembra wjazy ſane kartki ſa zyrobu njedóſtanu wſchitzy, kiž maja něhdże někak něſchto ſ zyrkwju cžinicź. Tak woſtanu wěſo wſchitzy duchowni wot 1. novembra bjes tajkeje kartki, runje tak pak też kantorojo, wudawarjo a dopiſowarjo zyrkwinſkich ſpiſow, wumělzy, kiž ſa tajke abo hewak ſa zyrkej dźěłaja. A niz jenoż woni, ale też jich ſwójby ſu ſ nimi ſobu potrjecheni.

Tu dyrbimy wjedźecź, ſo je w Ruſkej ſaſtaranje ſ jědźu někak tak na kartki ſarjadowane kaž pola naſ w ſnatym cźežkim cžaſu. Kak krute potom tajke pokhłoſtanje, ſo ſo kartka woſmje, je, to cžim lěpje ſroſumimy.

Zyrkej a ſtat.

W němſkim ſejmje ſu mjes wotpóſłanzami ſcźěhowazy evangelſzy fararjo: w **němſkonazionalnej** ſtronje: farař D. Koch-Oeynhauſenſki, pſchedsyda Weſtfalſkeje ſynody a tachantſki prědař D. Doehring-Barlinſki; w „Chriſtl.-ſozialer Volksdienſt“: ſozialny farař D. Mumm-Barlinſki, farař Schmidt-Bochumſki a farař Schmidt-Leutershauſenſki ſ Badenſkeje.

Arzybiſkop Söderblom, też cžitarjam naſcheho kopjeńka derje ſnaty wjednik niz jenoż ſchwedſkeje zyrkwje, ale lutherſkeje zyrkwje naſcheje ſemje, je po zyłym ſwěcźe ſnata woſoba a tohodła niz wſchitkim luby. Dokelž ſo tak po runym pucźu niczo pſchecźiwo njemu njemóżeja cžinicź, pytaja kſchiwe pucźe. Tak ſu na to pſchiſchli, wudawacź, ſo je arzybiſkop Söderblom kſchcźeny Žid a ſo je prjedy Nathan rěkał. Ale tajke kžě maja kuſchej noſy. Wón rěka drje Nathan Söderblom abo ſ zyłym mjenom Lars Olof Jonathan Söderblom, ale ſe Židami nima wón po ſwojim pokhadźe niczo cžinicź; wón je Schwejda cžiſteje ſchwejdſkeje krwě; jeli ſo by w nim druheje krwě było, by to jenoż finniſka bycź mohła, dokelž je wokoło 1700 jedyn ſ jeho prjedownikow w Finniſkej ſ fararjom byk. Hewak ſu jeho prjedownizy ryſy ſchwejdſzy burjo abo fararjo w Schwedſkej. Jeho nan bě ſchwejdſki farař. Staroſakońſke mjena dźěcźom dawacź je we wěſtych cžaſach a we wěſtych kruhach pſchezo ſaſo waſchnje kſchesczijanſkich ſtarſchich było.

— **Nowe ſpěwarſke.** Evangelſka zyrkej Małopólſkeje bě 1829 wobſamknyła, nowe ſpěwarſke ſhotowicź a pſchijecź. Nowe ſpěwarſke ſu nětk hotowe. Dotalne ſu něhdże 80 lět wożadam ſłużiłe. To je tak prawje ſa reformaziſki ſwjedźeń pſchihódna powěſcź. Myſlimy ſebi tola ſwjetſcha, ſo je we Pólſkej wſcho katolſke. Ale tam njeje jenoż tuta Evangelſka zyrkej Augsburgſkeho wěruwuſnacźa Małopólſkeje, tam je też Unirtſka evangelſka zyrkej, kotraž ma ſwoje ſrjedźiſchcźo w Pósnanju.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

— **Pſchichodny ſchtwórtk 6. naſymnika** dop. ½10 hodź. budże ſerbſka hłowna prědarſka konferenza w Sserbſkim Domje w Budyſchinje.

S **Budyſchina.** „Sserbſke Nowiny“ woſjewjeja tu ſwjeſelazu powěſcź, ſo je Budyſke wokrjeſne hejtmanſtwo ſa ſtuńſchenje noweho ſerbſkeho ſchulſkeho ſpěwnika 1000 hr. pſchiſwoliło. S tym ſo płacźiſna ſa ſeſchiwk wo 20 pj. ſniži. Knižka ſa prěnje 4 ſchulſke lětniki je hižo hotowa a móżeſch ju pola Ssmolerjez knihaŕnje ſa 60 pj. doſtacź. — Też my rad w naſchim kopjeńku tutu powěſcź ſapiſujemy a ſobu wyſchnoſczi dźak wuprajmy ſa tutu pſchipomoz ſakſkeje wyſchnoſcze.

S **Krjebje.** Naſtróżaze a poraźaze njeſbožo je naſchu woſadu, woſebje naſchich fararjez, domachpytało. Naſcha fara je ſo wotpaliła. S Bożej pomozu bu fararjez ſwójba, kotraž bě hižo we wulkim ſtraſche, wumożena. Też zyrkwinſke knihi ſu wukhowane. Ale hewak je jara wjele ſchkody naſtało, woſebje też ſ tym, ſo ſo drohotna knihownja naſcheho knjeſa fararja ſniczi. Zyła woſada je naſtróżana ſ tutym cžežkim podeńdźenjom, kotreż ju kaž fararjez ſwójbu tak nahle je potrjechiło.

S **Krjebjanſkeje woſady.** Njedźelu 2. novembra ſwjecźimy ſ druhimi woſadami ſobu reformaziſki ſwjedźeń, kotryž chzemy też na jeho dnju, 31. oktobra, woſebje ſwjecźicź we ſwjedźeńſkej Bożej ſłużbje, kotraž ſo w 9 hodź. ſapocžnje ſa dźěcźi a doroſcźenych. 2. nov. budże w 9 hodź. němſka a ½11 hodźin ſerbſka Boża ſłużba. — Paczeńſka wucźba ſa naſche paczeńſke dźěcźi je ſo ſapocžała. Njech Bóh da, ſo je wuhotujemy ſa dobrych, ſwěrnych kſchesczijanow. Tajkich trjeba naſch cžaſ ſmjercź nuſnje. — Naſche žónſke towarſtwa wobdźěličhu ſo ſe 37 ſobuſtawami pſchi wokrjeſnym ſwjedźenju ſwojeho wokrjeſneho ſwjaſka, kotryž ſo w Keula wotmě. Do toho bě ſebi žónſke towarſtwo ſa Nowu Wjeſ ſe 39 ſobuſtawami ſ autom do Budyſchina dojěło, kaž w lěcźe Krjebjanſke žony. Je ſo jim jara ſpodobało a pſchi pěknej ſabawje je ſo jim w Budyſchinje kaž duzy po pucźu jara lubiło.

S **Lubija.** Dźeń 13. novembra ſhromadźi knjes ſuperintendent Franka hiſchcze raz duchownych ſwojeje eſorije do eſoralneje konferenzy, prjedy hacž potom eſoriju na pſchezo wopuſchcźi, ſo by ſo do Plawna pſcheſydlił. Dwaj ſajimałej pſchednoſchkaj ſtej mjes druhim ſa tutu ſhromadźiſnu poſtajenej.

Cźišło 45

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno

W Budyschinje 9. novembra 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farat Wyrgacz w Nošacźizach. — Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczerńje a knihaŕnje, sap. dr. ſ wobm. ſruk. w Budyschinje
Wukhadźa kóždu sobotu a płaći schtwórcźětnje 108 słotych pjenjezkow

21. njedźela po swjatej Trojizy.

List na Epheſ. 6, 10—17: Posylńcźe so w Knjesu!

Schtó njeby pschidał, so je tole dźenża woprawdźe dobre a nusne napominanje, kotrež nam njedźelski tekst poskicźuje: Posylńcźe so, lubi bratsja! Njeje to runje nusa naſcheho cźaża, naſcheho luda, so so tak mało praweje sylnoſcźe na nimale wſchitkich polach ludoweho a cźlowjeſkeho ziwjenja namakuje? Mudrych słowow so doſcź a nadoſcź wſchudźom rěcźi a też w nowinach a knihach so pische, ale schtó je sylny doſcź, nam woprawdźe pomhacź? Kedźbujmy, schtoż japoſchtoł Pawoł nam tu dźenża radźi, njejsu jenoż prózdne słowa, ale wón pokaże nam k prawej sylnoſcźi pucź, kotryż je sam w ziwjenju wupruhował. Haj, też wón je so husto bědźicź měł ſ njepſchećelſkimi mozami: je so bědźił pschećiwo słabosćam swojeho samsneho cźěła, pschećiwo wopacznym wucźbam, pschećiwo cźežkotam, pscheſcźěhanjam a hněwanjam wot wonkach a nutskach.. A hdyž je tutón list na Efeſiſtich pisał, běſche wón jaty w Romje a cźakaſche na swoje wotsudźenje. Někotry wot nas by drje morkotał, swarił a sadwělował; japoſchtoł Pawoł pak samóže sej nětk hischcźe druhich troſchtowacź a posylnicź a jim pomhacź.

Wón praji: posylńcźe so w Knjesu! Knjes, w kotrymž dyrbimy sylni bycź, je nasch Sbóžnik Jesuš Khrystuš. Wón je so sam tak sylny a mózny wopokasał w bědźenju a dobywanju, w pusćinje, w sahrodźe Gethſemane, na Golgatha, na jutrownym ranju; tohodla samóže też druhich sylnych cźinicź. Snutskowne mozy chze nam nasch ziwy a pschekrasnjeny Knjes sobudźělicź. Wón winowy pjeńk — my smy hałosy na nim. Kajke sylne mozy hižo w cźasu jeho ziwjenja wot jeho cźěła wuńdźechu na wſchitkich, kiž jeho pschimachu abo kotrychž wón so dótknjeſche; wjele wjetſche pak wón nětk ſ druheho swěta do naſcheho na wſchitkich tych wulije, kotsiž ſ nim we snutskownym, duchownym swjasku steja.

Schtó pak je nasch najhórschi njepschećel? My nimamy ſ krwju a ſ cźěłom wojowacź, praji Pawoł, ale ſ fěrſchtami a ſ móznymi a ſ knjezimi toho swěta, kotsiž we swětnej cźěmnoſcźi knjeza, se słymi duchami pod njebjesami. Pschi tutym wojowanju njejsy ty, luby cźitarjo, jenoż ſ wobhladarjom, ale jowle so też wo twoju duschu jedna; ty sam sy so sobu sapleczeny do tutoho wojawanja sleho njepschećela. Nichtó njeje wuwsaty. Kóždy cźlowjek dyrbi kedźbowacź, so mohł wobstacź pschećiwo cźertowſkemu leſnemu nadběhanju. Wſchě móžne srědki tutón njepschećel nałožuje, cźlowjeka k spadu pschinjeſcź! Nasch reformator Luther wo nim spěwa: Sle stary njepschećel by rad naš pózrjecź chzył, wón jara mózny je a ma doſcź leſnoſcźe, tu psches njoh nichtó njeje. — Wón snaje jara derje nasche słabosćze; tamle naš pschimnje w hodźinach spytowanja a so do twjerdźisny naſcheje wutroby dobycź wě.

Pschećiwo tajkemu njepschećelej trjebamy sylnu bróń. W Romje móžeſche Pawoł kóždy dźeń sebi bróń romſkeho wojaka wobhladacź; tajku wón jowle sa pschirunanje nałožuje. Wopaſajcźe swoje ledźby ſ wěrnoſcźu! Schtóż chze Khrystušowy běd̄ʒeŕ bycź, ma najprjedy wſchu njewěrnoſcź a falſchnoſcź we słowach a skutkach wotpokazicź. Boże słowo je jemu ta wěrnoſcź. Wobleczcźe so kabat teje prawdoſcźe. Wurunaj we swojim ziwjenju wſchitko njeprawe, kaž Sa-

cheus, hdyž Jesuß do jeho doma ſtupi. Hdźež cžlowjeſka duſcha hiſchcże cžiſcże wuporjedźena a wucžiſcźena njeje wot wſcheje njeprawdoſcże, tam hiſchcże ſerſchta cžěmnoſcże knježi, tam njemóže naſch Knjes Jeſuß domach bycž. Wobujcże ßo ſchkórnje, ſo byſchcże hotowi byli na evangelijon toho měra. So bychmy móhli wojowacź pſchecźiwo njepſchecźelej naſcheje duſche, dyrbimy we wutrobje měr měcź, měr ſ Bohom pſches Jeſom Khryſta. Wo tajki měr mamy ßo pſchezo ſnowa prózowacź. Khryſtuß chze nam tola ßwój měr dawacź; proſchmy jeho wo njón w naſchich modlitwach, pſchi ßwjatym wotkaſanju. A trjebamy dale ſchkit teje wěry. Bjes tajkeho praweho ßylneho dowěrjenja, ſo mamy wot Bożeje ſtrony pomoz wocžakowacź, ſo Bóh tych ßwojich njewopuſchcźi, njebychmy niczo w naſchim bědźenju dokonjecź móhli. A wſmicże kłobuk toho ſboża abo nadźije, kaž na druhim měſcże pola Pawoła rěka. Hacž dotal je japoſchtoł nam lute brónje mjenował, ſ kotrymiž móże ßo wojak wobaracź a ſchkitacź; nětko pak k tym hiſchcże pſchijimanſke brónje ſtupja; tych ßo jenoż jedna jowle mjenuje: mjecź, to je Boże ßłowo. Tónle mjecź je naſch Knjes nałożował tamle pſchi ſpytowanjach w puſcźinje, cžertej napſchecźiwo ſtupajo ſ tym: Tak ſteji pißane! Tónle mjecź ßu Pawoł a wſchitzy japoſchtoljo, kaž też naſch Luther a naſchi wótzojo na wulkich dnjach wojowanja we Wormſu, Speyeru a Augsburgu trjebali. Tutu ßwjatu bróń chzemy my też trjebacź a naſchim dźěcźom dale dawacź, ſo bychu Boże ßłowo wuknyli a ſ ſ nim ßo wobarali a poßylnyli w cžežkotach a ſpytowanjach žiwjenja.

Kóždy cžlowjek ma wojowacź a ßo bědźicź pſchecźiwo ſkemu njepſchecźelej. Ale Bohu dźak ßu nam też brónje date, ſ kotrymiž móżemy wobſtacź. Tute nadpady cžerta pſchecźiwo kſcheſcźijanam budźa cžim khutniſcho, cžim bóle ßo kónz ßwěta pſchibliżuje. Ale ſkónczńje pſchińdźe cžaß, hdźež móżemy brónje wotpołożicź horjekach pſchi Božim trónje. Potom cžaka na naß króna wěcžneho žiwjenja a měſto mjecža noßymy potom palmu měra.

O Knjeże, pomhaj ty nam k tomu! Hamjeń.

Dobytk ſa mißionſtwa w Chinje.

Preſident khinſkeho ſtata Tſchangkaiſchek je ke kſcheſcźijanſkej wěrje pſcheſtupił. S tym je ßo něſchto ſtało, ſchtož powſchitkownu kedźbliwoſcź ſbudźuje.

Tſchangkaiſchek ßłuſcha do pomoznikow a ßobudźěłacźerjow toho, kotryž khinſku republiku ſałoži; to bě dr. Sun Yat-Sen. Po ßmjercźi tuteho pſchewſa wón ßam wjedniſtwo w połodniſchim dźělu wulkeho khinſkeho kraja. Jemu ßo też poradźi, jako bě dwójzy k połnozy ſe ßwojimi wójſkami poſtupił, Khinu hacž k Žołtej Pězy podcźißnycź; ſ cžaßami měješe ßamo zyłu Khinu w ßwojej mozy, też Peking. Ale druſy chzychu też ßobu knježicź; ſ tym bu knježſtwo Tſchangkaiſcheka wot połnozy ßem wohrożene.

Tſchangkaiſchek je hłowne měſto Khiny do Nankinga pſchepołożił, kotreż je tak rjez wutroba Khiny, mjes tym ſo Peking bóle k połnozy leži. Wukrajne wulkomozy pſchipósnachu jeho wyſchnoſcź. Tak je nětkle Nanking politiſke hłowne měſto Khiny. Tola woprawdźitu móz nad zyłym khinſkim kraju njeje tutu jeho wyſchnoſcź dozpiła.

Tola je wucžinjena wěz, ſo je Tſchangkaiſchek najwažniſchi wjednik Khiny. Jako wón 1928 ßwoju wyſchnoſcź wutwori, běchu ſ jeho 10 miniſterow 5 evangelſzy kſcheſcźijenjo. Mjes nimi bě najwažniſchi prjedawſchi wjednik kſcheſcźijanſkich towaŕſtwow mužſkeje młodźiny Wang, kotryž bě ſ miniſtrom ſa ſwonkowne należnoſcże. Bjes dźiwa, ſo bě prěni wukas tuteje wyſchnoſcże namołwjenje, wſchu propagandu pſchecźiwo naboźinje, woßebje też pſchecźiwo kſcheſcźijanſtwu ſaſtajicź. Tutón wukas wobtwjerdźichu ſ tym, ſo prajachu: Kſcheſcźijanſtwo je było naboźina dra. Sun Yat Sen a tuta naboźina je ta, kotraž najlěpje ſamóże, wutroby wobnowicź. S tutoho wukaſa ſpósnawamy, ſo bě tehdy — 1928 — zentralna wyſchnoſcź Khiny kſcheſcźijanſtwu jara pſchecźelnje ſmyßlena.

Mjes tym pak je ßo wſchelakeho pſcheměniło. Zentralna wyſchnoſcź je pſchiſchła jara pod wliw Sowjetruſkeje; ſ tym je do njeje ſacźahnył też druhi duch; tutón je pſchecźiwo naboźinje a kſcheſcźijanſtwu. Woßebje ßu tute bjesbóżne mozy ßo w miniſteriju ſa roswucžowanje rosſchěriłe. Zentralna wyſchnoſcź drje tu pſchezo wurunanje a ſměrowanje pyta, ale pſchi tych pſchezo hiſchcże njewěſtych wobſtejnoſcźach w Khinje njeje jej to pſchezo jenak jara móżno, woßebje też tohodla niz, dokelž Sowjetruſka tam ſ nowym wliwom we ßwojej myßli ſkutkuje. A kak ßylny tutón bjesbóżny wliw je, ſpósnawamy ſ tych wſchelakich wukaſow, kotreż je miniſterijum ſa roswucženje wudało, woßebje ſo we mißionſkich ſchulach ſakaſuje naboźne roswucžowanje a naboźne ßwjatocžnoſcże, ſo njedowola, ſo khinſzy ſtudentojo bohoßłowſtwa do wukraja dźeja a tam ſtuduja.

A tola je ßo nětk Tſchangkaiſchek rosßudźił, ke kſcheſcźijanſkej wěrje pſchiſtupicź. To je cžim waźniſche, dokelž ßo pod tajkimi wobſtejnoſcźemi ſta. Jeho njeje jenoż politika k tomu pohnuła. Jeho mandźelſka bě hižo kſcheſcźijanka, tohorunja běſchtaj ßo też dwaj ßwakaj hižo ke kſcheſcźijanſkej zyrkwi pſchiwobrocźiłoj. Scźěhwk teho budźe drje, ſo ſměje Tſchangkaiſchek w ßwojej wyſchnoſcźi ſadźěwki a pſchecźiwjenje. So je wón tola tutu rosßudnu krocžel cžinił, pokhadźa drje ſ toho, ſo wón ſpósna ſtrachi, kotreż khinſkemu ludej hroża ſ pſchiwalom europiſkeho materialißma, t. r. ſ druhimi ßłowami: europiſkeje bjesbóżnoſcże. Tute pſchicžiny wobtwjerdźuja nam dotalne wukaſy tuteho wulkeho khinſkeho politikarja. Wón lud pſchezo ſaßo napomina, pytacź hłubſche duchowne podnurjenje a ſnutſkowne žiwjenje a ßo wobaracź pſchecźiwo ſtracham a bracham ſ wjecžora. Wón pyta ſa ßebje a ſa lud ſa nowym, wěrnym ſałožkom ſnutſkneho žiwjenja — a ſ tym też ſwonkowneho; a tutón je wón nětk namakał we kſcheſcźijanſtwje a je tohodla też ßam tutu rosßudnu krocžel cžinił.

Ssměmy drje tohodla też wocžakowacź, ſo tutón kſcheſcźijanſki miniſterpreſident ßwojim miniſteram ſadźěwa, pſchecźiwo kſcheſcźijanſtwu wuſtupowacź a ſo ſ tym ſa kſcheſcźijanſtwo w Khinje pſchińdu ſbożowniſche cžaßy.

Naboźina w ſchuli.

Njedawno ßmy woſjewili wukas ſakſkeje wyſchnoſcże, ſo ma Lutherowy Mały Katechismus ſaßo měſtno w naboźnym roswucžowanju. Sdobom bě woſjewjene, ſo miniſterium tutu knižku, woßebje ſa tuto roswucžowanje a wuknjenje pſchihotowanu ſnowa wuda. To je ßo nětk też ſtało.

Schtož w njej namakaſch, njeje po prawom niczo dale hacž ſtary Lutherowy katechismuß, kajkiž jón hacž dotal mějachmy. Ma jeho 4 ſtare wotdźěle: Hłowne kruchi a wucžby kſcheſcźijanſkeje wěry; ſpruchi; kěrluſche; melodije. Spruchi ßu nimale te ſtare; je jich wjaz hacž 140; mjes nimi je 71 ſ cžiſchcźom wuſběhnjenych; tute maja ßo wuknycź. Kěrluſche ßu też nimale dotalne, jenoż mało je pſcheměnjene; něhdźe 60 kěrluſchowych ſchtucžkow ma ßo wuknycź. Też mjes melo-

dijemi je jenoż nješchto pscheměnjene; je pak jich nješchto mjenje hacż prjedy, schtoż je schkoda, wożebje tehodla, dokelż je snajmjeńscha nětle na tym, so nasch lud bóle a bóle khoralam wotwuknje.

Wěso żo wjeżelimy, so dźěczi tak sażo Lutherowy Mały katechismuż w schuli do rukow a sa wuknjenje dóstanu. Jenoż dźiwacż żo dyrbimy, so je tak dołho trało, prjedy hacż bu tuta knižka pschihotowana, hdyż tola na wschěm pośledku niczo druhe njepschinjeży hacż katechismuż.

Psched wuknjenjom a macźisnu sa wuknjenje njetrjebaja żo ani dźěczi ani wucżerjo ani starschi stróżicż. Ma żo wona tola na něhdźe 5 schulskich lět rosdźělicż, a to wot 3. hacż 7. lětnika. Wożmy lětnik ma měcż zyrkwinske stawisny, dyrbi potajkim s tutej macźisnu hotowy bycż.

So nowa knižka też druheje macźisny sa nabożinu njepschinjeży, każ żu ju runje też wucżerjo wocżakowali, kotsiż żu dorasnje sa nabożne roswucżowanje w schuli, je żnadź pobrach knižki, kotraż dyrbi tola knižka sa nasch pokracżowazy moderny cżaż bycż.

Njech żo nětk też stare a tola pschezo nowe wěrnoscże kschesczijanskeje wěry sakorjenja prawje hłuboko do naschich dźěczi, so bychu tak w żebi sałożk měle, na kotrymż móże żebi każ w żebi tak wokoło żo twaricż lěpschi, dobry pschichod żiwjenja a hromadźicż kubła, kotreż ani cżaż ani serjawz njeseżerje, kotreż wostanu!

Biblija.

W rańschich krajach żo pschezo sażo ważne namakanki cżinja. Ssmy też tu wo tak někotrej pisali. Dźenż możemy tu nješchto wo nowej a jeli so tak je, każ żo wo njej pische, ważnej namakanzy nješchto sapisacż.

Prosesor dr. Merzer, kotryż pschi universicże w Toronto w Kanadze wucżi, je psches Abeżinisku pucżował a tam stary rukopiż Biblije namakał. Jeho tekst je, każ prosesor pische, wo 200 lět starschi hacż wschě hacż dotal snate pschekożki Swjateho Pisma. Wono budże mózno, wschelake njejażnoscże dotalnych pschekożkow wujażnicż a porjedźicż. Jako prěnju pokasku chze namakać knihu „prědar Salomonowy“ wosjewicż.

Zyrkej a stat.

W **Hamburgu** żu wolili snowa pschiżydnikow schulskeje rady — Schulbeirat. — Hacż dotal mějachu w njej sozialdemokratojo a kommunistojo 61 sastupjerjo a kschesczijanszy smyżleni 39. Po nowych wólbach matej lěwej stronje 55 pschiżydnikow, kschesczijanszy smyżleni pak 45. Mjes tutymi żu 9 s tak mjenowaneje „Evangelische Schulgemeinde“, kotraż zyle krucże steji na sałożku biblije.

Nationalsozialistojo Württembergskeje żu dorasnje wustupili pschecźiwo Württembergskemu krajnemu dźiwadłu, kotreż bě hru pokasało, kotraż je masana a njepózcźiwa. Welisce, na presidium polizije sapodatym pische jich wjednik: Tuta żidowska komedija je tak połna njeschwarnoscże, a kurwarskich żortow a bohahanjenja a wużměschowanja Noweho Sakonja naschego Sbóżnika a wschoho toho, schtoż je nam nationalsozialistam żwjate, so dyrbimy nasche macźerje, żotry a żony warnowacż psched tutym wopicżnym dźiwadłom.“ — To je jażnje doscż. A wono je dobre, so żo naschemu cżażej a też wyschnoscźam ras runje wo tutych wězach wěrnoscż dopraji; tcźi tola runje też w tutych tu sażudźenych wězach a wobstejnoscźach korjeń powschitkowneho njesbożowneho żiwjenja w kraju każ w żwójbach.

Sakske krajne konsistorium je postajiło, so żo njedźelu 16. novembra we wschěch Bożich domach kollekta sběra sa tych, kotsiż żu s wulkim snjesboženjom w Alsdorfje — Alsdorf dyrbi to rěkacż niż każ smylnje tydźenja tu stejesche Alsberg! — a na Maybachjamje potrjecheni. Wjaz hacż pokschtwórta sta morwych! Kelko to tam srudoby a nusy — kelko dyrbi to pola naż bycż dźakowanja a pomhanja!

Wschelake s bliska a daloka.

Wulka woda je daloke krajiny naschej Łużizy a Schlesyskeje domachpytała. Wona je nusa, kotraż tak hižo wożebje też mjes ratarskim ludom bydli, powjetschiła, je wjele schkody niż jeno na polach a łukach a w sahrodach naczinika, ale też na statokach a domach. Sa tak někotru wjeż bu s teho cżeżke domachpytanje, a niz jeno sa nju, ale sa zyłku krajinu. Dopomnimy żo toho, schtoż 2. novembra w tutym łopjeńku wo domachpytanjach cżitachmy. Njech też naż wschěch tuta nowa nusa wjedże bóle a bóle do zyłka, w kotrymż wschitzy sa jeneho a jedn sa wschitkich. A njech tuto domachpytanje naż wschěch, tych kiż potrjecheni, a tych, kiż niz, wjeże se swjaskom wěry hromadu s Bohom bóle a bóle tak, so nam ani wulka woda ani druha wulka abo mała nusa njewosmje wukhow, poślednju pomoz — to je Bóh. Dokhoż żebi tutoho njedamy wsacź ani wot nusy ani wot cżłowjekow, njebudźemy shubjeni, njetrjebamy sadwělowacź, byrnjež hischcże cżeżschcho a srudnischeho na naż pschischko.

Konkordanza

7 s nowych żerbskich spěwatskich.

O wschehomózny Bożo ty	207,	5
Wostań żwěrny, Bóh je wěrny	208,	6
Hrěchi hidźicź a żo bědźicź	208,	10
Sso komu bychmy hewak dowěrili	209,	4
Nam, Bożo, jara slě żo dże	210,	3
Tak budże Boża hnada posběhnjena	211,	4
Mój Bóh, kiż mi běsche żlubił	214,	2
Hdy by pak żo namakała	214,	4
O so by woheń twój żo horił	216,	2
Ach, so by pomoz jatym ludam	216,	5
Ach, běżecź żłowu daj mjes nami	216,	6
Dźak s khwalbu Bohu dawajcże	217,	2
Njech lud żo Bohu dźakuje	217,	3
O so by hižo wschudźom żo	218,	2
Ty, Bożo, ży żej we wschěm kraju	219,	3
Tak budźemy żo tebi lubicź	219,	6
Ja pschińdu bórsy, prajisch ty	222,	5
Sdźerż, Bożo, żwoje żłowo mi	224,	4
Dżenż Boże żłowo chze	225,	2
Budź mi s wyżokoscże ty	227,	2
Tym, kiż żłuża radźi Bohu	228,	3
O bychu wschitzy kschesczijenjo	231,	6
S Božoh' żłowa witajcże	232,	2
Bożo, wonkhód požohnuj	232,	3
Budź khwalba Bohu Wótzewi	236,	4
Mój Bożo, pomhaj mi	236,	4
Mój Bożo, swarnuj ty	236,	6
Tutón dźeń budź żwjaty cźi	237,	6
Bożo, rjekń ty hamjeń żwoje	239,	5

Krajny ſwjaſk poſawniſtow bě ſa dźeń 12. oktobra ſwój krajny wubjerk k poſedźenju do Drježdźan ſwołał. S wjeſelom mózachu tam wuprajicź, ſo tuto dźěło roſcźe a pſchiběra. W tuthwilu ma ſwjaſk 245 khorow ſ něhdźe 2500 poſawniſtami. Jednachu też wo ſobuſtutkowanju poſawniſtow w Božich ſłużbach. Ssu tola ſ tuteho praſchenja tam a ſem njeluboſnoſcźe naſtałe. W Drježdźanach wuprajichu, ſo ma khór, prjedy hač w Bożej ſłużbje duje, wěſty ſkhodźeńk wuwuczowanja dozpicź. Ale ſo měł ſo khór zyle ſ Bożeje ſłużby wuſamknycź, kaž je ſo to tu a tam ždało, to njeje ani ſnjeßliwe ſa woßadu ani njemóże tajke ždanje krajny ſwjaſk pſchipóſnacź. — Chzemy ſebi pſchecź a ſo wo to prózowacź, ſo ſo też w naſchich woßadach hudźba poſawniſtow bóle a bóle ſamětni, ſo by móżno było, ſo kóżda woßada woßebje na ſwojich ſwjedźenjach ſ poſawnami pſchewodźena ſwoje kěrluſche ſanoſchuje Bohu k cześći ſebi k radoſći a k żohnowanju.

S **Hrodźiſchcźa.** W lěcźe 1926 je pola naß poßledna domjaza ſběrka ſa Budyſke poboczne Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo była. Tehdom je 200 hr. wunjeßła. Lětßa je ſo we naſchej woßadźe ſaßo ſa ßamy ſaměr ſběrało. Paczeŕſkim je ſo wot zyrkwinſkeho prjódkſtejeŕſtwa tute dźěło pſchepodało. Woni ßu ßwój nadawk ſe wſchej ßwěru a ßwědomitoſcźu, ale też ſ dobrym wuſpěchom dopjelnili. Namakachu wotewrjene wutroby a ruzy. Wunoſchk móże ſo pſchi hubjenym hoſpodaŕſkim połoženju dobry mjenowacź. Je ſo mjenujzy w 11 wßach naſcheje woßady wot 341 daricźelow 236 hr. nadawało a to w Droždźiju wot 63 daricźelow 49,50 hr., w Rakojdach wot 52 daricźelow 37,25 hr., w Hrodźiſchcźu wot 57 daricźelow 36,45 hr., we Worzynje wot 38 daricźelow 27,50 hr., we Njechornju wot 30 daricźelow 19,50 hr., we Skanezy wot 21 daricźelow 14,10 hr., w Běłej Hori wot 21 daricźelow 13,30 hr., we Wichowach wot 19 daricźelow 11,40 hr., w Kortnizy wot 19 daricźelow 10,00 hr., we Wujeſchku wot 10 daricźelow 9,50 hr. a w Brěſezach wot 11 daricźelow 7,50 hr. W mjenje Budyſkeho pobocźneho Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa wſchitkim daricźelam a ſběrarjam wutrobny dźak!

S **Njechornja.** W Njechornju ßwjecźeſche na Reformaziſkim ßwjedźenju wumjeńkaŕ Handrij Hancźka ſe ßwojej mandźelſkej Hanu Lenu rodź. Balzerez ßwjedźeń ſłoteho kwaßa. Faraŕ Krawz pokaſa we ßwjedźeńſkej rěcźi na ważny wokomik a pſchinjeße mandźelſkimaj Knjeſowe żohnowanje. Tohorunja pſchepoda jimaj ſbożopſchejaze wopißmo wot ev.-luth. krajneho konſiſtorſtwa. Jimaj běſche ßo też cźeſtne wopißmo němſkeho preſidenty kaž też dar ſakſkeho miniſterſkeho preſidenty dostało. Bóh luby Knjes ſpożcź mandźelſkimaj rjany cźichi wjecźor żiwjenja a ſtrowoſcź, woßebje mandźelſkemu, kiž je hižom dleſchi cźaß cźerpjazy.

S **Huſki.** Njedźelu 2. novembra wotmě ßo w Huſzy zyrkwinſki konzert pod heßłom: „Wo Bożej wſchehomozy a dobrocźe.“ Konzert poſkicźiſchtej mużſke ſpěwne towaŕſtwo a měſchany khór. Też knjeſaj dr. Lehmann a wucźeŕ Brückner ſobuſtutkowaſchtaj. — Knjes kantor Lorenz běſche na dźakowne waſchnje tutón konzert namjetował a pſchewjedł a ſe ßwojim wupruhowanym nawjedowanjom woßadźe něſchto woprawdźe hódne poſkicźił. Měſchany khór ſpěwaſche tſi ſchtucźki khorala „Jehova, tebi chzu ja ſpěwacź“ ſ wjeßełym żiwym rhytmom, kotremuż ſcźěhowaſche wobcźežny Haydnowy khór „Ty ßy, kotremuż ßława a cześcź ßłuſchetaj“. Cellowy ſolo, kiž wuwjedźe knjes dr. Lehmann ſ pſchewodom piſchcźelow „Spohlad“ wot Zierawa wſchitkich poßłucharjow hač do nutrin hnu. S połnym ſacźiſchcźom ſłutkowaſchtaj potom ſoloſpěwaj ſ pſchewodom piſchcźelow: „Knjeże, k tebi chzu ßo wukhowacź“ a „Potom budźa prawi ßo ßwěcźicź“ wot Mendelſohna. Połny hłóß kantorowy dźěſche wſchitkim k wutrobje. — Do druheho dźěła faraŕ ſe wſchěch pſalmow ßłowa pſchecźita, kiž ßo pocźahowachu na Božu dobrotu a wſchehomóz a woßada ſpěwaſche „Hdyż ſtworicźelo, twoju móz.“ Na to poſkicźi mużſki khór tſi ſpěwy ſ „němſkeje mſchě“ wot Schuberta a měſchany khór motettu: „Ach, knjeże, ßym ßo dowěrił“ wot Möhringa. Skónczńje pſchednjeße mużſki khór „Wyſkajo ſběha ßo ſtwórba“ wot Mohra, ſ cźimż konzert móznje wuklincźa. Cźiſty wunoſchk konzerta je ſa najpotrěbniſchich dźěłonjemějerjow we woßadźe poſtajeny.

W **Lubiju** ßwjecźeſche ſańdźenu njedźelu, 2. novembra, „Guſtav Adolfowe towaŕſtwo żonow a młodych holzow“ jubilej 50lětneho wobſtacźa. Swjedźeń je ſo jara derje poradźił, woßebje je ſo jara wjele ludźi pſchi tym wobdźěliło. Wo tym ßwědcźeſche też popołdnju ßwjedźeńſka ſhromadźiſna, na kotruż bě ſo telko hoſcźi ſhromadźiło, ſo bě żurla pſchepjelnjena. Woßebje rjana bě też ßwjedźeńſka hra.

Ty ſa mnje blido ſhotujeſch	241,	4
Sso ſ Boha pak też namaka	244,	5
To wſcho chzył Bóh we mni dźěłacź	245,	4
Knjeże, daj, ſo bychu ßłowa	245,	5
To wot Boha ßwój ſpocźatk ma	248,	4
Budź, Wótcźe, ſa to khwaleny	249,	3
Ty, Ducho Boži, pomhaj nam	249,	6
Ach, bjes ßwětła bych khodźił ja	250,	3
Bjes tebje, ſchto je nam ſemja?	253,	2
Sſłowo Bože, wulku hnadu	253,	5
Twój Bóh a Knjes ja woſtanu	254,	2
Budź ſtarſchimaj ty poßłuſchny	254,	4
Nam Bóh dał ßwoje kaſnje je	254,	6
Ty běſche hižo ſhubjeny	258,	2
Jěd hrěſchny běſche ſkaſył cźe	258,	3
Schtoż běſche ſłeho naſtało	258,	5
Dźěcźatko budź do tebje	259,	4
Ty chzył, mój Bożo	260,	5
Budź, Knjeże, ty mój wodźeŕ ßam	264,	9
Sswój ßlub cźi, Bożo, wobnowjamy	265,	3
Mój Bożo, woprawdźe ty tudy	266,	4
Nětk ſnowa, luby Bożo	266,	5
Ty, Bożo, chzył po ßwojej hnadźe	266,	7
Pſchi mni budź hdyż duſcha cźuje	267,	6
Paſtyrje, ach, ja tu błudźu	268,	4
Mój poklad Boże ßłowo je	271,	2
Ja běch k heli wotßudźeny	273,	9
Jeſuß budźe pſchi mni ſ hnadu	273,	10
Sswědomnje budź ſpokojom	274,	6
Jeho blido noßy	275,	2
Ssyno Boži, Jeſußo	278,	3

Liſtowanje: K. w B. ſa 22. po Tr. (pokutny dźeń). — R. w M. ſa ßmjertnu njedźelu.

Ssmjertna njedźela. Naſche łopjeńko „Pon haj Bóh“ je we wjele woßadach, woßebje w pruſkich, ßmjertnu njedźelu lubje witane było jako woßebity poſtrow ſa tutón dźeń; bu do wſchěch ßerbſkich domow rosnoſchene abo pſchi zyrkwinych durjach wudźělene. Też lětßa chze wono ſaßo tak naſchim woßadam ßłużicź a ßo ſa to woßebje wuhotowacź. Tuż chzyłe ßo woßady hnydom roſßudźicź a prawje bórſy, najpoſdźiſcho hač do 17. novembra, ſkaſanki w Ssmolerjez knihaŕni wotedacź.

Cžišło 46

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske kopjeno

W Budyschinje **16. novembra 1930** **Bautzen**

Samolwity redaktor farat Wyrgacz w Nošacźizach. — Cžischcź a nakład Ssmolerjez Inihicźischcźerńje a knihotrje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinje
Wukhadźa kóždu sobotu a płacźi schtwórcźlětnje 108 słotnych pjenjezkow

Pokutny dźeń.

Mat. 24, 14.

W jubilejskim lěcźe Augsburgleskho wěrywusnacźa je krajny biskop D. Ihmels sa pokutny dźeń na kónzu zyrkwinskeho lěta bibliske słowo wo evangeliju a wo kónzu sswěta postajił, a to słowo Jesušowe, schi hladanju na templ srěcźane. Jesuš běsche na Jerusalem płakał, běsche wutupjenje njewěrjazeho města wěschcźił. Na to běchu wucźomnizy ſ nim na wolijowu horu schli, hdźež na zyły templ dele hladachu, a Jesuš i zesche: Tudy njebudźe kamjeń na kamjenju wostajeny. Tež so wucźomnizy jeho wopraschachu, hdy so to stanje a kotre budźe znamjo Jesušoweho pschichoda a sswěta skónczenja. Jesuš wotmołwi, so so to wschitko dyrbi prjedy stacź, ale kónz hnydom njeje.. Niz jeno kónz města Jerusalema, ale tež wjele wójnow a nuzow, tež wjele falschnych profetow prjedy pschińdźe, hacź sswět sańdźe. Sa wschě tajke cźasy Jesuš tam na wolijowej horje swojich sswěrnych troschtowasche: „Schtóž pak hacź do kónza pschětraje, tón budźe sbóžny.“

Ale swoje wotmołwjenje na praschenje sa znamjenjom kónza zyłeho sswěta Jesuš wucźomnikam da ſ tymle bójskim słowom: „Evangelion wo kralestwje budźe prědowane po wschěm swěcźe k wobsswědczenju wschitkim ludźom, a tehdy budźe kónz pschińcź.“ Potajkim evangelijon po wschěm sswěcźe prědowane, wschitkim ludam wobsswědczene, to je znamjo sa bliskosć sswětoweho kónza. Hdyž Jesuš to wucźi, dyrbi nam wucźinjena wěz bycź, so sa cźasy po Jesušu a po jeho wucźbje wo sswěta kónzu wěschcźenja stareho sluba wjazy płacźicź njemóża, schtož hižo ſ toho wukhadźa, so su w Jesušu dopjelnjene.

Schto ma pak tajke słowo na sebi sa naš na pokutnym dnju? Najrpjedy drje to, so so njeźměmy wot falschnych profetow sawjescź dacź, kiž evangelijon na bok staja ſ tym, so wschitke móżne wěschcźenja kaž a jako sa nasch cźasch płacźaze bjerjemy a znadź po waschnju sektow njewěrjazy sswět sa hižo wot Boha satamany a k sniczenju sraty wobhladamy.

Prajmy tak: evangelijon w Khrystušu je wjazy dyžli wschě wěschcźenja. Pschichod tola njewotkrytý wostanje, ale znamjo jasne a widomne kóždemu je postup evangelija na sswěcźe.

Evangelijon žada pokutu w sprawnym pósnacźu hrěschneho skaženja a lubi Božu hnadu wěrjazym, kiž Khrysta sa swojeho sbóžnika znaja a so kónza nieboja, njech je jeno jich smjercź abo njech je kónz zyłeho sswěta. Schtóž je na swój kónz pschihotowany we wěrje, tón je tež na kónz zyłeho sswěta hotowy.

We wěrje khablacź a dowěru do evangelskeje zyrkwje shubicź, hdyž nětko ju tak na bok staja, to je wozebity hrěch nascheho cźasa. Hdyž 16. měrza lěta 1517 w Romje lateransku synodu skónczichu, na kotrejž wo polěpschenju katolskeje zyrkwje wuradźowachu, biskop ſ Jserny we wobsamkowazej rěcźi prajesche: „Evangelijon je se žórłom wscheje mudrosce, wscheho poczinka, wscheho bójskeho a wobdźiwanja hódneho, evangelijon, praju ja, evangelijon.“ Hacź je tutón rěcźnik wěrił, so synodźine wuradźowanja w tutej myśli něschto doprědka wědźachu? Jeho słowa skerje klincza kaž skórźba, so

runje wo evangeliju tam žłowczka njeje žłyschecz było, so potajkim synoda njeje niczo pomhała.

Ale Bóh je evangeliju móz dał. Luther w žamžnym liscze wustupi, a jeho thesy běchu se žórła evangelija cžerpane, pokasachu na pokutu a na hnadu w Khrystužu.

Daj žebi žwoju wěru do Knjesoweho evangelija bóle požylnicz, tak naž w Augsburgskim lěcze pokutny dzeń napomina. Hdyž na žwěta kónz myžlisch, dyrbi tale kschescžijanska wěra w prědku stacz, so evangelij wo Khrystužu prědowacz wschitkim ludam je najwažnischi nadawk sa wschě cžaby, so nad twojim krótkim abo dołhim žiwjenjom to je najwažnische žwědczenje, so evangelski žy, evangelski wježeleje wěry, evangelski se žwojimi w domje a tak stołp, na kotrymž tež njewěrjazy a pschecžiwnizy nawuknu evangelsku zyrkej ważicz a cžescžicz.

Njepschecžel móže na khwilu dobycz. Ale skónczńje ma Jesuž dobycze. Mjeno kaž Stockholm a mižijonske skhadzenje w Jerusalemje je psched lětom a lětusche dny w Augsburgu, to žu žwědczenja nad ludami wo evangeliju. A žama katolska zyrkej dyrbi žo bóle ke Khrystužej namakacz, to widzimy i toho, so nětko létnje kónz winowza žwjedzeń žwiecža s mjenom: „Khrystuž kral.“ T. (sa K. w B.)

Visitazija w Hodžiju.

Reformaziski žwjedzeń bě lětža sa Hodžijku wožadu wožebity dzeń. Knjes superintendent Fröhlich-Budyski a k. wyschschi farar Sarjeńk-Khwacžanski wotměschtaj visitaziju. Požledńja bě 10. oktobra 1909 była.

Dny do reformaziskeho žwjedzenja běchu jara deschczowate a tež rano žo hischcze miholesche. Tuž by mózno było, so by něchtózkuli— wožebje se sdalenych wjesow — domach wostał. Ale tomu tak njebě. Kemscherjow bě wjele dóschło, jako knjesaj visitatoraj, pschewodzanej wot kk. fararjow Voigta a Wjesarja a knjesow s wožadneho sastupjerstwa do Božeho domu sastupischtaj. Tutón bě žwjedzeńšzy wobžwětleny; wołtarnischczo bě s kwětkami a selenymi schtomami k. sahrodnik Frenzel rjenje wupyschił. W němskej Bożej žłužbje prědowasche k. farar Voigt, žo słožujo na Rom. 3, 28. Knjes sup. Fröhlich bě žebi sa załožk žwojeje visitaziskeje rěcže wuswolił Jana 2, 25. S jimazymi žłowami rěcžesche wón wo tym, kak je Luther namakał „žohnowazeho Khrystuža, nascheho Sbóžnika a wumožerja“, psches kotrehož my wodacze hrěchow mamy. Wón pokasa, kak chze nam Biblija bycz žórko troschta a mozy, tak so my njetrjebamy, do žiwjenja stajeni, w tutym sahinycz, ně, my móžemy w nim wobstacz w duchu a w mozy Khrystužowej. Tuž dzeržimy žo my žwěru Khrystuža w žiwjenju a wumrěcžu. — Zyrkwiny khór wobohacži Božu žłužbu s hymnu a s motettu pod wjednistwom knjesa kantora Belika.

W žerbskej Bożej žłužbje prědowasche knjes farar Wjesar wo žamžnym žłowje. Knjes wyschschi farar Sarjeńk dopomni we žwojej visitaziskej rěczi najprjódzy na sańdzene léta, kak žu tehdy pod † fararjom Imischom studowazy na tutej klětzy žwoje prěnje prědarske posłuchy cžinili, mjes nimi teó wón žam, a kak je tak někotry wožadny dom jich hospodliwje witał. Se Jes. 65, 8 pokasa wón na to žohnowanje, kotrež nam reformazija je pschinjeżła a na naschu žwjatu pschiżłuschnoscz, žebi tuto žohnowanje wukhowacz. Zyrkwinski khór sanjeże tež tu žwoje spěwy a k. sup. Fröhlich postrowi žerbsku wožadu w němskej rěczi; — do žerbskeje hłowneje Božeje žłužby, w kotrejž je žerbski visitator žerbsku visitazisku rěcz měł, njeżłuscha drje tola nadobo tež hischcze němska rěcz němskeho visitatora, dyrbi „Pomhaj Bóh“ pschispomnicz, kotrež je žo husto doscz s praschenjom žerbskeje superintendentury saběrało a prawa Serbow kaž žerbskich wožadow sastupowało; sa žerbsku visitazisku Božu žłužbu je žerbski wyschschi farar visitator, kotryž jako tajki tež jeje porjad postaja.

Popołdnju w 2 hodz. bě rosrěcžowanje młodžiny. 35 młodych hólzow a 33 młodych holzow bě pschischło. Knjes farar Wjesar rěcžesche s nimi wo naschej a wo druhich zyrkwjach. Visitatoraj žłowczko doprajischtaj, žerbski a němski. — Tu matej žerbska a němska rěcz visitatorow pornjo žebi žwoje prawo, dokelž je tajke rosrěcžowanje — runje kaž tež tu a tam Boža žłužba sa dźěcži a tohorunja wožadna shromadźizna — sdobom sa Serbow a Němzow, a tohodla sa žerbsku a němsku rěcz, P. B.

Popołdnju pschenđzechu kerchow a wobhladachu žebi tež pomnik tym 146 padnjenym wěnowany, twarjenja Božeho doma, kapłanstwa a fary. Tohorunja pschehladachu zyrkwinske knihi a archiv. Knjes farar Voigt pschedpołoži pschi tym tež někotre wożebite spižy, tak n. psch. sliczbowanje na léto 1923/24, kotrež je wjazy hacz 400 stron wulke; wono wopschija tež pschekhod s inflazije na nowe pjenjesy a twarske sliczbowanja. S njeho shonisch, so je wožada tehdy nimo pjenjes nadała 213,53 zentnarjow rožki, a to dobrowólnje. Dale pokasa knjes farar prěnju zyrkwinsku knihu, kotraž ma prěnje sapiski s léta 1588 a na prěnjej stronje siawisniske powěscze w hróncžkach, tohorunja seschiwkaj: „Historische Notizen über Göda“, kotrež je bywschi kantor Pětr Lischka s wulkej pilnoscžu hromadźił, a dale „Chronik der Parochie Göda“, kotruž je njeboh farar Kschižan sałożił a wón žam dale wjedł.

W 6 hodz. pschisamknu žo poželdzenje wožadneho sastupjerstwa. W tutym rěcžachu tež wožebje wo wožadnym domje, kotryž by jara nusny był, kotryž pak žo nětkole dla hubjenych hospodarskich wobstejnoscžow njehodzi twaricz. Dalsche dypki rosmołwy běchu: woteběranje spowědnych, pschistajenje diakonišy, załoženje towarstwow sa młodžinu.

Sa wjecžor bě žwójbny wjecžor postajeny. Žurla hoscženza bě połna wožadnych. Tež tu skutkowasche zyrkwinski khór a wustupi 6 krócz se žwojimi spěwami. K. farar Voigt postrowi po sawodnym kerluschu shromadźisnu a wupraji žwoje wjeżele nad tym, so bě žo jich telko seschło, tež se sdalenych wšow, — a Hodžijska wožada ma mnoho tajkich! — hacžrunjež wjedro njehojesche. Knjes farar Wjesar rospra-wjesche wo wožadnych wobstejnoscžach; móżesche pokasacz na wschelake swjeżelaze, ale pak tež na to, so tak někotre pschecże njedopjelnjene wostanje. Hłowny dypk wjecžora bě pschednoschk k. superintendenty: Die Kirche und der Geist der Zeit.“ Pschirunujo pschikłady pokasa rěcžnik žohnowanje a skutkowanje zyrkwje, na psch. w Snutskownym mižijonstwje, a wokhudnjenje cžažneho ducha kaž tutoho wotucžaze žedzenje po něcžim lěpschim, t. r. po tym, schtož kscheścžijanska zyrkej ma a poskicza. Pschi tym drje je tak někotremu nutrnje pschipożłuchazemu sažo s nowa spósnacze toho pschischło, schtož we žwojej zyrkwi ma. Knjes wyschschi farar Sarjeńk jimasche žo tohorunja žłowa; rěcžesche najprjódzy němski wo synodze a jeje skutkowanju; žerbski wobrocži žo na to s wutrobu jimazym žłowom na Sserbow, jich napominajo, so bychu žwojemu ludej a žwojemu ludstwu žwěru dźerželi. Tak někotry žnadź bě wocžakował, so po žerbskich žłowach žerbskeho visitatora pschińdze žerbski spěw khóra. Tajkeho pak žo njesta. Ssnadź pak runje s tutym žo někotryžkuli Serb, kiž rad spěwa, sbudźi, sastupicz do khóra, so by tutomu cžim prjedy smóžnił žerbski spěw, bjes kotrehož njemohł po prawom zyrkwinski khór

dwojorěčźneje wożady bycź. P. B. — Knjes farař Voigt móżeſche żo ſ radoſćźiwej wutrobu żłowa jimacź, ſo by żo dźakował wſchěm, kotſiž běchu ſtutkowali a dźěłali na tutym ſa wożadu tak ważnym dnju a jón pomhali pſchihotowacź. Pſchejeſche, ſo by Bóh tón Knjes dał, ſo by ſ toho żohnowanje pſchiſchło ſa zyłu wożadu. Se ſhromadnym ſpěwom żo ſhromadźiſna a ſ njej viſitazija ſkónczi. Knjes ſuperintendent wuži hiſchcźe tutu ſkładnoſcź, żo rosmołwjecź ſ kk. wucźerjemi, kotſiž maja nabożne hodźiny we żwojej ſchuli.

Tak bu tutón reformaziſki żwjedźeń ſ tutej viſitaziju a jeje wſchelakimi wuhotowanjemi ſa Hodźijſku wożadu wuſnamny dźeń. Wón woſtanje wſchěm w lubym wopominanju. Bóh tón Knjes chzył dacź, ſo bychu też ſ tutoho wużywa wuroſtłe rjane płody żohnowanja!

Narodniny a mjeniny Lutherowe.

Saźdźeny tydźeń nam woboje pſchinjeży: narodniny a mjeniny naſcheho reformatora Marcźina Luthera. Dźeń 10. novembra 1483 żo wón w Eislebenje narodźi. Dźeń poſdźiſcho bu ſchcźeny na mjeno żwj. Marcźina, kotremuž je dźeń 11. novembra wěnowany. Njech ſtej nam tutaj dnjej ſ pſchicźinu wopominacź, ſchtož Luther ſa naż je dokonjał. A to żo ſtań cźim bóle, dokelž w naſchim cźażu nam najnuſniſche, ſ Lutherowej wěru ſtacź w żiwjenju a jeho bědźenju, ſo bychmy wobſtali. K tutej pak żłuſcha, ſo żu ſakoženy krucźe a twjerdźe do żłowa Božeho a ſo żo ſ wutrobu, ſ ertom, ſe ſtutkom żwěru wuſnawaſch k żwojej evangelſko-lutherſkej zyrkwi a ſo w tutej żu żwěrny ſtaw żwojeje wożady a żwěrny żobuſtutkowař we wożadnym żiwjenju. Tak wopominamy najlěpje naſcheho reformatora a jeho ſtutk.

Zyrkej a ſtat.

Měſchane mandźelſtwa. Pſchezo ſażo ſapiżuja zyrkwinſke nowiny a cźażopiży podeńdźenja, kotreż pokaſuja ſpodźiwne ſadźerżenje katolſkeje zyrkwje abo tola katolſkich měſchnikow pſchi měſchanych mandźelſtwach. Tak je njedawno katolſki farař żo ſapowědźił, wuſtajicź kſchcźeńſke wopiżmo tohodla, dokelž dyrbjeſche wěrowanje evangelſke bycź. Wón chzyſche wopiżmo jenož wuſtajicź, hdy by żo wěrowanje po katolſku ſtało. — To rěka, pohubjeńſchicź pocźahi kſcheſcźijanſkich konżeżijonow abo wěruwuſnacźow. Chzemy żo nadźijecź, ſo je tole ſadźerżenje jenož to jenotliweho fararja, niz katolſkeje zyrkwje powſchitkownje. S tym njeby żanej kſcheſcźijanſkej zyrkwi w naſchim cźażu pomhane było, by jenož ſchkodowanje było.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Hłowna żerbſka prědarſka konferenza bě żo ſchtwórtk, 6. novembra w Serbſkim Domje ſhromadźiła. Duchowni běchu nimale wſchitzy pſchiſchli. Mějachmy też wo wſchelkich ważnych należnoſcźach jednacź. Pſchedżyda, k. wyſchſchi farař Sarjeńk, poda po ſawodnej modlitwje někotre rosprawy. Rosprawjeſche nam jako ſynodala wo poźlednjej krajnej ſynodże a wo poźlednimaj wulzy ważnymaj ſakonjomaj, kotrejž je ſynoda pſchijała: Sakoń wo patronatſtwje a ſakoń wo wólbje fararjow. Drobniſcheho wo nimaj njemóżemy w tutej rosprawje podacź; wocźakujemy, ſo k. pſchedżyda abo też k. ſynodala kantor Krawz nam wo nimaj tu rosprawjataj. Pſchiſamkny żo rosprawa wo nowych żerbſkich ſpěwarſkich. Nowe knihi ſ němſkimi piżmikami pſchedawaju żo dale po ſnowa poſtajenych a ſnatych — powyſchenych — płacźiſnach. Nowe knihi ſ kacźanſkimi piżmikami cźiſchcźa żo dale. S nimi dopjelni żo żadanje, kotreż żu wożebje żerbſke towarſtwa a też żerbſzy wucźerjo wuprajili. — Bibliſki Pucźnik ſa 1931 żo ſażo pſchihotuje, ſo by w prawym cźażu wuſchoł. K. farař Rencź-Lupjanſki je też lětża tuto dźěło na żo wſał. Serbſki

Konkordanza

8 ſ nowych żerbſkich ſpěwarſkich.

Sſo bliżu k twojej wjecźeri 281, 2
Ach, ſacźěř wſchitku bjesbóżnoſcź 281, 7
Nětk cźuju, Bożo miły 282, 6
Budź Knjeże Jeſu, tebi 284, 3
Haj, Knjeże, kiž ty bě a żu 288, 6
Bóh je tudy pſchi naż 289, 2
Majeſtetſke bycźe 289, 4
Knjeże, pój, bydl we naż 289, 7
Bóh żwěrny woſtanje 290, 2
Hdyż Boha mam, mam wſcheho 296, 2
W żławje Bóh je rěcźał ſo mnu 297, 2
Njehnuta je Bożа hnada 297, 3
Ja nochzył żłużicź tajkom' Bohu 298, 4
So bych był każ wón dokonjany 298, 5
Njech, twoja dobrota, mój Bożo 298, 6
Każ Bożа móz na njebju pſchekrażnjena . . . 301, 3
Kak hnada Boha Knjeſa wěcźnje traje . . . 301, 8
Wy jandźeljo, dźak Bohu ſ khwalbu dajcźe . . 301, 9
Daj cźeſcź a ſpěwaj bójſkej ty żmilnoſcźi . . 302, 5
Hdy ſtpił bych żamo do njebjeż 303, 7
Bych kſchidła rańſchich 303, 8
Bych rjekł: Njech pſchikryje mje cźma 303, 9
Hdy bych je wſchitke wobliczał 303, 16
O Bożo, praj mi, cźehodla 303, 17
Ach, wobhoń, ſpytaj, Bożo, mje 303, 20
Budź, Bożo, khwaleny 305, 7
Schtó pſched tobu by hewak woſtał 308, 3
Kak bjesbóżny tu wěrnych tyſchi 308, 6
Naſch Bóh pak nima ſpodobanja 308, 7

ſeminar je był lětża něhdźe 3 njedźele ſhromadźeny. Wopytowałoj ſtaj jón kk. cand. theol. Bötger, kotryž je nětkle we Khwaczizach jako kandidat na roswucžowanju, a ſtud. theol. Laſer, kotryž w Lipſku ſtuduje. Swjeżeliła je naſ pſchi tym ſdźěleńka, ſo je ſerbſki ſeminar doſtał wot ſtatneje wyſchnoſcże pſchipomoz, ſo by ſebi ſałožicz měł ſwoju bibliotheku. — Wobſchěrniſcho mějachmy ſo potom ſaběracz ſ praſchenjom ſerbſkeje ſuperintendentury abo lěpje ſe ſcźěhwkami, kotrež pokhadźeja ſ teho njedoſtatka, ſo my ſerbſkeje ſuperintendentury nimamy. Mamy ſerbſkeho wyſchſcheho ſararja, kotryž ma prawo, nadawk a pſchiſżłuſchnoſcz, ſerbſke należnoſcże ſaſtawacz, tak na pſch. pſchi viſitaziji, pſchi ordinaziji, pſchi ſapokaſanju duchowneho, a to we wſchěch tſjoch eſorijach, we kotrychž mamy ſerbſke woſady; to ſu Budyſka, Lubijſka, Kamjenczanſka. Hdyž njejſmy wſcho doſtali, ſchtoż ſmy pſchi nowoſarjadowanju Lužizy ſebi żadali, mamy ſo wo to ſtaracz, ſo ſo nam ſnajmjeńſcha to njepſchikrótſchi, ſchtoż ſmy doſtali. A tuto ſtaranje je nadawk a pſchiſżłuſchnoſcz prědarſkeje konferenzy, woſadnych ſaſtupjerjow, kóždeho jenotliweho Serba łaž zyłeho ſerbſkeho luda — a woſebje ſerbſkeho wyſchſcheho ſararja, kotryž je na pſch. pſchi viſitaziji ſa ſerbſke Boże ſłużby viſitator a ma jako tajli porjad tutych Božich ſłużbow poſtajicz. — Pſchi dalſchich jednanjach pſchińdźechmy też na to praſchenje, kotre ſerbſke woſady ſu ſerbſko-němſke a kotre němſko-ſerbſke. Pſchi tym ſo wukopa, ſo njeje ſapiſk, kotryž ſo w tukhwilu też wot wyſchnoſczow trjeba, cžiſcże prawy, na pſch. njebudźe tola też Němz prajicz móz, ſo je Bukeczanſka woſada němſko-ſerbſka. Wona je wěſo ſerbſko-němſka, t. r. wona ma wjazy hacž połojzu Sserbow mjes ſwojimi woſadnymi. Tajke wopacznoſcże, kotrež potom Serbam njepſchecźelni Němzy ſa agitaziju pſchecźiwo Serbam wužiwaju, njeſmědźa ſo cžerpicz, njeſmědźa ſo woſebje we nowych wudawkach ſtatiſtikow a w nowych knihach — jena tajka wo Sserbach ſo ſaſo pſchihotuje — dale hajicz. Naſtrózaze bě pſchi tym ſhonicz, ſo je Njeſwacžidlſka woſada němſko-ſerbſka, ſo potajkim mjenje hacž połoja woſadnych je jenoż hiſchcże ſerbſka. Nimale runje na połojzu ſteja Noſſacžizy; ale też tu je w tu khwilu nješchto mało Němzow wjazy hacž Sserbow. — „Pomhaj Bóh“ ſame bě tón ras też woſebity dypk wuradźowanjow. Redaktor pſchedpołoži pſchede wſchěm ſcźěhowaze: S prěnim cžiſłom noweho lěta ma łopjeńko wuńcz ſ nowej „hłowu“, t. r. ſ nowym napiſmom ſ wobraſom abo bjes wobraſa. Dotalny wulki wobras ſ napiſmom je doſłužił a ma ſo ſ nowym wuměnicz, a hdyž ſ nowym, njech je nowy ſdobom ſerbſki. Dokelž je cžaſ krótki, ma ſo wězka hnydom roſſudźicz. Měł-li ſchtó ſ naſchich cžeſcźenych cžitarjow a cžitarkow dobru myſliczku wo tym abo poſaſ k tomu, tón to njech pſchecźelniwje redaktorej pſchepoda. Dale ma ſo roſdźělenje prědowanjow a natwarjazych naſtawkow lěpje ſarjadowacz a ſwěſcźicz. Na tutym dźěle ſa ſerbſki lud ſu ſo nětkle jenoż ſerbſzy duchowni ſakſkeje krajneej zyrkwje wobdźělili. By witane było, bychu-li też duchowni pruſkeje zyrkwje ſobu ſaſtupili. Wobſamknu ſo, ſo ma ſo ſapiſk prědowanjow na zyłe lěto ſeſtajecz a ſo ma kóždy duchowny ſwój dźěł pſchewjacz. Dale klaza to pſchezo hiſchcże ſ rosprawami ſa „Pomhaj Bóh“. „Pomhaj Bóh“ je njedźelnik a woſadnik; do njeho ſłuſcheja potajkim prjedy hacž do druhich nowinow rosprawy wo wſchěch podeńdźenjach we woſadach a domach a w ludu, kotrež nětkaſ ſ zyrkwinſkim, ſ nabožnym, ſ woſadnym žiwjenjom ſwiſżuja. Tu ma ſo hiſchcże wjele wjazy a doſpołniſcho rosprawjecz a to ſe ſakſkich kaž pruſkich woſadow. Duchowni a wſchitzy druſy maja ſo wo to poſtaracz. Tohorunja ſłuſcheja rosprawy wo poſedźenjach ſynody do naſcheho nabožneho łopjeńka. — Mjes druhim poręczachmy hiſchcże wo Guſtav-Adolfſkim towaŕſtwje, wo towaŕſtwach Snutſkowneho miſżijonſtwa, wo wědomoſtnych pſchednoſchkach na ſerbſkich konferenzach a wo ſhromadnej konferenzy ſerbſkich ſakſkich a pruſkich ewangelſkich duchownych. Tutej poſledniej praſcheni matej ſo do ſkutka ſtajicz. Wo dalſchich praſchenjach ſerbſkeje ſuperintendentury a ſchtoż ſ njej ſwiſżuje, ſo pſchichodnje dojedna. Dołhohodźinſke jednanje nam pokaſa, ſo mamy ſnajmjeńſcha porjadnje 4 poſedźenja ſerbſkeje konferenzy džeržecz, kaž je to też wobſamknjene. Pſchichodna konferenza ſo potajkim ſeńdźe po hodźoch.

— **Linz** nad Rheinom mějeſche pod agitaziju kommuniſtow cžerpicz, kotſiž pſchecźiwo katolſkej zyrkwi a duchownym ſchczuwachu. Njedawno běchu kommuniſtojo ſ wokoliny ſaſo tajku ſhromadźiſnu na torhoſchczo powołali. Jako chzychu ſaſo ſchczuwacz ſapoczecz, ſaſwonichu nadobo ſwony katolſkeje zyrkwje pſchi torhoſchczu. Horliwy měſchczan wſa nětkaji klinkaczk a ſaklinka bórſy po haſach klinkajo wulke cžrjódy měſchczanow na torhoſchczo. Tuczi ſanjeżechu ſtary měſchczanſki ſpěw, ſwj. Měrcžinej wěnowany a po tutym „Deutſchland, Deutſchland über alles“. Swony ſwonjachu, měſchczenjo ſpěwachu a kommuniſtojo roſcźěkachu. So bě wjeżele ſchcheſcźijanſkich napſcheczíwnych demonſtrantow wulke, wěrimy rad.

— S **Klětneho** piſaja „Sserbſke Nowiny“, ſo je ſtarolutherſka woſada nowaj ſwonaj doſtała. Rosprawa ſa „Pomhaj Bóh“ njeje hacž do dźeńż dóſchła.

O derje tym, kiž k Božej hnadźe	308,	8
Sa tajku wulku Božu hnadu	308,	9
Njech nam ſo tak, łaž Bóh chze, ſtanje	308,	10
O bójſka mudroſcz, moja duſcha	309,	6
Mje twoja ruka, luby Božo	309,	7
Hdyž tu pak ſchtó je bjesbóžny	310,	5
Sprawny Božo, ſpožcz wſchak mi	310,	7
Hdyž moja duſcha błudźi	311,	4
Mi blido pſchihotuje	311,	8
Ja, twoja wowza, budu	311,	11
Hdy by ty ſnała	313,	2
Duſcha, ſchtoż ſmějeſch, to wot Boha maſch	313,	4
Hdyž ja ſpju, mój Bóh mje khowa	314,	7
Ach, Knjeże Božo, wot tebje	315,	7
Wón, mój Bóh, je mje ſhotował	316,	3
Hdźe bych ja na ſtym ſwěcże tu	316,	4
Bjes hrimanja a deſchczika	316,	6
Mój Božo, ja to wěm	316,	7
Bóh wě, ſchto duſcha požada	317,	3
Bóh po ſwojej hnadnej woli	318,	5
Dyrbju-li bycz dleje žiwy	318,	6
Jow myſle bydła ſwěrne	319,	4
Radoſcz a wjeżełoſcz budźe cži data	320,	8
Budź troſchtna, luba duſcha	321,	8
Twař, o moja duſcha, twař na Boha	323,	2
Prjedy hacž bě ſchtó na ſwěcże	324,	2
Wón bohaty je na ſmilnoſczi	326,	7
Luby Jeſu, ty Bóh a cžłowjek ſy	329,	3
Tak ja wobſtajnje budu na tebi	329,	5
Spožcz ty mi, ſo ſo njebych błudźił	331,	5
Kak rjenje budźe hakle tam	332,	4

Liſtowanje: R. w M. ſa Ssmjertnu njedźelu. — R. w B. ſa 1. advent.

Čisło 47

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno

W Budyschinje 23. novembra 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Noßaczizach. — Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerńje a knihaŕnje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinje
Wukhadźa kóždu ßobotu a placźi schtwórcźlětnje 108 słotych pjenjezkow

Njedźela ſemrětych.

Psalm 103, 15, 16: „Cźłowjek je we ßwojim žiwjenju kaž trawa; wón kcźeje kaž kwětka na poli; hdyž wětr na nju ſaduje, wona wjazy njeje a ßwoje městno wjazy njeſnaje.“

Jesuß Sirachowe knihi 41, 1: „O ßmjercź, kak hórka ty ßy, hdyž na tebje ſpomina cźłowjek.“

Luk. 2, 29 30: „Knježe, nětk ſpuſchcźiſch ßwojeho wotročka po twojim ßłowje ſměrom, pſchetož mojej wocźi ſtej twojeho Sbóžnika widźiłej.“

W Knjesu lubowani! Ach, kak braſchne, ach, kak ſtraſchne, je wſchěch ludźi waſchnje! Jako mhła ßo rucže sběhnje, potom ſaßo bórſy ſhinje — tak ßo też tu cźłowjek minje, tutu khutnu wěrnosć nam denßniſcha njedźela předuje. Saßo je ßo jene zyrkwinſke lěto minyło, je ßo minyło do morja wěcźnosćze. Na kónzu zyrkwinſkeho lěta nam dwaj khutnaj přědarjej napſchecźiwo ſtupitaj, kotrajž nam p[illegible]kataj: Cźłowjecže, pucźowarjo, hladaj wrócźo na pucź, kiž ſa tobu leži, hladaj do ßwojeje wutroby a cźiń pokutu. Jedyn přědar běſche pokutny dźeń, kotryž nam pſchiwołaſche: „Ach khwataj k pokucźe, mój cźłowjecže, nětk tudy; ty wěſch, ſo ludźi ßmjercź tu nahle ſhrabnje druhdy.“ Druhi přědar pak je ßmjercź, kotraž dźenża pſched nami ſteji a naß pokazuje na tamne městno, hdźež row pſchi rowje a kſchiže ſteja: „Tam leža cźi, kotſiž ßu prjedy naß k wěcźnemu wotpočźinkej ſaſchli; cźakaj 'noż, cźakaj 'noż, bórſy ſpiſch też ty.“ — Naſchi lubi ſemrěcźi dźenża k nam rěcźa. My ßo dopominamy na nich, ßmy jich rowy pyſcheli, ſo bychmy też ſwonkownje ßwoju lubosćź k nim pokazali, tamnu lubosćź, kotraž ženje njewumrě, kotraž je ßylniſcha dyžli ßmjercź. A w duchu my dale dźemy do zuſnych krajow a witamy wſchitkich tych, kotſiž ßu we ßwětowej wójnje ßwoje žiwjenje puſchcźili ſa ßwój wótzny kraj, kotſiž wohßedźachu tu ßwjatu lubosćź, wo kotrejž naſch Sbóžnik praji: „Nichtón nima wyſcheje lubosćze, dyžli tu, ſo ßwoje žiwjenje woſtaji ſa pſchecźelow.“ S khutnymi praſchenjemi naſchi padnjeni bratſja dźenża pſched nami ſteja: „Scźe wy ßo też hódnych wopokazali tuteho wulkeho wopora, kiž my ßmy ſa waß pſchinjeßli?

Ssmjertna njedźela — dołhi cźaß ſemrětych, wſchitkich tych, kiž nam bliſko ſtejachu — pſched naſchimaj wocźomaj nimo cźahnu. Najwjetſchi wumělzy ßu nam tutón khutny wobraz pſched wocźi ſtajeli. Woni ßu wulki cźaß molowali. Do přědka ßmjercź ſ koßu dźe a ſa nim wulka cźrjóda ludźi krocźi, cźłowjekojo ſe wſchěch worſchtow, wot kěžora hacź do proſcherja. Schto chzedźa molerjo nam ſ tym prajicź? Ssmjercź wſchitkich jenajkich cźini. W ßmjercźi žadyn roſdźěl mjes cźłowjekami wjazy njebudźe. Ssmjercź ßo pſched žanym cźłowjekom njeboji — wſchitzy dyrbja wotßal cźahnycź, njech ßu bohaćzi, wucźeni, młodźi abo ſtari. Wutroba ßo cźłowjekej boli, hdyž na wotßalhicźe myßli, hdyž lubi cźłowjekojo naß wopuſchcźeja. Ale ßmy my bjes wſcheje nadźije? — Ně, my kſchesćźijenjo niz. Mjes

wschitkej cźemnoscźu widźimy ßwětko, mjes wschej ſachodnoscźu nowe žiwjenje. Ssmjertna njedźela naß też napomina, ſo njebychmy byli kaž póhanjo, kiž žaneje nadźije nimaja. Tuž ßebi rospominajmy!

Nascha boloscź a troscht na ßmjertnej njedźeli. Boloscź ßo wupraji w tutymaj ßłowomaj:
„Cźłowjek je w ßwojim žiwjenju kaž trawa;“
„O ßmjercź, kak hórka ty ßy, hdyž na tebje ſpomina cźłowjek;“ ſbóžny troscht pak ßo nam dawa w tym ßłowje: „Nětk puſchcźiſch ßwojeho wotrocźka, Knježe, po twojim ßłowje ſ měrom; pſchetoż mojej wocźi ſtej twojeho Sbóžnika widźiłej.“

Ssmjertna njedźela nam předuje 1. khutnu wěrnoscź: „Cźłowjek je w ßwojim žiwjenju kaž trawa.“ W Knjesu lubowani! Ssmjercź, wumrěcźe ßo nam nětkle wonkach w Božej ſtwórbje pſchipowjeda. Liſcźiki ßu wot ſchtomow padnyłe, pola ſteja próſdne, naſymſki wichoć howri, — wſcha kraßnoscź, na kotrejž ßo w naležcźu a lěcźu wjeßelachmy, je ßo minyła.

„Bliže ſtupa mutny cźaß
A ſe ſtrachom widźu:
Lětnja kraßnoscź dźe wot naß —
Młodoscźe kcźěw mrěje;
Holow, polow, najrjeńſcha
Pycha hinje, wotkhadźa —
Dźělenje to nidźi!

Njeje to wſchitko, ſchtož tam wonkach w Božej ſtwórbje widźimy pſchirunanje cźłowjeſkeho žiwjenja? Cźłowjek kcźěje kaž kwětka na polu — hdyž wětſik na nju duje, wona wjazy njeje a ßwoje měſtno wjazy njeſnaje. Schto je cźłowjecźe žiwjenje? Krótke běhdźenje, krótke pornjo wulkej, njewobmjeſowanej wěcźnoſcźi, kotraž nima ani ſpocźatka ani kónza. Je ſtara ſkórźba cźłowjekow, kak krótke je naſche žiwjenje. Cźłowjek ßo na tutón ßwět narodźi, je krótki cźaß w dźěcźazym raju, hdźež žanych ſtaroſcźow, žaneho hubjeńſtwa njeſnaje. Ale kak bórſy ßo jemu ſbóžny raj dźěcźatſtwa rubi! Wojowanje wo wſchědny khlěb ßo ſapocźnje, ſtaroſcźe wot jeneho dnja do druheho, hodźiny wjeßela, ale też hodźiny tyſchnoſcźe a ſrudoby. — A ſchto je kónz? Kěrchow, row. Ja ßym huſto wot ſtarſchich ludźi ßłyſchał, ſo ßo lěta we wjetſchej ſtarobje cźłowjeka wjele ſpěſchniſcho minu, hdyžli w młodych lětach. Žiwjenje je — kaž bychmy precź lecźili, tak ſpěſchnje ßo wono minje. A kónz je ßmjercź. Kak je ßmjercź do ßwěta pſchiſchła? Sswjate pißmo nam praji, ſo je pſches jeneho cźłowjeka, pſches Hadama, ßmjercź pſchiſchła, ßmjercź, kiž je ſcźěhwk hrěcha. Dokelž hrěch na ßwěcźe knježi, tohodla mamy też pod ßmjercźu cźerpicź. Cźłowjekojo ßu won ſtorcźeni ſe ſbóžneho dźěcźazeho raja cźłowjeſtwa; k ſemi dyrbi cźłowjek ſaßo bycź, wot kotrejž wón je wſaty. Cźłowjekej je poſtajene, junu wumrěcź. Hdźe, hdy, kak my wumrjemy — to my njewěmy. To jenicźke wěſte, ſchtož my wěmy, je to: My nimamy tu žaneho wobſtajneho měſta. Jedyn budźe nahle wotwołany ſ tuteje cźaßnoſcźe, druhi dyrbi dołho na khorołožu leźecź; jenemu pſchińdźe ßmjercź jako pſchecźel, kiž jeho wußwobodźi wot cźežkich boloſcźow a wſcheho ſemſkeho hubjeńſtwa; druhi chzył najradſcho wołacź: „Dźi nimo, ßmjercź, dźi nimo a njedótkaj ßo mje!“ —

„Cźłowjek je w ßwojim žiwjenju kaž trawa, kaž kwětka na polu.“ Ssmjercź ßu mjenowali „kralowu ſtróželow“. Hdyž wona pſchińdźe, tam ßo woblicźa ſblědnu, tam ma wſcho wjeßele kónz. Dźeń wote dnja dyrbi cźłowjek bóle póſnacź, ſo rowej pſchezo bliže pſchińdźe, ſ kóždym dnjom, ſ kóždym lětom. Njech ludźo też ſpytuja, pſches rosprójſchenja a ßwětne wjeßela ſnutskowny hłóß ßwědomja potłócźicź — wostacź budźe ta khutna wěrnoscź: Cźłowjekej je poſtajene, junu wumrjecź. — Pſchi tutej myßli nam wutroba krwawi. Strach naß nadpadnje, hdyž wopomnimy, ſo też my dyrbimy cźahnycź do tamneho, njeſnateho kraja, hdźež je hižom telko ſ naſchich pſchecźelow cźahnyło a ſ kotrehož ßo hiſchcźe nichtón wrócźił njeje. Woprawdźe, moji lubi, boloſtnje my to ſacźuwamy: „O ßmjercź, kak hórka ty ßy, hdyž na tebje ſpomina cźłowjek.“ To ſacźuwaja dźenßa woßebje cźi mjes nami, kotſiž ßu w ſaudźenym lěcźe pſchi rowje lubeho cźłowjeka ſtali. Někotryžkuli mjes lubymi ſemrětymi běſche wjeßołe pſchemyßlowanja wo pſchichodźe cźinił a ßo wjeßelił hiſchcźe na někotre lěta ſboža a měra — ale wſcho zyle hinak pſchińdźe a my ſhonichmy, ſchtož profeta Jeſajaß praji: Moje myßle njejßu waſche myßle, a moje pucźe njejßu waſche pucźe, praji Bóh Knjes. „O ßmjercź, kak hórka ty ßy“, to je někotryžkuli muž, někotražkuli žona ſacźuwała, kotrymž bu luby mandźelſki, abo luba mandźelſka wſata. Kak dyrbja to hižom małe dźěcźi ſhonicź, hdyž dyrbja pſchi kaſchcźu wboheje macźerje abo wboheho nana ſtacź! „O ßmjercź, kak hórka ty ßy, hdyž na tebje ſpomina cźłowjek“ a boloſtne ſacźucźe ſa ſtarſchich, kotrymž je ßmjercź lube dźěcźatko rubiła. Kelko wjeßołych nadźijow, kelko kraßneho ßwójbneho ſboža, kelko ſwjaſkow luboſcźe a ßwěry je ßmjercź ſ hrubej ruku ſniczíła! — „O ßmjercź, kak hórka ty ßy“ — njewidźimy w duchu też rowy naſchich rjekow, tyßazy rowow, hdźež droſy, ſmužicźi mužojo ſpja? — „O ßmjercź, kak hórka ty ßy,“ — kak wutroba krwawjeſche, hdyž ßmjertna powjeſcź ſ zuſeho kraja pſchińdźe! — Hdyž ßo dźenßa dopominamy na ßwojich lubych a ßebi wſcho to ſaßo pſched wocźi ſtajamy, ſchtož ßu woni nam byli, cźehnje boloſcź a žarowanje pſches naſche duſche. Hórka je ßmjercź ſa cźłowjeka, njech wón dyrbi pſchi rowje ßwojich lubych ſtacź abo njech wón na ßwoju ßamßnu ßmjercź myßli. Nima cźłowjek žaneho troſchta? Njeßmě wón žaneje nadźije měcź? Tutón ßwět nam wotmołwu na to njedawa. Wón tebje ßnadź wucźi: „Wužiwaj tute žiwjenje, cźiń ßwoju winowatoſcź a njeſtaraj ßo wo to, ſchtož na naß po ßmjercźi cźaka. Ale cźłowjeſku duſchu njemóže tajki troſcht ſpokojecź. Abo chzecźe wy k tamnym hicź, kotſiž ßo khwala, ſo prawu wěrnoſcź ſnaja, k tak mjenowanym: „ßwobodnomyßlerjam?“ Schto woni nam praja? Woni wucźa, ſo duſcha njeje, ſo wěcźnoſcź njeje, ſo Boži ßud njeje, ſo njeje žadyn Bóh w njebjeßach, ale ſo je wſcho błud, wſcho ßón, wſcho kža. To je wſcho jene, hacź cźłowjek mrěje abo ſwěrjo.“ Hdźež ßo we wutrobach Boži hłóß wjazy njeßłyſchi, tam ma cźert we wutrobje wſchu móz. Hdy by tak było, kaž bjesbóžni ludźo wucźa, njeby naſche zyłe žiwjenje žaneje ważnoſcźe mělo. Ke cźomu ßmy my potom na ßwěcźe? — Ně — pſchi ſkórźbje: „O ßmjercź, kak hórka ty ßy“ njeßměmy woſtacź. Tſi hwěſdy ßo nam błyſchcźa na pucźu naſcheho žiwjenja: To ßu wěra, luboſcź a nadźija. To je wěra do Boha Wótza, kotryž je naß lubował w Jeſuſu Khryſtuſu. Naſch Sbóžnik je ßmjercź pſchewinył a žiwjenje a njeſachodnoſcź na ßwětło pſchinjeßło. To je luboſcź k Bohu, kotryž je naß ſa ßwoje dźěcźi pſchihwał, ke kotremuž my prajimy: „Abba, luby Wótcźe.“ To je ta luboſcź, kiž njepſcheſtanje, kiž traje

dale tuteho žiwjenja. To je nadźija pśichoda Jeśom Khryśta, kiž je prěni był mjes tymi, kotśiž žu wuźnyli. Wón chze wśichěch, kotśiž žu na śemi w śbóžnym śjednoczenśtwje žiwi byli, k žebi cźahnycź, so bychu wěcźnje pśichi nim byli. Sbóžny tón, kiž je tuteho Sbóžnika namakał! Jemu žo kraźny troścht dóstanje, kiž w tym žłowje leži: „Knježe, nětkle puścheźiśch žwojeho wotroczka směrom, pśichetož mojej wocźi śtej twojeho Sbóžnika widźiłoj."

„Mojej wocźi śtej twojeho Sbóžnika widźiłoj?" Njebźesche to w dźěcźazych létach, hdźež Jeśuś nam prěni krócź na pucźu žiwjenja napśechcźiwo pśichiźdze? Njeje wón naž pśechewodźał se žwojej luboścźu a žwěru hacź do dźenźniścheho dnja? Jeśuźa my śnajemy, fěrśchtu žiwjenja. Kóžde jutry wón nam pśichiwoła: „Ja žym žiwy a wy budźecźe teź žiwi! Kśchiže my śtajamy na rowy žwojich lubych — wone žu śnamjenja dobycźa Jeśom Khryśta nad žmjercźu. Wěcźneho žiwjenja žo nadźijamy. Śmjercź njeje śa naž poźledńje žłowo pśichi rowach, ale „žiwjenje."

„Śmjercź naž njeb'dźe róśno dźělicź
Kaž naž tu je dźěliła,
Nad nami b'dźe Bóh žo žmilicź,
Dawacź wjele bohatśtwa.
Wěcźnje, wěcźnje budźemy
Kiž tu w Božim raju žmy
Sbóžne žiwjenje tam dośtacź
A pśichi jandźelach teź wośtacź.

„Mojej wocźi śtej twojeho Sbóžnika widźiłej", — tak kścheścźijan žmjertnu njedźelu wuśnawa. Wón wě: „Ja žym w žwojim žiwjenju naśhonił, kajku wulku móz wěra do Jeśom Khryśta wobžedźi. Moja duścha je po nim žadała, je žo khutnje a nutrnje śa nim praśchała a je žměła jeho namakacź. Nětk žo mi moje žiwjenje w cźiścźe hinajśchim žwětle śjewi. Ja žym pucźował mjes dwěmaj žwětomaj, mjes tutym śemśkim žiwjenjom a mjes wěcźnoścźu."

Schtóž je žwojeho Sbóžnika namakał, tón je žiwy we žwěrnej luboścźi. K luboścźi naž teź dźenźniścha žmjertna njedźela namołwja. Někotrykuli dźenźa pśichi rowje śteji a dyrbi žebi hórke poroki cźinicź, so njeje śemrětemu tu luboścź wopokaśał, kotruž dyrbjeśche poprawom na nim cźinicź. Schto pomha, hdyž nětko kwětki na row połoži a w žiwjenju je wón cźernje na jeho pucź žłak? Śmjertna njedźela nam pśeduje: „Lubujcźe žo mjes žobu!"

„Mojej wocźi śtej twojeho Sbóžnika widźiłej" — pśches tuto žłowo žo naścha nadźija wobtwjerdźi. Nadźija dawa nam nowe mozy śa naśche žiwjenje, mozy śa wśchědne dźěło. My wěmy žo śkhowanych w Božimaj rukomaj; žana tyśchnoścź, žana śrudoba, ani hórka žmjercź njemóže naž dźělicź wot Božeje luboścźe, kotraž je w Khryśtuźu Jeśuźu, naśchim Knjeśu. — Hdy bychu naśchi drosy śemrěcźi dźenźa pśichi naž byli, schto bychu nam prajili? Wěścźe to: „Pytajcźe to, śchtož je horjekach, a niz to, śchtož je na śemi!" Schtóž ma Jeśuźa, tón je derje śkhowany śa cźaž a wěcźnoścź. Śmjercź je śa njeho wśchě śtróźele śhubiła. Wocźi k njemu pośpěhujo wón po žwojej drosy cźehnje. A hdyž žmjertna hodźina pśichiźdze, wón njeśadwěluje, ale duścha žo na kśchidłomaj wěry horje njeźe do njebjeśkeho kraja.

Pruśka kralowa Luiśa je něhdy kraźny 126. pśalm mjenowała: „Haleluja pod žylśami". — Haleluja pod žylśami dajmy teź my dźenźa śaklincźecź! Śsylśy drje dźenźa wjele ludźom po lizomaj ranja — ale mjes wśchitkej cźěmnoścźu naž wobdawazeje śachodnoścźe widźimy śaźo žwětło a troścht, widźimy Jeśuźa žameho. Jeho ruku śapśchimńmy, jemu budźemy žwěrni hacź do žmjercźe, jeho wośtańmy tu cźaźnje a tam wěcźnje!

Daj Bóh, so bychmy junu na wjecźorje žwojeho žiwjenja wuśnacź móhli:

„Nětk śpuścheźiśch ty, Knježe, žwojeho wotroczka směrom: pśichetož mojej wocźi śtej twojeho Sbóžnika widźiłej!"

Hamjeń.

Njedźela śemrětych.

S wjecźora płacź traje, ale ranje śthadźa wjeźele.

Pśalm 30, 6.

Hłóž: O śbóžny dom, hdźež žu cźe pśchijimali.

Schto płakaśch ty? Knjes śa durje žo kłapa,
Wo nutskhód k tebi mile proźy cźe.
Na twoju dowěru twój Sbóžnik cźaka,
We kśchiźu troścht, žwój měr cźi daricź chze,
Tuž pokhwataj a wotewś jemu durje
Do žwojej' duśche, žwojej wutroby! —
Sśłyśch, wopomń to! Hlaj, padacź budźe
Kiž bjes Boha ty w žwěcźe twarił žy! —

Schto płakaśch ty? hlaj, staroścźe te cźaźne
Wśchě śahinu kaž dym we wětśiku,
Hlaj, ś cźěmnej nozy śthadźa ranje kraźne,
Kiž śacźěri wśchu cźmu a mrokotu;
Stań, duścha khuda, prośch wo žiwu wěru,
Měj k Bohu Knjeśej žylnu dowěru!
Bóh pomha ś nuśy, dźerž žo jeho žwěru,
Tak krónuje wón twoju nadźiju.

Schto płakaśch ty? Hdyž tebi mrěja lubi,
Kiž lubowaśche twoja wutroba,
Cźi cźěka troścht, śtyśk, duśche měr cźi rubi, —
Chześch bjes nadźije hicź do pśichichoda?
Je próza wścha bjes myta śawośtała?
Je žwětło w duśchi zyle wuhażło? —
Na Boha śhladuj, wón je twoja śkała,
Bóh ś tobu je! wěř jeno, njeboj žo!

Wśmi horje to, śchtož Bóh cźi lubje ścźele,
Sso jeho dźerž, wón njewopuścheźi cźe.
Knjes bohaty dacź móže darow wjele,
Cźi wotewśacź chze kśchiž a cźerpjenje.
We wěrje duścha k njebju horje hlada,
Tam horkach bydli naśch Wótz njebjeśki.
W wśchěch cźerpjenjach ju kśchewi jeho hnada,
Cźi žwětło śthadźa po wśchej cźěmnoścźi.

Ach porucź ty tom' Knjeśej žwoje pucźe
We kśchiźu, nuśy, śtyśku, cźerpjenju!
Wśchomózny Bóh cźi pomhacź móže rucźe,
Wón śpokojicź wě śrudnu wutrobu.

Sso dowěř Bohu, wón wscho derje cžini,
Na Boha twař we semskim hubjeństwje.
Wón woda tym, kiž žu we hřěschnej winje,
Prosch ponižnje, Bóh próstwu wužkyschi!

Hdyž žkaby žy, wschón sprózny, wobcežeženy,
Hdyž wutroba žej žada pokoj, měr,
Hlaj, wótzny dom cži steji wotewrjeny
A wumožnik cže wita, o to wěř!
Ta wěčna luboscž horje wosmje tebje!
Dom duscha ma, hdyž žwjatok pschischok je,
We žwojim Knjesu khowasch derje žebje.
Wón da cži měr, kiž žwět dacž njemóže.

Tuž khroble dži pucž twój we Božim mjenje,
Cže schkitowacž Wótz budže njebjesti.
Cže jeho hnada wodž a wobsbož rjenje,
Sso wokaj k njemu w stysku, w žalosczi.
Bóh pomhaj cži wschě dny, njech cžežke druhdy,
We Bosy poželi žwoju wutrobu!
Bjes Ducha žwjateho žu dusche khude —
Tuž džerž žo žwěru k žkowu Božemu.

Tuž stroschtny budž! Bóh wschitke žylsy snaje,
Kiž wóczko twoje w kschižu wupkaka. —
We Božej hnadže duscha stroschtna traje,
Hlaj, Bóh tu je! Kónz ma wscha srudoba. —
Tón sawěschk wěčnosczje žo hižo sběha,
Khóž jandželow žo jažny žkyschecž da,
Dom khwatasch na kónzu wschoh' semskoh' běha,
Tam wita cže wscha kražnosczž Salemska! J. W.

Je wěrno?

Kczějaze, młode, cžłowške žiwjenje bě zyle nahle w najrjeńschim létow kczenju haženyło. Wulka žyła luda bě žo jeschła. Najwjazy pschewodžerjow bě tajkich, kiž ból žarowazych s wutrobu žobu njeżechu. Hacž pak žo tu też nětotsi shromadžili njeběchu, kotrymž bě khowanje wobhladanja hódne džiwadło? Row je pschewobroczeny do najlubosnischeje sahrodki. S wjele stami njebjomódrych asterkow je wupyscheny. Wschitke žu se sahrody, kiž je semrěta tak rad hladała. Hodžiny do žmjercže bě hischcže tute kwětki krepiła. Płakajo žarowazy pschi rowje steja; mjes nimi s mojimi też ja. Kěrlusch wožady saklinczi, wuklinczi. Džěczi wuspěwaju schtuczku a kak rjenje! Duchowny k rowu pschistupi. Se wutroby wukhadžejo žo jeho žkowa do wutrobow saschczěpuja: „Moje myžle njejžu wasche myžle.“ Schtož ja cžinju, to ty nětk njewěsch, ty jo pak posdžischo shonisch.“ „Kak troschtažylne žkowa! Ale njeje, kaž bychu pschikhadžake jara sdala, s kraja, do kotrehož nascha noha hischcže ženje stupiła a kiž nasche wóczko hischcže ženje wohladało njeje?“ Ty jo pak posdžischo shonisch, je wěrno, sawěscže wěrno?

Dženža na njedželi semrjetych tyžazy a sažo tyžazy we cžornych želazych drastach po pohrjebnischczach cžahaju. Žarowazy k rowam dawno wurytym a sapadnjenym pschistupuja, wožebje pak tola njedawno haklej nažypanym. Pschistupuja k hórkam tu w domisnje a pytaju w duchu žwojich lubych we dalokich zusych krajach, na bitwischczach, na polach, w sahrodach, lěžach, pod mórskimi žolmami. Wschitke tute želaze cžrjódy chze wožebje dženža s kschižow a s rownych kamjenjow powjescž wo wěcžnym žiwjenju na jich žylsowpołnym puczu strowicž. W zyrkwjach žo předuje, w kěrluschach žo spěwa, mjes rowami žo wobkrucža, se synkami móznych trubow žo na cžichej Božej roli wožebje dženža do duschow nježe powjescž s wyžoka:

Duscha droha, Ty žy s Boha,
Duž je džěl twój horjekach!

Wotewrjenych je sa hłóž s wěcžnoscže też w naschim tola jara wěrykhudym cžažu wutrobow hischcže wjele, ale njejžu wulke cžrjódy w naschim ludu a nětotry dom też we žerbskim kraju, kiž w cžěmnosczi a dwělach khodži abo je do dospołneje njewěry sapadnył? Je wěrno, je wěrno?

Lětty žazy po lětty žazach je cžłowjek psched samknjenymi durjemi žmjercže stak. Wón je s kluczom žwojeho rosuma durje wotewricž chzył, ale podarmo. Wón je na potajnstwa žmjercže wotmolwjenje w cžłowskej mudrosczi a wědomnosczi pytał. Wón njeje dale pschischok. Sskowje „žmjercž a hřěch“ wostaschtej najsrudnischej žkowje, kiž cžłowški jazyk wuprajicž móže. Kak žmy žo lubowali w cžažnym žiwjenju, žmy žebi žkužili krótke abo dołhe léta jedyn druhemu, žmy bydlili pod jenej tšěchu, žmy žydali sa jenym blidom, žmy jědli wot jeneho khlěba, žmy žo hromadže wježelili na jenym wježelu a hromadže žmy płakali w jenym horju a nětk sdobom je kónz wscheho sboža a hłóž nam pschiwoła: Nětk roskaž domej, žmjercž cže žada! Cži jeni cžahnu wot naž, druzy wostanu tu. Durje žo samknu. Je wěrno, je wěrno, so

Se žmjercže žiwjenje,
Se srudžby wjeżele
Seskhadža nam? —

Swojich prosetow měješe Israel. Kajzy běchu to mužojo Boži! Jemu žu žiwi. Jeho wolu dopjelnjuja. Sa njeho wojuja. Sa njeho cžerpja. S kóždej krocželu žwojich pucžow, s kóždym žkowom žwojeho erta, s kóždym rosžudženjom žwojeje wutroby jenož žwojemu Knjesej chzedža žkužicž, žane wjertawki, kaž jich lud, ale mužojo zyli kaž s worzla abo se sornowza, krucži, rasni, rosžudženi, wobstajni a se wschěm, schtož běchu, niz žiwi w cžažnym, ale we wěcžnym. Nětotre kražne žkowo žu woni nam sawostajili wo njeżmjertnosczi dusche, a tola kelko njewěstoscže pschi wschěm a kelko srudnych stóržbow też sažo, kak žmjercž wscho, wscho sniczi! Durje žu samknjene.

Do ruki wosmu žwój nowy testament. Tu pschistupi jedyn k nam, tu rěczi jedyn k nam, kiž njebě wot tudy, niz wot delkach, niz žkaby a małowěrny, kaž my, ale bě wojowař Boži. Wot Boha bě wuschoł a s wěcžnoscže k nam pschischok. Wón je žiwy tu w cžłowškej nusy, kiž tak žobu nježe, so žo jemu wutroba kama. Wón steji w tutym cžažnym žiwjenju a nježe cžłowške horjo a spytowanje tak žobu, so jemu žylsy do woczow stupja, a tola bě wón stajnje sjednoczeny s Wótzom, bě pola njeho, njebě tu, ale žiwy we wěcžnosczi. Wón je też psches durje žmjercže schok. Kaž nam, też jemu pucž lohki był njeje, ale wón je žmjercž pschewinył.

Wón je w njewurjekniwych stryskach na kschižu žo k njebježam horje praschał: Mój Bożo, mój Bożo, cžohodla žy mje wopuschcził? Wón je hłowu pokhilił, ale njeje we žmjercži wostak. Wón je s rowa stanył. Jako pschewinjeł žmjercže je naž wěstych cžinił: „Ja žym žiwy, a wy budžecže też žiwi!“ Ja hladam do jeho žiwjenja. Tu je jenož

luta jaßnoſcź. Tu njeje žaneje cźěmnoſcźe, niž w ßkowach, niz w ſkutkach, luta ßwjatoſcź, jaßnoſcź, kraßnoſcź. S tuteho žiwjenja a wumrjecźa ßwěcźi jaßne ßwětko do naſchich komorkow płacźa a ßylſow a ßmjercźe. Durje njejßu wjazy ſamknjene. Kiž je na kſchižu ſe ßmjercźu ßo bědźił, bě ßylniſchi hacž ßmjercź a ſ jeho dobycźa wukhadźa dobycźeŕſka móz też ſa naſche wumrjecźe. Durje njejßu wjazy ſamknjene.

Se ßwojim žiwjenjom połnym wěcźnoſcźe, ſe ßwojim bójſkim měrom we wſchěm njeměrje a w ſtyſkach ßwěta, ſe ßwojim ßwjatym ßłowom, kiž wukhadźa ſ Wótza bliſkoſcźe, ſe ßwojim wojowanjom pſcheczźiwo wſchemu ſkemu a to bjes pada a hrěcha, ſe ßwojim wumrjecźom, kiž tola žane wumrjecźe njebě, ale domojhicźe k Wótzej, ſe ßwojim ſ rowa ſtanjenjom je wón nam wěſtoſcź dał: Durje k wěcźnoſcźi njejßu wjazy ſamknjene! Nětk ßo njepraſchamy wjazy we ſkórźbach a ßylſach, w dwělowanjach a horjach: Je wěrno, je wěrno? Nětk wyſkamy: Haj, haj, to je ſawěſcźe wěrno: Jeſuß, mój troſcht žiwy je. Ja też žiwjenje bdu widźecź!

Haj, haj, to je ſawěſcźe wěrno! D. w Bud.

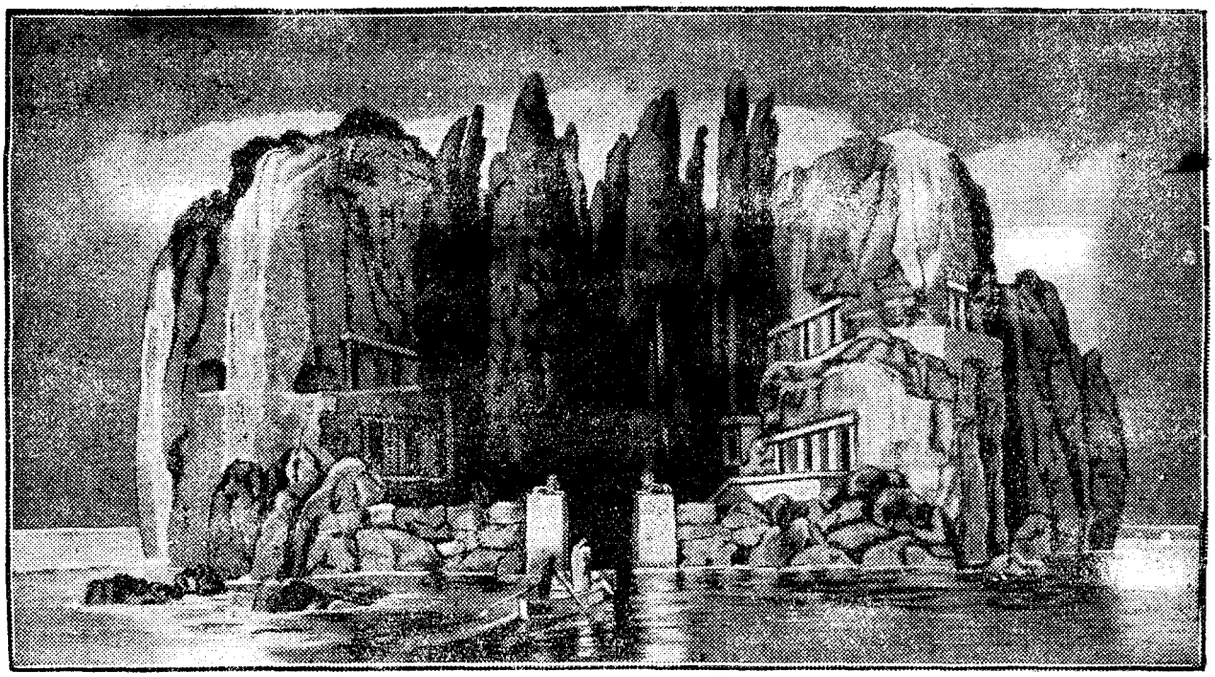

Ssmjertne myßle.

Wěm, haj wěm, ſo dyrbju wumrjecź;
O, bych jenož wědźał, hdy?
Bóh 'nož ſnaje cźiche měſtno,
Hdźež b'du něhdy khowany!

Narodźich ßo w měrnej wjeſzy,
W njenahladnej khěžcźicźzy;
Něhdy ſaß mje pokhowaju
W wuſkej, niſkej komorzy.

Na keŕchowje, ßwjatym polu,
Leżecź budu we měrje;
Tam mi wócźko njeßylſuje,
Rana njeſaboli mje.

Njeſechze-li nichtó luby
Ssylſy ſa mnu popłakacź,
Budźe tola ſ deſchcźom roßa
Na dornik mój roßowacź.

Nichtó mje tam njewubudźi
Wußnjeneho ſe ſpanja,
Khiba ſ trubu jandźel Boži
Sprawneho mi ßudnoh' dnja. —

Wěm tuž, wěm, ſo dyrbju ſhinnyź;
Tola nihdy njewěm: hdźe?
Božo, njech mje pohrjebaju
W lubej jenož domiſnje!

Njeſapomnjeni.

Njedawno bě w cźaßopißach ſ wobraſami widźecź wobras, kak němſki ſapóßłanz w Franzowſkej pſchi rowach padnjenych němſkich wojakow wopominańſku rěcź dźerži a rowy ſ wěnzom pyſchi. Woßada naſcheho kopjeńka „Pomhaj Bóh" dźerži wopominanje padnjenych rjekow dźenża, hdyž na tych, kiž ßu ſ tuteje cźaßnoſcźe wuſchli, ſpomina w tutym ßwojim woßebitym cźißle, ſ kotrymž dźenża krocźi daloko a ſchěroko po ßerbſkim kraju a pſchi tym pſchikhadźa do tak něktoreho doma, kotryž jemu hewak hiſchcźe ſawrjeny bě.

Jich tola njemóżemy ſapomnicź, kiž ſa naš wojowali a wumrjeli we wulkej wójnje. Hdyž my też njemóżemy na rowy w franzowſkej ſemi abo ruſkej abo druhej położicź wěnz, ſtejimy tola niz mjenje dźakowni pſchi jich pomnikach tu pola

naß abo pſchi rowach tych ſ jich wulkeje ßyły, kotſiž ßwój poßledni wotpočink po cžežkim bědženju namakachu tu w domiſnje, ſa kotruž ßo bědžachu a wopominamy jich žiwjenje, bědženje, wumrěcže a džakujemy ßo jim ſ nutrnej wutrobu a ſ pychu ßmjertneje njedžele, kotraž jim luboſcž wěnuje. Pſches wutrobu nam dže a ſ waha klinczi nam ſ erta:

Muž prawy je — kiž wojuje
Sa žonu, džěczatka;
Schtóž hroſny je, — bjes luboſcže,
Do wětra wußywa.

Muž prawy je — kiž ßamo mrje
Sa prawo, ßwobodu;
Njech ſboże kcže, — njech horjo dže,
Wſcho ßkuži k lěpſchemu.

A naſcha ſrudžena duſcha ßo troſchtuje, měruje, wopominajo naſch cžaß a kak w nim kelko, — niz jeno w Ruſkej! — kotſiž wojuja pſchecžiwo Bohu abo wojuja wojowanje tutoho cžaßa a žiwjenja bjes Boha. Tehodla njech tež wóczko njewidži ani rowoweje hórki, pod kotrejž by ſkhowane byko morjene cžěko, hdyž tam ſhladuje pſches rowy kerchowa, a njech tež wóczko nikoho njewuhlada, jako ßo pytajo poſběhny k wyßokoſczam njebjeſkim, wono njeroni tola ßylſy njeſtroſchtnoſcže; wono hlada do dalokoſczow dalokich a hlada do wyßokoſczow wyßokich a ert ſchepta, ſchtož wutroba wuſnawa, tola wuſnawa:

Muž prawy je, kiž — ßamo mrje
Sa Boha, kraj a lud;
Wón ßwěrny je — a ſtroſchtnje dže
Pſched Boží wěczny ßud.

Tež woni ßu padnyli na polu cžeſcže!

Schtó? Cži, kotſiž tam pſchi wjecžornych mjeſach Němſkeje namakachu ßmjercž ſ njeſboženjom w podkopkach. Woni ſtejachu muž pſchi mužu na cžeſtnym polu džěła w horzym, ſtraſchnym bědženju ſe ſemju a jeje ſjawnymi a potajnymi mozami. A namakachu ßmjercž, nahlu ßmjercž! Wjaz hacž poſchtwórta ſta muži, rjekow, nimale 400!

Kaž ſpominamy na rjekow, kotſiž wumrěchu wójnſku ßmjercž, tak ſpominamy tež na tutych rjekow džěła. Woni tola tež wumrěchu „ſa kraj a lud!“ A my ſpominamy na ßyły tych tak nahle ſrudženych, kiž tam horzy ßylſy płakaja wo lubych a najlubſchich a poručamy jich ſ jich ſrudobu a tyſchnoſczu Bohu a ßlubimy, tež na nich ſpominacž ſe ſkutkom, — ſe ſkutkom džaka a luboſcže.

Ssebi ßamemu pak prajimy napominajo tutych ſnjeſboženych — a ſpominajo na wſchelke druhe wulke ſnjeſbožena, kotrež ßu w kónczazym ßo lěcže traſchiłe cžłowjekow, —:

Kónz, luby cžłowʼcže, wopomń,
Kónz wopomń poßledni,
Sso ßwojej' ßmjercže dopomń!
Schtóž dženß to njeměni,
Kiž dženß ßu cžerſtwi, ſtrowi,
Ssnadž jutſe khori ßu,
Po tſjoch dnjach leža rowje;
Tuž njebudž khroblý tu!

Kſchiž na row.

„Kamjeniſko, ſchto chżeſch na rowje mojim?
Kamjenjow mjetachu pſchi žiwjenju doſcž do mnje!
Kamjenjowy běſche tež mój ſeńſki pucž!
Kamjeniſko, ſchto chżeſch na rowje mojim?
Kſchiž mi ſtajcže, lubi, kſchiž Knjeſowy!
Pod kſchižom je dobycže! Pod kſchižom jenož je měr!

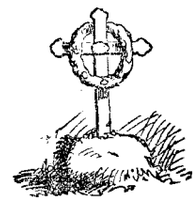

Kak cžłowjekojo mru — njewěrjazy a wěrjazy.

Auguſtus, romſki kheżor, kotrehož mjeno nam Biblija je ſapißała, mrějeſche a rjekny tym, kiž wokoło njeho:

„Kleſkajcže ſ rukomaj! Komedija je ſkónczena!“ —

Severus, jedyn ſ jeho naßlědnikow, wuſkorži na ßwojim ßmjertnym łožu:

„Ja běch wſcho, a tola mi to njeje ſe žanym wužitkom było!“ —

S kſcheſcžijanſkeho cžaßa něktore dalſche wuſnacža:

Eliſabeth, jendželſka kralowa ſawoła mrějo:

„Wſchě moje kubła ſa jenu mjeńſchinu žiwjenja!“

Thomas Hobbes bě jendželſki ſpißowacžel; wón měnjeſche, ſo je nabožina jenož wuplód cžłowſkeje bojoſcže. Jako pak ßo ßmjertna hodžinka bliżeſche, tſchepotaſche wón, ßo bojo pſched ßmjercžu, a wuſna:

„Ja ßym na tym, ſkoczicž do cžěmneho.“

Auguſtinus, wo kotrymž ßmy runje lětża nadróbniſcho pißali, modleſche ßo mrějo:

„Daj mi wumrěcž, mój Božo, ſo bych žiwy był.“

Jan Huß pohlada na palazym ſchcžěpowzu k njebju a ſawoła:

„Do twojeju rukow, Knježe Jeſu, poručam ja ßwoju pſches tebje wumóženu duſchu!“ —

Friedrich Wilhelm I., pruſki kral, ßo mrějo modleſche:

„Knježe Jeſu, tebi ßym ja žiwy! Knježe Jeſu, tebi ja wumru! Ty ßy we žiwjenju a wumrěczu moje dobycže!“ —

Wójwoda Hamilton ſawoła, jako cžujeſche, ſo ßo poßlednja hodžinka bliži, ßwojeho młódſcheho bratra ke łožu a ſkónczi ßwoje rosrěczowanje ſ nim ſ tutymi ßłowami:

„A nětk, luby bratſje, budžeſch ty bórſy wójwoda, ja pak budu kral!“

Na row.

W lěcže 1542 ſemrě Lutherej jeho horzo lubowana Lenka. Wón bě jara ſrudny a bóle hiſchcže macž. Ale wón wjedžeſche ßo ßam troſchtowacž a troſchtowacž tež ſrudženu mandželſku a macž. Wón rjekny k njej: „Luba Katha! Ty tola wěſch, hdže dóńdže! Wona ma dobre pucžowanje. Cžěło a krej ma ßo po cžělnym a krejnym, cžini po tym, ſchtož je, duch pak je žiwy a ſwólniwy. Džěczi ßo njewurěczuja. Kaž jim prajiſch, kak wěrja. Pola džěczi je wſchitko jednore; wone mru bjes boloſczow a tyſchnoſczow, bjes wurěczowanja, bjes bojoſcže pſched ßmjercžu, bjes boloſcže na cžěle, cžiſcže tak kaž wuſna“

Na row ßwojeje dźowczičźki napißa pak Luther kaczańske ßłowo, kotreż ma ßo po ßerbsku nĕhdźe tak:

„Tu ſpju ja, Lenka, doktora Luthera dźowczičźka — a wotpočźuju ſe wſchitkimi ßwjatymi w ßwojim tóžku. — Ja bĕch ßmjercźe dźowka, ſe ßymjenja hrĕchow porodźena, — ale ja ßym žiwa, Khryſchcźe, ſ krwju twojej wumoženа!“ —

A kak je ßo Luther pſchi khorołožu ßwojeje Lenki troſchtował, kak je mĕrował bolośtnje ſrudźenu wutrobu maczerje, to je naſche „Pomhaj Bóh“ hižo ras ſapißowało. Tuž budźmy my wſchitzy też pſchi khorołožach, pſchi kaſchczach, pſchi rowach ryſy lutherſzy! Luther wuſna:

„Ja mam ju jara lubo. Ale, luby Božo, dokelž je twoja wola, ſo chceſch ju precź wſacź, chzu ja ju rad pſchi tebi wjedźecź.“

Pſchi kaſchczu dźowczičźki ſdychny Luther:

„Ty luba Lenka, kak derje je ßo tebi ſtało!“

Na nju pohladawſchi, kak tam tak cźicha leżeſche, pſchiſtaji:

„Ach, ty luba Lenka! Ty ſaßo ſtanjeſch a budźeſch ßo błyſchcźicź kaž hwĕſda, haj kaž ßłónzo!“

Sswĕrni hacź do ßmjercźe!

By ſkomdźenje było, njewopominacź dźenßa, hdyž ſemrĕtych wopominamy, tamnych, kotſiž tam k ranju wot naß ßmjercź namakachu tohodla, dokelž ſo nochzychu cźłowjekow dla ſaprĕcź ßwoju wĕru a ßwojeho Boha. Kóždy tydźeń ßłyſchimy ſnowa, kak jich tam pſcheſcźĕhaju wĕry dla, nabožiny dla.

K tajkemu nutrnemu wopominanju tych, kiž tam wumrĕchu wĕry dla a niz mjenje tych dla, kiž tam w bĕdźenju a tyſchnoſczi ßu wĕry dla, nuſuje a wabi naß też mjes druhim wuſnacźe, kajkeż je nĕchtón, kotryž ßam tam w Sowjetruſkej ßobu bĕ, njedawno w Lubiju wuſna: „Woni mru, a my njeſamóžemy ſadźĕwacź, ſo woni mru!“

Schto wſcho njeje ſ tutym krótkim ßłowom wuprajene! Sapſchijamy my tu, ſchto to dozyła rĕka? My widźimy tam žiwe Lutherowe wuſnacźe a ßlubjenje:

Nam ßłowo dyrbja woſtajicź
A žanoh' dźaka doſtacź!
Bóh chze naß ſ Duchom wobdaricź,
W bitwje pſchi naß woſtacź.
Hdyž woni woſmu nam
Wſchĕ cźaßne kubła tam,
Wſchak ſ teho nimaja
Ssej niczo k lĕpſchemu,
Nam dyrbi njebjo woſtacź.

A ſ cźim a kak wopominamy tych ßwĕrnych bĕdźerjow doſtojnje? S tym a tak, ſo ſe wutrobu, ſe ßłowom, ſe ſkutkom ßmy žiwi, kóždy w ßwojim to ßłowo a ßlubjenje Boże: Budź ßwĕrny hacź do ßmjercźe, dha chzu ja tebi krónu žiwjenja dacź!

Dopſchihotuj ßo.

Bĕ młodźenz a wjeßeleſche ßo ßwojich młodych lĕt. Tola na dobo bu to hinak ſ nim. Wobkedźbowachu, kak bu ſmĕrny a khutny. Powjedaſche wjele wo ßmjercźi a wĕcźnoſcźi, khwaleſche połny wĕrjazeho žedźenja ſbóžnoſcź njebjeſku. Ras rano ſtany ſahe. Spĕwaſche nutrnje a ſe ßyſſojtymaj wóczkomaj raniſche paczerje a na to kĕrluſch: „Schtó wĕ mój kónz? Wón ßnadź je bliſko.“ Macź tajke ſadźerženje pytnywſchi, chzyſche jeho domach ſkhowacź; njedyrbjeſche ßobu won na dźĕło hicź. Tola wón ßo njeda nawabicź, chzyſche a dźĕſche nanej pomhacź.

Dźĕłaſchtej w hłubokej pĕſkowej jamje. Nadobo ßo wyßoka ſcźĕna ßypny a ſaßypny młodźenza. Bĕ morwy.

Kak bórſy bĕ ßo tola ſa njeho dopjelnił rańſchi kĕrluſch! Dźeń Knjeſowy bĕ nahle na njeho pſchiſchoł kaž paduch. Ale wón bĕ ßwój dom derje wobſtarał. Wón bĕ ßo pſchihotował, dopſchihotował.

Pſches cźerpjenje.

K fararjej Flattichej pſchińdźe ras nĕchtón a ſkorżeſche, ſo jemu bywa pſchezo ſaßo nowy kſchiž napołożeny a nowe cźerpjenje. Farař Flattich wotmołwi:

„Myßl ßebi: Cźłowjek je kaž cźaßnik. Hdyž dyrbi cźaßnik hicź, maſch cźežku cźežu pſchipowjeßnycź. Tak je to też ſ duchownym žiwjenjom cźłowjeka. Tuto nochze też huſta ßo hibacź; wono njeńdźe.“ Tuž ma ßo ke koleſkam žiwjenja też pſchipowjeßnycź cźeża, prawa cźeża cźerpjenja, doniž to ſ nim po prawym njeńdźe.“

Też ßmjercź a hórſche hacź ßmjercź!

W liſcźe ruſkich pſcheſcźĕhanych kſcheſcźijanow cźitamy wo tym, ſchto ßmjercź a ſchto hórſche hacź ßmjercź. Tutón liſt drje je pißany na pſchiwuſnych, a tola ſaßo niz jeno na tutych. Wón bu woſjewjeny, a to bĕ prawje. Wón je pißany na wſchĕch, je pißany woßebje na naſch lud, na nĕmſki lud, ſ kotrehož ßu pißarjo nĕhdy ßami abo w ßwojich prjedownikach wuſchli. A wón je tak pißany, ſo móže nam tu we Nĕmſkej wocźi wocźinicź, ſo widźimy — ſo widźimy, ſo też nam tu hroſy to, ſchtoż hórſche hacź ßmjercź. Tuž cźitajmy liſt a docźitajmy jón, dowucźitajmy jón!

„My ßmy tu žiwi tak rjez w póhanſkim ßwĕcźe. W ſchuli njeßmĕ ßo wjazy nabožina naſpomnicź. Dźĕcźi roſtu a ßu žiwe kaž ſkót. W ſchuli pokaſuja jenoż kino, dźiwadło a tajke wĕzy; wo Bożej ßłužbje njeßmĕ ßo ßłowcźka prajicź. Duchownych ßu wucźĕrili; tak njemóže tu bycź ani Boža ßłužba ani ſpowjedź. Mnoho duchownych a prĕdarjow ßu ſajeli, jich też ſaßudźili. Woni wudawaja, ſo duchowni a prĕdarjo we žyrkwi pſchecźiwo wyſchnoſcźi ſchcźuwaja! Tak ßu pola naß .. na ſchtyri lĕta ſaßudźili. W tukhwilu drje njeje Boža ßłužba ſakaſana, ale duchowni tu njeßu. A tak wotemrĕwa nabožina pola młodźiny cźiſcźe!...“

Bjes nabožiny a wĕry žiwy bycź, to mjenujemy duchownu ßmjercź. Bĕda pak tomu, kotrehož cźĕlna ßmjercź pſchekhwata a wón njeje hiſchcźe ſtanył ſ tuteje duchowneje ßmjercźe k žiwjenju we wĕrje! Na kajkeho cźaka wĕcźna ßmjercź.

Khĕžoraj.

Khĕžor Vespaßian romſki ſawoła mrĕjo w lĕcźe 79:

„Bĕda mi, ja wĕrju, ſo budu Bóh!“

Khĕžor Wilhelm I. nĕmſki dźerżeſche ßo mrĕjo — 9. mĕrza 1888 — tuteho ßłowa:

„Mojej wocźi ſtej twojeho Sbóžnika widźiłej! Wón je mi ſe ßwojim mjenom pomhał!“

20000 morwych!

Traſchaze to ßłowo: 20 000 morwych! Wono pak nochze traſchicź naß, kiž my tak hižo ſrudźeni tu žarujemy. Wono chze naß pokaſacź na druhich, kiž tak jara wobdacźi wot nuſy,

ſtyſku, ſrudoby a ßmjercże, ſo my, na nich hladajo, hinak njemóżemy hacź ßo dźakowacź Bohu woßrjedź wſcheje ſrudoby a tyſchnoſcź, kotraž też naß wobdawa.

K ranju pohladaj, do Ruſkeje! Tam ßo ſta, ſchtoż ſcźěhowaza powjeſcź ſapißuje do ſtawiſnow njeczłowſkeho cźłowjeſtwa, a to w tak ßławjenym 20. lětſtotku.

„.....Bě w ſymje a 45 ſkhodź. ſymy. Woni ßu tych ludźi na wós ßadźili a ßu jich ſ konjemi wjeſli 400 hacź 500 wěrſt daloko — wěrſt je ruſka mila, ma 1066,781 metrow —. Tam dyrbjachu potom ſ woſow, a to do luteho ßněha. Se ßněha dyrbjachu ßebi murje twaricź, ſo njebychu ſmjerſnyli. Duzy po pucźu je telko ßónſkich a dźěcźi ſmjerſnyło a wumrěło! Mnoho ßónſkich je porodźiło a je pſchi porodże ſ dźěcźatkom ſemrěło.

Jako woſy wrócźo jědźechu, bě pucź wottykany ſ lutymi morwymi. To wſchitko ſta ßo w ſymje. Jako naleczo pſchińdże, běchu ludźo na poł wuhłódnjeni, tak, ſo bě lědy żiwjenje w nich. Sapocźa tacź, a to bu tajke każ njebjo wulka żumpawa. Niczo druhe hacź woda a żumpawa a lěß. Ludźo njewjedźachu hdże. Tuż ſaléſychu na ſchtomy. Na ſchtomach wißachu, doniż njeběchu wuhłódnjeni. Padźechu dele a ßo tepichu. Tak je ßo jich ſ 25 000 cźłowjekow jenoż 5000 wrócźiło!“

Też tole rosmołwa pſchi ßmjertnym łożu.

Bohaty muż rjekny mrějo fararjej Flattichej:
„So bych ja tola ßwoje pjenjeſy ßobu wſacź mohł!“
Farař wotmolwi:
„Wone mohłe pak ßo wam ſeſchkrěcź!“

„Pomhaj Bóh!“

ſtrowi a praji dźenża naſch njedźelnik. „Pomhaj Bóh wam, kiž wy żelicże a żarujecże, ſe ßwojej pomozu! Bjes njeje tola njebudźecże wěrnje troſchtowani tych dla, kiž ßu prjedy waß wuſchli ſ tuteje cźaßnoſcże do Bożeje wěcźnoſcże.“

„Pomhaj Bóh wam, kiž wy khori w khorołożu, kotreż tak huſto ma bycź ßmjertne łożo! Pomhaj Bóh wam ſe ßwojej pomozu, kotraž jeniczży pſchewinje khoroſcź a bědu, ßmjercź a wumrěcże, kotraž jeniczży, hdyż ßmjercź je wotßudźena wam, pſchewinje wſchu bojoſcź a hrozu pſched wumrjeczom a ßmjerczu. Bjes njeje njebudźecże prawi ani na khorołożu ani na ßmjertnym łożu.“

„Pomhaj Bóh wam, kiž wy ſtrowi a cźili hiſchcże duzy po pucźu pſches tuto ſeńſke żiwjenje, ſe ßwojej pomozu. S njej jeniczży wobſtejicże w tutym żiwjenju, kotreż tak cźeżke ſa to ſnutſkowne duchowne żiwjenje a tohodla też ſa to ſwonkowne. A wobſtacź tola chzecże!“

„Pomhaj Bóh wam wſchitkim, kiž ßmy hromadże duzy ſ tuteho ſtareho zyrkwineho lěta do noweho, ſe ßwojej pomozu! Ssnadź, ně zyle wěſcże, budźe něchtóżkuli ſ naß hiſchcże wotwołany wot póßelnizy „ßmjercź“, prjedy hacź pſchekrocźi mjeſu mjes ſtarym a nowym lětom. Pomhaj Bóh wam, kiž to pſchekrocźicże tamne mjeſy tutoho a tamneho żiwjenja, a pomhaj Bóh nam, kiž ßměmy pſches mjeſy do noweho zyrkwińſkeho lěta! Bjes jeho pomhanja to njepóńdże. Tuż też njeńdźemy bjes jeho pomozy!

„Pomhaj Bóh!“ ſtrowi naſch njedźelnik a ſtaja ßo też na nowe zyrkwine lěto do pomozneje ßłużby Bożeje, w kotrejż chze wam ßłużicź a pomhacź. K tomu ſapocźnje ſ prěnjej njedźelu noweho lěta, ſ 1. adventom, też nowy rynk nabożnych naſtawkow abo prědowanjow. K tomu pak pſcheproſchuje też wſchěch tych Sserbow, kotſiž ßu w tutym lěcże hiſchcże bjes njeho tu ſchli ßwój pucź, ſo bychu ßo ſa nowe lěto 1931 roſßudźili, ſ nim, ſ njedźelnikom „Pomhaj Bóh“, hromadu cźahnycź drohu żiwjenja a ßej kopjeńko ſkasacź. Tuto pſchikhadźa dźenża, ßmjertnu njedźelu, do wjazy domow hacź hewak. Wono chze, tak woßebje wuhotowany ſa tutu njedźelu, ßłużicź tym żiwym tych morwych, ſemrětnych dla a jich, tych żiwych, ßamych dla. To jene je każ to druhe dobre a ſpomożne a nuſne. Ale wono nochze to ſe ßameho ßwojeho, ně, wono praji wuſnawajo ſchtoż jeho mjeno praji, a ſtrowi:

„Pomhaj Bóh!“

Moja ſemja.

Oh, ja njehanju, moja ſemja, cże!
Cże lubuju — mi jeno njebudź mjeſa!
Ja myßlu ßej na wěcżnoh' raja Knjeſa.
Twój błyſchcź mi njeje ßwětło poßlednje.
(Chriſtian Morgenſtern) Pſchek. T

Zyrkej a ſtat.

Ssmjertna njedźela je, każ też pokutny dźeń, ſakończy ſchkitana a ma bycź dźeń měra. Row a ßmjercź ſtaj tola prědarjej a pominarjej, kotrejuż ßebi njeſwěrja wobeńcź cźi, kotſiž hewak huſto doſcź du wokoło zyrkwje a Bożeho ßłowa a njedźiwaja na to, ſchtoż ßo ſa njedźelu a ßwjaty dźeń ßłuſcha. A tola ßamo ßmjertna njedźela njeje wjazy tón dźeń měra, tón khutny dźeń, kotryż wona bycź dyrbjała. Wſchelakeho jón tak abo hinak kaſy, t. r. cźłowjekojo jón każa. Cźińmy wſcho, ſo ßo to njeby ſtawało! Pſchedewſchěm: Hladajmy ßo my kóżdy, ſo njebychmy tutu njedźelu a tak ſdobom jeje żohnowanje kaſyli!

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Ssmjercź pod ſaßypkach a rospadankach. Tuto lěto ma ßwój — ſrudny, tyſchny — wuſnam: wono je polne cźeżkich ſnjeſboženjow. W powětſe, na ſemi, pod ſemju, na morju je namakało telko cźłowjekow ßmjercź, nahłu ßmjercź. To wucźi naß wuknycź a wopominacź:

„Schtó wě mój kónz?
Kak bórſy wot ranja ßo móże
Do wjecźora wſcho wobrocźicź!“

A poßlednje dny naß ſ nowej powjeſcźu ſ Franzowſkeje naſtróżachu. Ssamo też w ßwojim domje njeſßy wěſty, ſo tak nahła ßmjercź cże njenadpadnje. Dźěl města Lyon we połodnej Franzowſkej ßo nadobo ſaßypny w cźěmnej nozy. Hroſa a ſtyſk ſapſchimny ludźi tak jara, ſo ßamo ſaßłyſcha wołacź: „To je ßudny dźeń! To je poßledni ßudny dźeń!“ A ſ jenym ſaßypnjenjom njebě to doſcź. Saßypnjenja ßo woſpjetowachu a morichu też ßwěrnych a woporniwych wumóżerjow. — Tole podeńdźenje runje w tutych dnjach je khutny ſynk wjazy, nam dźerżecź khutne, mózne prědowanje ßmjertnu njedźelu.

Liſtowanje: R. w B. ſa 1. adv. — M. w Ba. ſa 2. adv.

Čisło 48

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske lopjeno

W Budyschinje 30. novembra 1930 Bautzen

Samotwity redaktor farat Wyrgacz w Rosaczizach. — Czischcz a nakład Ssmolerjez Inihiczischczeńnje a knihařnje, sap. dr. s wobm. ruk. w Budyschinje
Wukhadza kóždu sobotu a płaczi schtwórczlětnje 108 slotych pjenjezkow

1. njedźela adventa.

Psalm 14, 7: Ach, so by pomoz s Ziona na Israela pschischła, a so by tón Knjes swój jaty lud wumohł! Tuž by so Jakub sradował a Israel so swjeżelił.

Nowe zyrkwine lěto so saso s adventom sapočnje a nasche psalmske hrónczko je adventske skowo, je prósstwa wschitkich pobožnych stareho skluba wo advent noweho skluba, wo pomoz, wo pomozníka s Ziona. Jako běsche israelski lud, lud Boži, do zusby czahnycz dyrbjał, pschedobywany, saczišnjeny, tak hubjeny so czujesche w kraju swojich potlóczowarjow, daloko wot sapuscżeneje swjatnizy Božeje — jaty lud! Sswoje harfy na wjerby powěsnychu a płakachu, hdyž na Ziona spominachu. Woni też płakachu, jako běchu so saso wróczicz směli do kraja swojich wótzow a nětk nowy templ nasta, kiž běsche tola wjele khudschi a snadnischi, hacz běsche Salomonowy templ był we wschitkej krasnosczi. A czi, kotsiž běchu schkodu ludoweho žiwjenja spóznali, czi saczuwachu abo wědźichu, so móżesche woprawdźita pomoz jenoż pschińcz s Ziona Božeho, horjekach wysche wschitkich njebjesow a so budże sa Israelski lud, w kotrymž so pschezo hischcże tak wjele stareho hrěschneho Jakuboweho waschnja namakasche, woprawdźite wumoženje jenoż potom nastacz, hdyž budźische so wumóz mohł niz wot swojich swonkownych njepschecżelow, ale wjele bóle wot swojich hrěchow. To je ta prósstwa wo pomoz, s kotrejž so pobožni a wěrni profetojo Boži hladajo na zyłe hubjeństwo swojeho luda k tomu Knjesej wobroczichu: Ach, so by ty njebjesa rostorhnył a dele stupił! (Jes. 64, 1.)

Skónczńje advent pschikhadża, skónczńje ranje saswita a pschi wrotach noweho czasa sastupjeŕ czichich w kraju steji, kotsiž na trosćht Israelski czakaju, Zacharias, měschnik a profeta, a swój khwalbny kěrlusch spěwa: Khwaleny budź tón Knjes, Bóh Israelski, pschetoż wón je domapytał a wumohł swój lud! (Luk. 1, 68.)

Jaty lud! Njedyrbimy so toho dopomnicz, hdyž je sasso jene zyrkwine lěto nimo a nowe pschińdże, lěto sboża, wot Boha darjeny hnadny czasz jene lěto po druhim, so je też nasch lud, kiž dyrbjał kschescżijanski lud, lud Boži bycz, s wjetscheho dźěła jaty lud. We swojich putach sawutleja niz jenoż wotrocżzy słych poczinkow a czi, kotsiž w jastwach sedża, ale njelicżomni drusy też, kotsiž sasslepjeni swojich wjednikow a sawjednikow scżěhuja, kotrymž so dźije wo sbožu a swobodnosczi, kotsiž pak nihdy na nihdy ani spokojni ani swobodni ani sbožowni njebudża. A tajzy jeczi w naschim ludu namakasch niz jenoż w nistich stawach — ach, kak wjele bohatych, wožebnych, wucżenych, sdźěłanych je, kotsiž w nowym zyrkwinym lěcże kaž w starym niczo wyscheho njesnaja, hacz semske wužiwanje, wjesele, sabawu. Jaty lud, jaty w putach njewěry a pschiwěry, hłupi, kiž rjeknu: Bóh njeje! Bjes bohabojosczże a bjes dowěrjenja k Bohu srudnemu, žałostnemu pschichodej napscheczíwo dźeja.

Schtó pschinjesse pomoz a wumoženje naschemu wbohemu ludej? Schtó je wumožnik a wusswobodnik mojeje dusche, kotraž je też hischcże tak husto jata pod hrěchow sakoń? Kedźbuj, adventske kěrlusche saklincza: Ja wot czerta běch jaty, ty sy mje wukupił! Niz na wěczńje nascha wutroba a nasch lud w jastwownej nozy žarowacz njesmě. Pomoz s Ziona je

wumoz, tak rady wumoz wot wschitkeje cžeży tež w nowym zyrkwinym lěcže, wožebje w lubym adventiskim a hodownym cžažu. Bóh to chze, ale tež my chzycź dyrbimy, dyrbimy wužwobodženi chzycź bycź wot wschitkich slych njepocžinkow.

Wumoženje žo nikomu njenanucži. Ale kak by žo Jakub sradował a Israel žo swježelik, kak by nasch lud wyskacź mohł, hdy bychmy hižo w tutych adventskich njedželach něschto toho pytnycź žměli, so na ranje dže a žwobodnoscź pschikhadža. Kak bychmy potom s wježelej wutrobu spěwacź móhli:

Džak budź Bohu psches wschón žwět:
Schtož je žlubił, dał je nět,
Trosscht a radu hřěschnikow
Póžłał k nam je s njebježow!
Hamjeń.

Advent!

Nětk hotowacź žo mamy,
Džeń sboža bliži žo,
So hódnje powitamy
Jow krala njebjeskoh'.
Njech helske mozy hroža,
Nasch Knjes dže s pomozu.
Ach, wěcžna luboscź Boža
Sso sjewi cžlowjestwu.

Pucź Khrystej saraczuje
A samknje wutrobu,
Schróž duschu wobcžežuje
Se žwětnej staroscžu.
Hlaj, Wumožnik wschoh' žwěta
Wschak k tomu sacžehnje,
Kiž s wježeloscžu wita
Jow Knjesa kražnoscže.

Bóh naž tak lubowasche,
So žwojoh' Ssyna da
Sa wěcžne sbožo nasche.
Ssyn s mozy cžěmnoscže
Je wutorhnył naž tudy
Psches žmjercź tak žałostnu.
O khwalcže nětk wschě ludy
Jow Božu dobrotu!

Płodź prawu luboscź do mnje
Mój žwěrny Sbóžniko,
Kiž staraschе žo wo mnje,
Kiž w hrěchach schmjatach žo.
Nětk Wótza dziwnu radu
We tebi wohladam,
Ja pokoj, trosscht a hnadu
Psches tebje namakam.

O daj mi myžle měrne
A ducha ponižnoh',
So wostanu cži žwěrny,
Mój luby Jesušo!
Sa wobydlenje žebi
Chzesch cžinicź wutrobu,
Tuž duschu s cžełom tebi
Tu podam s radoscžu.

H. B.

Nusa.

Dwoje pohnuwa a honi naž, nětkle wschitke mozy napinacź, pomhacź pschewinycź nusu, kotraž w telko domach a w telko wutrobach tcži. Syma, kiž žo bliži bóle a bóle, nusuje, honi naž k tomu. Syma powjetscha powschitkownu nusu a nusu jenotliwych. Hody, hodowny žwjedžeń je to druhe. Hody, žwjedžeń luboscže, wabi, pohnuwa tebje, so ty džesch a sažo luboscź wužywasch, hdyž tola telko luboscže žnějesch. Tutymaj mozomaj — syma a hody — njedyrbjał nichtó wucžeknycź móz. Schtóž pak wucžeknje, je tež wucžeknył hodownemu žohnowanju a hodownemu wježelenju.

Tuž wužkyschmy napominanja, kotrež pschińdu wot stata, wyschnoscžow, sjednocženstwow, gmejnow, wožadow a wot zyrkwje a sestupajmy žo žobu do rynka pomoznikow! Schtož bu nam pokutny džeń se žkowami krajneho biskopa prajene, na to budź tu dženža jenož skrótka pokasane. Njech kóždy hischcže ras pohlada do toho, schtož pod „Zyrkej a stat“ namaka.

Nowe žerbske spěwarske.

Schtož drje naschi pruszy Sserbja swjetscha hižo wědža, dokelž žami žobu cžitaja: „Unsere Kirche. Evangelisches Gemeindeblatt. Herausgegeben vom Evang. Preßverband für Schlesien“, to chzemy tu naspomnicź; tuto němske kopjeno je pschinjeło we žwojim 45. cžiżle nastawk wo naschich nowych spěwarskich: „Ein neues Gesangbuch.“ Tutón je napisał knjes farar Theile-Krjebjanski.

Wón rospisuje tam, cžehodla nowe spěwarske a kajke wone nětk žu. Hnydom pschi spocžatku praji wón: „daž ein ganz neues Gesangbuch herausgegeben und nach wenigen Wochen ausverkauft wurde“. To je to, schtož njeby pschi naschich cžežkich hospodarskich wobstejnoscžach sa mózne měł. Na kónzu je pokasał na druhi wudawk s kacžanskimi pisnikami, kotryž žo cžischcži. Tohodla njeje trjeba, žo bojecź, so žanych nowych njedostanjesch. Wón praji: Tak budža nowe spěwarske prěnje wjetsche dźěło w žerbskej rěcži, kotrež žo složuje po powschitkownje žkowjanskim prawopisu; hacž dotal bu we nowinarstwje kaž w knihicžischcžu nałożowane němske pismo.

Zyrkej a stat.

Sakska krajna zyrkej je w žwojim poslednim sakońskim kopjeńku, cžo. 17., wosjewiła farski wólbny sakoń, kotryž je poslednja synoda pschijała. Tutón rjaduje wobžadženje farskich městnow a s tym wólbu fararjow snowa. To je sakoń, kotryž w synodže njeje wschu pschikhilnoscź namakał a drje tež nětk, hdyž je pschijaty, wschěch njespokoja.

Pokutny džeń bu s klětkow pscheczitane žkowo, s kotrymž sakski krajny biskop Ihmels k wožadam a k wožadnym rěcžesche. Kaž s biblistim žkowom hižo, kotrež bě wón sa tutón pokutny džeń sa tekst postajił — Mat. 24, 14 —, dopomina wón naž, kaž kónz lěta to tež cžini, na kónz, na kónz posledni. Tehdy budže žo naž nasch knjes praschecź, hacž žmy my jemu na tych najmjeńschich bratrach žkužili. A tole ma nam wožebje lětža něschto prajicź, wjele prajicź. Nusa je wulka. Wjele cžerpi cžežko pod njelubymi wobstejnoscžemi. A bližaza žo syma tute cžeže hischcže pocžeži. My wschitzy žmy tomu Knjesej sa wschěch, kiž nětk s nami žobu w tajkimle cžažu, samolwicži. Stat a politiske gmejny drje cžinja wjele, ale zyrkej, wožady, wožadni nježměja nicžo cžinjo nasdala stacź, dyrbja se wschej mozu tuto spomožne dźěło podpjeracź. Kóžda wožada tuž njech se žwojimi sastupjerjemi rospomina, kak by wona po žwojim mohła pomhacź. Jenotliwi kschescži-

jenjo pak njech ßo ſtaja rad a lubje do ſpomožneje ßłužby woßady a ſchešćijanſkeho ducha. Njeſabudźmy nichtón, ſo we kóždym nuſuczerpjazym ßo naſch Knjes Jeſuß Khryſtuß ſ nami ſetkuje, a wón je prajił: Schtož wy ſcże cžinili žanemu ſ mojich najmjeńſchich bratrow, to ſcże wy mi cžinili! — Tuž chzemy ßo my kóždy ſtajicź do tuteje ßłužby Khryſtußoweje wſchitzy a ßo ſhromadnje dacź na wobaranje a pſchewinjenje nuſy. A to chzemy cžinicź ſe ſhromadnym modlenjom a dobroproſchenjom. Wěrjaza modlitwa je hižo wulka móz. Hdyž ſ tutej ßo ſjednocźi ſchešćijanſki ſkutk, ßmy my ßylna wulkomóz, kotraž budże dobycźeŕſzy móz wojowacź. Tuž ßo ſeſtupajmy do zyłka!

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

— **Advent** dopomina naß też, ſo ßebi rosmyßlujemy, ſchto mělo hody pod hodownym ſchtomom bycź wobradźene. Rjane dary ßu dobre knihi. W Ssmolerjez kniharni namakaſch tak něktoru rjanu ßerbſku knihu ſa ßwojich lubych. Lětßa wſchak budże, kaž prjedy domach prajachmy, „boże dźěcźo“ bóle Kulowſke, dokelž je cžaß tak cźežki a tych kroſchkow tak mało. Ale bjes hodownych darow tola njebudźecże. Hdyž pak ſcże w dwělu, ſchto, wſmicże dobru knihu. To je wo wjele lěpje hacž khłóſchczeńki, njech też něſchto ßłódkeho a dobreho ßłuſcha pod hodowny ſchtom. A pſchi wſchěm naſchim „honjenju rumpodicha“ njeſapomńmy, wobradźecź też tym ßobu, kotſiž ßu khori, bědni, ßamotni, kotſiž ßu ſ nuſu tutoho cžaßa woßebje domachpytani. Woſtajimy ßo toho, woſtaji ßo wěrne hodowne wjeßele naß.

— **Pſchedźenak** je ßo naſtajił do Sserbow. Je ßo derje pſchihotował na tutón pucź. Je wſchak też dołhi. Zyłe 365 dnjow chze ſe Sserbami duzy po pucźu bycź. Kotry Sserb a kotra Sserbowka chzedźa bjes njeho duzy bycź? — Jako hłowny wobras ma wón ßobu wobras prěnjeho ßerbſkeho wyſchſcheho fararja, knjeſa wyſch. fararja Domaſchki. Mjes druhim budże Maleſchanſku woßadu ſwjeßelicź wobras jeje woltarja ſ naſtawkom. Hornja Borſchcź ma woßebitu pſchicžinu, Pſchedźenaka witacź; namaka ßo tam we wobraſach a ßłowach ßama. A ſ bliſka a ſ dala wě wón wjele wuſtojne powědacź a mnoho rjaneho pokaſowacź. Ja chzył wědźecź, ſchtó ßo to njeby kał, njeby-li ßebi jeho — Pſchedźenaka mjenujzy — wſał.

— S **Bukez.** Saůdźenu wutoru ßwjecźeſchtaj Vogtez mandźelſkaj w Mjeſchizach ßwój ſłoty kwaß. Dźěcźi a dźěcźidźěcźi běchu pſchikhwatałe, ſo bychu ßo na tutym žadnym dnju ßobu radowałe. Mnohe wopokaſma luboſcże debjachu ſłoteju mandźelſkeju dom. Wjeczor ßo krótka ßwjatocžnoſcź wotmě. Woßadny farař jimaj Boże žohnowanje wudźěli a jimaj wot krajneje zyrkwinſkeje wyſchnoſcże wěnowany cžeſtny diplom pſchepoda, mjes tym ſo Bukecžanſki poſawniſki khór něktore pobožne kěrluſche a ſpěwy ſanjeße. Bóh luby Knjes ſpožcź cžeſcźenymaj ſłotymaj mandźelſkimaj, kotrajž ßmětaj ßo hacž dotal dobreje ſtrowoſcże wjeßelicź, hiſchcże mnohe lěta jeju ſhromadneho ſeńſkeho dróhowanja!

S **Lubija.** Dźeń 13. novembra je ßo k. ſuperintendent Franke roſžohnował ſe ßwojimi duchownymi, kotrychž bě hiſchcże ras na hłownej konferenzy ſhromadźił. S krajneho konſiſtorija bě k. konſiſtorialny rada D. Dinter pſchitomny, kotryž poſtrowy zyrkwineje wyſchnoſcże wupraji, ſdobom pak też „wbožemje“ prěnjemu ſuperintendentej Lubijſkeje eforije. Do konferenzy bě we wulkej zyrkwi woßebita Boża ßłužba. Tu dźěleſche ßo k. ſuperintendent wot ßwojich ßobudźěłacźerjow w duchownſtwje ſ móznym wuſnawaŕſkim ßłowom. W konferenzy ßłyſchachmy wulzy wucźenaj wědomoſtnaj pſchednoſchkaj a druhe, doniž na kónzu k. ſuperintendent Franka ßwoje poßlednje ßłowa njewupraji. Na tute wotmołwi ſaſtupowazy ſuperintendent k. farař Lic. dr. Gehring-Sohlandſki ſ wuběrnymi ßłowami dźaka ſa eforije a jeje duchownych, dawajo jemu ßobu na pucź wutrobne ſbožopſchecźa ſa dalſche ſkutkowanje we wjetſchej eforiji ſ wobſchirniſchim a cžeſtſchim dźěłom. — Ssmjertnu njedźelu je k. ſuperintendent w pſchepjelnjenym Božim domje ßwoje wotßalne prědowanje dźeržał. Nětk je ßo hižo pſcheßydlił a dźerži dźenža, 1. adventa w Plawnje ßwoje naſtupne prědowanje. — Njejßmy jemu ani w eforiji ani w jeho woßadźe rad hicź dali. Ssmy jemu wjele dźaka dołžni. Też my Sserbja ſhubimy ſ nim pſchecźela a ßo jemu dźakujemy ſa wſcho, ſchtož je wón też ſa naß cžinił hacž ke kónzej ßwojeho ſkutkowanja w naſchej eforiji. Bóh žohnuj jeho w jeho nowym a wjetſchim dźěle.

— S **Krjebjanſkeje woßady.** Naſchu woßadu njejßu te domachpytanja, kotreż nětkle po zyłym ßwěcźe a woßebje też w Europje a tu ſaßo w Němſkej cžłowjekow domachpytaja, pſchepuſchcźiłe. Wohnjowa a wodowa nuſa je naß domachpytała. Naſch farſki dom, do kotrehož ßu telko lětdźeßatkow woßadni k ßwojemu fararjej khodźili ſ wjeßelej a ſrudźenej wutrobu, tu wjazy njeſteji. Wjecžor mějeſche hiſchcże žónſke towaŕſtwo ßwoju ſhromadźiſnu. Ssedźachmy tam hromadźe w lubym rumje, w kotrymž też ſtejeſche blido, ławzy a ſtólz, dar naſcheje woßady, darjeny ras fararjej młodymaj mandźelſkimaj, w kotrymž ßebi wobhladowachmy knihi a wobraſy — a něſchto hodźin poſdźiſcho bě to wſcho ſ wohenjom ſniczene. Kał a hdy mózemy nowu faru twaricź, pokaże ßo hakle we bliżſchim cžaßu. Rumowacź ßmy ſapočzeli. Wobhladali ßu

Konkordanza

ſ nowych ßerbſkich ſpěwaŕſkich.

Wětry njech puſcża, njech njewjedra bija . . . 334, 5
Schtó je, kiž błyſkam mohł: „Saſtańcże“ pr. . 334, 7
Ty bu na kſchiž pſchibity 337, 4
Bóh je ſ knjeſom 392, 3
W mozy, w cžeſcźi Bohu runy 342, 4
Jeſuß błyſchcźi mi ßo rjenje 343, 2
A kajku luboſcź k Bohu ma 344, 4
So wón tak mózny w duchu bě 344, 5
To wjeßełoſcź je wot Boha 347, 4
Mój Božo, Wótcże luboſny 347, 5
Wón mje ſ bójſkej radu 351, 5
Kaž Habela krej k Bohu woła 353, 3
Ja twoje błuſny wokoſcham 354, 3
Cžeſcź, khwalba, dźak a bohatſtwo 354, 4
Moŕ, mój Božo, moju ſłóſcź 355, 3
Cže, Ssyno Boži, khwalimy 356, 4
Hdyž w błudźe khodźu tudy 362, 2
Wulki běděrjo, kralo, wucžerjo 363, 5
Tuž ßłužmy temu ſ bojoſcźu 366, 5
Bóh ßam, Bóh ßam je jeno 366, 6
W błudźe pytaſch mje, ty luby 371, 5
S Babela, ſ Babela počzahnu do Salema . . 372, 4
Schtó był mój troſchtaŕ w žiwjenju? 373, 3
Tuž khwalba twojemu budź mjenu 374, 7
Boha ßym ja njepoßłuchał 376, 2
Ach, ſo budźech tajke hrěchi 376, 3
Tyßaz krócź pak dźak budź Bohu 376, 7

ßebi ſpaleńki też. W „Evang. Gemeindeblatt für das Kirchſpiel Creba O. L.“ piſche farař Theile ßam k tomu něhdże ſćěhowaze: „Ja nochzył woßadże ſamjelcžecź myßliczki, kotreż ßu mi pſchi wohnju pſchiſchłe: My dyrbimy w tutym njeſbožu — kaž we wſchěm, ſchtož na naß pſchińdże — widžecź móznu ruku Božu. Bóh chze też tu k nam rěcžecź, k zyłej woßadże a k nam, faŕſkej ßwójbje. „Schto ßu tutoho žiwjenja łubła? Horſchcź połna pěſka, ſtaroſcź wutrobow!“ tak dyrbimy my hladjo na popieł ßwojeho wobßedźeńſtwa prajicź. Bóh wucži naß hladacź na to ważne, ſchtož woſtawa, ſchtož žane płomjo njeſpóżera, na jeho wulku luboſcź, kotraž też w nuſach a wichorach naß jednocża a dźerži. Njebě to też jeho luboſcź, kotraž naß we wohenjowej nozy hiſchcże w prawym cžaßu wubudźi, kotraž nam ſmóżni, cžłowjekow ſ palazeho doma wukhowacź, kotraž woßebje naſchim dźěcžom póßła jandźela pěſtona, kotryż je ſchkitaſche? — Wěſo je ſchkoda, ſo ßo naſcha wobſchěrna a drohotna knihownja ſpali a też wſchě naſche ſtare ßwójbne dpomnjeńki a ſo ßo njemóżeſche ſ hornjeho poſchhoda niczo wukhowacź; ale my ßmy tola też ſaßo dźakowni, ſo móżachmy wſchě zyrkwine akty, woßebje też ſtare zyrkwine knihi, ważnu kroniku a wſchě woktarne ßudobja wukhowacź a ſo też ßo woheń dale njeroſcheŕi. My mamy ßo ſa wjele dźakowacź: ſa telko ſmużiteje pomozy, kotruż doſtachmy pſches jenotliwe ſtawy wohnjoweje wobory a pſches ßwěrnych ßuſßodow, ſa wulzy lube wukhowanje, kotreż w ſchulſkim domje namakachmy a ſa prěnje ſaſtaranje ſ draſtu, ſe ſchatami a ſ druhimi nuſnje trěbnymi wězami, ſa wſcho cźiche, lube dźěłbracźe. — Kaž to po wſchěm ſdaczu pſchi tajkich njeſbožach hinak móżno njeje, ſjewi ßo pódła telko pſchecźelniweje luboſcźe, też něktorych cžłowjekow hroſnoſcź a tórnoſcź w ßłowach a ſkutkach ;ale tajke něſchto pada wróczo na tutych cžłowjekow ßamych, kotſiž hinak njemóżeja; a to je tón ſcźin, porno kotremuż ßo pſchecźelniwoſcź toho wo wjele wjetſcheho dźěła woßady w cźim jaßniſchim, luboſniſchim ßwětle jewi. A ſa tutu lubu pomoz dźakujemy ßo ſ horzej wutrobu wſchěm tym, kotrychž tu nochzemy mjenowacź. — Kak poſběhowaza bě něſchto dnjow poſdźiſcho potom też pomoz ßußodow, kotraž w cźežkim dźěle pomhaſche tym, kotrymž wulka woda hrożeſche. Kak to wjeże hromadu cžłowjekow. Haj, tajke cźežke domachpytanja dyrbja naß krucźe a twjerdże wjaſacź do zyłka. My ßmy mali pſched tajkimi kataſtrofami, ale my móżemy w nich roſcź: w luboſczi a w póſnaczu Boha. — So bychmy my tola prawje hłuboko dopóſnawali naſch cžaß a khutniſcho poßłuchali na poßelſtwo pokutneho dnja a ßmjertneje njedźele, hacž na ſwonkowne ßwjedźenje, kotreż połne harowanja, a na reje; to ßo njehodźi do naſchich cźežkich wobſtejnoſczow. Myßlmy ßebi na lubeho Boha, kotryž nam w tutych dnjach kruje ſaßo ßwoje blido Božeho wotkaſanja.

— **Nowe domachpytanja** pytaja ſaßo domach naſchu ſemju, kotraž je w tutym lěcźe hižo wjele cźežkeho naſhonika. Wichory, deſchcźe, krupy, wulka woda ßu pſchiſchłe na Franzowſku, Belgiſku a wjecžornu Němſku. Też naß we Łużizy njeßu wone cźiſcźe pſchepuſchcźiłe; ßmy wſchitzy něſchto ſacžuli. Ale my mamy tola, hacžrunjež wßy pſchi rěkach cźežko cźerpja, wuſnacź, ſo ßmy hnadnje wobarnowani, hdyž cźitamy, kak ßu tam k wjecžoru njewjedra zychnowałe, tohorunja też pſchi morju a na morju. A niz jeno, ſo bu wjele łubka a ſamoženja ſnicźene, też cźłowjekojo buchu morjeni. A k połodnju w Awſtriſkej njebě wjele hinak. Woßebje je měſto Wien cźerpiło. W měſcźe Karlsruhe ſaßypnu ßo jena wěża zyrkwje naſcheje lubeje knjenje. Rospadanki ßo na zyrkej walichu, rosbichu tſěchu a nacžinichu w zyrkwi wjele ſchkody. Pſchi tym naſta tajki wrjeſkot, ſo ßebi myßłachu, ſo ſemjerżenje měſto domachpyta. — Tuto lěto ßo nochze dźěliczź prjedy hacž njeje nam hiſchcże ſnowa wot toho bohacźe ßobudźěliło, na cźimž je tak bohate było: naſtróżaze podeńdźenja. Ale je to prawje prajicź: lěto wudźěluje tajke njeſbożowne podeńdźenja? Lěto to njecźini. Schtož pak pſchińdże je dopuſchcźenje toho, kotremuż cžaß a lěta ßłuża, je dopuſchcźenje Boże — a ſ tym je dobom prajene, ſo to wſcho też hiſchcże něſchto druhe je: tu wuſkutkuja ßo ſcźěhwki wſcheho njedobreho, ſłeho, hrěſchneho, ſchtož ßu cžłowjekojo ſkucźili. A tak wołaja, nuſuja naß tajke podeńdźenja, poßłuchacź na Boże ßłowo a jo cźinicź.

Pomhaj Bóh.

naſtupi nowe zyrkwine lěto ſ wutrobnymi ſbožopſchecźemi ſa naſche woßady, ſa naſche domy a ßwójby, ſa kóždeho jenotliweho a ſtrowi a praji nutrnje: „Pomhaj Bóh!“

So by tola tutón „advent“, tutón „pſchikhód“ też był pſchikhód noweje luboſcźe a ßwěry k wěrje do Jeſom Khryſta. Potom — a jenoż potom — je też pſchikhód lěpſcheho cžaßa bliſko! Grat a pomoznik ſa to chze „Pomhaj Bóh“ rad bycź.

Sdobom proßy „Pomhaj Bóh“ nětkle w advencźe wſchěch tych, kotſiž hiſchcże jeho cźitarjo njejßu, ſo bychu pſchiſtupili k wulkej woßadże jeho cźitarjow. Wſchěch lubych cźitarjow a lube cźitarki proßy wono wo to, ſo bychu w tutej myßli ſ nim ßobu ſkutkowali.

Liſtowanje. M. Dźak ſa pſchipóßkanzy! So je wużiwany widźicźe. — H. B. a J. W.: Sa kěrluſche ßo dźakujemy. Woßebje witane ßu nam pſchezo tajke ſa woßebite dny, kaž je doſtachmy. Měli bychmy rad hiſchcże ſa „Nowe lěto“, też ſa „Sswjedźeń Sjewjenja“. Red.

M. w Ba. ſa 2. adv. — V. w H. ſa 3. adv.

Wěcžny Božo, Ducho ßwjaty	376,	8
W tych budu ja	378,	9
Njech ßo ſwjeßela Boże wójſka	380,	10
Bóh hižom dawno hladał bě	383,	2
Ssmjercź hrěſchnikow jom' bliſko dźe	383,	3
Budź', Jeſu, kiž naſch ßrědnik ßy	383,	7
Rjekń ßłowcžko ſo mi budźe rada	386,	7
Ty ßy pytał, jako běchu	387,	2
Bożo budźe pſcheměrjeny (pěſk)	388,	4
Budź khwalba Bohu na njebju	390,	4
Daj, ſo bych pſchezo mohł	392,	8
O Knjeże Bożo, wodaj mi	393,	6
O ßmilny Bożo, pſchi tebi	395,	2
Tuž ſtroſchtnje cžakam na Boha	395,	3
Njech by ßo dliło do nozy	395,	4
Haj, Bóh je ſtajnje hotowy	397,	4
Bóh je cźi hnadu polubił	397,	5
Dawno budźech dyrbjał k tebi	398,	5
Wulki Bożo, połny hnady	398,	6
Budź mi, o mój Bożo, hnadny	398,	7
Knjeże, Bożo (Wótcże, Ssyno, Ducho)	401.	
Budź nam hnadny	401.	
O ty jehnjo Boże	401.	
Bóh pytny moje pady	402,	3
Bóh Knjes je mje ſ wjeßełoſcźu	403,	5
Ja chzu doſtacź w Božim raju	403,	9
Tebi je, mój Bożo, ſjawne	405,	2
Bożo, k tebi luboſcź noſchu	405,	3
Wěcžny Bożo, Ducho ßwjaty	405,	6
Mój Bóh mi troſcht a radu dawa	406,	6

Čisło 49

Pomhaj Bóh!

Łětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spat měrny
Cerstwosc da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbske njedźelske łopjeno

W Budyšchinje 7. dezembra 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Nošacźizach. — Čischcz a nakład Ssmolerjez Inihicźischczerńje a knihatńje, sap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyschinje
Wukhadża kóždu sobotu a placźi schtwórczłětnje 108 słotych pjenjezkow

2. njedźela adventa.

Matth. 3, 1—10.

„Profeta je sašo w Jsraelu postanył“, tuta powěsć rosscherjesche so rucze psches zyły židowski kraj, jako běsche Jan kschcźenik w pusczinje pschi rězy Juda sapocźał prědowacź a sbudźi wschěm wjeselе a nowu nadźiju a khroblosć. Srudny běsche tehdomnischi cźaš. Dawno běsche židowski lud swoju politisku samostatnosć shubił a stejesche pod surowym knjejstwom pohanskich Romskich, prawda a prawdosć wjazy w kraju njejstej, ale jenoż wola potlóczerjow, lědom mózachu židźi po swojej wěrje žiwi bycź. A Bóh Knjes w njebjesach k tomu mjelczesche. Něhdy běsche wón w tajkich cźežkich cźašach pschezo k wótzam swojich profetow pósłał, kotjiž su lud troschtowali a posylnili a jemu Božu wolu pschipowědali, w cźašu egiptowskeho wotroczkowstwa Mójsaša, kiž běsche lud tak krašnje wumohł w dnjach bjesbóžneho krala Ahaba a kralowje Jsebel Eliaša a Elisu, w babylonskim jastwje Jesajaša a Jeremiaša, ale nětko njehěsche hižo psches 400 lět žadyn profeta wustupił. Wšsche Bóh swój lud sacźišnył? Ale we wutrobje luda běsche twjerda wěra žiwa, prjedy hacź messiaš pschińdźe a swoje kralestwo saloži, pschińdźe profeta, wrócźi so Eliaš ſ njebješ, so by Knjesej pucź pschihotował do wutroby wuswoleneho Božeho luda. A nětko běsche tutón profeta tu srjedźa w najcźežschim cźašu. Niz w Jerusalemje w templu, ale w pusczinje pschi rězy Jordan wón prědowasche. O, my derje srosumimy, so ludźo ſ cźrjódami k njemu khwatachu. A spodźiwnje běsche, schtož widźachu a słyschachu. Spodźiwna běsche jeho drasta. Wón njekhodźesche, kaž ludźo swojeho cźasa, ale mějesche drastu ſ wjelbludowych kosmow a kožany pas na swojich bjedrach a jědźesche skópczki a lěsny měd, kotryž jemu dźiwje pczołki nanoschachu. Spodźiwne běsche jeho prědowanje. „Cźińcźe pokutu, pschetoż njebjeske kralestwo je so pschibliżiło“, tak pschiwoła wón kóždemu pschezo sašo. Drje to njeběsche ničžo nowe. Wo njebjeskim kralestwje běchu wschitzy profetojo rěcźeli, wo kralestwje, kotrež je w njebjesach, ale kotrež Messiaš na tutu semju pschinjese, ale nowa běsche powěsć, so je tele kralestwo bliško, so je kral tuteho kralestwa hižo po pucźu. Nowe to napominanje: pschihotujcźe pucź tomu Knjesej a cźińcźe rune jeho schcźežki! Cźińcźe pokutu! Drje tež tuto napominanje snajesche kóždy žid. Kak husto běchu měschnizy w templu ludej pschiwołali: cźińcźe pokutu, wobrocźcźe so, wotwobrocźcźe so wot swojich hrěchow a pschiwobrocźcźe so k swojemu Bohu, njechodźcźe dale na pucźach bjesbóžnych, ale khodźcźe po Božich pucźach. Ale ženje njeběchu tak žiwje sacźuwali, kak musnje běsche sa zyły lud, so pokutu cźini. Kaž hižo tak husto, tak běsche lud sašo wot Boha wotpadnył a swojeho Boha sabył. Ludźo w městach wikowachu a na wšach wobdźělachu swoje pola a wschitkich wobknjeżesche to pschecźe, kak móža sebi prawje wjele pjenjes dobycź. Drje swonkowne pobožne waschnje běsche hischcźe nusne. Na sabbacźe khodźachu do schule Boże słowo słyschecź; w kóždym lěcźe pucźowasche žid junu do Jerusalema, so by w templu Bohu woprował a so modlił. Ale to běsche jenoż swonkowne waschnje, we wutrobje běchu swětnje smyšleni a pytachu jeno cźělne derjehicźe a starachu so mało wo Boha a swoju njesmjertnu duschu. Tuž pschiwoła jim Jan kschcźenik: wy njesměcźe tajzy wostacź, kajzyž scźe. Cźińcźe pokutu, wobrocźcźe so! Njebjeske kralestwo je so pschibliżiło. Bjes pokuty njemóžecźe do njeho pschińcź.

Cžińcże pokutu! tak pschiwoła dźenża Bóh pśches Jana kschcżenika naschemu ludej. Bohacże je wón nasch lud žohnował a ßwěru pytał. Skoro 1000 lět je nasch lud kschesćżijanski. Pśches lětstotki njeje w naschim ludże žane dźěćżo wotrostło, kiž njeje ßwojeho Boha a Sbóżnika sesnało, kiž njeje ßo w kschesćżijanskej wěrje roswucżiło. Ale je dźenża nasch lud wopraudźe kschesćżijanski lud? Njeje w naschim ludże dźenża wjele 1000 dźěćżi, kiž ßo wjazy w kschesćżijanskej wěrje njeroswucża. Njeje w nim wjele 1000, kiž ßo runje tak sadźerża kaž ludźo do lijeńzy, wo kotrychž nasch Sbóżnik je prajił: woni jědźachu a pijachu, ženjachu ßo a wudawachu ßo (Matth. 24, 38), ale nochzychu ßo wot Božeho Ducha wodźićž dacž. Kelko je jenož ša tutu semju žiwi, to stare dobre kschesćżanske waschnje ßo pschezo bóle shubi, haj, tyßazy hidźa Boha a Sbóżnika a hanja wschitko ßwjate. Ach, so by nasch lud wopomnił, schtož Jan kschcżenik jemu pschiwoła: Cžińcże pokutu!

Hacž budźe nasch lud to cžinicž, to njewěm, ale tebje, luby cžitarjo, proschu, cžiń ty pokutu. Hody ſ hodownym schtomom a wobradźenjom mózesch ßwjećżicž tež bjes pokuty, ale nihdy niz žohnowane hody. Tohodla njeſtwjerdź w tutym khutnym cžaßu, w adwentskim cžaßu ßwoju wutrobu a cžiń pokutu, so Bože dźěćżo, twój luby Sbóżnik tebi pschińdźe.

2. A cžińcże hódne płody pokuty. Mjes ludźimi, kotsiž k Janej kschcżenikej pschińdźechu, běsche wjele farisejskich a sadduzejskich, potajkim wjele woßebnych, hordych ludźi. Schto je jich k Janej wjedło, to njewěnny, ßnano běchu wcżipni, teho muža sesnacž, wo kotrymž zyły lud rěcżeshe; ßnano ßo bojachu, so budźe wón zyły lud ßebi dobycž a so woni ßwoju móz nad ludom shubja. Na žadyn pad njeběsche jich žadanje po njebjeskim kraleſtwje a jeho kralu k Janej cžěriło. Ale tež woni běchu swólniwi, dokelž ßo ludźo ſ hromadami wot Jana kschcżicž dachu, so wot njeho kschcżicž dacž. Ale Jan jich ſ wótrymi ßłowami wotpokasa: Wy jeschcżerjowa schlachta, schtó je wam pokasał, pschichodnemu hněwu cżeknycž. Cžińcże hódne płody pokuty. Bóh pyta tajke płody, a pola kohož je njenamaka, teho budźe jeho ßurowy ßud trjechicž.

Kajke ßu hódne płody pokuty? Spomń na pschirunanje wo shubjenym ßynu. Jako tón w ßwojim hubjenstwje ßwoju hrěschnu winu pósna, dźěsche do ßo a cžinjesche pokutu a plakasche hórke ßylsy. Ale potom poda ßo wón na pucž k ßwojemu nanej, padny pśched nim na kolenja a wusnajesche ßo: „Nano, ja ßym shrěschił w njebju a pśched tobu.“ Tuto wusnacże běsche hódny płód pokuty. Tež Jan kschcżenik žadasche ßebi wot ludźi, kotsiž ßo kschcżicž dachu, tajke wusnacże hrěchow. A jako farisejszy ßo wobarachu, wotpokasa jich. A na tym pobrachuje tež dźenża husto mjes kschesćżanani. W powschitkownym ßo wusnacž, so ßmy wschitzy hrěschnizy, k tomu je drje kóždy swólniwy. Ale hdyž duchownu někoho na jeho hrěchi pokaže, dha ßo husto stanje, so ma 1000 samokwjenjow a wurěcżow, haj, so ßo roshněwa. A tola je tajke wusnacże prěni hódny płód pokuty.

Ale na tom njeje dosch! Bóh ßebi hischcże wjazy žada: skutki; pśches nasche žiwjenje a sadźerżenje, pśches smyßlenje, ßłowo a cžinjenje dyrbimy wopokasacž, so ßmy pokutu cžinili. Hewak je pokuta próżdna. Tamni farisejszy a sadduzejszy měnjachu, dokelž mějachu Abrahama ša wótza, dokelž běchu stawy Božeho wuswoleneho luda, dokelž ßo modlachu a w templu woprowachu, tohodla dyrbjał Bóh nad nimi ßwoje spodobanje měcž. Ně, praji Jan, wy ßo mylicże, to wam niczo njepomha, wy dyrbicże žiwi bycž kaž ßo woprawdźitym potomnikam Abrahama pschißłuschа, hewak njebudźecże Božemu hněwej wucżeknycž. Tohodla cžińcże hódne płody pokuty.

To chcemy ßebi k wutrobje wsacž. Něchtóžkuli ſ kschesćżijanow měni: ja ßym kschcżeny, ja ßo modlu, ja khodźu kemschi a k spowědźi, ja ßo hrěchow hladam, tohodla dyrbi Bóh mi hnadny bycž, tohodla njemóžu shubjeny bycž. Ně, luby kschesćżijano, ty ßo mylisch. Wěsćże ßměsch ty ßo ßwojeje kschcżenizy, ßwojeho Božeho dźěćżatstwa troschtowacž. Wěsćże dyrbisch ty ßwoje kschesćżanske pschißłuschnosćże dopjelnicž a ßo modlicž a kemschi a k spowědźi khodźicž. Ale Bóh žada ßebi wjazy wot tebje. Ty dyrbisch nowy cžłowjek bycž, kiž je w prawdosći a ßwjatosći žiwy, kiž wjazy njepyta to, schtož tu na semji je, ale schtož we njebjeßach je, kiž ßo njedawa wjazy wot ßebicżiwosćże wobknjeżicž, ale wot lubosćże, nowy cžłowjek, wo kotrymž réka: to stare je saschło, hlaj, wschitko je ßo nowe cžinilo. To je hódny płód pokuty.

Nasch tekst skónczi ſ khutnym, nastróżazym wobrasom. Wótra ßekera je ke korjenjam schtoma pschikłożena. Ssylnej ruzy ju dźeržitej; ßnadź hischcże wokomik a ruzy ßekeru wusběhnjetej a ßekera ruba a pscheruba korjenje a to je ßmjercž schtoma. Schtož je ßo w poßlednich lětach w naschim ludu stako, to drje nam pokaže, so je Bóh ßekeru naschemu ludu pschikłożił. A hdyž nasch lud pokutu njecżini a ßo njewobrocži, dha budźe ßekera Boża do naschеho luda rubacž, Boži ßurowy ßud budźe nasch lud trjechicž, bohatych a khudych, starych a młodych. O mój ludo, cžiń pokutu. Ssekera je ßnadź korjenju twojeho žiwjenja pschikłożena, tebi, kschesćżano! Schtó wě ßwój kónz, wón ßnadź je blisko?! Cžiń pokutu, cžiń hódne płody pokuty. Jesuß, twój Sbóżnik, kiž jenicżzy móże tebi pomhacž a cże wukhowacž, chce hody k tebi pschińcž. O wotewr jemu wutrobu, cžiń pokutu! Hamjeń.

W ßwjatym adventskim cžaßu.

Hłóß: Jedyn ze ſ kralom! njech wschitko tu leži.

Sraduj ßo, khuda ty duchownje duscha!
Bohatstwo najwjetsche w Jesußu masch!
Pój dha nětk, pokhwataj, kcž ßo cži ßłuscha!
Khwataj, so khwalbu, cżesćž Sbóżnikej dasch!
Pomoz nam ſ njebjeß je póßłał Bóh luby,
Sswěrny nam wostał a dopjelnił ßluby.

Wěcżnje my twoji bycž chcemy a wostacž,
Sbóżniko duschow, pój, wostań pschi naß!
S twojeje hnady my móżemy dostacž
Potrjebu cżělnu a duchownu jaß.
Wschitko pśches tebje Wótz luby nam dari,
Wěrjaza duscha na Jesußa twari.

Twarmy na Knjesa, wón nasche je sboże,
Luboscž je wěcżna! o wjeßelmy ßo!
Jesuß wschěch sruduych tak troschtowacž móże
Bóle hacž ßwěrna macž samóże to.
Ssylsy wschě setrěje Knjes nam nasch ßwěrny.
Khwalbu, cżesćž dawaj jom', ludo ty wěrny!

Njebjeske ßłónzo nam ßwěcži tak jaßnje,
Cžěmny dol ßylsow nam rosßwětlicž chce.
Ssluby Bóh ßwoje je dopjelnił kraßnje
W Jesußu Sbóżnika darił nam je.
Wěrjaze žiwjenje wěcżne w nim maja,
Wumohł naß Khrystuß se ßmjertnoh' raja.

Wjeßel ßo, duscha! Hlaj, nasche nětk wschitko!
Sbóżnika wulkeho, ßwěrneho masch!
Khwalba jom' ßłuscha, cżesćž jemu daj nětko!
Khwataj, so jemu ßwoj' wutrobu dasch.

Wostańmy pschi nim a dżeržmy ßo jeho!
Sbóžni ßu wěrjazy wschitzy psches njeho.

Jesußo, narodź ßo w wutrobje mojej,
Bydl ßam we njej a rossßwětlej ju!
Wěčnje daj wostacź mi w luboscźi ßwojej!
Lubo mam tebje a cźesćicź cźe chzu.
Sslubjenja ßwjate chzył dopjelnicź ßwoje.
Bohatstwo kraßne ty wěčnje ßy moje.

Khwaleny wěčnje budź, Sbóžniko ßwěrny!
Takle naß wschitkich ty lubowak ßy!
S hnady lud wěrjazy wěčnje je sbóžny.
Cźlowjestwo shubjene wumohł ßy ty!
Scźinił ßy, Jesu, naß dźěcźi ty Boże!
Nasche ßy wěčne, najkraßnische sboże! J. W.

Advent a bjesbóžni.

Druhi advent předuje nam pschede wschěm poßlednje saßopschińdźenje Khrystußowe. Schto wscho ßo hacź do tuteho wulkeho dnja stanje, je nam sdźěła doprědka prajene w bibliji. Kschescźijenjo ßo husto doscź w liwlojcźi a lěnjoscźi komdźa, bycź dopjelnjerjo Božeho ßłowa. Nawopak bjesbóžni cźłowjekojo! Tucźi ßo tak rjez k tomu tłócźa, pomhacź dopjelnjecź Boże ßłowo a tak saßo pomhacź skrucźicź, so Bóh tón Knjes je wěrny a ßwěrny a so dźerži, schtoż ßlubi, tón Bóh a Knjes, kotrehoż tola hewak prěja a tamaja.

To je po zylej semi tak a w naschich krajach niz hinak. Rußowska pak ßo nětkole pschede wschěm prózuje, tole ßwěscźicź nam a zylenu ßwětej: Bóh je ßwěrny a dopjelnja ßlubjenja. Niz jeno tschiż a kschižowany je tam w Ruskej s pohórschkom a s nastorkom. Tež to dźěcźatko w žłobiku njemóżeja widźecź a snjescź. Tohodla ßu sarjadowali „wulku wójnu“ pscheczźiwo hodam. Na wßach a w městach chzedźa tutu wjescź a to woßebje w schulach. Hody dyrbja ßo shubicź a s nimi „Boże dźěcźo“. W nowembru ßu hižo sapoczeli wojowacź. A tuto wojowanje je saßo hakle sapoczatk wulkeho wójnskeho programa ja lěto 1930/31. A wotpohlad je: Niz jeno „Boże dźěcźo“, ně Bóh dyrbi ßo sniczicź. Zyła Ruska dyrbi bjesbóżna bycź! — „Bjesbóżny“, to tak pschipódla, po prawom w poknym smyßle tuteho ßłowa nichtó njeje, tež najbóle „saßakky bolschewika abo kommunista niz. Tola wo tym ßnadź druhi ras ßłowcźko! —

Sa pschewjedźenje tuteho wotpohlada cźinja ßo wulke pschihoty. Wójsko doroscźenych bjesbóżnych ma ßo na 9 500 000 wojowarjow powyschicź, wójsko dźěcźi na 3 500 000; bjesbóżne wustajeńzy maja ßo sarjadowacź a druhe. Woßebje maja ßo tśi nadběhi pschihotowacź a pschewjescź: pschecźiwo protestantiskim ßwjedźenjam, pscheczźiwo katolskim a pscheczźiwo židowskim; nimo toho tež hischcźe pscheczźiwo mohamedanskim a buddhistiskim ßwjedźenjam. Woßebje płacźi to hodownemu a posdźischo saßo jutrownemu ßwjedźenjej.

A schtoż to woßebite a naß ßamych nanajbóle sajimaze je: „Tuta internazionala bjesbóżnych chze ßo — jeli so tuta powěscź wěrna — do Barlina pscheßydlicź a wot Barlina nasche kraje dobycź sa bjesbóżnu kulturu. To rěka: Nětk wy! Nětk my!

Něchtóżkuli ßnadź praji: Wjele hórje wschak to njemóże wjazy bycź; pola naß je tak bjesbóżnych a bjesbóżnoscźe doscź! Ale wón ßo myli. Trjeba jeno pschirunacź powěscźe s Ruskeje. Abo cźitacź spißy a knihi, tak woßebje tež nowe knihi prof. dra. Iljina-Barlinskeho: „Welt vor dem Abgrund“.

Advent. Tón Knjes je duzy. Jeho njepscheczźeljo jewja nam jeho pschikhad. Njedyrbimy to my wschitko cźinicź, so bychmy jeho dostojnje witali?

Advent, nasch czaß a jeho cźłowjekojo.

Schtóż dźenßnischi dźeń njewidźi, njeßłyschi, njeczuje, so nasch zyły cźaß a wschitko k jednoroscźi, k sjednorjenemu żiwjenju wola, cźehnje, nusuje, wabi, tón je hischcźe mjes tymi, kotsiż se widźazymaj wocźomaj a je ßłyschazymaj wuschomaj po semi wokolo běhaju — a ani njewidźa ani njeßłyscha. A tutón pschikhad jednoreho żiwjenja a jednoreho cźaßa ßo nětko stawa. To je tež advent. Advent dźě rěka pschikhad. Advent je pschihotowaŕ, je prjedyběžeŕ. Tutón jednory cźaß, kaž chzemy skrótka rjez, je ßam advent a je tak prjedyběžeŕ druheho, kotryż pschikhadża. Sa nim, hakle sa nim, pschińdźe sbożowny cźaß. Sbożowny tohodla, dokelž budźe tón Knjes w tutym cźaßu bydlicź rad mjes cźłowjekami, kotsiż ßu jednori. Jednori budźeja woni w ßwojej wutrobje, dokelž budźa ponižni. To ßu cźi, kotsiż ßu s dźakneje radoscźu prajili: Knjeże wostań pola naß! Jednori budźa w ßwojim swonkownym, w drascźenju, w jědźi, w ježiwjeju a żiwjenju hewak. Wscho budźe složene na to, schtoż je wysche. Cźinjerjo budźa teho ßłowa: Pytajcźe najprjedy Boże kralestwo a jeho prawdoscź. A tohodla naßhonja: wschitko druhe budźe wam pschidate.

A tutón cźaß ßo pschihotuje, ale pomałku, tak po něcźim. My to lědy něłak sacźuwamy. So pak bychmy to sacźuli — a ßo pschihotowali!

Kedźbujmy: Hdyż komu, ßo młodźinje porok cźini, so ßo s drastu hordźi, so wschě fenki ßebi na schiju powěscha. Żónska młodźina bywa husto doscź takle poßudźowana. Ale — a to prajimy sa wscho, schtoż ßo tak młodźinje, muźskej a żónskej, porokuje — ale, je to woßebite wunamakanje młodźiny? Abo je wona to nawukła? Schtó pak je jej s wucźerjom był? Schtó a schto s pschikkadom? Němske pschißłowo: Wie die Alten jungen, so zwitschern auch die Jungen! ma tu kaž tež hewak husto doscź prawje. Hewak ßo khwali, hdyż je młody psche stareho. Możesch ßo dźiwacź, ßmješch ßwaricź, so tež tu druhdy młody psche stareho? Hdyż chzesch ßwaricź a ßudźicź, ßwać a ßudź tych, kotsiż młodźinje pucź pokasuja a jej smóżnjeja, po tajkich pucźach khodźicź.

Ale kedźbujmy dale. Runje w młodźinje pokasuje ßo pschewrót, jewi ßo sjednorjenje. Na wßach drje niz tak, ale w městach. Dźe wulke hibanje psches młodźinu, hibanje wschelakeho, jara wschelakeho rasa. A w nim jewi ßo pomałku drje, ale pak tola pschewrót k jednorej drascźe. A tutón pschińdźe. Tutón dyrbi tež pschińcź. Jednora drasta bjes ßeklow a franzkow, bjes naschiwkow a wuschiwkow, bjes firlefanza. Jednora, pěkna, pschistojna a dostajna drasta — wobras jednoreho, pěkneho, pschistojneho, dostojneho snutskowneho cźłowjeka a wokłyschcź jednoreho cźaßa, kiż je sapschimnył to, schtoż je cźłowjekej nusne a dobre. A k njej chze naß dowjescź, sa nju chze naß pschihotowacź tutón snutskowny cźłowjek ßam se ßwojim najnutskownischim żedźenjom a tohorunja wschelakore swonkowne. To najnutskownische żedźenje cźłowjeka dźe pak na to, schtoż je nusne, niz na njetrjebawsche. Do swonkowneho ßłuscha pschede wschěm nusa, hospodarska a powschitkowna nusa, a s njej khutnoscź a srudoba nascheho cźaßa. Mohł wschak prajicź, so je tuta hižo wulka doscź. Po wschěm sdaczu pak tola hischcźe niz. Cźłowjekojo ßo tola tak mało po njej složuja. Nusa dyrbi tuż a budźe tuż hischcźe wjetscha. Abo, — a to je jeniczki wupucź s tuteho stracha! — abo cźłowjekojo budźa wjetschi w spósnaczu ßamoho ßo a toho,

schtož je cžaß, schtož pschichod ßebi žada, teho, schtož cžaß, schtož pschichod ßebi žada, teho, schtož smutskowny cžłowjek trjeba, a teho, schtož sa swonkowneho cžłowjeka doßaha, abo schtož runje prawe a dobre sa njeho.

A kaž budże pschichod, kotryž pschikhadża, jednorje sdrasćenych cžłowjekow widźecź, tak tež cžłowjekow s jednorej jědźu, se jednorym seźiwjenjom. Schto wscho ßo tola nětko njetrjebawschi njesjě! Cžłowjek, cžłowjske cžełko tajkeho nochze, je jenož nawucženc. Chze jenož, schtož jemu tyje. A wulka hospodarska musa žada, so ßo kóždy njetrjebawscheho wostaji — tež w jědźi, — a wěso tež picźu. A tež tu je tak, so tu sapoczatki sa tajke pscheměnjenje, sa tajke polěpschenje ßu, a to tež jaßo w młodźinje pschede wschěm. Tu pomhaja tež nowe wunamakanja a swěscenja wědomosćze, kotraž je ßo tež woßebje se seźiwjeńskej zyrobu saběraka a nam wo mnoho wězach rosjaßnjenje dała.

Tak płacźi to heßło: Budźcże jednori! sa žiwjenje a seźiwjenje powschitkownje, na pschiklad sa ßwjedźenje. Sswjecźcże ßwoje ßwjedźenje jednorje, njech ßu to, kajkeż ßu! Na to ßo hižo tež dźiwa. Sa to pischu a wustupuja jednotliwi a sjednoczeństwa pschede wschěm nuzy dla — a druhich cžłowjekow dla, woßebje krajnych njepschecźelow dla. To pak njeje prěnja pschicžina. Tuta je: poßłuchacź na najsmutskownische žedźenje cžłowjeka, dusche. Tuto žada pak ßebi po jednorym, pěknym, rjanym, cžistym.

Sswjedźenje! Wulki hodowny ßwjedźeń ßo bliži. Mjes wulkimi ßwjedźenjemi ßu hody tón ßwjedźeń, kotryž pschede wschěmi cžerpi pod njedorosumjenjom cžłowjekow. Žłobik, s kotrehož woł a wosoł je, a tam to dźecźatko do pjeluschkow swite na ßymje a ßłomje, — masch hischcże bóle mózneho pohnuwanja, hody ßwjecźicź jednorje — ale pěknje, a to s dźakownej, radosćiwej wutrobu? Hospodarska musa pschede wschěm woła nětkle móznje, takle ßwjecźicź hody. Wona njenusuje pak jenož tych, kiž ßu ßami khudźi k tomu, nč tež wschěch druhich, tež tych najbohatschich. A schtóž nochze hinak hody ßwjecźicź, hacž so wjele pjenjs wudawa, tón wudaj tute pjenjesy, ale niz sa to, schtož je pschewjele a njetrjebawsche, ale sa tych, pola kotrychž je pschemało pjenjes abo žanych. S tym wobradźi ßebi ßamonu a druhim tón hodowny dar, kotryž je ßobu najlěpschi, pschede wschěm nětkle w tajkim cžaßu: wutrobnu radosćź.

Budź ponižny! Tuto pominanje snaje kóždy. Budź jednory! Tuto pominanje snaje jich mjenje. A tola je tuto ßobu do tamneho wobsamknjene. A Boże wjedźenje je, naß k poniżnosći dowjesćź, a tuž tež k jednorosći. A Boże wjedźenje naß wjedźe, njech je tež cžłowjeske njedorosumjenje Božich puczow a Božich myßlow tu wulke! Tuto lěto je nadawk mělo, nam tole prajicź a naß wołacź s nastróžazymi podawkami k poniżnosći k jednorosći. Lěto katastrofow je mjenujemy. Wjele je jich było a wjazy jich hischcże pschińdże sa naschu semju s wodu a se semjerjenjom a s druhim. So bychmy byli namakani mudri a niz tórni. So bychmy byli namakani jako poßłucharjo niz jenož, ale tež jako cžinjerjo. Tak a jenož tak ßo njesjebamy ani tu cžaßnje ani tam wěcžnje.

Bohatstwo morja.

„A ßyczże ßo torhachu“, cžitamy w Bibliji. Jězor Genezaret bě bohaty na rybach. Kajke bohatstwo rybow we morjach bydli, wujaßni ßo nam s powěscze, kotraž s Jendźelskeje pokhadża.

Město Yarmouth w Jendźelskej je ważne sa łojenje rybow, woßebje jerjow. Kak jara, spósnajesch s toho, so bě psched něschto cžaßom na jene dobo 300 rybakskich cžołmow wujěło, jerje łojacź. Wone ßo wróczichu a pschiwjesechu 11 milionow rybow domoj. Lódź, kotraž bě najwjazy nałojiła, mějesche sa 9600 hr. abo 480 puntow Sterlingow rybow.

Schtó chze to dowuliczicź stworjenja, kotreż ßu žiwe we wschěch morjach a wodach nascheje semje?

Zyrkej a stat.

Němski ßejm ma bycź sastupjerstwo wschich wobydleri Němskeje — tež w tym, schtož naboženu a wěrywusnacze nastupa, jeli so chze bycź wěrne, woprawdźite sastupjerstwo a jeli so ßmě kóždy staczan měcź pschesßwědczenje, so je po prawom sastupjeny. Ale w nabožnym a w tym, schtož wěruwusnacze nastupa, njeje to tak. Liczba sastupjerjow njesłožuje ßo po liczbje wolerjow, hdyž na wěruwusnacze dźiwasch. W nowym němskim ßejmje ßedźi jich 214 sapóßłanzow, kotsiž ßu do sapiska sapißali: „religionslos“, „konfessionslos“, dissidentisch“, „freireligiös“ abo podobnje, abo kiž ßu ßo sapowědźili, dozyła něschto wo nabožinje prajicź. To je 37,1 proz. s tych 577 wotpóßłanzow. S zyłeho wobydleństwa ßu pak jenož 3 proz. swonka kóždeho naboženeho sjednoczeństwa. Potajkim: 37 proz. w ßejmje, w kraju 3 proz.! Sastupjerjo sozialdemokratije a kommunißma mjes tutymi 214 ßu drje swjetscha bjes wěruwusnacza abo dissidentoja; ale mjes tutymi 214 ßłuscheja drje někotsi zyle wěsce kschescźijanskim zyrkwjam, hacź runje to njeßu tak sapißali, a to s mischczanskich stron a s nazionalistiskeje strony. To njech njeje sabyte. Ale njech tuta njerunosćź w nowym ßejmje tak wulka, w starym bě tola hischcże wjetscha. W nim bě ßo 60 proz. s někajkim wěruwusnaczom sapißało, 40 proz. pak tak kaž nasponnjene 37 proz. noweho ßejma. — Hladasch-li na jenotliwe strony, namakasch sczěhowaze liczby w tak mjen. „Handbuch“ sapißane: Sozialdemokratiska strona ma mjes 143 sastupjerjemi 10 evangelskich a 8 katolskich, kommunistiska strona nima ani evangelskeho ani katolskeho sastupjerja mjes 77. Mjes 107 nazional-sozialistami je 73 evangelskich, 28 katolskich, 1 dissident, 1 ßwobodnonaboženy. Němsko-nazionalnych je jich 41 a to 36 evangelskich a 5 katolskich; němska ludowa strona ma mjes 30, 28 evangelskich a 1 katolskeho, hospodarska strona mjes 23 14 evangelskich a 6 katolskich, statna strona s ludowej nazionalnej stronu mjes 20 15 evangelskich, 3 katolskich a 1 bjes naboženy. Zentrum, Bayerska ludowa strona a němska burska strona ma jenož katolskich sastupjerjow, kschescźijansko-sozialna ludowa ßłužba, Němsko-Hannoverscy a ludowi konserwatiwni jenož evangelskich.

Wschelake s bliska a daloka.

— **S pruskich wosadow.** We wjesy Pěchcž — Pechern — ßu dodźerżanu zmakwiczku wobnowili a poßwjecźili. Wo tym móżemy drje w dalschim cžißle rosprawjecź.

W **Schwedskej** bu lutherski biskop Stadener sa ministra kulta pomjenowany. To je po 75 létach saßo prěni krócź, so bu do schwedskeho ministerija duchowny, kiž je w ßłužbje krajneje zyrkwje, powołany.

— **St. Ingbert.** Wubjerk sa podkopki St. Ingbert je namjet kschescźijanskich sastupjerjow pschijał, so ßo modlerska nutrnosćź dźerži, prjedy hacź hórnizy s dźełom sapoczinu. Tuta nutrnosćź bě tam hacź do léta 1920 była; w tutym lécze bu wotstronjena. Po 10létnej pschestawzy ßu jej nětko saßo w lécze 1930, w lécze katastrofow, jeje stare prawo dali.

Listowanje: V. w H. sa 3. adv., R. w R. sa hodownicźku (4. advent).

Cziſło 50

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spał měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosc je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbſke njedźelſke lopjeno

W Budyſchinje 14. dezembra 1930 Bautzen

Samolwity redaktor farař Wyrgacz w Roßaczizach. — Cziſchcz a nakład Ssmolerjez knihicźiſchczerńje a knihańje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje
Wukhadża kóždu ſobotu a płaczi ſchtwórczlětnje 108 ſlotych pjenjezkow

3. njedźela adventa.

Luk. 3, 15—17.

Jako ßo tón lud nadźijeſche a wſchitzy we ßwojich wutrobach ßebi myßlachu wot Jana, hacź wón ßnadź Khryſtuß njeje; wotmołwi Jan a dźeſche k wſchitkim: Ja wſchak kſchcźu waß ſ wodu; wón pak ßylniſchi ſa mnu dźe, kotrehoż njejßym hódny, ſo bych ja te rjemjenje jeho cźrijow roswjaſał. Tón ßamy budźe waß ſe ßwjatym Duchom a ſ wohenjom kſchcźicź; w kotrehoż ruzy je tón wějeŕſki kopacź, a wón budźe ßwoje huno wucźiſcźicź a budźe pſcheńzu do ßwojeje bróžnje ſhromadźicź, a te pluwy ſ wěcźnym wohenjom ſpalicź.

Poßledni wulki proſeta ſtareho ßluba, kiž ma naſtup noweho cźaßa ßwojemu ludej ſjewicź, wulki adventſki prědař Jan tón kſchcźenik tu k nam rěcźi. Schtoż je proſeta Malachias (3, 1) wěſchcźił: „Hlaj, ja póſcźelu ßwojeho jandźela, kiž prjedy mje pucź pſchihotowacź dyrbi“, to je po Jeſußowym ßłowje wo Janje prajene. Tu widźimy, kak je Jan ßwój nadawk dopjelnił.

Lud běſche toho měnjenja, ſo je Jan ßnadź Khryſtuß. Kak bě na to pſchiſchoł? Nuſa tamneho cźaßa bě pſches měru wulka. S wójnami bjes pſchestacźa a ſ njeměrom a ſe ſwadami politiſkich ſtronow běſche lud wokhudnył. Nětko cźeźke brěmjo zuſeho knjeźſtwa na Židach leżeſche. Rom bě ßwoju cźeźku ruku na ßwjaty kraj położił; żeleſna krocźel romſkich wojakow ßo na haßach ßwjateho měſta wothłoßowaſche, dawki běchu pſches měru wulke. Jeruſalem bě „wobßadźena krajina“, wobydlerjo ßurowoſcźi wojakow wuſtajeni; haj, we ßwjatym měſcźe ſ Božim templom też ßylny njepſchecźelſki hród ſtejeſche. Njeběſche to hižo hańba a hanjenje? S horzym żedźenjom zyły lud na pomoz, na wumożenje ſ tutoho hubjeńſtwa wocźakowaſche a to pſches ßwojeho meßiaßa. Hdyž budźe tón ßwoje kraleſtwo poſtajicź, budźe ßo Iſrael ſa Boži lud pſchede wſchěm ßwětom ſjewicź, kotremuż ma wſcho podane bycź. Potom ſměje wſcha nuſa ßwój kónz. Też Jan tón kſchcźenik běſche ßyn ßwojeho luda, kiž ßo toho nadźijeſche. Jako w jaſtwje ßedźeſche a Jeſuß pſchezo hiſchcźe na to njemyßleſche, ßwoje kraleſtwo poſtajicź, bu njewěſty, hacź je Jeſuß woprawdźe Khryſtuß, a daſche ßo praſchecź: „Ssy ty tón, kotryż pſchińcź ma, abo dyrbimy na druheho cźakacź?“ (Mat. 11, 3.) Tak zyły Iſraelſki lud na meßiaßowe pſchińdźenje cźakaſche.

Swonkownej nuſy ßo ſnutskowna runaſche. Na ßwjatym měſcźe drje kad ſ woporneho wołtarja k njebju ſtupaſche, na ßabacźe a na wulkich ßwjedźenjach drje ßo pſalmy k Božej cźeſcźi ſpěwachu, ale ſtara bohabojoſcź a ßwěrnoſcź běſchtej ßo ſhubiłoj, ſo proſeta ſkorži: „Tón lud ßo ke mni pſchibliżuje ſe ßwojim ertom a cźeſcźi mje ſe ßwojimaj hubomaj, ale jich wutroba je daloko wote mnje.“ (Jeſ. 29, 13.) Myßle běchu na ſemſke wěży, wobßedźeńſtwo, kubła a wużiwanje cźělnych lóſchtow a żadoſcźow ſłożene; na Boha a jeho ſakoń běchu dźeń a bóle ſabyli. Najlěpſchi a pobożni mużojo w ludu ßo nadźijachu, ſo wocźakowany meßiaß Iſrael ſaßo k Bohu wrócźo dowjedźe. Tak też Jan tón kſchcźenik, kiž wě, ſo budźe Khryſtuß też ſ wujednarjom ßwojeho luda ſ Bohom, ſ wodźerjom k Bohu, niz jenoż ſ kralom, ale też ſ wyſchſchim měſchnikom ßwojeho Bohu ßwjecźeneho luda. Sswojich wucźobnikow na Jeſuża ſ tym pokaſa: „Hlej ,to je Boże jehnjo, kiž

ßwěta hrěchi njeße.“ Tuž ßwój nadawk ſnajeſche. Tutomu Khryſtußej chże pucź k ßwojemu ludej pſchihotowacź. To je jeho jeniczke wotpohladanje a prózowanje. Seińſke wězy jeho njejimaja. Schtoż drje druhim ſtaroſcże naczini, kaž jědź a picże a draſta a tohorunja, to jemu żaneje ſtaroſcże njenaczini. Schtoż runje puſczina poſkicża, to je jemu doſcź, ſ tym je ſpokojom. Jeho jeniczka ſtaroſcź je ta wo ſbožo duſchow, wo wumoženje luda. Tohodla je to prěnje, ſchtoż ßebi żadaſche, ſo bychu ßo hrěcha woſtajili a ßo we ßwojej wutrobje k Bohu pſchiwobrocźili: Cźińcże pokutu!

Jako bě nětko tam w puſczinje pſchi Jordanje tutón profeta ſ powěſczu poſtanył: „Boże kraleſtwo je ßo pſchibliżiło“, dha dźěſche mózne hibanje, wulke roshorjenje pſches zyły lud. S cźrjódami ludźo k njemu khwatachu. „Tehdy dźěſche won k njemu město Jeruſalem a zyła židowſka ſemja a wſchitkón wokolny kraj pſchi Jordanje.“ A wſchitzy we ßwojich wutrobach ßebi myßlachu wot Jana, hacź wón ßnadź Khryſtuß njeje. Kajki hłuboki ſacźiſchcź je tola tón muž cźinił! Pſchi tym njeběſche żadyn jeniczki dźiw cźinił, njebě ſa nimi ſchoł; ale ſchtóż chzyſche jeho ßłyſchecź, mějeſche k njemu pſchińcź! Pſchi wſchěm wuſpěchu pak pokorny woſtawa; ſnaje mjeſy, kotreż ßu jemu ſtajene; wón ma jenoż ſe ßłużobnikom ßylniſcheho bycź, kiž ſa nim pſchińdźe, pornjo kotremuž je tajki niſki, ſo je jenoż hódny, jemu najniżiſchu wotrocźkowu ßłużbu wopokaſacź, kaž na pſchikład rjemjenje jeho cźrijow roswjaſacź. Jemu ma pucź pſchihotowacź. „Ja waß kſchcźu ſ wodu.“ Tuto ſ wodu kſchcźenje je widźomne ſnamjo ſa wucźiſcźenje. Hdźež ma Khryſtuß ſacźahnycź, tam njeje ſa hrěchi żaneho městna. Tohodla je Jan ßebi żadał, ſo bychu ßo hrěchow woſtajili: Cźińcże pokutu! A cźi, kotſiž ßo wot Jana kſchcźicź dachu, wuſnachu ſ tym ßwoje hrěchi. Tuta kſchcźeniza běſche ſnamjo jich pokuty. Tucźi wukſchcźeni běchu hotowi, toho Sbóżnika witacź. Tak je Jan jich na toho Knjeſa pſchihotował. Wjetſcheje mozy njeměješche. Wón njebě Khryſtuß, tón Sbóżnik jich duſchow. Wón móżeſche hrěchi wotkrycź, ale niz pſchikrycź. Tutu móz měješche ßylniſchi, kiž ſa nim dźěſche: Khryſtuß. Wo nim praji Jan: „Tón ßamy budźe waß ſe ßwjatym Duchom a ſ wohenjom kſchcźicź.“ Wot njeho nowe njebjeſke żiwjenje wukhadźa. Wón móże a budźe jich ſ horliwej mozu ßwjateho Ducha a ſe ßwjatym wohenjom napjelnicź a tak jich rosßwětlicź, ſo bychu hnadu a luboſcź toho póſnali, kiž jim hrěchi wodawa, jich wot cźerta a ßmjercże wumoże a jim wěcźnu ſbóżnoſcź dawa, a ſo bychu jako Bože dźěcźi we wjeßełej poßłuſchnoſcźi k Bożim kaſnjam pſchecźiwo hrěchej a wſchěm ſłym żadoſcźam wojowali, ſo bychu pſcheßadźeni do Khryſtußoweho kraleſtwa na wſchěm żohnowanju ſa cźaß a wěcźnoſcź dźěł měli, kotreż jim Jeſuß jeniczży pſchinjeße. S toho, hacź maja Jeſuża ſa Sbóżnika abo niz, wſcho ſa jich wěcźne ſbožo wotwißuje, pſchetoż „w jeho ruzy je tón wějerny łopacź a wón budźe ßwoje huno wucźiſcźicź a budźe pſcheńcźu do ßwojeje bróżnje ſhoramdźicź a te pluwy ſ wěcźnym wohenjom ſpalicź.“

Tež my mamy ſrudny cźaß, we wſchelakim naſtupanju podobny na tamny w Iſraelſkim ludu. Shubjena wójna je nam něhduſche ſamożniſtwo a prjedawſche derjeměcże wſała a njeſnjeßny dołh napokłożiła, ſo ſtrowe hoſpodarſtwo naſcheho zyłeho luda kónz wosmje. K tomu je roskora, hněw a roshorjenoſcź mjes politiſkimi ſtronami tajka wótra, ſo cźi ßo hidźa, haj ſabija, kiž ßu tola ſtawy a bratſja ßamßneho, nětk tak njeſbożowneho luda. Najhórſche pak je tež to pola naß, ſo je jich wjele Boha wopuſchcźiło a do wěcźneho żiwjenja wjazy njewěri, haj, Boha, wěru a wěrjazych ſjawnje hanja. A tola pſchi tym woſtanje: „Prawdoſcź powyſchi lud, ale hrěch je ludźi ſkażenje“ (Pſchißł. Sal. 14, 34.) S wotkel nam pomoz pſchińdźe? Żadyn cźłowjek njemóże tu pomhacź. Sswjaty advent pak chże nam w tutej nuſy Janowu ßłużbu wopokaſacź a naß napomina: Cźińcże pokutu, ſo by mohł Jeſuß pola naß ſacźahnycź, naß ſe ßwojim ßwjatym Duchom napjelnicź, ſo bychmy ßami jeho byli, Boži lud, ſnutſka ſaßo wuſtrowjeni, ſo byſchtej prawda a prawdoſcź ſaßo ßwoje měſtno mjes nami mělej.

Potom ſ nami ſaßo doprědka a horje póńdźe, potom ßo tež njetrjebamy poßlednjeho ßuda bojecź. Kaž najprjedy pſcheńza a pluwy hromadźe leża, tak wěrjazy a njewěrjazy na ſemi hromadźe bydla. Hdyž pak budźe Khryſtuß jako ßudnik na żiwych a morwych jónu ßwoje huno wucźiſcźicź, dha wěrjazy, jeho wumoženi, do jeho ſbóżneho kraleſtwa póńdu, njewěrjazy pak, kiž njeßu płody wěry pſchinjeßli a ßo pluwam runaju, ßo ſacźißnycź.

Bóh żohnuj nam ßwjaty adventſki cźaß a rosßwětluj naß ſe ßwětłom ßwjateho Ducha, ſo bychmy póſnali, kak ſ nami ſteji, hdźe mamy ßwoje ſbožo pytacź, ſo bychmy ſnowa Jeſuża ſa ßwojeho Sbóżnika do ßwojich wutrobow a domow pſchijeli, pſches jeho hnadu Boże dźěcźi a ſkóncźnje herbojo wěcźneho żiwjenja byli! Hamjeń.

Hodowniczka.

„Hdźeha póńdźemy hodowniczku?“ woprascha ßo Marja.

„Hodowniczku?! Chzeſch ty hodowniczku na reje hicź?“ ſnapſchecźiwi Hana.

„Je dha to ſchto dale? Wſchako wſchitzy khodźa!“

„Wſchitzy? To drje tola rěka, hubu pſchejara wocźinjecź. Schtóha khodźi prěni dźeń rócźnych cźaßow tu pola naß na reje? — Wěſo, prawje wſchak maſch. Tež tajke holzy, wo kotrychž ßebi njebych myßlił!“

„Ty měniſch ßußodźiz Hanku, niz wěrno, Hana? A Delnich Marju?“

„Nó haj. A druhe holzy tež hiſchcże, pſchi kotrychž ßo dźiwaſch, ſo ſtarſchej dowolataj, runje na prěnim dnju rócźnych cźaßow na reje hicź“, wotmołwi Hana Marji. „Wo hólzach mjelcźmoj radſcho!“

„Haj, ale cźehodla niz hodowniczku abo hewak prěni dźeń, Hana?“

„Wěſch dha ty, ſo bě prěni dźeń hacź dotal ßamo ſa kwaßy ſawrjeny? Pola nana a macźerje ſtej njeſnjeßliwej wězy: hodowniczka a reje, hodowny ſchtom a pod nim nutrna wjeßela ßwójba a hodowny ſchtom a pod nim ßo wjercźate a ſkakotate żiwe cźłowjeſke dźěcźi, cźicha hródźicźka ſe złobikom a harowata, juſkata, teptata rejwanſka łubja!“

„Haj ale . . . !“

„Njepraj hakle ale! Praj ßebi ßama, hacź ma to, prěni prěni dźeń hodow rejwacź, hiſchcże něſchto hodowneho na ßebi a něſchto ſchcheſcźijanſke? Je ßo revoluziji poradźiło, tež pola naß na naſchich ßerbſkich wßach powrócźicź wſcho ſchcheſcźijanſke jacźucże. Ja dam macźeri cźiſcże prawo. Wona praji: Ta holza abo tón hólz, kotſiž Jeſußowy narod ſ rejemi ßwjecża abo kotſiž ßo ſtanjenemu Knjeſej ſ rejwanjom dźakuja ſa pſchewinjenje ßmjercże, cźi ßu Sbóżnika pſcheradźili!“

„Ale Hana! Kak móże waſcha macź tole prajicź!“

„Marja! Praj: Je to na wſchěm poßledku hinak? Nan praji: To je runje tak wrótne a njepſchiſtojne, kaž na dnju, na kotrymž naſchich padnjenych wopominamy, rejwacź!“

„To wſchak ja tež praju, Hana!“

„Nó, tuž hlaj, to podpißaſch tola zyle nanowe — a tež macźerne ßłowa!“

„Kak dha to měnisch, Hana?“

„Na dnju padnjenych spominamy drje na lubych padnjenych — ale pak tola jenoż na cžlowjekow a wopominamy jich wulke skutki zwěry a luboscže, — ale pak tola jenoż cžlowjeskeje zwěry a luboscže. Hody pak a jutry a też zwjatki je to Bóh zam a zu to Boże wulke skutki wěcžneje zwěry a luboscže!“

„Hana!“ (Pokracžowanje.)

Swony.

Njedawno pišachmy wo wožebitym swonje. Dženża tu snowa něschto se stawisnow swonow.

Do wójny wišasche najwjetschi swón zykeje semje we Moskwje w Kremlu. Tutón běchu w lěcže 1633 w cžažu wulkeho hloda sleli. Jako zo 1813 město palesche, padže swón dele. Wón njebu wjazy na wěžu powěznjeny ,ale steji psched zyrkwju na podmurjowanzy.

Dženża ma japanske město Osaka tu khwalbu, wobzedžecž najwjetschi swón zykeje semje. Swón je hakle někotre léta stary. Je jubilejny swón. Dopomina na buddhistiskeho reformatora s mjenom Schtoku. Tutón bě psched 1300 létami žiwy a skutkowasche sa rosschěrejenje buddhisma. Swón je 8 metrow wysoki a waži 240 000 kilogramow.

Też Peking ma wožebje wulki swón. W tutym khinskim měscže khowaja hobrski swón s léta 1403. Wón bu tehdy po pschikasni tehdomnischeho khinskeho khežora laty.

Bórsy drje nětko cžitamy rosprawu wo nowych wulkich Bukecžanskich swonach. To sajimuje pschirunowacž. Tak možesch zebi tamne hobyry hakle prawje pschedstajecž.

Zyrkej a stat.

W Pruskej bu 19148 zlepych naliczenych. Hladajo na liczbu wobydleri, je mjes 100 000 wobydleri pschezo 50 zlepych. Wjetscha połojza s nich je mužskeho rodu, mjenujzy 11 062. To je 58 prozentow. Na žónske rosdžěla zo 42 prozentow; to je 8086. Hdy po tutym dale liczisch, namakasch, so zu mjes 100 000 mužskimi 60 zlepych, mjes 100 000 žónskimi 41. S tych 11 062 mužskich zlepych je 1 382 — abo 12,5 prozenta — wójnskich zlepych.

Pólska njewojuje jenoż pschecžiwo němskej mjenschinje, ale też pschecžiwo evangelskej zyrkwi. Sa to je nam dopokas, schtoż pólske nowiny wukhwalujo pischu: Němska evangelska zyrkej w Althütte pola Cžarnikawy bu evangelskej wožadže wsata a pólsko-katolskej wožadže pschiswojena. Wožada Althütte chze 1931 zwjercžicž jubilej zwojeho 300létneho wobstacža. Tutón namózny podawk je mjes Evangelskimi wulki njeměr sbudžił; na to zo cžim mjenje dziwasch, hdyž schonisch, so je wtamnej wožadže wjele mjenje pólsko-katolskich wobydlerjow hacž evangelskich. Tohorunja bu „Janowemu rjadej“ khorownja we Vandsburgu wsata a statnemu wokrjeżej pschepodata. To zo sta na reformaziskim zwjedženju (!!!). Sastupjeŕ sapokasa pschi tym 5 pólsko-katolskich mnischkow. Tute maja tam zlužbu wothladowarkow sastawacž. Evangelske diakonisy buchu nusowane, dom tak rucže hacž mózno wopuschcžicž. Hižo 3. novembra bu jim wosjewjene, so njemóžeja w domje žane hospodowanje wjazy dostacž. A to wschitko, hacž runjež bě zo wožebje wucžiniło, so sarjadowanje doma a wothladanje khorych na pschezo evangelske diakonisy sakhowaja. — Hacž je tole wscho jenoż wola a cžinjenje stata abo hacž zu tu też mozy katolskeje zyrkwje zobu w dźěle?

Wschelake s bliska a daloka.

S **Barta.** 2. njedžela adventa běsche w zyrkwi w Barcze zyrkwinska visitazija, pschi kotrejž zo zyka wožada wobdžěli. Rano we 8 hodž. pschewodžichu zyrkwinszy prjódstejicžerjo knjesa superintendentu Fröhlicha, knjesa wyschscheho wokrjeżneho zyrkwinskeho radžicžela Thomaża a wyschscheho fararja Sarjeńka do Božeho domu. Tu poskicži zo jara lubosny hnujazy napohlad. Runje běsche Boże zlónczko sesskhadžako, ale dodokelž mróczele jo pschikrywachu, bě hischcže cžmowe, tohodla běsche zyrkej elektriszy wobzwětlena. Na dupje zwěcžesche zo adventski wěnz, horjekach adventska hwězda. Woltaŕ běsche rjenje wupyscheny. Na nim leżesche krazna młódra plachta, kotruž je młodžina psched 4 létami k sapokasanju knjesa fararja Mrósaka dariła, k njej nowy běły rub, kotryž je towarstwo žonow k dopomnjenju na visitaziju dariło, we kotrejž zu nětotsi zobustawy wustojnje dźěłali a 3 mjeńsche ruby, kotrež maja zo pschi spowědži trjebacž. Najrjeńscha pycha pak běsche wulka zerbska wožada, kotraž běsche zo sesch̄la. Prědowanje měješe wožadny jara wo prjódkpisanym telscže Mat. 9, 1—10. Po tym stupi zerbski visitator, knj. wyschschi faraŕ Sarjeńk, na woltaŕ a rěcžeše mózne a khutnje wožadže po zlowje sjewjenje Jana 22, 20: „Hlaj, ja pschińdu bórsy.“ Na to postrowi knjes superintendenta s němskej rěcžu Serbow. Serbska prědarska konferenza běsche pschecžiwo temu była, ale naschim Serbam je zo to jara lubiło, pósnachu wschak s jeho zlowow, kajku cžopku wutrobu ma

Konkordanza

s nowych zerbskich spěwarskich.

Ty, Božo, dyrbisch mój dźěl wostacž	406, 9
Mój Božo, k nohomaj cži padam	406, 11
Bóh njeda nam zo wěcžnje shubicž	407, 3
Mi chze-li Bóh wscho druhe rubicž	407, 6
Hacžrunje wjele brachow widžu	407, 7
O khwalena budž skała	408, 4
Božu, hnady njehódni	409, 2
Džak cži budž sa twoju hnadu	411, 5
Schtoż Bóh Knjes w kasnjach pschikasa	412, 2
Naš błudne myzle sjebachu	412, 3
Tón psched Bohom zam prawy je	412, 8
Hrěch bywa s kasnjow pósnaty	412, 9
Hacž by zo runje dało cži	412, 12
Budž khwalba zwjatej Trojizy	412, 13
A hdy by też mój stary dołh	413, 4
Budž, Jesom Khrysche, khwaleny	413, 8
Pod hněwom Božim leżach khudy	414, 2
To, Božo, wusnacž mam psched tobu	414, 3
Kiž bohaty zy na zmilenju	414, 5
Nam daj, to s wyzoka bróń mamy	415, 6
Kak błyschcži zo zněh	417, 8
Budž khwaleny ty	417, 14
Ja skeho ducha wotrocžk běch	418, 2
Tuž Bohu žel wot wěcžnosce	418, 4
Bóh Ssyn bě Wótzu posłuschny	418, 6
Tuž, Božo hnadny, zwěrny	419, 7
Hdyž tak je Bóh nam Ssyna dał	420, 4

wón ſa Serbow. Do ßwjedźeńſkeho cźaha k němſkej Bożej ßłużbje dop. w 10 hodź. ſaſtupi też kollator zyrkwje, knjes prinz ſe Lippe nad Bartom. Po němſkim prědowanju měješe knjes ſuperintendenta viſitaziſku rěcź po ſjewj. Jana 3, 20 a ſapſchimny mnohe wutroby. Na ßerbſkej a němſkej Bożej ßłużbje ſpěwaſche zyrkwinſki khór pod wodźenjom knjeſa kantora Běmara „Wotewrćźe durje ſchěroko“ wot E. Babiſch a poſawniſtojo, kotſiž ßu też khěrluſch pſchewodźeli, piſkachu ſchtuczku wot Maſbery. Po němſkej Bożej ßłużbje wohlada-ſche ßej knjes ſuperintendent zyrkej a pohrjebniſchćźo a faru. Pop. ½3 hodź. běſche Boża ßłużba ſa dźěćźi a ſa młodźinu. Běſche jara derje wopytana. Tu rěcźeſchtaj też viſitatoraj dźěćźom a młodźinje a ſroſumiſchtaj, do wutrobow rěcźecź. Pop ½4 hodź. po tym, ſo běſche knjes ſuperintendent ßo ſ wu-cźerjom wożady rosrěcźował, běſche wożadźina ſhromadźiſna; też pſchi njej běſche Boži dom połny. Knjes ſuperintendenta rěcźeſche wo bědźenju evangelſkeje zyrkwje w nětcźiſchim cźaßu a powědaſche wo wulkich nuſach, ale wědźeſche też wutroby napjelnicź ſ khrobłoſcźu a nowej nadźiju. Wożadny faraŕ roſprawjeſche wo wobſtejnoſcźach we wożadźe. Wón měješe wjele khwalicź, na pſchikład, ſo wożadni ßwěru kemſchi a ke ſpowědźi khodźa, ſo je woporliwoſcź wulka — dobrowólnych darow ſa zyrkej je — dwójcy tak wjele kaž ſakońſke dawanje — ale dyrbjeſche też ſkorźicź na wſchelake brachi, wożebje ſo Serbſtwo tak żałoſtnje woteběra a napomina k ßwěrnoſcźi k zyrkwi a k Serbowſtwu. Na to rosrěcźowaſche ßo knjes ſu-perintendenta ſ zyrkwinſkimi pſchedſtejicźerjemi a wobhlada ßebi archiv a zyrkwinſke knihi, tak ſo běſche viſitazija hakle wjecźor po 8 hodźinach ke kónzej. Dźeń viſitazije běſche ſoh-nowany dźeń. Bóh daj, ſo ßymjo, kotreź bě na njej wußyte, ſkhadźa a płody njeße. Bóh ſohnuj lubu Barthſku wożadu!

Schtóž Bohu wſchón ßo dowěri 420, 7
Prawy ſcźinjeny ja budu 422, 4
Bóh wſchak nima waſchnje lawa 423, 3
Bóh, tak wěrnje kaž je żiwy 423, 4
Bóh niz jeno ßwoje dźěćźi 423, 6
Jandźeljo też, Boże wójſka 423, 8
Hdy by tyßaz ßwětow było 423, 11
Cźeſcź je kad, ßo bórſy ſhubi 425, 3
Chześch ty w błócźe leżo woſtacź 425, 8
O kraßne a wěcźne, o dary wy ſ Boha 426, 4
Mje Boži Duch tu wodźi 428, 6
Hdyž bojoſcź ſechze na mnje 428, 7
Sswět budźe roſkamany 428, 10
Ty pſcheceźelo, daſch dary Bożej' hnady 431, 2
Bjes cźucźa chżu ſa nim ßlědźicź 432, 7
Ale wy, wy bjesbóżni 433, 8
Haj, ſnutskach ßu kſcheſcźenjo ſ bójſkeho w. . . . 434, 4
Wy, kiž ſcźe prjedy Boże dźěćźi 436, 2
Schtóž ßwojoh' bratra hani 437, 5
Tuž ſpominacź na Boha 438, 6
Bóh Knjes cźěło ſ duſchu mori 439, 7
Kak budu w wulkim wjeßelu 440, 4
Ponižny ty ſtajnje budź 442, 6
Bożu cźeſcź měj we myßlach 442, 10
Sprawni, kaž ßu hołbje, budźcźe, ... 443, 3
Strażuj, bjeŕ ßo na kedźbu 444, 5
Hdyž Bóh budźe proſcheny 444, 8
Ja Boże dźěćźi lubuju 445, 2
Njej' Bóh też tebje lubował 445, 5
Ty dyrbiſch w bratrſkej luboſcźi 445, 7

S. **Bukez.** Sańdźenu póndźelu rano běchu ßo naſche nowe ſwony do Pomorz dowjeſłe, a wutoru ßmy je ßwjedźeńſcy wi-tali a poßwjecźili. Dny dołho běſche ßo wożadna młodźina do dźěła dała, bě rjane ſelene pletwa nawiła a cźeſtne wro-ta ſtajiła kaž też Boži dom wulkotnje wupyſchiła. Wutoru pſchipołdnju w 1 hodź. hibaſche ßo jara dołhi ßwjedźeńſki cźah, na kotrymž ßo ſchulſke dźěćźi Bukecźanſkeje a Rachlow-ſkeje ſchule, wot kk. wucźerjow nawjedowane, wojeŕſke towaŕ-ſtwo, towaŕſtwo tſělzow, ßerbſke narodne ſpěwne towaŕſtwo Radoſcź a Ssokoł ſ khorhojemi, wożadna młodźina w jara khwalobnje bohatej liczbje ſ mnohimi khorhojemi, poſawno-wy a zyrkwinſki khor, gmejnſcy a zyrkwinſcy ſaſtupjerjo wob-dźělichu, ſ farſkeho dwora do Pomorz na dwórniſchćźo, hdźež woſy ſe ſwonami, kraßnje wudebjene, tohorunja konje, do woſow ſapſchehnjene, cźakachu. Hdyž běchu ßo do Bukez do-wjeſłe, ßo nowe ſwony pſched Božim domom ſe ſpěwom, hudźbu, narěcźu wożadneho fararja a modlitwu ßwjedźeńſcy poßwjecźichu. Njeßměrne ßyły luda ßo pſchi tym wobdźělichu. Sswjatocźnoſcź wonkach dyrbjeſche ſymſkeho cźaßa dla, runjeż běſche dotal wubjernje rjany, krótko bycź. Po poßwjecźenju ßo we wutepjenym Božim domje ßwjedźeńſke kemſchenje wot-mě. Telko ludźe drje njeje naſch wulki Boži dom huſto wi-dźał. Mnoſy dyrbjachu w khódach ſtejecź. Kěrluſche, ſ poſaw-nami pſchewodźane, klinczachu, poſawny ßame hudźachu, wo-żadny faraŕ měješe ßwjedźeńſke prědowanje a roſłożowaſche wożadźe napißma ſwonow, ßerbſke a němſke. Zyrkwinſki khór ſanjeße móznje: Sswjaty je Knjes. S wuſpěwanjom kěrluſcha, kiž ßo na poßwjecźenje ſwonow pocźahuje, ßo ßwja-tocźnoſcź ſkónczi. W pſchichodnych dnjach ßo najprjedy do-talne ſwony ſ wěże woſmu a potom ßo nowe horje ſcźahaju, wobcźežne a doſcź ſtraſchne dźěła, kotrymž chżył ßo Wſcheho-mózny dacź bjeſe wſcheho ſchkodowanja derje radźicź. Nowe ſwony paŕ njech mnohe cźaßy naſchej lubej wożadźe ſe żohno-wanjom ßłuża. S wulkimi woporami a wulkej luboſcźu je ßebi wona je wobſtarała, ſ radoſcźu je witała. Njech ßo wſchitke wocźakowanja rjenje dopjelnja, njech nětcźiſchi narod a też wſchitke pſchichodne na jich mjedźany hłoß nutrnje poßłuchaja, ſo by ßo też dale Boże kraleſtwo mjes nami twarił-o temu k cźeſcźi, kiž je a woſtanje Knjes a Bóh, a wożadźe k żohnowanju. Napißma ſwonow ßu tele: Wulki ſwón: Knje-ſa ßłowo woſtanje do wěcźnoſcźe (němſcy: O Land, Land, Land, höre des Herrn Wort); ßrjedźny ſwón: K njebjeßam cźěŕ naſcha dźe (němſcy: Aus der Erde Laſt und Leid ruf ich euch zur Seligkeit); mały ſwón: Sbóżni ßu, kotſiž ßu k jeh-njecźowej wjecźeri powołani (němſcy: Kommt, denn es iſt alles bereit.) Jako wożebite ſnamjo maja ſwony wotewrje-nu bibliju, kſchiž a kelich. Late ßu nowe ſwony wot miſchtra Störmera we Erfurcźe.

Liſtowanje: R. w R. ſa hody (4. advent). B. w B. ſa Nowe lěto (28. 12.).

Kupcźe ßebi hnydom

Pſchedźenak

Protyka ſa ßerbſki lud, kiž płacźi jenoż 60 pj. a je na pſchedań

w Ssmolerjez knihaŕni a knihicźiſchcźerni
w Budyſchinje a pola wſchěch dowěrnikow.

Cźišło 51

Pomhaj Bóh!

Lětnik 40

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócn
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spat měrny
Cerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš,
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřeŵ će. F.

Serbſke njedźelſke lopjeno

W Budyſchinje **25. dezembra 1930** **Bautzen**

Samolwity redaktor farar Wyrgacz w Noßacźizach. — Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje a knihaŕnje, ſap. dr. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje
Wukhadźa kóždu ßobotu a płaćźi ſchtwórcźlětnje 108 ſlotych pjenjezkow

Hodownicźku.

Scź. ßwj. Lukaſcha 2, 1—20.

Jako bě cźaß dopjelnjeny, póßła Bóh ßwojeho Ssyna. Kóžde lěto ſnowa chze tuta wěrnoſcź ßo nam ſjewicź. Hdyž w cźaßu ßwj. adventa cźakamy na ſbóžny dźeń hodow a na njón ßo pſchihotujemy ſ pokutu a khutnoſcźu, chze to ßamßne we naß źiwe bycź, kaž tehdom: wutrobne cźakanje na Sbóžnika, na Boha. Hdyž najprjedy hłuboko ſacźujemy to, ſchtož cźłowjeſtwo dźěli wot Boha, potom ßo ſtanje we naß to ßamßne, kaž tehdom we wutrobach paſtyrjow, widźimy na jene dobo Božu hnadu w zyłej jejnej wulkoſcźi a wěcźnej traßnoſcźi. Naſcha duſcha ſpóſna nětkaŕ tuto najwjetſche potajnſtwo wſchěch potajnſtwow: Bóh je pſchiſchoł do cźěła!

Wón, naſch Bóh ßam, kiž je ſtworił njebjeßa a ſemju, kiž je dał źiwjenje wſchemu, ſchtož je, wón ſe ßwojich njebjeß dele pſchińdźe na thudu ſemju, ſo by ſ njej thudobu dźělił a ju wumohł ſe wſcheje duchomneje thudoby. S móznej ruku pſchima do běha ßwěta a da jemu nowy wottyknjeny kónz, kiž je tola tón ßamßny ſtary, wo kotrymž ßu hižom profetoje rěcźeli, kiž pak cźłowjekojo njeběchu roſumili. Hacź nětk wſchitzy widźa a roſumja?

Leži to tak w cźłowjekach, ſo woni na wſcho móžne kedźbuja, na to pak, ſchtož ßo k jich měrej hodźi, napoßledk. Tak ßu jenož nětkotſi byli, kiž krala witachu a ſpóſnachu; jenož cźi, kiž njehladachu po waſchnju ßwěta na ſwonkowne, w kotrychž bě duſcha ź i w a ſ Boha ſpłodźena. Mało je jich pſchezo było, ale maja ßlubjenje, ſo dyrbja bycź ßół ſemje.

S cźłowjeſkej mudroſcźu njemóżeſch Boże potajnſtwa ſapſchimnycź, ale dźěn jenoż ſ wěrjazej wutrobu, hdyž ßo ponižnje ſanuriſch do wulkeho Boha wole. Jeho wola bě, nam pomhacź wot ßmjercźe, wot wſchěch hrěchow a wot cźertowſkeje mozy. Hdyž to najprjedy pytaſch a jenoż to, namakaſch wſchón troſcht a podłožk noweho źiwjenja. Njech ßo cźi pſchida ſrudoba na ſemi, twoja wutroba je wjeßoła w khodźenju ſa Khryſtußom. Ale ſ cźłowjeſkej mudroſcźu njemóżeſch k tomu pſchińcź a jo ſapſchimnycź!

Wam je ßo dźenßa ſbóžnik narodźił! Schto naſch cźaß bóle trjeba, hacź ſnajomſtwo wo tym? Ale mudruja pſchewjele, a wjele khabłazych ßo jim runa. W a m, tu rěcźi Boži

jandźel k wſchitkim, k wſchitkim pytazym; tu pokaſa wupucź ſe wſcheje njewěſtoſcże do hodowneje ſbóžnoſcże. Tu ßo nam pſched wocžomaj wotewri Boži raj a ßłóncžne pruhi Božeho ßwětła wohrěwaja ſnowa naſchu duſchu. Kiž ßedžachmy we ſcžěnje ßmjerce, widźimy ßwětło žiwjenja.

To ßu hody po prawje ßwjecźenym adventiſkim cžaßu. Tu ſpěwaja dźenßa hiſchcże jandźeljo: Cžeſcź budź Bohu we wyßokoſcźi, měr na ſemi w cžlowjekach dobreje wole (ſ wotpohladom pſchekožujemy tak po grichiſtkim tekſcże)!

Tak tu ſdobom ſpóſnajemy naſch hodowny nadawk. Hdyž ßmy widźecź ßměli Boże potajnſtwo, hdyž ßmy jo, kaž ßo nadźijemy, też roſumicź ßměli, to nětk rosnoſchujemy Božu cžeſcź a Boži měr pſches dobru wolu na ſemi. So by tuta dobra wola w naß ßo w hodownej nozy ſnowa narodźiła, to je próſtwa naſcheje wěrjazeje wutroby. So móžemy pſches nju ſkutkowacź w naſchim njeměrnym cžaßu, ſo bychu wſchitzy na Khryſtußowych wucžomnikach widźeli móz evangelija, móz wumoženja, móz w ſrudobje, móz w ßmilnoſcźi, móz w luboſcźi a móz w dobycźu, to je Boži dar, wo kotrymž wěmy, ſo nam budże, hdyž proßymy.

Ach duž dajcże nam wſchitkim w tutym ßwjatym cžaßu prawje proßycź a ßo modlicź. Naſcha wěra, natwarjena na Božim hodownym potajnſtwje, je móz, kiž ßwět pſchewinje. Hdyž Boži Khryſtuß w hodownej nozy ßo też w naſchej wutrobje narodźi, budźemy też my pſchewinycź wſcho napſchecźiwne. Jenož njekhablajmy! Skhowajmy też my wſchitke tute ßłowa a rospomnimy je w ßwojej wutrobje, ſo móz Khryſtußowa budże žiwa we naß a wjedże naß k dobycźu, kaž je wjedła wótzow, kaž budże wjeſcź wěrjazych wſchěch cžaßow; pſchetož Bóh je pſchiſchoł do cžěła! Haleluja!

Hdyž tutón dźiw chzu ſapſchijecź,
Hdże mohł ßo roſum wupſcheſtrěcź!
Duch poklonja ßo w modlenju
Pſched tajkej Božu luboſcźu. Hamjeń.

R. w R.

Ta ſbóžna hnada Boža je ſkhadźała wſchitkim cžłowjekam.

Sso ſradujcże, wſchak nětko ſeſkhadźało,
Je hnada Boža zyłemu cžłowjeſtwu!
Ach, wěcžna luboſcź k nam je pohladała
A ſjewi ßo we małym dźěcźatku!
O hnada, wěcžne ßmilenje,
Naſch roſum ſapſchimnycź to zyle njemóže.

Tam w Bethlehemje ſerafimy khwala,
Sslyſch, ſawyſkujo, ßwěta Sbóžnika!
Kak tyſchny cžłowjek mohł nětk woſtacź ſdala,
Kiž hnadu wſchak tak nuſnje potrjeba,
Schtóž k ßmjercźi ſaßudźeny je,
Drje krala hnadu ſazpiwacź cźi njebudże.

Tuž khwalmy Boha! Ssmy nětk wumóženi,
Pſches Khryſtußa wot mozy cžěmnoſcże.
K njom' ſtroſchtnje, hdyž ßmy ſ hrěchom wobcźeženi
Pſchińdź ßwěrny, Jeſuß wſchitkim pomhacź chze,
Ssyn Boži wſchak nam pſchinjeßł je
Tu Boże dźěcźatſtwo a wěcžne žiwjenje.

Tuž jako dźěcźi my nětk rěcžecź ßměmy
Jow ſ Bohom ſtajnje połni dowěry.
Wón wußkyſchi naß, to my derje wěmy,
Dla Khryſta, hdyž my prawje proßymy.
O prajcże, ſchto naß ſatama,
Hdyž Bóh naß dźerži ßam ſa ßwoje dźěcźatka?

Hdyž my ßo zyle ßwětej wotrjeknjemy
A Bohu ßłužimy ßo ſ radoſcźu,
My junu rjany herbſtwo doſtanjemy
W njebjeßach pſchi ßwojim Sbóžniku.
Ach wuprajicź ßo njehodźi,
Schto Bóh pſches Khryſtußa nam wſchitko wobradźi.

J. B.

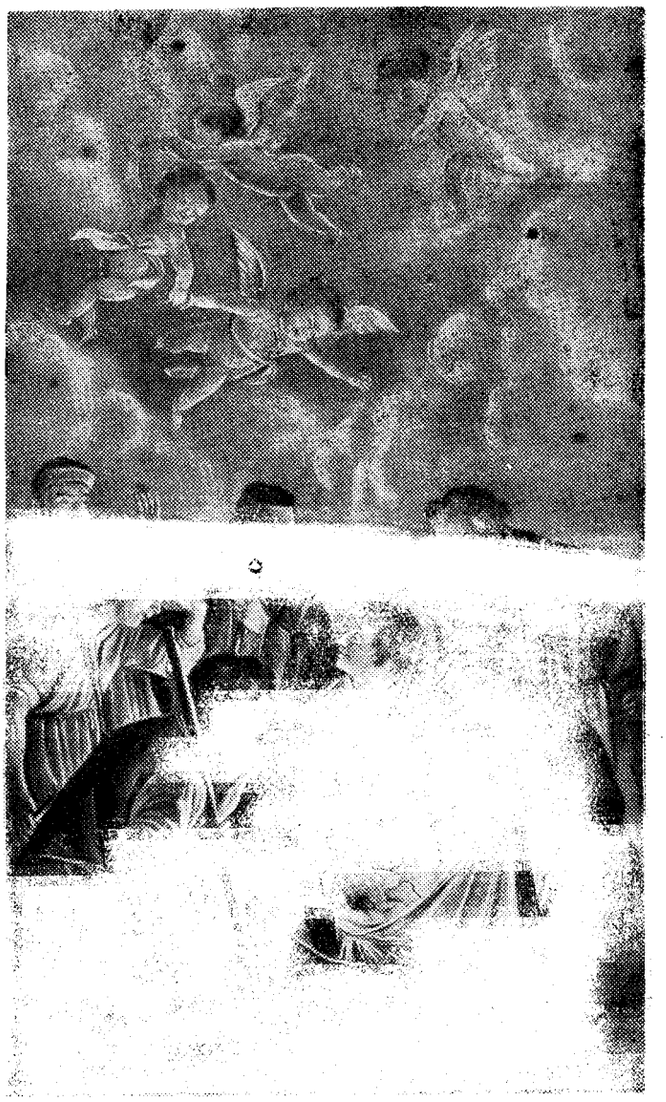

Boži narod.

Hodowniczka.

(Pokracžowanje.)

„Naſchi ſtarſchi a wulzyſtarſchi ßu měli w ſtarych cžaßach wjazy ſroſumjenja a wjazy ſacžucźa ſa to, ſchto prawe a doſtojne, hacž cžłowjekožo ßławneho 20. lětſtotka, kotryž ßo rosjaßnjeny mjenuje. Woni ßu ſacžuwali hłubſcho a doſpołniſcho to wulke a ßwjate, ſchtož rócžne cžaßy nam pſchipoměđaja. Woni ßu pak tohodła też byli bóle wobſboženi ſ tym žohnowanjom a ſ tym ſbožom, kotreż ßo nam bliži pſchede wſchěm też hodowniczku. Woni ßu ſchli na tutych wulkich dnjach do ßo a

ßu pschischli tak k ßebi, k ßebi ßamemu, t. r. k tomu bójskemu we ßebi. Woni ßu spósnali, so w kóždym s naß je też „Boże dźěćźo", t. r. schkriczka s Božeho Ducha, na semju pschischło. To hodowne Boże dźěćźo Jesuß je pschischło pytacź tute „Boże dźěćźi" w cźlowjeskim jemskim cźěle, so njebychu ßo shubiłe. To ßu naschi starschi sacźuwali, mjenje abo bóle jo spósnawajo a dopósnawajo."

„Hana, ty rěcźisch kaž duchowny!"

„Ně, Marja! Rěcźu jenoż kaž něchtón, kiž je sa tym pschischoł, schto wón po prawom je, — kaž něchtón, kotryž je ßam i ßebi pschischoł, kotryž je ßo ßam namakał a je tak namakał, so je wón se ßwojej duschu tola też „Boże dźěćźo". Tuta myßl mje njepuschcźi. Ssmój nětkle w adventskim cźaßu huscźischo s dźědom wo tym rěcźałoj. Kak dha móże jene „Boże dźěćźo" cźěkacź precź wot druheho Božeho dźěsća, hdyž tuto pschińdźe a pschinjeße s njebjeskeje domisny dary wot Wótza? Ně, Marja,a ja njepóńdu nihdźe hodowniczku. To jenicźke by było, by-li hdźe był rjany hodowny, ale też woprawdźe hodowny konzert, w kotrymž wysta a jusha dźakowna hodowna radosćź cźlowjesleje dusche, kotraž je witała Boże dźěćźo, Jesußa!"

Marja mjelcźi.

„A ty, Marja? Chzesch ty tola hicź rejwacź pod hodownym schtomom?"

„Ně, Hana! Ja drje też njepóńdu.— Mi ßo po twojich ßłowach wscho tak we hłowje měscha! — Ně, Hana, ja njepóńdu! — Hodowniczka, tutón wulki ßwjaty dźeń naschich starych, je mi tola też dźenßa hischcźe pschewulki."

„Nó, widźisch, Marja! — Ale měsch schto? — Pschińdź ke mni. Abo ně, hischcźe lěpje: Pschińdźcźe wschitzy tśjo k nam: ty, nan, macź. Mojej starschej ßo śwjeßelitej. Sswjecźimy hromadźe hody pod hodownym schtomikom. Bratr wostanje zyle wěscźe doma. Tón je hischcźe bóle s dźědom pschesjene, hacź ja!"

„Ow, Hanka luba, to je myßliczka! A dźěd nam zyle wěscźe něschto rjane hodowne wupowěda!"

„To ßo wě, Mańka!"

„To budźe saßo tak, kaž psched lětami. Kak rad ßmy ßydali pschi nim, hdyž wonkach ßo cźmiczkasche a kak ßmy poßłuchali!"

„Hlaj, Mańka, ty ßy nětkle duzy ßama k ßebi a tak duzy po prawym a adventskim puczu k hodam! Tak by dźěd prajił, by-li tebje ßłyschał. A dźěd ma prawje!"

„Tohodla je dźěd pschi wschěch ßwojich wyßokich lětach też sbožowny. A tola je też telko tyschneho nashonił!"

„Haj, to je, Mańka. Wójna je ßebi lubych wot njeho żadała a skoro wscho jeho samoženje!"

„Ale wón njeskorźi a njepkała a njekama ruzy kaž Wadźakez cźeta."

„Tak pak jenoż ßebi żiwjenje cźeźke njecźini, ale też druhim, mużej a pschiwusnym. Wboha wona a wbosy woni!"

„Hłupa wona, by twój bratr prajił, by-li nětko snamaj tuto hodowne rosrěcźowanje měł."

„Ale njechamoj wo druhich rcźejecź. Mohłoj do kleskanja pschińcź. A niczo hórsche hacź to. Wobźaruju pschezo kachlowe ławki, kotreż dyrbja nětkole w symskim cźaßu telko kleskawow snjesćź!"

„Żónskich a mużskich!"

„Haj, żónskich a mużskich!"

„A kak hakle budźe ßo spody tych poßleschczow lěhacź, do kotrychž je s pjerjom telko kleskow natykane!"

„Ty ßy wótra, luba!"

„A tuż radscho Dobru nóz!"

„Dobru nóz! A na hody ßo wjeßelmoj!" (Pokracź.)

Hody: woporniwosćź.

Hody njeißu jenoż ßwjedźeń darniwosćźe, ßu też ßwjedźeń woporniwosćźe. Tak někotra macź, tak někotry nan wopruje hody woprawdźe wot ßwojeho, so by wobsbożił a swjeßelił ßwojich lubych, ßwoje dźěcźi pschede wschěm. Do najbóle hnujazych njesapomnjeńkow, kotreż my mamy se ßwojich dźěcźazych lět, ßłuscha to nashonjenje, so staj macź a nan sa naß woprowałoj, haj tradałoj nasche dla, so byschtaj nam dźěcźom wjeßele pschihotowałoj, nam dobreho wopokasałoj, woßebje hody. Tak někotra ßylsa, kotraž ßo nam dorosćźenym a starym wuroni, je ßylsa dźaka sa tajku macźeŕnu a nanowu lubosćź, woporniwosćź, a je ßnadź też ßylsa roskacźa a żarowanja, so to njeißmy tehdy dosćź dopósnali a so ßo njeißmy tehdy dosćź dźakowali, so njeißmy dosćź lubeho cźinili jimaj.

Ssnadź runje tute rynczki toho abo tamnu mjes naschimi młodymi a dźěcźimi, kiž je cźitaja, wukhowa psched tym, ras posdźischo ßylsy roskacźa płakacź dyrbjecź tohodla, so njeißu nětkle dopósnali lubosćź, woporniwosćź starscheju, so njeißu ßo dosćź dźakowali, so njeißu dosćź lubosćźe wopokasali s wutrobu, s ertom, se skutkom. A woporniwu lubosćź namakasch runje nětkle w tajkim cźeźkim cźaßu runje tutoho cźeźkeho cźaßa dla ßnadź huscźischo hischcźe hacź prjedy. A toho ßo wjeßelmy. A schtóź ju nashonja, tón ßo njeskomdź, ßo sa nju dźakowacź najnutrnischo — a ßo dźakowacź tomu, kotryž je najwjetsche a najkraßnische sjewjenje lubosćźe, haj lubosćź ßama a woporniwosćź ßama!

A kak to? Zyle wěscźe s tym, so jemu, Jesußej Khrystußej, pschinjeßemy dźakne modlitwy a kěrlusche. Ale niz jenoż s tym. Też se skutkom, sadźerżenjom, s zylym żiwjenjom. Tuto jewi naschu dźakownosćź pschecźiwo ßwójbnym a domjazym, ale pak też pschecźiwo druhim, woßebje pschecźiwo tym, kotsiž nětkle w cźaßu wulkeje nusy ßu we wulkej abo małej nusy. A tutych je telko, telko! Kelko to składnosćźe sa naß!

A jena hischcźe je! Zyrkej Khrystußowa, jeho kralestwo tu mjes nami a w nim jeho domy, jeho ßłowo, jeho ßłużby, dozyła kscheścźijanske żiwjenje a waschnje a skutki kscheścźijanskeje lubosćźe. Hdyž hodownemu Jesußej ßo chzesch dźakowacź, dźakuj ßo jemu s tym, so ßy jemu tu wschudźom ßwěrny a so tuta ßwěra, kotraž je tola na wschěm pośledku jenoż dźakownosćź, kotruż ßy jemu winojty, wopokasujesch kaž s wutrobu tak se ßłowom a skutkom. To rěka n. pśch. ßwěru khodźicź do Božich ßłużbow a k spowědźi a też ßwěru płacźicź dawanje, a to kóždy, niz jenoż tón, kiž je po statnym sakonju k tomu nusowany! Kóždy je tola staw zyrkwje Khrystußoweje a jeje Knjesej a kralej dołżny. Kóždy ma potajkim hižo pschißkusch-

nosćj a pschiczinu, ßo ßobu dźělicj do nadawkow a [illegible] zyrkwje. A nimo toho a wyschе toho drje ma tola kóždy a by dyrbjał měcj kóždy też hischcże luboscj ke Khrystußej a jeho zyrkwi. A to pschezo hischcże njeje woporniwoscj mjenowana. Też woprowacj dyrbisch móz, też tu móz!

Kóżde ßłowo pschecźiwo tomu, schtoż je tu prajene, njech je někomużkuli njelube każ chze, je podarmo.

A czehodla hakle ßłowo pschecźiwo tomu? Radźo skutk a ßłowo ßa to!

Dyrbimy tola na psch. sczěhowaze cźitacj:

Adventistow je w Połnóznej Amerizy a w Kanadźe něhdźe 112 000. Tucźi woprowachu — tak pische rosprawjeć ſ połnym prawom — w lěcźe 1929 jenoż ßa propagandu we zuſnych krajach na 11 500 000 hr.! Nimo toho maja woni tola hischcże też doscj druhich dawkow. W poßlednich 10 lětach je kóżdy adventist w pscherěsku něhdźe 101,34 hr. ßa tutón jedyn ßaměr woprował.

So je tole woporniwoscj, njemóżesch prěcj.

A tuż ty, kiż ty woprawdźe hody ßwjecźisch, kiż ty pod hodownym schtomom dostawasch najdrohotnischi hodowny dar, Boże dźěcźo ßame, njemóżesch hinak hacj ßwój dźak też wopokasacj w tym, schtoż tuteho Bożeho dźěsća je, w jeho zyrkwi. A ty njebudźesch ßo samolwjecj ſ tym, so to nětkle tajki hubjeny cźaß a so masch druhich wudawkow doscj. A ty njebudźesch ßo dlihicj, hdyż ßebi dźakownoscj a ßwěra żada woporniwoscj.

W twojej wutrobje a w twojim sadźerżenju pschecźiwo Khrystußej a jeho zyrkwi nima tola ſtatny ſakoń niczo prajicj. Tu rosßudźi jenoż to, hacj ty niz jenoż na papjeri, ale ſ wutrobu, ſ ertom, ſe żiwjenjom wobßwědczischi: Ja kschesćan ßym! Ja hodowny kschesćan ßym!

Hody na schczěpowzu.

Cźaßy pschesćěhanja ßu tu saßo. Ruska pschedewschěm ßwědczi wo tym. Ale niz Ruska ßama. Hdyż tón abo tamny w Němskej powjeda, kelko ma wot ßobudźěłacźerjow cźerpicj dla ßwojeje kschesćijanskeje wěry, njeje to niczo druhe. A to njeje to jenicźke. Tamny młody bur, kiż mjes towarschemi zyrkej a duchowneho hani a tamny ſtary ratař, kotryż lestnje powjeda wo skutkowanju kschesćijanskeje woßady, taj wobaj niczo druhe njeczinitaj hacj — po waschnju Herodascha, kotryż Khrysta hižo w kolebzy pschesćěhasche.

Pschezo pak ßu tu byli ßwěrni — a njeßwěrni. Tych ßwěrnych wjazy, hewak njeby tu kschesćijanskeje zyrkwje było, hewak njeby też Sowjetruska ßo tak ſe wschěmi mozami prózowała, sniczicj kschesćijanſtwo, hewak by to też w naschich wjeſkach a woßadach ſ wěru dyrbjało zyle nimo bycj.

Też tamny Hollandſki bě tajki ßwědk ßwěry a wěry. Jeho njepschecźeljo chzychu jeho wěry dla spalicj. Krótko do spalenja ßedźesche tam zyle do myßlow podnurjeny.

„Bojisch ßo nětk psched wóhnjom?“ ßo jeho praschachu. „To ßy ty pschedołho cźakał a ßy dyrbjał ßebi to prjedy pschemyßlicj.“

„Ja ßebi na woheń njemyßlu, ale na to, ſ cźimž bych ßo w płomjenjach troschtował a schto by we wohnju moja radosćj była,“ bě wotmołwa.

Woni chzychu wjedźecj, schto by to było.

„Sswjaty hodowny spěw jandźelſki dyrbi mi troscht bycj“, rjekny wón. „Cźeſcj budź Bohu we wyßokoscźi, kotryż mi sbóżnoscj dawa! Cźěłej mózecźe wy boloscj naczinicj, duschi niz! Měr budź wbohemu ruſlikej mojeje wutroby, so bych ja ſe ßwojej wolu pokornje ſwolicj mohł do Bożeje wole, kotraż je tutu nuſu moju dopuſchcźiła. Wſchitkim cźłowjekam budź wutrobne ſpodobanje na Bożej hnadźe, też mi na mojim boloſczow połnej ßmjercźi, kotruż chzu Jeſußej k cźeſcźi ſwólniwy pſchecźerpicj.“

A tak wón ſtroſchtny dźěſche do ßmjercźe na ſchczěpowz.

Wona bě ſ paſtyrjemi pſchi żłobiku.

Marka bě khuda holcźka. Ras ju saßo ludźo jeje khudoby dla wobżarowachu. Tuż wona wotmolwi:

„Cźłowjek móże do njebjes sańcj njemějo ani pjenjezka w saku. Njemějo pak hnady Bożeje we wutrobje njesańdźe na nihdy do njebjeß.

Zyrkej a ſtat.

„Hodowny schtom sa wschěch“ dobywa ßebi pschezo wjazy měſtow. Lětża ma też n. pſch. Wósport tajki hodowny schtom. W Lubiju a w Budyschinje ſteja tohorunja rjane schtomy, kotreż chzeja pſches wócźzy k wutrobje rěcźecj a ju ſwołacj k tomu, kotryż ſamóże ßamo w naſchim cźaßu cźłowjekow ſ radoſcźu napjelnicj a tuż ſbożownych ſcźinicj. A kěrluſche a ſpěwy a hudźba pod tajkim hodownym ſchtomom pyta ßamßny adventſki a hodowny nadawk dopjelnicj, hodownemu dźěſcźu k cźeſcźi, cźłowjekam k żohnowanju. Hdy staja ßebi naſche wßy tajki „Bożo dźěſcźowy ſchtom ſa wſchitkich?“

— **Staropruſki zyrkwiny ſenat** je ßo we wobſchěrnym wuradźowanju ſaběrał ſ naczińſkom zyrkwineho wucźinjenja, kotryż bě ſtatna wyſchnoscj pſchipóßłała. Wón je tutón naczińſk jako pſchihódny ſa dalſche jednanja zyrkwje ſe ſtatom pſchipósnał a pſchijał.

Wſchelake ſ bliſka a daloka.

Pod hodowny ſchtom chze k hodam wſchitkim Serbam pſchińcj też ßerbſki „Pſchedźenak.“ Tuż njeſapomńmy, jeho hodowne pſchecźe dopjelnicj. Wěſte je, ſo ſmějeſch ßwoje wjeßele, hdyż ßo pſchi ßwěcźkach hodowneho ſchtoma ſ „Pſchedźenakom“ rosmolwjeſch.

Liſtowanje: B. w B. ſa Nowe lěto.
H. B. Mějcźe wutrobny dźak ſa pſchecźelniwu poßykku.
Redaktor.

Kupcźe ßebi hnydom

Pſchedźenak

Protyka ſa ßerbſki lud, kiż płacźi jenoż 60 pj. a je na pſchedań

w Ssmolerjez knihańi a knihicźiſchcźerni
w Budyſchinje a pola wſchěch dowěrnikow.